

L V I S I I
T V R R I A N I
C O M P L V T E N S I S
E S O C I E T A T E I E S V I N E I V S D E M
C O M P L V T E N S I C O L L E G I O O L I M
Primariæ Theologiæ Professoris, & supremi Senatus
Sanctæ Inquisitionis Qualificatoris ex munere,
Tractatus de Censuris, &
Irregularitate.

*AD ILLVSTRISSIMVM, ET EXCELLENTISSIMVM
Dominum D. Didacum Messia de Guzman, Marchionem de Lega-
nes, Hippostrategum Belgicum, Philippi Quarti Hispaniarum
Regis Cubicularium, & ab eius Consilijs Togæ, seu
Status, & Belli, &c.*

Cum exacta errorum recognitione.

Anno



1628.

C V M P R I V I L E G I O

Matriiti apud viduam Ludouici Sanchez, Regni
Typographam.

LVI 111

WARRIAM

COMPARTMENT

THE WARRIAM

THE WARRIAM

THE WARRIAM

THE WARRIAM

THE WARRIAM

THE WARRIAM

THE WARRIAM

THE WARRIAM

THE WARRIAM

THE WARRIAM

THE WARRIAM

THE WARRIAM

THE WARRIAM

THE WARRIAM

THE WARRIAM

THE WARRIAM

THE WARRIAM

THE WARRIAM

THE WARRIAM

THE WARRIAM

THE WARRIAM

THE WARRIAM

THE WARRIAM

THE WARRIAM

THE WARRIAM

ET EXCELLENTISSIMO
D.D. Didaco Mefsia de Guzman, Mar-
chioni de Leganes, Hippostratego Belgico,
Philippi Quarti Hispaniarum Regis Cubicu-
lario, & ab eius Consiliis Togæ, seu
Status, & Belli, &c.

NON Possunt exigua esse grati animi onera, cum magna sunt be-
neficia. Et ac parum exigunt gratiam in mente affirmationi, in af-
fectu amoris exhibentis effectum in manibus, tamen si non semper
ita felices, & valida sint, ut faciente ambitiosa officij sui vota,
exequanturque quantum amor est molius.

At qui in gratificatione maximus quæstus est: relatio enim gratia & solu-
tio est, & simile xallu, nimirum solutio solutionem exigit. Propterea dixit
aliquando sanctus Thomas, inter beneficia & gratiam nonnihil infirmitatis
afficiat: gratia enim ex profapia est amoris, appignorat ut amando, obstin-
gitur solutio, ex officij debet. Quod si interminabilis gratia est, & relatio quid-
dem beneficij ut in cumulum se excedentium, & procedentium sine modo, sine
lege, sine fine erit.

Quem quisque, Excellensissime Princeps, ignorat quibus beneficiis V. Celsi-
tudo, & V. Celsitudinis Majores illustrissimi Societatem nostri am obstrinxer-
re soleris: am quidem, ut par est, sua ipsa agnoscendi vincula, qua in me a V. Celsi-
tudo sunt, cumulo beneficiorum, quibus me V. Celsitudo ornauit, ac incunde oner-
auit. Ec quamui exaltam & aequali gratiam, ne dicam referre sed habere
nequeam, iudicia nonnulla vñc exhibere cupidus, qua per manibus habeo, offe-
re Vestra Celsitudini hac Opuscula de Censuris Ecclesiasticis, apud
quidem argumentum, & materia idonea confessarij, scilicet pro mun-
re meo apud V. Celsitudinem. Scio me vñdique debere obsequium, quibus
minores sunt vires: vñicum testas solatium, quod maiora sine visibus vo-
ta, quod captabo, quod vñcbe opportunitate exhibendi animi testes gratitudi-
nis mea vñbique locorum, rerum, temporum, quibus nunquam muneri mei obli-
uiscar. Orabo semper pro totis salutem meis suis Deus gratij V. Celsitudinem,
cuius perpetuus Cappellanus ero.

Luisius Turrianus.

EL REY

PO R Q U A N T O por vuestro de vos Luis de Torres, Religioso de la Compañia de Jesus, nos fue hecha relacion auisandnos que el dicho libro intitulado de Confesion, en el qual hauides puesto mucho estudio y trabajo, y por ser muy útil y prouir choso a los peccadores, os mandamos dar licencia para que lo poddes imprimir, y por el dicho año, o como lo uisierdes, mettedlo a la imprenta. Lo qual visto por los del nuestro Consejo, y como por su mudadado se ha leido con diligencia, que la primera por nos vltimamente se ha sobre la impresion de los libros dispone, fue acordado, que denamos mandar dar esta nuestra cedula para vos en la dicha razon, e nos touimos por bien. Por la qual os damos licencia y facultad, para que por tiempo de diez años primeros siguientes, q' ocran, y se ocran desde el dia de la fecha desta nuestra cedula en adelante, vos o la persona que vuestro poder oviere, y no otra alguna, podais imprimir, y vender el dicho libro, que del dicho saca mencion, por su original, que en el nuestro Consejo se vio, que va rubricado, y firmado al fin de Diego Gonzalez de Villalrosal nuestro escrivano de Camara, de los que escribes en la corte, conque antes que se viera, se traxo a los dichos señores de la dicha real chancilleria, para q' se viera la dicha impresion, e lo que se acordase a tal, o a qualquier forma publica, como el dicho Consejo por nos notado se vio, y corrigio la dicha impresion por el dicho original. Y mandamos al impresor que así imprimiere el dicho libro, o a imprimir el principio y primer pliego, que en el dicho libro va con su original al anexo, o gerencia, a cuya costa lo imprimiere para efecto de la dicha correccion y tasa, hasta que se oca y primero el dicho libro esté corregido y tasado por autos del nuestro Consejo, y estando hecho y en otra manera podais imprimir el dicho principio y primer pliego, y segund segund se ponga en esta nuestra cedula, y la aprobacion, que de la dicho libro se hizo por nuestro mandado, y la tasa y erratas, lo pende de la real chancilleria en las penas contenidas en las leyes y prentaticas de nuestros Reynos, que sobre ello disponen. Y mandamos, que durante el tiempo de los dichos diez años, persona alguna no pueda imprimir, o vender el dicho libro, o parte de el, sin la dicha nuestra licencia, o vender, o aya perdido, y pierda todos y qualesquier libros, moldes, y aparejos que del dicho libro tuviere, y mas incurra en pena de cinco escudos por cada parte, la tercera parte para la nuestra Camara, y la otra tercera parte para el juez que lo sentenciare, y la otra tercera parte para la persona que lo denunciare. Y mandamos a los del nuestro Consejo, Presidentes y Oidores de las nuestras Audiencias, Alcaldes, Alguaciles de la nuestra casa, Corte, y Chancillerias, y a todos los Corregidores, Aljaldes, Gobernadores, Alcaldes mayores, y ordinarios, y otros jueces y justicias qualesquier de todas las ciudades, villas, y lugares de los nuestros Reynos y Señorios, y a cada uno en su jurisdiccion, que con guarden y cumplieren esta nuestra cedula, y que a ella no vayan, ni pasen, ni consientan a otros, ni a otros, ni a otros, lo pende de la nuestra merced, y a diez mil maravedis para la nuestra Camara. Fecha en Madrid a once dias del mes de Agosto de mill e quinientos e sesenta e dos años.

YO EL REY.

Por mandado del Rey nuestro señor.

Don Sebastian de Conitetas.

34 1126 Facultas Prouincialis.

EGO Ludouicus de la Palma Praepositus Prouincialis Societatis Iesu in Prouincia Toletana, potestate ad id mihi facta a Reuer. admodum Patre nostro Mutio Viteleschi Praeposito Generali, facultatem facio, vt tractatus de Censuris; Autore Patre Ludouico Purriano nostrae Societatis Theologo Complutensi, & eiusdem Societatis gratum doctorumque hominum iucis approbatus, typis mundeatur. In quo rum fidem has literas manu nostra subscriptas, & sigillo nostro munitas dedimus. Matriti in nostro Imperiali Collegio die septima Februarij anno millesimo sexcentesimo vigesimo septimo.

Ludouicus de la Palma
Praepositus

Facultas Ordinarij.

NOS D. D. Ioannes de Mendoza Cappellanus Domini nostri Catholici Regi Hispaniarum, & Ordinarius Inquisitoris Regius Generalis, & officialis in Curia eiusdem Regis, & Segnissimus Dominus Dominus noster Infans Ferdinandus Cardinalis Sanctae Romanae Ecclesiae, & perperam Administrator huius Archiepiscopatus Toletani, &c. in eo quod ad nostrum officium pertinet, concedimus facultatem, vt typis mundeatur liber de Censuris, & de Censuris a Patre Ludouico de Torres Societatis Iesu olim in Complutensi Collegio Primario Theologiae Cathedra, Monasterio, &c. prius adfuit, & in litteris a Supremo Consilio Catholico de aeternis iustis, &c. or dinc & mandato regis, & approbatus fuit, nihil contra fidem, & bonos mores continens, & utilis, & necessarius. Datis Matriti anno Domini millesimo sexcentesimo vigesimo sexto, secunda die mensis Februarij.

Ioannes de Mendoza
Vicarius.

Por su mandado
Simon Ximenez.

APPROBATIO R. P. M. FRATRIS IOANNIS de Sancto Augustino Regij Concionatoris, & Supremi Senatus Sanctae & Generalis Inquisitionis Qualificatoris.

Tractatum de Censuris a R. P. Iulio Turnano Complutensi & Societate Iesu conscriptum, nouemq; libris comprehensum perlegi, idque de mandato Supremi Senatus Regij in eo vero preter omnimodam cum doctrina Catholicae Fidei conformitatem, eruditionem quoque tam pro Theologis, quam pro lursperitis non mediocrem agnoui. Quae propter vt typis mandatum hoc opus in lucem prodeat, perutile Ecclesiae censeo. Matriti in Collegio D. P. Augustini, Maij 14. 1627.

Fr. Ioannes de Sancto Augustino.

APPROBATIO D. D. ANTONII DE
Robles Terrones alme Toletanie Ecclesie Canonici.

Hosce de Censuris tractatus ab eruditissimo P. Ludouico de Torres So-
cietatis Iesu in Complutensi Collegio primario Theologiae Cathedra mo-
deratore sedula diligenter recensui. Et nihil inueni non pulchrum atque pracla-
rum, imò omnia redolent Sacrorum Pontificum decreta, sanctorum de Eleonam, &
miram, atque admirabilem eruditionem. Et ut ingenuè dicā quod sentio, qua-
cumque hactenus à peritissimis scriptoribus tam Iuris Canonici, quam Sacrae
Theologiae praelo mandata sunt, illustri admodum methodo, & elegantia cum
uberissimis & copiosissimis proprii ingenij suis Etibus breui cōpendio digeruntur.
Quapropter haud dubio quum merito euulgata luce donentur. Matrui in Col-
legio Regali S. Elisabeth 14. Octobris 1626.

Doct. Dominus Antonius de

Robles Terrones.

Errorum cognitio.

Prior numerus folium significat, secundus columnam,
tertius versum.

Fol. l. 2. corrui lege corui, l. 36 indicatuz, l. indicatuz, l. 44: nos, l. vos, 4.
2. 50. et l. 2. ibidem 4. 23. antequam, l. preterquam, quod, 3. 1. 43. quando, l. quā.
6 4 3. peccato, l. censura, fol. 75 col. 2. el. 5. alia de estā primero que el secreto, y don-
de dixit prima ptes; ha de de dñ secunda, y donde dixit secunda, leg. prima, fol. 11-4 5.
homicidm, l. homicidam, ab. 3 44. in particulari, l. in participantes, 6 4. 2. 38. suspens.
l. suspensionis

Libro hic de Censuris à Padre Ludouico de Torres Societatis Iesu scriptus dem.
ptis his mendis suo exemplari respondet. Dat. Matrui die 8. Septemb. m. 1628.

Lic. Murcia de la Llana.

TASSA.

YO Diego González de Villarroel, Escriuano de Camara del Rey nues-
tro, señor de los que en su Consejo residen, doy fe que auiendo visto por
los señores del vn libro intitulado de Penitencias, & Censuris, en dos tomos,
compuesto por el Padre Luis de Torres de la Compania de Iesus, que con li-
cencia de los dichos Señores fue impresso, y assí cada pliego de los del
dicho libro de quatro maravedis, y a este precio y no a mas mandatos se venda,
y que esta tasa se ponga al principio de cada vn libro de los que así se impri-
miere. Y para que dello conste, de mandamiento de los dichos Señores del Co-
sejo, y de pedimiento del dicho Luis de Torres, doy esta fe en Madrid a treinta
y vno Octubre de mil y seiscientos y veinte y ocho años.

Diego González de Villarroel.

Licen.

LECTORI.

ECC E. Iam desiderio multorum satisfacio, qui sæpe à me postularunt, vt materiam de Censuris, & Irregularitate, quam olim tradidi, mandarem typis, vtilem Iurisperitis, & Theologis: pro qua explicanda; neque interminata volumina, neque vile compendium effeci, vtrumq; inutile ratus: nam & compendium sæpe nihil offert doctis, & diffusa nimis disputatio sæpe fastidium generat, vt vix possit homo in eius lectione perseuerare. Accipe igitur, Lector, Disputationes hasce simul & Authoris animum, Vale.

Author.

PROOEMIUM.

TRACTATUS DE
CENSURIS.

PLACET (Deo adiuvante) de Censuris disputare, de quibus multi Doctores Theologi & Iurisperiti disputarunt: & quidem Theologi eruditione à Iurisperitis desumpserūt. Iurisperiti verò aliqui à Theologis rationū efficacitate. Doctores verò referemus in principio disputationis cuiuslibet censure specialis: cum verò sanctus Thomas de hac materia non disputaverit in Summa Theologiæ, ordinem peculiarem sequemur, totumque opus certis quibusdam libris coplectemur: in primo, de Censuris in genere: in secundo, de excommunicatione in communi: in tertio, de excommunicatione in specie: excommunicationes, quæ habentur in Iure, explicabimus, & in fine eas, quæ habentur in Concilio Tridentino: in quarto, de suspensione in communi: in quinto, de suspensione in specie: in sexto, de interdicto in communi: in septimo de interdicto in specie, & cessatione à divinis: in octavo de irregularitate in communi: libro ultimo de irregularitate in specie.



TRACTATUS DE CENSURIS LIBER PRIMVS.

DISPUTATIO PRIMA De Censuris Ecclesiasticis in communi.



NTE Quam disparem
de censuris in specie, nomi-
pe de excommunicatione,
& aliis, opus est nonnulla
dicere de censuris in ge-
nerali.

De qua materia non pauci docuerunt
Auctores agentes de excommunicatione
alii vero in Proemialibus ante tractatus
de excommunicatione.

DVBIVM PRIMUM.

*An sit in Ecclesia potestas ferendi
censuram*

A Nie omnia ponendum est, nomen
Censuræ varias habere significatio-
nes, significat enim censuris dignitatem
fuit autem Censor, qui de moribus cuiusque
Romanorum inquirerebat, & sententiam
ferebat. Ex hoc vero significatu derivata
est alia significatio, ut hoc nomen signifi-
cat sententiam, & correctionem ipsam.
Vnde Iuuenalis Satyra prima,
Dat veniam verum, vocat censura colubis.
Idem vsu scholasticorum, sumitur cen-
sura pro iudicio graui, quod opinio iudica-
tur, aliqua, verbi gratia, cum opus est

erroneæ, vel hæreticæ: & de hoc signifi-
catus agitur in præfatione. Fidei iuxta dictam
significat etiam omnium sententiam, vel
poenam Ecclesiasticam, qua aliquis poni-
tur. Sed hæc significatio summa genera-
lis est.

In hac verò materia peculiari sensu
sumitur censura pro peculiari pena Ec-
clesiastica, qua fideles puniuntur bonis
spiritualibus, de qua primò, querimus, an
sit in Ecclesia hæc potestas: & hæretici
putant non esse in Ecclesia potestatem
ad puniendos fideles bonis spiritualibus.
Ita sensisse Lutherum, & tert. P. Vazquez
tomo 4. in 3. parte titulo de excommuni-
catione dubio 1. De his etiam legatur
Caretan. opusculo 37. quest. 9. 23. Socus
4. dist. 22. quest. 2. art. 1. Petrus Sotus
lectione 2. doctissimus Castro, contra
hæresim, verbo de copmunicatio. Dicitur
lib. 4. de dignitatibus Ecclesiasticis r. 3.
parte 3. P. Suárez tom. 5. in 3. parte disp.
1. P. Vazquez loco allegato. Pater An-
tractatu de censuris parte 1. dubio 2. qui
aliud ponit, & P. Valentia 3. parte d. 7.
quest. 17. puncto 1.

De fidei autem est, hæc potestatem
esse in Ecclesia. Et deducitur primò ex
per.

Vazquez

Suarez,
Ansa,
Vazquez,
Valentia,

perpetuū vſu, & fruſtione Eccleſiæ: quæ
ſatis conſtat. Secundò ex Concilijs, quæ
prædictam pœnam ſæpe impoſuerunt, &
Vſuſcepſus & manens eſt in Concilio Cō-
ſtantiæ ſeſſione 8. & 19. & in Bulla Mar-
tini Quinti.

Item probari potest ex Scriptura Mat-
thæi decimo octavo, Si Ecclesiam non
audieritis tibi eritis ethnicus, & publi-
canus. Ex quo deducitur hæc potestas
iuxta communem sensum Partium. Rat-
iones ex illis. Cuiuslibet, q. Tradere hominem
de hominem Sacerdotis non in incertum car-
nus, ut spiritus eius saluus fiat, & i. ad
Timotheum 2. in fine. Tradidi huiusmodi
hominem Sathanæ, ut discat non blasphemare,
Circumque loca legantur Chrysos-
tomus, Theophylactus, & Oecumenius, Pen-
do-Ambrosius, & Pseudo-Anselmus, S.
Thomas, & alij, quos annotavit P. Vazquez
supra, & plura ex Patribus addunt P. Sa-
nchez, & P. Valenzia locis allegatis, & cer-
te valde sunt convincens, ut Christus sum
Ecclesiæ hæc potestatem relinquere
constat ex dictis, usum ferendi censuræ
anquam esse in Ecclesiâ, & in specie do-
cuit P. Anita supra dabo 1.

DVBIVM II:

Quid sit, & quomodo se transferat.

Q Vælio est de censura, prout in hac materia somniat à Doctores.

Atqui solum dixerunt penitentiam esse
penam, quia quis penitet aliquibus bonis
spiritualibus sed hoc ab ipso non est ve-
rum, quia molera sunt poenae spirituales,
quae (ut infra dicemus) non sunt cenfurae
secundum penitentiam tunc significatio-
nem, ut ex dicendis consuebit.

P. Suarez disput. 4. sectione 1. sic diffinit
censores. Censor est poena spiritua-
lis, & medicinalis priuata vsq; aliquotum
bonorum spiritualium potestatem
ecclesie impositam, vt per eandem or-
dinatè tolli possit. Et dicit censorum
per spirituales poenam tanquam per
genus defuiri, quia non omnis poena spiri-
tualis est censura, vt nunc loquimur;
tamen omnis censura est poena spiri-
tualis. Dicitur verò poena, quia imposita
propter culpam; & spiritualis, quia pec-
cat spirituali aliquo bono. Et ita facili-

intelligitur, & est p^{ar}te spiritualia, non
considerit in infirmitate mali spiritualis.
Hoc enim non bene intelligitur quid sit,
& tam facile cognoscitur, quoniam prius est bonum
et ita in privatione consistit. Adde in
intelligendum esse prius bonum spirituale,
etiam si ex consequenti prius bono tempo
rali externo, ut ex dicendis de ceteris in
specie intelligitur. Adde ut prius cum
omnibus bonis spiritualibus quod etiam con
sistit ex dicendis de natura & effectu con
sulit bene cogitare.

Item docet ex dictis intelligi, hanc censuram requirere spiritualem potestatem, à qua etiam tolli possit secundum eundem usum Ecclesie.

Sed manet adhuc difficultas, quod iuxta doctrinam hanc non videtur esse tres tantum censuras. Est triplex, quia videtur plures esse scripturæ cum predictis conditionibus, licet tunc explicemus, prius mihi videatur explicandum quod triplex sit censura.

Prima sententia est Soci di N. aa. quest. 3 articulo 1 qui docent censuras esse quatuor, Excommunicacionem, suspensionem, interdictionem, cessionem ad dimissis, & lre galatratem, quas oritur ex delicto: & idem sequitur Corduba libro 3. questio- num, questioe 43 dubio 1. & potest pro- bari, in finitio supra tradita de censura vi- detur his omnibus concorrente, quia sunt privationes aliquorum bonorum spiri- tualium per Ecclesiam.

Secunda fientia est afferentium cen-
foras esse septem maius præter quinque re-
latas addunt de positionem, & de gradationem ob diſtiam rationem.

Tectis est aliquorum recensorum, qui
dixerunt hanc questionem esse de nomine,
& non de re.

Communio tandem sententia est, tres tantum esse censuras, excommunicationem, suspensionem, & interdictum. Ita sentitur Interdicti in capiti quarenti, de verborum significatione, & Pater Suarez disput. 1. de Hærese 3.ª. Avidè patet t. dubio 5. Patet Henriquez de excommunicatione, capite 3. qui plures alios citavit. Et præbatur ex capite, quarenti, ubi de hoc dubio interrogatos Pontifex respondit et nomina censuræ intelligi, excommunicationem, suspensionem, & interdictum, per quæ distinctionem citata præmissa tres tantum censuras, de quo nullus

Благодарю
А.И.И.
Благодарю.

potest dubitare. Secundò esse diuersas, ut constabit ex dicendis de natura illarum. Tertiò videri colligi has tres tantum esse censuras, quia alias non esset satisfactorius Pontifici dubio proposito, & magnum posset esse inconueniens, quia veta intelligencia huius dubij valde necessaria est ad cognoscendam quod concedatur, quando conceditur facultas ferendi censuras, & auferendi illas.

Sed respondent aliqui, Pontificem numerasse eas tres species censurarum, sed non negasse alias. Sed hæc responsio non admodum adest propter dictam rationem, tum etiam, quia, ut monere soleo, quando questio est de numero rerum aliquarum assignando, per numerum assignarum respondente negari intelligitur maior aliquam aliam non esse satisfactoriam questioni, & ideo ex citato capite, non solum arguuntur, si sola auctoritate negant, ut aiunt, sed concedimus ibi aliquid iocandi assertoribus, & hæc sententia eligenda, & defendenda, ut tantum verissima.

Solutio restat difficilis in reddenda ratione, ob quam alie sententia Ecclesiastica non sunt censuræ, cum tamen dicantur Ecclesiastica, & primum aliquo spiritali. Auctores enim aliqui distinguunt illas à censuris per aliqua accidentia, quæ reuera habentur, sed non probant illa non conueniri censuræ in communi sumptæ, & ideo alij, ut videmus, concedunt plures esse censuras quàm tres.

Sed ut tam explicemus, sciendum est posse esse questionem in præsentia, vel quasi metaphysicam de nomine censuræ, ut significat potestatem Ecclesiasticam generatam, vel de numero censuræ, ut dicatur peculiarem censuram, quæ ex usu, & institutione Ecclesiæ aliquem effectum, vel accidentiam sunt annexa, quæ duo valde diuersa sunt. Neque est questio solum de nomine, si peculiaribus potestatem peculiaribus, sunt annexa, ut dicemus quæstiois hoc proponitur, in institutione Ecclesiæ.

Primo ergo modo non est dubium, quin sint plures quàm tres sententia Ecclesiastica spirituales, ut constitutoque hoc sensu loquarur est Pontifex, tam prout, quærenti, de verbis non significat.

Secundò tamen sensu asserendum est tres tantum esse censuras, scilicet à Pontifice capite allegato, quæ secundum illam dispositionem intelliguntur nomine censuræ ex institutione Ecclesiæ. Ex quo fit, ut in facultate absoluenti à censuris solum intelligatur facultas absoluenti ab excommunicatione, suspensione, & interdicto, quod in praxi obseruandum semper est, & quod nomine absoluentis à censura non comprehendatur absolutio ab irregularitate, aliqua licentia seu loco.

Varia verò effectus censuræ, secundò modo sumptæ explicari aliqui, ex penis, quæ ob violationem illarum incurritur, & non ex alijs. Sed hæc doctrina non potest exakte intelligi, nisi explicata natura trium censurarum, & aliarum, quæ non sunt censuræ. Secundò modo alij alij, prout discrimina sunt ex fine, quod non sufficit ad designandam tres censuras ab omnibus alijs potestatem spirituales, alij ex alijs accidentibus assignat differentiam, ut P. Suarez sectio 2. numero 7. ubi tenet à nomine censuræ dispositionem, & degradationem, quia, ipe imponitur ut perpetua pena, non tamen censuræ, quod requirit institutionem Ecclesiæ. Quando verò censuræ à diuinis non sunt censuræ, docet disp. 38. sect. 1. De irregularitate verò assignat disp. 40. sect. 1. De degradatione, & depositione, legatur disp. 30. sectio 1. vltima, ubi ex eadem à ratione capitur, quia non sunt medicinales penæ, sed iudiciae tantum.

Pater Anila, & Pater Henriquez loquuntur aliqua accidentia assignant, per quæ censuræ proprie ab alijs potestatem differunt, de quibus, suis locis dicemus. In præsentia vero satis sit dicere, tres censuras ex institutione huius esse habere potestates conditiones, quibus ab alijs potestatem Ecclesiasticis differunt: & dicendum est censuram esse penam medicinalem, & ex se non potestatem, prout ea, quæ dicemus disp. 37. dub. 2.

Ex qua doctrina constat ad argumenta prima, & secundæ opinionis. Tertia verò non sit adhibenda, consistat enim questionem non esse de solo nomine.

Deinde ex dictis intelligi potest definitio censuræ in communi, est enim potestas spiritualis privans baptizatum vni bono.

Suarez

Henriquez

spiritualis peculiari modo ex institutione Ecclesie: nempe vt medicina ordinata ad correptionem. Huius designationis particularis ex doctrina tradita explirant de font.

Deinde solum disputant de sufficientia harum censurarum, id est de ratione, ob quam tres rationum numerantur & aliqui varias afferunt rationes, merito tamen P. Suarez distinet v. in fin. huc refert ad institutionem Ecclesie: quoniam ratiō institutionis ratione uariis possit assignari, sicut in simili de numero sacramentorum, quæ à Christo sunt instituta, assignantur a Theologis.

DISPUTATIO II.

De eo qui potest ferre censuram, seu de causa efficienti censuræ.

DE Hac materia agitant DD. agentes de eo, qui potest excommunicare: seu censuram ferre: & legendus est P. Vazquez tract. de excommunicatione dubio 17. qui plures ratiōes de ead. re disputantes, P. Suarez disp. 2. & 18. & nos dicemus infra disp. 22.

DUBIUM PRIMVM.

An sit aliqua censura de iure diuino.

Respondetur aliqui Iurisperiti, qui ita loquuntur, vt videantur sentire aliquam esse censuram esse de iure diuino, nempe excommunicatorem. Et ex Theologis non leuissimis Almaino 4. distin. r. 8. q. 1. probat, quia Paulus ad Titum ratiōe, dixit, Hæreticum hominem post vnam & secundam correptionem deuita: ergo hæreticus iure diuino est excommunicatus. Pro qua opinione alios citat P. Suarez disp. allegata se 2. non m. 7.

Communis tamen sententia est nullam censuram esse de iure diuino. Ita docet 4. distin. 22. questio 1. articulo 2. Paree Valentia 3. parte disp. 7. questione 17. puncto 1. in fine, P. Suarez disp. 2. sect. 1. V. g. Vazquez de excommunicatione da

bio 1. & alij. Et hæc est vera sententia.

Ponendum verò est, potestatem ferendi censuras orum habuisse à Christo, qui illam commisit Ecclesie, vt citati Doctores in specie docuerunt & hoc sensu posse dici de iure diuino potestatem hæc esse.

Secundò dicendum, exercitium huius potestatis, hoc est ferre censuram, esse ab homine, & non à Christo immediate. Ita citati Doctores contra Almainum. Præterea satis constat ex vfu in Ecclesia. Seruàdo probatur, quia ex nullo certo testimonio collat Christum talis se ferre à excommunicatōis, vel aliter censuræ: & hoc est præcipuum argumentum pro hac sententia.

Ad locum Pauli optime respondet P. Vazquez supra, vel intelligendum esse de obligatione naturali vitandi hæreticum, quod intelligi, vel in rebus prohibitis, vel ob periculum, quod ex ipsa communicatione sequi potest. Secundo, si de censura propriè intelligatur, iudicandum est tantum fuisse à Paulo, & veramque explanationem admittit P. Suarez supra, & alij recentiores.

Sed obijritur ex capite 18. Matthæi, vbi Christus dixit Si Ecclesiam non audierit, sit tibi tanquam ei iuratus, & publica. Verum ex hoc loco Patres, & interpretes sacri non colligunt censuram laicam esse à Christo, hoc enim reuera non colligitur: sed tantum possumus colligere à Christo datam potestatem Ecclesie ferendi censuras contra inobedientes: & ideo eo loco vult P. Vazquez dubio 1. & alij ad colligendum in Ecclesia esse potestatem excommunicandi, vt supra indicauimus.

Ex dictis possunt intelligi alia loca Scripturæ. Vnde est illud Ioan. epist. 3. Si qua veniat ad nos, & hæc doctrinam non afferat, uolite recipere eum in domo, neque Aue ei dixeritis. Possunt enim hæc verba intelligi, vel vt explicat ius naturale, vel de possessione pro Apostoli, aut reitio de signis, quibus illi heretici videretur aliqua competari ad erimen. Vnde & subiungit Apostolus: Qui enim dicit illi, Aue, rummngat o peribos eius maligna.

Irena intelligitur ab aliquibus, iuxta dicta, illud s. ad Thelalonicenses 3. Hunc notare, & non commiscuamini cum

cum illo. Sed ibi non est sermo de doctrina, sed de motibus, & hortatur Paulus, ut quis competet peccatis alterius, sed potius, ut illum corripiat.

Hic potest disputari de personis, in quibus est hæc potestas de quo P. Suarez disputat, a. sect. 2. & 3. & nos dicimus, in materia de excommunicatione, interim legi potest P. Vazquez tractatu de excommunicatione 1006 dub. 17.

Vazquez.

DVBIUM II.

Quæ conditiones sint necessariae, ut qui potestatem habet, possit ferre censuram.

Difficultas potest esse de censura, ut obbeat effectum, vel ut licite feratur.

Prima conditio ad effectum est, ut non sit potestas impedita ex parte ipsius, qui illam habet, verbi gratia, necessarium est, ut non sit excommunicatus, & publice denuntiatus, ut constabit ex dicendis in materia de excommunicatione cum communi doctrina.

Secunda conditio est, ut qui hanc potestatem habet, non sit censuratus in seipsum, est communis doctrina cum Glossa in caput quoniam l. q. 7. & constabit ex dicendis de excommunicatione: oportet enim hæc potestas in iudicium Legatari P. Vazquez tractatu de excommunicatione 1006 dub. 17. dubium peccetere.

Vazquez.

Tertia conditio, ut non ferat qui censuram in propria causa. Ita Gregorius capite super querelas 231. q. 4. ubi Glossa assignat rationem, quia nemo permittitur esse iudex in propria causa, ut docuit Fabianus cap. 4. q. 4. Secus quando quis vellet repellere violentiam ab aliquo sibi illatam, tunc enim potest in illo ferre sententiam excommunicationis, ut docuit Innocentius III. cap. ult. de sententia excommunicationis.

Quarta, necessarius est usus rationis ad ferendam sententiam, hoc quia actus non esset humanus, & similiter necessaria est voluntas libera ob eandem rationem.

Difficultas verò occurrat, an excommunicatio, vel alia censura lata ex metu graui, & prudenti, quem appellant cædorem in virum constantem, sit valida.

Prima opinio est assertio non esse validam, Et probatur ex capite vnicuius de his quæ vi, metu & causa, in sexto. Et ratione probatur, quia sine perfecta libertate non videtur actus sufficienter moralis, & liber ad talem effectum.

Alij verò putant eam libertatem sufficere, ut censura sit valida. Glossa in caput citatum, Peter Sutez cum alijs dicit. Suarez disputat, a. sectio 5. & Iurisperiti probant ex citato capite, & quia voluntas coacta voluntas est, lege de mulier, §. penultimo, si de eo quod vi metue causa sit.

Et primo, consideratio iure naturali, solummodo potest esse talem censuram nam ut cum Acist. & D. Thomadocent P. Vazquez prima secunda disp. 27. cap. vi. mo, ea quæ sunt ex metu, sunt simpliciter voluntaria. Ego prædicta sententia lata ab habente potestatem est simpliciter voluntaria, si aliud non obstat, valida est. Neque aliquo idoneo argumento probatur, tale voluntarium non sufficere ad ferendam censuram, si aliud non obstat: idem diximus de contrariis, & vocis suo loco, quod ibi proxime, P. Vazquez docuit, & est communis sententia, & idem docuit P. Suarez sect. 5. citata.

Vazquez.

Secundo existimo, hanc positionem non esse casum prædictam actum ferendi censuram, ut hoc docuit P. Suarez loco allegato: non enim adducitur caput, ex quo colligatur. Neque ea, quæ pro prima sententia adducuntur, vim habent nam in illo capite vltimo non dicit Pontifex sententiam laram fuisse nullam, sed validam, quia voluit solum absolutionem: ergo supponit sententiam fuisse validam, ut expendit P. Suarez supra in hoc dubio formaliter ex parte voluntarij, non ex alio capite.

Suarez.

Restat dicendum de conditionibus requisitis, ut censura tollatur, & licite feratur. Et quid si loquamur de his, quæ necessaria sunt, ut actus ipse sit honestus, ea requiruntur, quæ ad alios actus honestos sunt necessaria; de quibus non disputamus modo, vel sermo est de his, quæ necessaria sunt, ut iudex non faciat contra obligationem sui iuramenti. Et primò requiritur, ne alius iudex sit prohibitus, ne faciat talem actum.

Deinde P. Suarez disputat, a. cæteræ putat necessarium esse, ut iudex inferendis censuris seruet leges, & modum.

Suarez.

ad superioribus præscriptum, & hoc verum est. Ad id enim contrarium esse peccatū contra iustitiam legatū; quod mihi improbat, quia, ve dixi, secunda secunda, in materia de iustitia, non reperitur violatio iustitiæ legatæ, nisi lex violatur ut expresse contemptu boni communis, luxurando contra S. Thom.

Secundò docet posse esse peccatum contra iustitiam distributivam, quia iudex potest peccare contra illam transferenda sententia, & ferre censuram, etiam quidam iudices est. Verum si sermo sit de censuræ privatorum bonis spiritualibus, non potest esse contra distributivam peccatū, quia illa bona non sunt materia iustitiæ distributivæ, quæ sunt materia iustitiæ proportionis, et contra commutativam, quia in tali relatione damnum non considerari respectu ad plures personas, qui necessitates est ad hoc maiorem, ve dixi secunda lege contra in materia de iustitia; sed consideranda equalitas rei cum re ad recompensandam illud dampnum.

DISPUTATIO III.

De forma ferendi censuram.

D VBIUM PRIMVM.

An in ferenda censura sit aliqua certa forma ferenda.

A Nec omnia ponendum est, censuram, vulgariter partitione divisa in censuram latam à iure, & latam ab homine; duobus enim modis potest ferri censura. Altero, si quis statuat legem sub pena censuræ, altero proferendo sententiam, vel precipiendo aliquid illi singulari à Christo pœna, censuræ illa dicta sententia à iure, hac ab homine, licet verum esse ab homine oriantur. Quando vero huiusmodi potest imponere penam inquit episcopus, quia dicitur, si quis contraxerit à Doctore, ipse in iuribus de i. g. b. m. de legi potest. R. Vazquez prima secundum.

Deinde ponendum est, prælationem sententiæ debere esse à iustis excois, sine quo homini non fieri et equalitas. Explicandum vero est, qualis debeat esse hac actio.

Est aliqui putant esse necessaria verba: probantes cap. sacro, & cap. à nobis de sententia excommunicationis, & cap. v. eodem titulo in 6. & capite ultimo de constitutionibus in sexto, ita sentit Vgones de censuris Ecclesiasticis, tabula 2. cap. r. 6. §. 1. c. 9. Unde iussit inquit non posse ferre censuram, quia non potest præferre verba; alia verò signa non sufficient: & probatur ratione, quia censura, lege, aut sententia ferri debet, & ideo necessaria sunt verba expressa.

Sed P. Suarez sectione 2. contra inquit docet, & primum nulli placet posse ferri censuram per scripturam nulla facta oris prolatione, ut docet P. Suarez loco citato, & aliqui præstant, quia absolutio sacramentalis fieri potest per scripturam. Sed hæc ratio non est admittenda, falsum enim continet doctrinam, ut probant in materia de penitentia, Probata verò est, quia consideratio inter naturam alii factis est sententiam, vel legem fieri per scripturam, & nullum est in prædictis, quod contrarium statuat in materia censuræ ferendæ; ex cetera enim capitulum solum colligitur censuram expresse ferendam esse, non tamen quia solus verbi fieri debeat.

Secundò, existimo cum P. Suarez supra, ut censura liget per actum illam explicare, ut si quis ab alio interrogatus de hoc, an velit ferre censuram, affirmet aliquo signo.

Tertio dicendum est, non esse determinata verba ad ferendam censuram Ita P. Suarez supra, qui bene addit necessarium esse, ut voca significet determinationem censuræ speciem, alius non habebit effectum, ut constat in quo conueniunt vltus Joannes, quod si quis c. i. consuevit considerandus est.

Disputant verò Doctores, & quæritur, an habeat effectum sententia capitis lata sub forma suspensiva, verbis præcia, præcipio hoc sub pena excommunicationis; vel suspensio, & dubium debet intelligi quando præiudicia diffinitionis vixit, habet sententiam diffinitionis.

Prima sententia est assertio nullum habere effectum, quia ista verba nihil de terminant significatur. Ita Vgones de censuris, c. cap. 2. §. 1. num. 4. Et hanc sententiam docet P. Vazquez tractatu prima de suspensione §. 2. quod in specie de suspensione ad officium, vel beneficium.

Summa.

Summa.

Summa.

Alij putant veramque censuram habere esse tunc. Curatur glossa in capitulo de r. ferico excommunicato; sed glossa solum dixit rem esse dubiam.

P. Suarez supra putat talem formam habere effectum, quia electio unus partis relinquatur arbitrio eius, in quem fertur censura; quod si ille voluit eligere, docet ante electionem obligari veramque intentionem ferentis censuram, ne omnino eius sententia reddatur inefficax.

Mihi placet primò, si pena relinquatur arbitrio tui, et ipse eligit unum de rebus auctoritate, illa ligabit ex intentione ferentis censuram.

Tertiò quod ad praxim attinet, existimant aliqui in electionem ferentis sententiam eo modo esse, ut hoc ipso quod subditur vellet violare præceptum, ligetur minori censura illarum, ita ut si subditus violans legem expresse non eligat virtualiter, censetur eligere maiorem ex voluntate ferentis censuram, ne maneat ille absque aliqua pena; quod non probatur firmo aliquo argumento; quod si nollet pena obligati, nisi expresse subditur eligere, subdito non eligente, non incurreretur aliqua illarum, quia non est maior ratio unius, quam alterius. In quo evenit Ugolinus, & P. Vazquez videntur loquuti, & idem iudicium esse, si neque superior determinat censuram, ut quæ telinqueret arbitrio subditi; ratio eorum facta in hoc casu eandem habet vim.

Operari tamen est scire convenientius non esse in via communi ex forma uti in ferenda censura.

Tandem restat in hoc dubio explicare quibus verbis significetur i censura lata, aut ferenda. Et certe quando in lege, aut sententia ponitur illa patercula, Ipso facto, vel Ipso iure, incurratur excommunicatio, significatur et censuram esse latam. Secus autem si ponantur verba significantia hominem violantem legem formam communicandum. Secundò vel lata sententia, quando dicitur, Excommunicamus, vel quid simile.

Sed quæstio est de his verbis, excommunicatio rationem momenti ter incurraturum si mandatum violaveris.

Variè autem opinatur aliqui, & citant aliqua capita, ex quibus nihil colligitur pro præfati controversia. Mihi placet ea verba significare sententiam

latam, quia ea verba non significant sententiam censuram esse ferendam, sed ream contra factum censuram, ut bene docuit P. Suarez supra.

Deinde illis verbis, Anathema sit, glossa in capitulo finale de foro competentis, putat solum comminari poenam.

Quod Doctores communiter non recipiunt, quia illa verba idem significant ac illa, Excommunicatus sit, & illa forma est frequens in Concilio Tridentino.

De illis autem particulis, Statim, ex tunc, & similibus indicandum est iuxta exigentiam verborum, quibus distinguuntur.

Tandem de illis verbis, sub pena excommunicationis, dicendum est secundum se tantum, nisi aliud addatur, non significare censuram latam, sed ferendam.

DVBIVM II.

An forma ferendi censuram possit fieri sub conditione.

Quæstio potest intelligi, & de condicio-
ne pertineti ad causam censuræ ferendæ, & de conditione imperioentis.

Et si de priori conditione loquamur, tertium videtur ferri posse, imò frequenter sic sub conditione, si quis fecerit tale peccatum, vel nisi satisfecerit pro damno illarum, quod facile intelligitur in excommunicatione. De suspensione verò, & interdicto dicemus suo loco, & de forma tradita de excommunicatione ab homine lata locum habet ista, quæ est hæc. Legatur P. Vazquez de excommunicatione dub. 12. §. si dubium est, de quo dicemus infra disp. 28.

De ea verò, quæ ab homine fit, potest esse quæstio, an possit ferri sub conditione peccati committendi, & P. Suarez dub. 3. sect. 4. num. 4. sentit fieri posse per generalem sententiam, quia neque est contra ius naturale, neque aliquo iure positivo est prohibitum; & si esset prohibitum, ea prohibitio per contrariam vim esset abrogata; & cap. Romana de sententia excommunicationis solum admonet iudicem, ut faciat tales sententias feram istud de hoc capite dicemus disp. 8. dubio 5.

Disp. III.

II Dub. III.

Vazquez & legitur P. Vazquez tractatu de excom-
municacione dubio 12.

Solutio restat explicandum, quomodo
hæc sententia generalis differat à censu-
rata à teo, de quo Couart. in capi *Alme-
mator*, 1. part. 3. ca. num. 2. & plura res-
feret distinctionibus satis sit dicere, cen-
suram latam à teo de se esse perpetuam;
latam verò ab homine non ita, sed defi-
cit deficienti iudice.

Ex dictis intelligitur, sententiam la-
tam à teo perennem & post mortem ste-
tuens illam, non tamen sententiam la-
tam ab homine, ut ex communi doctrina
Iurisprudentiarum docuit P. Suarez scilicet in
illa 4.

Restat explicare an censura sub con-
ditione lata comprehendat eam, qui mu-
tatur domesticum, De hoc disputat Vgoli-
nus lib. 2. de censuris tabula c. cap. 2. re-
fertque varias opiniones. Mihi placet, il-
lam censuram non comprehendere illum,
qui ante implendam conditionem mutaret
domicilium, ita ut non maneat subditus
eius, quare et censuram, ut docuit P. Sua-
rez supra sect. 5. P. Vazquez tractatu de
excommunicatione dubio 12. numero 1.
& iudex non potest ferre sententiam in
non subditum, ut per se constat, & sumitur
ex capite Romano de sententia excom-
municacionis in 6.

D V B I V M III.

*Quomodo suspendatur censura sub
condicione lata.*

IN Hæc sententia dicendum, est suspē-
di hanc sententiam per interpositam
appellationem, ut definitur capite
præterea, & secundo de appellationibus
nam per appellationem interpositam
ad alium iudicem, & sententia condi-
tionalis, nihil est operans ante implendam
conditionem; & ita tempore quo imple-
tur conditio, nihil efficitur, apud præterea
primo de sententia excommunicationis;
& cap. solent, eodem titulo in sexto. Quod
ita intelligendum est, ut etiam præceptum
exequendi sententiam suspendatur ob ra-
tionem dictam; est communis doctrina
Canonistarum ad caput præterea de ap-
pellationibus; quod ita intelligunt, nisi
appellans declararet se appellare à cōse-

ta, & non à mandato quod per se manife-
stum est.

Item ut doctrina tradita vera sit, ita
est intelligenda, ut appellatio sit legiti-
ma, ut iura de cernim, & ratio possunt.
Erit autem legitima, si fiat ex causa proba-
bili, seu iuris ordine; requisito et-
iam, ut talis appellatio debito tempo-
re fiat.

Difficultas verò est, an hæc appella-
tio possit fieri toto tempore, quo condi-
tio non est impleta, vel solum intra de-
cimum dies, ut fieri solet statutum in cen-
surarum appellatione, iuxta 1. apud, quod ad con-
suetudinem, de re iudicata, Abbas in 11.
statutum caput præterea, docet faciendum
esse intra decem dies, quia ius est gene-
rale.

Sed contrarium docuit Glossa in ci-
tatum, caput præterea, & Nauarrus in ca-
pite cum contingat de re iudicata, ca-
sa 18.

Quam ut facis tutam, & probabilem,
magisque probandam sequitur P. Suarez
disp. 3. sect. 6. & sane 1. ap. præterea, illis
verbis, *Ad id tempus*. Hoc enim est totum
illud tempus, quo conditio non est imple-
ta; antequam sententia illa non est simpli-
citer sententia, sed secundum quid, & ideo
non mutum si non comprehendatur sub
iure, & lege generali.

Addendum verò est hoc loco à senten-
tia excommunicationis pure lata non
posse appellari, quantum ad suspensio-
nem, ut de iure capite Pastoralis, de
appellationibus, & capite, 1. c. de sen-
tentia excommunicationis in sexto, ubi
hoc etiam ad suspensionem, & interdicitum
extenditur. Et ratio assignatur, quia talis
sententia secum affert executionem à sen-
tentia, autem executioni mandata non
potest appellatio fieri. Ita P. Vazquez, tra-
ctatu de suspensione, ubi loquitur de ex-
communicatione etiam, & interdicto, &
suspensione, ubi cum alijs Doctrinis do-
cuit, per antecedentem appellationem
suspendi censuram, non tamen, per sub-
sequentem idem docet tractatu de in-
terdicto.

Tandem queri potest, an censura fi-
ri possit sub conditione ad causam, non per
sententiam, verbi gratia, excommunico te,
si pareris ex Italia veneris & certum est
impedire fieri, & contra legem 1. C.
quando appellandum sit.

Suarez.

Secum.

Secundò vltimo, si conditio sit de præcæto, vel peccato, & illa subsistat, si alia adsint, validam esse censuram, quia nihil est, quod meretur effectum eius.

Deinde, si conditio sit de futuro, & omnino impeccans, putat Vgolus c. 2. §. vltimo in vltimis verbis esse inuoluntariam, & sequitur P. Suarez sect. 7. in fine, quia est abusus spiritualis potestatis. Sed hæc ratio solum videtur probare illicitam, non tamen esse nullam, si aliis addit causa ferendi censuram, nam iudex potest facere suum censuram dependentem à quolibet conditione: ergo talis actus, cum aliis non sit iure politico iuratus, habebit effectum non appareat autem, quo iure sit iudex.

Hic potest disputari de admonitione necessaria ad censuram, de qua dicemus in materia de excommunicatione, de qua agit P. Suarez disp. 3. sect. 8. P. Vazquez tractat de excommunicatione dubio 12.

Tertio certum est, ob solum peccatum veniale non posse imponi gravem censuram, quia ob leue peccatum non potest imponi gravis pena; vt loco citato docuit P. Vazquez mon. 2. qui docet, non solum talem sententiam esse illicitam, sed etiam nullius effectus, quod aperit docuit Leo epistola 67. & capite octavo, & capite, nullus 11. quæst. 3. Et ratio est, quia hæc potestas non est data in destructionem: quæ veritatem suse explicat P. Suarez disp. 4. sectione 4. & explicat in censuris in specie.

Deinde facile intelligitur, censuram leuem, qualis est excommunicatio minor, non posse imponi ob peccatum veniale, de quo dicemus speciatim in materia de excommunicatione.

Doctrina vero tradita satis constat ex vñ. Facilius, quæ non imponit gravem censuram, nisi ob graue peccatum: quod facile constat potest ex antiquis Conciliis, de ceteris, & ex alijs posterioribus, et vñ etiam summorum Pontificum, & Episcoporum. An vero peccet peccatum sic requisita contumacia, & admonitio, vt incipit acur excommunicatio maior, dicemus in materia de excommunicatione; ubi ostendimus, non requiratur grauis contumacia, vel sufficiat leuis, & an sit tunc admonitio necessaria.

DISPUTATIO III.

De causa, ob quam ferri debeat censura.

DE Hæc materia agit P. Suarez disp. 4. de censuris in genere, & P. Vazquez tractat de excommunicatione dubio 12. & Doctores communiter in materia de excommunicatione, & commode potest hoc loco disputari.

DVBIUM PRIMVM.

Propter quam causam possit ferri pena censura.

Constitutum est apud Doctores, non posse hanc penam imponi, nisi ob peccatum, cum sit pena. Ita P. Suarez sectione 1. Item cum sit grauis, non potest imponi, nisi ob graue peccatum: de excommunicatione vero minor dicemus in materia de excommunicatione.

Quando verò culpa sit necessaria ad incurrendam in specie hanc, vel illam censuram, dicemus agentes de illis in specie.

DVBIUM II.

An propter peccatum purè internum possit imponi censura.

DE Hæc materia disputat P. Suarez disp. 4. sect. 1. & P. Vazquez de excommunicatione dub. 13.

In hac conuersione Doctores, qui putant Ecclesiam habere potestatem in actus mere internos, affirmabant posse imponi penam ob peccatum purè internum. Legatur P. Vazquez, & P. Suarez locis citatis, & in materiâ de legibus. P. Vazquez prima secundæ disp. 160. P. Suarez tomo de legibus.

Adducunt vero aliquæ argumenta ad probandum Ecclesiam habere potestatem in actus mere internosque optime explicantur à P. Vazquez locis allegatis.

Ponendum verò est, Ecclesiam non habere

habere iurisdictionem in actus potest internum, eo quod illius cognitioni non subiiciuntur, ac proinde de illis indicare non potest.

Deinde in presenti dubio dicendum est, non posse imponi ob peccatum potest internum. Ita cum aliis docuerunt P. Suarez, & P. Vazquez supra. Et ratio est, quia tale peccatum non est subiectum iurisdictioni, eo quod illud non potest cognoscere.

Sed manet difficultas, an quando actus externus exterior non est signum externum sub peculiari ratione malitiae, ob quam imponitur ab Ecclesia censura, incuratur, verbi gratia, si imponatur et a communicatio ob peccatum heresis, & quis ex iudicio heretico faciat actum externum, qui non sit signum heresis, quando est, an propter talem actum intertatur poena imposita. Huius dubij mentionem facit P. Vazquez tractatu de excommunicatione dub. 19. & resolvit contrarias opiniones, & docet se de hac questione disputasse 1. & 2. disp. 50. cap. 3. num. 20. cuius opinionem infra resectamus.

Et est prima opinio assentientium talem hominem incurtere poenam impositam ab Ecclesia. Sequuntur, & putant hoc probari quibusdam argumentis, quibus aliqui vident Ecclesiam habere potestatem in actus internum.

Alij vero Doctores censent necessarii esse, ut opus externum sit signum actus interni sub ratione, quia est prohibitum opus et atrox ab Ecclesia, ita sinit Calisto lib. 2. de iusta hereticorum punitione cap. 18, Paulo post initio. Simacas de Catholicis instructionibus tit. 42. num. 11.

P. Vazquez 2. disp. 160 cap. 3. num. 20. & 1. 3. de multis tenentioribus. Et probari potest, quia actus exterior sub ea ratione malitiae omnino est inordinatus Ecclesiae, nam neque ex materia habet eam naturalitatem, neque est signum malitiae ex fine, quod latet in voluntate. Legatur P. Vazquez cap. 3. citato.

P. Suarez disp. 4. de censuris sect. 1. art. 18. quantum ad presentem controversiam docet primò, Si actus externus sit secundum se bonus non incurtere hominem opem tante in censuram impositam propter tale opus, probat numero 2 quod si bonus, & non est signum malitiae ex fine, neque ab Ecclesia potest indicari malus

ob solam circumstantiam spis.

Secundò docet articulo 22. posse Ecclesiam prohibere actionem externam ex se malam, & prohibere illam, ut procedentem à perniciat affectu, & non ab alio, & hoc putat probati aliquibus argumentis, quibus probare solet. Ecce si tam posse punire actum internum, ut conexum extetoci: & ulterius probat, quia etiam si quis extetno proficetur heresim 1 si internum veram fidem retinet, non incurretet poenā hęc listet ego potest Ecclesia actum externum punire, vt conioctum peculiarit actus interno.

Tertio docet numero 23. Ecclesiam posse punire actum externum propter defectum interni, quando est quasi de substantia extetni, & numero 27. concedit posse aliquem incurtere poenam ab Ecclesia impositam ob defectum talis actus interni, et si extetnus nullum sit signum eius defectus.

Mihi placeat sententia Patris Vazquez, & propter eius rationem placeat primum dictum P. Suarez. Tercium verò disputet mihi, quia ratio facta pro opinione P. Vazquez eandem vim habet, quia talis defectus non potest esse Ecclesiae notus. Respondent aliqui hoc esse per accidens, sed impugnat, quia sicut in eo alia mala citet actione ex se bona externa, non potest esse nota Ecclesiae, quando nullum est signum extetnum, ita & praedictus defectus, quando nullum est signum extetnum, ergo verumque est per se innotum Ecclesiae. Et patet, quia si Ecclesia veller imponere ob talem defectum aliquam poenam distinctam à censura, quae esset ab Ecclesia indigenda, & precipue non posset, quia non posset probare in foro extetno illud peccatum ex defectu signi extetni, & non solum ex defectu testimonij, ut per accidens contingit in aliis peccatis, quae sunt ex se cognoscibilia ab Ecclesia ob signum extetnum.

Circa secundum dictum ego non dubito posse Ecclesiam punire actum et conexum ob peculiari in actum internum, ut P. Suarez probat sed contendit non incurri censuram impositam ob actum extetnum, cum illo interno, nisi extetnus constet de affectu illo interno, ut docet P. Vazquez secunda secunda disp. illa 160. cap. 3. & 1.

Argumenta adducunt hic ad probandum

Suarez

Vazquez

Vazquez

Vazquez

Suarez

Suarez

Vazquez

Vazquez.

bandum Ecclesiam posse punire defectum actus interni, quorum nonnulla adducit. P. Vazquez tractatu de excommunicatione dubio 13. & breviter soluit, subius verò 1. a. dispensatione tit. 1. 60. cap. 4 & 5. Et quia doctrina explicanda sunt quæ breviter dixit dubio illo 13. de excommunicatione. Legit etiam potest tractatu de beneficiis cap. 5. §. 1. art. 3. & ex doctrina tractata facillime poterunt omnia soluta quantum ad præsentem articulum innotescere.

In hoc placet advertere aliquos rectores doctores, ob solam actum internum non posse imponi censuram, sed esse necessariam actum, vel omnimodum externum, sed non ita illud explicarunt, ac actus, vel omnimodum externus, debet esse signum actus interioris. Unde P. Suarez & P. Vazquez sub illi discussione signa idem acciperunt.

Vazquez.

DVBIVM III.

An actus exterior, ob quem imponitur censura, debeat esse perfectus, & summarius in sua specie.

IN Hac re si ponamus actum externum esse peccatum mortale, certum est propter illud imponi censuram, & non potestari de potestate non dubitamus, sed de modo, quo intelligi possint excommunicationes latæ, aut factæ, quæ ob aliquem actum, dicemus suo loco.

Et primo considerandum est, an excommunicatione feratur ob effectum externum, & non solum ob peccatum externum. Si feratur ob effectum externum, non incurritur censura, utiam si sit peccatum externum, verbi gratia, si feratur ob furtum, etiam si quis exterius conetur alio externo aliquid accipere ab aliquo; si tamen res ipsa non accipitur alienum, non incurritur excommunicatione. Ex qua regula plura dubia in specie solvi possunt in diversis materiis. Legatur P. Vazquez tractatu de excommunicatione. dub. 14. num. 3.

Vazquez.

Secundo considerandum est, an censura imponatur propter effectum ipsum, vel propter occasionem, subsequens effectum, verbi gratia, si imponatur excommunicatione propter homicidium, si imponatur propter homicidium, si imponatur enim si quis voluit innotescere ad homicidium, & ex alia causa superueniente

et sequens est homicidium, tunc incurritur censura, qui voluit innotescere, etiam si volunt non fuerit sufficiens, quia fuit occasio, quod in peculiaribus materiis prudenter iudicandum est, considerata legis, aut sententiae verbis.

Tertio, si peccatum fuit imperfectum ex defectu perfecti voluntarii, consideranda sunt verba legis, aut sententiae, materia, & circumstantiae, ut intelligatur intentio ferentis censuram.

Quarto, considerandum est, an censura imponatur ob solum externum peccatum voluntarium, quia tunc etiam si procedat ex metu graui, ita tamen ut ille non excuset à peccato, peccatus incurritur censuram, etiam si ex metu operetur.

Quinto considerandum est, an licet actus externus sit voluntarius, tamen malitiam non habeat ex affectu aduerso, quoniam requiratur censura tunc enim non incurritur, verbi gratia, si imponatur censura ob violatum legem ex contemptu, & quis voluit illam, & non ex contemptu, non incurritur censuram, quoniam non est in specie malitiae, aut modo requisitum ad incurritur censuram. Legatur P. Suarez de disp. 4. sect. 3. disparet P. Suarez de contumacia, de qua P. Vazquez tractatu de excommunicatione. dub. 12. de qua dicemus in materia de excommunicatione disp. 2.

Suarez
Vazquez

DISPUTATIO V.

De ignorantia, quatenus excusat, vel non excusat à censura.

IN Hac materia agit P. Vazquez in materia de excommunicatione dubio 14. 15. & 16. P. Suarez de censuris in genere disput. 4. sect. 2. usque in finem dispute, & nos possumus de ea hoc loco optimè disputare.

Vazquez
Suarez

DVBIVM I.

An ignorantia inuincibilis excuset à censura.

IN Materia de peccatis dicimus, quid sit ignorantia inuincibilis, & legi potest P. Vazquez 1. 2. de disp. 17. usque ad 12. 6. & modo breviter dicimus, auctoritate per

Suarez

per ignorantiam inuincibilem eam inefficacem, quæ humana diligentia ab homine vinci non potest, eo quod nulla occurrat cogitatio, vel dubium de eo obiecto.

Quæstio potest intelligi de ignorantia peccati, & de ignorantia censuræ. Et primo certum est, Doctores excusare ignorantem inuincibilem iuris, & præcepti, ita cum multis, quia citat, sentit P. Vazquez tractatu de excommunicationibus dubio 14. P. Suarez disp. 4. sect. 8. Et ratio est, quia excusatur à peccato, ob quodammodo censuram.

Ex quo principio deducitur etiam excusare à censurâ, quando licet ignorantia non excuset à peccato, excusat tamen ab specie peccati, ob quod imponitur. Quod docuit P. Vazquez loco citato, cum Covarrub. in cap. alimamater, c. parte 5. 10. quod sequuntur alij. Et ratio est manifestior, quia si excusatur à culpa, ob quam imponitur censura ergo non incurritur, quia deest causa: aliud vero peccatum non habet censuram annexam, ut posuimus.

Ex quo colligitur Covarrubiæ, quod si aliquis putat aliquem esse clericum, voluntarie occidit illum, qui tunc vera non est clericus, non incurrit excommunicationem, nemini licet ille peccet peccato faciei legi propter affectum; tamen poenitentia requiritur veram clericum occisionem, quod pro similibus observandum est.

Secundò principaliter dicendum est, eodem modo esse philosophandum de inconsideratione omnino naturalium; quæ excusatur à peccato, ut diximus in materia de peccatis, & docuit P. Vazquez prima secundæ disput. 17. & sæpe alijs locis. Et hanc conclusionem tradidit P. Suarez sectione 2. citata.

Tertiò P. Vazquez, & P. Suarez docent locis allegatis ignorantiam inuincibilem facti etiam excusare à censurâ, quando vel omnino excusatur à peccato, vel saltem ab specie peccati, ob quod imponitur ob rationem assignatam, quando operans ignorat tale peccatum esse, non esse peccatum, vel non esse talis speciei. Neque ad hoc refert hominem dare operam recte, vel illicite, si recte non fiat peccatum, ob quod fertur censura. Et idem docuit Tolet. lib. 1. summæ cap. 34. §. quintus casus.

Ignorantia iuris excuset à peccato.

HOC loco nomine iure intelligimus ius positivum, & aliud est eorumque, & aliud particularia Prouincia, aut Episcopatus.

Secundò notandum est, quod si talis sit ignorantia, ut omnino excusetur à culpa, excusabit etiam à censurâ, si res aliâ erat licita, & erat ignorantia iuris positivi imponentis censuram.

Difficultas verò est, an quando uelto aliud erat illicitum, homo tamen habuit ignorantiam iuris imponentis censuram, excusetur ab illa. Et primo potest asse, quod de statu provinciali. In qua Covarrub. loco allegato num. 7. & alij docent non excusare. Probat Covarrub. quia omnis qui peccat, naturaliter manet obligatus ad poenitentiam, & non ex consensu proprio; ergo incurrat poenam etiam inuincibiliter ignorantem. Secundò, quia uoluit negabit, quod incurrat alias poenas statutas à iure.

Contrariam sententiam sequitur Pater Suarez supra sectione 8. & alij, quos ipse citat, & probat, quia censuram requirit commensuratio, id est, quod non velit obedire Ecclesiæ, iuxta illud Matth. 18. Si Ecclesiam non uiderit. Sed qui non omni statum Ecclesiæ, non est ab illa admonitus: ergo non potest incurrere hanc poenam. Pater Vazquez dub. 16. dicit se de hoc sentire, sicut de ignorantia iuris communiis. De quo ibidem docet primò, quod si aliis peccatum sit contra ius diuinum, aut naturale, non incurrit, quia ignorat Ecclesiam illud prohibere excommunicatio verò sine admonitione non violatur, sine admonitione enim nullas est contramax.

Secundò docet, si alias illud opus sit prohibitum iure positivo rationum, vel naturali simul, & positivo, distinguendum esse. Si enim ius imponens censuram adueniat priori, & hoc posterius ignoratur, non incurritur censura, quia non præcessit admonitio: & si his diebus eodem modo philosophandum esse de iure particulari Tertiò addit, si secundum ius positivum solum adiunxit poenam priori,

Vazquez.
Suarez.

Tales.

1000

Ignorantiam secundam non excusare, quia primum habet rationem admonitionis, & hoc sufficit ad incurrendam poenam, licet potest quis obesse excommunicari, si se mel monetur à iudice, & nolit obedire. Hoc ipso potest abesse excommunicari, etiam si nesciat se esse excommunicatum. Addit verò circa hoc tertium, esse peculiare aliquod statutum in lege, aut iure particulari, cap. 20. de constitutionibus in sexto.

Mihi placet modò sententia P. Vazquez quantum ad primum & secundum dictum, huc lex sit generalis; sine particulari, propter rationem factam. Tertium intra examinabitur dubio sequenti. Argo mentis verò facta pro opinione Covarr. facili possit solvi.

Ad primum responderetur, ex obligatione naturalem non oriri à aliquo contumacia.

Deinde ad secundum respondetur esse discretam rationem aliarum poenarum, quæ non requirunt contumaciam.

DUBIUM III.

An ignorantia inuincibilis censura excuset à censura.

IN Prasenti controversia prima sententia est assertivum ignorantiam hanc non excusare, ita Covarrub. in caput *Alma mater* 1. parte §. 10. quæ alij sequuntur: unde præcipuum argumentum est, quia ad incurrendam poenam non est necessaria cognitio poenæ, ut in alijs, quia necque est necessaria ad peccatum, necque ad consensum in illum; utraq; pariter, ergo.

Alia est sententia communis: multorum assertivum talem ignorantiam non excusare. Quam esse communem Canonistarum, testatur Covarrub. loco allegato. P. Suarez super §. 9. Gravitas enim huius poenæ non requiritur videatur contumacia, ut nisi cogatur lege, & poena imposta non videatur contumax qui legem violavit.

Tertia sententia est ignorantiam inuincibilem statui particulari excusare à censura, non tamen ignorantiam legis Pontificie inuincibilis. Pro qua P. Suarez, & alij citant graues auctores non pau-

cos, & sequitur revera P. Vazquez dubio 16. 10. sine. Doctores verò huius sententiae discretum referunt in ius positum. Colligantque ex cap. 2. de consistorio-nibus in sexto, Cuius verba sunt, Ut animatum periculum oblecter sententis quorumcumque ordinariorum prolati ligari volumus ignorantes, dum tamen eorum ignorantia casus non fuerit; aut similia.

Mihi sane placet prima opinio, secluso iure positivo, ob rationem illam.

Secundò, prima pars tertie sententiæ mihi probatur, quæ non video ius, ex quo colligatur ignorantiam censuræ in legibus Pontificijs excusare.

Tertiò, secunda pars tertie opinionis mihi est valde dubia, eoquòd illud caput variè explicatur à Doctoribus; aliqui enim putant favere secundæ opinioni. Alij docent eorum loqui, quando est ignorantia non solus exterior, sed interior etiam. Sed contra viamque explanationem obijci potest, quòd in eo capite non ullaquid videatur Pontifex declinare, & statuere in statu animarum, & non solum declarare, quòd aucta fuerit à dispositum; & ideo in se non omnino certa mihi placet explicatio P. Vazquez.

Ratio verò secundæ opinionis parum habet efficaciarum: nam ex iure positivo non colligitur esse necessariam notitiam censuræ ad illam incurrendam, ut plures Doctores eius opinionis fatentur. Ex natura autem rerum ad contumaciam necessaria non est cognitio poenæ, sed præcepti, cui aliquis non vult obedire.

Tandem in fine huius dubij placet assertere, quatenus ad praxim attinet, in foro conscientie probabiliter esse secundam opinionem.

Ex dictis hactenus non est difficile iudicare, quid dicendum sit de ignorantia concomitanti inuincibili.

Et Covarrubias §. 10. 10. putat non extimere à poenâ, quia S. Thom. prima secundæ, quæ 1. 76. art. 1. putat non excusare à peccato.

Sed contrarium docuit P. Suarez sententia 8. numeri 2. P. Vazquez tractatu de excommunicatione dñb. 1. §. & mihi placet, & probanda est ex doctrina, quam ibi tradit P. Vazquez, & fusius prima sententiæ disp. 1. §. Ignorantiam concomitantem excusat opus externum à peccato

licet

ilari malitia, vt i. a. ad questionem 76. ostendimus; quod verò S. Thom. dixit hanc ignorantiam non excusare peccatum, intelligi debet non de opere externo, sed de affectu interno, vt ibidem cum P. Vazquez explicabamus.

Vazquez.

DVBIUM III.

Ignorantia in incivili excuset à censura.

Refertur aliqui recentiores existimantes hanc ignorantiam excusare à censura; sed non video firmiter fundamentum. Hoc opinio nem teculæ P. Suarez sententia i. a. & non adest appellare; illam probabiliter in præxi.

Alia sententia refertur de hiis ignorantibus P. Suarez sententia i. a. & non adest appellare; illam probabiliter in præxi.

Alia sententia refertur de hiis ignorantibus P. Suarez sententia i. a. & non adest appellare; illam probabiliter in præxi.

Tertiam sententiam communem asserentem hanc ignorantiam non excusare, refert, & sequitur P. Suarez loco allegato, & P. Vazquez dubio 4. in principio, dicit omnes sentire ira. Loquebatur enim de auctoribus sui temporis (post illum autem non defuerunt recentiores aliqui doctores primam opinionem) quia talis non excusatur à culpa, siue operans deo operam rei licitæ, siue illicitæ probat verò, quia in utroque casu est peccatum, & eiusdem speciei. Quando doctrina debet intelligi de peccatis externis, hoc est, quæ extra intellectum, & voluntatem obsumantur. De his enim docet P. Vazquez prima secundæ disp. 101. cap. 5. num. 17. & hanc esse mentem eius tractatus de excommunicatione dubio illi 14. patet, quia loquebatur de opere, ob quod potest imponi excommunicatio; hoc autem est externum, omnino supposita voluntate; quod dixerim, quia ipse P. Vazquez prima secundæ disp. 126. putat peccatum hære esse aliquando non esse in eo, qui errat ex ignorantia culpabili; quod nos diximus in materia de peccatis, & in materia de Fide ob peculiarem rationem traditam à P. Vazquez disput. citata. Sed hoc peccatum potest confirmari in intellectu, & si non constet exterius, non imponitur

censura propter illud, vt supra dicebamus de peccato purè interno; quod dixerim ad explicandam mentem P. Vazquez. Et in presenti dubio mihi placet, ignorantiam culpabilem non excusare à censura, quando non excusat à peccato, propter quod imponitur excommunicatio, quando ad illam incurrendam solum requiritur peccatum talis speciei; quod potest esse cum ignorantia illa, vt ducimus in materia de peccatis, & docet P. Vazquez prima secundæ dispensa 101. firmiter enim eiusdem speciei est, si fiat expressio cum cognitione rei alienæ, & expresse sic volitum, siue fiat per indirectum voluntarium in causa ob ignorantiam culpabilem; species enim huius peccati sumitur ex obiecto, & materia externa, quæ eadem est; & alii is supponit voluntarium quæ doctrina in omni peccato externo, & quod constituitur extra voluntatem, & intellectum locum habet radicem verò doctrinam de ignorantia vincibili, quod non excusat à censura, merito intelligit P. Suarez super, siue sit ignorantia facti, siue iuris.

Vazquez.

Vazquez.

S. Thom.

Vazquez.

Vazquez.

Disparat verò P. Vazquez dubio illo 15. an quando lex requirit, ad incurrendam censuram, peccatum ex dolo, sufficit culpa lata ex ignorantia.

Norat autem dolum verum esse voluntatem sciendi aliquid scienter; præsumptum verò esse, velle aliquid facere ex ignorantia culpabili; & idem est cum culpa lata, vt cum Corduba docuit P. Vazquez.

Est autem prima sententia, quæ sequitur Conari. §. illi cō Corduba 2. quæst. q. 28. qui docent culpam latam, quando quis dat operam rei illicitæ, equiparari dolo vero equisilio ad incurrendam censuram; non tamen quando quis dat operam licitæ rei, siue nullam rationem inuenit in Corduba.

Conatrubias verò probat primò, quia ille incurrit excommunicationem, qui ex culpabili ignorantia occidit clericum per rans esse laicum, iuxta causam, Si verò, et secundò, de sententia excommunicationis, & tamen requirit verum dolum. Secundò probat, quia cum quis dat operam rei illicitæ, & ex ignorantia culpabili sequitur peccatum est eiusdem speciei, ac si expresse esset voluntarium.

Contra tamen sententiam sequitur Sylvest. verbo

Suarez.
Vazquez.

Vazquez.

S. Thom.
Vazquez.

Vazquez

Verbi culpa num. 4. & verbi ignorantia num. 8. dubio 4. & cum alijs inquit P. Vazquez dubio citato. Et mihi placet, quia licet requirere verum dolum, nullum est fundamentum ad dicendum sufficere praesumptionem iuxta doctrinam supra traditam onno incurratur censura, nisi ob peccatum cum condicione requisita a lege, alia quia libere philosopharetur.

Vazquez

Argumenta vero contrariae sententiae faciliem habent solutionem. Ad primum respondet bene P. Vazquez, ex illo ratione non colligi non esse necessarium verum dolum.

Ad secundum responderetur, non esse considerandam solam speciem peccati, sed conditionem iniquitatem a ferente censuram, ex cuius voluntate prout potuit censuram sub tali, vel tali condicione peccati ferre, ergo potest imponi excommunicatio ob magnum furtum, & non ob minus ex liberata ferentis illam, ista potest imponi ob peccatum cum tali circumstantia, vel tali, qua, deficienti non locum videtur.

AD. DVBIUM V. de his qui

An censuram ab homine laico excuset ignorantia.

Suarez
Vazquez

Constitutum est apud Doctores censuram, posse ferri etiam absente, vi tradit Covarrubias in cap. Alma mater. 2. par. 1. §. 10. num. 7. P. Suarez disp. 4. sect. 1. vltima, P. Vazquez dubio 16. in principio. Equod potest absente excommunicari, colligitur ex primo Corinth. 5. ubi interpretes aliqui, & Stephanus Papa ap. de manifestis. 2. quae sunt 1. vltima capite, cum sit Romana, de appellationibus.

Sed non constat ex facto Pauli, excommunicasse ignorantem.

Sciendum vero est, ad hoc esse necessarium aliquam monitionem, ita ut non ignorat praecum ille, qui excommunicatus est. Ita expresse Covarrubias, P. Suarez, P. Vazquez, & alij, hanc enim monitionem requirit censura.

Suarez
Vazquez

Ubi notandum est, secundum diversas opinionones posse hoc esse directum modum sciendinum potest esse diffusum, an

sic necessarium absenti manifestare non solum praecceptum, & de illo admoerere, atque am feratur censura, sed etiam admoerere de censura ferenda; nam qui peccat ignorantiam censuram excusare, dicere alie necessarium, vi admoeretur de praeccepto, & de censura.

Alij vero, qui non requirunt notitiam censuram, dicant eam in casu huius dubij non requiri, & ita expresse sentit P. Vazquez supra licet breuitat.

Suarez

Notae vero P. Suarez supra, cum qui absens excommunicatur, etiam tempore, quo ignorat censuram, non peccata, actionis faciat contra illam quod intelligi debet de ignorantia omnino inculpabili prouideri vero considerandum est, an praecipi debite de censura lata, tunc anuit peccare potest, si non habeat probabile iudicium, quo iudicet non fuisse latam censuram, quod si laboraret poro dubio, debet facere diligentiam, vi ab eo liberetur.

Illud posset aliquis in quaestione vocate, an quando absens fecit poenitentiam, & voluit obedire, antequam in absentia excommunicaretur, incurrit excommunicationem? Cuius dubij causa est, quod iam non videtur alie causa excommunicationis, neque videtur alie intensionem ferentis illam.

Ex altera vero parte censuram ob causam sufficientem, & ab habente potestatem, ergo non est causa, ob quam dicimus non habere effectum, quiaque excommunicatur censetur obedire Ecclesiae, donec se offerat iudici, & peccat ut non feratur censuram, vel absoluit a laico. Et hanc partem alie diligendam in praesi, docet P. Suarez, licet speculatione res dubia illi videatur.

Ad vero ista excommunicatio habet effectus, qui non pendunt a coacta excommunicatione, consistit in dicenda in materia de excommunicacione,

& aliquid dicit P. Suarez sectione clara in fine.



DISPUTATIO VI.

De modo quo impediatur effectus censuræ.

De Effectibus censuræ in specie dicemus agentes de censuris in specie, & explicantes proprios effectus censuræ, quæ ex definitione tamē censuræ in communi constare debent pro effectibus privationem aliquorum bonorum, vel omnium effectuum extrinsecum, quem iudex sæpe potest, nempe re compensationem damni, & solutionem debiti alioquin

communicatis illam impedire, aut vero ipse, & impletio eius obligationis, impediri potest, ut constat.

Ex tradita etiam doctrina scilicet licet non possit aliquis effectum posse impediri, vel per ignorantiam, vel per impotentiam, recte consideratis circumstantiis.

Hic posset disputari, an per metum possit impediri effectus censuræ. De quo P. Suarez disp. 6. sectione 3. & P. Vazquez tractat de excommunicatione dub. 7.

DVIVM II.

Quomodo suspendantur effectus censuræ.

DVIVM PRIMVM.

An effectus censura possint impediri.

Sciendum est esse effectus aliquos, quibus sunt voliti à ferente censuram per executionem eius talis esse, qui ipsi executione censuræ non sunt voliti, & illi diu equi et remoti, & extrinseci.

De illis videtur certum posse impediri sola malitia peccatoris, ut si obligatus ad restituendum, & non velit, & idem iudicandum est de alijs, quorum executio pendet ab excommunicatione, & idem est de penitentia peccatoris peccatis: potest enim excommunicatus in penitentia persequere, & nulli penitere, ex malitia totidem, si voluntarie id faciat, vel impotentia, potest impediri, si amittat viam rationis necessariam ad eos actus, quæ impotentia in effectibus externis facilius intelligitur, verbè gratia, impotentia ad restituendum.

De his vero, qui immediate sunt per executionem ipsius censuræ, dicendum est non posse impediri semel lata excommunicatione, non suspendente ex voluntate eius, in quem ferretur excommunicatio, modus est inhabilitas, & incapacitas. Legatur P. Suarez disp. 6. sect. 2.

Suarez.

Ex dictis faciliè intelligitur, quid sit dicendum de effectibus excommunicationis, qui sunt obligatio non communicandi, de qua dicemus in loco: & obligatio ita ex censurâ occurrere, ut non sit in potestate ex

communicatoe ad recidendum, vel iur, quæ habet speciem aliquam satisfactionis eius censuræ; de qua tamen commodè dicemus in materia de excommunicatione.

Deinde per appellacionem non potest suspendi excommunicatio semel absolutæ, ut constat ex cap. Pastoralis, & capite ad hanc de appellacionibus, cap. ad reprimendam de officio ordinarii, quod revera occurrere debet ex sua positio.

Difficultas vero est, an per dispensationem fieri possit, ut maneat censura, effectus ab ea prohibitus fieri possit sine culpa. De qua legi potest. P. Suarez disp. 6. sect. 4. & P. Vazquez tractatu de excommunicatione dubio 7. Ex tunc quoniam sunt varæ opiniones, ratum res una non potest exatè explicari, donec explicemus, quoniam sint effectus censuræ ex obligatione iuris divini, & qui sunt ex obligatione iuris humani, & generatim dicendum est, in his qui sunt de iure divini, non posse potestate humana fieri dispensationem ex communi doctrina authoritatis, in materia de dispensatione. In his vero qui sunt ex iure humano, potest fieri dispensatio, semina conditionibus requisitis à Doctoribus generatim ad dispensationem legis humanæ: & in eo evincitur non esse dicendum manere simpliciter censuræ, sed quantum ad alios effectus. Quæ verò posset eam dispensationem concedere, ex principiis generalibus colligendum est.

Potest verò hoc loco disputari, an

hæc dispensatio possit fieri valide sine causa; sed quæstio est communis omni dispensationi legis humanæ, de qua in materia de legibus.

Tandem disponat Pater Sotus ex dispute,

7. de qui possunt à censura absoluerende quo Doctores in materia de excommunicatione, & Pater Vazquez tractatu de excommunicatione dubio 78, 79, 80, & 81, & nos in eâ materia dicemus.

TRACTATUS DE EXCOMMUNICATIONE in communi.

LIBER SECVNDVS.

DISPVTATIO SEPTIMA.

De natura excommunicationis.

DE Hac materia agunt Scholastici cum Magistro 4. dist. 18. & 22. Jurisprædicti in tractatu de sententia excommunicationis, & peculiaribus tractantibus de hac re, inter quos eruditè scripsit Vgolinus Legatur P. Valentia in 3. p. dist. 7. q. 17. P. Suarez disp. de censuris à dispensatione octava, P. Aulæ de censuris P. Henriquez in sum. lib. 13. P. Vazquez tractatu de excommunicatione, Concacino. Alma mater, Summis verbis excommunicationis.

Suarez
Aulæ
Henriquez
Vazquez

DVBIVM PRIMVM.

Quid sit excommunicatio.

Ponendum est esse in Ecclesiâ potestatem excommunicandi, ut cõstat ex dispensatione 1. & probat P. Vazquez tractatu de excommunicatione dub. 1. & cõmuniter à alijs Doctores in principio huius materis. In quibus verò sic hæc potestas, dicemus infra suo loco.

Vazquez

Definitorantem excommunicatio à multis, *Quod sit censura Ecclesiastica privans ob aliquam communitatem spiritalem.* Sic P. Vazquez quia reuera non differt definitio, quin in adit P. Suarez disp. 8. sectio. 1. nec ab ea, quam tradit P. Aulæ de censu-

ris par. 2. diffinitio. 1. & à P. Valentia quæstio. 1. & alijs multis, qui volunt definire excommunicationem in genere, ut comprehendat maiorem & minorem. Quæ definitio ex directis de effectibus excommunicationis intelligitur, & ex dicendis de alijs censuris facile constabit, quomodo differat ab illis.

Uterius ex dictis de effectibus maioris & minoris excommunicationis colligetur distinctio inter excommunicatio nem maiorem & minorem, inest autem prædicta definitio consuetudines Augustini secundo. 2. de verbis Apostoli Gregorius in capite omni Christianus, 1. quæst. 2. ubi dicitur, Christianum per excommunicationem ab Ecclesiastica communione remoueri & fauent laici, quibus imponitur hæc censura, dum dicunt, Communica: inne priuor, val priuatus sit, vel quid simile, & in Canonibus Apostolorum & Concil. Anasaco relatu cap. canonica 11. q. 3. Vnde definitio tradita à S. Tho. in additionibus ad 3. p. q. 2. art. 1. & alijs Doctores, quod sit censura Ecclesiastica, qua priuatur quis communicari inne Ecclesiæ, quantum ad fructus & suffragia solum conuenit excommunicationi maioris, verò cum citatis Doctoribus assignabimus, de definitionem yrique excommunicationis communem.

Ex dictis facile intelligitur nonnulla

nalla, quæ in aliquibus Iurisperitis invenitur. P. anarea loco citato de varijs diffinitionibus excommunicari locis.

sed potest obici ex doctri barradita, scilicet qui peccatum mortale esse excommunicacionem, per quam homo privatur gratia, & redditur indigne accedendi ad Eucharistiam, ac proinde videtur privare alicuius communicatione exteriori, Gab. 4. dist. 1. §. quæst. 2. art. 1. cor. 1. Ira loquens est, Sed hic Doctor reprehenditur à Doctoribus, & cum relictur P. Vazquez dubio 1. quia talis privatio non est censura Ecclesiastica, neque est necessaria ad solvendo peccatum mortale absolute Ecclesiastica diffinitione ab absolute Sacramentali.

Hic posset disputari, an excommunicacio sit aliqua de iure divino, de quo diximus dist. 1. ubi articulimus doctrinam P. Vazquez dubio 1. de excommunicatione.

DV BIVM II.

Quotuplex sit excommunicacio.

Viginti partitione dividitur excommunicacio in excommunicacionem maiorem & minorem diffinitio verò inter has sumitur ex effectibus diversis, de quibus infra; & ex causis, propter quas solvitur una enim requiritur mortiferum peccatum, altera verò solam veniale, ut ostendamus.

Utraque videtur describi cap. pro ultimo de sententia excommunicacionis, ubi sic dicitur. Excommunicatio maior est, quæ à communione fidelium separat, minor quæ à participatione Sacramentorum.

Vocari verò solet in questionem, an anathema dictetur ab excommunicatione maiori.

Responsum est, nomine anathematis censuram excommunicacionis significari, & quod ad nomen attinet, habetur hoc nomen ad Rom. 9. quæ in locum capitulat P. Vazquez 1. p. q. 24. in Com. art. 3. & amplectitur idem in paraphrasi, & annotat in cap. 9. ad Rom.

Et ut dixit Iustinus Martyr quæst. 12. significat vel quod Deo offertur, & Deo sacrificatur, vel quod in communione cum Deo, vel quod culpe causa allebatur est à Deo. In priori significatio sumitur art. 70. Nam.

18. Nam ubi Vulgata habet, Omne, quod ex voto reddideris filijs: Scilicet proposita habetur, Omne anathema. In posteriori sensu sumitur Iosue, 6. & 7. & Deut. 7. & hæc posterior significatio continetur in aliquibus locis novi Testamenti ad Rom. 9. ad Galat. 1. ad Corinth. 12. & 16. & 10. hæc sensum vñ Conciliorum dicitur anathema, qui excommunicacione maiori excommunicacione, ut legenti constabit per varia loca Conciliorum; & plures canones Tridentini, & ex varijs capitulis Iuris Canonici, de qua P. Suarez dist. 8. section 2. qui bene notat anathema, cum fertur ab homine significari excommunicacionem, & cum quibusdam signis exterioris, & publicæ solemnitate in iure verò solet poni ad gravitatem delicti significandam.

Contra definitionem verò excommunicacionis minores solet obijci quod promittitur à peccato mortali sed hæc nullus est momenti, ut supra diximus.

Sed restat explicare dubium quoddam in sensu metaphysico, pro Theologis, & in sensu morali pro Iurisperitis, & Theologis, illud est, an excommunicacio dicatur vñno: de excommunicacione maiore, & minori extra phrasin Theologorum, & extra phrasin verò Iurisperitorum communiter nomine excommunicacionis in iure intelligitur sola maior excommunicacio, ut quæ sit simpliciter excommunicacio, altera secundum quid, & minus principaliter: & hoc posteriori sensu disposat hæc questionem P. Suarez disp. 8. sect. 3. de quo infra.

In priori verò sensu existimari posset aliquis, hæc duo convenire analogice in ratione excommunicacionis, eo quod maior videatur simpliciter excommunicacio, minor verò secundum quid, in verò vñno: & obijci. Vnde dicitur, Excommunicacio, simpliciter prolarum videtur significare maiorem, quod est signum analogiz, posset verò dici, vel hæc esse analogiam proportionis, ut si talis pars admittatur, vel attributionis, quasi id, quod est secundum quid tale, attributione quoddam ad alterum extremum dicatur rationale.

Secunda opinio posset esse assensum talia extrema æquivoce convenire in nomine excommunicacionis, quia nec analogice conveniant, cum vñno: extremum non sit tale per ordinem ad

ad aliud, neque uniuocè; cum unum sit tale simpliciter, aliud secundum quid.

Ego verò existimo, hæc duo extrema uniuocè conuenire; & probatur, quia non conueniunt æquiuocè, nos enim sola nomenclaturam in prædicatione conueniunt, verà que eorum est censura Ecclesiastica, & priuatio aliquo bono, ut conueniunt ex dictis.

Deinde non conueniunt analogicè, quia non analogia pura proportionalitatis, quia hæc non significatur per uerbum, ut constat, propter quod dixi in philosophia, hanc analogiam puræ proportionalitatis non esse admittendam; neque analogia attributionis, quia excommunicatio minor non est talis per ordinem ad maiorem, ab ea enim independenter habet suam essentiam, quia neque est causa illius, neque effectus, aut signum; neque talis est solus metaphysicè, & per similitudinem ad aliam, verè omni habet ex se essentiam esse Ecclesiasticam latam à iure, vel à iudice, priuationem patris recte prioris Sacramentorum.

Ex qua doctrina constat ad argumenta aliam opinionem.

Maiores momenti est dubium in possessione sensus moralis, nempe quid intelligatur in iure nomine excommunicationis absolute prælatæ. Ex una parte Gregorius Nonus cap. penultimo de sententia excommunicationis, definit per excommunicationem absolute prælatam intelligendam esse maiorem.

Ex alia verò parte aliquid sunt canonici, in quibus nomen excommunicationis absolute prælatæ non potest de maiori intelligi. Citantur aliquæ capitula, quæ non continent: sicut verò caput 18. 11. quæ 3. ubi dicitur, incurrere excommunicationem qui loquitur cum excommunicato; hæc verò, ut dicemus suo loco, est minor. Idem argumentum sumi potest ex cap. 63. de consecratione dist. 1. & similia capitula citat P. Suarez supra, & alij. De hoc dubio agit P. Vazquez tractato de excom. dub. 10. in fine, & facitur nomine excommunicationis ex vñ intelligi maiorem.

Communis verò Doctorum sententia est, antiquior quidem nomine excommunicationis aliquando intelligi maiorem; iam verò communis vsu Ecclesiæ semper intelligi maiorem, ut docet Conarubus in caput Alma mater 1. par. 5. §. nom. 5. quia ita declaratum est à Gregorio Non-

no capite citato; & licet textus loquatur de sententia lata ab homine, tamen vñs Ecclesiæ idem obtinuit in alijs.

Addendum verò est, doctrinam Gregorij intelligendam esse, quando ab his ex materia, ut verbum non copiat prælatam censuram esse de minori excommunicatione explicandam.

Aliæ sunt diuisiones excommunicationis, quæ ex dicendis intelliguntur.

DISPUTATIO VIII.

De primo effectu excommunicationis.

Constitutum est apud Doctores excommunicationem maiorem priuare excommunicatum communibus Ecclesiæ suffragijs, ut ex iurisperitis, & Theologis scriptis fideliter ostendunt P. Vazquez de his 1. & P. Suarez disputatione 9. sect. 1.

DVBIVM PRIMVM.

An sit graue peccatum hæc suffragia Ecclesiæ offerre pro excommunicato.

Discimus hoc esse certum apud Doctores. Quod verò excommunicatio maiorem habeat effectum talis priuationis, constat ex vñ, est enim potestas ad hoc in Ecclesiâ, & eius intentio suis nota. Sed hinc oritur difficultas, quo sensu excommunicationis possit dici medicinalis, si habet hunc effectum de quo Doctores communiiter, & P. Suarez scilicet, & P. Vazquez dubio 1. dicitur verò medicinalis, non quod ex se bona sit, sed quod ex incertitudine scilicet nullum operatur bonum, ut nimiam excommunicatorem agnoscens suam culpam, delictorum, & superat, & agit poenitentiam.

Ex dicta autem priuatione sequitur, peccatum esse publicè orare pro excommunicato. Hæc est communis doctrina, & sensus Doctorum.

Ex his verò facile est deducere, hoc peccatum ex suo genere esse graue, ut docuit S. Thomas, quod lib. 11. art. 9. & alij assertis etiam ex se grauis est.

Sed occurrat difficultas de vſu Eccleſiæ, quæ inferia 6. Hebdomadæ ſanctæ orat pro eorum communicatis. In qua difficultate Jeborant aliqui Doctores. Sed vt dixit P. Suarez ſupra, res eſt facilis ſi nam ea prohibita non eſt de iure diuino, ſed de iure Eccleſiaſtico: & ita poteſt Pontifex ſtatueret, vt Eccleſia in eo die oret publicè pro eorum communicatis.

DVBIVM II.

An liceat communia ſuffragia offerre pro excommunicatis iam iuſſificatis, mandum tamen abſolutionis ab excommunicatione

N Anacoreſis ſum. cap. 27. non, to. vide cur affirmare, & ſuper cap. 36. & uſura or alij, quos citat Nauarres, & P. Suarez diſp. p. ſect. 3. in princ. & ratio poteſt eſſe, quia non eſt eiſtibile, Eccleſiam vellet ſolum homines priore his ſuffragijs, in cuius poteſtate non eſt hanc conſequi abſolutionem.

Sed contrarie ſententia videtur magis communis. Ita Adrianus q. 3. ad primum, Sotus 4. diſt. 22. q. 1. Alia lib. 2. de ſacrificio Miſſæ cap. 31. P. Suarez loco allegato P. Vazquez dubio 2. & ſect. 1. num. 13. Et ratio eſt facilis, quia censure ſunt iuſta, & habuit ſeu effectum, qui nō aſſertur ne ſe censure, censure verò non aſſertur ſole in cenſura iuſſificatione; neque eſt poſſibile in ſolus Eccleſia, quod ſtatut pro hoc euentu non perſeuerare ſalem effectum. Et probat poſt eſt ex cap. 1. nobis declarato de ſententia excommunicationis, ubi ſtatut Pontifex excommunicatum mortuū ſuæ abſolutione & censure, etiamſi in eo poſſet ſerine manifeſta ſigna, indigere abſolutione etiam poſt mortem, & quod illa iudicet propter ſuffragia, vt docuit idem Pontifex capite ſacris eodē rit. dicit eorum abſolutionem, neque oblatione, neque orationes recipiendas eſſe pro tali excommunicato. Sed hæc eſt ſententia forte poſſent explicari de ſuffragijs ſub peccati publica oratione. Doctores verò diſputant de orationibus generalibus: quod dici non poteſt, quia etiā etiam poſſet quis dicere in cuncto ceſſare alios effe-

ctus: quod nullus audet dicere.

Neque argumentum contrarium opinio nō eſt aliquid momentū: item non eſt ſimile de eo, qui à principio ſuit inſolite excommunicatus: nam in caſu huius dubij ponatur ſimile excommunicationem ex iuſta cauſa, ac proinde iuſtum: unde non poſſumus dicere illam ceſſare ſine abſolutione.

Sed difficultas remanet, an ſi quis offerat orationes publicas pro hoc excommunicato, illi proſint, licet alijs offerens peccet?

Sermo poteſt eſſe & de operibus ipſius offerentis, & de ſacrificio Miſſæ.

Si de operibus ipſius offerentis, facile eſt intelligere non poſſe per modum ſa- tisfactionis, quia opera ex applicatione, & ſu, eſt ſine peccato, eoquod ſunt prohibita; neque poſſe ex intentione Eccleſiæ, quæ eſt conſidera ſa poſſit.

Maior difficultas eſt de ſacrificio Miſſæ. Et P. Suarez diſp. p. ſect. 4. duo docet, vnum eſt, ſi Sacerdos offerat, vt miniſter Chriſti, & applicat pro excommunicato, prodeſſe illi. Probat, quia abſolutio indigere, ſola manet prohibitio, quæ illum non facit indignum; ergo ſacrificium tam ex opo- erato poterit illi prodeſſe. Secundo explicat à ſimili de aduocato ſacra- mento: quia aliquod ſacramentum poſ- ſet excommunicatus prohiberi adu- ocatore, quod in ſacramentis debet eſſe- ſum.

Secundum eſt, nomine Eccleſiæ non pro- deſſe illud ſacrificiū excommunicato, quia contraria eſt intentio Eccleſiæ; nec erat pro ſe, aut contra ſe, auctoritate ali- quem.

Sed contrarie ſententiæ non tenent Sotus 4. diſt. 22. q. 1. artic. 3. P. Vazquez tra- ctata de excommunicatione dub. 11. & om. 73. & ſententia 3. in princ. diſp. 2. r. 2. 3. 0. 16. & alij communiter, qui ebſolue docet, hoc ſacrificium non poſſe offerri pro ex- communicato: & mihi placet. Ratio verò ſumenda eſt ex diſt. 22. quæ censure ſunt iuſta, & non eſt abſolutio per ſolum interdictum iuſſificationis emergo ſi habet Eccleſie ve- ram poſſitatem excommunicandi, conſi- ſtit hominem inceptum eius effectus. Alijs ſaqueretur poſſe Sacerdotem ſacrifi- cium applicare pro excommunicato pec- catore, qui nō conuertatur, & non ſolū pro excommunicato in ſtatu iuſſificationis, & pen- tentiæ

Vazquez.

Sacra

Vazquez

Lib. II. Disp. IX.

sentia, quod est contra communem sensum Doctorum.

Vnde constat ad primam rationem, ad secundam constat ex dicendis infra.

DVBIVM III.

An priuata oratione possit quis orare pro excommunicato.

IN Hac quæst. P. Suarez disp. 4. scilicet in ultima refert sententiam aliquorū, qui putant adhuc priuata orationis communicationem esse prohibitam, nec posse fidelem priuata oratione orare pro excommunicato, quia simpliciter est prohibita applicatio iustitiae.

Communis tamen sententia est, non esse prohibitum orare oratione priuata pro excommunicato. Ita sentit P. Vazquez dubio 3. & dicit esse communem opinionem, quam tenet S. Thom. 4. d. 28. sequitur Damianus ibi quæsti. 3. Richardus 4. q. 2. Gab. q. 1. dub. 1. P. Suarez sect. 1. & alij communi. Hoc verò solet varijs modis probari, quia iuxta sensum communē Ecclesie non est hoc ab Ecclesia prohibitum.

Sed difficultas occurrit, an hoc possit facere Sacerdos in Missa, quando orat occulte, aut mentaliter: affirmant P. Suarez & P. Vazquez supra cum multis alijs Doctoribus, quia illa rei est potest effusio priuata, & sic a persona priuata, potest, & non nomine Ecclesie. Et multo placet hac doctrina.

Addit verò Syluester verbo excommunicatio 4. quod potest Sacerdos orare pro illis in orationibus publicis Missæ, non nominando illam quod obdormit, verū, cum oratio illa fiat nomine totius Ecclesie, de illa illa formaliter loquimur, non est votum, quod dicitur Syluester verbo nota. Vazquez, ubi dicit Vazquez supra, quod si Syluester loquatur de intentione priuata, conueniunt, ut aliqui volunt, etiam dicitur illa non explicari ut communis Ecclesie oratio. Hæc vero per prius sententia ex dictis soluta manet.

Quid verò sit sententia de hoc dubio, possit iterum in Concl. Constantiensis, an fuerit aliquod peculiare statutum, vel non, constat ex dicendis.

Addendum est, effectum priuationis sub-

XI. Dub. I. de I.

fragiorum solum esse effectum excommunicationis maioris, non autem minoris, quod placeat hic adscribere, ut infra facile sit explicare, quibus sit effectus minoris excommunicationis.

DISPUTATIO IX.

De alio effectu excommunicationis, qui est priuatio communicationis in Sacramentis.

DVBIVM PRIMUM.

Quod sit ius nouum Concilij Constantiensis.

Dicendum ante omnia est, decreta nouum hic referri a multis Doctoribus, ad vitanda scandala, & multos periculosos subueniendi, quæque conscientijs timoratis, statuerent, ut nemo deinceps à communione aliorum in Sacramentis admittatur, si ratione, vel receptione, aut alia quibuscumque modis, vel extra præteritum consensum sententia, vel censuræ Ecclesie a iure, vel ab homine, seu suspensionis, vel prohibitionis a generalitate promulgatæ, teneatur abstinere, vel aliquem in care, aut interdictione Ecclesie suam observare, nisi censura, suspensio, prohibitio huiusmodi fuerit in, vel contra personam, Collegium, vel Vniuersitatem, Ecclesiam, aut locum, certam à iudice publicam, vel de proprietate specialiter expressam, aut si aliquem in excommunicationis sententiam ipsa non sit incidisse, nisi vel nulla possit tergeri sententia, vel si aliquid in iure suffragio facultatis, et a communione illius abique valeat iuxta canonicas sanctiones. Præ hoc, tamen huiusmodi excommunicationes, suspensiones, interdictos, seu prohibitos, non intencit in aliquo relesare, neque in quomodolibet suffragari. Hoc decretum habetur verbis habetur in Concilio Basiliensi sess. 10. in fine, et quæ P. Suarez sect. 2. & alij receperunt ea uerba retulere.

Deinde P. Vazquez dubio secundo refert aliud valde simile, quod tribuitur Concilio Constantiensis, quæ dicitur in

in

in decreto primo Concilij Constantien-
sis panem excipitur percussit notentur
clericis Concilium vetò Basiliense omne
notorium excommunicatum excipitur
de fallis Nanius, cap. 27. num. 35. ubi
putat idem esse decretum vtriusque Con-
cilij, sed, et ubi in aliquo differunt.

Difficultas vero est cui sit standum: &
Sicut 4. d. 2. q. 1. art. 4. dicit standum esse
Concilio Constantiensi, quia de Basili-
ensi dubitatum fuit propter schismati-
cum.

Vazquez

Sed P. Vazquez et alij hoc refutans, li-
cet aliis admittat standum esse de iure
tota Concilia, quia decretum illud factum
fuit ante schisma: quod putant colligi ex
actis ipsius Concilij. Secundò, quia tale
de est apponitur huius Martini V. & Ni-
colao V. Bullis quæ habentur 4. tomo Co-
ciliorum, quantum ad damnationem quorundam
articulorum, & quantum ad causas beneficia-
les & censuras. Tertiò, quia hoc decretum
fuit approbatum à Concilio Lateranensi
sec. 1. 25. statim quoque, & ordinatum,
quod in regno quod Concilium confirma-
tum fuit à Ludovico X. Verum negare non
possumus, debuisse fuisse auctoritatem Con-
cilij Basiliensis. Quæ vero de censuris dis-
tinctur, propter intelligenda sunt de censu-
ris, quæ ad ea negotia pertinebant, de
quibus id Concilio agebatur, ut notavit P.
Suaréz.

Suaréz

Nihilominus iam cum est quod de Concilio
Lateranensi dixit P. Vazquez, habetur in
4. tomo Conciliorum secundum aliquam
editionem, pagina 678. col. 1. in alia ve-
ro editione infra Summi Quinti habetur to-
mo 3. pagina 171. columna 2. & ita multi
sententiam standum esse decretum Con-
cilij Basiliensis, quoniam etiam P. Suarez disp.
9. de sch. 2. num. 4.

Nihilominus magis communis sen-
tentia est, quæ tribuit illud Concilio Con-
stantiensi: scilicet idem sententia est, in actis
Concilij Constantiensis non repertum
hoc de recusatione omnium tamen omnia
aut huius illud recipiant tanquam decre-
tum Constantiensis Concilij, ut notavit P.
Vazquez, & P. Suarez, qui referunt plures
Doctores asserentes decretum hoc esse
Concilij Constantiensis.

Vazquez

Et quod. ubi sit standum, docuit Vaz-
quez 3. par. de sch. 2. c. 3. et de c. 3. de sch.
cap. 83. aliter tract. de excommunicatione
no capit. 79. num. 16. qui habetur to-

mo 4. tractatus diversorum & sequen-
tium Caietani, verbo excommunicatio
incom. Videtur in forma de recom-
municatio num. 70. Admonet 4. in mat-
ria de Euchar. quæstiones penultimas, Maior
4. distinctione 10. quæst. 3. Soter. 4. d. 23.
quæst. 1. art. 4. P. Suarez 12. & multum iocun-
diores, & P. Vazquez debet libro 2. sententia
quæ d. 11. de sit potestatis d. 11. quoniam Con-
cilij Lateranensis iuramento non est recitatum,
sed illud, quod in huius Concilio Constantien-
si quod videtur à 1018 Ecclesiæ recep-
tum, ob eam causam illud esse obicitan-
dum.

DVBIVM II.

Quis dicatur notorius percussor
clerici.

Notum Patet Vazquez supra in
sensu prædicti decessi non dici
liquet notorium, sicut aliam dicit solus
notorium, quod est notum per se necesse-
rium, vel per confessionem eius, qui cri-
men commisit, vel per similia: quoniam
vi habetur capit. vtrius de cohabitatione
clericorum.

Debet ergo tale crimen clerici esse ubi
rati ex ipsa facti & per se videtur, & hoc
ita vi nulla possit tergiversatione celari,
vel huius de sententia excusari, vi habetur in
ipso decreto: & ideo P. Suarez supra com-
1. affirmat non sufficere, quod crimen
occisionis clerici possit per testes probari.
Idem docet non fuisse esse, quod de tali
delicto sit publica infamia sine iudicentia
facti.

Suaréz

Rursus tunc iudicio non sufficit notum
esse homicidium, nisi constet occasionem
esse clericis: nam excommunicatio hoc
non imponitur ob solum homicidium, sed
propter homicidium clericis. Vnde quoniam
dubitatur de hoc circumstantia, non est
crimen notorium in sensu requisito à Con-
cilio, vi si videtur percussor.

Deinde requiritur, ut i. multi visum sit
homicidium clericis, ita aperte, vi nulla
possit tergiversatione celari: quod pro-
bentis ubi tunc iudicandum est, vi docuit
P. Suarez.

Sed quæritur potest, an qui vidit manifestè
homicidium, iuratus vigare homici-
dium.

Ali-

Suar.

Aliqui respondentem sub distinctione, docent enim considerandum esse, an ita fiat delictum, ut non censetur publicum eo modo, & circumstantiis, etiam si aliqui illud viderint, eo quod prudenter indicatur illis servaturos secretum, & in hoc casu non esse vitandum si ex modo, & circumstantiis censetur publicum: Quam distinctionem Patet Suarez iudicat probabilem; addit tamen primum membrum iudicari limitatissime, quia illud delictum illi, qui illud viderunt, manifestum est, & est respectu aliorum sit occultum, & ideo in hoc casu servandum esse nisi antiquum, & in ea caput cum non ab homine, de sententia excommunicationis, ut qui viderunt illud delictum solum in occulto, teneant illum hominem vitare, non tamen coram alijs, quibus non est notum crimen.

Deinde quod in dicta extraneis dicitur, *utque aliquo modo iuris suffragio utatur*, quod intelligendum est de aliquo modo probabili, & qui habeat fundamentum aliquod: fuit enim finis constitutionis, & ostendebat ad vitandum scrupulos. Bene autem notant P. Suarez, & alij, hanc doctrinam solum esse intelligendam iuxta formam constitutionis.

3. Puz.

Deinde in predicta constitutione statutum est, ut non sit vitandus excommunicatus ante denunciationem, hoc est, ante quam sit nominatus excommunicatus.

Sed difficultas est, an sufficiat esse nominatum excommunicatum, vel necessarium esse denunciatum, si non sufficiat generaliter esse excommunicatum, ut si sit etiam nominatum excommunicatus.

Aliquantum sententia est, solum intelligi constitutionem de generaliter excommunicato, quod non sit vitandus ante quam nominatum denuncietur. Audiam 4. quæst. 3. de confessione dubio 9. Petrus Sotus de Confessione 6. & lectio. vltima, & alij: quia hoc videtur colligi ex textu.

Suar.
Vazquez

Sed contrariam sententiam docuerunt Patet Suarez disputacione citata, & lect. 2. mem. 8. cum alijs Doctores, & P. Vazquez dubio 3. qui pro eadem opinione alios refert. Et probat ex verbis verisq; constitutionis Concilij Basilensis, &

Constantiensis: postquam enim dixerunt, quod ratione censuræ, aut excommunicationis generalis, nemo tenetur vitare aliquem, addidit, nisi censura, vel sententia huiusmodi fuerit in, vel contra personam, & indice publicam, vel denuntiata specialiter, & expresse. Quæ verba frequentiori hominum sensu, ita intelliguntur, ut vnum non sufficiat, ita ut si non sufficit esse generaliter denunciatum, nisi sit specialiter, & nominatum, ita nec sufficit esse nominatum rationem, nisi si denunciatum, & publicatum, & quia hic sensus est maxime consensus inter homines Concilij & ita P. Suarez docet, quantum ad hoc illa verba non facere sensum distinctionis, sed quia cum vnum verbum refertur ad censuram, alterum ad personam. Sensus ergo est, ut quando censuræ est lata à lege, non incurratur, donec à iudice feratur specialiter, & alijs nominatim denuncietur persona, & publice ut quando verbum est ab homine, etiam si feratur specialiter, & nominatim personæ, non sit vitandus excommunicatus donec publice, & publice denuncietur.

Docet etiam cum alijs P. Suarez, ita esse necessariam hanc publicationem, & declarationem huiusmodi sententiam declaratoriam, epud se ubi teneatur quis vitare excommunicatum ante publicationem.

Quæri solum, qualis debeat esse ista publicatio. Respondetur ex parte iudicis necessarium esse, ut hæc aliqua actio externa, iuxta cōmuniem usum, ex parte vero subditorum satis est, si illis agnoscatur publicatio prudenti, & probabili modo, testimonio aliquorum, qui sint fidedigni.

Item addendum est, esse necessariam denunciationem, & publicationem censuræ absolute, nec sufficere publicationem esse sub conditione ferendi, hæc enim respectu censuræ sub conditione conditionata tantum est, & secundum quod denuntiatio, & publicatio.

Rursus sciendum est illam dici generaliter excommunicatum, qui generali sententia comprehenditur, neque si quoniam aliqui proprio designantur: nominatum vero dicitur excommunicatus, qui vel proprio nomine, vel ratione officij, aut dignitatis, sive aliquo signo quavis nomine designatur, ut bene notavit Maior, 4. distinctione 8. quæst. 2. & 3.

Vaequez.
Suarz.

Sorus 4. dist. 22. quest. 2. art. 2. Censuræ in cap. Alma mater; §. 2. num. 2. Pater Vaequez, & Pater Suarza supra, & colligitur ex huiusmodi, ff. de conditionibus & demonstrationibus, l. 1. & 2. ff. de liberis & posthumis, & per se videtur manifestum. An vero hæretici censuræ non minuat excommunicationem; disputat infra P. Thom. Sanchez.

Tandem notandum est, in ultimis verbis decreti Concilij Basilienfis approbati in Lateranensi, ut supra diximus, declarari, quod Concilium nullum valeat infringere facere ipsis excommunicatis, ut manifestè constabit legenti. Quomodo vero iuxta decretum Concilij Constantiensis, sint vitandi, vel non sint vitandi hæretici, hæc P. Thom. Sanchez in summa libro 2, capite 9.

Rub. San.

DVBIVM III.

An sicutum Presbyter non excommunicatus ministrare sacramentum alicui homini, excommunicato aut denunciationem, & publicationem nominatim factam?

IN Hæc re Doctores aliqui doctores videtur, non esse hoc licitum; alij vero contrarium indicant, non obsecro. Sed forsitan non est difficile, eorum aliquos in concordiam redigere, iuxta doctrinam, quam breuiter tradidit P. Vaequez dubio 2. art. num. 12. & P. Suarza disp. 10. sect. 2.

Vaequez.
Suarz.

Sciendum autem est, posse nos loqui, vel ex vi præcepti Ecclesiastici, vel ex vi præcepti diuini, & naturalis. Et quidem si de præcepto Ecclesiastico loquamur, cetum videtur apud Doctores ablatum esse per Concilium Constantiense, & Lateranense. Unde si Sacerdos conferat sacramentum excommunicato non vitando ex vi iuris positivi, non peccabit contra præceptum positivum. Et est hæc, neque incurret in censuram positam communis in tit. in sacris cum excommunicato.

Secundo, si loquamur ex vi præcepti diuini, & naturalis, sciendum est, excommunicatum non posse recipere sacramentum, & ita cum se iure peccat. Unde Sacerdos qui agnoscat illum esse ex-

communicatum, non potest illi ministrare sacramentum, quia concurreret cum illo ad peccandum, quod est iure diuino, & naturali prohibitum, & supposita institutione sacramentali, & standum est sanctæ & religiosæ, quod violat excommunicatus petens administrationem sacramenti.

Vnde Concilium neque abstinere, neque potuit auferre obligationem vitandi excommunicatum in prædicto enunciat permanente enim excommunicatione, ille est indignus receptione sacramenti.

Potandum vero est hoc loco, per se loquendo, peccare mortaliter excommunicatum recipiendo sacramentum, quia indigne recipit est communis Doctorum, quos referre, & sequitur P. Suarza disp. 10. sect. 2. Est enim prohibita talis receptio, & materia est gravis, & per se censetur. Et hoc de excommunicato excommunicatione maior; nam de excommunicato minori excommunicatione infra dicendum est.

Addendum est, ministros Ecclesiæ non posse ministrare sacramentum excommunicato vitando, quia hoc est prohibitum non solum iure diuino, ut constare potest ex dictis, sed etiam iure positivo, quod peccatum erit mortale, quia materia est gravis. An vero minister possit exolari ab hoc peccato, ex principiis generalibus iudicandum est. Et legi potest P. Suarza sect. 2. quæst. 7. explicat talem ministerium in iure maiorem excommunicationem, de qua infra. Item manet interdicitus ab ingressu Ecclesiæ, cap. Episcopus potum, de privilegiis 10. 6.

Smart.

DVBIVM IIII.

An sacramenta, quæ recipit excommunicatus, sint valida.

DE Sacramento penitentiarum dicemus infra in Baptismo solum non habet, quia nullus excommunicatus ante receptionem baptismi citi alij, videri, potest materia & forma, non potest Ecclesiæ iurare illam matrimonio quidem potest irritare, quando parochus praefatus manus impositus esset excommunicatus, sed non fecit, ut bene P. Vaequez dub. 4. num.

num.

1. **Сод.**
 2. **Сод.**
 3. **Сод.**

• 1942

2274 42

Year:

白雲山

Source:

DISPUTATIO X.

De Ministro administrationis Sacramentorum.

DVBIVM PRIMVM.

*An ab excommunicato ante denun-
tiationem liceat sacramentum ..
petere.*

Vergewaltigung

Grain,

Grate sacramentum, in nomine & docet licet petere a quocumque Sacerdote parato.

Deinde subiungit, si sit propria paratus, qui tenetur ex officio ministrare sacramentum, licitum esse petere ab eo sacramentum, etiam non parato, quia petendo videtur iure suo.

Deinde post multa docet licitum esse petere a quocumque, siue paratus sit, siue non sit paratus: probat, verò, quia in Concilio Constantensi edictum est, ut quifcunque possit agere cum excommunicato non denunciato.

Deinde Adrianus quodlibet 3. ad argumentum 3. ait quomodo non sit prohibitorium petere sacramentum ab excommunicato ratione censurae, aut precepti Ecclesiastici esse illicitum, quia peccata causa est, ut alter peccet. Idem videtur sententia Sylvestri verbo *Confiteri* 1. questione 17. & fauce Navarrus cap. 27. num. 33.

Sciendum est, excommunicatum administrantem sacramentum peccare. post Concilium Constantiense, licet antea, quia, ut supra vidimus in decretis Concilii Basilienensis, & Lateranensis, dicitur non esse iurisdictionem Concilii aliquam indulgentiam concedere ipsis excommunicatis & eodem sensu intelligitur Concilium Constantinense ab omnibus Doctoribus: & ita sentit Pater Vazquez opusculo de scandalis, ubi etiam docet, ex hac doctrina sequi non esse licitum petere sacramentum ab excommunicato, quando peccos cooperatur peccato alterius.

Addit deinde, considerandum esse, an excommunicatus sit in eo statu, ut copiam absolutiois habere non possit: & in hoc eventu semper erit peccatum petere ab eo sacramentum, quia perit actum ab eo, qui non potest illum bene, vel male facere, sed necessarius faciet male, si faciat. Si verò Sacerdos copiam habeat absolutiois, sed illam nolit dare, nec licitum est petere sacramentum, si alij adiunt. Quia regulam nos tradidimus secunda secunde ad questionem 43. Deinde notat considerandum esse, an sit minister peccatorum ex infirmitate, vel ignorantia, abstinendum esse a perditione, donec ab ea libere tursit, sed si peccatorum sit ex malicia, vel diabolus generatim locum allegato. Hoc verò intelligitur, nisi peccos quod bene possit

petere, & recipere ab alio non excommunicato: & eandem doctrinam credidit tractatu de excommunicatione dub. 3. a. oim. x. usque ad conclusionem.

Ex dictis constat, leuissimis momenti esse argumenta Socra. Sed quare possit aliqui, etiam venientia in indubium Concilii Constantiensis, si fideles non excommunicati petitis sacramentum ab excommunicato peccat. Respondeo, quod propter communis rationem omne excommunicato non debetur o nullam licentiam censuram talis fidelis. Item, quod fieri potest, ut recipiat veteram absolutionem ab excommunicato illo, si peregrina aliqua ex causa non peccet & tamen ante Concilia nulla esset absolutio. Quam doctrinam duobus locis allegatis tradidit P. Vazquez.

Ex tradita doctrina facile est indicare de his quae P. Suarez docet disp. xi. scilicet. Saarez ultima.

DVBIVM II.

An possit excommunicatus administrare sacramentum, ad vitandam propriam infamiam.

IN Praesenti questione variae sunt opinioniones. Aliquorum sententia est, in hoc eventu licitum esse communicare. Ita Navarrus cap. 1. de poenitentia dist. 4. Castro lib. 2. de lege poenali cap. ultimo, quia preceptum divinum non obligat cum tanto periculo.

Secunda sententia est asserentium, non posse communicare in sacra etiam cum periculo adest propter infamiam, eo quod iusta sententia est.

Covarrubias verò in caput alma mater 1. p. 5. 2. dom. 11. sequitur sententiam Sylvestri.

Pater Vazquez dub. 3. num. 2. amplectitur sententiam Sylvestri, quia talis communicatio est de iure divina naturalis prohibita, supposita excommunicatione, ut docet Covarrubias 1. parte relect. 3. 2. numero ultimo, & alij quia ex natura rei est minister indignus talis communicationis, & separatus ab Ecclesia.

Addit

Addit excommunicatū, quando in Altari recorde eius excommunicatio non redditur reinquere Missam, ne se prodatur sed hoc non est quia perseverante excommunicatione possit communicare; sed quia Ecclesia pro eo crimine non vult dare excommunicationem: hoc colim facere potest, nō illo d. primis, Legitur i. d. disp. 101. n. 25. & 27. & como 3. m. 3. part. disp. 206. c. 2. n. 1. § Scio S. Thomā. Et hæc sententia mihi placet. Et nota, quod in Missali Pij Quinti in rubricis de defectibus in Missa § de defectibus dispositionis animæ dicitur Si recorderetur se esse excommunicatum, vel suspensum, &c. similiter contectur cum proposito petendi absolutionem ante consecrationem autem si nō timeretur scandalum, debet Missam inceptam desicere.

Et Sacerdos Thomas 3. parte questione 83. artic. 6. ad secundum dixit, loquens de Sacerdote in altari existenti & eadem ratio est, si metueretur se excommunicatio cuiusque subiacere; debet eum assumere propositum absolutionem petendi, & hic per inaudibilem Pōficem se sum Christum absolutionem consequitur, quantum ad hoc actum.

Addit P. Vazquez dubio illo certo, ob infamiam posse excommunicatū in alijs rebus districtis à Sacramētis communicare, quod ius positivum non obligat, com tanto dispensationem docet Concilium Constantiense obtinisse priorem positivum, & penas ob communicationem in Sacramētis, sed non potuit auferri ius naturale divinum, maneo excommunicatione, Tradita verò doctrina observanda est pro multis casibus.

DE VIVIM III.

An possit in aliquo casu excommunicatus vitandus administrare Sacramenta.

Difficultas est post denunciationem, & publicationem nominatam factā legatur P. Suarez disputatione vdecima sectione secunda.

Prima sententia negat esse licitum, Sylvestri verbo excommunicatio. 3. num. 6. Nauarrus capite in ea verba 11. quæst. 3.

proludio 3. articulo 8. & alij.

Ponendum est cum Parre Vazquez, dubio 4. Sacramenta esse valida, excepto Sacramento Confessionis: quia talis excommunicatus nō habet iurisdictionem, quā concedit Ecclesia illam enim applicationem materiam absoluit per excommunicationem.

Item ponendum est, quod v. certum tradunt Doctores (vt notat P. Sotus distinctione vdecima sectione prima in principio) hanc administrationem ex se esse peccatū grave. Difficultas est, an metu mortis possit talis excommunicatus ad insolite Sacramenta: & quod Sacramentum penitentiae sit nullum, docet cum communis sententia P. Suarez disputat. vdecima sectione secunda num. 12. Non deservit ut dicatur posse ad mortem ad vitandum periculum hoc. Et ratio est, quia

lex nō obligat com tanto periculo. P. Vazquez dubio 7. on. 13. docet aperte in Sacramentis licitum non esse talem communicationem, neque illi licet administrare, quia semper datur, vel recipitur ab indigno, nēpe ab excommunicato: est de iure divino naturalis hoc præceptum, ac proinde nunquam licet, & como 4. in 3. part. 93. artic. 1. d. num. 16. & nom 17. re late sub distinctione variorum modorum philosophandi, & citat dubij 7. Jo. Estima tradit. 1. d. disp. 161. c. ultimo num. 17. addit tamen Possimus dicere licitum hoc esse, non quia licitum sit manere excommunicatione, sed quia pro talis casu Ecclesia non vult aliquid excommunicare. Quod sentiri mihi placet, & videtur rem hanc exacte explicare: nec probo id, quod Suarez disp. 11. sectione 1. n. 10. videtur dicere non posse excommunicatū metu mortis communicare alium.

Hic disputant alij, an in articulo mortis alterius possit hæreticus, vel excommunicatus ministrare illi Sacramenta, quando non est alius. De quo legi potest P. Suarez d. 11. sect. 1. de quo agit P. Vazquez 4. tom. in 3. par. quæst. 3. art. 2. dubio 4. & nos diximus in materia de Penitentia.

Hic quoque solet disputari, an lex humana possit obligare eū periculo vitandæ, quia P. Vazquez, tractat de excommunicatione dubij 7. & 1. d. disp. 161.

Solum hoc loco cessat solvere difficultatem desumptam ex capite

Suarez Vazquez

3. 17

Vazquez

Vazquez

3. 17

DISPUTATIO XI.

De cōmunicationis prohibitionē in alijs rebus sacris præter Sacramenta.

DVBIVM PRIMVM.

*An excommunicatus primetur exter-
na cōmunicatione in Missa
audienda.*

Proendum est, ut certum, excommuni-
catum priuati facultate audiendi Mis-
sam, cap. Responsi, & cap. nuper de sen-
tentia excommunicationis: unde non po-
test interesse sacro, aut illi intersuire, ut est
communis Doctorum docuit P. Suarez su-
pra d. 1. s. sect. 2. & violatio huius prohibi-
tionis graue peccatum est, ut Doctores fa-
teantur.

Sed dubitari potest, an si in casu, quo Sa-
cerdos non excommunicatus renititur
dicere Missam, & non haberet alium mi-
nistrum, nisi excommunicatum non denū-
ciatus, posset vii minister in illius. Et Pa-
ter Suarez loco allegato affirmat, ut pro-
babile, & explicari potest, quia in illo po-
rest considerari vel indignitas personæ,
si est in peccato mortali & hæc ratio non
impedit, quia ad inferendum Missæ non
est status gratiæ necessarius, vel prohibi-
tio Ecclesiæ compactione talis officij, &
hæc credi potest pro tali eorum u suspendi
ab Ecclesiâ. Quæ doctrina intelligenda est
quando gratiæ verge et causa faciendi Sa-
cramentum, aut, ut sepe diximus, Concilium
Constit. nullum fauorem vult cedere ex-
communicato: unde etiam non sit de-
nunciatus, priuante hac cōmunica-
tione.

Addendum est, propter delictum audi-
di Missam non incurrere excommunica-
tum aliam penam, ut loco allegato do-
cuit P. Suarez, quia in iure, nulla est im-
posita.

Si vero loquamur de excommunicato
vitando post denunciationem, idem do-
bitum esse potest, an in casu necessitatis
possit intersuire Missam in quo consideran-
da est grauitas necessitatis.

Hoc loco posset queri et aliqui, quomo-
do peccet Sacerdos celebrans eoram ex-
communicato vitando. Et ponendum est,
hanc cōmunicationem cum excommuni-
cato esse prohibitionem, capis, quæ de senten-
tia excommunicationis d. 6. ubi in specie de celebra-
tione sit mentio, propter hanc verò cōm-
municationem incurritur excommunica-
tio minor, ut ex dicendis de excommunica-
tione minori constabit.

Occurrit verò difficultas quid debeat
facere Sacerdos quando non potest expel-
lere ab Ecclesiâ ipsum excommunicatum
Legatus P. Suarez supra, P. Vazquez
dub. 8. s. secundo non licet.

Et primo, si Missa non est incepta, & su-
perueniat excommunicatus, conandum est, ut
expellatur per admonitionem, & per cor-
rectionem, si necessaria fuerit: quod si non
sufficiat, distinctione opus est, vel enim de-
uentum non est ad consecrationem, vel
est deuentum: si non est deuentum, omitti-
tenda est Missa, ut docuerunt P. Suarez, &
alii.

Si tamen facta est consecratio, perficienda
est Missa, quia sacrificium perficiendum
est ex iure diuino, de quo in materia de sa-
crificio Missæ, vel in materia de Eucharis-
tiæ: & in casu huius dubij hæc est commu-
nis doctrina, ita sentit Gabr. 4. dist. 8. q.
3. art. 3. dubio 2. Sotus dist. 2. q. 1. art. 4. P.
Vazquez supra.

Restat aliquale dubium inter auctores,
an in omittenda Missa post inceptum
Canonem, etiam si consecratio non sit fa-
cta. Et P. Suarez supra refert contrarias
sententias, & dicit rem esse utrinque pro-
babilem, & liberum esse Sacerdoti, quem
voluerit partem eligere, quamvis tutius
putet ante consecrationem omitti e Missam,
& si canon sit inceptus, P. Vazquez
solum dixit, non esse Missam relinquenda
dicto canonem.

Item affirmant Doctores perficiendum
esse sacrificium usque ad suspensionem Sa-
cramenti, cap. ultimum, de consecratio-
ne d. 1. s. vel quia est de essentia sacrificij,
vel ad perfectionem eius: quæ verò post
suspensionem sequitur, omittenda esse, ne
dicantur eoram excommunicato. Ita P.
Vazquez supra.

Rursus sciendum est prohibitum esse, ne
alii cum excommunicato eandem Mis-
sam audiant, ut docuit P. Suarez supra
num. 1. P. Vazquez. Ex qua doctrina P.
Suarez

Suarez
Vazquez

Suarez

Vazquez

Vazquez

Vazquez

Suar. Suarez, & alij inferunt, quod si excom-
municatus ingrediatur Ecclesiam, &
velit audire Missam, & sic se consecra-
tione, teneatur alij audientes, exco-
municatio, si non potest eum expellere, te-
linqueat Missam, quia si sit ille est p[re]s[en]-
s non communicandi cum excommuni-
cato, quomodo audiendi Missam. Notat ve-
ro Sotus, P. Vazquez, & P. Suarez, & alij
non esse communicare cum excommunicato,
etiam, si quis audiat vocem Missam, & ille
aliam, vel si sit excommunicatus in Eccle-
sia non audire Missam.

Restat explicare, an sit prohibitum sume-
re Eucharistiam in eadem Missa ab eodem
Sacerdote cum excommunicato.

Negavit Durandus 4. dist. 1. §. quest. 3.
num. 7. eoquod illi non videantur inter-
se communicare: Sed falsitur aperte Dura-
ndus, & contra iuramentum docuit Palud. dist. 1. §.
q. 6. Sotus dist. 2. q. 1. arc. 4. & alij, quos
citatur, & sequitur P. Suarez supra num. 16.
P. Vazquez locum allegatum num. 7. Et ra-
tio est, quia qui in eadem Missa sumunt
Eucharistiam, excommunicati v[er]bo & sensu co-
municare dicuntur, & ad eandem missam
spiritaliter accedere, ac proinde unionem
aliquam moralem habere: propter hanc
verò communicationem in eadem Missa
audienda, vel si ex sumenda Eucharistia, so-
lum luceretur excommunicatio minor,
ut constabit ex dicendis de excommuni-
catione minori.

Vazquez. Docet verò P. Vazquez ubi proxime
posse aliquem necesse mortis in communi-
catione audiendi Missam, vel sumendi Eu-
charistiam in eadem Missa communicare
cum alio metu mortis: quod ex dictis so-
pra constare potest.

DVBIVM II.

*Quæ sint alia divina officia, quibus
excommunicatus privatur.*

Nomine divini officij comprehenditur
in hac materia officij canonice sep-
tem horarum, item publica processio, ad
quam populus fidelium concurrebat, & cele-
brare, vel audire Missam, de qua iam di-
ximus.

Concio verò sacra non censetur prohi-
bita excommunicato, ex capite responsio,

de sententia excommunicationis docet
communicare Doctores, P. Suarez sed 2. P. Suarez.
Vazquez dubio illi negat.

Docet verò auctoritas, communi Eccle-
siae & his, prohibitum esse excommuni-
cato concionari.

At Sotus, & P. Suarez porant hanc pro-
hibitionem intelligendam esse de excom-
municatis demeritis, non alijs, quod ali-
quibus non probatur, quia Concilium Con-
stantiense noluit excommunicatos fano-
re concedere. Sed Concilium abstinuit in fa-
vorem fidelium: & sic potest intelligi.

De lectione sacre Scripturæ, aut Theo-
logiæ difficultas est, an censetur prohibi-
ta, idem prohibetur excommunicatio in di-
visis officiis, ita ut sit prohibitum audire
eum, vel legere talem lectionem.

Aliqui docent talem communicationem
prohibitam, sed non satis explicant, an sic
prohibita sit quædam communicatio in di-
visis, vel tanquam alie communicationes
humane. Legatur P. Suarez disp. 1. c. 6. d.
2. num. 5.

Nulli verò dicitur illi circum esse exco-
municato audire & concionari expresse, si-
cut enim mentionem lectionis, Theo-
logiæ. Vnde P. Vazquez dubio, 8. num. 4.
in fine dicit, excommunicatum posse au-
dire & concionari, & lectionem Theologicam,
& alios posse cum illo eandem concionem
audire.

Mihi placet primò, hanc communica-
tionem non esse prohibitam, ut austinam;
cum enim concionis communicatio non
sit prohibita, multo minus censetur pro-
hibita lectio Theologicæ: quod intelli-
go, non solum tam respectu excommuni-
cati non vitandis, quam respectu vitandis
vnde nec magister tenebitur omittere
lectionem, neque discipuli ab ea diste-
dere. Sotus sane concedit, magistrum posse
respondere discipulo excommunicato in-
terroganti aliquid circa lectionem ipsam
quod P. Suarez non vult admittere, nisi
quando responsi non esset summa utilis ad co-
nversionem, & penitentiam excommuni-
cati, & mercedis illius ea communicatio pro-
bita est, ut constabit ex dicendis.

Deinde etiam divina officia dicendum
est, prohibitum esse clericis excommuni-
catis solemniter canere Evangelium, vel
Epistolam.

Item omni excommunicato prohibitu
est, ne nascuntur more his officiis infer-

uic scilicet eorum communicatio lo diuina. Est autem violatio huius prohibitionis peccatum mortiferum secundum communem sententiam Theologorum 4 dist. 18. vbi S. Th. infra quæst. 2. art. 4. q. 1. ad 1. & alij quos refert, & sequitur P. Suarez supra num. 6. esse enim gravis materia, vt constat.

Hinc disputant aliqui, an excommunicatus teneatur horas canonicas recitare: de quo diximus tractatu de huius canonis: & legi potest P. Suarez hic disput. 12. sect. 2. à num. 13. P. Vazquez dub. 8. num. 9. tractatu de beneficijs cap. 16. in prin. Hic tamen potest disputari, an possit excommunicatus priuatiu recitare horas canonicas cum socijs.

Et videtur affirmare Nauarrus in summa cap. 27. n. 36. videtur enim hac oratio priuata, & non prohibita. Secundò, quia potest esse hæc excommunicatio in tali ad coercionem excommunicari. Tertiò, quia non orat vniuersaliter Ecclesie.

Sed contrarium docet Covarrubias. Alma mater 1. par. §. 3. num. 8. & videtur idem sensisse Nauarrus de oratione cap. 10. num. 26. P. Suarez disp. illa 12. sect. 2. num. 17. aliquo modo: & probandum est, quia illa est communicatio in diuinis, quæ est prohibita: & ita habet communis sensus, & vt orant P. Vazquez, facientur Ausubus non posse istam dicere, *Dominus vobiscum*, quod verba illa communicatio nem significare videtur. Quando verò si graue, vel leue peccatum violare prohibitionem in prædictis rebus, facile est indicare ex materia, & alijs circumstantijs. Rursus de poenis, quæ incurrat clericus excommunicatus contra prædictam præceptum, dicitur in materia de irregularitate.

Addendum est, clericis non solum esse prohibendum prædicta diuina officia celebrare, sed neque illis in preesse: vnde non potest facere, vt ipso præsentia celebratur capillud, de clerico excommunicato minulante, cap. 15. qui de sententia excommunicato 6.

Item sine nullus potest audire Missam præsentia excommunicato, ita neque alia diuina officia prohibita: & videtur obsequenda esse quæ de

Missa diximus.

(6.)

An excommunicatus priuetur usu Ecclesie, & Sacramentalium

ITEM.

IN Hinc dubio dicendum est, non esse prohibitum excommunicato vsum sacra-
terum sacra-
rum ide tali enim prohibiti-
oe non constat, imò vsum declarat contrarium.

De ingressu in templa est aliquis controuersia, an sit licitum excommunicato, quando non celebrantur diuina officia.

Glossa in cap. primum dist. 1. apertè non esse licitum, & sequitur aliqui Iuris periti sine idoneo tamen fundamento.

Contraria sententia communis est, quæ docuit S. Thom. 4 dist. 18. quæst. 6. art. 1. sect. 3. & vltus Ecclesiæ satis ostendit, neque vlla est lex, quæ tale ingressum prohibeat.

Deinde disputatur ab aliquibus, an vltus aquæ benedictæ sit prohibitus excommunicato: & aliqui affirmant esse prohibita, ex eo quod illa est benedicta per orationem Ecclesiæ, vt ex impetratione Ecclesiæ pro suis fidelibus, & ita eadem Ecclesiæ priuatur excommunicato omni oratione, videtur plane priuare vltus aquæ: & ita facit P. Suarez sect. 3. si vltus aquæ illius fiat ex intentione faciendi orationem Ecclesiæ, secus si alia intentione fiat.

Alijs verò non videtur prohibitus vltus aquæ benedictæ, quia hoc non videtur expressum aliqua lege Ecclesiæ: & quod dicit de priuatione suffragiorum intelligi, vt tempore excommunicationis non hant suffragia communia Ecclesiæ pro excommunicato, secus de applicatione, & vltus aquæ benedictæ.

Meum iudicium est, secundà opinionem esse prædictam, sed primam esse magis probabilem.

De Ecclesiastica sepositura, dicendum est excommunicatum priuari tali, si moritur ante absolutionem, cap. saci is de sepositis, & Clerici omnia prima eodem titulo, & c. de omniis Ordinibus, P. Vazquez dubio 7. na. 10. & specialiter de hereticis, & eius sanctis, cap. 2. de hereticis 10. 6. & licet minime de omniis coercitionis, non potest seposita & donec à censura soluitur.

Vnde

Vnde dicitur etiam in d. 10 cap. sacris, si contingat corpus excommunicati sepeliri in Ecclesia, excommunicatio est, & ieiicium extra Ecclesiam, & locus reconditiendus est.

Deinde dicendum est, hoc secundum locum antiquum intelligi de omnibus excommunicatis post Concilium vbi Constantien- se intelligendum de his, qui sunt denunciati nominati, non de alijs, quia prohibitio dicitur fertur in alios, ne sepeliant, & illis voluit fauere Concilium. Noverit etiam de alijs, quos solum prohibentur iure positio Ecclesie post Concilium Constant. non manet prohibitionem respectu fidelium ante denunciationem, & abstracti prohibitionem Ecclesie sicut in legat. P. Suarez disp. 12. sect. 4. & tom. 3. In tertiam partem disp. 8. sect. 3.

Restat explicare quid in hac materia intelligatur per locum sacrum, Primò intelligitur templum. Secundò cimetorium, quod scilicet esse bonum dicitur, & de pueris et sepeliendos fideles. Item locus, in quo ceteri dicitur Missa, etiam si alijs non sit consecratus, aut benedictus, ipsa namque Missa celebratione secutus, ut dicitur cap. Ecclesie, de immunitate Ecclesie. De loco vicino Ecclesie, vel cimetorio, dubitatur Doctores. Sed bene respondet P. Suarez sect. 4. num. 7. considerandum esse, an locus communis sensu censetur proprius, vel sacri. De penam impositam sepeliendis excommunicatum in loco sacro legatum P. Suarez supra, qui bene ostendit hanc excommunicationem privari honore Ecclesiastico, quo solet defunctus sepeliri: quod colligitur ex varijs iuribus, & consuetudine ex communi sensu.

DISPUTATIO XII.

De prohibitione civilis & politica communicationis cum excommunicato.

DUBIUM PRIMUM.

An excommunicatus privetur omni communicatione civili & politica.

Primum est, privari excommunicatum communicatione civili, exceptis qui,

busdā casibus, de quibus infra. Ita Schola dicit in d. 4. xli. quæst. 4. art. 1. & Summi in verbo excommunicatio, P. Vazquez dub. 8. num. 8. P. Sotus ex cum alijs disp. 1. sect. 4. c. substituit ex capite nuper, cap. penultime, de sententia excommunicationis, & excep. 2. de exceptionibus, & habentur multa capita 1. x. quæst. 3. ex quibus sonantur ille voces, ad quas Doctores eduxerunt effectus excommunicationis *Orare, velle, communi, minus negatur*. Per ne intelligitur communicatio per verba explicet P. Vazquez, & alijs *Orare* significat communicationem in oratione, & suffragiis de quibus supra: *Velle* significat nomen salutacionis deinde *Communi* significat communicationem civilem. Item potestur communicatio eadem mente: Per os aliqui putant comprehendere non solum communicationem per verba, sed etiam, vel signa benevolentie.

Quod verò attinet ad prohibitionem salutacionis, vidi qui desumpta hæc prohibitio ex illis verbis loquuntur. Neque autem ei dixeritis quid de hereticis & schismaticis intelligendum est, & habetur capite omnis 2. quæst. 1.

Secundum autem est, in prohibitione communicationis per verba comprehenditur communicatio per litteras, ut non tamen Causa in cap. Alma mater c. part. 5. c. P. Vazquez dubio 8. num. 3. & quia quod potest esse difficultas de modo, quomodo debeat se gerere cum excommunicato absenti, ut sine scitipolo possit illi scribere, si scribens prudenter indicet illum, ad quem scribit, non esse excommunicatum, non peccat sciendo, quando nihil omnino audit de excommunicatione alterius, quod si aliquid audit, non potest scribere, & communicare per litteras, donec prodeter putet illum iam esse absolutum: quod si scripsit prius non esse excommunicatum, vel iam esse absolutum ab excommunicatione, & tamen teneat est excommunicatus, & non est absolutus, nihil mali fecit scribens qui prodeter se gerere quod si communicatio fiat per famulum, & tamen dominus aliquid audit de excommunicatione alterius, tenebitur monere famulum, ut illum non alloquetur ante quam sciat sit ne excommunicatus vel non.

Deinde quod dicitur de salutacione, intelligitur de salutacione per verba, ita ve

Vazquez
Sotus

Vazquez

uap. 7

non

DVBIUM II.

*Quale peccatum sit communicatio cum
nisi cum excommunicato,*

nō sit prohibitum aliud signum reueren-
tiae, verbi gratia, aperire caput, & similia
signa, quae urbanitatis causa fieri solent
excommunicati hominam morte, Ita philoso-
phatur doctor, quamvis cum scrupulo in 4.
dist. 22. q. 1. art. 4. Angelus verbo excommu-
nicatio 8. num. 5. Antonius. 3. p. num. 25.
cap. 2. cui opinioni fauet consuetudo.

Vazquez. Sed P. Vazquez debio 8. num. 5. & P.
Suares disp. 15. sect. 1. contrarium docet,
eoquod praedicta signa excommuni vñ in-
stituta sunt ad saluandum, vel refutandum
dum, et itaque in eis communicatio quaedam
publica.

Item prohibitum est comedere in eadē
mensa, vñ et adunari extra Doctores: & legi
potest Nauarrus cap. 27. §. 1. num. 17. P. Vaz-
quez, & P. Suares supra.

Speciatim verò docuit Nauarrus hoc
esse intelligendum non solum quando si-
mul sint in eadem mensa, sed etiam si sint
in diuersa. Verum in hoc considerandum
est, an ille mensae consecretur vna morali
consuetudine, vel non: si enim solum phy-
sice sint diuersi, mortales tamen excom-
muni sensu censentur vna, prohibita est ita
lia communicatio, secus si sint mortales
diuersi, & in diuersis cubiculis sint posi-
ti, nec sint in eadem domo: tuoc enim
non censetur communicatio in mensa.

Vnde non placet quod dixit Durandus
4. dist. 18. q. 4. docet enim, quod si aliquis
prius inuitat excommunicatum, & po-
stea inuitat alium nō excommunicatū,
ille secundus non communicat cum exco-
municato, quia illi non communicant inter
se, sed ad summū ille qui inuitat. Hoc ta-
mē refutat P. Vazquez loco citato n. 5. &
6. eoquod illi reuera communicant in ea-
dem mensa ex communi hominum vñ
hoc verò communicatio prohibita est, et
tamen illi inuocatur ab aliquo vno ter-
tio: quod obseruandum est pro communi-
catione cum excommunicato in eodem
cubiculo, aut lecto; aut simili de quo P.
Suares supra num. 8. qui cum 8. in fine pri-
tat non esse prohibitum inuari in eodem
balneo simul cum excommunicato.

Verum P. Vazquez debio citato §. 4. ne-
gatur mensa, eodem modo loquitur de
mensa, & balneo, sicut etiam multi alij:
& mihi hoc placet; & in balneo parum
spatij, vt ea similitudine temporis, & sta-
tus, possit colligi politia aliqua, &
humana communicatio,

Multorum sententia est, communice-
re loquendo, et obiecto hanc commu-
nicationem solum esse peccatum veniale.
Ita sentit S. Th. 4. dist. 8. q. 2. art. 3. & quod-
libeto art. 9. Nauarrus in summa cap. 27.
num. 30. Contrarias in caput, *Alma ma-
ter* §. 3. num. 3. & 8. P. Suares disp. 15. sect.
2. materia enim leuiois videtur, seculo scan-
dalo, & contemptu.

Vnde nō sunt audiendi aliqui Iurisperi-
ti, qui dixerunt esse mortale, vt refert P.
Suares, quomodo aliquando posse esse mor-
tale dicemus infra disp. 17. debio 7.

Hortiensis vñ 6. in summa, titulo De se-
cretia excommunicationis, dicitur hanc ve-
tari, & docet excommunicationem laici ab
homine obligare sub mortali, laici verò a
iure solum veniali. Quam distinctionem
censet improbabilem P. Suares vbi pro-
ponit, & reuera non habet apparens ali-
quod fundamentum.

Sed dicet, colloqui per multum tem-
poris, aut simul comedere in eadem men-
sa, videtur materia satis gravis, & actio,
quae in alijs preceptis posset esse mate-
ria grauis; ergo & in hac. Respondeo
dicendo, has actiones in ordine ad so-
lum conuictum humanum per se non
esse magni momenti. Quod facilius in-
telligitur ex his, quae dicemus de casu-
bus, in quibus licet cum excommunicato
communicare. Considerare verò opus est
vñ, & eandem rem cum aliqua circū-
stantia, vel relata ad vñ finem, posse
esse grauem, non tamen relata ad al-
ium.

Solum est aduertendum, P. Suares,
& aliquos alios colligere hoc peccatum
esse veniale, quia nō est intendendum, Ecce-
lesiam voluisse obligare sub mortali. Sed
hoc dictum supponit doctrinam afferen-
tiam posse legislatorem in materia gra-
ui obligare sub peccato veniali. Quae opi-
nio mihi non probatur, quam in materia
de legibus refutat P. Vazquez prima se-
cundae.

Sed potest obijci caput, Significant, de
sententia excommunicationis; vbi dicitur,
quod illa excommunicatio, quae incurritur
pro-

Suares

Suares

Vazquez

propter communicationem cum excommunicato, sit maior.

V. 14. 1.

Variæ explanationes huius capitis refert P. Vazquez dubio 10. Prima est Rich. 4. dist. 1. §. qui dicit intelligendum esse de excommunicatione, quæ dicitur maior per similitudinem cum illa in capitulo sacrae mentoria participatione, quæ est minor.

Sed multi putant textum intelligendum esse de excommunicatione maiori, Anon. 3. par. tit. 14. c. 31. Ad id iam quod libero 6. art. 3. ad secundum, & plures alij putant autem sermonem esse de illo, qui communicatur cum excommunicato, contra decretum illius capitis. Et probari potest, quia Canon ille statuit etiam excommunicationem, quam incurrit ille, qui cum excommunicato communicat, esse referendam Pontifici: quod non contingit, nisi quando excommunicatio est maior.

Et primò caput debet intelligi de clericis participantibus, ut expresse habetur in eo capite. Legatur Tolet. 1. libro sum. cap. 36.

Secundò debet intelligi de participante in diuina, ut constat ex illius verbis, & ipsos in officijs receperunt. Et Anonius cum aliquibus alijs explicat de officio, siue in Ecclesia, siue extra Ecclesiam.

Perque

Sed Pater Vazquez dubio 1. putat solùm esse intelligendum de officijs, quia in Ecclesia dicitur dicitur enim quod in diuina in hac excommunicatione in. Qui in officijs communicant in officijs recipiunt: quod à verbis hocam sacras planus videtur esse de receptione in Ecclesia: & ideo P. Vazquez, & alij dicunt falsum docuisse legem. Remem. 37. titulu. 9. par. 1. quæ dixit illud etiam intelligendum esse.

Deinde præter dicta requiritur scititudo, ut excommunicationis illius Canonis incutatur, ut participatio fiat scilicet, & sponte, ut in textu dicitur.

Quartò requiritur, ut excommunicatus, cum quo Sacrosanctus communicante, sit excommunicatus à Papa, ut cum alius notauit P. Vazquez supra 1. & colligitur ex textu, qui bene addit, hoc tempore illud caput esse intelligendum de excommunicato denunciato nominatim.

Secundò obicitur caput Sacris, de his quæ vi, ubi loquendo de communione cum excommunicato in genere.

dicitur esse peccatum mortale, abique vlla dissimulatione, ac limitacione.

Respondet S. Thom. duobus modis, primò, quod ibi est sermo de communicatione in diuina. Secundò, quod eadem ratio peccati venialis, ut propter malum fieri non debet, quod ibi incedebat Pontifici. Legatur P. Suarez disp. 15. sect. 2. num. 13. & disp. 6. sect. 3. num. 19. Item admitti potest, communicationem in humanis aliquomodo esse peccatum mortale. Nos de hoc capite diximus disp. 19. duobus ultimis.

Drat.

DVBIVM III.

An sit licitum ratione contractus civilis cum excommunicato communicare.

Difficultas potest esse, & quando contractus celebratus est ante excommunicationem, & quando celebratur tempore excommunicationis.

In priori sensu, si excommunicatus sit debitor, integra manet obligatio solvendi, quia Ecclesia non vult creditorem sine culpa priuare suo iure in verbi capite. In tali casu, de iudiciis, contra excommunicatū daretur actio creditum, P. Vazquez deb. 9. num. 36. & num. 7.

Si verò excommunicatus sit creditor, non priuatur iure suo, & debito, quod debetur illi. Sed P. Suarez disp. 15. sect. 8. docet autem, 3. priuati actione potendi in iudicio, non tamen priuati peteo di suum debitum, si tempus solutionis sit impletum.

Disputant verò aliqui, an hoc euentu renouetur debitor solvere debitum creditori excommunicato.

Abbas in caput, Ioseph alij, de sententia excommunicationis, sensu debitum non esse reddendum ipsi excommunicato, sed in facta homo illud deponere, donec creditor absoluitur, sed neque referi aliquem, qui id expresse docet, neque similia ratione probat. Legatur P. Suarez supra.

Et contrariam sententiam satis potest obabilem, & secutam patet P. Suarez, & supra. Nam alij, Ruffus legatur Cuius in caput Alma mater, 2. p. 5. cum 8. Et ratio debet esse, quia credens non priuatur iure suo in hoc casu, neque est caput aliquid, ex quo id colligatur.

Circa

Cum a secundum tempore excommunicacionis contractus non licet contrahere, vel celebrare contractum cum excommunicato, quia hoc non potest fieri sine clauis comunicacionis, quae est prohibita. Hinc verò prohibitio post Concilium Constantiense intelligenda est de communicatione cum excommunicato denunciato, ut bene docuit P. Suarez, & alij, & sequitur ex doctrina supra tradita.

Vocatur verò in questione, an contractus celebratus ab excommunicato sine validus. Negant verò aliqui Canonistae, propter illud dictum generale, Quae contra legem sunt, inuálida sunt, Iam dubium, Cde legibus, & cap. quae contra nos sunt, de consuetudinibus habetur, quae est regula 6. de regulis iuris in sexto.

Sed communis doctrina est, tales contractus esse validos. Ita sentit Covarrubias part. 1. §. 1. num. 9. Castillo lib. 2. de lege poenali, cap. vi. in fine, P. Suarez supra, P. Vazquez dubio 8. qui alios Doctores citat, & nullo placet quia ut dicit P. Vazquez, nullum est ius, quo nulli reddatur tales contractus ex tunc autem communis validi sunt, si alium defectum non habent. Dixit verò P. Vazquez non esse validum contractum, si quis alteri promittit se se impotest facere excommunicationis aliquam faciem, quia promissio non obligat ad illud. An vero contractus huiusmodi contra communem crimen huiusmodi sine validus, & habeant aliquem defectum, disputatur in maiori de consecratione huiusmodi legi potest P. Vazquez prima secundae disp. citata, & P. Thomas Sanchez in summa.

Hic disputant aliqui, an excommunicatus sit prohibitus ad tacendum testamentum, de quo legi possunt Doctores in maiori de testamentis, & P. Suarez disp. illa §. 1. §. 2.

DISPUTATIO XIII.

De causis, ob quas potest quis sine peccato communicare cum excommunicato.

EX Diffinitio, quando licet, vel non licet communicare in diuini

cum excommunicato. Restat dicere de causis, ob quas licitum sit interdum communicare in communicatione civili, & poenica, de quo agi Pater Vazquez dubio 9.

DUBIUM PRIMUM.

Quae ignorantia, vel necessitas, vel vitia excuset à peccato communicandi cum excommunicato.

Ad hoc communicandi causa excusans comprehenduntur tres rebus, Videlicet, lex, humilis per ignorantiam, deesse. Et ut cui credamus in hoc dubio de ignorantia, & necessitate, & vitia.

Colliguntur verò praedictae causae excusationis ex capite, quoniam melius, 1. 2. q. 3. & cap. cum consideres, & cap. si iure, de sententia excommunicacionis.

Circa primum certum est, per ignorantiam posse hominem excusari à peccato in tali communicatione. Sed quae sit illa ignorantia, colligendum est ex de divina auctoritatem 1. 2. ad quod 76. ubi Gregorius de ea philosophatur P. Vazquez, & titulo de excommunicatione dubio 13. & 16. & nos dicimus supra disputatione 5. P. Suarez de censuris in genere, disp. 4. sect. 8. vique in fine in disputatione.

Specialiter autem solet inquiri, an requiratur semper ignorantia inuincibilis. Et quod licet sufficiat certum est, quia omnino excusat à culpa. Addit P. Suarez disp. 19. sect. 2. num. 3. fortasse quatenusque ignorantiam sufficere, si non sit affectu, quamuis semper sit consulendum absolute omnem obiectum, quando ignorantia non sit inuincibilis.

Ego verò ex illo necessario esse ignorantiam inuincibilem hanc enim censuram à peccato, & hoc, siue sit iuris, siue facti, & id indicium est de inconsideratione aeterni, quod excusat à peccato, propter eandem rationem, sub qua comprehenditur naturalis obligatio.

Vide alia ignorantia, sicut non excusat à culpa, ita nec à peccato, cum non consideretur de sola inuincibilitate loquens quod etiam habet locum in communicatione diuina, & pro ea hanc doctrinam est observandum.

Vocatur deinde in questione, an propter solum dubium teneatur quis vitare excommunicatum denunciatum.

Suarez P. Suarez loco citato. cum aliquibus Do-
ctoribus potant non obligari ad vitandum
excommunicationem: tamen loquuntur enim de de-
communicatione: probant, quia in dubio melior
est conditio possidentis.

Sed licet hoc opi uno sit probabilis, &
tuta in praxi, quia tale primum de con-
ditione possessionis a malis recipitur, ta-
men veritas sententiae expostum in praesenti
questione, quia ut dixi in materia de vo-
to, de Sacramento, de restitutione, de ma-
trimonio, illa propositio, In dubio melior
est conditio possidentis, solum habet lo-
rum in materia iuristarum: quod docuit P. Vaz-
quez 1. 2. disp. 65. P. Azor tom. 1. lib. 1. c.
15. quia & saepe alijs locis, & facit a pe-
re Angelus verbo vocatus 3. num. 12. Con-
dubia in summa questione 147.

*P. Vazquez
Azor.*

In dubijs ergo de obligatione observan-
di praeceptum turior pars est eligenda, &
ita ut quis dubitans, an actualiter sit ex-
communicatus, non possit cum illorum con-
municare, donec faciat diligentiam ad
cognoscendam veritatem, ut libere-
tur a dubio: quod si non possit gene-
rare assensum probabiliter, sed manserit in
puto dubio, relictus tuiorem partem eli-
gere, quamvis non facile contingat in hac
materia esse parum dubium, si dubitans
vellet facere diligentiam. Quae doctrina in-
telligitur ea, quando communicatio non
est debita ex iustitia, si enim communi-
catio esset alteri debita ex iustitia, non
possem ego privare illum iure, cuius pos-
sessionem habet, propter solum dubium
mihi occurrentem. Adde idem est, quod si quis
in dubio per eum communicando cum eo,
de quo dubitat, non esset communicatus,
si reuera non erat, non incurreret poenam
impositionis ob communicationem cum eo
communij reo.

Si quid dicemus, quando quis est certa-
tus alium fuisse excommunicatum, & de-
nunciatum nominatim, & solum dubitat
de absoluteione, an fuerit absolutus, docet
eum Authores non posse cum illo com-
municare, donec constet de absoluteione,
ut docuit Navarrus in summa ap. 17. num.
36. & P. Suarez supra dixi sufficere non
testem oculatum sed etiam & Nunci-
um assertum: sufficere testimonium ipsius
excommunicati quod docuit Angelus
verbo excommunicatio 8. num. 16. Sufficit
etiam publicatio, ut notavit Condecrub.
in caput. *Alma mater* 1. p. velarius §. argol

Suarez.

darit etiam falsis esse, si mox de eorum tractat,
& considerata est dictio personae, & argo-
ti, praedictae induratur id fuisse finitum
in eo, & hominem absolutum: quod etiam
docuit Sylvestris verbo excommunicatio,
cum. 26. & alij.

Circa secundum in cap. quoniam multos, 1.
q. 1. assignatur pro causa necessitatis. Et qui
de necessitate, ob qua, ut supra diximus,
potest quis in eadem dimitti communicare,
facile intelligitur posse communicare
in eadem, & potest communicare.

V. 1. cap. 1.

Itaque, ut docuit P. Vazquez dub. 9. in fine,
non est necessaria causa uti esset, sed
minor sufficit: hoc sufficit ex parte
sui, quae communicatio non est, siue ex
parte ipsius cui communicatur. Ex quo princi-
pio plus a dubio in specie solui possum.

Circa tertium omne verbum est intelli-
gunt Doctores, siue sit in opera communi-
canti, siue exi communicati, siue temporalis,
siue spiritualis, ut docuit P. Vazquez dub.
9. n. 1. Et ut distinguatur hoc ex causa de neces-
sitate, necesse est debet intelligi, quando
aliquid est simpliciter necesse est, ut
necesse est vitare vel o, quando aliquid
est vitale, licet non sit necesse est vitare
hac verò causa vitantis prout in specie
colligitur Doctores, verbi gratia, ratione vi-
lantis spiritualis in petendo, ut dando ob-
sistit, vel quia vitale erit ad similitudinem
potest comparandum. Licet autem P. Suarez
sektion 3. num. 5.

V. 1. cap. 1.

Suarez.

DUBIUM II.

*Quaratione exiuntur coniuges com-
municatus, quando alter est
excommunicatus.*

Hae causa excommunicationis digne hec dicitur
in citato verbum nominis legis, et o-
timetur in citato r. quoniam multos, in q. 3.

Et tertium est, vocem posse remanere
re cum marito excommunicato, ac proinde
illi reddere. Dubium est, si ob hoc quia
debita, & obedire illi in his, in quibus tenet
ita vi iuramenti, quae cum Legis
lacus. Quia perinde est, ob id in de huius
libere, quod habet in vocem, & conflat
ex citato capite.

Ad idem verum innotuit. Tunc cap.
tr. Inter alia, de sententia excommunicationis
notis, exponenda citati caput. Quia non po-
tè non solum posse, sed etiam remanere ad
communicandum cum marito quia ad in-
telligi

telligi debet quantum ad ea omnia, ad quae aliam ex vi matrimonij obligatur, quia non preiudicat maritus tali iure per excommunicationem, ac proinde in vxore perseverare obligatur, quae erat ante excommunicationem.

Ex hac verò doctrina inferant aliqui, hanc communicationem non fuisse ex beatitudine et iuris potestate, sed ex precepto divino, & naturali illam decernente, imò inferunt non posse Ecclesiam privare maritum tali iure, quia esset contra ius naturale, ex quo debetum iustitiae solvendum est.

Sed metus P. Suarez supra sectione 4. contrarium docet: nam in penam, subditæ causa, bene posset aliquando superior privare maritum tali iure, in quo casu vxor non teneretur debitum solvere: hanc enim obligatio cessaret perseverare, nisi aliam causam aliquam substat.

Circa hæc tamen duo notanda sunt. Alterum est, per hanc penam non posse auferri facultatem radicalem, quam habet maritus ex vi matrimonij ad corpus vxoris, hæc enim perseverare matrimonio necessario perseveraret tanquam aliquid inseparabile. Alterum est, quod si in tali causa excommunicatus accederet ad vxorem, peccaret quidem contra præceptum Ecclesiæ, non tamen contra temperantiam, quia reuera accederet ad suam, cum matrimonio perseveraret, ut ecclesiasticæ discipline in materia de matrimonio. Quod si post votum calitatis maritus accederet ad vxorem, posset facere contra Religionem voti, non tamen contra temperantiam, quia reuera accedit ad suam, & ita non facit fornicationem.

Difficultas verò manet, an tradita doctrina de communicatione vxoris cum marito, intelligenda sit, quando mulier sciens contraheret matrimonium cum excommunicato? Posset enim matrimonium esse validum, si aliam adesset necessitas omnia. Causa verò sumitur ex capite, inter alia, de sententia excommunicationis, ubi innuat Pontifex, omnes personas, quæ in dicto capite, quoniam, exponuntur, debere esse obnoxias illi debito ante excommunicationem, ut possint ratione illius communicare cum excommunicato, etiam adveniente excommunicatione, id quod ex proposita specie dubij ibidem videtur colligi, etæ enim sermo de persona

quæ ante excommunicationem erat obnoxia debito illi.

Item, nam quæ contraxit matrimonium cum excommunicato, violat præceptum Ecclesiasticum, ergo non debet vi iure male acquisito.

Ex altera verò parte non videtur assignari sufficiens ratio, ob quam non possit per illam sententiam post contractum matrimonium communicare cum marito excommunicato.

In hac controversia quidam affirmant posse feminam in tali eventu communicare cum marito excommunicato. Ita seq. de Vgolinis tabula secunda de censuris cap. 13. §. 6. quia verba Gregorij in citato capite generalia sunt. Certe alij pro hac opinione, quod de industria omitto, quia obscurè loquuntur, vel nihil dicunt, quod ad præsentem questionem pertineat.

Secunda opinio est assertio, quod in tali eventu non esse licitum communicare cum excommunicato, quod idem expræsente sententia S. Tho. 4. dist. 3. quæst. 2. art. 4. qui hoc modo videtur explicare caput illud, *Quoniam maritus*, & hæc sequitur P. Suarez disp. 1. sect. 4. num. 6. & potest probari ex supra relatis.

Sed mihi prior opinio magis probatur, quia cum res non sit expresse definita in iure, non est causa, ob quam ita strictè velimus loqui in hæc materia.

Deinde concedit P. Suarez, feminas, quæ bona fide contraxerunt cum excommunicato, ignorantes esse excommunicatum, posse post matrimonium communicare cum marito, quia illis nihil egit contra censuram.

Et idem dicit de femina, quæ post Concilium Constantiense contraxit cum excommunicato non vivendo, quia ablatæ est Ecclesiæ prohibitio. & talis femina poterit sine dubio petere debitum conjugale, quia non est peiusiata rite suo.

Difficultas verò est, an maritus possit petere debitum. Aliqui putant non posse ita sentisse Glossa in cap. *Quoniam maritus* citatum, & aliqui recentiores & probari potest, quia excommunicato nulla datur actio petendi debitum, cap. de cernimus, de sententia excommunicationis. Secundo, quia in capite, quoniam maritus, nihil conceditur ipsi excommunicato, sed alijs, ut possint cum ipso communicare.

Verum contrariâ sententiam indicat Panormitanus in capite, inter alia, de

Suarez

cap. 13. §. 6.

probat

cap. 13. §. 6.

Suarez

sententia excommunicationis & docent alij in caput, quoniam multos, & P. Suarez supra num. 9. qui ita intelligi hanc sententiam, ut habeat locum, quando vinculum matrimonij fuit prius excommunicationis & probat, quia in hoc eventu non est credibile Ecclesiam peluere excommunicatarum iure petendi.

Ego verò exillimo, siue praecepit matrimonium, siue fuerit postea excommunicatione, posse matrum petere iura communiter loquendo, magnum esse omnino impostum feminis: quia non veterum sunt ita faciles ad petendum debitum. Propter quod cum S. Tho. dixi in materia de matrimonio, quid si vir faceret votum de non petendo, posset petere, quoties indicaret fore in non votis, quae non facile moueretur ad petendum.

DVBIVM III.

An possit maritus communicare cum uxore excommunicata.

IN Hoc dubio Sylvest. verbo excommunicatus 5. notabili 2. alios sequens, & lex regia 34. tit. 9. partic. 1. putat non posse maritum communicare cum uxore excommunicata. Primò, quia maritus potest engerere uxorem, ut perat absolutiōis. Secundò, quia in capite uxorem multos, tantum decernitur, quod uxore possit communicare cum marito. Tertiò à simili, quia in capite de filia 27. q. 2. contrarium videtur decerni.

Sed contrariam sententiam docuerunt S. Tho. in 4. dist. 18. q. 2. art. 5. & clarius Covar. in caput Alena nator p. 1. §. 1. num. 8. Paludanus 4. dist. 18. q. 6. art. 2. P. Vazquez dubio 9. de excommunicatione, P. Suarez scilicet 4. tit. 10. m. 14. & mihi placet, & bene probat P. Vazquez, quia sius habemus non expositum iure, quod habet in subditos excommunicatos, ergo maritus si ne causa non est censendus privatus iure, quod habet in uxorem: ite sicut diximus debitum posse peti à creditore, quando debitor erat excommunicatus: ergo à simili.

Argumenta verò contraria opinionis facile possunt solui. Ad primum fatetur P. Vazquez cum alijs, posse maritum peccare, si non faciat uxorem absolutam, si possit, sed non est tale peccatum, ut inclinat in pe-

nas iuris ob talem communicationem.

Ad secundum respondetur, satis esse iure non peccari maritali iure petendi, quod alijs habet.

Ad tertium responderetur, in eo capite esse specialem dispositionem de filia emancipata, & non de quavis, sed de filia Episcopi, presbyteri, aut diaconi, quae votum castitatis emiserat, & postea matrimonio ennetaxit: & hoc si recipiatur à parentibus, manent ipsi privati communicatio cum illa.

Sed posset aliquis quaerere, an hec doctrina sit intelligenda, quando vinculum matrimonij non praecessit, nec fuit prius excommunicatione. In quo possent esse opinionēs, utellae dubio praecedenti. Et mihi placet, etiā in hoc eventu matrimonij privati iure suo erga uxorem excommunicatam. Quod ex dictis colligendum est.

Restat explicandum, quid sit dicendum, quando uterque coniux est excommunicatus. Et P. Suarez caput docet, illam non esse privationem communicationis matrimonij. Et possent esse diversae opinionēs, sed mihi placet quod docuit P. Suarez, quia in hoc non sunt privati tali communicatione, Suarez.

DVBIVM IIII.

An filij possint communicare cum excommunicato parente.

CAUSA subiectionis significatur illo verbo, *Humde*, in praedictione vesiculorum ratione illius excommunicati à Gregorio Pontifice in capite, *Quoniam multos*, aliquos generā personarum, filij, servi, mancipia, & ceteri cōservantes. Et in hoc dubio dicam de filijs.

Et primò de filijs etiam est posse communicare cum patre, vel matre excommunicata.

Difficilis verò est, an hoc privilegio gaudeant non solum filij existentes sub cura parentum, sed etiam filij emancipati, qui iam non sunt sub cura parentum.

Communis Doctorum sententia est, filium emancipatum non posse communicare cum patre excommunicato. Ita S. Thom. in 4. dist. 18. qu. 2. articulo 4. & communiter Thelngi, & Iurisperiti, quos refert Pater Suarez scilicet 1. Navar.

Navar.

Vazquez.

Nauarrus, in summa cap. 37. num. 27 P. Vazquez debio illo §. 9. rectius casus est, qui dicit esse opinionem omnium. Et ratio est, quia talis filius iam non est sub potestate parentis, estque quasi extraneus; necque in illo habet locum ratio subiectionis aequalis, quæ est in filio sub patris potestate constituto.

Contrariam opinionem tenuit Paludanus §. 8. & sequuntur aliqui recentiores, & P. Suarez sectione 5. dicit esse probabilem. Probatur primò, quia Gregorius capite citato excipit filios absque ulla limitatione. Secundò quia etiam filius emancipatus teneatur obedire patri; ergo teneatur præstare obsequium etiam patre excommunicato.

Suarez.

Et P. Suarez sinit filium emancipatum posse considerari, vel secundum quod filius est, vel quatenus emancipatus est. Docet deinde filium, ut filium, posse communicare cum patre; non tamen filium, ut emancipatum: & explicat, quia filius excommunicatus tenetur obedire patri, & succurrere, etiam si sit excommunicatus; ergo hac ratione potest cum illo communicare; ut verò emancipatus est, non potest communicare in his, quæ non communicat ut emancipatus, verbi gratia, in eadem domo, & mensa, in quibus ante excommunicationem non communicabant; & hoc modo dicit se intelligere, vel limitare eorum sententiam.

In hac questione non est admittenda secunda opinio Paludani, eoquod contra communem est scholasticorum sensum. Et ratio facta pro prima sententia facta est efficax ad eam refutandam; neque mihi apparet probabilis, si velit filium emancipatum posse in omnibus communicare cum patre, ac si non esset emancipatus.

Deinde existimo verissimam esse primam opinionem propter eius rationem. Rursus arbitror, limitationem P. Suarez, non esse contra primam opinionem communem; auctoritas enim illius solum concedit non esse loquendum eodem modo de filio emancipato, & de filio non emancipato: cum enim subest aliqua obligatio filij respectu patris: ratione illius poterit filius communicare, quia ut supra dicebamus, debitor tenetur solvere debitum creditori etiam excommunicato.

Quæ verò diximus, intelligenda sunt, quædo patet est nominatum excommunicatus;

nam si non sit nominatum excommunicatus, quilibet poterit communicare cum illo, absque eoquod faciat contra præceptum Ecclesiæ: postea opellum enim Concilio est se ablata est Ecclesiastica prohibitio.

Addendum est, prædictam doctrinam intelligendam esse in filiis etiam illegitimis (ob servatam distinctionem) de emancipato, vel non emancipato, propter eandem rationem.

Tandem disputant aliqui de filiis adoptivis, quomodo sit de illis philosophandum; & meo iudicio indicandum est de his sicut de naturalibus sub prædicta distinctione de filio emancipato, vel non emancipato. Et de emancipato ratio constat; de non emancipato explicatur, quia subiectus est filius adoptivus non emancipatus, sicut naturalis ergo comprehenditur nomine filij. Rursus probatur, quia servus potest communicare cum domino excommunicato; ergo filius adoptivus cum patre.

De filio verò adoptivo constituto sub cura patris adoptivi potest esse dubium, an possit communicare cum patre naturali excommunicato, de quo sicut de emancipato, philosophandum est propter eandem rationem.

Idem iudicium debet esse de his cognatibus, qui habent ut sub alijs cognatibus, ut filij; considerandos esse enim statum illorum, an sint sub cura & potestate eius, à quo aluntur, vel non; & ex hoc colligendum est, an liceat, vel non licet communicatio.

Tandem docet P. Suarez de pupillis respectu tutoris eodem modo esse philosophandum, quia habet omnes parentis respectu pupilli; quod mihi placeat, habetur enim in hoc locutione necessestatis, vel utilitatis, ac proinde licet non dicitur comprehendi nomine filij, potest tamen communicare cum tutore excommunicato.

Difficultas potest esse de filiis, an possint communicare, etiam post censuram nati sunt. P. Suarez sect. 5. num. 23. dicit considerandum esse, an subiectionis fuerit comparata sine violatione censuræ, vel cum illa. In priori casu docet, posse subiectum communicare cum patre, vel superiori, non tamen in posteriori casu; iuxta quæ distinctionem philosophatur de filiis, & de naturalibus non potest esse difficultas de adoptivis docet P. Suarez non posse communicare cum patre. Ego verò supra dixi de viro potest communicare, etiam si maritus excommunicatus sit.

Suarez.

fic contrañum cum marito excommuni-
cato, de feruis dicemus de o sequenti.

DVBIVM V.

*Quomodo sit philosophandum de fer-
uis respectu domini excom-
municati.*

Serui dicuntur capite citato, pōsse cō-
municare cum domino excommuni-
cato ratione subiectionis, & intelligit
tur mancipia in eodem capite, in quo ex-
plicauerunt alij feruientes, qui mancipia nō
sunt, nōnime feruientes; sed cum simili azio-
ne, vt senti rustici, vel nō tanta maiestā affe-
ctū vt eorum consilio sceleris pēpēcren-
tur, quod de consilio in ordine ad peccat-
um, nō quod imposita est excommunica-
tio, debet intelligi, vt bene explicat P. Sua-
rez scilicet clara dñm ro.

Potest autem de feruis dubitari, an pos-
sint communicare cum domino excom-
municato, & an debeat feruitus esse posse-
rior, vel prior excommunicatione: quod
supra in simili de vxore comparatione ma-
riti disputabam. In presenti controversia
possunt esse opinionēs, quas retuli in simi-
li de vxore respectu mariti, & eas refert P.
Suarez scilicet in 4. q. nem. 12.

Prima est asserens iam non esse necessa-
riam tale m conditionem, quia in texto
non requiritur.

Secunda est eorum, qui in feruientibus,
qui non sent mancipia, hanc conditionem
requirunt, sibi ē propter ea, quae infra di-
cemus.

Tertia aliorum, qui absolute de omnia-
bus feruis, siue sint mancipia, siue nō. Ita
sentiant, vt dicant non esse licitum com-
municare cum domino excommunicato,
si non erant sub potestate illius ante exco-
municationem.

P. Suarez asserit regniam, nempe boni
siderandum esse, an subiectio sic facta sine
violatione eorum, vel cum illa. Et in prio-
ri casu dici posse subditum communica-
re cum excommunicato superiori: secus
in posteriori tenent, & in specie, quando
mancipia in insidie comparantur, non esse
dubitandum, quia excommunicatio non pri-
uat communicationem cum infideli. Secundū
quando emptione, vel donatione compa-
retur spū seruus, communiter loquendo,

non violat censuram, sed quā illū vendit.
Tertio si tōrtingat violare censuram, non
posse communicare cum domino excom-
municato.

Sed nos iuxta sepra dicta putamus pos-
se omnes illos communicare cum dominis
suis & de mancipio facilius hoc intelli-
gitur, quia non possit non subijci potestudo
danni alicuius per flagella, & similem pu-
nitionem, si nōlet cum domino suo com-
municare.

De alijs famulis, qui mancipia non sunt,
potest esse eadem difficultas, & eadem o-
pinio. Et P. Suarez iuxta se am distin-
ctionem philosophatur: secunde nostram
vetō doctrinam constāt resolutio ex his,
quae dicta sunt.

Restat explicare, quomodo sit philo-
sophandum de superiori respectu inferiori-
tis.

Controversia potest esse, an superior ex-
communicatus possit se communicare cum
subdito non excommunicato: & P. Suarez
iuxta supra patet licitam esse ratem com-
municacionem: & explicari potest, quando
communicatio ex se non est mala; tunc e-
nim nō erit mala absolutē, quia pceptū
Ecclesiasticum ablatum est in fauorem si-
delium; & eodem modo sententiam est de
subdito excommunicato cum superiori
non excommunicato, propter eandem ra-
tionem.

Dubitatur vetō aliqui, an quando sint
plei es ferui eiusdem domini, & unus illo-
rum est excommunicatus, possint alij cum
illo communicare. Idem dubium est de si-
lij respectu aliteros filij.

Aliqui referunt a sui manus hos posse
inter se communicare, vt iussit P. Sua-
rez: quia si possint communicare cum do-
mino, poterunt inter se se propter eorū
mutuam consolatationem.

Sed P. Suarez sōciat, in fine moritō do-
ebicis pei sonis non esse concessum in iu-
re tale privilegium, non enim appareat
se iuxta alio rāpae capite potestue ali-
quo modo communicare, nempe qeate-
nus eorum communicatio necessaria est
ad obsequium domini, hęc enim causa
essētiens est, vt excusetur quis ab obliga-
tione non communicandi in politica cō-
municacione cū ex cogne nectio, quando
alij ex alio capite excommunicato non
reddunt illis ita quod semper considera-
ndum est prudenter.

*Quomodo sit philosophandum de sub-
diciis ratione subiectionis in spirit-
ualibus.*

IN hac quæst. primò dicemus de subdito respectu superioris, deinde de superiori respectu subditi: possumus autem loqui de leuicis respectu sui Episcopi et ab hoc, secundum quod hinc illi subditi, non famuli. Et dicendum est, non esse hoc tum clericalis communicare cum suo Episcopo excommunicato quia nullum us est, quod e contra daret privilegium subditis, si non sint famuli, propter doctrinam supra traditam de quo P. Suarez supra fecit, 7. in principio.

Deinde potest esse dubium de religiosis respectu sui superioris, ut quod Palud. & alij alij respondetur, non posse hos subditos communicare cum suo superiori excommunicato, quia ille per excommunicationem penatur iurisdictione in subditos.

Sed P. Vazquez cum Soto, & alij putant posse originariæ et propter necessitatem cohabitationem, & re ipsa idem docet P. Suarez loco allegato, qui addidit non esse licitum subditis cum tali superiori liberè in omnibus communicare, sed in his que moraliter requirunt cohabitationem. Intelligunt verò Doctores hanc doctrinam de excommunicatione de uoluntate, & vitando ab abiectione eodem modo existimo philosophandum de superiori respectu subditi excommunicati, quod breuiter iudicat P. Vazquez dubio 9. §. tertius casus est, & affirmant posse quod P. Suarez fecit, citata nimis o. docet simpliciter non licere, si non inserit alius titulus necessitatis: oia alia sunt personæ non excipiuntur in iure, sed Doctores communiter supponunt, in iudicio, causam hanc moralem & frequentem necessitatis licitam esse, & ut dixi supra non semel, Ecclesia non priuat superiorem iure, quod habet in subditum, & ita licet subditus sit excommunicatus, poterit superior cum eo communicare.

(5)

De priuatione iurisdictionis.

Res hac videndum, an excommunicatio maior priuet iurisdictionem, quod necessarium est ad exactam doctrinam excommunicationis.

D V B I V M PRIMVM.

An excommunicatus possit esse iudex in iudicio seculari.

Disputatio hac pertinere videtur ad civilem communicationem, quia diximus penatur maiorem excommunicationem.

Certum est, talem iudicem non posse exercere iudicium publicum, quia hæc communicatio prohibita est sub nomine eius iurisdictionis.

Difficulus verò est, an tempore excommunicationis perseverantis non totum possit elicere actum iurisdictionis, sed etiam careat iurisdictione & facultate ad faciendum actum iudicij.

Communis sententia est, pro tempore excommunicationis carere iudicio facultate faciendi actum iudicij. Probant verò Doctores ex capite, ad probandum, de sententia, & re iudicata. Sed hoc textus aperte loquitur de iudice. Et licet iusticiarius citatur etiam caput, Tanta, de excessibus prelatorum, in quo est sermo de sententia, ab Episcopo, non verò de sententia lata a iudice seculari.

Item admittitur caput, dubium, 2. q. 1. in quo est sermo de potestate excommunicandi, quæ reuera est potestas Ecclesiastica.

Rursum citatur caput, pia, de exceptionibus, in sexto. Sed ibi non est sermo de iurisdictione, sed traditor generalis doctrina, quod exceptio excommunicationis litis suspendit.

Et ideo P. Suarez dist. 16. §. 1. probat communem sententiam ex consensu & consuetudine Ecclesiarum & hinc etiam colligit ex capite penultimo, & ultimo, 15. quæst. 6. ubi subditi absoluntur ab obligatione, obediendi superioribus excommunicatis.

Ex

Ex hac verò doctrina vera, & communi
cer recepta, sequitur omnia à iudice exco-
municato acta nulla esse, quia nō habet iu-
risdictionē. Vnde si ferret sententiā, nul-
lus esset momenti. Ira Iurisperiti in caput,
ad probandum, de sententia, & de iudica-
ta, & in caput veritatis, de dolo & contu-
macia, & Theologi. 4. distict. 8. artic. 22.
& alij communiter.

Intelligenda verò est hæc doctrina de
iudice publicè denunciato post Concilium
Constanti. si verò non sit denunciatus, non
est obligatio vitandi illum, neq; privatus
est iurisdictione.

Addit P. Suarez ex com. 8. talem iudicem
peccare, si usurper officium iudicis contra
ralē prohibitionem censuræ. Secundò, quia
facit contra iustitiam cōmutatiuam, & le-
galem, y forpando iurisdictionem, quam
non habet.

Sed quod dicitur de iustitia ciuili, fal-
sum est, quia vt dixi 2. a. in materia de iu-
sticia, iustitia legalis non violatur ex men-
te S. Th. nisi ex contempnā expresso boni
communis, non tamen p̄cise ex opere
externo facto, vel omisso.

Fateatur verò P. Suarez esse graue pecca-
tum, quatenus elicit contra iustitiam com-
mutatiuam, dobatur verò, aō sic graue, vt
solum est contra prohibitionem censuræ.
Et tandem num. 10. concludit esse graue
peccatum, quia est grauis materia ferri
iudicium siue iurisdictionem: quod ex p̄io-
cipijs generalibus colligendum est.

DVBIVM II.

*An excommunicatus possit eligi
in iudicem.*

Pater Vazquez tractatu de excommu-
nicatione dubio 5. num. 8. & Doctores
communiter docent non posse excommu-
nicatum licetē eligi in iudicem, cum
non possit licite munus exequi.

Difficultas verò est, aō sic electio ipso
facto nulla.

Aliqui Doctores in caput venerabilem
de electione verbo *statim* sententiæ electio-
nem esse nullam, quia in eo textu negat
Pontifex se debuisse constituere Impera-
torem, qui dum excommunicatus esset, in
Regem Romanum electus fuit.

Sed P. Suarez scđ. 2. docet ex hoc capi
te non sumi efficax argumentum, quia Pon-
tifex potuit illud docere i etiam electio
illa esset irritanda, & propter hoc docet
talem electionem esse validam.

Alij probant communem opinionem à
simili de dignitatibus Ecclesiasticis, qua-
rum electio est nulla, vt infra videbimus
sed iohis quæ p̄tinet ex iure positio
non est bonum argumentum, nam quod
electio dignitatis, aut beneficij Ecclesia-
stici sit nulla, habetur ex iure, nullū tamen
ius est, quod hoc statuat de officio iudicis
secularis.

Mihi placet communis sententia ex su-
pra dictis, quia per excommunicationem
aufertur à iudice iurisdicō in adoprionem,
siue qua non facti intelligitur quid sit illa
dispositio, cum non constituarat iudex pec-
aliquid physicum, sed per moralem depor-
tationem ad officium, hæc verò aōo intel-
ligi sine potestate aequali ad iudicandum
potest.

DVBIVM III.

*An excommunicatus possit esse actor
in iudicio, vel saltem, vt reus
comparere,*

IN Hac materia certum esse debet, in
casu propriæ excommunicationis ad-
mitti excommunicatum etiā actorem,
si vellet probare excommunicationem fuisse
nullam, vt occurrat Abbas in caput, cum
inter de exceptionibus.

Secundò, excommunicatus extra ca-
sam propriæ excommunicationis non po-
est esse actor in iudicio, siue seculari, siue
Ecclesiastico. Habetur cap. Decernimus,
de sententia excommunicationis: & ideo
exceptio excommunicationis respectu
actoris, semper & in omni pari e litis ad-
mittenda statuitur in capite, & exceptio
de exceptionibus, & in capite primo, co-
dem titulo in sexto. Quod si excommuni-
catio sit publica, officio iudicis dicitur re-
pellendus, etsi à eo exceptio non oppo-
natur: quod modo debet intelligi de ex-
communicatione vitando: alium verò non te-
netur iudex vitare: & ita non tenetur illū
repellere, vt bene notat P. Suarez supra
scđ. 3.

Deinde in cap. prudentiam, de officio
de-

delegati flanteur, vel si excommunicatus
velit agere coram iudice delegato, vel ab-
solvendum prius, vel expellendum. Et in
capite, cum inter de exceptionibus ex-
tendit ad reconvalescentiam in omni
excommunicatus, quia reus in iudicio con-
victus non possit summi auctoritatem reconvalescentiam.

Sed nõ negatur excommunicatio beneficiũ defuncti orbi, hoc enim est naturale, & necessarium, vt feneor equitas, vt dicitur in eodem capitulo unde quando negatur a clero recomendiendi, intelligi debet de recomẽtione, quæ est nõcra accusatio, & non defensio ad causam, de qua accusator excom-
municatur.

Deludo excommunicatus non potest agere in iudicio, etiam per procuratorem; & ideo capite ultimo de procuratoribus institutio procuratoris facta ab excommunicato, nulla censetur. Legare Sylvest. verbo procurator.

Adhaerere vero placet, per Concilium
Constantiense nullum fauorem fuisse conec-
tum excommunicato: & ita ipse, etiam si
non sit denunciatus, non potest agere in iu-
dicio.

Item principaliter dicendum est, si ex
communicatus agat et doceat, et non repe-
litur, valida erunt ex hoc capite gesta in
eius iudicio. Ita colligitur ex c. de excep-
tionibus, in sexto, illa verba: Sed si post
rem iudicatum talis exceptio proponatur,
ex tunc non inopiet effectus sententis, que
precessit, non minus robore debita obta-
nere.

« Sed potest oblici, citatio ab exco-
municato facta non est valida, quia non po-
test obligare alterum ad comparandum
quia non potest obligare etiam ad com-
municandum cum excommunicato. Repon-
detur, licet citatus non possit obligari
ad communicandum cum excommunicato;
tamen si velit comparere in iudicio et ideo
citatio, ut causa perficiatur, est ita aliquo
modo est valida. »

7. Tandem sciendum est, remittere aliquod, non esse peccatum mortale ex obli-
diti, si excommunicatus suo famulo petat in
iudicio, donec, vel per exceptionem, vel
per officium iudicis repellatur, Galis re-
tinet petat iudicium delictum, & non tra-
nerit, aut fraude. Ita sentit P. Soares de
peccato sectione clara. 2. de peccato 2. de 2.

Relat caplicandum an possit excom-

*musicus vocari ad iudicium, vt teni. Ex
certum est posse vocari, non solum in cau-
sa ipsius. excommunicationis, vt per se
constat, sed etiam in quilibet alia. Habet
capite, intellectus de iudicio. Et ca-
tio est, quia per excommunicationem non in-
tendit legistat, sicut iudex, facit ipse
excommunicatione, qui ob suum peccatum dig-
nus est pena excommunicationis.

¹ Vide licet potest procedere ad sui defensionem servato iuris ordine.

Sed difficultas est, an talis excommunicatus sit per se ipsum adducendus in edictum vel per procuratorem? Cui difficultati responsum est c. intelleximus de iudic. ubi dicitur: Debet autem per alium in iudicio iudicium respondere. Ex quo inferre posse designare procuratorem, & illum posse illum defendere per remedia iuris.

Dubium tamen remanet, an possit pcc
se ipsum respondere. 18 V G

Aliquisbus videtur non posse hoc enim
significat creati capis dispositio, alijs
penitentie videretur & expendendum
est quod dicitur in capitulo. *De his* pec
alium respondere. Et ita leui. Glossa in ca
pit. Pastoralis de iudicijs.

P. Snares fecit. Quod et primo, posse per seipsum comparere in iudicio, si vergeat necessitas, verbi gratia, si non munus reus idoneum procuratorem, vel non habeat peccatum ad fiscaliciendum procu- rari pro muliere.

Secundo docet Glossa in cit. caput *In-
tellectus*, semper absolute posse ex com-
municatum per se ipsum venire ad indi-
cium.

Ait enim Glossa: Non credo illum re-
pellendum, quia fortis non meruerit que-
ra fideliter traheatur causam. Expro hac sen-
tentia citat P. Suarez Intoxicum Ter-
rum, & Hollissem, & addit hanc sententiam
sibi videri praedicatam.

10. Mihilicquē videtur de corpore iustus pētor
 fententia probabilior, magisquē confen-
 tēda cū capitulo, inelleximus, pēp
 Ver faciam rationem. In paxi vērō potē-
 rit quis amplecti confuetudinem: quōd si
 nulla sit confuetudo, secundū primā sentē-
 tiā cōtra procedendū, quōties non viderē-
 rit, peccati a aliquā, & virgine necessitati.
 In eo tamen vident non esse et defendendū
 velle, vēr excommunicatus defecit fūctū
 pētorcōpium.

Alia quæstionculæ est, ut explicanda, an excommunicatus sit admittendus in iudicio ante absolutum neminem, quando, si velit, potest absolutiorem obsequere.

Aliqui referunt sententiam in hoc quæstionem non esse admittendum. Hanc tenet Sotus in caput. intelligit, ut P. Suarez supra censet non esse improbabile sententiam non enim appareat iusta ratio illum admittendi sine absoluteione, quando illam potest obsequere.

Alij putant hoc non esse necessarium, quia ius, ut concedat defensionem excommunicato, hanc conditionem non requirit, ut ita sentit P. Suarez supra, & mihi videtur probabile pro toto exte no, licet faciat peccatum non petendo absoluteionem. Ex doctrina vero tradita solet possumi melius alia, quæ à Iurispræctis solent disputari.

D V B I V M III.

An excommunicatus possit exercere officium tabellionis, vel ad iudicium vocari, ut ferat testimonium.

Circa primam partem dubij ponendū est, tabellionem quo tempore perficitur in excommunicatione, non posse tamen exte no, per se loquendo, ob prohibitionem civilis communicationis.

Explicat et verò oportet, an instrumenta ab eo facta sint valida, licet ipse aliis faciat peccatum.

Communis sententia Canonistarum est, talia instrumenta esse nullius momenti, & anathematizata, ita docet in caput ad probandum, de re iudicata, & colligitur ex capitulo, in quo sermo est de iudice Ecclesiastico, non de tabellione.

Secundò probatur ex capite nullas, a quo 3, ubi Stephanus Papa anathematizatus suscipiatur, neque à quoquam cedantur quæ ab eis dantur, vel confecti bantur.

Sed hoc caput non loquitur de tabellione in specie, ut explicat aliqui ibi, & dici potest esse generalem prohibitionem, non tamen dici nullatam: & ideo P. Suarez sect. 5. art. 3. docet in foro conscientie ea instrumenta posse obligationem in-

ducere in foro verò exteriori servandam esse consuetudinem, iuxta quam recepta est communis Canonistarum opinio. Et certe in his, quæ ad praxim pertinent, semper est iuxta consuetudinem procedendum.

Duo addenda sunt: vñ est, græve valeri peccatum tabellionis, si instrumentum publicum faciat contra prohibitionem, res enim videtur magni momenti.

Alterum est post Concilium Constantiense, antequam ille tabellio sit depunctatus, posse alios vii officio illius, & valere esse instrumenta in vilitate eorumque prohibitio respectu eorum ablati est.

Sed quæritur, quid dicendum sit, si tabellio fiat in tempore excommunicationis, non est vna Canonistarum sententia, ut ego verò iuxta dicta censens esse philosophandam.

Circa secundam partem certum est illum non posse licite ferre testimonium, etenim hæc communicatio generalis prohibita sub prohibitione civilis communicationis, & specialim in obsequio cap. de ceterum de sententia excommunicationis.

Excipitur tamen causa fidelitatis contra hæreticos admittuntur testes excommunicati.

Occurrit verò dubitatio, de quo excommunicato sit intelligenda prædicta prohibitio, an de publico, vel etiam de occulto, secundum illius antiquum & novum, qui de secundum ius antiquum de publico intelligenda est prohibitio, secundum ius verò novum Concilij Constantiensis intelligitur de denecatio, & communicatio excommunicato, alium verò licet sit publicus, potest per alios admitti.

Dubium verò eliditur, si valide me iuste stimulum, qui excommunicatus est nominatur, in quo si testimonium adducatur à partibus, P. Suarez supra non solum fore validum. Secundò docet non fore validum, si repellatur ab eo, contra quem prodicium. Prima pars probatur, quia in eo eventus non est nullus per dispositionem nemini. Secundò probatur, quia necessarius est illius consensus, cum alijs secundum ius possit illum repellere: & idem est de consensu iudicis.

Quæritur verò à aliqui, quid sit dicendum de testimonio in contradietione, & cessante. Et certum est, partes vocari posse excommunicatam, ut si talis, etiam si dispobilis, si non sit excommunicatus, ut qui a se.

Secundò et de testimonium validum ex consensu partium, ut docuit Vgollinus tabula secunda de excommunicatione cap. 17. §. 1. & loquitur de contrariis §. 5. autem secundò, oppositum docet de testamēto absque idonea ratione, ut bene docuit P. Suarez.

Sed arguit Vgollinus, quia quis in iudicio testis esse non poreit, neque in testamento, l. qui testamentum, ff. de testamentis.

Veri ex hoc principio contrariū probatur, quia testis esse potest testis in iudicio validè, sed non licet ei ergo & in testamento. Ex his verò possumus intelligi nonnulla alia, quæ scilicet 6. docuit P. Suarez.

Suarez.

DUBIUM V.

An excommunicatus possit esse advocatus, vel procurator in iudicio.

Vaequez. Tractatus de excommunicatione dub. 5. num. 3.

ET Primò de advocato dicendum est, esse illi prohibitum à tali communicatione, non solum prohibitione generali, sed specialiter, in capite decerni non in, de sententia excommunicationis, in sexto.

Que doctrina intelligenda est de excommunicato vivendo post Concilium Constantiense & licet aliquando ipse ad iocundum male faciat, si suo munere fungatur in iudicio, aut si suum teneat, ut patet, verbi gratia, si dedit bonum consilium, si re &c. & docet allegavit aliquat & idem erit de scripturis, si aliquas exhibeat, & admittantur à iudice.

Pro hoc autem labor est absque dubio potest accipere infum stipendii, quicquid dicant aliqui Canonistæ; nam talis labor est pretio estimabilis, & non est adnotatus iure aliquo factus in capite illius.

De procuratore primò est certum non posse, quando excommunicatus est, suscipi munus in iudicio exercere, prohibita est enim hæc communicatio, ut constat ex dictis. Adde P. Suarez scilicet 7. num. 5. postea in casu necessitatis facere tale officium quando curare non potest per se, neque est alius, qui illud possit facere, nec peccatum erit operari contra prohibitionem, Quòd verò sit impetale, aut veniale, pro-

debet iudicandum est.

Secundò dicendum est, si talis excommunicatus non repellatur ab aliquo patre, vel à iudice, acta ab ipso erunt valida, quæ est communis opinio. Canonistarum in septimum caput de exceptionibus, in sexto. nam pro hoc casu non est ius, quod faciat in iura hæc acta.

Si verò obijciatur exceptio excommunicationis, non potest aliquid efficere, sed iure impeditur, ut colligitur ex dictis capitulis 1. de exceptionibus in sexto.

Uterius dicendum est, excommunicationem tempore excommunicationis non posse constitui licet per procuratorem, quia constitutus eius officio prohibita est.

Disputant verò Doctores, an verè hæc procurator, si compote excommunicationis constituitur. Dubas verò modis potest institui, vel ad negotia extrajudicialia, vel ad exercendum munus in iudicio.

De priori si fiat sermo, faciunt aliqui Doctores esse veram institutionem, & illam manere verum procuratorem. Ita sentit Innocentius. Decius, & nonnulli alij in cap. v. c. 1. de dolo & contraria, quia nullum apparet ius annullans talem institutionem; & ideo sine iusta contrarium docuit Albericus in citatum caput.

De altero procuratore sumi contrariæ opiniones, quasi eferit P. Suarez l. c. illa 7. §. 1. num. 24. & mihi placet opinio afferentis validam esse institutionem, quia non video ius spectans, quod casset illam; aliqua enim, quæ adduci solemus ad probandum illam esse ipso iure nullam, vel nullius momenti sunt, vel ad sumptum significanti prohibitionem.

Et iuxta hæc philosophandum est de officio tutoris, vel simili, si dicamus actum esse prohibitum excommunicato, sed validam quia non trahitur iure ipso; ut bene docuit P. Suarez scilicet 8. etiam si aliqui contrarium doceant, Sylvestri verò excommunicatio 3. num. 2. & 3. Vgollinus tabula 2. cap. 14. sed non adductis argumentis.

DISPUTATIO XV.

De privatione actus electionis beneficiorum,

Suarez.

DV.

DV BIVM PRIMVM.

*An excommunicatus priuatur iurisdic-
tione spirituali.*

Certū est priuari excommunicatum iurisdictione spirituali. Ita supponitur cap. i. de officio Virarij, in sexto, & extenditur ad omnes actus iurisdictionis, vt constat ex his, quos Patres tradiderunt dist. 14. sect. 1.

Difficultas verò est, an omnis actus iurisdictionis factus ab excommunicato sit nullus.

Et primo secundum antiquos, quando erat publicus excommunicatus, nullus erat omnis actus iurisdictionis: & constat ex capite, ad probandum, de re iudicata; & idem est post Concilium Constantiense de excommunicato vitando. Vnde sententia sita in iudicio lata non ligabit reum, Item non poterit subditus vti dispensatione concessa à tali superiori excommunicato.

Circa excommunicatum occultum est diuersitas opinionum, etiam secundum antiquos.

Prima sententia est asserentium, omnia facta ab excommunicato, etiam occulto, esse nulla. Ita a seniore Syluester. excommunicatio r. i. num. 6. & excommunicatio 2. i. i. 1. qui pro eodem capite alios trahit. Et probatur, quia hæc priuatio est effectus excommunicationis, non autem mortis hominum.

Sed contraria sententia est communis, & vera. Ita secundo Nauarrus in summa cap. 27. num. 2. Covarrub. in caput Alma mater r. p. 3. r. i. num. 4. Rich. 4. dist. 18. art. 7. q. 1. Sorus dist. 2. q. 2. art. 1. in fine P. Suarez supra.

Et probandum est ex eo, quod cum quis publicè exercet officium in republica ob bonum publicum, ex consensu rei publicæ, videtur habere iurisdictionem, i. Barbarius, ff. de officio prætoris sic admittitur etiam in republica Ecclesiastica. Inare quādo strinam excommunicatio lata ab excommunicato occulto valida est.

Sed restat explicare, an excommunicatus, qui non est denunciatus, nec à pontifici excommunicatus, sit censendus vt occultus post Concilium Constantiense.

Covarrub. in caput, Alma mater, r. p. 3. r. i. num. 9. videtur affirmare, omnia facta ab excommunicato non vitando esse valida post Concilium Constantiense, sed non loquitur nisi de eo, qui aliquibus solū est notus.

Alij, verò indicant non esse valida, si est omnino publicus, qui tunc licet non teneantur fideles illum vitare, poterunt tamen.

Sed Pater Suarez supra existimat facta ab excommunicato ratione sui omnino valida esse, quia domum eius vitandus toleratur ab Ecclesia.

Illud est sciendum quod sepe docuimus, Concilium Constantiense noluisse suam rem concedere ipsi excommunicatis, ac proinde sit, illos peccare, quando exerceant tales actus ex propria voluntate.

DV BIVM II.

*An sit nulla collatio beneficij facta ab
excommunicato.*

Excommunicatus priuatur auctoritate collationis beneficiorum capite, sententia, de excessibus prælatorum, capite, Quia diuersitate, de concessione præbendarum, capite vaico, ne sede vacante, in sexto. Legatur P. Suarez supra sect. 2. P. Vazquez tractatu de excommunicatione dubio 5. vbi notat hoc non solum esse verum, quādo solus excommunicatus confert beneficium, sed quādo cum alijs electionibus eligit, vt broedocuit Covarrub. in apur, Alma mater r. p. 3. r. i. num. 9. & dicit esse communem opinionem Conciliorum, & colligit hoc ex capite, cūo inter, & primo de electione.

Sed vt bene vidit P. Vazquez, hæc capitula non loquuntur de electione facta à suspensis cum alijs non suspensis, sed de electione facta à suspensis. Probatur tamen ex eo, quod si ille est excommunicatus, alij non possunt eius suffragij tribuere, ex eo quod ipsi non sint excommunicati.

Docet autem P. Vazquez, quod si aliquis excommunicatus esset necessarius ad electionem, illa esset nulla, si tamē absque eius suffragio posset fieri electio valida, remaneret valida, quamuis ipse se immisceret electioni. Quod videtur colligi ex capite

Suarez

Suarez
Vazquez

Vazquez

capite, Ad probandum, de senectute, & re iudicata.

V acqui. De quo multa Iurisperi, & P. Sua, disp. 24 se c. 2 sed observandum est quod dicit P. Vazquez, etiam tamen ut possit se veritate, nempe quod suffragia certa sufficiant sine suffragio, ex omni ratione, & ideo multum valere, an sit electio publicae, vel secretae.

Suariz. Deinde, P. Suarez supra num. 4. dicit etiam non habere ealem ex omni ratione suffragiorum per alium, verum si sit, si vitari vellet ferre suffragium in electione beneficii loco Episcopi sui extormentis ad id, non erit valida electio quia si Episcopus caret iure ferendi suffragium, non habet potestatem ferendi illud in suo V. ar. 20.

Difficultas verò est, an collatio sit nulla, quando collatio fit ab excommunicato non publico, nec denunciatio nominis.

Prima opinio est affirmative, quando excommunicatus est rateras ab Ecclesia, validam esse electionem si fecit Antioch. 3. p. 1. c. 24. cap. 25. R. 1. 4. d. 18. art. 7. q. 1. & videtur loqui Richelundum in antiquum.

Contrariam sententiam sequitur Sylvest. verbo Excommunicatio 3. q. 1. no 23.

Tertiam sententiam tradidit Covarrob. dicens collationem beneficii esse validam, quando excommunicatus non est denunciatus, non tamen post denunciationem.

P. Vazquez supra no 6 docet primum validam esse collationem factam ante specificationem inocationis ab eo, qui coferre auctoritate publica.

Secundo docet in hac materia non habere locum distinctionem, quia vult est Covarrob. de potestate publicae, & potestatem privatae quicquid enim sit de veritate distinctionis statim in proposito collatio beneficii auctoritate deaurationem spectantem valida est post Concilium Constantinense, tamen enim est ratio, quia hoc vult Concilium, non in favorem excommunicationis, sed in favorem fidelium. Et hoc doctrina mihi placet.

Tandem sciendum est, quod licet de distinctione collatio, & electio beneficii; tamen Doctores de utraque loquuntur, dum in hac materia dicant esse validam, vel esse nullam.

D V B I V M III.

An presentatio beneficii facta ab excommunicato sit valida.

IN hac conqueffia prima opinio est affirmative, presentatio nempe est valida, quia non videtur capere nullum, quo talis presentatio ferretur.

Secunda opinio distinguit inter presentationem factam a persona Ecclesiastica, vel a laico, primum dicit esse invalidam, secundam esse validam.

De hoc modo distinguit de R. 1. 2. titulo, De iure paragonas, in antiquis, & de R. 1. 527. in antiquis, quam doctrinam observatam esse in quodam causa Zamorensi, testatur Ludovicus Gomez in tractatu expectantiarum num. 6.

Tertia opinio simpliciter docet, talem presentationem esse validam, hanc tenet Covarrob. in cap. Alma mater, 1. p. 5. 7. num. 9. & alij, quos citat Covarrob.

Et dicendum est, presentationem factam a parroco Ecclesiastico excommunicato esse nullam, quod si se explicat nonnullis, sed probandum est, quod per excommunicationem prius excommunicatus omni iurisdictione, & presentatio est quoddam genus electionis, & ideo Authores de presentatione facta a Parroco Ecclesiastico, sicut de electione, loquuntur sine.

Secundo existimo, eodem modo esse philosophandum de presentatione facta a parroco laico, quia si hoc non est talis distinctio, Et hoc disputatio a iure procedet.

Sed potest queri, quomodo sit hoc intelligendum post Concilium Constantinense. In quo caesio philosophandum est de iure doctrinam traditam dubio praecedenti. Solum restat dubium, an sit valida electio, & institutio beneficii a legitimo parroco non excommunicato, quando presentatio fuit nulla, hoc si sita presentatio ab excommunicato vitando, & affirmit P. Suarez se c. illa 2. num. 31. quia non est illos aliquod, quo casetur electio, quomodo presentatio fuit nulla. Et mihi hoc placeat, licet inter Canonistas sint diversae opiniones.

De collatione & qualis possessionis, ei, qui ius habet ad illam, disputant Doctores

res ad sit valida, quando confessio est ex-
consequens, & communiter docent
validam esse. Ita fecit Abbas in caput ve-
narum, de dolo & contumacia, & alij: &
iurelligendi sunt de paco adu comparan-
di possessionem. Et ratio esse debet, quia
quando debita est possessio, & beneficii
patronus postulat illam, reuera postulat
aliquid debuit: & ita non impeditur ex
eo quod elector qui contulit beneficia, sit
excommunicatus: quod manifestum est,
quando ille non est denunciatus nominati-
m: sed etiam est verum, quando alius est
vitandus, quia ubi non confert, sed fir-
mit aliterum compari et rem suam, & pos-
sionem finire. Videtur supponere P.
Vazquez dub. 5. num. 9.

Tandem quiritur de resignatioe benefi-
cij ab excommunicato facta in favorem
tertiæ personæ, an sit valida.

Et aliqui iudicant non esse validam: &
probant, quia excommunicatus est priva-
tus omni usu sui beneficii: ergo multo
magis potestare donandi illud alteri. Se-
cundo, quia resignatio in favorem tertie
personæ videtur esse quædam præsen-
tatio, cum designet personam. Et sic videtur
philosophari P. Suarez supra. dispositio-
ne 14. §. 1. vltima num. 35.

Sed alij sentiunt validam esse tenencia-
tionem, quia necque est præsentatio, neque
electio, neque institutio beneficii: ergo. Non
est electio, ut patet. Non præsentatio, quia
ille non habet ius patronatus ad præse-
candum, si d. solum vult relinquere benefi-
cium sub conditione, ut detur alteri: & li-
cet ille possit præcise & excommunicatio-
nem amen non apparere ius, ob quod dici-
mur nullam esse resignationem.

Ad argumeta contrariae opinionis fa-
cile responderetur. Ad primam non est facta
lenquæ ille non privat potestare abso-
luti & relinquendi beneficium, & ita neque
relinquendi illud sub conditione: & Do-
ctores contrarie opinionis fidenter posse
illud dimittere: quod est per se manifestum.
Ad secundum constat ex dictis.

Et siquid si resignatio non esset excom-
municatus vicarius, facile concederet Do-
ctores validam esse resignationem
verum, nisi sit vitandus, non videtur
probari nullitatem
illius.

DISPUTATIO XVI.

De privatione passivæ elec-
tionis beneficiorum.

DE BIVM PRIMVM.

An excommunicatus privetur passiva
beneficiorum electione.

Consilium est apud Doctores, ex-
communicatus fieri incapax bene-
ficii, ita ut collatio illi facta sit nulla.
Ita colligitur cap. Postularis, & primo de
clerico excommunicato, & apud Cuius in-
ter, de electione, cap. Conclutur, de ap-
pellationibus. Et hoc iura intelliguntur,
sive quis sit excommunicatus à iure, sive
ab homine, ut notavit Covarrubias caput, Al-
ma marer, l. p. §. 2. num. 1.

Addendum est, dictam doctrinam esse
veram, etiam si collatio fiat motu proprio
Pontificis: quia licet mortis propriis alios
haberetur per licet effectus tamen non in
documentis dispensationem excommunicatio-
nis, ut habetur de decisione Rotæ & tam no-
via, quod intelligendum est, quando Ponti-
fex uestit tale impedimentum: si enim
sciat hominem esse excommunicatum, &
conferat illi beneficium, visus est cum eo
dispensare, ut notavit Covarrubias supra,
& P. Vazquez hoc potest dubio 6. num. 3.
verum, etiam si collatio fieret ad peritio-
nem eligendi. In utroque euenit eodem
modo presumitur voluntas dispensan-
di, si Pontifex cognoscendo impedimen-
tum confert beneficium.

Addendum est, hoc etiam habere locum
in permutatione beneficiorum, collatio
utroque facta erit nulla, ut bene notavit P.
Vazquez dubio citato.

Item sciendum est, hanc doctrinam esse
veram etiam post Concilium Const., re-
spectu excommunicati non vitandi quia,
ut sepe diximus, Concilium nihil decrevit
in favorem excommunicati: de quo P.
Suarez scilicet. 1. de. 24. Quod si fiat electio
quando est excommunicatus, nulla omni-
no erit, et si sequatur absolutio ab excom-
municatione, quis absque iure non habet
iurisdictionem electionem præsertim va-
lidam.

Rufus tradita doctrina non solum est vere in foro conscientie, sed etiam in foro exteriori, si consistit de veritate, neque quoddam electio facta est tempore, quo electus est excommunicatus.

Veneris docet Couarrubias hanc doctrinam habere verum in collatione pensionis & idem sensu Hieronymus Gigas de pensionibus q. 14. num. 1. §. 1. mo.

Vazquez. Sed P. Vazquez dub. citato merito docet solum habere locum in pensionibus, quia si beneficium Ecclesiasticum, quia datur iure sp. etuali, non vero in his, quae non sunt beneficium, quia dantur iure seculari, quia sua loquuntur solum de beneficiis, de quo P. Suarez disp. 12. sect. 1. 2. num. 4. ubi se habet varias sententias, sed observanda est doctrina P. Vazquez.

*Suarez
I. de iure*

Præterea vera censetur doctrina etiam si electus ignoret talem excommunicationem, quia talis ignorantia non excipitur in iure. Licet ergo ignorantia excuset a peccato, non tamen facit habilem eum, qui alius est factus inhabilis: & hanc esse communem opinionem docet Couarrubias supra, & P. Vazquez num. 5. P. Suarez q. 12. sect. 1. num. 3.

*Vazquez
Suarez*

Item docet Couarrubias supra esse nullas litteras impetratas tempore excommunicationis pro collatione beneficii, quod, ut docuit P. Vazquez, probandum est in eadem cap. de re scriptis in 6 dicitur vniuersalis et re scriptum obtemperare excommunicato super beneficium tempore excommunicationis, esse nullum ipso iure: quod etiam docuit P. Suarez sect. illa 1. num. 12.

Ex dictis inferitur electionem, seu propositionem beneficii factam excommunicato, esse nullam de vtriusque in loquuntur legum P. Suarez supra ibidem 10.

Item inferuntur impetrationem ab excommunicato esse nullam.

DVBIVM II;

An sit valida acceptatio beneficii facta ab excommunicato, quando electio sit valida ante tempus excommunicationis.

In hac quaest. fuit opinio Couar. 3. lib. 2.

riat. c. 1. §. 4. afferentis talis acceptationem esse nullam, sed in caput Alina meter 1. p. 6. 7. dubio manifeste, neque aliquid definit. Et ratio huius opinionis est, quia per acceptationem aliquid iuris comparatur acquiritur eum in iure, quod ante acceptationem tantum erat ius ad rem: ergo per excommunicationem priuatur illo iure, si cui prius iure ad rem, si tempore excommunicationis fieret collatio beneficii: quod vero per acceptationem acquiritur ius in re, statum est cap. Si tibi absenti, de prebendis in 6.

Secunda opinio est Nauarri, qui dicit esse validam acceptationem in caput. Si quando, de re scriptis, ex caput. 9. cui sunt 12 decisiones, vt i. etiam P. Vazquez dub. illi 6.

P. Suarez sect. 1. tit. 16. nonnulla docet in hac q. Primò docet electionem factam tempore excommunicationis esse validam, neque irritam per excommunicationem subsequenter: quod Doctores fatentur.

Suarez

Secundo docet, perseverare excommunicationem non posse acquiri aliquid in re per acceptationem, & consensum, eius si acceptum beneficium. Hoc patet probata rationibus pro prima opinione factis.

Tertio docet, quod si a solo excommunicato facta est acceptatio tempore excommunicationis, & postea absolutus, tunc probabile esse, quod ipso facto absque nova acceptatione acquiratur beneficium. Et hoc modo potest esse vera opinio Nauarri, quam Couarrubias fatetur esse communem.

Mihi placet sententia P. Vazquez, quæ communis est. Pro cuius intelligenda sciendum est, quod Patet Vazquez notauit non posse negari per acceptationem collatum beneficii aliquid iuris acquiri non enim disparamus modò de introductione in actuale possessionem, sed de acceptatione ipsius beneficii: & de hac expresse loquitur caput citatum pro sententia prima.

Vazquez

Ex eo ergo probat P. Vazquez sententiam Nauarri, quia in iure non est causa acceptatio beneficii: cum ergo pendat ex iure positivo, non est causa, ob quam dicamus, illam acceptationem non esse validam, & hinc Doctores non fuisse communis sententia, eam acceptationem esse validam, si esset ius aliquod, quo redderetur nullæ.

*Suarez
I. de iure*

aliquibus vero ex eo non placuit communi opinio, quod probari soleat & nonnullis, quillam sequatur, quia acceptatio non inducat aliquod iuris. Quia ratio non placuit P. Vargur, & vera non est, ut diximus: unde secundum dictum Parisienses probandum non est: in eo enim consistit cum Contrabitu l. v. vtrorum locum citato. Testatur etiam dictum nonnulli difficultate, quod si sententia acceptationem esse finalitatem, ut P. Suarez faceret, non sufficeret subsequens absolutio, ut beneficium intelligeretur acceptatum, sed nova acceptatio requisita esset, quia acceptatio est necessaria, tametsi ratio, quae fuit tempore excommunicationis, nulla sunt ex mente Parisienses, ergo necessaria est alia de nouo, perfectum enim nullum sitis, ex quo colligatur sufficere subitaneam absolutioem, aut excommunicationem, ut cesset acceptationis necessitudo. Ex doctrina tradita constat rationem primae opinionis nihil probare contra nostram sententiam.

Secundo inferitur quid dicendum sit de optione nō et beneficii, an possit fieri tempore excommunicationis, quando etiam facta est ante excommunicationem. Negat P. Suarez, quia putat acceptationem esse nullam, & ea opinio est acceptatio. Mihi verò ea contrariis acceptio tempore acceptationis tunc etiam placet.

Terpiò colligitur solutio dubij, quod ob
nulli traditur, aut acceptor sit peccator
trans, quando fit tempore et economico
ratione. De quo legi potest p. Saure et dico.
et. Secundum multos auctores de gentem
facile intelligitur non esse peccatum, quia
diximus tunc non prohiberi, et talis est, si
hæc iuramentum, poterit dici et sit peccatum
quod non sit esse difficile, cum excommu-
nicatur et facit iuramentum de auctore.

Tandem soler queri, quæ pena imponi-
tæ sit conferenti beneficium excommuni-
catorum & Auctoritas docet, solam imposi-
tam suspensionem, capite Pontificis re-
clerico & excommunicato ipsi verò ex non
imunicato non imponitur alia pena per u-
lariæ.

Hic dispensat nonnulli, an excommu-
nicanus si ipso statu peritus fructibus
beneficij, de quo Pater Suarez distinctio-
ne 12. 2. 2. 2. secunda. Pater autem
Vázquez dubio sexto testatur se de hoc
dixisse verbum de beneficij, de quo

pot dicemur in materia de beneficiis.

DISPUTATIO XVII

DVBIVM PRIMVM.

*Quo iure sit interdictum cum excom-
municato communicare.*

Consist de supra dictis, quis ex eo ratiocinatus sit vitandum post Concilium Constantiense. In praefato verò dubio responderet distinguere de communicatione iurisdictionis una patet, & de communicatione iuris alius habet humanas, de quibus diximus. Cuius a hypothesi ratiocinetur sit ille communicandi Doctores prohiberi esse iurisdictionis & concedit P. Vazquez in causis de eccommunicatione dub. 7. ex hac autem sit, possit in casu Pontificis condempnare: & debum non est quin cum canis possit deponere validè Sed an possit ligare canis, quæstio docet quod possit. Et hanc opinionem admittit P. Vazquez dub. citat. Sed quæ sit diffinitio, tradit ipse P. Vazquez tit. 2. dub. 2. etiam verbi de iurisdictione vult verbum, & tradit nonnulli iudicium de eius probabilitate alijs reliquit: & ideo aliquando philosophatur secundum communem opinionem.

Et quia hoc non habet specialem difficultatem, ego nolui de ea te disputare, sed facili ter tractare sic esse philosophandum, secundum immutationem et oppositionem aliter orthogonalem legem humanum posse valde dispensare et tunc taliter peccare in ea dispensatione.

Deinde quæst. P. Vazquez cum alijs, Epist. apertè committit autem tunc extorremur a peccatis quia ipse nō potest dispeccare in lege Pontificis, quæ prohibet carnalem coniugium arctorem ut conat.

Maiores dificuldades est de comunicação in facie, an sit prohibita huius generis solutio.

Et citat hoc notandum ad supposita ex
communicatione, per se in quendo, contra
his diuinitis est communicatio in Sacramen-
tis, nec vel admodum, et recipiendo
et supra explicari est. Et lo hoc notat
tentat, non posse Pontificem dispensare,
quia hec ad communicationem sit de iure
humano

humano, ut suo loco diximus, tamen supra posita illa, per se est contra ius naturale, diuinum, vel recipere à ministro indigno, vel indigno ministro illud, nisi ob causam aliquam, & circumstantiam excusantem modo à nobis explicata supra.

Verum cum, potestatem Ecclesiasticam posse auferre præceptum positium, quo prohibetur hæc communis, & penam illius, ut supra diximus fecisse Concilium Constantinense.

Restat difficultas, an communicatio in alijs officijs diuinis sit prohibita iure positio diuino, vel solo positio Ecclesiastica, verbi gratia, communicare cum excommunicato in audienda Missa, vel recitandis horis: & aliqui dicant esse de iure humano. Ita supponit Sotos 4. dist. 22. q. 1. art. 4. quia dicit Pontificem posse in hoc dispensare: & aperte P. Suarez supra disp. 2. num. 12. Quæ opinio solum probanda est ex eo, quod non appareat locus Scripturæ, ubi sit latum præceptum expressum de vitando excommunicato in his rebus sacris.

Sed esse hanc prohibitionem de iure diuino positum, debuit Couarrub. in caput, Alma mater i. p. 5. r. sequitur P. Vazquez dubio 7. & dubio 3. num. 10. & sepe alijs locis probat Couarr. ex illo 1. Cor. 10. 3. Non huiusmodi nec cibum sumere, Item non communicare cum illo. Item Ioann. 1. Nolite recipere eum, neque Aueri dixeritis. Item ex pluribus testimonijs Patrum 1. q. 3.

Ex quibus tamen, vt bene vidit P. Vazquez supra dubio 2. non potest probari, quod voluit Couarr. nam in his locis probatur etiam saturatio, & similes, quæ non sunt de iure diuino.

Ex idco P. Vazquez probat ex illo Matth. 18. Sic tibi fiat ecclesiasticus, & publicanus quod testimonium videretur intelligendum secundum proprietatem de his quæ sunt propriæ actiones Christianorum, vt tales quo testimonium vitior Couarrubias. Sed P. Vazquez 1. 2. disp. 1. 21. num. 26. vnicuique verbo dixit communicatio nem in diuinis officijs solo iure Ecclesiastico prohibitam esse, communicationem verò in Sacramentis iure diuino naturalis vnde videtur restringi de sententiam.

Sed potest obijci, quod ex iure loco Marc. colligit potestatem relictam Ecclesie ad excommunicandum, ergo non est

præceptum ipsius Christi. Respondetur ex eo loco colligere Doctores potestatem excommunicandi relictam Ecclesie: dicitur enim ibi Quodcumque ligaueritis super terram, cum quo simul colligi potest predictam ius diuinum de fugiendo excommunicato in predicationibus ab Ecclesia.

Sed obijciunt, ab hac prohibitionem Ecclesie non esse malum audire Missam cum excommunicato. Respondetur, si non esset ius positum ius Christi, verum esset, quia ex solo iure naturali non videtur intrinsecè malum in illis actionibus communicare cum excommunicato, qui vtrò sequuntur Couarrubias contendunt esse prohibitionem, & præceptum positum Christi, æ potestatem diuinam. Sed probabilior est opinio, quam tradidit P. Vazquez 1. 2. loco citato. Et de communicatione in sepultura ait idem P. Vazquez dubio illo 7. num. 20 non esse ita certum, quod sit de iure diuino: & reuera non est de iure diuino.

DUBIUM II:

An sit mortale, vel veniale peccatum; communicare cum excommunicato.

IN præcedentibus aliquæ de hoc diximus & P. Suarez, & aliqui alii in specialibus dubijs P. Vazquez tractatu de excommunicatione dub. 7. 00. 5. 7. deinde videamus aliqua.

Primo docet communicationem in humanis, vt plurimum esse peccatum veniale, de quo diximus supra.

Secundo docet, communicationem in sacris semper esse mortale, & explicat in administratione Sacramentorum in diffinita, & in officijs, quæ in Ecclesia dicuntur, & in Ecclesiastica sepultura: quod intelligi esse mortale ex obiecto, licet ex leuitate materię possit esse veniale vnde num. 9. admittit P. Vazquez cum Couarrubiis esse veniale.

Item communicatio in humanis potest esse mortale, si fiat cum contemptu relictorum, & in humanis possit esse mortale, docet idem P. Vazquez dub. 1. 0. n. 4. quod supra explicauimus.

Tertio potest esse mortale, si communicet in crimine, hoc est, in peccato mortali. Quando verò dicatur quis participare in crimine criminoso, infra dicemus,

Aduertendum verò est hoc loco, contra annuillos, contemptum non consistere, aut colligi ex frequentia peccandi. Loquitur enim de speciali, & proptio contemptus nam ex firmitate, aut delectatione; potest quis frequenter peccare: etiam si non operetur ex contemptu legis, aut legislatoris, ut manifestè constat: neque illo modo probatur frequentiam peccandi habere connexionem cum contemptu speciali.

Addit P. Vazquez, posse esse peccatum mortale, si frequentia sit occasio, ut alij contemnunt. Circa quod notandum est, quòd tale peccatum, ex eo quòd sit causa, ut alij contemnunt, non est propriè peccatum contemptus, hoc enim peccatum eorum summatur interius & ita proprie nò sit ex hoc solum, quòd aliquis aliquo opere externo dat alijs occasionem contemptus, licet moueatur à peccato alieno, sed diuersà specie, iuxta principia generalia tradita à Doctoribus in materia de scandalis.

Addit Nanaretus in summa cap. 17, cum, 30, esse peccatum mortale, quando suprà canones alios ponit speciale mandatum de non communicando cum excommunicato, sub pena excommunicationis, quia hæc pena non imponitur, nisi ob peccatum mortale: & ita præceptum erit intelligentiæ de communicatione graui.

DE BI VM III.

An excommunicatus sit vitandus tantum in loco, vbi est denunciatus, vel in omni loco.

SI Ratio potest esse de iure antiquo, & de iure nouo post Concil. Constant.

Ex iure antiquo vitandus erat excommunicatus in omni loco, et si in vno tantum esset excommunicatus, ita haberet capite ob turpē 1. q. 1. & can. 13. & 16. À postholum, quòd Major 4. d. 18. quest. 8. existimat esse de iure positio.

Tamen Conarr. in cap. Alma mater, 12. p. 3. & alij, senserunt esse de iure diuino.

Sed res eget explicatione. Si enim Maior vellet, solo iure positio Ecclesiasticum esse prohibitum communicare cum excommunicato, fallitur: nam supposita excommunicatione, iure diuino naturali est illicitum communicare cum illo in Sa-

cramentis, vt supra diximus, & hoc secus sit circumstantijs extrinsecis eodem modo obligat in omni loco.

Deinde si Doctores secundæ opinionis velint omnem communicationem cum excommunicato esse prohibitam iure diuino, falluntur, quia communicatio in humanis nò est prohibita iure diuino: prohibitio autem Ecclesiæ potuit esse, vt tenet uera fuit, de vitando excommunicato in omni loco: quatinus possibile fuerit solum obligare Ecclesiam ad hoc, vt in certo solum loco teneatur quis vitare excommunicatum, ex vi præcepti Ecclesiæ: licet verum de facto, secundum ius antiquum, vitandum est in omni loco. Et P. Vazquez dubio 8 dixit iure diuino esse excommunicatum vitandum in omni loco, in his, in quibus iure diuino est vitandus, vbi est denunciatus. Durand. 4. dist. 18. q. 3. ad vltimum, sensu lo publico nò esse vitandus, nisi in loco, vbi est excommunicatus in secreto, tamen ubique esse vitandum, & loquitur secundum ius antiquum.

Post Concilium autem Constantiæ ad vitandum excommunicatum sit necessaria denunciatio, ideo aliqui existimant solum esse vitandum, vbi est denunciatus. Ita sensu summa Confessorum, verbo excommunicatio, & Syluester verbo, Excommunicatio 3. dubio 17. & aliqui Canonistæ. Limitat verò Syluester sententiam, ita vt in secreto teneatur quis vitare excommunicatum ubique, non tamen in publico.

Sed hæc sententia ab alijs Doctoribus non probatur, & eam refutat P. Vazquez dubio illo 8. Exprimè, in his in quibus iure diuino debemus vitare excommunicatum post excommunicationem, eadem est ratio, ubique vitandi, vt antea dicebam.

Secundo mihi non placet opinio Syluestri, quia sic idoneo fundamento loquitur. Tercio, quia quantum ab hoc nihil in nouis Concil. constat. post excommunicationem denuntiatio nominatim, & vitandum.

Et quod diximus de vitando ubique, Conarrub. supra, §. a. numero 1. & Pater Vazquez intelligit etiam de excommunicatione per epistolam, vel per nuntium.

DVBIUM II.

An excommunicatio possit ferri propter quodlibet peccatum mortale.

DE Hæc re disputat P. Suarez supra disp. 4. P. Vazquez tractatu de excommunicatione dubio 12.

Sensus debij est, an sufficiat peccatum mortale, vel sit etiam necessaria contumacia, & inobedientia, ac proinde si necesse est, prævia monitio.

Prima opinio est afferentium, non esse necessariam monitionem. Ita sentit Caiet. a 2 in quaestione 69. & alij nonnulli. Et probari potest, quia ad imponendam penam pecuniariam non est necessaria monitio, sed solum legis transgressio: ergo etiam ad imponendam hæc penam excommunicationis. Afferunt etiam probæ sententia aliquæ in 2, in quibus videtur lata excommunicatio absque prævia monitione.

Sed contraria sententia est communis, quam docet S. Thom. 4. dist. 18. q. 2. art. 1. quaestiones 3. habent in additionibus, quaest. 21. art. 3. Sorus 4. dist. 22. q. 1. art. 2. & in libro 5. de Institutis quaest. 6. artic. 2. Couarrubias in caput Alma mater, 2. parte §. 9. num. 4. Vgolinus tractatu 1. rubrica 1. cap. 9. §. 5. P. Suarez disp. 4. §. 2. & 10. §. 5. P. Vazquez supra. Et hæc sententia mihi placet, & probatur à Doctoribus, quia Marchus 18. datur hæc sententia contra eam, qui Ecclesiam non audierit, nullus autem dicitur Ecclesiam non audire, quia violat ius naturale, sive diuinum.

Dico, eam conditionem assignari à Christo, ut debito ordine feratur excommunicatio, non tamen ut sit necessaria ad substantiam, ut aiunt, excommunicatio. Sed contra hoc est, quod dum assignatur causa unica excommunicationis, plane indicatur illam esse necessariam ad simpliciter ferendam excommunicationem: in quod etiam Ecclesia vias, & sententias satis declarat: & Sorus dixit sententiam Caietani esse inapudicam; nequæ, ma iudica, audiendes est Cordubæ, qui lib. 2. quaest. 27. ad secundum dixit veramque esse probabilem.

Vnde facit intelligitur disparitas inter hæc penam, & alias: ista enim ex Christi iustitio requirit contumaciam, alij vero non ignoscit: sic manet solutatio contrarie opinionis.

Sed potest obijci caput, Quidem, supra quaestione 1. & alibi. De quibus legi potest Pater Suarez sectione 5. citata, articulo 4. & P. Vazquez supra numero 5. dixit Canonem, qui adducitur pro opinione Caietani, non ea clodere admonitionem, licet non faciat mentionem, eius ea pressam.

Restat explicare quæ contumacia requiritur ad ferendam censuram.

Primo conueniunt Couarrubias, Sorus, Pater Vazquez, & alij non esse tenere quocumque peccato ferendam censuram: ad quod admoventur Prælati à Concilio Tridentino sessione 25. decreto de reformatione, cap. 3.

Secundò docent validam esse pro quocumque peccato mortali inobedientiam, quia hæc solum contumacia requiritur in Evangelio.

Restat illud explicandum, an sufficiat contumacia citam in leui re.

Glossa in caput Duo, 95. & alij Iurisperiti putant, propter contumaciam in non comparando citam in leui re posse ferri excommunicationem: iniquia hæc contumacia est in non comparando, & in non parendo.

Hanc sententiam contrariam reprobant Couarrubias loco allegato, & cum aliis Iurisperitis, quos ipse citat, & sequuntur recentiores, Pater Vazquez supra. Et notandum est primum, contumaciam in non comparando, & in non parendo, non distinguere, ut dicit species distinguuntur, sed esse voverale, & minus vniuersale: quia non patet potest reperiri in non comparando, & in aliis materis.

Secundò notat Pater Vazquez, contumaciam in presenti posse esse duplicem; vel expressam, ut cum quis violat præceptum superioris, vel cum quis, sine contemptu expresso, violat mandatum superioris, præcedenti admonitione: & sic quamlibet sufficere, si sit mortalis: utroque enim modo non audit Ecclesiam.

Tertiò notat, tam in non comparando, quam in non parendo, posse esse

Suarez,
Vazquez.

Vazquez.

Vazquez.

Vazquez.

com

Suarez
Vazquez.

contumaciam, sine contemptu expresso, & eam illo, vt perfectè coulat.

Deinde P. Varquez dubio citato, n. 8. & 9. notat contemptum posse esse graue peccatum, & leue Graue si moueatur ex fine non se subijciunt superiori, si solum innocetur ad violandum preceptum, ex lenitate materis.

Circa quum doctrinam aduertendum est laxè de contemptu, quando quis mouetur ex paruitate materis, vt in obediencia specialis requirit expressum contemptum precepti, vel superioris quod putauit P. Varquez prima secunda disp. et r. nam. 164. & de contemptu proptid semper loquens in eadem prima secunda disp. et r. nam. 33. & 34. docuit semper esse mortale, etiam si alià materia sit leuis, quia grauitas non sumitur ex materia, sed ex eo quod nō vult subijci superiori. Et videtur sententia Bernardi libro de precepto, & dispensatione, cap. 12. in fine. Sed tractatu de excommunicatione dubio citato, ita loquitur P. Varquez, quia ad effectum excommunicationis sufficit quilibet contemptus eorum, etiam si sit peccatum mortale, vt paulo auct docueruntur autem contumacia moralis, quod tunc contemptus est mortalis.

Ex quo infero, non fore validam excommunicationem acquiescentem effectum, quia da contumacia solum fuit venialis culpa propter rationem, & doctrinam supra tractatam.

D V B I V M III.

Qualis debeat esse prauia monitio.

A Nec omnia videndū est, an hæc admonitio vel citatio debeat esse personalis, id est an sit necessaria, vt ipse excommunicandus ceter, legatur P. Suarez d. 1. sp. 3. et 4. & 9.

Conueniens loco citato, nom. 4. docet in hac materia necessarium esse monitionem personalem, & est communis sensus. Doctorem, vt docuit P. Varquez sup. no. 10. Et ratio est, quia alias excommunicandus non esset conuictus, nec diceretur non audire Ecclesiam, si ipse non agnouit eam monitionem. Legatur P. Suarez sc. 2. disp. 3. et r.

Excipiuntur tamen aliqui casus. Primus

est, quando excommunicandus dolo facit, ne admoneretur pro quo citatur. Conueniens legatur P. Suarez cap. 1.

Secundus est, quando quis fuit prius personali citatione citatus, postea et si non sufficit citatio in sua domo, vel per edicta publica, vt habetur in decisione Romæ in m. 399.

Tertius, quando citatio facta in domo peruenit quocumque modo ad excommunicandum, tunc tenetur personalis.

Quartus, cum quis male absolvere fuit ab excommunicatione, & tractatur de reduciendo eo ad primam excommunicationem: quia omnia sunt in vñ. Et ex dictis sequitur, quod cum monitio non peruenit ad noticiam excommunicari, excommunicatio nulla est. Ex quo priuè pro praua dubio in specie occurrentia solui poterunt.

Deinde videndum est, an hæc admonitio debeat esse trias.

Conueniunt Doctores, quod si sit excommunicatio à iure, non est necessaria alia preteritipiam, quia ius ex se habet semper eam ad mouendum à iure ad non peccandum. Legatur P. Suarez, disp. 3. sc. 2. & 6.

Secundò concedunt auctores, in sententia excommunicata ab homine ex dispositio, ne iuris necessitatem esse triam, quia iuris ordinem habet, cap. Constitutionum, de sententia excomm. in 6. & in Concilio Romæ huius, & ceteris c. 7. Cum omnes duntaxat colligi etiam solet, ex c. 18. Matheus, ubi permittitur tria in iuramento. Nec huius doctor contradicere illud Pauli ad Titum rectro. Hæc tria hominem post primam & secundam correptionem de iure: quia Paulus ubi assignat preceptum, sed docet in eo euenire propter peccatum esse vitandum talem hereticum.

Indices vero non permittentes triam monitionem priuantur in Concilio Lateranensi sub Innoc. II. & refertur in c. Sacro, de seor. excomm. & in Concilio Lugdunensi sub Innoc. III. Aliqui eas res sentunt, in quibus dicitur non esse peccatum omittere admonitionem, de quibus legatur P. Suarez disp. 3. sc. 2. ro. & semper dicendum est, quod licet possit omitti tria, vel canonica monitio, non tamen aliqua, vt infra dicemus.

Difficultas vero est, an sufficiat vna monitio canonica per eum, vt eum dicitur, Aduocemus te, vt iura quidam

dies ieiuniorum, quos cibi pro tribus admonitionibus assignamus.

Socus 4. d. 22. q. 1. art. 2. parat non sufficere nisi causa vi gente, & probat ex cap. Constitucionum, iam citato.

Sed Couar. & alij absolute docent sufficere predictam canonicam monitionem neque oppositum colligitur ex cap. Cōstitucionum, quia in eo non dicitur, Instante necessitate, sed absolute. Quod verò additur, Nisi facta necessitas aliud postulet, solum significat talem posse esse necessitatem, ut in tribus monitionibus, vel tribus intervallis, possit excommunicatio fieri.

Modo verò in Concilio Tridentino sessione 25. de reformatione cap. 3. in causis criminalibus conceditur, ut cum executioni locus non datur, liceat iudici Ecclesiastico gladio excommunicationis uti, sine saltem precedenti admonitione.

Sed solet obijci caput. Reprehensibilis, de appellacionibus, nisi forte talia sit culpa, quæ ipso iure suspensionis, vel excommunicationis poenam inducat.

Ex quo tenet aliqui Iurisperiti censendum requiri canonicam monitionem, quando quis excommunicatur ob crimen, quod ipso iure excommunicationem secum affert.

Couar. ubi iam supra docet, textum non loqui de nova excommunicatione pro eodem crimine ferenda, sed de declaratione excommunicationis illius, quæ ipso iure incurritur: tunc enim non requiritur alia monitio.

DVBIVM IIII.

An sit nulla excommunicatio, quando nec sunt tres monitiones, neque una canonica pro tribus.

Vazquez. Legator P. Vazquez sup. & P. Sua. sect. 9. Exprimò sciendum est, si excommunicatio fiat in particulari absque trina monitione, erit nulla ex dispositione iuris, c. Constitucionum, citato, de sententia excommunicationis in 6. Si verò non sit in particulari, poterit esse valida, si præcedat aliqua monitio, etiamsi omittatur trina, vel unica canonica monitio: quia illud necessarium est ad iustitiam, & debito ordine fer-

rendam sententiam. Et est communis sensus Doctorum, & videtur colligi ex capite. Cum medicinalis, de sententia excom. in sexto.

Deinde sciendum est, eandem esse rationem in excommunicatione lata à iudice delegato, quia in mandato delegacionis non præcipitur, quòd præmittatur trina monitio. Ita sensus Couar. ubi cap. Alma mater 1. p. 9. num. 8. P. Vazquez *Vazquez* docet, citat o. num. 16.

Quòd si in mandato præcipiatur, ut sentietur trina monitio, aliqui Iurisperiti docent fore nullam, si prætermittatur, quia fitur contra formam mandati.

Alij verò putant seueritatem delegati fore nullam, quando non conservatur forma mandati: in quo aliqua poventur, quæ alia non requirebantur à iure. In præsentia verò casu, etiamsi in mandato requiratur trina, vel canonica monitio, tamen hoc requiritur à iure: & ita etiamsi committatur, non ideo erit nulla in casu, in quo sic lata ab ordine, & sit valida quia illa verba in mandato non censentur habere minorem necessitatem, quam in iure. Et hanc doctrinam recipit P. Vazquez *Vazquez* supra argum. præquam limitat Couar. ois quæ tradita sunt à iure speciali necessitate, requirantur à iudice.

Ex doctrina tradita potest solui dubium, quod nonnulli tractant, an quando excommunicatio ferretur à Prelato, non per modum iudicii, sed per modum defensionis ad defendendum ius proprium, requiratur monitio.

Aliqui Iurisperiti docent in hoc eventum esse necessariam monitionem. Pro hac opinione aliquos refert Couar. ubi infra citandus: & eam sequitur Vgolinus tabul. 1. de censuris lib. 2. cap. 18. quia tunc excommunicatio non est à iudice, vel index, sed ut à persona priuata defendenda se suum ius. Probatur etiam ex cap. Dilecti, de sententia excomm.

Sed contrariam sententiam docet Couar. ubi in caput. Alma mater 1. parat. lect. 9. cum alijs Doctoribus & sequitur P. Vazquez dubio 12. citat. num. 15. P. Sotus disp. 3. quia hinc nullam talem faciunt ex optionem & in cap. Dilecti, citato, nihil contra hoc dicitur.

Itè votans in questionè Doctorum, an sit illicito ferre excommunicationem, quando potest fieri exequutio realis, vel personalis.

Socus

Sententia autem est docui, quod quando factus est potest procedi ad executionem, siue in causis civilibus, siue criminalibus, non emouet per censuras procedere, Et idem sentit P. Vazquez dub. 12. num. 1. Et hac censura non esse facile videndum, decreuit Concil. Tridentino sess. 5. decreto de reformatione cap. 3.

DVBIVM V.

Verum pro futuris culpis possit imponi excommunicatio.

DE hac te disputat P. Vazquez dubio 12. P. Suarez de censuris in genere disput. 3.

Questionis causa sumitur ex eo quod Innocentius III. Constitutione quadam, quae refert Covarrubias, & est cap. Romana, de sententia excom. in statu, prohibet, ne alii quando iudices proferant sententias generaliter, aut particulariter pro futuris culpis, vel pro criminibus sub hac forma, nisi intra tantum tempus satisfaciatur.

Ex alia vero parte est caput A nobis, de sententia excommunicationis, ubi tantum verum supponitur pro culpis futuris posse imponi excommunicationem, quod etiam habet usus.

In hac te communior sententia est, posse ferri excommunicationem sub praedicta forma. Ita Covarrubias, & P. Vazquez, cum alijs Doctores P. Suarez dist. 3. sect. 4.

Vazquez. Notat vero P. Vazquez, quod duobus modis potest hanc sententia ferri vno modo, quando quis contemnit, ut siue vlla monitione sit excommunicatus, si non satisfecerit, ita vt elapsio tempore incutatur.

Secundo, si contemnit, ut siue alia monitione sit excommunicandus, vel excommunicatus, si intra certum tempus non satisfecerit. Et in his casibus non apparet ratio, ob quam non possit hoc sententiam comminatio illa committi tempore accipitur a debito pro trina monitione: quod fieri posse, etiam docuit Nauarrus in capite cum coniugis, capite de re scriptis, & in praesentem receptum affirmant Covarrubias, & alij: & circa solutionem pensionis solet hoc onus imponi.

Addit Covarrubias usum suum esse, et vt sine consensu citandi, citatus, ita vt illi

concedatur spatium aliquorum menseium sub poena excommunicationis, in quo cum desiderantur naturalis ubi elocet contrariationem. Solum restat explicare constitutionem Innocentij Quarti, propter quam aliqui existimant, in eo positum esse prohibitum talem modum ferendi censuram.

Oportet vero illud explicare. P. Suarez so pra dist. 3. sect. 4. num. 3. de hoc agit, & docet, quod in eo capite sunt prohibita talis modus ferendi excommunicationis: sed iam est ea prohibitio abrogata. Sectio addi, solum in eo capite admoneri iudices, ne faciant tales censuras ferant. Tertio docet, in eo capite esse additum, vt in sententia exprimantur causa.

Deinde aliqui iustitiae voluerunt in eo capite statui, vt iudex non possit ferre sententiam sub ea forma, bene tamen possit per se sub ea forma ferri. Sed hac exco-
municatio, refutatur a Covarrubias, & alijs, quia in praxi contrarium receptum est: nam iudices hoc modo ferant sententias.

Covarrubias, P. Vazquez, & alij, docent in capite, Romana, duas regulas tradi, & vnicuique assignant vnam exceptionem, & vtique simul vnam exceptionem communem.

Prima regula est, Non statuat excommunicationem pro futuris culpis, & additur exceptio, Nisi culpa, vel offensa praecedat ferri.

Secunda regula est, Excommunicari non statuat sub ea conditione, si intra decem dies non satisfecerit: & additur exceptio, Nisi in ea praecesserit satisfaciendum.

Ex utriusque regulae communis exceptio est, nisi alia rationabilis causa subest.

Ex his autem sententia, quia non fit talis sententia sine aliqua rationabili causa.

Alia poterunt hic notari, quae dicuntur suis locis.

Hic posset disputari, an propter statum pure internum possit imponi excommunicatio. De qua questione diamus supra disputat. 4. & legi potest P. Vazquez tractatu de excommunicatione dub. 3.

Alia etiam diximus in ea dispositione, quae in hac materia locum habent, & sunt obseruanda.

Ex dictis constat de causa materiali ex parte excommunicandi, nempe peccatum de

P. Vazquez

Vazquez

de subiecto vobis remon, hoc est pccōis, quæ potest excommunicari, dicimus infra. Constat etiam causa formalis oblectanda enim sōne quæ diximus de ecclōis in genere disp. 3. Item de causa efficiēti, id est de eo qui potest ferre excommunicationem dicemus specialitē disputatiōne in sequentibus.

Item hoc loco potest disputari de ignorantia, quando excusat, vel non excusat a censuræ de qua diximus disp. 5. & legi potest P. Vazquez tractatu de excommunicatione dubio 14. c. 5. & 16. P. Suarez de censuræ disp. 4. & sect. 8.

Vazquez.
Suarez.

DISPUTATIO XIX.

De excommunicatione, quæ incurritur propter communicationem cum excommunicato.

D^{us} Hac materia agit P. Vazquez tractatu de excommunicatione dub. 10. P. Suarez disp. 17. sect. 2.

DVBIVM PRIMVM.
Quando incurritur excommunicatio, & qualis, propter communicationem cum excommunicato.

Conueniunt Doctores non semper in ceteri maiorem excommunicationem, licet in aliquibus canonibus dicatur communicare cum excommunicato eadē excommunicationis pœnā affici.

Sed potest contra hoc obijci caput, Significatiuē, de sententia excom. de quo diximus supra disp. 12. dubio 2. ubi explicamus peculiaritatem casum, in quo incurritur excommunicatio propter communicationem cum excommunicato, de quo P. Vazquez dub. 10.

Alius casus est, quando quis communicat cum excommunicato in crimine criminoso, & hoc est ypcū, siue sit excommunicatus a iure, siue ab homine, ut cū alijs notauit P. Vazquez dubio illo decimo citato a pœccato in vciō criminoso intelligitur crimen,

ob quod imposita est excommunicatio, iuxta cap. Nuper, & caput, Si concubinx, de sententia excom.

Sed notandum est primū cū Caiet. in sum. verbo Excommunicatio actio, 2. ap. 58. & P. Vazquez in sum. cap. 17. num. 32. P. Vazquez dubio citato, hoc esse intelligendum quando quis participat in eodem crimine, propter quod imponitur excommunicatio post latam sententiā, & postquā quis illam incurrit quod probatur ex cap. 2. Si concubinx citato, illis verbis. Qui post latam sententiam communicauit in eodem crimine, & ponit Concilium Constantiense debet intelligi de communicatione cum excommunicato nominatim, & denunciato, ut ait supra P. Vazquez, & Nauarro in sum. cap. 17. num. 112. quod bene explicat P. Vazquez, & P. Suarez disp. 17. sect. 2. num. 5.

Alius casus est, quando quis communicat cum excommunicato a Papa, & suis participantibus. Circa quem casum Gab. 4. dist. 17. quæ 3. act. 2. dicit necessarium esse prædictam canonicam mentionem. Sed P. Vazquez supra censet non esse hanc necessitatem in capite, Quod in dubio, de sententia excommunicationis, quod qui præsumptuose communicauit cum excommunicato nominatim, non sint excommunicationis vinculo innodati, nisi conuicti ad monitionē. Ex additi cū Sotus autem, si scienter communicent ei, qui cum participantibus suis est vinculo excommunicationis sententialiter innodatus: tunc enim & ipsi sententiam incurunt excommunicationis, ergo sine canonica mentione, quam io alijs requirunt.

Item incurritur excommunicatio, quæ dicitur speciali præcepto iudicis participantis excommunicantur, ut Doctores concedunt. Est tamen circa hoc controuersia, an in hoc casu sit necessaria aliqua monitio pœnæ, ut sit valida excommunicatio. Et quidem esse necessariam mentionem prænam docet ne Maior 4. dist. 10. q. 3. Gabriel 19. 3. act. 2. Conarrebias in caput Alma mater c. 1. 4. 3. num. 3. & sequitur P. Vazquez supra, qui 1. 3. dist. c. 58. num. 43. retulit utramque opinionem, nec colit iudicium de probabiliori, quia non disputabat de his. Transiens verò d. i. i. culeas est, an sit hoc monitio necessaria, ut sit valida excommunicatio. In. Conarrebias videtur sentire solum esse necessariam, ut sic

Vazquez.

Vazquez.

fit valida, quando quis eam communicat communicantes tam excommunicatis & se ipso, secus quando communicat eum monitum atque eam communicatis ab alio: tunc enim finis est necessaria monitio, ut licet feratur eam communicatio, probat Contrarias ex capite. Statim de sent. excom. Sed hoc caput finem loquitur de eam communicatis ab eodem.

Verum caput, Constitutione, eodem titulo in sexto, absolute loquitur de quibusque excommunicatis & ideo P. Vazquez probabiliter putat requiri canoniceam monitionem.

Vocat vero in dubio P. Vazquez loco allegato, quomodo hanc communicatio sit mortalis, referetque varia placita dubitantia. & tandem respondet, hanc communicationem sepe fore venialem, & ob id etiam variis et circumstantiis & additis etiam esse post monitionem mortalem esse grauem, quia post illam incurritur excommunicatio. Et 1. 2. disp. 158. citatum 44. & comprehendit eo, qui dicitur ex poena excommunicatio non est solus violentiam legis esse grauem culpam. De hoc dubio fere philosophatur P. Suarez disp. 18. sect. 3. & nem. 1. & 2.

Mihi videtur primò, grauitatem peccati fundendam esse ex grauitate materię, & considerata natura cuiuslibet peccati, ut ex illa colligatur, quæ sit materia.

Secundò easdem rationem leuem ante preceptum non fieri, nec fieri posse grauem ex precepto, vel poena formaliter, nisi aliqua ratione materia varietur. Tertiò quod ad peccatum attinet, & poena excommunicationis arbitror colligi ferentem legem, aut preceptum iudicasse talem obiectum esse aptum de se, ut facta materia specialis videntur, in qua & constituitur ratio ne precepti sit grauis: & subditiles debent iudicare, prout ex iustitiam dicemus in materia de legibus.

Hic posset disputari, an aliquando incurritur excommunicatione minor ob communicationem cum excommunicato. Sed de hoc agemus infra disp. de excommunicatione mutua.

Item posset disputari, an à prædicta excommunicatione posset quis excusari ob metum mortis. Sed de hoc in simili supra dicitur.

Responsum.
(1.)

DVBIVM II.

An prædicta sententia excommunicationis possit ligare existentes extra territorium ferentis illam.

Ante omnia notanda est differentia quædam inter sententiam, quæ lata est à iudice, & quæ lata est à laico: quæ enim lata est à iudice, solus ligat eos, qui sunt illi subiecti, eam ferentem illam: ut tunc iudicis refertur ad tempus, in quo fertur, nisi ad futurum, & respectu subditorum. Si vero sit lata à canone, & iure, obligat omnes, qui deinceps intra territorium, licet et tempore legis latoris essent extra illud: quia lex durat etiam in futurum, si non abrogetur. Cognoscitur autem tunc fuisse sententiam, quæ tunc qui illam fert, non habet potestatem condendi legem.

In presenti vero dubio, Contrarias in caput Alma mater 1. prælect. §. 9. docet, quod si lex nihil ex primis, siue absolute loquatur, non ligabit excommunicationis, si quis extra territorium delinquit: cum mittit enim leges non obligant, nisi existentes in Provincia, si videatur expoi in lege, quod velit obligare subditos etiam existentes extra territorium, ligabit, cum id possit esse conueniens bono propriæ Provincie: & tales dicit esse Contrarias leges, de non transportandis equis in alias Provincias: quod probat P. Vazquez. Legant P. Suarez disp. 3. sect. 5. disp. 5. sect. 4. & 5.

DISPUTATIO XX.

De excommunicatione iniusta.

DE hac materia agit P. Vazquez tractatu de excommunicatione dub. 1. c. P. Suarez de censuris disp. 4. sect. 4. & 7.

DVBIVM PRIMVM.

An excommunicatio ex causa presumpta obliget.

Difficultas intelligitur à Doctoribus, quando excommunicato euidenter constat de falsitate causæ.

Ante

Ante omnia notandum est, posse excommunicationem esse nullam aliquando, & interdum iniustam simul, & validam.

Et si de excommunicatione nulla sit sententia, omnia facit ut tenenda nullam habere effectum, sed propter scandalum obferuanda est in publico, donec veritas manifestata sit. Quod si ante manifestationem veritatis excommunicatus publice se ingerat diuina, perre abie, nullam tamen penam iuris incurrat ei ipso facto, & cognita tamen veritate nullum erit scandalum illi non obsequiare.

Docuit verò Syluester verbo Excommunicationis ratio, secundo notabili, i. casus 5. P. Vazquez supra, cum alijs Doctoribus, satis est, ut excommunicationis sit nulla, quod ita iudicatur a sapientibus, neque est necessarium, ut vulgus ita iudicet. Bene notem nunciat P. Vazquez necesse est, ut ante quam quis operetur contra illam, manifestetur vulgo iudicium sapientium: hoc enim condonandum est ignorantie proximi, de quo secunda secunde ad quest. 43. diximus.

De iniusta verò excommunicatione, valde tamen, notandum est, tripliciter posse esse iniustam, vno modo ex prauo affectu tantum, secundo ex defectu ordinis a iure statuti. Tercio ex defectu causae, quando reuera non est, licet presumatur.

Et si primo tantum modo sit iniusta, non videtur dubium, quin habeat omnes effectus, quia si alia omnia requiruntur ad hoc, solus prauus affectus iudicis non impedit efficacitatem sententiae. Et idem in dicandum est de excommunicatione iniusta ex solo defectu ordinis, & iniusta ex defectu causae.

Prima opinio fuit antiquorum, qui in proposito dubio dixerunt, talem sententiam validam esse, atque timendam, & obferuandam. Ita S. Thom. 4. dist. 18. quest. 2. art. 1. questionem 5. Rich. art. 1. quest. 2. art. 4. & aliorum. Probat ea capit. Sententia 11. quest. 3. ubi dicunt, sententiam iudicis, siue iustam, siue iniustam, timendam esse. Secundo, quia secundum allegata & probata talis sententia est vera, ergo habet effectum.

Gabriel dist. 18. quest. 3. art. 2. docet talem sententiam non obligare quoad Deum, bene tamen quoad Ecclesiam & sequentes. Adhuc quodlibet secundo articulo pri-

mo, Major distinctione 18. q. 2. articulo 4. & alij, qui docent eam tantum esse seruandam in publico, non tamen in occulto.

Deinde alij Doctores 4. dist. 2. q. 2. art. 3. Caietano, opusculo 7. questionum, quibus ad 1. & 2. q. 7. art. 4. & nonnulli alij dicunt, praedictam sententiam non esse sententiam tenendam, secundum doctrinam Theologorum. Addit verò Sorus, obligare ratione scandalij, & obedientiae, & quammis aliqui appellent hanc sententiam seruandam quid; & alij velint appellandam esse sententiam simpliciter, ut ex Caietano & Nauarro refert P. Vazquez supra num. 6. tamen haec controuersia nominis videtur, non rei.

Primo ergo dicendum est, in publico sic excommunicatum obligari ad obediendum iudici, qui seruandum allegata & probata recte iudicat. Sic P. Vazquez cum multis alijs.

Secundo existimo verum quod Contrarius, Sorus, Caietano. Adm. & P. Vazquez cum alijs docuerunt, in occulto non obligari ad obediendum, est enim ille innocens, ergo non est causa, ob quam obligetur ille ad obediendum, quando nullum est scandalum; & causa videtur publica.

Addit P. Vazquez non esse improbabilem sententiam antiquorum asserentium, etiam in occulto obligari ad obediendum, quia iudex iuste procedit, & habet potestatem praecipendi modo humano, hoc est, secundum allegata, & probata. Legatur osm 9. & 16. & 20. explicat Auctores illos, quia talis praesumptio non solum est iuris, sed de iure, id est, non tantum, culpe vere, sed etiam praesumptae, secundum ius.

DVBIVM II.

An praedicta excommunicatio iudicat omnes penas Terrae excommunicationis.

Dubium potest esse, & de penis spiritualibus, & de excois, & de his, qui sequuntur ipso facto per excommunicationem, vel de his qui committunt ex violatione excommunicationis.

Difficultas ergo prima est de spiritualibus penis, in ipso facto incurantur, ver-

Foram

bi gratia sit peccatio suffragiorum Ecclesie.

Et Caietanus, Sorus, Coutry, & Adrianus citati dubio precedenti, dicunt non incurrī ipso facto.

Vazquez. P. Vazquez loco citato, docet primò certum esse fideles orantes in publico non orare pro tali excommunicatione, etiam si illis constet illam esse innocentem, quia talis sententia saltem habet vim obligandi in actionibus exterioribus, & iudex procedit secundum allegata, & probata.

Sed dubium est, an orationes Ecclesie generales pro fidelibus, à quibus excluduntur excommunicati, excludant prædictos excommunicatos. Et pro responsione citati Doctores putant non incurrere hanc poenam, & sequitur P. Vazquez, quia non est credendum, Ecclesiam hoc velle.

Vazquez.

Restat dicendum de exterioribus effectibus, de quibus P. Vazquez supra numero 13. parat, quod tam in publico, quā in secreto incurratur. Itā ut, verbi gratia, ille maorem pulcræ electione actus, & passus beneficiorum. Et huius sententia, faciunt Doctores citati dubio precedenti, qui absolute dicunt talem excommunicationem obligare, non distinguunt eade obligatione in publico, vel in secreto. Probatur verò hæc sententia ex capitulo Venerabilibus, de sententia excommunicationis, in sexto, ubi assignatur differentia inter absolutionem excommunicationis in iure, & excommunicationis nullius, quod absolute nullius solet esse ad cautelam, alterius verò semper est simplex absolutio. Et quod possit Ecclesia eas penas imponere patet, quia datur ius ad electionem, vel in iudicium ad administranda sacramenta, pendet ex iudicio Ecclesie, & habet potestatem auferendi secundum allegata, & probata.

In hoc tamen contrariam sententiam aliqui, & sequitur P. Sotus ex disputatio 4. sect. 7. numero 14. solum quia non est credibile Ecclesiam velle hoc modo obligare.

Salazar.

Ego verò tutius existimo sententiam P. Vazquez licet contraria non casu pro, habilitate, præsertim in ordine ad praxim, & sedandas conscientias.

Restat dicendum de peccatis, quos incurrunt, qui violant censuras prædictas.

Aliqui videntur iudicare talem excom-

municatum facientem contra excommunicationem incurrere has penas irregularetatis, vel bi gratia, aut similem. Alii vero dicunt, solum in foro exteriori habendum quasi illas excurrere.

Item Consilium superius, & multi alii, & P. Vazquez nonnulli dicunt illas non incurrere, quoniam illæ solum sunt contra sententiam in occulto, & probat P. Vazquez, quia illæ poenæ non imponentur ab hominibus, sed à iure violanti præceptum, & in occulto, ut diximus, non obligant præcepto, & ita poenæ non habent locum.

Addit contra iam esse probabile secundum opinionem contrariam aliarum, intracta dubio precedenti.

Deinde si violat censuram in publico, facit ut P. Vazquez iura incurrere irregularetatis, & alias penas iuris, quia illæ assignantur à iure pro his, qui violant præceptum iudicis prædicti, talem excommunicatus reuera violat, quia in publico tenetur obedire.

Sed P. Sotus ex sect. citata articulo 2. censet ipsam iurata non esse irregularem. Primum, quia iste iurata non est excommunicatus. Secundò, quia poenæ illæ imponentur à iure non incurruntur propter actum, nisi sit peccatus in sua specie, qualis non est hic.

Que argumenta faciliem habent solutionem.

Ad primum dicendum est, illam esse excommunicatum, hæc sententia, ut tenetur obedire præcepto iudicis, qui præcipit secundum allegata, & probata.

Ad secundum, violatio iuramenti huius præcepti, ob quam imponentur prædicta poenæ, perfectam esse in sua specie.

Nihilominus probabilis est sententia P. Sotensis, cum quæsitum de violatio- ne in publico, putatur ille reuera vi violare censuram, & habebitur ut irregulatus.

Ex dictis possunt inferri alique, ad ostendendum, quomodo sit philosophandum in aliquibus dubiis.

Primum sequitur communicantem cum excommunicato non incurrere penas iuris impositas communicanti cum excommunicato.

Secundò sequitur non incurrere has penas eum, qui solum in occulto communicat cum excommunicato iniuste, ob solam præsumptam causam, scilicet si communi.

Vazquez.

Vazquez.

Salazar.

Vazquez.

Vazquez, manifestet in publico, ve noscitur P. Vazquez, qui consuetudine loquitur cum a.

Disputant verò aliqui, an falsum quando quis ex contemptu violat sententiam iustam solum secundum allegata, & probata, incurrat poenam, de quo legi potest P. Suarez supra nom. 22. Et dicendum est ob solam contempnitionem non succedere, si aliis ob violationem non incurret, nam poena non est imposita ob solam contempnitionem contra supra tractata, dicemus aliquid qua dubio sequenti.

DVBIVM III.

Quid dicendum sit de sententia excommunicationis, de qua probabiliter dubitatur an sit valida.

IN Hac questione Sorus supra citatus sententiam dubio praesumendum esse pro iudice. Vnde obligandus est hic excommunicatus ad obediendum precepto iudicis in publico, & in occulto; & ica secundum sententiam Sorus videretur dicendum illum incurrere poenam iuris, si violat preceptum in publico, aut secreto; quamvis hoc non explicet Sorus.

Vazquez, Sed P. Vazquez supra nom. 23. docet, quod si reuera non est valida, non incurrit sic excommunicatus poenas, quae sunt à vera excommunicatione; quia si non est valida sententia, non erit reuera excommunicationis.

Contra doctrinam eradicationis debis praecedentes solent obijci aliqua testimonia Patrum. Vnum est Gelasij, cap. Cui est illa c. 1. q. 3. quod caput Constantinae in capite Almae haec c. p. 7. num. 7. intelligit de iniusta sententia, quae simul est invalida.

Secunda est Aug. cap. Illud plane i. c. 3. quod eodem modo est intelligendum, nam ibidem dicitur, quod plus nocet ea excommunicatio excommunicanti, quam excommunicato, quod non esset verum, si effectus valida, vel de illa quae poenam affectu datur, aut contra iuris ordinem tunc enim excommunicans peccat, excommunicatus vero solum per illam sententiam recipit poenam.

Tertius est Origenes a homilia 4. in Leuitic

cum cap. Si quis non a 4. q. 7. quod innotuit Gratiarius tribuit Heconymo super Leuiticum, quod opas non cognoscitur. Quem eorum supra nom. 5. addidit Constantinus ad probandum, quod iniuste sententiæ non tenentur quis in occulto parere, quia non est contra nostram doctrinam. Ex dictis facile est iudicare, quid sit de sententia iniusta culpa, & ea defectu obferendi incipit ordinem.

Nam quando causa defectus, nulla est, ut super notauimus; cum defectum si subiungatur defectus ordinis iuridici, arguetur nullitas, licet solum aliquis defectus incipit non semper reddat invalidam sententiam; licet faciat aliquo modo iniustitiam; quod etiam ea dictis colligendum est.

DISPUTATIO XXI.

De excommunicatione minori.

DE Hac materia agit P. Suarez de participatione 24. P. Vazquez variis dubijs tractatu de excommunicatione, agens de malis, & minus iuste inquit quae sparsa sunt, ad vnam disputationem colligere.

DVBIVM PRIMVM.

Quid sit excommunicatio minor, & quem habeat effectum.

MINOR excommunicatio defuitur, quod sit censura priuans Sacramentorum participationem. Ita definitur capite penultimo, de sententia excommunicationis, & colligitur ea Theologis 4. dist. 18. & 22. & ex similibus verbis, eadem communicatio, & alijs Doctores, quos supra citauimus in particularibus tractatibus de censuris, & communicet eandem dictum esse vna.

Solet verò obijci lex particula titulo p. p. 5. in qua distinguuntur duae species minoris excommunicationis, scilicet, quae priuat communicationem hominum, altera quae priuat participationem Sacramentorum; ubi Gregorius Lopez plura docet. Dicendum verò est, excommunicat ionem, quae solum priuat communicationem hominum, non

Suarez

nō esse in vīo, vt bene P. Suarez dicit. 24. scđ. 1.

Alij aliam referunt distinctionem excommunicationis minoris, vt vna sit que priuat participatione Sacramentorum alia, que priuat omni communicatione respectu aliquorum fidelium; non respectu omnium. Quam distinctionem colligunt ex aliquibus sacris, vt refert P. Suarez supra, qui recte dicit illam penam nō esse in vīo, & potius pertinere ad maiorem excommunicationem, si priuat omni communicatione sacra, & humana, qui alia dicit de nomine excommunicationis.

Circa secundam partem dicendum est, excommunicationem minorem non priuare suffragijs Ecclesijs, quibus priuat maior excommunicatio. Ita docet cum alijs Doctoribus P. Vazquez tractata de excommunicatione dub. 2.

Secundō priuatio electionis aīne ad beneficium non est effectus minoris excommunicationis, vt docuit P. Vazquez dub. 5. in vltimis verbis.

Sed difficultas est, nam in capite, & illa quotidiana, de electione, vbi predictus excommunicatus videtur priuatus voce actiua eligendi sed in eo capite solummodo conditione loquitur Pontifex ad sedandis conscientias illis verbis: *Sed qui deficiat*. Et quod non priuatur voce actiua, habetur capite, si celebrat, de clerico excommunicato ministrante.

An verō possit eligi, questio est. Conuictus in caput Alma mater r. p. 8. d. docet esse talem electionem nullam, & affirmat hanc esse communem opinionem Iurisperitorum.

Secunda opinio est, quam multi sequuntur, & docet primō, talem electionem etiam si tenet factam excommunicato esse validam. Ita docent Rich. d. 11. c. 3. art. 7. q. 4. Et ratio est, quia hinc pōderet ex iure priuatio nullum aerem esse iam positum, quo cassetur talis electio. Caput verō, si celebrat, etiam tenet si dicit irritandam esse sequitur P. Vazquez dubio 6. ad finem, qui addit, falsum etiam esse id, quod docuit Conuictus, electionem ignoranter factam excommunicato nullam esse, quia hoc non probat Conuictus authoritate Iurisperitorum; & tamen in e. additum Si talia, i. ēter electus fuerit & sic sentit Syluester, ex cōmuni alio 4. dubio, & P. Suarez

res supra scđ. 24. nōm. 2. 1. Addendum est hanc doctrinam intelligendā esse in omni electione cuiuslibet beneficii Ecclesiastici nam etiam caput sic est communicat intellectum a Doctoribus.

Altera difficultas est circa administrationem Sacramentorum, an peccet qui illa administrat ligatus excommunicatione minori, de quo agit P. Vazquez dub. 4.

Prima opinio est afferentiam illam non peccare, ita docent Nazzarus in sum. cap. 27. nōm. 2. 4. & sequuntur alij, quia idē nō prohibetur administrare Sacramenta. P. Suarez scđ. 2. 1. nōm. 7.

Secunda opinio est afferentiam illam peccare, non tamen mortaliter. Et quod peccet ille, colligitur ex capite citato, & i. celebrat, dicitur enim, Peccare autem cōferendū Ecclesiastica Sacramenta. Quod verō solum peccet venialiter, probari potest, quia in eo capite dicitur, quod peccet grauius celebrando postea verō solum dicitur quod peccet administrando. Citatur alique pro hac opinione, qui tamen obscurē loquuntur.

Altarum sententia est, esse peccatum mortale, ita sentit Syluester excommunicatione 4. inabili, P. Vazquez dubio. 4. & alij. Et quod sit peccatum graue, si est peccatum, probari potest ex materia, quae hic nō videtur levis. Quod vero faciat peccatum, probandum est ex citato capite, si celebrat.

Sed respondet Nazzarus, & alij, illud Sacerdotem dici peccare, quia celebrat, non quia administrat Sacramenta. Quam expositionem silius contendit explicare P. Suarez, quam iam olim refutauerat P. Vazquez loco allegato, quia Pontifex vniuersalis et loquitur, cūm dicit, Peccat autem cōferendū Ecclesiastica Sacramenta, sicut cūm dicit, Ab eo iam collatus viri uis non caret effectu. Eridet mihi placeat sententia, quam sequitur P. Vazquez. Aliam expositionem eius capitis addidit P. Suarez, quam omittō, quia etiam ipsi Partj Suarō non placet & supposita excommunicatione, putat P. Vazquez esse iure diuino indignum, ministrum sic excommunicatum.

carum.

DVBIVM II.

An excommunicatus minori excommunicatione ita sit remotus ab administratione, ut Sacramenta eis collata careant effectu.

DE Excommunicatione excommunicatione maiori diximus supra dist. 9. dub. ultimo: & de hoc Sacramento penitentie, de alijs etiam est res valida: quod de alijs facili intelligitur, & de matrimonio idem est: quia licet possit ab Ecclesia irritari pro talis usu, tamen hæc res non est factum oñsonum.

Aliqua sententia est, esse validam absolutionem receptam ab excommunicato minori excommunicatione, quia non videtur in aliquo, quod annullent.

Vazquez. Sed aliorum sententia est, quæ sequitur P. Vazquez dubio 4. talem absolutionem esse nullam, quia est iure statutum, capite Si celebrat, de clerico excommunicato, ut dicebam dist. 11. dub. ultimo: ubi ponderabam verba rapitis citati, est necessarium repetere.

Vazquez. Merito autem docuit P. Vazquez, etiam ante Concilium excommunicatorum minori excommunicatione non recipere validum Sacramentum, quia Concilium Constantiense nihil innovavit in favorem excommunicatorum.

Ubi posset aliquis querere, an decretum Concilii Constantiæ, habeat locum respectu excommunicati minori excommunicatione. Respondendum est, habere locum respectu fidelium non excommunicatorum, ut non tenentur illam vitare nisi iuxta decretum Concilii: illa tamen, ut ipsi excommunicati non fiat directus fauor aliquis, ut supponit P. Vazquez ubi proxime, & P. Suarez sectione secunda citata à numero 26.

Deinde hoc loco placet dicere aliqua fuisse tradita de excommunicatione maiori excommunicatione, quæ locum sub modo habent extra excommunicationem excommunicatione maiori, ut sunt ea, quæ docuimus dist. 10. & quæ tradidimus dist. 13. & nonnulla, de quibus egimus dist. 17. & similia, quæ notavi, non erit difficile su-

diolo leñor in disputatione verò 18. disputavimus de causa, ob quam non ponitur excommunicatione maior, & similiter necessarium est hæc disputare causa, ob quam incurritur excommunicatio carjo minor.

DVBIVM III.

Propter quam causam incurritur excommunicatio minor.

PLacet verò ex principijs generalibus nonnulla notare hoc locot unum est hanc censuram imponi propter aliquam culpam: quia est poena. Ira docent auctores agentes de peccato, ob quod imponitur excommunicatio maior: qui etiam docent sufficere peccatum veniale. Et opinor sine peccato veniali saltem non posse validè imponi talem poenam: sicut de maiori excommunicatione diximus dist. 18. non posse imponi sine peccato.

Item necessarium est, ut talis actus sit exterius, quia potest internè non potest Ecclesia punire.

Vocari verò potest in questionem, an ad hanc censuram ferendam sit necessaria aliqua intentio. Refertur Sylvestri excommunicatio quarto, negans esse necessariam.

Sed merito P. Suarez sect. 3. num. 9. vult aliquam intentionem esse necessariam, saltem quæ sit per legem, aut præceptum. Et explicari potest à simili de excommunicatione maiori: unde & aliqua contra iura requiritur.

Verum est non esse in usu, ut præcedat tantum monitio, aut excoñira distincta ab impositione præcepti: quia in usu viget est: dei iur excommunicatio minor lata ab homine, licet dubium non sit habere hanc potestatem, quando habet potestatem ferendi maiorem excommunicationem, ut bene docuit P. Suarez sect. 3. in principio.

Restat explicare ob quæ peccata incurritur hæc excommunicatio, de quo P. Suarez sect. 3. à num. 2. Et quidem Sylvestri excommunicatio 4. num. 2. de re capit. 1. non tractat. Antonet tractat de excommunicatione cap. 7. num. 11. refert novum casum Innocentio caput secundum de sententia excommunicata assignat octo Navarrius cap. 27. novus 5. vixim tantum administrat

Suarez

Suarez

tit, quia reliqui non sunt in vfu, vt notauit etiam P. Suarez loco allegato. Valens autem ille casus est communicatio indebita cum excommunicato maiori excommunicatione, & sumitur ex cap. Nuper, de sententia excommunicationis, quod intelligitur à Doctores de minori excommunicatione, & ex capite, Statutus, in 6. eodem titulo. Diximus autem *Indichionem communicationem*, quia si sic licita, non incurritur pœna hæc. Vt autem cognoscamus quando excusatur à culpa, obseruanda sunt quæ supra diximus de casibus, in quibus licet cum excommunicato maiori excommunicatione communicare. De alijs etiam casibus, qui iam constant in vfu, legatur P. Suarez supra à nom. 4.

Suarez

DISPUTATIO XXII

De potente ferre hanc censuram excommunicationis.

Diximus de excommunicatione maiori, & minori, de causis eius formalibus, & effectibus earum, restat dicere de causa efficiendi, quæ potest ferre excommunicationem, de qua Patet Suarez disput. 2. à sect. 2. & disput. 8. Patet Vazquez tractatu citato.

DVBIUM I.

An omnis superior possit excommunicare.

Suarez

Primò, certum est hanc potestatem esse in Summo Pontifice, vt constat ex vfu Ecclesiæ, & cum certum sit, vt supra diximus, hanc potestatem esse in Ecclesia, concedendum est esse primario in summo Ecclesiæ capite.

Deinde certum est, hanc potestatem esse in alijs personis, quod ostendit vfu. Et de Episcopis potestatem queri, an illam habeant.

Solutio 4. dist. 22. quæst. 2. art. 1. & 2. dic de fateatur posse Episcopum excommunicare, vt tamen hoc intelligitur quantum ad primatuum suffragiorum, & quantum ad vi-

tandem suos subditos.

Sed errat Sotus, quia Episcopus ex iurisdictione habet, quod possit excommunicare effectus verò excommunicationis solum à Pontifice. Vnde quod fideles ad subditi Episcopo teneantur vitare extormentum ab Episcopo, ad oritur ex precepto Episcopi, sed supposita excommunicatione, sequitur ex mandato Pontificis, quod omnes teneantur vitare extormentum, vt bene vidit P. Vazquez loco citato numero 3. & explicat fidei Patet Suarez distinctione 18. sectione 2. à numero 3. & licet sint diuersæ sententiæ in modo hoc explicandi, tamen forte in te non differunt, certum enim est, habentes Episcoporum habere hanc potestatem in modo verò est, hanc potestatem non esse potestatem ordinariæ, neque consecrationis Episcopalis, sed iurisdictionis: & aperte supponitur cap. Cum ab Ecclesiis, de officio ordinarij, comitatur tamen pastorale munus, inquam iurisdictionem indicandum, & ponendum. & ita constat ex vfu Ecclesiæ, & traditur in Concilio Tridentino sess. 4. decreto de cœ capite 3. & sess. 4. cap. 4. de reformatione, & vt dixi, constat ex vfu Ecclesiæ. Hec verò potestas Episcoporum solum versari potest circa subditos. Sed quæ potestas an hoc habeant Episcopi iure diuino, vel humano, quia communicatur à Pontifice. Ex auctoritate patet videretur absurdum hoc concedere, quia sequeretur summum Pontificem posse priuare omnes Episcopos hac potestate.

Patet Suarez dispositione 2. sectione 2. numero 7. dicit hanc potestatem aliquo modo esse de iure diuino, quia Christus voluit vt essent Episcopi in Ecclesia habentes iurisdictionem, iterum denuerunt ad illos medio Pontifice, & iura mensuram ab illo potestati pramnomina verò Episcopum comprehendunt auctoritates Archiepiscoporum, & Patriarchatus.

Vt certum est, esse in alijs hanc potestatem, nam est in legato à latere ex cap. Legatus, de officio, legati, in 6. & est communis sensus Doctorum, & ex vfu Ecclesiæ constat.

Vicarius etiam Episcopum censetur habere suam potestatem ordinariam ex communis sensu Doctorum, cum Glossa in caput. Licet, de officio vicarij, & idem indicium est

est de Vicario electo à Capitulo Sede vacante, iuxta decretum Concilij Tridentini sess. 5. decreto de reformatione, cap. 16. Rursus Capitulum (Sede vacante) habet hanc potestatem, ex capite c. Cum olim, de maiori et obedientia. Numerantur etiam à Doctoribus aliqui Archiepiscopi, quia aliquam habent iurisdictionem ex peculiari commissione.

Item Concilium Generale, & Concilium Provinciale, & Religiones approbate, in quibus considerandæ sunt propriæ constitutiones.

Deinde notat P. Vazquez, ad hanc potestatem non esse necessarium ordinem sacrum, tamen nunquam esse in femina, orque in coniugium requiritur eum, quod non sit laicus, & ut minimum debet habere primam thsauram, de qua dubium sequenti: quæ cum feminæ nullo modo possit convenire, ita neque potestas hoc communis: cum idem Pater Suarez sect. 3. docuit num. 5. feminam non esse capax huius iurisdictionis, quod sane prosequitur, & res est certa.

Sed potest obijci caput, *Dilecti*, de maiori et obedientia, ubi dicitur, Abbas illam quam laici filiam fuisse suspendere ab officio, & benedictio clericos suæ iurisdictionis, & Pontifex iubet, ut illi obediunt, & rament illa suspensio videtur aliquid censuræ. Respondendum est, illam non fuisse censuram, sed mandatum quoddam, ut ea cetero colligitur.

DVBIVM II.

Cui possit delegari potestas excommunicandi.

Certum est ex vñ Ecclesiæ, hanc potestatem posse delegari: videndum tamen est, quas conditiones debeat habere persona, cui delegatur. Et primò necessarium est, ut habeat rationis usum, sine quo ferre sententiam non poterit. Secundò, requiritur, ut sit in statu viæ, ut docuit P. Suarez sect. illa 3. hoc enim requirit Ecclesiæ visibilis, & militans, ut habens sacrali distinctionem, sic in hac vici: & in simili legi potest P. Vazquez tomo 2. in 3. p. disp. 134. cap. 5. & num. 93. & quia quæ docentur

hoc est in 3. parte ad questionem 64. in articulo 4.

Item est necessarium, ut iste sit baptizatus. Rursus est necessarium, ut sit clericus aliquem modo, quæ probari solet ex variis capitulis, & a quibus non omnino appertet colligi: & legi potest P. Suarez supra num. 9. satis sit esse non in litem certum, ex consensu Doctorum, sed etiam ex vñ ecclesiæ, & sensu Prælatorum, qui non in dicit ea communi doctrina sufficere quod habeant primam tonsuram, licet, nullum habeant ordinem sacrum.

Disputant nonnulli, an Pontifex possit concedere hanc facultatem fidei baptismi, etiam si non habeat primam tonsuram, & affirmat Nanarius cap. 17. numero 6. supra, quia talis iurisdictionem non est de iure diuino annexa statui clericali in iure autem positivo potest Pontifex, substanti causa, licet dispensare: sed hoc ex principijs generalibus iudicandum est.

Ex dictis facile est intelligere nonnullam aliam, quæ patet Suarez, & alij auctoribus docenti illud verum in questionem a liqui Doctores, an possit Episcopus excommunicare subditos suos: & affirmandum est, si cetera adfuerint. Quædam quærit, an Episcopus possit subditos excommunicare contra proprium territorium existentes: & aliqui obijciunt negant Gabriel 4. dist. 18. quæst. 2. artic. 2. quia iurisdictionem respicit personas intra determinatum locum.

Sotus 4. dist. 25. quæst. 2. cum distinctione loquitur, vel contra subditos illius Episcopi commisso, vel contra in alieno territorio, & tunc Episcopus non potest illum excommunicare, iura caput, Ut animarum, de consuetudine, in sexto, licet quidam commisit etiam iura territorij proprii Episcopi.

P. Vazquez obijcit illi 17. numero 4. probat Generaliam Soti, addita limitatione, nisi, ut supra docuimus, quoties ad hoc quæritur, pertineat, dixerat autem de hoc & numero 20. & ultimo: non tamen dicendum est posse legere legem subditum delinquentem in alia provincia, siue conueniat ad bonum commune, ut exprimitur in lege, Aut mandato. Sed dubio illo 17. non absolute rem pronunciat, addit enim, quod caput illud, ut

Vazquez:

anti-

animarum videtur retrahere statuta Synodalia ad proprium retinendum, quantum ad penam excommunicationis, de hoc supra disputatione 19. dubio ultimo.

Vazquez. Item querit Patet Vazquez, an excommunicatus possit excommunicare: & docet eum alij Doctores, quod non potest excommunicare, an verò sit valida, debitarunt aliqui. Sed Contrah. 1. pat. elect. §. 1. & alij, docent quod si ignoratur, alijs excommunicatio, sententia erit valida, & hoc secundum ius antiquum, quod publicos excommunicatos publicè vitandos esse statuebat.

Vazquez. Addit Pater Vazquez etiam, & eni c denunciationem, validam esse excommunicationem laicam esse excommunicato, licet peccet quis Concilium Constans, nullo illi fecit suorem, valida tamen est, quia in utilitate aliorum, ut actus ab illo eliciti non habeant virtutis effectus.

De parochiis dubitatur aliqui, an possint excommunicare. Et Sylvest. excommunicatio 1. numero 5. dicit in aliquibus casibus posse. Sed contrarium docent communiter alij Doctores, Patet Suarez disputat. 18. sectione 1. numero 7. qui alios Doctores citat, & sequitur Pater Vazquez dubio 17. no. 2. & vult Ecclesie sic ostendit.

Sed solet obijci caput, Cum in ihibitio, de clandestina dispositione: verum ibi nihil de excommunicatione dicitur, sed solum, quod minus parochi est impedire mari in omnia clandestina, ut dicit P. Suarez supra.

Obijciatur etiam caput, Cum ab Ecclesiis, de officio Ordinarii, ubi appropinquat quardam excommunicatio facta a plebano.

Vazquez. Sed P. Vazquez supra respondet hoc iam non esse in usu.

DISPUTATIO XXIII.

Qui possunt excommunicari.

De hoc disputat Pater Vazquez dubio 17. Pater Suarez disputat. 18. §. 1. & disputat. 3. §. 2. 3.

DVBIUM PRIMVM.

An solus homo in statu viatoris possit excommunicari.

Certum est apud Doctores, hominem cum beati iudicij existentem non posse excommunicari, quod si iam est iurisdictionem Ecclesie militantis in superiorem statu, & quia solus viator est capax delicti, & emendationis. Item damnati, ut dicit P. Suarez disputatione 5. sect. 1. non potest excommunicari, quia sunt extra iurisdictionem Ecclesie.

Sed statim occurrere difficultas, quia interdum mortui dicuntur excommunicati, & ab excommunicatione absolui. Legatur P. Vazquez, & P. Suarez supra.

Verò rem explicemus, manifestum debet esse, animam defuncti directe excommunicari non posse, nam si in celo est, aut in inferno, collat ea dictum sit in purgatorio, non est quantum adhuc etiam sub iurisdictione Ecclesie, per auctorem quia ibi non potest violare preceptum villo modo, etiam quia, ut supra dicti, Ecclesia non potest imponere penam hanc, nisi ob actum, de quo Ecclesie possit constare de actibus vero existentis in purgatorio non potest constare iudici in hac vita existit corpus aeris defuncti proprie non potest excommunicari, licet iudex possit precepte visis, ne illud sepeliant, & in via hoc explicari potest in bonum sensum, Maria in cap. 5. ad Corinth. no. 4. ubi dicitur mortuum posse excommunicari.

Dices, fieri potest, ut factum in hac vita faciat peccatum post primum monitionem, ergo propter illud potest excommunicari post mortem. Respondendum est, non posse, quia talis sententia est auctoris iurisdictionis, qui non potest fieri in non subditum.

Solum testat explicari aliquos inter, quos referunt P. Suarez sup. & alij. Sed dicendum est, interdum solum significare, & non esse necessarium ad declarationem, quod quicquid fuerit cum excommunicatione, neque interdum verò significare prohibitionem pro mortuis fiat ut in a viuis.

Item eodem modo potest dici absolute, hoc est declarari absolutos, & potest auferri prohibitio, quia alij fideles prohibiti

Lib. II. Disp. XXIII. XX. q. Dub. II. I

etiam, ne uiacent pro aliquo defuncto, vel corpus illius sepelirent.

Addendum est, necessarium esse, ut excommunicatus sit baptizatus, alijs non est intra ipsiusdictionem Ecclesie, uel bene Pacez Suarez supra articulo 23. & supponit Doctores communiter.

Terrio requiritur, ut excommunicatus habeat superiorum, alijs non poterit puniri tali poena, ut Pacez Suarez, & Pacez Vazquez supra cum alijs Doctoribus.

Ex quo fit, Papam non posse excommunicari, quia non habet superiorem: & o Concilio generali non potest excommunicari, quia est Pontifex supra Concilium, ut cum doctrina vera, & certa docuit P. Vazquez 4. tomo in 3. parte questione 90. articulo 1. dubio 3. num. 13. & 14. & 1. 2. disp. 178. cap. 1. num. 3. Vnde quod dixi tractatu de excommunicatione dubio 17. num. 6. diceo. Sed quomodo Papam Concilio possit excommunicari, pen

deceat alia quaestione, qua ratione, & quando Ecclesia in concilio sit superior ipso Pontifici; quia non est huius loci, hoc inquam non est sic intelligendum, quasi affirmet Concilium esse supra Pontificem, hic enim non debet dicere, *Qua ratione & quando* sed significat eam quaestionem non esse huius loci, sed solum eam dicendam quaestionem pendere ab alia. Vel ad summum indicat casum aliquem, in quo Ecclesia dicatur superior Pontifici, & tunc iudicet Bellarminus quando est schisma circa Pontificem, estque dubium, quis sit verus, quo sensu Bellarminus tomo 1. libro 2. de Conciliis capite 1. p. respondens recto argumentum, 3. respondens dupliciter, dicit Concilium esse supra Papam dubium, & sic explicat Concilium Constanciense.

Sed casum huius quaestiois assignat aliqui Doctores, & Socus 4. dist. 2. quaest. 1. art. 1. pag. 102. r. dicit omnes facere in caput, Hecetis, posse excommunicari Papam & Concilio, & Pacez Heniquez lib. 1. bo. 13. de excommunicatione capite 21. §. Nemo potest, dicit Papam non posse & Concilio excommunicari, nisi in eadem heresi Syluester excommunicatio t. nu. 8. & 9.

Quod vero non possit Pontifex excommunicari, dicunt communiter Doctores. Legasque P. Suarez disputat. 5. sectione 1. num. 26.

Idem Pontifex & seipso excommunicari non potest, quia idem non potest esse iudex per iurisdictionem in seipsum, ut cum alijs docuit Pacez Vazquez dubio citato, num. 5.

Et ex eadem doctrina colligitur, equale non potest alterum equalem excommunicare, & nullus potest nocentem excommunicationis fecerit, nisi in subditum unde multo minus inferior poterit excommunicare superiorem, siue, per sententiam, siue per statutum. Vnde deceptus est manifeste Syluester, excommunicatio 1. §. 9. quem lapsa refutat Pacez Vazquez.

DVBIVM II.

An collegium, vel communitas possit excommunicari.

Doctores communiter docent, quod si in concilio non possit potest collegium excommunicari, ita ut omnes illius membra quicquam, iuxta sit, & valida quatenus ad omnes, si tamen haberent in ipso aliqui, & non omnes, valida esset quantitas ad eos qui haberent culpam.

Secundum hanc vero positionem statum est, ut non faciat excommunicari in capite, Romana, de sententia excommunicata in 6. postea excommunicari licet per in fine validam, licet illi licet, & exstatu Casuaris 1. p. capite 1. §. 1. Sed alij Doctores communiter docent fore nullam, & sic est usu receptum excommunicari sententia.

Est autem distinctio, quid dicendum sit si omnes homines eius collegii, potest, & an inquantum tunc excommunicari debent.

Aliqui indicant partem affirmantem, sed conuincuntur habere ex decisione Roce 315. in appropinquat dominum, & excommunicari non potest, licet ex hoc indebit fieri hoc, ne innocentes puniantur, tamen absolute statum, & sequitur P. Vazquez supra.

Ex quo Gabriel 4. distinctione 18. questione 2. articulo 1. & Paludanus questione secundae colligit, quod si quis dicit: Excommunico, hoc Collegium, notum est excommunicatio, notat utro Pacez Vazquez doctrinam.

prædictam intelligendam esse, quando v-
nica sententia excommunicatur colle-
gium, hoc enim est: quod prohibetur can-
plice Romanæ, c. iano. Si vero quilibet fu-
gillam excommunicetur, erit valida ex-
communicatio, etiam si omnes eius colle-
gij excommunicentur, quia hoc non est
prohibitum, et ego si cetera adduc, valida
erit sententia.

An vero peccans in alieno territorio
possit excommunicari à suo Episcopo, tra-
ctat P. Suarez de dispensatione §. 1. sectione 4.
& §. 5. & diximus aliqua supra dispensatione
19.

Ex doctrina hæcenus tradita in hac
dispensatione possunt solui aliqua dubia,
quorum vnum, vel alterum dissolutum, &
similia à quolibet possunt dissolui.

Vnum est, an qui imperant, verbi gra-
tia, mortem alicuius, ob quam incutitur
excommunicatio, & mortuus est ante
executionem mortis alicuius, postea sub-
sequens morte incurrit censuram. Hanc
questionem late tractat Hugolinus de
censuris tabula 1. capite 17 §. 2. & varias
refert opiniones. Becceus vero dicendum
est, quando homo ante mortem non incur-
rit illam censuram, non incurrit post
mortem propter doctrinam supra traditam,
quia mortuus non est capax censure di-
citur. Placet autem aduerte, quod si ali-
quis sit causa mortis per mandatum,
etiam si tempore quo sequuta est mors, ip-
se esset in somno, aut nihil omnino de illa
morte cogitaret, posse incurrit excom-
municationem, vel irregularitatem, quia
ille poenæ sit utrumque ob peccatum homi-
cidij morte subsequens. Etiam si quis tem-
pore homicidij non committat alium
peccatum, ut in specie docuit P. Vasquez
1. 2. disp. 94. cap. 4. in fine: & idem docet.
P. Suarez disp. 5. sect. 1. n. 20. & 21. de eo
qui postquam imperavit mortem, incidit
in ebrietatem, vel amorem, tempore quo
mandatus sit à homicidium.

Occasione doctrinæ traditæ de perso-
næ capax censure disputat aliqui, an qui
excommunicatus est vna excommunicati-
one, possit alia distincta ligari. De quo
P. Suarez disp. 5. sect. 2. à numero 4. &
certum est ob diuersas causas posse eun-
dem hominem simul pluribus excommu-
nicationibus ligari: intelligantur vero
diuersæ per ordinem ad diuersas causas,
& quilibet ex se, ut dicemus infra, requi-

rit diuersam satisfactionem, & absolutio-
nem.

Erant vero excommunicationes di-
uerse causas, etiam si ab eodem iudice fe-
rentur. Legatur P. Suarez loco proxime
citato, qui sect. 3. disputat, an multiplici-
ta leges violatione, multiplici erit excom-
municatio, quando propter talem viola-
tionem statuta est à iure excommunicatio
& communis sententia est propter distinctam
violationem coram idem iudicem censuram,
propter vnā vero violationem vnā
tantum censuram. Ira Nauarrus in summa
cap. 6. num. 17. & 18. & fuit Vgolinus de
censuris tabula 1. capite 16 §. 3. quod pro-
der ex intentione legislatoris. Solum
posse esse difficultas, quando recitatur
diuersa peccata moraliter per interrup-
tionem, de quo varia locis dixi, & legi
potest Pater Vasquez prima secundæ de
disp. 78.

Tandem potest esse difficultas de eo,
quæ vnica actio externa violat plures
leges ferentes censuram excommunica-
tionis, an incurrat plures censuras. Ex qui-
dem si illæ censure imponuntur ob mali-
tiam diuersæ speciei, & tales malitiae sunt
in eodem actu, incurritur diuersæ censure.
1. & bene docuit Pater Suarez supra nu-
mero 13. quod si solum sit circumstantiæ
aggrauantes intra eandem speciem, in-
quit P. Suarez, sola vna censure incurritur,
quia sola est vna transgressio.

DISPUTATIO XXIII.

De eo qui potest absolueri ab
excommunicatione.

De hac materia Pater Suarez dispu-
tatione 7. & disp. 19. Pater Vasquez tra-
ctatu de excommunicatione à dubio 18.
vsque in finem.

DVBIUM PRIMUM.

An excommunicatio auferri possit
absque absoluteione.

IN hac questione opinio refertur affir-
mativam censuram hanc non posse tolli sine

• 22

Page 10

Farjone

Farjone

Part 1

• 聖學集

Swarthmore

Lib. II. Disp. XXIII. Dub. II. 36

DVBIVM II.

An quis reincident in excommunicationem cum absoluitur ad reincidentiam, si non satisfecerit.

IN Hac questione Coutart. 1. parte re-
lect. f. 11 non d. Nauarr. 16 som. cap. 27
Vazquez. num. 43. P. Vazquez dubio 19. supra, &
alii docent, quod si quis absoluitur ab ex-
communicatione ab eo, quod ex lege non
poterit, sed absoluitur ob instantem neces-
sitatem, si non compareat intra terminos
assignatum, reincident in excommunicationem.
Ita haberet cap. 7. eos qui, de sen-
tentia excommunicationis in 6.

Et huc excommunicationis, in quam rein-
cidit ille, sapie erit a iure, aliquando ab
homine, si possit excommunicare iterum,
vel si grauius, si non sit mortuus; sed iudex
debet habere intentionem iuxta formam
iuris: Hoc verò considerandum est, quia
quando est ab homine, non poterit ab illa
absolvere, nisi ille, qui potest absoluerit
a sententia lata ab homine, de quo in-
fra.

Deinde sciendum est, quod cum quis ab-
soluitur ab excommunicatione premissa cautione,
& non posita conditione ad reincidentiam,
etiam postea non satisfaciatur, non rein-
cidet, ut constat ex capite, Ad reprime-
das, de officio ordinarii.

De excommunicatione ad reincidentiam
apud P. Sanez disp. 7. sect. 8 a nona.
16. & num. 23. docet, quod postquam con-
stitutum est excommunicationis, non sufficit
soluere debitor, sed consensus creditoris, ut
maneat absoluitur excommunicationis, sed
necessarium est, et iudex illum absoluit.
Quod verissimum est, & addere possumus
ad absolutionem ad reincidentiam neces-
sarium esse auctoritatem absoluentis, vel
concedentis facultatem absoluenti, ut
iterum possit reincidente, quia ad illam
ferre, non sufficit solus consensus par-
tis, quia ut illam incutiat excommu-
nicationem, necessaria est auctoritas iu-
dicis ferendi sententiam.

Disputat autem P. Sanez disp. 7. sect. 9.
num. 26, an ad incurrendam excommuni-
cationem per reincidentiam sit neces-
saria omnis culpa, post absolutionem da-
tam.

Et responderi, duobus modis posse ab-

solutionem concedi, altera sub conditione,
ne de satisfactione futura, cum primò
posuit, & tunc non reincident, nisi adierit
paenitentia si non satisfaciatur.

Alio modo, si solutus concedatur abso-
lutio pro certo tempore, siue possit, siue
non, & tunc non est necessaria nova con-
ditio ex vi primæ peccatae potest ex-
communicationis illa. Addit P. Vazquez
dubio 27, num. 5. & 6. absolutum ad rein-
cidendum reincidente ex vi iuris, cap. 7. eos
qui, de sententia excommunicationis in
6. sexto.

Vazquez
num. 42

DVBIVM III.

*An absolutio sit valida praetermissa
forma iuris.*

IN Hac materia docent Auctores va-
lidam esse, quoniam is, qui absoluit, po-
test ex iure absolueret. Nauarrus in
summa cap. 27. n. 37. Sylvest. verbo abso-
lutio num. 3. Coutart. 1. parte relect. f. 12.
P. Vazquez cum alijs, & notia sunt deter-
minans verba essentialia. Et hoc constat
ex cap. Venetabilibus, de sententia excom-
municationis, in sexto.

Vazquez

Secundò docet Sylvest. & alij, fore in-
ualiam in delegato, si non secetur for-
mam assignatam a delegante, quod ha-
micit Nauarrus, & intelligitur, quando
forma assignata a delegante est diuersa
a forma iuris communis, quia si solutus
assignat formam iuris, non obligat alio
modo quàm in iure ipsum veniens, hoc expli-
cat P. Vazquez iuxta doctrinam, quam
tradiderat dubio 22. de necessitate for-
mae monitionis penitentiae a iudice de-
legato.

P. Vazquez

Ad maiorem verò explicitiorem do-
ctrinam de forma absolutionis, ponendum
est primò, in iure nulla esse verba essen-
tialia determinatè assignata, ut cum com-
muni Doctore docuit P. Sanez disp. 7.
sect. 9.

Secundò docet certum esse debere fieri
verbo, ut signo exequatur, et enim a iura
humani, vnde necessarium est signum vo-
luntatis ostendendi sententiam.

Tertio dicendum est, opus esse experire
re aliquo modo personam, quæ absoluitur,
& quæ absoluit.

Lib. II. Disp. XXIII. Dub. III. 1

Sed potest esse dubium, an sit necessarium exprimere absolutionem à censurâ, vel à tali censura esse dicendum est id esse necessarium, si sit etiam, si constet ex his, quæ præcedunt circumstantiis mortaliter, etiam si expressè non explicetur à quo Patet Suarez supra num. 4. & 5.

Querunt verò aliqui, an sit necessarium explicare causam, ob quam quis incurret censuram, de quo P. Suarez à num. 6. & per se loquendo, non est necessarium, ut constet; potest tamen esse necessarium, quando quis esset ligatus pluribus censuris, & solum ab una absolueretur; tunc enim aliquo modo, vel expresse, vel implicite ex circumstantiis debet constare de qua censura absolvetur.

Item disputat, an sit necessarium, ut absolutio præ verba, vel per scripturam proferatur, de quo Patet Suarez à nu. 12. Et non est dubium, validam esse absolutionem per verba, vel per scripturam diffinitas verò est de aliis signis, seu actionibus. Et quidem sermo potest esse, vel de Summo Pontifice, vel de inferioribus Prelatis; & de his Doctores docent, nihil efficere, nisi verbis, aut scriptura absoluantur. Et colligunt ex Clementina, de sententia excommunicationis quod reuera pendet ex iure positivo.

Si verò de Pontifice sit sermo, certum esse debet, qualibet alia actione id posse facere, ut docuit P. Suarez supra.

Ex dictis intelligitur, de essentia huius forme absolvendi ab excommunicatione solum esse ea verba, quæ sensum huius absolutionis exprimunt.

Solè verò à Doctores inferri hæc forma, *Absolutio à vinculo excommunicationis*, ob talem causam, & restituo te Sacramenti Ecclesie, & communioni fidelium, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.

Sed ex dictis constat, non omnia esse de essentia forme, de qua Patet Suarez disp. 19. scilicet. ultimum à num. 8. disp. 17. scilicet, & 10.

Circa solemnitates accidentales, quatuor præcipue ceremonie numerari solent. Prima est, ut ab excommunicatione postuletur iuramentum parendi mandatis Ecclesie.

Secunda est, ut Sacerdos ante quàm

absolvat, recitet super præsentem, Psalmum aliquem penitentiam, iuxta caput à nobis, eligendo, de sententia excommunicationis.

Tercia, in eodem capite assignatur, ve finito Psalmo recitet oratio Dominica.

Quarta est, ut alia conferta dicantur; id est, quidam versiculi, & orationes. Et fatentur Doctores non esse de essentia, ve docuit cum alijs P. Suarez supra num. 13. docet verò in fine sectionis vix posse in omissione huius solemnitatis esse peccatum mortale, scilicet contemptu, & scandalo, quod sit in occulto. Considerandum etiam est, an absolvens habeat privilegium absolvendi sine tali solemnitate; & docuit P. Suarez in disputatione 7. sectione ultima in fine, Naueros in summa tap. 26. num. 9. agens de privilegijs Mendicantium.

Illud queri potest, quo sensu intelligatur prædictum iuramentum, quod exigatur ab excommunicato, ut supra recitamus. P. Suarez num. 10. dicit non indecere obligationem obsequiendi omnia mandata Ecclesie, quia esset novum onus imponere fidelibus, quo peccent maleitia specialiter contra Religionem iuramenti, quoties aliquod Ecclesie præceptum violarent. Addit intelligi de non violando legem, ob cuius transgressionem imposita sunt excommunicationis, sed neque haberetur vltimo receptum, & saltem ob ignorantiam exultantem homines a non peccato. Ita Caiet. in sum. verbo *Absolutio*, docet hoc iuramentum non esse postulandum, nisi in magnis et limitibus in certum verò iuramentum solum est de satisfactione exhibenda.

DVBIVM III.

An laicus possit absolvere à censura in articulo mortis.

Aliquotum sententia est, in eo articulo propter necessitatem posse fieri absolutionem à quolibet, ita sententia, qui Canonistæ quos refert Covarrub. infra citandos, & sequitur Vgolinius, quantum ad indicem Ecclesie afflicti, qui habet potestatem excommunicandi, & absolvendi. Ita Vgolinius tabula 1. sectione 14.

g. ubi ipso iura 6. mouentur verò solum ex parte Ecclesie pro eo articulo.

Sed cum in unius sententia est, non habet iurisdictionem potestatem. Ita Conarrubias 1. p. re. lect. 5. c. 1. num. 9. Sorus 4. dist. 18. q. 4. art. 4. & alij, quos citat, & sequitur P. Vazquez supra dub. 18. num. 8. & 9. P. Suarez disp. 7. sect. 6. solent verò afferre varias rationes: precipue autem est, quia nequea iure, neque ex consuetudine, aut sententia Ecclesie concessa Ecclesiam concessisse clerico potestatem laicam: unde non est causa, ob quam eam opinionem primam amittamus.

Docet verò P. Vazquez num. 8. dubium non esse de possibili, quia vix potest Ecclesia hanc potestatem concedere, sed quando parsens est de facto, an id fecerit.

Unde infert P. Vazquez, quod si aliquis in articulo mortis absolutus fuit à laico, debent heredes postulare absolutionem ab eo, qui potest absolueret, ut dicitur illi de funt. Ecclesiastica sepultura, & possit fieri conuicta suffragia pen. eo.

Sed oportet explicare, an qui excommunicatur, possit absolueret ab excommunicato.

Difficultas sola est, quando ille qui excommunicatur, Sacerdos non est: ex hoc capite solum limitatur dubitandi ratio, quia si non est Sacerdos, non habet facultatem absolueret.

Aliqui dixerunt absolutionem ab excommunicato posse esse duplicem: unam, quantum ad forum interius, alteram quantum ad forum externum, quia duplex videtur esse vinculum excommunicationis, ad vnum dissoluendum est necessarium, ut absolueret Sacerdos, non ad alterum. Huius opinionis fecit mentionem Syluester absolutio 1. 3. casu 8. & potest probari ex capite Nuce, de sententia excommunicationis, ubi dicitur absolueret ab excommunicatione, qui incurrit ut excommunicationem minuet. Secundò videtur probari ea cap. Canonica, de sententia excomm.

Sed cum posse absolueret, qui tulit excommunicationem, docuit Syluester absolutio 1. 3. Nauarres cap. 17. num. 41. Conarrubias 5. t. citat. num. 10. & alij: & P. Vazquez sequitur supra numero 12. & probat, quia eodem loco Marhe 18. quibus conceditur potestas ligandi, eodem

ceditur potestas soluendi: unde Nicolaus Papa capite Inferior, dist. 31. tanquam eodem hoc docet: & tunc absolute. hac non sic Sacramentalis, non est causa, quod dicamus esse necessariam potestatem ordinis, & non sufficere potestatem iurisdictionis.

Ad caput Nuper responderet, ibi solum dici, quod potestas possit absolueret. Ad aliud responderet, ibi esse sententiam de absolutione, et iam à culpa, quæ etiam refertur à Pontifici.

DUBIVM V.

Quis possit absolueret ab excommunicatione maiori lata ab homine vel à iure.

Hac materia agit P. Vazquez tra. 1. de excomm. dubio 1. 9. num. 7. & alij infra citati.

Conueniunt Doctores posse absolueret ab ea excommunicatione, qui tulit illam. Legatur Syluester absolutio. Nauarres summa cap. 12. Conarrubias 1. p. re. lect. 5. cap. 1. P. Suarez disp. 7. sect. 2. exceptis casibus supra indicatis.

Secundò potest solui à quocumque iudice superiori. Notat verò Syluester, Conarrubias & alij, quod ante quam absolui iudex superior, monendus est, & requisitus iudex Inferior.

Item nocent, excommunicationem ab homine cum ipsa excommunicatione finita.

Quod non est ita intelligendum, quasi semel contra non egerat absolutione: sed quia absolui potest post mortem illius, nisi de nouo excommunicetur à successore.

Difficultas verò est, an excommunicatus ab uno Episcopo, possit ab illo absolui, etiam si excommunicatus maneat in domicilio, ita ut sit iam subditus alteri Episcopo, vel sit absolueret ab Episcopo, cui subditus est.

Patec Suarez de disputatione 7. sectione 1. numero 19. & num. 26. responderet, quod si fiat excommunicatus per generale sententiam, potest absolui ab alio Episcopo, iuxta probabilis opinionem, de qua egerat paulò antea: verò per par-

Vazquez

Suarez

Suarez

Lib. II. Disp. XVIII. Dub. VI.

etiam sententiam non potest absolui, nisi ab eo, a quo excommunicatus est, quia causa est incepta, & ad illum pertinet causa, & liti comminatio. Sed P. Vazquez dubio 30. num. 5. videtur sentire posse ab alio absolui, quando iam est sub interdicto, quoniam ipsi, & non aliter.

De sententia generali lata ab homine disputat P. Suarez seft. citata, & nos infra aliquid dicemus.

DUBIUM VI.

Quis possit absolvere a censura?

Responsum est, a iure.

IN hac materia multi docent, quod si excommunicatio non est reservata auctoritati, vel alicui Prelato, quilibet Episcopus poterit ab ea absolvi, & loquuntur hoc de excommunicatione lata per ius Pontificium, sive per Sacrum Synodale alicuius Episcopatus. Legatur Covarrubias §. 17. a num. 4. loco citato. Navarrus cap. 27. num. 39. P. Suarez disp. 7. a seft. 3. P. Vazquez dub. 19. a num. 9. predicta autem doctrina habetur expressa in ap. Nuper, de sententia excommunicationis.

Deinde notat Covarrubias cum alijs, hoc esse verum, etiam si sacrum Synodale sit confirmatum a Pontifice: & sequitur P. Vazquez. Et ratio est, quia etiam si esset Canon Pontificius, potest Episcopus in eo dispensare in predicto eventu ergo etiam in sacrum Synodale confirmatum a Pontifice.

Addit Covarrubias, eandem esse rationem de sententia generaliter lata ab Episcopo, quod si non reservatur, quilibet Episcopus poterit absolvere ab illa. Et hoc sequuntur alij, quos citat P. Suarez disp. 7. seft. 30. am. 2.

Sed contrarium docet Cajetanus verbo Absolutio ab excommunicare §. 2. P. Vazquez, & P. Suarez supra cum alijs citat. Et ratio est, quia in ap. Nuper, quod affertur de sententia lata a Canone unde sine illoco fundamento idem docet Covarrubias, & alij de sententia generaliter lata: & quia hoc videtur de ratione sententiae iniuste hominis iudicis, quod iudex illam veli sibi reservare, & cognoscere causam perficere, & alijs via posset

assignari discrimen inter sententiam generalem, & particularem.

Addit Covarrubias secundum suam opinionem, idem esse de sententia generali, etiam si confirmetur a Pontifice, quod quilibet Episcopus possit ab ea absolvi.

Sed contrarium docuit Nanst. in summa cap. 27. num. 4. Sylvestri absolutio 2. q. 4. & sequitur P. Vazquez supra quia si sententia sit a Pontifice confirmata, hoc ipso sibi reservatur illius absolutioem, ita ut & inferior, qui illam tulit, non possit ab ea absolvi. Et probatur ex ap. Et frequentibus, de institutionibus, ubi specialiter contrahitur Episcopo, ut possit absolvere ab excommunicatione, quam ipse tulit, & summus Pontifex raram habuerit. Et cap. 2. de confirmatione veli, vel iurati, dicitur ab Alexan. III. De confirmationibus autem Summi Pontificis hoc volumus te monere, quod rogeta illos (nisi novum Apostolicum sedis precedat mandatum, aut certum sit, quod sit per falsam suggestionem elicta) non est aliquatenus ad id animum. Ex qua doctrina plures casus insuper se solus possunt.

Restat explicare, an proptius parochus vni cuiusque possit subditos sibi absolvere a qualibet excommunicatione, quoniam non sit reservata Pontifici, vel alicui Prelato.

Prima opinio est asserentium, non esse in parcho talem potestatem. Ita Paludanus 4. dist. 18. q. 3. ar. 1. dicitur q. 4. artic. 2. Covarrubias §. illo 2. Et ratio est, quia nullum est illius, quod tribuat potestatem alicui Sacrorum, nisi Episcopo. Docet autem Palud. hoc esse intelligendum de Canone Pontificio, non de sacro Synodico, quia tunc Episcopus videtur concedere suam potestatem parochis. Et Covarrub. dicit opinionem hanc esse videri ceptam, bene tamen posse oppositam defendi.

Sed contrarium docet S. Thom. 4. dist. 18. quæst. 2. ar. 3. qui incola 1. Sylvestri verbo Absolutio 1. quæst. 5. Navarrus in sum. cap. 3. num. 39. & sequitur P. Vazquez supra num. 12. & 13. qui alios citat, intelligunt verò de parcho, qui potest absolvi & per ratio, quod possit absolvere a censura illi annexa, quando non reservatur. Legatur P. Suarez infra citatus, & seftione 4. a num. 8. quia licet ratio

Vazquez

Vazquez

Suarez
Vazquez

Vazquez

Suarez

Suarez

pute pper ptaço de sententia excom-
solūm sic ferio de minoris tamen eadem
est ratio de maiori excommunicatione, &
videtur esse ex voluntate interpresētia
legislatoris, hoc ipso quod non referatur
de reuera hāc doctrinā videtur sequi
P. Suarez scilicet 3. citara. Legatur à num.
24. solūm dubitat de consuetudine, quam
posse allegat Couarrubias, & P. Suarez
dixit sibi de illa non satis constare eiegō ve
rō eximio non posse esse vniuersalem
consuetudinem, cum nostram sententiam
tradiderit S. Th. & alij Theologi, quos se-
quari fuerunt siue dubio multi reseruo-
res, iuxta quam patet hūc vancut suo mo-
nere.

Hic poterat disputari de eo, qui potest
absolvere & censura per canonem reserua-
ta, de quo legi potest P. Suarez disp. 7.
sect. 8. & satis potest dici, non posse ab
eo absolueri, nisi qui aliam talem, vel super-
iorem illi, vel de se infra illius, vel ex pri-
uilegio superioris ad quod in specie indi-
candum valde est necessarium habere no-
ticiam eorum, quae de talibus reseruatīs
dicuntur à Doctoribus in materia de Pe-
nitentia, & legi potest P. Vazquez 4. com.
in 3. parte q. 91. art. 3.

DVBIVM VII.

*An ligatus multis excommunicatio-
nibus censetur absolui ab omni-
bus, quando non exprimitur
sui omnes.*

IN Hacquet. P. Vazquez dubio 18. à
nom. 23. supponit primò, excommuni-
cationem potest absolui ab excommunica-
tione etiam maiorem, id quod Gabriel do-
cuerat 4. di. lib. 8. q. vltima articulo, vltimo
dubio vltimo, & communiter alij sed Ga-
briel docet non esse absolueudum, si est
excommunicatio iuris, & vult permane-
re in suo peccato. P. Vazquez docet non
esse absolueudum, quando vult in peccato
manere, siue sit ear excommunicatio à iure,
vel ab homine, validam tamen fore abso-
lutionem, de hoc enim satis est, quod non
velit iudex eam punire & est commu-
nis doctrina multorum, quos refert, & se-
quitur P. Suarez disp. 7. sect. 7. om. 3. &
quod sic valida talis absolutio, verum est

in omni peccato, neque est admittenda
illa limitatio, ut bene docuit P. Suarez
ibidem.

Sed quæri potest, an talis absolutio, si
est sic valida, non tamen licita, sed fieri
cum per car. Multi iuriste putant esse li-
citam, ut latè refert, & defendit Vgolinus
tabula 1. cap. 1. q. 2. mem. 3. P. Suarez do-
cet primò, si sit ab homine, posse ab eo li-
citi tolli iussu de causis, & obseruariis pro-
dentee circumstantiis, & hoc non est con-
tra aliquod lex diuinum, aut humanum.

Secundò, si sit lata à iure, dicte quod e-
rit obseruanda forma assignata, si sit iure
assignata, secus prudenter rem esse consi-
derandam, ut fiat hoc per car.

S. Th. quidem 4. di. lib. 18. q. 2. art. 8. q. 2.
siononcia secunda absolute dixit posse dis-
cretè auferri, si quis videt saluti illius ex-
pedire, id quod lata est. Et P. Vazquez du-
bio 18. nom. 24. breuiter dixit illam non
esse absolueudum, nisi maius malum se-
queretur. Et mihi videtur, prudentes con-
sideratis circumstantiis, posse licite ab-
solui aliquem ab excommunicationis in-
iuribus.

Secundò supponit eum, qui pleribus ex-
communicationibus ligatus est, posse ab-
solui ab vna, & non ab aliis, cum ista sen-
tentia non habeat connexionem in or-
dine ad absolueudum, ut per se constat.
An verò quod absolute sit ab omnibus, de-
beat absolui ab vno Sacerdote, vel à plu-
ribus, pendet ex dictis considerandum e-
nim est, quis habeat facultatem ad abso-
lueudum à talibus excommunicationibus.

His positis docet P. Vazquez eam Com-
munionem 2. p. relict. 5. & quod si ille, qui
vni excommunicationis excommunica-
tos est, sit pleribus de causis, & vni ta-
cuerit, ut absolueretur, non magis absolutus,
ut constat ex capite, Officij, de sententia
excom. & capite, Ex parte, de officio or-
dinarj, quod intelligitur prædicti Docto-
res, quando causa erat principalis, & quæ
quereret prælatum ab absolute, si eam
agnosceret considerandum enim est, an ef-
fer talis, quæ non expressè reddat locum
motariam simpliciter absolueudum, quia
illa cognita non est edere, cum in ma-
teria de dispensatione. Impetrata solio
admonere.

Secundò docent Doctores citari, si pe-
tita sit absolutio vnius tantum excommu-
nicat.

nificationis, & si absolute fiat per communem modum, tantum absoluitur ab una quod contra ex citatis capitibus, & ex intentione absolventis iuxta petitionem absolventis.

Tertio, si omnia exprimantur, intentio absolventis censenda est, ut ab omnibus velit absolvi.

Quarto etiam si non omnes exprimantur, si absolvens eorum omnium habet notitiam, & facultatem absolvendi, iudicandum est velle ab omnibus absolvi: quod ego intellego de prudēti iudicio quomodo si absolvens reuera non habuerit talem intentionem, non erit alius in re absolutus. Legatur Pater de re ex disputatione 7. sectione 9. & nom. 6.

Occasione presentis debij disputat Doctor, an absolutio impetrata ex falsa causa sit nulla.

Sciendam autem est, ut absolutio Initiale detur, fieri, vel quando absolventi constat absolendum permanere in sua culpa, vel quando absolvens, si per se non scit hoc, persuaderetur testibus, &c.

Docent vero auctores, quod si absolvens sciat veritatem, nihilominus absolutus, si non sciat, non erit absolutio. Ita P. Vazquez supra cum alijs.

Vazquez.

Adducit, quod si ante causam falsam, quod ponitur absolventi, ut absolvat, si habet animum absolvendi, sive vera sit causa, sive non, absolutio erit valida, quia adest voluntas simpliciter, sicut si agnoscent veritatem non esset absolutus, tunc non erit valida, quia deest voluntarium.

De excommunicatione tamen Initiale dicit Navarrus cap. 27. num. 39. non esse eandem rationem, quia apud Deū fuit sola excommunicatio, quia in culpa tantum per se ipso fundatur. Sed P. Vazquez cum alijs eorundem docet, quia illa est valida, ut supra docuimus, saltem quantum ad aliquam.

Tandem addit P. Vazquez dub. 80. & nom. 18. quod si non constaret de intentione iudicis, neque ipse haberet voluntatem aliam quam conditionalem, sed absolute absolvetur ab causa illi oblatam, illa non subsistente, non fore te validam absolutum.

14. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

DVBIVM VLTIMUM.

An possit aliquis absolvi ab excommunicatione non satisfacta parte.

Hoc dubium proponitur ad explicandum, quid sit sciendum, quando in privilegio conceditur facultas absolvendi a censura satisfacta parte.

Navarrus in summa cap. 27. docet sciendum iis commune, quod tenet, qui facultas emittitur Sacerdoti absolvendi ab excommunicatione in articulo mortis, prius satisfacta parte intelligi debet, si absolvens possit satisfacere, aliter sufficiat, quod praebeat cautionem sufficientem, vel fidei iussorem, si nihil horum potest, sufficit si praebeat promissionem iuramentis confirmatam de satisfactione facienda, eam petendum commodè possit, quod doctrinam tradit P. Vazquez in tractatu citato dub. 20.

Sed difficultas est, quando ex conditio ponitur in Bulla, aut sub leco, si privilegio, & aliquid affirmant non sui validam absolutionem, nisi re ipsa praecedat satisfactio. Ita Cordoba tractat de indulgentijs quod 43. & alij. Sotus 4 dist. 2. q. 2. art. 3. Guilerrez lib. 2. harum quod sit non nisi a cap. 5. num. 29. & probat, quia et si absolvens non possit solvere, tamen absolvens non potest absolvi, nisi servata forma privilegij.

Aliorum sententia est, quod valida sit absolutionem, quando absolvens non potest re ipsa satisfactioem exhibere. Hanc cum alijs sequitur P. Vazquez loco citato. P. Suarez disp. 7. sect. 5. nom. 4. quia non est credendum formam privilegij esse servandam cum tanto detrimento etiam, qui non potest satisfacere.

Item quia ut supra diximus, verba privilegij secundum formam iuris sunt intelligenda, nisi ponatur ab specialis rationem, & causam.

Addit P. Vazquez hanc facultatem esse intelligendam, ut concedatur absolventi ad coincidentiam ex dispositione iuris potest affirmari autem hoc a. 6. & 6. ex cap. Eos qui de sent. excom. in 6.

Addit P. Vazquez perbendam esse satisfactionem per pugnam, vel fiduciam, si po-

Vazquez

Vazquez

Vazquez

si potest penitens, vel saltem per cautionem iuratoriā: & idem censet quādo generaliter conceditur facultas absolueudi: debet enim sub intelligi conditio de satisfactioe partis; quę credendum est vellet iudicē absolutionem concedere cum damno tertię personę. Unde immerito Pater Suárez docuit contrarium supra numero 42.

Suarez.

Addendum est, quod si Sacerdos absoluat nō premissa satisfactioe partis, quādo absolueudus potest satisfacere, non solum peccabit contra formam privilegij, sed etiam absolutio est nulla, quia forma est observanda, quorū fieri potest, ut bene docuit Pater Suárez scilicet citata numero 47.

Docet deinde Navarros lib. 3. consilior. titulo de penitentia excommunicationis consilio primo esse excommunicatum obligandū ad satisfactioem, quando dubium non est certum, sed dubium.

Idem verō auctoritas sum. c. 26. num. 7. dixit, hanc distinctionem esse observandā in foro exteriori: nam in foro confessoris iudicandū est secundum confessionem penitentis. Verūm P. Suarez supra num. 44. docet hanc distinctionem posse etiam habere locum in foro conscientię: quando penitens est dubius. Ita docet aliqua, quę quęstiones innotuere peccatores, ad materiam de conscientia.

Suarez.

Ego breves dicam, quomodo sit philēosophandum secundum doctrinam crastinam ad P. Vazquez prima secundę disp. 63. & 66.

Et primō si penitens habet probabilē opinionem, quod nihil reuera debeat, nō tenetur aliquā solutio, quia potest amplexari opinionem probabilem. Secundō si de porum dubium, in materia iustitię melior est conditio possidentis, & ita donec liberetur a dubio, nihil tenetur solvere, & in tali casu secundū forum conscientię non erit obligandus ad satisfactionē, ad quam iure naturalī non est obligatus.

Suarez.

Norat vltimus P. Vazquez dubij illi a. 3. num. 8. cum alijs Doctoribus, non debere penitentem dicere, *Satisfactio parit non esse* illę illę domi iudicem, vel aliquem alium, sed solum illum, qui dicitur contrarius in lite, & propriam satisfactioem postulare a iudice.

Quęrit vltimus solus, an quando in pri-

uilegio conceditur facultas absolueudi ab excommunicatione, debeat fieri ad satisfactionē, vel non, sed extra confessionem. In quo observanda est forma privilegij, ut ducit P. Suarez supra num. 35. addit cum aliquibus Doctoribus, frequenter non concedi, nisi in ordine ad confessionem; sed reuera licet non concedatur facultas hęc absolueudi, ut valeat pro foro contentioso, non tamen semper requiritur confessio, quando conceditur pro foro conscientię. Et ego in Bullis aliquibus vidi aliquam hanc facultatem concessam sine tali conditione confessionis premitteudę, in quo casu multi viti dēbē putari non esse necessarium premittere confessionem.

Sed Cordoba in summa quest. 39. docet, quod cum absolute datur facultas confessorij, intelligitur audiri confessionem: & idem docuit Navarros in summa cap. 26. num. 31. & P. Vazquez dubio 1. illo secundo in fine, & P. Suarez supra, quia aliā forsā diceretur in Bullis concedi hanc facultatem confessoribus approbatis.

Illud est certum hanc facultatem semper concedi sine pręiudicio sibi exte-ri, quando res debentur ei ad forum iudiciale, ut P. Vazquez supra tit. 8. notat, & docent auctores etiam dicitur, & solus ex primis in subditis, quando tenetur datur talis facultas absolueudi a censuris.

Ad 1. a.

Ad 2. a.

Vazquez.

DISPUTATIO XXV.

De eo qui potest absolvere a censura propter peccatum hæresis.

Placet de hac materia inspecta disputare propter specialem difficultatem, & etiam magis innotuere.

DUBIUM PRIMUM.

An Episcopus possit absolvere ab hæresi.

Primō de cetero, quomodo sit intelligendum decretum Concilij Tridentini de an sit veniens in id, quod dicitur.

Ad 1. a.

Ad 2. a.

Ad 3. a.

Ad 4. a.

Lib. II. Disp. XXV. Dub. I.

ximus a. 3. ad quæst. t. t. latam esse in hæc. t. c. n. excommunicatiõnem. Legatur P. Sanchez. et Thomas Sanchez in summa lib. a. capite 9.

Ratio dubitandi sumitur ex Concilio Tridentino sessio. 43. cap. 6. de reformatione, ubi inret alia conceditur Episcopis in foro conscientie facultas absolvendi subditos a quibuscumque casibus occultis, & non deductis ad forum contentiosum, & hoc per se ipsos, vel per varios ad id speciales deprecandos: & additur idem in hæc scilicet crimine, in eo fori conscientie, eis tantum, non tamen Vicariis esse permissum.

Circa quod decretum nonnulla sunt notanda. Vnum est, nomine Episcopi hoc loco intelligi eum, qui habet subditos, ut dicitur P. Suarez disp. 4. q. 6. a. 2. c. 7. P. Thom. lib. cit. cap. 1. t.

Secundo ad hoc est necessarium, ut Concilium Tridentinum sit receptum in diocesi illius Episcopi, ut docuit P. Suarez disp. 4. 1. sessio. 4. num. 6. qui refertur sit esse de eisum in Cõgregatione Romana, & sequitur P. Thom. supra num. 3.

Tertio docent citari sorhoes satis esse Episcopum esse electum, & confirmatũ, etiam si nondum fuit consecratus. Ita P. Thom. & docuerat lib. 8. de matrimonio disp. 2. nom. 1. t. & P. Suarez tom. 4. in 3. p. disp. 30. 1. sessio. 2. num. 4. de quomodo nõ disp. 30. 1. sessio. 2. num. 4. de quomodo nõ disp. 30.

Deinde ad absolutionem ab excommunicatione non requiritur, quod sit Sacerdos, ut constat ex supra dictis: & de hoc Episcopo docet P. Thom. Sanchez num. 3. & etiã legatur lib. 8. de matrimonio disp. 34. nom. 29.

Deinde quod intelligatur homine subditi in eo dicitur, bene explicat P. Thom. non solum eos, qui habent domicilium, sed vagabundos.

Per particulam, in foro conscientie, non intelligitur in confessione, sed in foro secreto, ut non possint pro foro externo, ut bene P. Thom. supra num. 3. & ibi plures citat, & P. Suarez disp. 4. 1. sessio. 2. num. 1. tom. 5. & ipse Thom. supra lib. 8. de matrimonio disp. 34. nom. 29. Unde P. Thom. Sanchez, & P. Suarez cum alijs docent posse Episcopum ab excommunicatione absolvere in absentia.

Alia particula est, in sua diocesi, circa quam est difficultas, an sit necessarium,

subditum absolvendum esse intra Episcopatus territorium.

Et primo non esse necessarium, utrumque esse intra Episcopatum, docet P. Suarez tom. 8. in 3. p. disp. 4. 1. sessio. 2. num. 1. P. Thom. in summa cap. 1. 1. nom. 1. 3. quia verba hoc non significant aperte, & non est casus, ubi quam testungatur ea facultas.

An verò sit necessarium Episcopum esse intra suam Episcopatum, quæstio nõ habet. Et quidam dicunt id esse necessarium. Ita Henriquez lib. 4. de irregulari. Henriquez cap. 20. num. 5. & alij, in quod hic videatur sensus plenus verborum.

Aliorum sententia est, id non esse necessarium: & Episcopus existat intra locum sui Episcopatus, P. Suarez tom. 2. lib. 5. a. 4. in 3. p. disp. 30. 1. sessio. 2. num. 3. & tom. 5. disp. 4. 1. sessio. 2. num. 1. in fine, & P. Thomas Sanchez capite illo citato num. 16. quia non sunt verba manifesta, & idem non est restringenda facultas Episcopum concessa, & aliqui probant, quod prædicta particula potius refertur ad subditos, de quibus iam diximus.

De subdito dicunt aliqui debere esse intra locum Episcopatus, P. Suarez tom. 5. in 3. part. l. 1. allegato, & probari potest, quia hoc saltem debet operari illa verba, in sua diocesi.

Sed P. Thomas Sanchez cap. 1. citato num. 17. commatim sentit, & explicat verba illa, in diocesi sua, ut non limitet facultatem Episcopi, sed velint quoscumque subditos posse absolvere, siue sint subditi ordinarij, siue sint in sua diocesi utq; adeo subditi in foro penitentia sunt per gratiam.

In his omnibus præmissis mihi placet asserere Concilium concedens facultatem, erga subditos potuisse eam particulam, in sua diocesi, non quasi limitari facultatem, sed affirmasse, quod est eorum de absolutione prælagi æstentis in sua diocesi, sed non negavit Concilium posse illa vel extra territorium erga suum subditum, sicut alia facultate absolvendi ab alijs peccatis, & hoc modo explicatur opinio P. Thomæ Sanchez, & defendi potest non esse necessarium Episcopum, vel subditum esse intra locum Episcopatus.

Alia particula est, delictum occultum, de qua particula P. Thomas Sanchez cap. 1. in 1. nom. 1. 3. & lib. 8. de matrimonio disp. 34. occultum dicitur, quod non est notum.

rum aliquibus, ac proinde oeq; potest in iudicio probari.

Alia solent disputari circa hoc decretum, quæ generalia sunt multis alijs.

Solum à nobis est explicandum, an hoc decretum sit reuocatum, ita vt Episcopi non possint tali facultate vti.

Aliqui putantur esse reuocatum per bullam cęp. Dominę pro qua opinione ei tacite multę Tolet. in sum in explicacione cęnę excommunicationis 14. Gurię 1ea libro 2. cap. 13. in fine. Azor tomo 1. vbi reſatur se audisse sic deſeruisse Clementem Octauum. Suarez tomo 4. in 3. partem dñę 3. scđ. 2. nom. 17. vbi dicit se declarasse Congregationem Cardinalium & ipso 5. disp. 21. seđ. 3. Ludouicus Paramas de origine seu & inquisitionis lib. 3. quęst. 9. nom. 19. Molina tomo 4. de iusticia, disp. 164. & multi alij, quos refert P. Thomas Sanchez capite illo vnde citom. 26. qui refert declarationes Pij V. & Gregorij Decimimterij. Et p̄bõbãr potest, quia in Bulla cęnę Dñi à tempore Pij V. latente, vt à talibus in ea citatis non possit Episcopus absolute etiam p̄teritus culbus facultatis cõcessę etiã à Concilio generalissimo. Secundo ita declarant Pontifices aliqui, & Congregation Cardinalium, vt refertur vbi dicit, quos citat supra Pater Thomas Sanchez.

Coniunctam sententiam tepet non patet, quos citat P. Thomas num. 27. & probat solent rationibus generalibus, quę minoris momenti sunt, neque vim habent contra tam expressa verba Bullę, & iam apertam declarationem Pontificum, & Cardinalium reſatam à viris fide dignissimis: & ideo P. Thomas Sanchez supra in fine dicit, tenendam esse primo sententiam: & secundam esse valde dubiam, & parum ratam: & ita ego sentio.

Addo, me audisse ab aliquibus Inquisitionibus doctis, & p̄js, sanctę Inquisitionis, cębunal habere Bullam à Pontificibus concessam, in qua reuocatur ea facultas concessa Episcopis in Concl. Trident. Noui etiam Episcopos valde doctos, qui oſtendunt ea verba iam esse reuocatum.

& P. Vazquez dñb. 19. nom. 6. & 7. planē sentit eam facultatem

non esse in vfo.

(X)

An virtute Bullę Cruciatę possit quis absolui ab heresi.

SOTOS asseroit olim 4. dist. 22. quęst. 2. att. 3. post tertiam conclusionē in primō casu cęnę: & idem dixit Corduba in sum q. 8. quando est heresi occulta.

Sed iam certa res est, non posse per Bullam Cruciatę aliquem absolui ab heresi: & de hac declaratione est motus proprius Gregorij Decimimterij, quem telet Manuel Rodriguez in additionibus ad Bullam 5. 9. nom. 66. & communis sensus Ecclesię est ille, & ita quęstio non exp̄ſeſe P. Thom. capite 10. quęstione 12. P. Henriquez lib. 8. de penitentia cap. 164. P. Auila de censuris 2. p. cap. 7. dist. 1. dub. 1. & multi alij ab his telati, & P. Vazquez dubio 2. nom. 6. hanc sententiam putant veram, & certam.

De reſp̄rioribus, & fauoribus hereticeſum, an possint absolui virtute Bullę, ſegregat Henriquez lib. 6. de penitentia cap. 16. nom. 1. P. Thomas Sanchez supra cap. 12. in fine: reſp̄ eam est sub opinione, & maxime considerandum est, an illi aliquo modo sint heretici.

De potestate, quam habet Inquisitiones ad absoluendum ab heresi, & excommunicatione ob illam imposita, fuisse agit P. Thom. lib. 1. cap. 12.

Restat aliquid dicere de absoluteſione in articulo mortis. Eius ceterum est in eo articulo posse quęlibet Sacerdotem absoluerē ab omnibus peccatis, & censuris, multis decretis, quę habentur 16. quęst. 6. & ex Concilio Tridentino sessione 24. cap. 7. Et quis dicatur articulo mortis, diximus in notis iade penitentia, & bene explicat P. Thom. cum alijs multis Doctõribus in sum. lib. 2. cap. 13. in princeps pro periculo mortis: id est, quando est probabete dubium, & sepe in eo cęnũ solle euenire: circa quod considerandum est ante tempus expectandi habentem aliã potestatem legitimam absoluteſudi, ex quo plura dubia in specie possunt solui.

Sed specialia diffinitiones ostendunt in presentia eius, qui legitimam habet potestatem, possit quęlibet alius absoluerē existētem

Suarez.

Henriquez
 P. Vazquez

Tho. Sanchez

721

Henriquez

102

Tho. Sanchez

Tho. Sanchez

Vazquez

in eo articulo de absolutioe à peccatis disputati in materia de penitentia hic verò disputandum est de absolutioe à censuris.

Aliqui affirmant Navarrus lib. 5. Censuras absolute penitentia in secunda editione consilio 15. in 3. consilio 23. Eiusmodi in summa verbo Absolutio, num. 4. Petrus de Ledsma in summa, ubi de penitentia cap. 14. post primam conclusionem difficultate secunda, Manuel Rodriguez tom. 1. summae 10. 2. editione. cap. 59. conclusionem 3. num. 5. & regulam tom. 1. quæst. 56. art. 4. ubi dicit, ex opinione defendere doctissimos viros, & alij, quos citat P. Thomas Sanchez in summa lib. 2. cap. 1. num. 6. Notat verò hos doctores, aut saltem aliquos, expresse loqui non solum de peccatis, sed etiam de censuris quod notat, quia nonnulli recentiores dilacerant auctores in hoc dubio loquutos de peccatis, & non de censuris. Probati verò solet hæc sententia ex Concilio Tridentino cap. 7. ubi loquitur sine ulla restrictione, aut limitatione.

Contra etiam sententiam docuerant communiter Doctores quos tetuli in materia de penitentia, & tunc aliquos referunt ex nostris P. Molina tom. 4. de iustitia disp. 63. qui testatur ita fuisse declaratum à Gregorio Decimotertio P. Suarez tom. 4. in 3. p. dis. 26. sect. 4. num. 4. & tom. 5. disp. 2. sect. 1. P. Valcott in 3. p. dis. 7. q. 10. p. 2. col. 6. P. Vazquez tom. 4. in 3. p. q. 93. art. 1. ad ob. 4. & Azor tom. 1. lib. 8. cap. 19. q. 3. supra P. Thomas Sanchez in sum. lib. 2. cap. 3. qui multos alios Doctores citat. Et ratio est, quia hæc commissio est facta ab Ecclesia ob necessitatem eius ut colligitur ex Concilio Carthagenensi 3. canone 3. & refertur, capite Presbyter 26. quæst. 6. & extrava. In re consuetas, de privilegijs, & exco. 1. de sententia excommunicationis. Item quia Trident. docet hoc esse concessum ratione necessitatis, ut aliquis sine confessione decedat.

Rursus, nam cap. Eos qui, de sententia exco. dicitur in sec. d. ubi absolutus ratione in nunciatu necessitatis articulo mortis à censura reservari tenetur, cessante impedimento se presentare superiori, ergo si ante absolutiorem accessit superior, illi debet se presentare. Unde constati testimonium Concilij Tridentini

citatum pro prima opinione, intelligendum esse in articulo necessitatis, ut dicebam in materia de penitentia.

Addendum est in casu quo accessit prius Sacerdos, qui possit absolvere, & an iller, possit alium quemlibet absolvi, quia ille iam esset articulus necessitatis & ita declarasse Congregationem Cardinalium, cum alijs refert P. Thomas Sanchez cap. citato, num. 8. in quo possunt multa alia legi, quæ ex dictis vel sequuntur, vel facile possunt intelligi.

DISPUTATIO XXVI.

De eo qui potest absolvi
ab excommunicatione
minori.

DVBIVM PRIMVM.

Quis possit absolvi ab hac
censura.

Sciendum est, hæc posse esse lata ab homine, & à iure.

Si sit lata ab homine, dicendum est, illum qui illam tulit, posse absolvi, ut constat ex dictis de absolutioe à maiori excommunicatione. Porro est etiam superior eo, qui illam tulit, absolvi, & quia ab his habetur facultas, ut in specie docet P. Suarez disp. 24. sect. 4. legatur Suarez Hostiensis in summa lib. 5. de exco. 1. ratione num. 14 §. & qualiter Gabriel 4. dist. 23. quæst. 3. art. 3. Rishar. art. 91. quæst. 3.

Sed dicitur in capite, Nuper, de sententia exco. videtur facultas illis commissa ad hæc absolutiorem. Respondet P. Suarez, illud caput loqui de exco. lata à iure.

Addit verò esse probabile, idem posse dici de sententia lata ab homine per sententiam generalem, sicut de lata à iure quod mihi non placuit supra in simili de absolutioe à sententia maioris exco. nunciatum.

Deinde de sententia lata minori exco. communicatioms lata à iure, & concessam Doctores paucos posse & probatur

Suarez

Vazquez

Tbn. San.

Hostiensis

Suarez

Gabriel

Rishar.

art. 91.

quæst. 3.

dist. 23.

quæst. 3.

art. 3.

Rishar.

art. 91.

quæst. 3.

dist. 23.

quæst. 3.

art. 3.

Rishar.

art. 91.

quæst. 3.

dist. 23.

quæst. 3.

art. 3.

Rishar.

art. 91.

quæst. 3.

habet ex capite, Nuper, de sententia excommunicationis.

Et nomine parochi comprehendunt Doctores omnem Sacerdotem habentem iurisdictionem ad absolvendum à mortalibus, ut docuit P. Suarez supra, & Pater

Vazquez dubio ultimo, & 1.2. disp. 158, cap. 3.

Sed difficultas potest esse, an quilibet simplex Sacerdos possit à tali excommunicatione absolvere. Et affirmat Nannetius in caput. *Parochus*, de poenitentia dist. 6, & infra cap. 17. numero 39. quia si potest absolvere à venialibus, propter quod iniquitas hæc excommunicatio; ergo & à ipsa censurâ.

Vazquez: Sed contrarium docuit P. Vazquez, qui censet efficaciorum Doctorum, quia talis absolutio est actus iudicialis, & ex natura rei non est annexus potestati ordinis: ergo si simplex Sacerdos illam facultatem habet, esset potest concessioem ab Ecclesia, & tamen caput. Nuper, de sententia excommunicationis loquens de Sacerdote, qui sit proprius parochus, sub cuius nomine intelligunt omnes qui habent potestatem ad absolvendum à mortalibus: ergo non est intelligendum de simplici Sacerdote.

Argumentum verò pro sententia Nannetii faciem habet solutionem. Concedendum est enim, sacerdotem simplicem habere potestatem ad absolvendum à venialibus, vel etiam cum communi sensu Doctorum in materia de Poenitentia, quod habet Sacerdos, vel iure divino, seu eundem aliquo; vel ex concessione Ecclesie: at verò absolutio ab excommunicatione minori non est commissio iure divino simplici Sacerdoti, nec iure Ecclesiastico. Unde & reservari potest.

DUBIUM II.

An habens beneficium cum cura animarum, sed nondum ordinatus est Sacerdos, possit absolvere ab excommunicatione minori.

Pater Suarez supra num. 3. docet hoc non habere difficultatem in eo, qui habet iurisdictionem pro foro externo, & ita potest à censurâ absolvere, quia talis

actus non est ordinis, nec iurisdictionis sacramentalis, sed potest iurisdictionis extrinsecus parochis verò infirmitatibus videretur habere difficultatem, quia non habent iurisdictionem ad hanc absolutionem, nisi ex delegatione iuri, viderimus. Communicatus autem illis hæc potestas in ordine ad bonum animarum suorum subditorum, ut prius quàm absolvant à peccatis, absolvant ab hac censura: ergo cum parochus, qui si sacerdos non est, non potest absolvere à peccatis, consequenter non videtur posse absolvere à predicta censura.

Item expeoedendum est in cap. Nuper, dicit talem excommunicatum posse absolvi ab Episcopo, vel à proprio Sacerdote, ergo non à parochio, qui sacerdos non est.

Sed numero 4. affirmat hanc parochum posse absolvere à minori excommunicatione, quia habet sufficientem iurisdictionem, & aliter hæc absolutio non sequitur characterem. Item quia licet Ecclesia possit non concedere illi parochio facultatem absolvendi ab hac censura; tamen non est idoneum argumentum ad id dicendum: imò caput. Nuper, de proprio quolibet parochio iurisdictionem est communicat à Doctoribus: ex quo solui potest contrarie partis ratio dubitandi.

De Parochio Sacerdote excommunicato majori excommunicatione, & de excommunicato minori, potest esse dubium, an possit absolvere à minori excommunicatione, & qui aquam hæc obsequia sunt, quæ saprà dist. de effectibus maioris excommunicationis, legatur dispositio.

De excommunicato verò minori excommunicatione, P. Vazquez tractat de excommunicatione dubio 14. in fine, docet quod non peccat absolvendo à minori excommunicatione, quia hoc non est sacramenta tractare: & ita habetur capite, Duobus, de severitate excommunicationis.

Sed contra doctrinam supra traditam potest obici, quod in capite. Nuper, de sententia excommunicationis, proposita fuit questio de simplici Sacerdote, sed respondetur potest iuxta doctrinam P. Vazquez dubio isto 21. in fine ibi continetur Sacerdotis simplicis intelligi illam, qui

qui non est Episcopus. Secundò quidam respiciunt, quod ibi dicitur, quod prius Sacerdos, & Episcopus potest absolueret, nominis autem proprii Sacerdotis intelligitur, qui vel de iure, vel ex delegatione habet potestatem absolvendi à mortaliibus.

Addendum est, ad absolutionem istius censuræ non esse necesse sollemnitas, quæ docuitur supra dist. 4. de ob. & est necessaria in absolutione excommunicationis maioris, ita habet omnis usus, & sensus Doctorum, & capitur, Neque de sententia excommunicationis, dicitur, hanc excommunicationem absolvi posse abique cæteratione sacrorum, & notatur Sylvest. verbo Absolutio §. non. 5.

DISPUTATIO XXVII.

De quibusdam excommunicationibus latis ab hominibus.

Distinctio de excommunicatione in communem, & tradidimus periculis, ex quibus occurrunt in dubia in specie solvi possunt, & debent, sed ob maiorem studiosorum utilitatem placuit, ex traditis principibus philosophari circa aliquas excommunicationes, ut ex illis ad similes non sit oppositum ducere.

DUBIUM PRIMUM.

Apud eos Ecclesiastici iuris, & vnde possint pro causis temporalibus ferre excommunicationem.

Proponendum est, ut certum istam potestatem excommunicandi, posse ad causas temporales ordinari, & ad bonum pertineret, quod redigatur in commune bonum. Comitat. hoc ex vso Eccl. sig. & colligitur ex Concilio Tridentino sess. 25. c. 3. de reformatione, & in iure ad hoc necessaria causa legitima, & oportet explicare quædā illa sit. Aliqui dixerunt, non posse Episcopos, fecerit has excommunicationes, nisi supposita gravi culpa in corpore, & in re ferretur, & ideo affirmari, quod illi, qui excommunicantur, verbi gratia, quia non solum debet, com, carus esse non peccat in domo, solus

nendo, posse esse in corpore, & certum quod non in corpore, & altem considerat.

Et probatur, quia excommunicatione non potest ferri nisi ob peccatum mortale.

Sed ad ferendam excommunicationem non est necessarium, ut excommunicatus aliquod peccatum commiserit, antequam iudex Ecclesiasticus iudicet præceptum, sed peccatum necesse in re ferri, in re autem excommunicatio committitur, quia iudex quando præceptum iudicis non obtemperat.

Quæritur citius videtur, an sit necessarium hoc præceptum ob spiritalem aliquam finem, & concedendum est id quod de excommunicatione ipsa docuit 4. dist. 1. §. q. 2. a. 2. quæstioncula 3. Eadem vero ratio est de præcepto. Vnde si de subito debetis aliquod temporale, tamen si præceptum de eo omne illud quod spirituale, quod licet intelligatur, debet enim debet ob finem implendi præceptum aliquod prius, vel in ordine ad bonum alicuius virtutis, unde licet materiale, ut in dicitur, si aliquod temporale, tamen formale est aliquod spirituale.

Et ideo dubia propostæ resolvendum est, posse hoc facere iudices Ecclesiasticos causa subdistingui, et docuit P. Suarez præfatus, & hac causa in eo iudice potest si quæ sententia ferretur.

Et ex hoc principio solus potestabilem, au sit valida excommunicatione, sua ob recuperandum debitum, & solutorem eius.

Et proponendum est, quod sæpe dicimus, quod licet quædam excommunicatio mortali, causatur ab excommunicatione lata contra ipsum, licet alius iudex in foro exteriori procculat prædictam de quo legi potest Conarubus cap. 1. Alma mater 2. §. 3. Solut. 4. dist. 20. q. 2. a. 2. Et hoc principio inferri Doctores non ligari excommunicationem, qui excommunicantur rem suam, et illis feratur excommunicatione contra eos, qui illam usu pauperum, & alius etiam in foro exteriori, contra eos, qui semel aliquando, ut inquit, ponitur, mortali levi acceptibile tangam suam, vel quibus debet, & non potest alia via obtemperare.

Item potest iniquitas, & excommunicatio, si laboris ignominia in innotabilis, iuxta dist. supra dist. 5.

Deinde est principium aliud observandum, quod licet, censura feratur sub conditione, tamen eadem complenda, si

ante illam reatum cessat obligatio, vel suspenditur aliqua de causa, non incurrunt illam censuram, etiam si incidat prior reatus signatus, quia hec censura non incurrunt sine consummatione. Si in peccato eorum potestas non obligare preceptum, & ita non potest esse consummatio.

His premis, occurrunt aliqua dubia in specie soluta, ut ex illis plura similia solui possumus. Vnum est de excommunicatione, quae solet fieri, si non restituatur damnum, quod alicui fuit illatum in vinea, vel alia re quod damnum licet non solui simul sit sufficiens materia peccati mortalis, tamen licet potest, ut aliquis solui incurrat, qui fecit damnum per solum peccatum veniale.

Quidam docent hanc excommunicationem in hoc casu non ligare, quia non est peccatum mortale. Ita supponit Nauarrus in summa cap. 7. num. 30. Nauarra libro 3. de constitutione cap. 1. dub. 5.

Aliorum verò sententia est esse materiam aptam ad excommunicationem, Corderius 1. lib. variorum cap. 3. num. 13. Sors 4. dist. 22. c. 1. art. 2. & alij.

Verum si ecclesie recte explicetur, vix potest esse questio de eo.

Nam omnes debent scire, quoties natus peccatum mortale fecit, obligare excommunicationem.

Vnde nullus negare potest ligare excommunicationem, quando licet quis accipiat parvam materiam, est tamen causa cooperans cum aliis, ita ut si causa peccati grauius, quia cum peccati mortali co-

Quando verò hoc ostendimus in materia de constitutione agimus de casibus cooperantibus. Illud mihi est difficile, quod dixi P. Suarez supra sectione 2. numero 3. cos qui peccatum quantitatem accipiunt, & ita ut quilibet eorum solum fecerit peccatum veniale, peccare mortaliter, si non restituit, quando agnoscit graue illatum fuisse damnum. Hoc facit difficile est, & mihi non probatur, si nullum sit genus cooperantium ad finem graue, quia sola scientia non sufficit, quia neque vni conuenit eam alio ad eandem indi-

viduitatem, & physicam actionem, neque in peccat, neque consilium, nec aliquo modo est causa, ob quam alter non restituat.

Pec peccatum verò iustitiam facit sit dicere, non ligare excommunicationem,

nisi sit peccatum mortale, & propter illud posse ligare.

Alia difficultas est, quando ferunt excommunicationem in debitorum, qui tamen potest ex illis importari, quia difficultas datur a Doctoribus propter excommunicationem, quae ferri in eos, qui Romae obligantur ad solvendam pensionem beneficij. Illi enim elapso termino temporis signato ad solvendam pensionem excommunicantur, & statim deferantur, non premissis examine, an potuerint, vel non potuerint solvere. De hoc multa docent auctores, & legi potest Paucis Suae. Suarez supra sect. 2. d. 1. ubi, P. Henricus libro 13. cap. 9. & breuiter dicendum est, pro futuro iudicio non incurrere excommunicationem illam, qui nullo modo potuit solvere, quia ut sepe diximus, sine peccato mortali non potest hac pena imponi, neque homo illam incurrere. In futuro autem excommunicatio procedit ob peccatum contra datum de pensione solui non, & per se minus culpabilis est iam in foro conscientiae, non potest imponi. Huius sententiae vix facit mentionem P. Vasquez tractatu de excommunicatione, ubi in principio, & testatur ex Corderio, quod in foro exteriori censetur excommunicari, quando per se ipsum consensit pensioni, etiam si ligetur quibus pensio fuit constituta, illi non fuerint ostense, si tamen in pensionem consensit per procuratorem, etiam si enim assignato non soluerit pensionem, non ligetur excommunicatione, donec illi ostendat illi sollemniter ostensa. Legatur Corderius in capitulo, Alia mater pars 1. §. 10. num. 7. Nauarrus in summa cap. 3. libro 4. In hoc casu solvendas est vix emere.

DUBIUM II.

An excommunicatio lata, ut reuelatur secretum, vel ut manifestetur crimen occultum, vel ut manifestetur scriptura aliqua, semper obliget.

Debita mo.

IN Hae materia, quae sepe occurrit, tenet P. Alphonsus philosophandus est postea distinctio tria, ubi de excommunicatione, nempe non potest obligare excommunicationem, nisi procedens peccata 3. 4. & 5. et mortis, quo postea dicendum est, quia P. Henricus ante excommunicationem, si cenebitur libro 2. c. 18.

Lib. III. Disp. XXVIII. Dub. I.

quis ex iure nascitur, vel positio manifestum scripturam, vel reuelare crimen, excommunicatio incurratur, si non manifestetur: nulla in hoc euenire nihil deest, ut sententia sit iusta, etiam si foro conscientie. Unde si quis habet iustam causam occultandi scripturam, non renebitur manifestare, neque incurrere excommunicationem, nisi non manifestando.

Secundò dicendum est, etiam si non obligetur quis veritatem manifestare, vel scripturam, ante preceptum indicis Ecclesiastici, si tamen ob causam iustam index Ecclesie imponat preceptum, obligatur, & facta adpositione ligabitur excommunicatione, quia in hoc euenire etiam precedit peccatum sufficiens ad incurrendam excommunicationem.

Tertiò dicendum est, quando iude & non

potest obligare ad manifestandam veritatem, neque alius rector, quia habet ius ad occultandam, non incurrit excommunicationem, etiam si non manifestet, quia sine peccato precedere non potest incurrere excommunicationem, verbi gratia, si iudex velit, ut Petrus manifestet scripturam in fauorem aduersarii litigantis; ad quam tamen solus Petrus habet ius. Item si Petrus non potest manifestare scripturam, quia combusta est, vel simili de causa. Rursus si non possit manifestare veritatem, nisi cum gravi detrimento proprio, ob quod excusatur ab obligatione precepti, etiam excusabitur ab excommunicatione. Ex quibus regulis plura dubia in specie frequenter occurrunt, solum possunt. Legatur P. Suarez supra sect. 3. qui plures casus assignat.

LIBER TERTIVS.

DISPUTATIO XXVIII.

De excommunicationibus Papæ reservatis in Bulla Cœne Domini.



Gimus de his in particulari, quia possunt in praxi occurrere, & res est magni momenti, de qua disputant multi, & legi possunt P. Suarez de censuris disp. 21. Emanuel Rodriguez in explicacione Bullæ Cœnæ 5. 9. folio 110. & Nauarrus, cap. 27. Tolens in summa explicans excommunicationes Bullæ Cœnæ lib. 2. c. 2.

Sciendum verò est aliquos existimasse hanc Bullam inesse à Martino VIII. anno 1420. Ita sentit Sotus 4. dist. 28. q. 2. art. 1. cuius Pontificis alij meminerunt, apud Anton. p. tit. 10. 24. cap. 73. deinde Leo X. dicitur illam ab ipso contra Lutheranos: & alij Pontifices sequentes aliquando addiderunt, ut notauit Nauarrus in summa rap. 27. nom. 53. Sed reuera hæc Bulla ante Martinum Quintum incepit inam in Baricani Bibliotheca reperitur Bulla Gregorii Secundi, qui fuit annis 370, illa verò Bulla Cœnæ dicitur, quæ fuit 5.

Hebdomadæ sanctæ legi
consuevit.

DVBIUM PRIMUM.

Quales sint censura in Bulla Cœnæ lata.

Certum est, excommunicationem in ea Bulla latam esse maiorem. Ex primò posset dubitari, an hæc censura lata ab homine, vel à iure: & aliqui docent olem solum indicari tamquam latam ab homine, quia non ferebatur per modum statuti, sed per modum cuiusdam sententiae singularis annis prolata, & ita à Martino Pontifice prolata, sicut omnia alia si nec neia ab homine Sotus 4. dist. 22. q. 1. 2. art. 3.

Sed à tempore Pij V. addente in ea Bulla hæc clausula, Volentes præsentis nostris processibus, ac omnia, & quæcumque his litteris contenta, quousque alij huiusmodi processibus à nobis, aut à Romanis Pontificibus tempore existentibus, fieri aut publicentur, durare, finisque eorum omnino finiri. Ex quibus verbis colligitur esse latas hæc censuras per modum legis: & ita

Nauarrus

Nauarrius in summa cap. 27. n. 74. existit
maz dicendas esse latus in iure.

Suarez.

Sed P. Suarez supra sectione 1. assignat
aliquam differentiam inter hanc Bullam
prius prius unne est, & legi quod lex etia
si iterum, & atque iterum feratur non valet
circumstantiis, non cessat; nisi per postu-
riorum renouetur. Ac verò Bulla contra Sa-
nchez in subsequens publicatur, cessat: hanc
enim vix habent ista verba, Quosque alij
simples processus sunt, aut publicentur.

ad 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.

Ad eandem est propter multiplicationem
per hanc Bullam non multiplicari
censuras propter idem crimen, quia ad-
ueniente una cessat prior. Iam addit Na-
uarius, quod excommunicationes per alia
iura, latus, in predicta Bulla pro eisdem
crimibus repetitur, non multiplicatur,
sed aliter referuntur quod laus docent
in caput, 1. 1. quorundam, de iudiciis, nota-
bili 15. Glossa vltima d. num. 4. & P. Suarez
supra censet latus probabile, quia ista cen-
suræ Bullæ, vt antea dicebam, sumi d. iure:
& non est verisimile diuersa iura ob idem
crimen imponere censuras numero diuer-
sas: quod si essent ab homine, adhuc (in-
quit P. Suarez) non essent diuersæ, quia
quoties homo fert sententiam censuræ la-
te d. iure, non censetur ferre censuram di-
uersam nomen, sed iuxta ipsam ius ferre
sententiam.

Suarez.

DUBIUM II.

*Qua sint delicta, ob qua ferretur excom-
municatio in Bulla contra, & quomo-
do intelligantur quatuor pri.*

ma censure.

Concedimus explicare hanc Bullam,
vt tradita est d. sanctissimo domino no-
stro Clemente VIII. quem P. Suarez supra,
& recentiores aliqui explicant. Maxime
autem notandum est, antiquiores Docto-
res explicare antiquiores Bullas; & ta-
men cum in aliquibus Bullis sui verba,
que sunt in aliis, interdum est diuersas
opinionum, quia diuersas Bullas explicat
secundum diuersa verba.

Circa priorem partem dubij sciendum
est, vixnet esse casus, ob quos ferretur cen-
sura in Bulla predicta, & vt notant Docto-
res, in his casibus duo precipue sunt con-
sideranda: scilicet, quæ prohibetur, & perso-

na, quæ complectitur sententia ipsa: & ob
seruanda sunt principia tradita de censu-
ris in genere, & de excommunicatione.

Prima ergo excommunicatione fertur in
hereticos, circa quam excommunicationem
nem nonnulli diximus 2. ad questionem
vnde citamus d. legi potest P. Thomas San-
chez in summa libro 2. capite 9. Et tunc
adherendum, hanc censuram imponi ob
peccatum 1. eternum, de quo potest cogi
hæc et Ecclesia, iuxta doctrinam tradi-
tam supra disp. 4. quam tradidit P. Vazquez
tractatu de excommunicatione dub. 23.

Thom. Sanchez

Vazquez

Adhuc verò in eadem clausula com-
prehendit apostata, id est, qui d. fide reces-
serunt, & falsam aliquam sententiam professen-
tur, qui eorum hæretici sunt: hoc autem
intelligendum est de his, qui sunt bapti-
zati iam aie baptismum non sunt sub in-
cidit sententia Ecclesiæ.

Additur in eadem clausula, Ac eorum
credentes, vbi particula, *Credentes*, expli-
canda est. Potest enim sumi vel pro his,
qui credunt eorum hæreticorum, vel pro
his, qui bonam opinionem de illis habent.
Et aliqui putant sumi prius modo. Sed Na-
uarius in summa cap. 27. nom. 35. putat
sumi pro hæreticis. Fuit P. Thomas San-
chez in summa lib. 2. c. 10. d. nom. 1. Vnde
lib. de censuris Papæ restitutus 2. p. c. 1.
verbo; *Ac eorum credentes*, nu. 1. & 2. & alij,
quos citat P. Thom. Sanchez; & legatur
P. Azor como 1. lib. 8. ap. 3. quest. 6. Pa-
ter Suarez supra Tolet. in summa in Bulla
contra excommunicatione c. numero 17.
& ideo illam particulam aliquando fuisse
omissam in Bulla contra Pij V. & postea ne-
rum addit ad maiorem d. claritatem:
Eccertè credentes prius modo sub sancto-
ribus comprehenduntur, de quibus ibidem
& sic licet non moueat excommunicationem
ex vi illius verbi, *Credentes*, manent tam-
men ex vi alterius particule.

Thom. Sanchez
Toledo.
Suarez

Additur in eadem clausula, *Fautores, re-
ceptores*, & generaliter quolibet eorum
defensores. Circa quæ verba fuit nonnulli
hic d. intelligenda sunt de his, qui hæreti-
cis, vt tales sunt, fauent: nam si alio nomi-
ne illis fauent, non sunt propter fauorem hæretico-
rum, vt hæretici sunt. Legatur P.
Thom. Sanchez supra cap. citatum.

Additur in eadem clausula, Ac eisdem
liberis hæreticorum continuantes, vel de
Religione tradantes, suo auctoritate Ser-
dis Apostolicæ sciencie legentes, aut co-

vinerunt, se insipientes, seu quomodo-
libet descendentes, ex qua causa publi-
cè, vel occultè, quousque ingenio, vel colo-
re, Et per libros continentes errores so-
cietatis debent omnes libelli, qui aliquem
errorem continent illorum: per libros ve-
ro de religione tractantes intelligunt mul-
ti omnes qui tractant de rebus ad fidem
pertinentibus. Et præter hæc observanda
sunt, quæ de libris hæreticorum prohiben-
tur et indice vniuersali, & in indice expur-
gatorio sanctæ Inquisitionis.

Deinde sic extensio huius censuræ ad
schismaticos, his verbis, *Namque* & schis-
maticos, & eos qui se à nostris, & Romani
Pontificis pro tempore existentis obe-
dientia pertrahunt se subtrahunt, vel re-
cedunt.

Notandum verò, schisma aliquando cõ-
prehendere hæresim, & addere aliquid
aliud aliquando verò sinitur speciarim,
vt solum dicit separationem ab Ecclesiis,
quantum ad obediẽtiam, licet retineat
vera fides, & hoc modo sumitur in hac
clausula. Nonandum verò est quantum ad
hanc censuram non extendi ad sanctores.
Sed quantum ad hæreticos, prius facta
fuit illa explicatio. Notat verò Nauarrus
cap. 27. num. 55. olim in Bulla Pij V. plura
peccata comprehendere in hac prima censu-
ra. Secundum est, hæreticos olim fuisse in
iure excommunicatos, cap. Excommuni-
camus extra de hæreticis in 6. & schismaticos, ca-
pit. olli disp. 19.

Secunda censura fertur in eos, qui à m-
datis Summi Pontificis pro tempore exi-
stentis ad Concilium generale appellant
in qua censura actio prohibita satis est ma-
nifesta: & quantum ad personam comprem-
hendit omnes absque distinctione. Deinde
extendit ad eos, quousque auxilio, vel fau-
ore appellatum sunt. Circa hoc notandum
est, quod quidò auxilium prius est appel-
latione, non incurritur hæc excommuni-
catio propter solum auxilium donec reue-
ra fiat appellatio quia vt bene notauit
Caues, verbo excommunicatio in prin-
cipio, quando actio non prohibetur per se,
& præmadio, sed quasi cooperatio alterius
actionis primaræ non incurritur excom-
municatio, ante quàm fiat primaria actio,
quod per similibus est obseruandum.

Notat verò P. Suarez supra sect. 2. num.
17. in hac clausula non comprehendit con-

sulentes, nequid de istis nō sit mentio.
Diuersum est enim dare auxilium, & dare
coactionem.

Tandem obseruandum est, quod in ea
dicitur, Excommunicamus, & interdicti-
mus: & primum verbum refertur ad per-
sonas, secundum ad Collega, & Vniuer-
sitates, quæ licet excommunicari non pos-
sint, tamen possunt interdicti.

Tertia censura fertur contra piratas, *De his* &
curfarios, & similes latrunculos marinos. *tiam agi*
Est verò differentia inter Bullam Greg. Tolos. &
XIII. & Bullam Clem. VIII. nam Greg.
Sic anr Excommunicamus omnes, & la-
trunculos marinos, & illos præcipue, qui
mare nostrum, &c. Quæ verba primò cõ-
prehendunt eos, quousque quavis parte ma-
ris hoc officium exercent, deinde eos, qui
in terris ad dominium Papæ pertinenti-
bus delinquant.

Sed Bulla Clem. sic habet, *Excom-
municamus latrunculos marinos* discurren-
tes mare nostrum, præcipue à minore An-
gent. vsque ad Ferrar. Quæ verba non vi-
dentur comprehendere piratas in quousque
mare discurrunt. Sed P. Suarez porae
nō esse limitationem, sed duas par-
tes, vt vna comprehendat latrunculos
qui sois marinos in quavis parte, & altera
sic discurrunt.

Deinde est alia differentia in prædictis
verbis, quod Gregorius videtur requirere
actionem depredandi. Clemens tamen
idem non videtur requirere, sed solum dis-
cursum per mare. Et P. Suarez supra dicit
quantum ad mare Pontificis, solum vbi
deret requiritur decursum ad incurren-
dam excommunicationem propter di-
cta verba & addit, se solum propterea
cum scilicet, vt de illo iudicent Docto-
res.

Michi verò non probatur, quia quantum
ad illud mare, verba sunt ligenda sunt, si-
cut de peratibus in alris, in quibus neces-
saria est actio furis, & iniuriæ illatio.

Dubitant verò aliqui, an qui in flumi-
nibus faciunt latrocinia, incurrant hanc
excommunicationem. Et affirmat Ang-
elus, verbo pirata. Sed Syluester & Na-
uarrus explicantes hanc excommunica-
tionem merito, docuerunt contrarium,
quia pirata non dicitur, nisi qui in mari
exercent latrocinia.

Addendum est non incurritur hanc
censuram, qui semel minore occasione

obla-

De his ag-
git Tolos.
cap. 1. &
dicit fuisse
latum o-
lim, & re-
seruatum
à Pio II.
& confir-
matum à
Sixto IV.
in præter-
ita muni-
nerum Ci-
tati. verbo
excommuni-
catis. ca-
25. Sylue-
ster excom-
municatio
7. num. 93.

oblata commisit fortum, vel homicidium, quia ille non dicitur Pirata, hoc enim nomen significat eum, qui quatuor ex officio, & consuetudine illud minus exerceat. Ita Nauarrius, & alij, & P. Suarez supra num. 25. Pirata ergo dicitur, qui principaliter versatur in exercendis furis, in interficiendis, seu percipiendis occurrentibus in mari. Legitur Sylvest. Angel. Caiet. in summa, verbo excommunicatio in explanatione huius censuræ.

Dubium tamen est, an et quis dicatur pirata, sit necessarium, ut omnes nationes percipiat, aut occidat, eorumque bona viroperet, Sylvestrius affirmat. Sed merito contrarium docuit Nauarrius, hoc non esse necessarium, sed sufficere ex consuetudine, & quod ex officio in mari furta facere soleat, vel occidere, & transiit quod hæc faciat contra universas nationes homines, quia etiam esse dicitur pirata.

Deinde quaeritur, an hæc censura comprehendat omnes piratas. Et primo certum est, non comprehendit piratas non baptizatos, quia non sunt sub iurisdictione Ecclesie. Secundò P. Suarez docet non comprehendit Christianos, quoniam in mari solam persequuntur gentiles non baptizatos, cuiusmodi fuit, quod iis Pontifex & solidem vult, ne hæc iniustitia feratur subditis Ecclesie.

Utrumque in eadem clausula extenditur hæc censura ad fautores, & defensores eorum.

Difficultas verò est, an comprehendat ille, qui datur consilium, & affirmat Angelus, verbo excommunicatio §. casu 18. Caietanus verbo excommunicatio, capitulo 18. Sed isti Doctores loquuntur intra antiquas Syllas, in quibus erat verbum, consilium, quod tamen ablatum est in Bulla Gregorij Decimotercij, & Clementis Octavi.

Nauarrius tamen numero §. 9. ait etiam nunc comprehendit dantem consilium, quia negari non potest (inquit) eum qui consilio adiuvare, vel favere aliquo modo, & perbat ex l. quod fauere, C. de legibus.

Suarez. Sed Pater Suarez sectine a citat, numero 21, in fine contrarium docet, & missi placet, quia solum consilium prebere non est moraliter conferre auxilium, vel fauorem.

Quarta censura fertur contra omnes illos, qui Christianorum quoruncunque navibus tempellate iactant, seu quoquo modo naufragium passis, sive in ipsius navibus, sive ex eisdem, sive in mari, sive in litore, incerta cuiuscumque generis bona in cuiuscumque maris regionibus & littoribus subripiunt.

Notant verò Doctores hanc extremam monitionem fuisse prius latam, capite, Excommunicamus, de raptoribus sed non erat referuata, ut notant Nauarrius.

Secundò notant non incurrere hanc censuram, qui Gentium bona ex naufragio accipit, quia expresse in Bulla est sermo de bonis Christianorum.

Tertiò notandum est, necessarium esse, ut actio accipiendi sit peccatum: nam ut notant Pater Suarez, si quis absque culpa acciperet ea bona, non incurreret hæc excommunicationem. Quid verò dicendum sit, si aliqua acciperet cum ignorantia culpabili, consilendum est ex dictis disputatione 4.

Sed oportet explicare, an incurrat hanc censuram, qui à principis sumpsit ea bona, ut dominus deseret, & postea iniuste retinet. Non desunt qui iustitiam non incurrere hanc censuram, quæ de prima usurpatione videtur loqui.

Ergo verò probabilis censetur, prædictum hominem incurrere hanc censuram: quia verè iniuste incipit usurpare, quando cum culpa incipit retinere. Nec iustitiam quoddam aliquo prioris temporis non peccaverit retinendo, hoc enim nihil aliud videtur esse quam si post inualtum et temporis primò usurparet, sine dubio tunc incurreret, si alij circumstantiæ adessent. Quam doctrinam videtur supponere P. Suarez supra num. 1.

Deinde solent disputari, an qui iniuste accipit, & iniuste retinet, incurrat censuram huius Bullæ, & censuram capitis, Excommunicamus, de raptoribus: nam prima requirit iniustam captionem, altera iniustam retentionem, Et P. Suarez supra affirmat, quando ymaginem contrahitur, nempe iniusta usurpatione, & retentione.

Verum cum ob iniustam retentionem possit in censuram Bullæ incurrere, aut in ea perseverare, id videtur necessarium asserere veramque ligare hominem propter idem crimen.

Questi soler, an extendatur ad factotes, adiutores & praeiuratos, sed ex verbis Bullae resultat hos non comprehendendi.

DVBIVM III.

De quinta, sexta, septima, & octava excommunicatione Bullae Censurae.

Quia excommunicatione ferretur in eos, qui in terris suis nona pedaglia, vel gabelitas, vel tributa imponunt, praeter quàm in casibus à iure concessis, seu privilegio spei huius Sedis Apostolicae permisis, imponant, vel augent. De hac agit Tolet cap. 22.

Circa hanc excommunicationem notandum est, prohiberi eo praedicto casu omne tributum, quàmvis varia tributa varijs nominibus significentur.

Viterbius notandum est, quòd prohibetur imponere, vel augere tributa de conditionibus vetò requisitis ad imponenda tributa, diximus secunda ad quæstionem 66. Qui verò habent hanc potestatem explicant Doctores in materia de tributa: & legi potest Tolerus loco citato, qui hoc explicat de Principe, vel Republica non habente superiorem in temporalibus: per quod doctrina refert de declarationem vij. V. in responsione facta ad interrogantem cuiusdam Regis.

Irem sciendum est, in praedicta censura comprehendi omnes exatores, ministros, vel officiales, qui tributa imponi, vel augere exigunt.

Sexta censura fertur contra falsarios litterarum Apostolicarum: de hoc agit Tolet cap. 23 & legi potest Corduba lib. 5. quest. 26. fol. 43.

Ex notandum est litteras Apostolicas dici, quæ nomine Pontificis, vel Sedis Apostolice expediuntur. Vnde litteræ consuls alterius Praelati inferioris vò intelligantur hic nomina litterarum Apostolicarum. Placet verò referre verba Bolla, *Falsarius litterarum Apostolicarum* cui etiam in forma brevis, aut supplicationum gratiam vel iustitiam consentientium Romanorum Pontificum, vel sanctæ Romanæ Ecclesie Vicecancellarij, vel eorum vicces gerentis, et de mandato eiusdem Romanæ Pontificis signaturum, nec non fal-

se roboratas litteras Apostolicas, etiam in forma Brevis, & etiam falsa signantes, supplicationes huiusmodi sub nomine Romanæ Pontificis, seu Vicecancellarij, aut gerentis vices obtinuit.

Quæ verba quorum ad personas amplissima sunt, comprehenduntur enim omnes facientes hanc delicta sine ulla restrictione.

Duc verò sunt actiones, quæ prohibentur, nempe fictio litterarum, & falsa subscriptio illarum.

Dubitant aliqui, quid intelligatur in Bulla per supplicationes. Et respondet Tolerus, & alij nonnulli intelligi, siue quæ conceduntur ad instantiam, & petitionem aliquos, siue quæ conceduntur motu proprio Pontificis: illæ enim petitiones, & supplicationes appellantur secundum Romanum vñm curiæ, & litteræ Apostolicæ sunt, & dicuntur.

Dicitur verò falsate litteras, quæ veras litteras Apostolicas priuat aliquo modo synceræ veritates, vel quæ falsato signo consignat, ut colligitur ex capite, Licet, de crimine falsitatis quo principio plura dubia in specie solui possunt.

Est verò addendum, hanc excommunicationem non incurrere, nisi mutatio talis sit peccatum mortale: quia ut saepe diximus, hæc censura non imponitur sine peccato mortali, imò nec potest imponi.

Prohibetur etiam fabricatio integra falsarum litterarum, quæ satis est manifestæ.

Sed difficilis est, an mutatio vñm litterarum, vel pontificum sit sufficiens ad incurrendam hanc censuram. Assensurunt graves Doctores, quos referre supra Tolerus. Et probari potest, quia in priuilegijs concessis sacro pontificario etiam concessum, ut possit absolueri ab excommunicatione, quæ incurritur propter mutatio nem vñm litterarum, vel pontifici litterarum Apostolicarum. Ita Cater. verbo excommunicatione cap. 26. Hostiensis in summa tractatu de excom. 5. potero vere.

Alij verò negant, Rich. 4. dist. 1. & art. 2. quest. 4. Anton. 3. par. titulo. 24. cap. 26. Angelus excommunicatione 3. casu 3. n. 3. Geslon 2. parte alphabeto 32. folio 128. & alij, quæ talis mutatio non potest vñs semper peccatum mortale.

Tolet. supra sentit osten in Bulla fuisse expresse positam hanc censuram e contra mutantes vnum punctum, vel litteram, & tunc dicit fuisse veram primam opinionem, tantum ea verba fuisse ablati, id eo quod secundam sententiam esse hoc tempore veram.

Hæc Tolet. ratiocinatio mihi non placet: nam prius videndum est, an mutatio vnius litteræ sit materia gravis, vel non sit enim non sit materia gravis, et tamen ea verba poneretur in Bulla, non esset grave peccatum, et proinde neque incurrere tut hæc censuram verò sit materia gravis, etiam non incurreret, quia licet ea verba non ponantur, tamen generatim mutatio gravis prohibita est.

Dico tamen ergo est, quando mutatio litterarum vnius, vel puncti non efficit notabilem variationem in sensu, non est peccatum grave, quia mutatio facta est cum aliquo accidentali nullius, aut fere nullius momentum: ergo non est causa, ob quam dicamus hanc mutationem esse gravem culpam, & tunc non incurritur hæc censura.

Secundo dicendum est, si variatione puncti, varietate sensus in se ipsa momenti, verbi gratia, si sequitur, vel aliquid concluditur, quod Pontifex non voluit, vel aliquid asseruit, quod Pontifex voluit obtemperare, aut quid fecit, tunc eam mutationem esse grave peccatum, & qui eam fecit, incurrere excommunicationem hanc: & hoc sensu expiandas esse antiquas Bullas, quæ dicuntur habuisse verba ista, quæ tunc Cardinalis Tolet. & hoc sensu prout rocedit sacras summo penitentiam expressa.

Addendum est, quod si quis falsificaret scriptum non signatum à Papa, vel à Vicecancellario, aut ab eorum vicem gerente, non incurreret hanc censuram, quia in ea est sermo de eo, qui vel fingit litteras, vel falsificat signatas dicto sigillo, sive de eo, qui falsum sigillo signat.

Item sciendum est, aliquos affirmare, eum incurrere hanc excommunicationem, qui plures litteras mutaret, etiam si seculum reuera non mutaret. Sed hoc non videtur verum, quia prohibita in hac censura Bullæ contra solam videtur de mutatione, non quantumque, sed quantum ad sensum: quod si ratione mutationis sensus non sit gravis peccatum, non est causa, ob quam dicamus illi incurrere hanc censuram.

Septima excommunicatio duas continet partes in priori parte excommunicantur tria genera personarum: nam primò excommunicantur deserentes Turcis, aut hereticis arma, & similia, quibus impugnet Christianos. Secundo, qui de rebus ad statum reipublice Christiane pertinentibus ceciderint faciant hereticos, aut infideles predictos.

Tertiò excommunicantur dantes consilium predictis.

Circa priorem partem debitarunt aliqui, an reddentes illas res Turcis, aut hereticis, qui ventur ad terras Christianorum, incurrant hanc censuram. Et merito Tolet. cap. 24. dicit non incurrere: quod dicitur rat. Caiet. verbo excommunicatio c. 20. Nauarres super caput, ita quorundam, de Indis, notabili 10. num. 41. quia, hic solum prohibetur de ferris, reddere auriem modò predictum non est delictum. Vnde non est audiendus Syluester verbo excommunicatio 7. §. 64. cooperarum indicans.

Tertio queritur, an si Christiani existeret in una ciuitate hereticorum, aut Gentilium, desererent hæc prohibita ad aliam eorundem, comprehendantur hanc censuram. Et quidquid sit de iure antiquo, merito assumpit supra Toletus, quia in hoc verò quadrant verba prohibitoria Altra dicit Toletus circa verba ipsius Bullæ, & bene declarat, & obseruanda est proprietas verborum ista hæc, & in alijs circumstantiis.

Item dubitatur, an incurrat hanc censuram qui her deserunt infidelibus, ut contra alios infideles pugnet. Respondet Tolet. incurrere, quando illis postulat vis contra Christianos: sed si eorum sit illis non posse vel contra Christianos.

Circa secundam partem notandum est, non incurrere eam excommunicationem, nisi eum qui facit regulares hereticos, vel alios supra dictos de rebus, quarum notitia potest vergere in damnum Christiane Reipublice, ut notauit Toletus, & alij, qui dicunt eodem modo esse intelligendam tertiam partem, ut non omnes qui dant consilium, incurrant hæc excommunicationem: sed qui dant consilium in damnum Reipublice Christiane.

Deinde debitarunt alij, an deserte pecuniam sit prohibita in hac censura, Et p. Suarez supra num. 44. affirmat, quia post alia verba, quibus in specie aliqua pro-

habetur, additur *Vel alia huiusmodi*, quibus Christianos impugnantes; verò etiam non solum loquens de hac prohibitionis Bulla, quia illa verba, *Alia huiusmodi*, significant formam esse de armis, sive ea, quæ prius fuerant numerata, et vi huius censure, et modo dicitur in Bulla Clero. VIII. Hæc posterlor mihi est probatio: idcirco ex vi huius Bullæ, quia aliis prohibitum etiam est dare pecuniam infidelibus, ut pugnent contra Christianos: Legatur Toletus supra numero 11.

Ex hac verò doctrina non erit difficile simile dabitur solvere de illis relictis ad hæreticos, ad compiehendum in hac prohibitione. Et P. Suarez supra nom. 56. alia firmat compiehendi non simpliciter, sed quatenus tali loco, & tempore possum esse instrumenta belli, prohibitione hæc compiehendi.

Sed contrarium docet Toletus supra numero 11. in fine, & mihi sicut in præcedenti dubio videtur philosophandum.

Circa tertium quod aliqui tradunt circa secundam partem huius censure, de eo, qui dat consilium ad deferendum reas prohibitas, quorum aliqui, an incurret hanc censuram, & dicendum est non incurre illam, quia non explicatur in hac censura talis actus, quod pro similibus observandum est. Magni enim momenti est, & simpliciter necessarium, cognoscere actionem prohibitam, & personas compiehendas.

Secunda pars assignatur ab alijs generaliter carensio huius censure ad eos, qui prædicta faciunt cum omnibus Christiani nominis hostibus.

De materia verò huius censure, quomodo sine prohibitis respiciat iurisdictionem, legatur P. Tolet. cap. 25.

Occasione doctrinæ traditæ in hac censura a disputant aliqui, an ea peius emigrant apud Turcas contra Christianos peccati mortaliter. Quod dubium optime solvitur a P. Vasquez opusculo de scandalo à summis Theologis summo pere laudato, solvendum est ex principijs, quæ tradidi 3. ad questionem 43.

Solum placet advertere P. Suarez hic disp. 25. de cen. scilicet. a. num. 60. dicere hos capillos peccati mortaliter: quod mihi maxime displicet, quia a deo non est iurim

secundum mala, & causa subsistendi gratis damni, vel periculi mortis, non est cur non libere mur à peccato cooperationis belli iniuria.

Obstat etiam communicatio ferri contra eos, qui impediunt vicissim deferre in eos iam Romanam. Verba Bullæ sunt, Cetera eos, qui impediunt, seu iuvant eos, qui vicissim, seu alia ad usum Romanæ curiæ necessaria adducunt, ac etiam eos, qui ne ad Romanam curiam adducantur prohibent, impediunt, seu perturbant, seu hæc facientes defendunt per se, vel per alios, cuiuscunque fuerint ordinis. Quæ verba satis sunt manifestas ea quibus constat, illum Principem incurre hanc censuram, qui iniuste impedit prædictam delationem, non tamen si id faciat propter bonum regni & Republicæ. Ita Caiet. verbo eadem communicatio cap. 9. Narratur in summa cap. 27. num. 64. P. Suarez supra nom. 63. Plura notabam olim circa hanc censuram, quæ tamen similia sunt, & ex dictis intelligi possunt, siue enim verba censure videntur manifesta.

DVBIVM III.

De nona, decima, undecima, & duodecima excommunicatione huius Bullæ.

Nona excommunicatio ferri in eadem Bulla contra eos, qui accedentes ad Romanam Sedem, vel ab ea recedentes, sua, vel aliorum opera interfectioni militum, spoliis, deivent, aut capium. Quæ verba obferenda sunt.

Omnium est autem verbum *Verbentur*, quod habebatur in Bulla antiqua, ut patet ex Caiet. verbo eadem communicatio c. 14. Item in Bulla Greg. habebantur illa duo, *Violenter, & depravantur*; quæ tamen in Bulla Clementis Octavi non habentur: unde multa docet Caiet. & nonnulli alij, quæ tamen modo necessaria non sunt.

Aliud est notandum, venientes ad Sedem Apostolicam eos dici, qui causa Pontificis, aut nepotis cum illo veniunt, non tamen aliam ob causam, ut Toletus vocat cap. 96. & alij eodem modo intellegendum est quod dicit, *Recedentes à Sede Apostolica*.

Suarez

¶ In cuncta parte huius clausulae eadem
fuit excommunicatio contra eos, qui
non habuerunt iurisdictionem ordinariam,
vel delegatam, remitte indicantes familia
contra monachos in eadem curia audire
perpetrare. Quae clausula manifesta est de
hic, quae praedicta faciem praetextu iuris
dictionis. Sciendum viro est aliqua verba
de dantebus auxilium omnia esse in hac
Bulla, quae habebantur in Bulla Gregorii.
Per quae intelligunt Doctores Curiales,
qui fuerunt negotium curie.

Decima excommuniatio in ferum in omnia infestitantes, multilanes, volentes, res, derinemes, seu depe lames Romipre ca caela deuorouits, seu peregrinat foils ad Vitem accedentes. & in ea morantes, vel ab ipsa recedentes. Circa quibus nihil occurrat notandū, quod non possit sumi ex dicitis.

Vnde in fectur in omnes interficij n-
res, maritimes, percontientes, capientes,
incarcerantes diuinites, vel hostilitie
fiquentes Sancte Romanæ Ecclesiæ Car-
dinales, Patriarchas, Archiepiscopos, E-
piscopos, Seditione Apostolicæ legatos,
vel Nuncios. De hac agitur Tolerantia cap. 16.
& res est clara. Quomodo vero estia hos
ferre omnes inne anquq estia clara effusa,
expliat Tolerantia vbi proxime, & Parer
sua: est sectione 2. elia. co. 18. de bonis

Additur etiam in Bulla exortio de man-
datis habentes, & prestantes auxilium
consilium, & favorem.

Quintadecima ferui in omnes, qui occa-
sione casuum, vel negotiorum occi-
dunt, fer quicquid modo periculum, aut
bonis spoliant per se, vel per alios om-
nes Ecclesiasticos, vel secularis ad Roma-
nam Ecclesiam supra eorum causas, & nego-
tiis recurrentes, ac illa in eadem curia
prosequi merentur, aut procurantes, negotio-
rumque gestores, aduocatos, procurato-
res, & agentes, vel etiam audientes, vel in
dices super diuisis causis, vel negotiis de-
putatos; & additur infra extendit ad coo-
peratoresque e verba valde sunt manifesta.

Circa hanc censuram facilia quorundam moranti Doctores, & Toletus morat circa istam particulam, *Moranti*, posse aliam quædam peccatam contra illos incurre et hanc, & præcedentem censuram. Legantur verba censuræ attentè: nam actiones prohibite manifeste sunt, & perforas prohibita similiter. 11

DVBIVM V.

De decimardecia, decimaquarta, decimaquinta, & decima sexagesima.

[illegible]

• *Belle* •

Decretum contra appellantes ad potestatem laicam in causis Ecclesiasticis ad impediendam executionem litterarum Apostolicarum.

Verba Bolla adducuntur à P. Suarez
 sectione 2 circa 4 numero 74. & à Tolet.
 capite 27. habetur hæc censura capite.
 Quamvis, de immunit. Eccl. siarum in
 sexto.

Matetia huius cœdine graviorissima est, & d' mox hoc tēpore disputata in His-
pania, quæ longissimam reponit tracta-
tioni malo in loco.

Decemquarta censura non definitis
precedenti fertur in eos, qui causas Ap-
ostolicas ad se advocant praeter iura
Apostolicorum, v. illam ex executione
impediant, & satis multis verbis expli-
cat hac censura. Legatur P. Quarta d. no.
75. Advertendum autem est, hanc cen-
suram solum compelli debere eos, qui au-
thoritate iudiciali hoc faciunt, & occasi-
onem literarum Apostolicarum, & sermo-
nis sui de his, qui hoc faciunt praeter
violen-
tia prohibenda, de qua v. antea
dierum, magna est hoc tempore quili-
bet aliam loco examinanda.

Decimaquinta tertio contra trahētes
ad tribus seculis personas Ecclesiasti-
cas, vel facientes statuta, quibus liberatis
Ecclesiasticis derogetur, & simile quid ha-
bitur cap. Nulli de sententia excom. &
& Bolze verba hinc sunt manifestata que ad-
ducit P. Tolet. cap. 28. P. Suarez sect. illa
2. item 77. Nec video aliquid verbum,
quod specialiter indicat explicationem.

Decimatexta fertur in eos, qui impendunt Prelatos Ecclesiasticos, in sua iurisdictione viantes de qua Toletus cap. 29. & similis habetur in hunc capitulum Quoniam, de immunitate Ecclesiarum in 6.

Sed observandum est non esse refutandam eam censuram, quia habetur in iuris censura tamē Bullę refutata est. Secundo notandum est, censuram Bullę solum loqui

loqui de iudiciis ordinariis, censura
citari capitulum etiam si illi non emendica
delegari.

DVEIUM VI.
De alijs excommunicationibus hu-
ius Bullæ.

Reliquæ quatuor vitiæ censuræ habentur in Bullæ, & 2. p. sic contra vitiū pardi-
miffi dicitur, non aut. fructus ad personā
Beneficentia pectinē, ratione bene-
ficiorum l. 1. c. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823.

Secundū necessarium est, inquit Tolet.
cum Caiet. vt sit bona pertinentia ad
personā. Et licet si casus de infert. Tu-
letus capit. 19. quod si quis vsurpet bona
beneficij vacantis, atque adeo ad nullam
personam pertinentis, non lucretur et hāc
sententiam, qui bona illa vsurperet, quam-
uis peccaret cum obligatione restituendi.
Conseruationem videtur probabilis,
quia hec prohibitio fa & videtur in sano
tem dignitatis Ecclesiasticæ, non in vili-
tatem personæ, vt docuit P. Suarez. nam
q. 77. qui tamen ex se dicere oppositum
esse improbabile, magni enim momenti
est in his rebus, sicut & in alijs, Caiet. &
Tolet.

Tolera. Terribi docet Toler. necessarium est, ut fiat usurpatio, cum quidam quasi appropiatione; sicut si ad usurpatorem pertinet, rene ea bona; unde qui illa capere solam animo furandi, securi essent quous illa bona personae secularis, non incurreret hanc censuram. Ira Pacer Suarez, de Caset. supra.

Notandum etiam est, extendi tam censuram in ultimis verbis ad eos, qui quavis occasione, vel causa sine Romani Pontificis, vel eorū, ad quos de iure pertinet, expressa licentia sequestrant.

Decretum hoc fertur, contra imponen-
tes aut recipientes de cimar, aut alia dene-
ra peritiosa aut bonis Ecclesiasticis abisq;
Pontificis licentia, & comprehendit dan-
ses auxilium, vel consilium, & incurran-
tur alie pene, & censurę per hoc casu li-
te in alio Concilio, est autem adverte-
endum, simile censuram laram esse in Con-
cilio Lateranensi sub Alex. III. cap. 16. &
habetur capite Novimus, de immunitate
re Ecclesiasticorum, Legator. Tolet. supra.
cap. 20.

Decimo non d fertur contra magistra-
tus, & iudices, notarios, scribas, execu-
tores, & subexecutores, quemodolibet se
interponentes in iudiciis capitalibus, seu
criminalibus contra personam Ecclesia-
sticam, illas processando, capiendo, rōta-
illam perferendo, & exequenda, sine spe-
ciali auctoritate, & expressa Sancti Ro-
mā Apostolicę Auctoritatis. Quę verba satis
sunt manifesta: quę Tollerius testis cap-
it. 39. in fine, & Pater Suarez & c. 2. tit.
nurs. 10. & c. 2. tit. 2. de iur. iur.

Sciendum appropositi in Bulla Gregoriana fuisse reprobationem omnium privilegiorum quorundamque verba omnia sunt in Bulla Sixti V. et Clementis VII. sed in Bulla Clem. addita sunt illa: Sine exceptis, et expressis Sancti Sedis Apostolicis licentiaque verba, uti in quibus tollunt privilegia priores, vel limitationes addunt.

Vigesima fertur contra destruentes, in-
nudentes, occupantes terras Romanæ Ec-
clesiæ subiectas in totum, vel in partem,
aliam vrbe, Regnum Siellie, insulas Sar-
dinie, & Corficę, & alias ciuitates, terras,
vel loca, vel iura ad Romanam Ecclesiam
pertinentia, extenditur, etiam ad fauor-
es, & defensores eorum, qui talia fecer-
int, non verba sarta sunt manifesta.

Rebate explicare, quis possit absolvere
ab his censuris. Et primo dicitur ad ex-
tra mortis articulum, nullis preter Roma-
ni P^oni d^oe. Hec sunt verba per expressa
huius Bullæ, & in articulo mortis nullus po-
test absolvere, nisi sub iuramento d^o stando
iudicatis Ecclesiæ, vel fariis faciendo casu
ne premissa. Si posset a aliquis querere, qua-
lis debet esse hæc cautio: & communi-
ter dicendum esse pignoratitiam, si fieri
potest; vel saltem hanc cautio iuratoria.
Legatur Caietanus de est. vniuersali
ne cap. 77. & dicitur quod est debere cautio-

nem esse secutam, iuxta facultatem debitoris.

Et sciendum est, in Bullis non exigi pro eo articulo satisfactioem, sed cautionem, ut manifestum esset, non esse necessariam satisfactioem re ipsa praecedentem; si tamen satisfactio posset fieri in eo articulo, non esset absolvenda penitus, antequam re ipsa exhiberet satisfactioem.

Deinde cum dicimus, solum Pontificem posse absolvere, non ex aliorum delegatos ab ipso, sed delegatio debet fieri iuxta modum praescriptum in hac Bulla: non enim sufficit generalis facultas, sed necessarium est, ut fiat mentio casuum huius Bullae, ut ipsa Bulla declarat, & reuocatur omnes facultates, etiam si ecclesiae, sint per Concilij decreta: & propter hoc P. Suarez disp. 31. sectione 2. docet reuocatum esse decretum Concilij Tridentini eoecumenici Episcopis, ut possent occulte etiam absolvere ab heresi, de quo diximus supra disp. 24.

DISPUTATIO XXIX.

De excommunicationibus reueruatis Pontifici in decretis.

IN Explicandis alijs excommunicationibus Papae reueruatis frequenter hoc ordinem seruauit Doctores, ut prius explicet eas, quae sunt in Decretis, deinde quae sunt in Decretalibus, postea quae sunt in Sexto, deinde quae sunt in Clementinis, tandem quae sunt in Extrauagantibus.

DVBIVM PRIMVM.

Quomodo sit intelligenda excommunicationis laica contra iniicientes manus violentas in Clericum.

SCiendum est, laicam fuisse ab Innocentio II. in Concilio Lateranensi, & habetur capite, Si quis suadente, 17. quest. 4. de qua P. Suarez disp. 2. a. 2. et 2. in num. 4. Tolet. cap. 32. verba sunt Si

quis suadente diabolo, huius sacrilegij reatum incurrerit, quod in clericum, vel monachum violentas manus iniecerit, anathematis vinculo subiacet, & nullus Episcoporum illum presumat absolueret, nisi in mortis urgente periculo, docet Apostolico conspectui praesentetur, & eius superioris mandatum.

Circa hunc canonem notanda sunt nonnulla: vnum est, ex verbis illius sui est censurare censuram imponi ipso facto alterum est, comprehendere omnes personas, ut notauit Glossa in illud cap. Tolet. cap. citato, & alij.

Deinde sciendum est, quatuor esse necessarias, ut incurratur haec censura. Primum est manuum iniectio. Secundum, ut sit violenta. Tertium, debet esse peccatum mortale. Quartum, debet esse contra clericum, quae omnia sigillatim sunt explicanda.

Circa primum, & secundum, certum est intentionem hanc debere esse actum externum in facto consentientem, & non in verbis. Legitur P. Suarez sectione 1. ad quoniam 13. quod bene explicat Toletus ex Glossa.

Sed est difficultas, an sit necessaria haec actioem esse grauem in ratione personae, ut corporalis; vel sufficiat esse grauem contra honorem ex communi hominum iudicio, vel gratis, si quis contra honorem ipsum percutiat vigam, aut arundinem.

Tolet. cum Glossa supra actiones nomenclat. P. Suarez supra nom. 23. docet non esse necessariam percutiotionem corporalem, quae sit graue damnum corporis, quod est iuxta communem sensum.

Deinde eam addocet, non esse satis actionem iniuriarum, quae sit graue percutum contra honorem, quia haec fieri potest absque aliqua percutiotione carnis personae clerici, & tunc non dicitur manuum violenta iniectio in clericum. Quae duo vera sunt, & mihi placent. Deinde dicendum est sufficere percutiotionem grauem in ratione lesionis corporalis, de quo non est dubitandum, si sit peccatum mortale. Rursus etiam sufficit actio iniuriarum secundum hominum sensum contra honorem clericum, si alijs attingat clericum, quia cum contactu verum est iniectio iniuria, & violenta in clericum, quod bene docuit P. Suarez supra, & actiones, quae ex Glossa assignant Tolet. tales sunt: unde si quis conuer-

Supra

Suarez

Toletus.

tot clericum percutere, & tamen non arceat illum, non incurrit excommunicacionem, ut ex alijs dicitur Tolet. Insuper per sola verba contra honorem non incurratur hac excommunicatio propter dictam rationem. Ex qua doctorum multa dubia in specie solui possunt infra videri ostendimus, in quibus casibus excusatur quis ab hac censura.

Tertio, particula supra proposita, quod debeat esse peccatum mortale, constat ex doctrina supra repetita, quod hac poena non potest imponi nisi ob grave peccatum.

Circa quartum videndum est, quinam gaudeat hoc privilegio, & qui significetur nomine clericus, idcirco enim hanc actionem debere esse contra clericum.

Et primo nomine clerici intelligitur habeat primum tonsuram, et a communi sensu est ratiocinandum quod dicitur Concilium Tridentinum sessione 23. cap. 6. de reformatione, ubi loquens de clericis habente primam tonsuram, vel minores ordines, ut etiam fori privilegio non gaudeat, nisi beneficii. Eclesiasticum habens, aut clericalem habitum, & tonsuram, defertur atheni Ecclesie ex mandato Episcopi, vel in seminario rhetorice, aut in aliqua Schola, vel in universitate, de licet. Episcopi, quod in via ad maiores ordines suscipiendos verletur.

Toletus.

Item docet Tolet. ex communi sensu Doctorum gaudere hoc privilegio excommunicatum clericum, suspensum, interdictum & degradatum solum verbaliter, ad realiter quod etiam docuit P. Suarez supra. Item omnes qui habent sursum aliquem ordinem. De clerico etiam coniugato legitur Patet Suarez, & Toletus supra.

Rursus certum est, religiosum gaudere hoc privilegio.

Veteris gaudet hoc privilegio relictus conjugatus cum virgine, ut docet Tolet. & Suarez supra, & Doctores communiter, nota caput, *Inculcum*, de clericis conjugatis in 6.

Unde gaudet hoc privilegio monachus, id est, omnis religiosus, & comprehenduntur etiam famuli, capite de monachis, de sententia excom. Nuncius comprehenduntur nuntii.

Vnde manifeste deducitur, comprehendit hoc privilegio eos, qui in

Societate Iesu post biennium emissit vovetia vora simpliciter, per quam emissioem constituitur verè, & essentialiter religiosus iuxta definitionem Greg XII. constitutione, Ascendite Doctores, de quo dixi in materia de voto.

De religiosis qui dicuntur Tertii Ordinis Sancti Francisci, dubitant doctores aliqui dunt non gaudere hoc privilegio, quia revera non sunt religiosi.

Sed Navarros in summa cap. 27. num. 79. dicit illos non gaudere hoc privilegio secundum hoc commune, bene, tamen in eundem privilegio Pontificum, & secundum consuetudinem & statum eius in Romanam, & citat auctora, qui ita affirmant, si segregati in vitam, & habitum Religionis ferant, & habuerint in decisione Regi in articulo 33 in fine, & idem docuit Tolet. *Toletus* supra, & Patet Suarez vult hoc etiam esse verum secundum hoc commune, quod si sit personæ Deo dicere, & nomen religiosi habere, Sed multi estis ille difficile, ne videatur verum, cum teneat non sint religiosi, & ideo placet sententia, & modum philosophandi Navarri.

De eremita errant disputant Doctores, an gaudet hoc privilegio, super quo diversæ opinionis. Mihi videtur eremitam non gaudere hoc privilegio, quia, ut ponamus, non est clericus, & alius non est religiosus. Legatur P. Suarez disp. 34. de cens. num. 21.

DVBIVM II.

Quis excusetur ab hac censura.

DE Hoc legatur Tolet. cap. 34. & P. Suarez art. 35. & dicendum est plures esse casus, in quibus non incurritur hæc censura. Vnus est, quando percussio, vel manus inpositio sit sine peccato mortali, collata cap. 1. de sententia excommunicationis. Erroret si illa fiat sine peccato mortali, collata nullo habere locum.

Secundo non incurritur, quando sit foris. Ita habetur, cap. 21. v. etiam, de sententia excom.

Tertius casus est, quando quis percutit in detentionem propriam cum moderamine inculpate telis. Habetur ex ipso. Si vero, & feriendo, de sententia excom. ac quo P. Suarez supra.

Quarto, quando quis percutit clericum

Suarez.

cut.

curpiter inuentum cum vxore, vel matre, vel fornicatore, vel filia, & capite, Ad hac 33. quæst. 2. & secundum rationem Doctorum docent aliqui nomine vxoris etiam comprehendendi sponsam, quæ solum contraxit per verba de futuro. Sed P. Suarez num. 36. & multi alij dicunt non includi illam sponsam, quæ non est proprie vxori, quia sponsus ille potest propter talem causam discedere à contrahenti sponsa hinc.

Circa matris nomē diffinitas est, an illius nomine comprehendatur omnes affines matris. Et affini matris aliqui, vt refert Toletus. Sed verius est solum matrem intelligi, secundum proprietatem nominis, & Toletus, & alij non pauci dixerunt & eodem modo nomine filiorum intelliguntur omnes descendentes. Hinc nomine filie debet intelligi ea, quæ talis est per naturā, non per adoptionem, vt notat P. Suarez iuxta Glossam communiter receptam in 1. itauni capot.

Quintus casus habetur capite, Si verò, & secundo, de sententia excommunicationis, quando quis percutit clericum, prudenter ignorans esse clericum, quia non habebat signum, ex quo posset colligi esse clericum, & idem iudicandum erit, quando ex alijs capitibus prudenter potuit non esse clericum, tunc enim non peccat peccato percutiens clericum, vt talis, etque est peccatum contra dignitatem personæ iuxta doctrinam traditam, disp. 7. de iur. 1. & ex P. Vazquez tractatu de excommunicatione dubio 14. Vnde si hanc habent ignorantiam circa statum clericalem, nihil refert, siue det operam rei licet, siue illicitæ, vt docet Toletus in præf. cum P. Vazquez ubi proxime.

Sextus talis, quando clericus est relictus excommunicatus, tunc enim amittit privilegium clericale, cap. Degradatio de penis in 6.

Septimus, quando negotiationibus prohibitis se immiscet, & rei admonitus à Prelato non desistit, capite, Et licet, de vita & honestate clericorum.

Octauus, si relicto habitu clericali arma deferat militaria, cap. In audientia, capite, De sententia excommunicationis: quod intelligitur quando ter admonitus non desistit.

Nonus, quando relinquat habitum clericalem, quia si vult, & contra coo-

sistit, & rei admonitus non obedit, capite Comingit, & secundo, de sententia excommunicationis.

Decimus est, quando clerici se faciūt inclaros, goliandos, bastones cap. de vi 12 & honestate clericorum in 6. innotat clericale privilegium, per anni persequeremur, vel rei admoniti à Prelatis non desistunt.

Vndecimus casus est Clem. de vita & honestate clericorum, amittit enim clericus clericale privilegium, si publicè, & personaliter exerceat officium tabernarium, vel si ei admoniti non desistant, vel si post admonitionem reuertatur in his ergo casibus in quibus clerici amittunt privilegium clericale, non incurritur excommunicatio ex iniectione masonum violentiam in eos.

Duodecimus est similiter, si percuriat clericum, qui non solum verbis, sed factis induxit ad actum carnalē. Inquit P. Suarez cum illo 33. qui alios citat.

Decimotertius, quando clericus prius admonitus est ab aliquo, ne cum vxore monialis colloquatur, si manens postea eum inueniat loquentē, potest illum detinere, et suo iudicio tradere.

Decimusquartus, quando ad correctionē seu disciplinam filiorum, percutiuntur constat ex capite. Cum volumus, de sententia excommunicationis aliquibus personis licere legem percutiōis clericum. De hac materia legamus P. Suarez disputatione 32. sect. 1. & num. 40. & primum, qui habent officia eiiciendi ex Ecclesia turbantes officium diuinum, possunt percutere clericos in minoribus ordinibus turbantes Ecclesiam, licet officium. Secundo seniores alij clerici possunt idē percutere zelo deuotionis. Tertio Prelati respectu subditi. Quarto id licet Magistris respectu discipulorum. Quinto domino respectu seruorum. Sexto, patri respectu filiorum.

Addendum verò, quodbus premis generibus personarum solum illud licere respectu clericum in minoribus constituit, vt habetur expresse in illo capite, Deinde Prelato licet omnes clericos percutere, quia exutus nullam assignat limitationē difficultatē verò est de alijs duobus, & præsertim de patre.

Prima opinio est aliquorum in capite Cum volumus, supra cit. quam sequitur Syluest. excommunicatio d. 5. 6. & alij qui

Suarez

Toletus

Suarez

Vazquez

qui affittant id licere parentibus correptionis causa.

Altera opinio est Gloſſæ in cit. caput, & aliorum, qui negant id licere parentibus, & probant, quia ut vidimus in capite citato, duobus primis generibus perſonarum tantum ſolum conceditur reſpectu orbi, qui exordium ſuntio minoribus conſtituti, & Tolet. ſupra dicit hoc eſſe rariuſ.

Sed cum in hiſ vltimis non aſſignetur limitatio, non vident idoneum fundamentum ad talem limitationem faciendam, & hoc ſequitur Patet Suarez ſeſſione illa 1. numero 48. in fine. Nauarrus cap. 27. num. 81.

Dubitat tamen, an quodam prædicti excedat modum percuſſionis reſpectu ad correctionem, incurſant hanc cenſuram.

Prima opinio eſt Gloſſæ in caput, Vniuerſitatis, de ſententia excommunicatio- nis, aſſumens illos incurſere hanc cenſuram. Et probari poteſt, quia facultas ſolum conceditur in ordine ad correptionem.

Sed Gloſſa in caput, Cum voluntate, citatum, docet non incurrere illam, hanc cenſuram.

Et aliqui redigant in concordiam has duas opiniones ſecundum doctrinam Sylueſtri excommunicatio in 6. §. 6. ut non contrahatur, quando eſt purus exceſſus, ita ut non ſit peccatum mortale. Et hanc doctrinam ſequitur Tabiena excommunicatio 3. caſu 2. & Tolet. ſupra num. 1. & ex dictis poteſt probari utraque pars, & prior ſa- ciſſe inreſtigitur, quia ſine peccato mortali non incurſetur hanc cenſura, Secunda probatur, quia ſit contra facultatem grauimodo, ita ut ſit peccatum mortale.

Sed queri poteſt, quid dicendū ſit quando prædictæ perſonæ percuſſiunt per textum correptionis, ſed non ex fine corrigendi, ſed ex odio. Reſpondent Sylueſter, & Tolet. ſupra, incurſi excommunicationem, quia facultas eſt conceſſa ad corrigendum, ex fine correptionis, & docent eſſe communem ſententiam, quam ego intelligo, ſi ſinis ille aliquo ſigno manifeſtetur, aliis non poteſt Eccleſia eum adum punire iuxta doctrinā à nobis traditam ſupra diſp. 4. dub. 2.

Deinde vocatur in dubium, an prædictæ perſonæ per alias poſſint conſtringere clericum. Reſpondet Toletus ſupra primò Epifcopo non licere per ſeipſum punire,

iuxta caput, Non licet, diſtinct. 86.

Secundò Abbati non licet percutere per alium, iuxta caput, Vniuerſitatis, de ſent. excommunicatiſ neceſſitas vergeat.

Tertiò doceor auctores non pauci, quod cumque poſſent clericum per laicum incurſere hanc excommunicationem, & probant ex cap. Vniuerſitatis, quod ſolum loquitur de Abbate.

Oceſſione huius doctrinæ mouet dubiū Paucimitas, an incurrant excommunicationem illi, qui per laicum torquent clericum, & Panormitan. in cap. Cum voluerat citatum, dicit illos non excuſari à peccato, nec à cenſura, Nauarrus cap. 27. num. 86. excuſat eos à cenſura, ſed non à peccato.

Sed Sylueſter in eo citato ab utraque excuſat eos tantum propter et conſuetudinē, cumque facile non incurratur clericus, qui velici illud officium facere, & hoc parat penſabiles Tolerus capite 4. citato in fine. Et ea hiſ facile eſt alia deducere.

DYBIVM III.

An excommunicatio canonis, Si quis ſuadente, extendatur ad mandantes, vel conſulentes, aut alios.

SI Cōſiderentur ſolūm verba canonis, Si quis ſua ſente, non videtur cōprehendere conſulentes vel mandantes.

Verū alia iura ita interpretantur eum cōprehendere, ut extendant ad mandantes, vel addant extensionem in cap. M. lieres, de ſententia excom. dicitur illos, quorum mandato, vel auctoritate alij violenter manus in clericum imponunt, incurrere cenſurā huius excommunicationis, quod in capite, Cum quis, de ſententia excom. 6. extenditur ad reſtaurationem, que equiparatur mandato.

Difficultas eſt, an incurſat hanc cenſuram quicumque mandat, Toler. cap. 35. docet, primò non incurſere illam mandantem, qui ante percuſſionem reuocauit mandatum, & mandatarius agnouit reuocationem, & dicit eſſe communem doctrinam multorum.

Tertiò docet, quando mandans reuocauit

Taleſia

re mandatum, sed revocatio non potuit pervenire ad mandatarium, incurrere mandantem hanc censuram pro qua sententia erat Angelum excommunicatio §. nonde- ro 32.

Tertio docet, si mandatum motiaror ante executionem mandati, non contrahit excommunicationem, quia mortuus non potest incurrere illam, ut diximus supra.

Quarto, docet etiam aliquibus Doctoribus, eodem modo phrasim phandam esse de eo- sulente, sicut de mandante.

Mibi placet primo, non incurrere hanc censuram mandantem, quando revocat mandatum ante executionem, & manifesta revocationem mandatario. Ratio est, quia tu ne non est causa moralis effectus, quia mandatarius non movetur propter mandatum, quia iam cognovit revocationem mandantis, propterea in materia de restitutione dicebam, mandantem in hoc evenit non obligari ad restitutionem.

Secundo mihi placet mandantem incur- rere hanc excommunicationem, quando revocatio non est nota mandatario, quia tunc mandatarius vere agebat, ex virtute mandati, & mandans vero est causa moralis effectus virtute mandati prioris neque revocatio ignorata a mandatario impedit. Vnde repetenda est Glossa cap. Cum quis, de excommunicatione in feci o- tentionem docens.

Tertio mihi placet tertium dictum To- lerii.

Circa primum notandum est id, quod de causa consistente dicebam in materia de restitutione, nempe aliquem posse duobus modis dare consilium, vel quando vult ostendere veritatem, ut si interrogatus, an bellum aliquod sit iustum, respondeat esse iustum, & in hoc evenit si re ex aliis considerata revocat consilium, & manifesta illud alicui affirmavit hanc esse verita- tem, non erit causa iniusticie, etiam si alee- gerat bellum, quia in hoc casu gerens bel- lum non movetur ex consilio dato, quod cognovit revocatum, & manifestam veritatem ex mente consulenti. Altero mo- do potest quis probare consilium, non quia dicat rem esse honestam, sed quia affirmet esse uti etiam propter mundi honorem occidere inimicum, ut ibi gratia, & in hoc casu videtur non sufficere revocare consi- lium, quia alicui ex prioris ratione move-

atur ad occidendum, quia aliqui existimant hanc revocationem sufficere, & semper considerandum est, an qui occidit ita mo- veatur ex ratione consulenti, ut consu- lentis dicit possit causa moralis.

Item queritur de terra predicta, an iudici seculari liceat deinere, seu mittere in vin- cula clericum. Et certum est non licere, & talem iudicem incurrere sententiam excommunicationis, habetur capite, Num- per, de sententia excomm.

Addit Tolerus supra licere, abique col- pa, vel excommunicatione in quatuor ca- sibus. Primo, quando est iudex causa cultus se- culari capite Degradatio, de poenit. in sexto. Secundo, si est incorrigibilis, ita ut prius sit depositus, & propter incorrigi- bilitatem sit excommunicatus, & anathe- matizatus, & tamen pederat incorri- gibilis, capite, Cum non ab homine, de iudi- cio. Tercio, quando id sit de mandato Pra- lati, capite, Si clericus, de excommunica- tione in 6. Quarto, propter aliquod bonum finem, nempe propter vitium criminis, vel quando post commissum crimen est periculum sup. Et ratio est, quia in his casibus non potest quis imponere ma- ius violentas suadente diabolo in clerico- rum.

Dubitate item Doctores, an clericus, qui se ipsum percutit, ita ut percussio sit mor- tale peccatum, incurrat excommunicationis sententiam latam in canonibus. Si quis suadente. Et est multorum sententia, talem clericum incurrere illam censuram ita co- muniter contingit in cap. 1. de cunctis excommunicationibus, Synodus excommu- nicatio 6. §. 8. Tabernaculum excommunica- tio 5. casu primo numero 31. Navarros in summa cap. 7. num. 79. & P. Toler. supra dicit non ab hac opinione tam communem recedendum. P. Suarez scilicet. citat. num. 59. dicit esse probabilem, & addit, quoniam non desunt multi Doctores oppositi sen- tentie.

Probari vero solet hac sententia ex ca- pite, Contingit, ubi primo, de sententia excomm. ubi dicitur canonem, Si quis su- adente, non ramin favorem personarum, quod in favorem ordinis clericaliis esse promul- gatam.

Secundo probat ex canonibus, Si non licet 23. quæstione 5. ubi habetur plus esse ho- micidam, qui se occidit, quam qui occi- dit alium, ergo.

Toleros

Toleros

Toleros.

Lib. III. Disp. XXIX. 77. Dub. III.

Suarez.

Sed ut testatur Pater Suarez supra, multi Doctores contrarium sentiunt, & mihi est probabilius. Ex probari potest primo, quia prædictis canonis, Si quis suadente, manifestè loquitur de persona distincta à percussore clericum. Secundò, quia oppositum nullo iure probatur in capite. Contingit, loquitur de actione iocundissima, de qua loquitur canon, Si quis, & hic, ut dixi, de actione alterius personæ. plane loquitur. Neque est idem fundamentum in eo capite ad dicendum ratem censuram illic clericum seipsum percussit tamen iudicium maioris momenti est, quia licet dicatur magis homicida, qui seipsum interfecit, quam qui interfecit alium; tamen hoc nihil refert ad probandum in prædicto canonis, Si quis suadente, sermone esse etiam de ipso clerico se percussore et hoc multi putant probabile.

Alia difficultas est, an quando quis percussit clericum censetur canonis, Si quis suadente.

Suarez.

Pater Suarez supra num. 7. respondet sub distinctione nam vel a seculo est iuratus ordinis clericali, vel non si non sit tutioris, dicit percussorem non incurrere censuram, quia tunc cessat ratio capitis, Contingit, de sententia excommunicationis scilicet tamen si se in iuratus tunc enim videtur incurrere censuram iuxta caput, Contingit citare et hoc sensus est communis sententia Doctorum, quam sequitur Toletus supra.

DUBIUM III.

Quis possit absolvere ab hac censura.

EX Verbis canonis, Si quis suadente, super à talis constat hanc excommunicationem esse referatam Summo Pontifici, ut notant Doctores.

Sed quia sunt aliqui casus, in quibus alij præter summum Pontificem possunt ab hac censura absolvere, oportet eos explicare.

Ex his, quæ dicenda sunt, explicandum est, quæ sit læsio enormis, seu gravis, mediocris, & levis. Enormis dicitur, quando processum est ad mutilationem, vel

effusionem sanguinis; aut ratione personæ, quando in Episcopum, aut Abbatem violenta manus est iniecta, iuxta caput, Cum illorum, de sententia excommunicationis. Levis autem est illa, quæ sit puer, palma, manu, pede; ligno; aut lapide non facientibus volens, & declaratur in Extravaganti, Perletris, cuius meminit Hostiensis in capite Petueit, de sententia excommunicationis; quæ tamen in iure non habetur, & in ceteris auctoribus sibi ut non pauci observant, & notat Pater Suarez disputacione 3a. Notandum verò est, non vocari leuem, quasi non sit peccatum mortale, levis tamen læsio dicitur comparatione enormis, & gravis.

Ad iudicandum verò, an sit levis læsio, iudicium sumendum est, non solum factum, sed quantitas, & modi, & circumstantiarum rarum, loci, & personarum, iuxta Extravagancem citatam. Mediocres dicitur media inter eorum, & leuem, de qua non potest esse certa regula, ut loquitur Toletus cap. 3. & omnia hæc prudenter sunt consideranda docet, Pater Suarez locutione 2. num. 9. qui legi potest à num. 88. & à num. 63.

Suarez.

His præmissis, primò docet auctores ab excommunicatione contracta ob iniectioe manuum in leui, percussione posse Episcopum absolvere, tam seculares, quam clericos; ita habetur expresse capite, Petueit, de sententia excommunicationis.

Secundò, à contracta propter læsionem mediocrem potest absolvere Episcopus clericos collegialiter viuentes, si forte unus alterum percussit. Ita habetur capite, Quoniam, de vita & honestate clericorum.

Tertiò, quando sunt Monachi in claustris degentes, & unus alterum percussit, à proprio superiore potest absolvi, si læsio est levis, vel mediocris tantum, ita capite, Cum illorum, de sententia excommunicationis habetur, quòd si percussus est clericus secularis, tunc religiosus, percussus à Papa est absolendus. Quod Toletus, & alij explicant, si percussio fuit mediocris; nam si fuit levis, potest Episcopus, non tamen Prelatus, iuxta caput, Religiosus, de sententia excommunicationis in sexto.

Deinde si officius Principis, Prelati, vel alterius potestatis percussit clericum, & non

& non animo infertendi iniuriam, sed sui officij causa ob detinendam eueham, potest absolui ab Episcopo, si sentis laesio tantum. Habeat capite, Si vñ, de sententia excomm.

Item si est iustum impedimentum temporale, ob quod percussens non potest accedere ad summum Pontificem, potest absolui ab Episcopo cum iuramento, ut cessante imprudens non, accedat ad Sedem Apostolicam, huiusmodi capite, Di. cetero, de sententia excommunicationis.

Rursus serui absoluntur ab Episcopo in duobus casibus, unus est, quando seruus percussit clericum eo sine, ut se liberaret a suo domino: aliter, quando absentia eius est iam magnum detrimentum domini, & tamen homines non sunt in culpa eius lesionis. Et in his duobus casibus absoluitur, etiam si laesio enormis sit, si tamen ita sit enormis, ut ad vitandum scandalum, minus odus sit ad Sedem Apostolicam, non potest Episcopus absolvere. Quae omnia habentur capite, Relatum, de sententia excomm. quod solum intelligitur de mancipiis.

Addendum est, quod si seruus fuerit consequens libertatem, de hac ad Sedem Apostolicam accedere, quando ab Episcopo absolutus est a laesione medietati, vel enormi, & cum iuramento de hoc faciendo debet absolui, cap. Quamuis, de sententia excommunicationis.

Notat autem Tolerus, & alij, quod si iusti, qui tenebantur accedere ad Sedem Apostolicam, & fecerint iuramentum, non accedant ob hanc opportunitatem, peccant contra iuramentum, & de nouo includuntur in excommunicationem, capite, eos, de sententia excommunicationis in se 1to.

Deinde placeat referre alios casus, in quibus Episcopus potest absolui ab hac censura, quae cumque fuerit laesio de quibus dubio sequenti.

DUBIUM V.

In quibus casibus possit quis absolui ab hac censura absque recurso ad summum Pontificem.

DE Hoc legatur Pater Suarez scilicet. r.

In hac re sciendum est in ipso canone. Si quis suadente, concedi facultatem absoluiendi pro articulo mortis, & in capite. Ea notitia, de sententia excommunicationis, statimur, ut hanc absolutio concedatur prius praestito iuramento, ut si absolui solus fuerit in consequens salutem, ad Sedem Apostolicam, vel Legatum Pontificis accedat.

Sciendum deinde est ab hac censura, & a reliquis, pro articulo mortis, talis mortis posse quemlibet Sacerdotem absolui, ut saepe docuit adductis, & patet ex his, quae diximus in materia de poenitentia, agentes de casibus reservatis.

Secundum sciendum est, quod ex ipsa varietate personarum, quae absolui possunt sine recurso ad Pontificem.

Excipiuntur poenitentiae annos quatuordecim, vi habetur capite, Super eo, de sententia excommunicationis, nec obligatur ad accedendum ad Pontificem, cum ad maiorem aetatem peruenierint, capite. Quoniam, eodem articulo.

Item excipiuntur mulieres coniugatae, & filiae, capite, Mulieres, eodem articulo, quae possunt absolui ab Episcopo.

Item moniales possunt absolui ab Episcopo, capite, Moniales, eodem articulo. Deinde impotentes ad iter faciendum, ut claudicat, & similes, capite, Ea notitia, de sententia excommunicationis.

Item quando ita sunt pauperes, ut non queant sustineri, nisi suo labore, nec possunt accedere ad Sedem Apostolicam, nisi mendicantes, capite, Quod de his, eo titulo. Sed aliqui docent, quod si isti pauperes solent vivere ex elemosinis, ostentant peccata, possunt & debent accedere ad Sedem Apostolicam, quod non potest verum absolui dictum, sed concedendum, sunt aliter custodiantur talis hominis, aut habeat famulam, & an possit facile inuenire inuenire elemosinam. Legatur Tolerus supra, P. Suarez scilicet. r. nom 65.

Et ad dicta adducuntur alij impedimenti, quos nouerant summi, & ex dictis non est difficile ferre iudicium, & capite, Ea notitia, de articulo, excipiuntur mulieres, senes, valetudinarii, seu membrorum debilitationibus impediti, quibus conceditur, ut satisfacta parte ab Episcopo possint absolui.

Est autem circa doctrinam traditam

difficultas, an quando absolutio remittitur Episcopo, sit reservata illi, & aliorum possit extra articulum dicitur, nisi Episcopus ipse, vel de licentia eius, & hoc videtur dici iuxta capita citata, & docet Navarros cap. 2. §. 1. num. 1. 2. cum aliis Canonistis, & P. Suarez supra sect. 2. citata notit. 64.

Suarez.

Notat item Tolerus supra, Legatos & laicos de iure communi habere facultatem absolviendi ab hac censura, capite. Ad eminentiam, de sententia excommunicationis.

Deinde notandum est, in capite, Quamvis, de sententia excommunicationis, excusari eos, qui canonico impedimento sunt impediti, & quatenus aliqui, quid sit intelligendum nomine canonici impedimenti, & breviter dicendum est intelligi omne impedimentum per canones expressè prohibitum, vel quod iudicatur legitimum.

Hactenus verò dictum est, quis possit absolovere ab hac censura de iure communi observandum autem est, posse aliquem absolovere ex privilegio, in quo Religiosi debent observare sua privilegia.

Item observandum est, quid concedatur in Bulla Cruciate, circa hanc materiam, velio aliquo Iubilæo. Sole enim communiter concedi facultas absolviendi pro foro interlori.

DISPUTATIO XXX.

De excommunicationibus quæ habentur in Decretalibus, & reservantur Papæ.

DUBIUM PRIMUM.

De aliquibus excommunicationibus.

Prima adducitur à Navarro, & aliis Doctoribus ex capite, Quoniam, de officio delegati, ubi quando aliquis est excommunicatus à Papæ delegato, & manet peccatum in ea excommunicatione, reservatur illius absolutio Papæ.

Quæ ut notavit P. Suarez supra sect. 2. in principio, non est censura à iure, sed ab homine, ferri enim debet à Delegato.

Suarez.

Secunda assertio ab eodem Navarro, & quibusdam alijs, ex capite. Ad falsam sortem, de crimine falsi quæ excommunicatio in eo capite non est reservata, reservatur tamen in Bulla Conæ, da qua diximus in explanatione Bullæ Conæ, & legi. postunc Doctores istam explicationem.

Tertia adducitur ex capite. Dura, de crimine falsi, sed ibi non ferri ipsa iure, sed præcipitur promulgari ab Episcopo contra eos qui habent literas falsas Apostolicas, & intra viginti dies eas ob desinunt, aut resignant quod si post promulgationem insinuat, habet reservatam Pontifici.

Similis modus excommunicationis, & reservationis est capite, Conquesti, de sententia excommunicationis, ubi præcipitur Pontifici quosdam sacrilegos denunciari excommunicatos, & non absolvi, donec cum literis suorum Prelatorum veritatem continentibus Apostolice se conspectui præsentent.

Circâ quem textum dubitandum est, an ea excommunicatio sit lata iure ipso. Ratio dubitandi est, quia dicitur *ipso excommunicatos denunciari*. Vbi verbum Denunciandi potest duobus modis sumi, vel ita ut supponat iam excommunicationem, & denunciare idem sit, quod illos publicè manifestare, vel ita, ut ipsa denunciazione fiant excommunicationes. *Mat. 18. 17.*

Glossa in citatum caput refert sententiam assertentium, illos non esse ipso iure excommunicatos, & probatur, quia capite ultimo de furtis quidam qui Ecclesie sit bona quædam furto accipiunt, si non erant infames, dicuntur per poenitentiam, & satisfactionem admittendi ad ordines, si alius sine idoneis, ubi ulla requiritur absolutio à censura.

Secundò, quis in capite, Conquesti, de foro competenti dicitur in maiores rerum Ecclesiasticarum anathematizandos esse, ergo non sunt ipso iure anathematizati.

Sed communis opinio est excommunicationem, de qua est sermo in capite, Conquesti, ipso iure esse latam. Ita docent in illud caput, & sequitur Panormitanus, & alij interpretes. Tolerus capite 36. excommunicatione 6. Pater Suarez sectio. 3. numero 6. quod plane textus ipse præfert, si sincere velimus illud interpretari.

Sed notandum est, esse ibi specialem reservationem.

Suarez.

sermonem de furto rei Ecclesie, non quorundocunque, sed cum violenta fractione, & spoliatione: & ut Doctores redigant in concordiam hoc caput cum aliis, quæ allegantur pro prima opinione. Nam capite utrumo de furis, solum est sermo de quadam simplici fure: ex capite autem Cōquesti, de foro compræhensi, solum colligitur, non omnem furem rem Ecclesie locatarum esse iure excommunicatū: quod etiam colligitur ex capite, Indigne, 13. quæst. 2.

Sed quaerunt aliqui, ubi sit facta ipso iure prædicta excommunicatio. Nauarrus dicit, latam esse ante illum Canonem, capite Cōquesti, de sententia excommunicationis, & ex illo colligi latam fuisse. Et Glossa eandem opinionem in hoc capite Canonis 1. 1. quæstionis 3. & caput omnis Ecclesie 13. quæstionis 4.

In priore capite hæc habentur verba, Ecclesiarum Dei violatores, auctoritate Dei, & iudicio Sancti Spiritus, à gremio Sanctæ Mariæ Ecclesie, & consorcio ceteris Christianis eliminari. Quæ verba, si quid prouocet, probat omnes sacrilegos ante ipso iure excommunicatos.

Alij exponunt, solum traditi ibi formam feceris excommunicationem, quando operueris, non tamen esse latam.

Alij verò in idem caput docent latam esse excommunicationem, sed contra quosdam illius temporis, qui per violentiam iurabantur Ecclesiam: de quo non satis notum.

Alij caput desumptum esse ex quodam Concilio, in quo tamen non inuenitur, & non constat ex aliis locis illis penam in introductam in tota Ecclesia.

In altera verò opinione hæc habentur, omnes Ecclesie captores, acque suarū facultatum alienatores, à liminibus Sanctæ Mariæ Ecclesie anathematizamus, &c.

Quæ verba, etsi excommunicationem contrahit ipso iure, vt Glossa exponit, sed omnes raptores Ecclesiasticarum facultatum comprehenduntur: sed vt Pater Suarez dicit, hæc excommunicatio non est ius tecepta.

Docet deinde P. Suarez, posse dici hæc excommunicationem latam fuisse à Iohanne Papa in capite, Quisquis 17. quæstione 4. illis verbis, Si quis domus Dei viola-

uerit, & aliqua sine licentia illius, cuius esse dignoscitur, inde abhulerit, donec in contentu admonitus satisfecerit, scilicet se communionem esse priuatum. Ex quo capite, vt videt Pater Suarez, non potest colligi eam sententiam esse latam, quia in illis verbis sequentibus præcipitur, vt subleuatur anathemati.

Et ideo Pater Suarez dicit posse defendi communem sententiam, si dicamus, eam excommunicationem latam esse in eo capite, Cōquesti, citato, quia auctores dicunt illa verba significare sententiam latam. Et ita Pontifex poterit illa forma verborum eam ferre, & præcipere, vt declararentur excommunicari, & ideo talis excommunicatio solum complectitur casum illius reus.

Disputari vetò solet, quæ actio requiratur ad incurrendam censuram citra capitis. De qua legi potest Pater Suarez supra sectione 2. à num. 12. qui plures Doctores citat, preterea dicendum est, solum factum sine fractione non sufficere, aut solum actionem furandi, vel solum fractionem Ecclesie, sed veramque esse requirere: vt patet ex textu. Quæ si vero actio furandi, vel frangendi Ecclesiam, non est difficile iudicare secundum verborum proprietatem.

DVBIVM II.

Quæ sit excommunicatio lata contra incendiarios.

Capite, Tuas res, de sententia excommunicationis fertur excommunicatio contra incendiarios. Verba hæc: Incendiarij ex quo sunt per Ecclesiam publicari, pro absolutionis beneficio ad Apostolicam Sedem sunt mittendi.

Circa quam notandum est, aliquos sentire ibi non esse excommunicationem ipso iure latam, quia solum dicit, Ex quo fuerint per Ecclesiam publicari. Alij verò sentiunt esse quidem latam, sed non referendum ante publicationem.

Verum contra utramque sententiam obicit Pater Suarez supra num. 1. 1. quia excommunicatio ipso iure nec fertur in capite, Tuas res, vt colligi potest ex verbis relatis. Deinde nullibi reperitur latam in capite. Pelsima 23. quæst. 2. solum dicitur

circa, Excommunicantur: & capite, Si quis ibidem, manifeste sequitur secunda & tertiam communitio, ante quam illam mutaret. Unde non video latam ipso iure excommunicationem contra incendiarios gentes.

Circa incendiarios vero Ecclesiarum spectatum statim, fides sap. In licetis, de iudicibus, ex quo tamen solum colligitur, quendam in edictum fuisse excommunicationem, sed non constat an fuerit excommunicatus à iure, vel ab homine. Et ita conclusio, non esse ex hoc capite excommunicandos à iure, sed ex citato statuto colligitur excommunicandos esse per Ecclesiam, & sententiam eius: & Toletus sap. 36. putat non esse incendiarios excommunicatum ipso iure.

Glossa, Panormitanus, & alij non pauci putant necessarium esse, ut sit lata in particulari, quia ut hanc excommunicationem sit relaxata, hoc ut esse necessarium, ut quis sit denunciatus: & idem scribit Caiet. verbo excommunicatio cap. 22. Probat à illo verbo, Ex quo fuerit per suam suam publicat.

Suariz. Sed P. Suarez putat hoc non esse necessarium, quia in eo capite non est sententia de persona, sed proprio nomine, sed sub nomine tuentis tale peccatum, & fortasse auctor eius, ut, ut ne, non sum loquens de speciali denunciatione sub nomine proprio.

Verò nullus in hac re prior opinio probatur, quæ communis est, in premis minor pars videtur eligenda. Restat explicandum, quid nomine incendiarii intellegendum sit.

Hoc tradunt Doctores, ut offendant, an sufficiat unus actus, vel requiratur consuetudo eius vici, ut quia incensum censuram.

Suariz. Et P. Suarez super numero 22. dicit, primo esse necessarium, ut quis ex certa sententia committat hoc peccatum, qui tamen est ignorantia, vel in ignorantia faciat, non facit et talem censuram, etiam si peccatum morale faciat, & probat, quia iuxta sua explicam capite, Pessima 23. quod 3.

Secundo docet, vim actum hoc modum sufficere ad talem excommunicationem, & si quis illam incurrit, & denunciat, est testis. Et colligi potest ex capitulis citatis, quæ volunt actum pro-

hibere quemlibet, & non solum consuetudinem.

Altera excommunicationis habetur ex capite, Significatur, de sententia excommunicationis, ubi excommunicantur clerici, qui enim excommunicantur à Papa in divinis officiis communicant. De qua legi potest P. Vazquez tractatu de excommunicatione debio 10. & nos diximus disput. 22. dubio 2. Vazquez

DISPUTATIO XXXI.

De excommunicationibus, quæ habentur in sexto Decretalium.

DVBIUM PRIMUM.

De duabus excommunicationibus sexti in libro Decretalium.

IN Sexto decretalium aliquæ reperiuntur excommunicationes, & una est capite, Quoniamque, de sententia excommunicationis in Sexto, ubi primo excommunicantur omnes illi, qui occasione alicuius censuræ late dant licentiam occidendi eos, qui promulgant eandem sententiam, vel eum, cuius occasione est promulgata, vel eos, qui obsequantur prædictam excommunicationem, vel eos qui nolunt conversari cum tali excommunicato: & comprehendit omnes personas.

Secundo excommunicantur qui dant licentiam capiendi aliquem prædictorum. Tertio, quidam licentiam grantandi aliquem prædictorum in personis, vel in bonis suis, vel suorum. Quarto excommunicantur omnes qui tali licentia utuntur.

Sed notandum sunt duæ limitationes, quas ex ipso capite notantur Doctores, & legi potest P. Suarez super sect. 3. & Toletus cap. 110. 36. in fine.

Prima, est, si licentia evocata fuerit integra, id est antequam aliquid fiat ex illa licentia, non incurrit hæc censuram qui dedit licentiam.

Secunda, ut illato damno non statim iniuriatur, sed post octidies, si intra illos non satisfecerint. Et secunda limitatio intelligitur à Doctores, quando ad damnum illatum est circa bonum extrinsecum, non circa personam. Legitur Pater Suarez, & Toletus supra citati. Nauarrus cap. 27. nam in op. Cuius. cap. 36. de excommunicatione.

Circa usum licentiae advertendum est, necessarium esse, ut propter talem usum iniuriatur excommunicatio, iuxta generalem doctrinam.

Item notandum est, circa quod damnum illatum impositum hac censura, necessarium esse, ut sic illatum per actionem iniuri solem, ut cum aliis Doctoribus docet Pater Suarez, & colligitur ex textu nam scriptum est de actione occidendi, & si perinde, tantumque sit mencio satisfactiois, quae supponit damnum illatum.

Item obsequendum est, non ferri solum hanc censuram contra eum, qui damnum sociis fecerit censuram, sed etiam si damnum inferat alijs, de quibus supra diximus.

Tandem circa hanc censuram notandum est, non statim de iniuriis, esse Pontifici reservatum, sed postquam per duos menses quis in ea permansit, videlicet in eodem reatu.

Altera excommunication est desumpta ex capite. Eos qui, de seorsum excommunicationis, ubi imponitur excommunicatione Papae reservata illi, qui absolutus à re servata, etiam sub coadit iocet comparandi coram Summo Pontifice non implet conditionem tempore debito.

Sciendum autem est, duas esse partes in hac censura, quae continent duos modos, scilicet, in quibus incurritur Prior modus est, quando absolutus quis est ob urgentem aliquam necessitatem, & hae reservatio locum habet in omni excommunicatione reservata respectu eius, qui illam potuit sibi reservare, & reservavit.

Altera pars continet reservatorem factam soli Summo Pontifici. Circa quam notandum est, quod quando ponitur coaditio comparandi eorum ordinatio, potest duobus modis poni vel expresse comparandi personaliter, vel solum comparandi. Et in priori casu certum est necessarium esse, ut absolutus comparatur per-

sonaliter. In posteriori autem casu multi dicunt sufficere, si ille compareat per alium. Ita P. Suarez supra natus. de Censura de excommunicatione capite 69. & est probabilis.

DVBIVM II.

De alijs excommunicationibus, quae habentur in sexto Decretalium.

Alia excommunicatio habetur in Sexto, capite, Felicitas de penis, quae feruntur contra eum, qui in Cardinalem manus iniecit, violaverit, aut illum hostiliter fuerit insequutus, & reservatur Summo Pontifici.

Notandum autem est, hanc censuram ex parte esse laicam, Canone *Si quis fuerit de quo supra* in nam clericis nominis Cardinalis comprehenditur sine dubio. Sed in capite hoc plures actiones assequantur, nam ad censuram eius capitis incurrendum sufficit, si quis hostiliter insequatur Cardinalem, etiam si non perveniat ad iniectionem manus. Intelligitur autem haec insecutio, de insecutione per causam & motum, iuxta eundem sensum, ut explicuit Pater Suarez supra citatus.

Item haec excommunicatio plures personas comprehendit, quoniam censura Canonis *Si quis fuerit* in illis non comprehendit facientes, & mandantes, sed videtur censura capitis Felicitas, comprehendit etiam eum, qui post factam insecutionem receperit, aut defensus illi, qui in Cardinalem manus iniecit, aut insecutus fuerit hostiliter.

Deinde sciendum est, in fine illius capituli statui, ut si Princeps, Senatus, Consul, vel alius dominus, vel Reges, contra praesumptores persequatur, dista constitutionis tenentem non fecerit observari, postquam res ad eorum notitiam pervenerit, eo ipso sententiam excommunicationis incurrant.

Alia excommunicatio habetur capite Fundamenta, de electione, in sexto, ubi duo statim ponit à Nicolao Quarto. Vnus est, ut eligatur in Senatorem Romae, vel in officium eius vbius illos Imperator, Rex, Princeps, Dux, Marchio, Comes,

Comes, Bato, aut villos alius notabilis excellentia, aut villos frater, filius, aut nepos prædictorum.

Alterum est, ne villos eligatur in prædictam dignitatem ultra annum sine licentia Pontificis, & per litteras expressas.

Conceditur tamen in eo capite, ut si quis, originem naturalem trahat ex vrbis, aut in ea continuam habeat habitationem, possit affimili in tale regimine.

In hac ergo censura excommunicantur dominapres, assumentes, nominari, & assumpti, obediētes, aut dantes consilium, auxilium, vel favorem, ipso iure excommunicantur, & excommunicationis absolutio testatur Pontifici.

Alia excommunicatio habetur cap. Clerici, de immunitate Ecclesie in scato, ubi excommunicantur omnes imponentes tributa clericis, & electi soluentes, & referantur Pontifici. Quæ censura, quantum ad secundam partem de clericis soluentibus tributa revocata est per Clementinam, Quoniam, de immunitate Ecclesie sed de imponentibus tributa hæc elixius supra in expositione Balivæ.

DISPUTATIO XXXII.

De excommunicationibus reservatis Pontifici in Clementinis.

DUBIUM PRIMVM.

De duabus excommunicationibus, ex Clementina 1. & ex Clementina 2. de privilegijs.

Prima excommunicatio fertur, Clementina 1. de hæreticis contra Inquisitores, vel eorum vicem gerentes, si in suo officio ex odio, vel amore aliquo preceant, & inestitur ipsi facto ab Inquisitoribus, Episcopis vero privantur *gratia suspensionis per triennium, de qua dicitur*

seruus infra agentes de suspensionibus. Quid vero requiratur, ut Inquisitores incurrant hanc censuram, docuit Pater Vazquez prima secunda disp. 160. cap. 1. in materia 3. & 4. docet enim non incurrunt, si affectus ille aliquo signo exteriori manifestetur, iuxta doctrinam, quam tradit in eadem parte, de potestate Ecclesie circa actum internum, ut manifestatum signo exteriori de quo diximus supra disputatione 4.

Secunda excommunicatio habetur Clement. Religioſique est prima de privilegijs, & fertur contra Religiosos, qui clericis, aut laicis ministrant sacramentum Extremæ unctionis, vel Eucharistie, vel Matrimonium solemnizant, non habita prius licentia parochialis presbyteri, & talis excommunicatio in eo capite reservatur Pontifici.

Notandum est primò, solum ferri contra Religiosos. Vnde si alij clerici id faciant, non incurrunt eam censuram: bene tamen aduerit Pater Suarez disputatione 12. sectione 4. comprehendit Sacerdotes Religiosos Societatis Iesu, post emissâ vota, quæ emittuntur post biennium experum, quia per illa constituitur verè, & essentialiter Religiosi, ut diximus in materia de voto, iuxta definitionem Gregorij XIII. constitutione, Ascendente Domino.

Difficultas est potest de nonicis cæſus Religiosis, si sint Sacerdotes, ac comprehendantur in hac censura: affirmat eum alius Doctores Syluester verbo excommunicatio 7. numero 32. Naustrus capite 27. numero 101. Penbat, quia nonicis sicut commodum Religionis, & gaudet privilegio Canonis, *Si quis suadente*, ut supra diximus: ergo & debet sentire onus.

Alij verò contrarium sentiunt, quia nonicis verè non est Religiosus ante emissionem voti, expleto novitatus tempore, & sequitur Suarez.

Sed mihi prior opinio magis probatur ex fine legis, & intentione legislatoris, qui voluit, ne Religiosi usurparent tale aliquod officium, quod non minus habet locum in profecis, quam in novitis.

Disputant aliqui, an comprehendat solus Religiosus, an etiam Religiosæ feminæ: & aliqui, quos supra refert P. Suarez.

Snarez affirmans illi ab eo relati negat; & hoc est probabilius, quia illa censura fertur contra eos, qui possunt esse ministri Sacramentorum, neque aliud est etiam dubium.

Item queri solet, an hac censura habeat locum in articulo mortis, & affirmat com alijs Toletus cap. 37. Et certe Extremam Unctionem non datur nisi articulo mortis. Sed difficultas est, an hoc sit intelligendum in articulo necessitatis, id est, quando non est parochus, qui illa Sacramenta possit ministrare; & affirmat Syluester excom. 7. casu 24.

Mihi verò difficile hoc videtur, quia cum sit pena, non est extendenda ad casum tantum necessitatis. Addendum est, religiosi posse excusari ab hac censura, si peccata sua faciat ea facilius parochi, vel ea prior legio, vel ipse religiosus sit parochus id quo P. Snarez supra nom. 6.

DVBIVM II.

De alijs excommunicationibus, quae habentur in Clementinis.

Alia excommunicatio habetur Clementinae. Si quis suadente, de penis, ubi per censores Episcoporum, cum alijs geeribus personarum ecclesiam uniantur. Sed ea dicitur circa Bullam Censorum potest hoc intelligi.

Alia habetur Clementinae Capientes, de potestate, ubi excommunicantur religiosi, & clerici seculares violatores constitutorum Bonifacii, capite 1. de sepolturis in 6.

Quae excommunicatio comprehendit clericos seculares, vel religiosos; & religiosos comprehenditur, etiam si non sit Sacerdos. De noletio potest dubitari, & P. Snarez supra nom. 21. dicit philosophum esse sic in simili de excommunicatione lata supra contra religiosos ministrantes Extremam unctionem, vel Eucharistiam, sine licentia parochi, ubi P. Snarez sentit non comprehendit novitios, ut retulit dubio praecedenti. Ego verò existimo etiam comprehendit novitios ea ratione legislatoris, & sine legis.

Item dicit eadem est, comprehendit clericos in quocumque gradu, quia textus

est absolutè loquitur sine ulla restrictione, ut P. Snarez; & alij observant.

Vicetue potest Toletus, non incurrere hanc censuram clericum vniue Ecclesiae, qui inducet ad aliquem ad promittendam electionem sepulturae in Ecclesia alterius, quia textus expresse loquitur de clerico, qui inducit ad promittendum electionem sepulturae in sua Ecclesia. P. Snarez supra nom. 26. & alij idem docent.

Item non incurrunt hanc censuram, qui inducunt ad electionem sepulturae, sed qui inducunt ad obligationem de eligenda sepultura, ut constat apertè, & notatur Actum. 3. parte titulo 24. capite 51. & alij.

Et addit Nauarrus cap. 27. num. 10. necessarium esse, ut obligatio habeat effectum, nempe ut inductus verè vocetur, vel auret, promittat. Angelus verbo excommunicatione 3. 37. & Caietanus cap. 44. de excommunicatione. & ratio debet asse, quia actus inducendi non cessat moraliter confirmari, nisi habeat effectum.

Vicetue notanda est illa paricula, *Tr. merita violatorum*. Nam Caietanus, & alij observant dicere aliquem committere violare, quando violat scienter, & agnoscens legem, ex quo sequitur iuxta Caietanum, & P. Snarez, non incurrere hanc censuram, qui ex ignorantia culpabili violaret legem, quia etiam si alius ex negligentia peccet, tamen non dicitur reus ignorantia operis operari, qui cum tali ignorantia operatur.

Alia censura continetur Clementinae Graecis, de sententia excom. ubi violentes interdictionem aliquo modo ea ibi dicta excommunicantur, & excommunicatio conservatur Papae.

Prima violatio est, quando quis cogit ad divina officia celebranda in loco interdictionis. Secunda est vocare aliquos, praefertim interdicti, aut excommunicationis censura ligatos, ad divina officia audienda.

Tercia actio est prohibere, ne excommunicati ab Ecclesia, quando in ea celebrantur divina officia.

Et haec actio solum est intelligenda de Missa, non de alijs divinis officiis, ut aperte constat ex textu.

Potest autem esse difficultas, an peccet deote

Lib. III. Disp. XXXIII. q. I. Dub. I.

Veritas actio est ut intelligenda est etiam de Milla, & non de alijs diuini officij.

Et si fassent Angelus, Sylo est, explicantes hanc censuram.

Sed contra rationem docet Cacer. in sum. cap. 4. de excommunicatione, & P. Suarez supra num. 2. quia in principio ex- tus dicitur Milla, & diuina officia. Ergo cum in diuini prioribus actio est sit sermo absolutus, & sine restrictione, non est limitandus ad solam Milla.

Addendum est, ex materia, & contentu constare sermonem esse de Ex- le- sis in- terdictis, ut Doctores notant.

Quarto, actio est, quando publicè ex- communicatur, & interdictus existens in Ecclesia interdicta, dum mysteria solem- nia celebrantur, aduocatus à celebrante, ut exeat, non vult exire, tunc incurrit non- uam censuram Papæ reservatam.

DISPUTATIO XXXIII.

De aliquibus excommunica- tionibus reservatis in Ex- trauegantibus.

DVBIVM PRIMVM

De aliquibus excommunicationibus, qua- kalentur in extrauegantibus.

IN Hoc dubio dicemus de tribus quæ inter alijs habentur in Extrauegantibus, & de alijs dicemus dubio sequenti.

Vna habetur Extrauegantem prima, de se- pulchris, & fertur contra dilacerationem corpora de sanctis, ut consequentia, vel ut dicitur sequitur, ut possint assis- pa- tis loco deferre.

Que censura quantum ad personam atti- net, omnes contemnit.

Notanda tamen sunt aliquæ limitatio- nes, una est quæ ex textu patet, nempe hoc intelligi, quando cor- pus est sepultum in Ecclesia, vbi viget Fidei catholice & cul- rus. Vnde si aliquis moriatur in ex- & infide- les, vel hæreticos, non erit contra hanc

legem, si prædicta faciat circa corpora illius, ut cum alijs Doctores, ut Patet Suarez supra sectione 5. num- ro 2.

Secunda limitatio est, quando hæc sunt ob finem deferendi ossa in alium locum, ut notante Sylvest. excommunicatio 7. num. 79. Nauarros cap. 27. num. 104. & alij. Ex qua doctrina plura debia inpen- eie solui possunt. Tandem additur in hac censura reservatio summo Pontifici.

Tertia excommunicatio habetur in Ex- trauegantem prima de simonia, & fertur co- tra eos, qui dant, vel recipiunt aliquid ob ingressum religionis, per modum pacti, & conuentionis, de qua disputarunt aliqui interpretes in eam Extrauegant. & alij es- pleantes hanc excommunicationem in Et de materia hæc diximus nos in materia de simonia & secunda sequens ad quæ lito- rem 100.

Solum est aduertendum, non esse simo- niam recipere aliquid, non pro ingre- su religionis, sed ad sustentationem eius, qui in prædicatione in hac verò censura ponitur a ceteris ex- ra, simoniaca, quando aliquid datur ut pretium rei spiritualis.

Quarta excommunicatio habetur in extrauegantem prima, de regula- ribus, vbi Marius Quatuor prohibet, de religiosis Mi- odicantes ad aliam religionem Extrauegantibus, absque Sedis Aposto- licæ licentia specialis, fertur contra eos, qui illum recipiunt in alia religione, & con- tra recipiunt, fertur verò in fauorem Re- ligionum Monasticarum, & ita extendit- ur ad religiosos Societatis Iesu, quæ est religio mendicantium, unde clausit Pius Quintus anno 1572. Declarauit autem Religiosos Societatis gardere priuile- gis, & gratiis Fratribus Mendicantibus concessis. Et noster etiam ex eadem decla- ratione Pli Quinti, comprehendit omnes re- ligiosos Societatis, non solum professos per solemnitatem professæ nræ, sed eos, qui possibilia in omni vita paupertate, casti- tatis, & obedientie, præstent in eandem Societate, non per illam, sed per eam, & pro- prie religio, ut distinet in Extraue- gentem, & obediens Domino & Gregorio Decimo tertio, & omnia declarauit Gregorius De ciuitatibus, in constitutionibus editis anno 1582. & 1584. in fauorem nræ So- cietatis.

Docent etiam auctores, & P. Suarez sect.

ſed. 3. citatam. 17. ex vi huius Extaug. non prohiberi tranſeum voius Mendican- tis religionis ad aliam etiam Mendican- tem; ſed obſervanda ſunt alia privilegia cuiusvis religionis.

Hic diſponunt aliqui de licentia requi- ſita ad tranſeum ab vna religione in al- teram, & eius debet eſſe talis, an ſem- per ſit neceſſaria licentia Summi Pon- tificis, vel ſufficiat licentia generalis eius religionis, quam religioſos vult religuo- re, & conſenſus aliorum, in quam vult in- gredi & obſervanda ſunt privilegia reli- gioſorum & legi poteſt P. Sui ex ſed. ci- tata d. num. 19.

DUBIVM II.

*De alijs excommunicationibus refer-
vatis, quæ habentur in Extrau.
gantibus.*

Alia excommunicatio habetur in Ex- trauganti ſecunda de ſimoniis in- ter communes, ubi excommunicatio ſe- riſſime reſervata in eos, qui ſimoniæ vitium committunt. De materia huius diximus ſo- 2. 2. quaſtione 100. agens de penis ſimoniæ ceimiſis; nec poteſt exactè in- telligi, niſi cogroſſatur oculus huius pec- cati. Et obſervandum eſt tandem ſerri ob- actum ſimoniæ exteſtationem, iuxta doctri- nam ſuperius repetitam. Locum eodem citato diſparitatis, an ſit in ſola ſylu curia ſi neceſſaria conſtituiam eſſe ſimoniæ ex utroque parte.

Alla poteſt ſerri excommunicatio ex Extraugantiſſis & ſimoniis, ſecundo de peccatis, & remiſſionibus, ubi Sixtus Quartus ſerri excommunicationem ſibi reſervatam contra eos, qui contumaci- ter abſolvent & quibſdam caſibus ſpecialiter Papæ reſervatis, quos ſibi numerat, quibus generatim adiungit caſus Bullæ Cœſæ, & vult ſemper intelligi exceptos in facultatibus generalibus cum clauſula etiam ge- nerali ad abſolvendum & caſibus Papæ re- ſervatis; & potestatem excommunicationis, & de oſſe excommunicant eos, qui prætex- tu talium facultatum & dictis caſibus ex- ceptos, ſed ſpecialibus abſolvunt, vel eom- mendant quinque voca Papæ reſervata, nempe religionis, caſtralis, peregrina- tionis, Hieroſolymitanæ, Compotiſſis, & de Romæ.

Sed obſervandum eſt, hæc cenſuram ſo- lam ſerri in eos, qui hæc faciunt prætex- tu ſpecialis generalis ab ipſomet Six- to Quarto, vi conſtat ex textu. & obſervat P. Sui. 7. & alij, qui rectè docent, hoc te- pore vix poſſe inveni hæc cenſuram. De excommunicatione vero vororum dice- dum eſt in materia de voto, ubi oſſe dixi- mus; & de abſolutione à reſervatis dixi- mus in materia de poenitentia, & conſi- deranda ſunt ſpecialia privilegia religio- ſorum.

Alla excommunicatio habetur in Extra- ug. grane nimis de reliquiis, & venera- tione ſanctorum, ubi Sixtus Quartus pro- fert excommunicationem ſibi reſervatam in eos, qui affirmare præſumpſerint eos, qui credunt, aut eorum Virginitatem ab origina- li peccato fuiſſe præſervatam, propterea alios hæreſis hæreſis pollutos fore, vel mortaliter peccare, vel eiſdem eos qui of- ficium conceptionis celebrant, vel concilio- nes audiant illorum, qui eam ſine macula peccati conceptione eſſe prædicant, alio- rum peccati ſerri inſerunt, & que etiam contra eos qui huiusmodi aſſertio- nes (quas tibi ve falſas, & erroneas dano- nar) veras eſſe, vel libros illas continen- tes, vi vult legere, tenere, vel habere, poſtquam de dicta Extrauganti aſſer- tionem habrant, auſu remota præſump- ſerint. Item contra eos, qui contrariam o- pinionem tenent, hæreſim, vel peccati ſer- ri ſerri eſſe mortale, auſu ſerri hæreſim. Quam extrauganti eodem confirmat Concilio- num Tridentinum decreto de peccato originali ſeſſione 4. in ſociis & legi poteſt P. Varquez ſomo 2. in 3. parte diſp. 17. cap. 14. Cardinalis Toler. in ſum. lib. 2. cap. 37. ſo. 6. & P. Soares ſomo 2. in 3. parte diſp. 3. ſed. 6. & ſomo 3. in 3. parte diſp. 22. ſed. 1. d. num. 30. & Pius Quintus motu proprio de hæreſi, qui incipit, Sæ- per ſpeculum, edito annos 1577. adibus 14. d. 11. & ſed. 45. in ordinat.

Oportet vero explicare hæc Extra- ugantiſſis Sixti Quartus, in qua primò pro- hibetur aſſerere eſſe hæreſim opinionem aſſertentium Beati Virginitatem fuiſſe Cœcè- tam ſine peccato originali. Secundò pro- hibetur dici eſſe peccatum mortale hæc concedere. Tertio prohibetur affirmare eſſe peccatum mortale ſerri Conceptionis celebrare. Quarto affirmare prædi- ctas aſſertiones veras eſſe. Quintò, li- bros copioſiores talem doctrinam le- gere,

Lib. III. Disp. XXXIII. Dub. II.

gete, vel tenere ut veras.

Circa oppositam verò opinionem assertorum Beati Virginis fuisse conceptam originali, prohibet ne quis dicat hypotesim, vel per ratum esse ita sentiri quod omnia facta sunt expressa in prædicta Extravaganti.

Verò omnes agnoscant, quod sit probabilis sententia essentia Beati Virginis fuisse conceptam sine peccato originali, placeat hoc loco referre Doctores meæ Societatis, qui ita senserunt, quos potui cognoscere. Deinde eos, qui ex familia Dominicana ita docuerunt. P. Caosius lib. 1. de Beata Virgine cap. 5. Theodor. Pelcaus de peccato originali tractatu 6 Tolet. in Ioannem ad cap. 3 annotatione 9. & in Lucam c. 1. a. 10. 11. 9. Bellarminus 3. tomo lib. 4. de statu peccati c. 16. Turris. Epistola de hac re, Salmeron. 3. tractatu 15. & larius tomo 13. in cap. 5. ad Rom. disp. 49. Pereyra in Danieli cap. 4. Martines del Rio in Maria in festo Conceptionis, & in 2. cap. Concilio concilio 2. & lib. 4. di. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Canisius
Pelcaus
Tolet.

Bellarmino.

Salmeron.
Pereyra.
Martines
del Rio.
Mariana.
Heortiqua.

Suarez.
et alii.

Salmeron. 3. tractatu 15. & larius tomo 13. in cap. 5. ad Rom. disp. 49. Pereyra in Danieli cap. 4. Martines del Rio in Maria in festo Conceptionis, & in 2. cap. Concilio concilio 2. & lib. 4. di. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

ta in meditationibus de virtutibus Virginis in meditatione secunda, Ludouicus de la Puente romano 2. par. meditatione 3. par. 4. P. Azor romano 1. lib. 4. cap. 34. q. 3. P. Vazquez romano 2. io 3. par. disp. 17. ca. 2. Qui restat nostrum Sorletatem semper, & ubique ita sensisse, & in quocumque congregatione generali ita locutum est decreto 55. ex quo desumpsit iterum 31 professoris Theologie scholasticæ, quæ decernitur, ut hanc opinionem si quamvis nostrum Lectores, & verba illa Concilii Tridentini sessione 5. decreto de peccato originali in fine, quæ Sancta Synodus declarat non esse sine intentione in eo decreto Beati Virginem comprehendere, addita sunt propter nostrum Patrem Didacum Laynez secundum generalem, qui concilio inter fuit, cum magna gloria, & fructu, ut testatur vti fidedignissimi, qui doctissimus fuit, & hanc questionem semper defecit.

Ex familia Dominicana Sacerdos Thomas 1. dist. 44. quest. 1. art. 2. ad 3. expressit. S. Dominicus tractatu de Sacramento contra Albigenes, & pro hac opinione referunt Sanctum Dominicum graues Doctores, & ita referunt Antonius Curanus Episcopus Acerconensis super cap. 13. Sapientie 168. 169. Vigentius in institutionibus Theologicis opus. S. 6. Chorenus opusculode hac re. Hieronymus in caput 1. ad Corinthios, citat illud, in quo omnes mortui fidei habetur in com. quæ circumferantur nomine Anselmi, ut notat Bellarminus lib. 5. de scripturis Ecclesiæ in Anselm. pag. 166. obseruac. 2. Albertus Magnus citatus à Caosio lib. 5. de Beata Virgine cap. 37. Vincentius Velareosis in speculo historiali lib. 7. cap. 121. Hugo Cardinalis in Psal. 45. Taulerus festin. de Purificatione, & Guillelmus Papinensis lib. de iuuen. Sacerdotum fermo de Conceptione. Magister frater Sanctus firmo. de conceptione, refertur frater Luisus de Granada, frater Ioannes de la Prada Theologie professor Salutem, Beatus Ludouicus Beltran, ut refert frater Vincentius Iustinian. in libro additionum ad vitam Beati Ludonici Beltran, capite ultimo, & multæ virtutis docti hoc tempore ex eadem familia Domini-

cana.
Noranduri est, constitutionem hanc Sixti Quarti loqui de ea questione, an B. Virgo

Virgo peccatorem originale contraxerit vel non. Quod primò patet ex textu. Secundò ita sentiunt Doctores, qui docent esse doctrinam censuram dignam asserere Beatam Virginem non fuisse obnoxiam peccato. Supponunt enim hoc esse prohibitam hanc censuram in sua constitutione: ne idem est sensus Concilij Tridentini, sessione 5. de cetero est peccatum originale approbatur hanc constitutionem Sixti Quarti.

Alia excommunicatio Extraneæ, i. de sententia excommunicata à Bonifacio Octavo, & postea renovata est, & aucta à Gregorio. Decretis contra eos, qui in Curia Romana existentes in negotiis tam gratis, quam iustitiæ aliqui dant pro cōsequutione rei, quam consequi volunt citra eam quam constitutionem fecit opus integrum Navarri, quod habetur in tomis suorum operum.

Alia habetur in Extraneis, *Salvator*, de præbendis, inter communes, sed hanc omittit P. Suarez dicens eam solâ pertinere ad Ecclesiam Tolosanensem.

Hic poterat disputari de alijs excommunicationibus etiam Summo Pontifici, quæ habentur vel in Conciliis, vel in propriis moribus Summorum Pontificum, eorumque constitutionibus sed quæ mobiliter sunt, & de his non seruetur, & ideo solâ advertam aliquas earum non esse in usu, aliquæ pertinere ad penitiales materias, & in eis explicari à Doctores, & obsequenda sunt principia generatim tradita ad quælibet earum capiendam, & aliquæ explicari P. Suarez disp. 22. scilicet 6. spe ciatim autem de excommunicationibus laicis in Concilio Tridentino dicemus infra.

DISPUTATIO XXXIII.

De excommunicationibus
quæ habentur in iure, &
non reservantur
Pontifici.

DUBIUM PRIMUM.

Quæ excommunicationes non reservantur
nunc continentur in decretis.

V Nam excommunicationem asserere Navarri cap. 17. num. 114. & alij

et capite, Administratores à 3. quæst. 5. ubi solent VIII. Indices secularis administrationis ab Episcopis, ut sciunt iustitiam, si non se contineant post triam admonitionem, ipso iure excommunicationem incurant, & non absolventur nisi ad satisfactionem, quam Toler. cap. 38. dicit scire non esse in exercicio.

Glossa tamen super illud caput vult eam excommunicationem esse in exercicio principem secularem, qui non facit iustitiæ clerico. Sed ut vidit P. Suarez disp. 22. scilicet 5. ibi de hoc non fit mentio, neque facere iustitiam clericis, pertinet propriè ad iudicem secularem.

Censura ergo, ob quam imponitur hæc censura, est negligentia circa defensionem Ecclesiarum; vel quantum ad personas, vel quantum ad bona debet autem præcedere triplex monitio, ut expresse dicitur in textu & ita requiritur commaculatio.

Ex quo sequitur, quod si iudex secularis non committit eam defensionem ex negligentia, sed ex probabili iudicio, quod illa defensio non pertinet ad suum munus, non incurret hanc censuram, quia tale iudicium eorum est culpa, & ita etiam à censura, sed consideranda vult esse, an iudex procedat in hoc sine iusticiæ, & idoneo fundamento.

Difficultas verò est, an data causa statim incurratur, vel necessarium sit ferri à Præbato.

Glossa ibi, & Turresem. dicunt ferendam esse à Præbato.

Sed contrarium est probabilius propter verba textus, quæ satis sunt manifesta, ut vidit P. Suarez, quamvis de usu dubitò.

Querunt aliqui, an hæc censura habeat locum circa actiones, ad quas prædicti Indices non tenentur ex officio, sed ex charitate, & P. Suarez respondet hanc censuram latam solam esse propter actiones debitas ex iustitia, & negligentiam in illis licet illis ob peccatum contra charitatem possit etiam imponi à Præbato tamen ratio nam sepe reperitur de peccato requisito ad hanc penam imponendam. Verum, ut dixit Tolerius, hæc vix videtur esse in usu.

Secundæ excommunicatio sumitur ex capite. Nihil fas 19. dist. ubi Greg. III. excommunicationem ipsosæro ferre videtur contra inobedientes Romanæ Eccle

62, qui preceptis Apostolicis contraire præsumptior, verum si in eo capis, fortis excommunicationis illud est intelligendum de his, qui per heresim, vel schism, & doctrinam, vel obedientiam Ecclesie Romanæ recedunt. In quo sensu hæc censuræ iam est exposta in explicatioque Bullæ Censæ.

DUBIVM II.

Quæ excommunicationes non referuntur, quæ in libris Decretalium continentur.

Dubium est de libris Decretali præter Sacrum, de quo infra dicemus.

Notandum est autem, aliquas esse excommunicationes in his libris, quæ licet in illis non sine referuare, tamen vel in Bulla Censæ, vel in constitutionibus, aut propriis moribus referuare sunt quod potest ex parte intelligi ex dictis circa Bist. Cæsar, & in materiis specialibus potest hoc observari & legi potest. *Super X dicitur.* Suarez disputat. 23. de cõsue. 3. Nunciat. cap. 37. num. 117. Tolet. in summa lib. 2. cap. 38.

Habetur quædam excommunicatio capite & de schismaticis, ubi prohibetur quædam actiones schismaticorum, & ex vi illius textus talis censura non est referuata, neque ex vi Bullæ Censæ, si ad procedat in schisma, ut docuit Catec. excommunicationis, Armilla verbo excommunicationis num. 3. P. Suarez supra num. 4.

Tercæ autem sunt actiones, quæ ibi irritantur, nempe ordinationes factæ à schismaticis, vel ab ordinariis ab eis: quod tamen intelligendum est, quia prohibetur excommunicato ordinari: nam quædam ad substantiam Sacramenti irritant omnia passiva.

Secundæ actio est collatio beneficii, vel dignitatis Ecclesiasticæ: & in hac solum designantur schismatici, non verò ordinari ab eis: vnde ea vi huius clausulæ non videtur irrita collatio ab eis facta, licet ea alia parte possit esse nulla.

Tertiæ actio est alienatio rerum Ecclesiasticarum, quæ facta ab schismatico irrita est, & nulla de facta verò ab ordinato à schismatico nihil ibi decernitur.

Istæ ergo actiones sunt materiæ huius

censuræ, & proxima materiæ est contrarietas dispositioni bonis rebus, quæ ad duobus modis fieri potest, facta, & verba, & de facto facile intelligitur, posse aliquem eam censuram incurtere, si re ipsa faciat, aliquid sibi prohibicum. Circa verba autem, norant aliqui, duobus modis fieri posse, altero, quasi præstet movendo ad impedendum cæcutionem eius dispositionis, & qui sic operaretur, incurreret hanc censuram, altero solum speculatione aliquid docendo contra dispositionem illius rebus, & illum dicunt non incurrere censuram, cæcutionem per solam eam actionem. Ita P. Suarez scilicet. 3. num. 1.

Contrarium autem docet Armilla, præter eam incurrere hanc censuram, qui contrariam sententiam, in quo nihil non probatur, quia oppositum sentiri, non est contrarietas dispositioni illius capitis. Deinde assignant Doctores duas exceptiones. Una est, niserunt collationis dignitatis Ecclesie sic occultum, tunc enim putatur, facta ab illo esse valida propter communem gubernationem externam.

Secunda exceptio est de alienatione, nisi sit in eadem Ecclesie utilitatem, tunc enim valere docet ibi Glossa, & Sylvester excommunicationis p. omni. 39. casu 8. & sequitur P. Suarez supra. *Super X dicitur.*

Restat explicandum, quæ schismatici hæc conferant, & ab illo recipiant, sint & communicati.

In quo sunt contrariæ sententia aliquæ absolute docent, verumque esse excommunicationem, quia volunt contrarietas dispositionali verò docent non incurrere censuram, nisi velit ordinari eadem suum ordinem.

Sed merito P. Suarez supra num. 7. docuit præter sententiam istam, quæ dicitur, Scilicet ita videntur.

Alia excommunicatione habetur capite, Super specula, & capis. Non tamen per ea ne clericis vel monachis, vel excommunicatis, relictis religioni, qui de clero exant ad audendas leges, vel physicam, quæ excommunicatis prius facta est ab Alexand. III. & postea confirmata, & multis Honorio & Alexandro solum nullam contraventionem, Honorio extendit illam ad quosdam Penitentes seculares, quæ extensione infra dicemus.

In litem Alex. habeatur illa verba,

Super X dicitur.

Super X dicitur.

Super X dicitur.

Super X dicitur.

nalis; post factum vortum religionis: & post professionem factam in aliquo loco.

Circa quæ verba dubitandum est, an sup-
diffinitione sumenda, vel copulatiue: & Pa-
noraitatus ibi indicat diffinitione esse
sumendam.

Suarez. Cōfessionem autem dicitur et P. Suarez sum-
piatiam nonno, & per verum intelli-
git illud, quod confiteatur quos religioſas
iuxta communem sensum, ita vt per prin-
cipalia verba intelligatur professio, sicut per
posteriores ita tamen vt significetur pro-
fessio tantum per vnum illorum verborum,
& expressum per aliter quo deducit
non comprehendit nouitios.

Circa causam huius censuræ notandum
est primo requirit, vt religioſi Leges, vel
Physicam audiant, vbi per Physicam omnes
in religione Medicinæ: & constat ex il-
lis verbis Alex. ad physicam confessionem
nes. Per legem intelligunt Doctores. Iuris
civilis prout est, Secunda conditio, vt ad
hoc exeat religioſi de suis clauſtris, nam
si intra clauſtra eas res adducant, non in-
currunt hinc censuram.

Tertia conditio est necessaria ad incur-
rendam hanc censuram, vt intra duos me-
ſes ad clauſtra non redeant, nam si ante hoc
tempus redeant, non incurrant hanc cen-
suram, Legatur Tolet. cap. 38.

Dubitant verò auctores, quid sit exire
extra clauſtram, id est, an sic necessariam
ita exire, vt habitent extra monasterium,
vel sufficiat exire ad audiendas prædictas
ſcientias, etiam si statim redeant ad mo-
naſterium, habitentque in eo. Et licet sint
diuerſe opinionones, tamen mihi placet ad
incurrendam hanc censuram necessariū
esse habitare extra monasterium, quod
colligitur ex illis verbis, quibus dicitur,
Nisi intra duos menses ad clauſtrum re-
deant: quæ manifestè significant habita-
tionem extra clauſtrum, & hic est com-
munis ſenſus Doctorū, quoniam aliqui iudi-
cant contrarium.

Rursus dubitant aliqui, an incurrat re-
ligioſus hanc censuram, ex eo ſolū, quod
hæc intentione exeat de clauſtro, licet
postea non audiat eas facultates: & P. Sua-
rez veris putat propter talem exitum in-
currere hanc censuram, quia propter il-
lam solū videtur imponi, & excommu-
nicantur enim ex eundem de clauſtro ad au-
diendas eas facultates, non autem au-
dientes illas.

Sed mihi probabilius est appoſitum,
quia non est actus completus solū exi-
tus, sed exitus cum audicione earum fa-
cultatū: & quod in legibus penalibus no-
est faciendā ampliatio, sed restrictio. Quam
ſententiam videtur ſequi Toletus ſupra,
& pro ea ritus Panoraitatus cap. Super
ſpectula uum. 9.

Addendum est, etiam nunc esse necesſa-
rium doctorum mendium ſpatium ad incur-
rendam hanc censuram, & computandos
eſſe dies quo incipiunt eas facultates au-
dire, vt cum alijs docet P. Suarez num. 16:
licet in hoc etiam ſit contraria opinio-
ne, ſequatur Sylueſter, excommunicatio.
Angelus excommunicatio 7. Deinde que-
runt Doctores, an comprehendat hæc cen-
ſura eos, qui exiunt ad docendum hæc fa-
cultates quæſtionibus cauſis ſimilibus ex
quod capiunt. Non magno opere, Ponit
ex utroque verbo legēdi. Non notius autem re-
ſerre conſilium in illam ſententiam eſſe co-
tra exeuntes ad audiendum: & nonnulli
affirmant comprehendere hanc cenſu-
ram exeuntes ad docendum, quia verbū,
Legatur, potius ad docētes pertinet, licet
audientes comprehendatur, propter con-
ſtitutionem Honorij. Ita Sylueſter ſupra num.
26. Hoſienſis, & alij.

Contrariam ſententiam docuerunt In-
nocentius, & Panoraitatus in erratum
caput, quos ſequitur Nacarrus cap. 27.
num. 116. & probat poteſt, quia Honorij
capite, Super ſpectula, explicat quomodo
ſit ſumendum verbum Legendi, in
reſolutione Alex. vt ſignificet idem quod
diſtinctionem dixit Alex. prohibuiſſe exire
ad audiendas: idem tamen in conſilium
Alex. ſi ad legendas, & hoc ſequitur
multi, hoc tempore. Et explicat poteſt,
quia ingere eſt proprie tollere, quod
ſeri poteſt per auditum, & ita eſt diſ-
cere.

Reſtat dicendum de executione, quæ
addit Honorij dicto cap. Super ſpecu-
la, vbi eſt enigmatica hæc cenſura nonne
preſbyteros, & ex alijs clericis Archi-
diaconos plebanos, Diaconos, canonicos,
& alios perſonarum habentes.

Circa plebanos oportet aduerrere, Bo-
nifacius VIII. c. 1. Ne clericus, vel mona-
chus, in ſexto declarante non comprehendit hæc
lege, habentes Eccleſias parochiales, ni-
ſi tales Eccleſie ſint plebane capellas ha-
bentes, in quibus inſtituantur clerici per-
petui.

Suarez.

perici, alia notant Doctores, quæ pæſepe ſunt ſatis manifefte.

Alia excommunicatio habetur capite, Clerici, ne clerici, vel monachi, ubi Alex. III. iubet, ne quis Sacerdos habeat officium Vicecomitis, aut præpoſiti ſecularis; ſubditur, Si quis autem contra hoc venire præſumpſerit, & communis emendari noluerit, excommunicatio ſubſcribetur.

Noemndum autem eſt, ſerri contra Sacerdotes, ut conſtat ex ſecunda parte capitis. Vnde licet Sylveſter, excommunicatio g. nu. 22. cum Hoſtiens nomine Sacerdotis intelligat omnem clericum, ſine cauſa tamen.

Item non placet quod Nanar. cum Patormiano ſolum excipit clericos in minoribus conſtitutos.

Sed de ſolis Sacerdotibus intellexit moritò Camhuſcapit. 76. & P. Suarez ſupra num. 1. & 2.

Deinde cauſa, ob quam imponitur illa cenſura, eſt uſus gubernationis ſecularis habentis iuriſdictionem ſeporalem annexam, quando Sacerdos illud exerceat, ut miſiſſet alioquin Principis.

Vnde inferi Caietanus, Sacerdotes qui in Curia Regi ſunt Præſidentes, vel Gubernatores ſeporales, hanc cenſuram incurunt, ſi faciunt ſine licentia Pontificis, quod tamen non faciunt.

Difficulus verò eſt, an hæc cenſura ipſo facto ſecurari & aſſumat Gloſſa, & ibi multi.

Sed contrarium ſentit Sylveſter excommunicatio g. numero 23. quia ſolum dicitur, quod ſubiacet excommunicationi.

Sed prior ſententia eſt tenenda, & ſequitur P. Suarez ſupra in fine diſpoſitionis: leges enim iuxta communem ſenſum ſunt accipiendæ.

Curca alias legatur Toletus capite, illo 38.

DISPUTATIO XXXV.

De excommunicationibus non reſervatis, quæ habentur in Sexto.

IN Hæc diſputatione dicendum nobis eſt de ſecunda excommunicationibus,

De ſeptem prioribus excommunicationibus non reſervatis.

IN Hæc dubio dicemus ſpecialiter de ſeptem excommunicationibus, quæ habentur in Sexto, & nõ reſervantur. Vna eſt capite, Vbi periculum, de electione, in ſexto, ubi ſeruitur excommunicatio contra eos, qui ad Cardinales in conclavi incluſos ad eligendum ſummum Pontificem ſcripſerunt, miſerunt, vel nunciunt, vel cum aliquo eorum ſecreſt eſt fuerint loquuti, quæ verba manifefte ſunt: legatur Nanar. 72. 1. Caiet. cap. 5. 5. J. Suarez ſupra ſect. 4. 72.

Secunda habetur in eodem capite, excommunicantur domini, editores, & officiales eius ciuitatis, in qua Pontifex moritur, ſi non obſeruet quæ ille ſtatuitur de qua ſuſe Caietanus cap. 34. quæ autem ſtatuitur, legi poſſunt in eo capite, quia noſtro inſtituto præſentibus deſeruiſſet, propter quod P. Suarez, & Toletus cap. 39. ſolum illam reſeruat.

Tereti habetur cap. Sciatis conſili, de electione in ſexto, & ſeruitur contra eos, qui imponunt grauiorem penſuram Eccleſiæ ſiſticæ, quia eligere habuerunt, præ quo rogabantur, & generaliter explicatur alia verba, *ſcilicet qui in ſiſte perſequentur*, in ſpeciali autem non explicatur.

Vnde ſi quis non faciat rem inſiſtam, etiãſi ex illa ſequatur aliquid deſeruiſſet, vel deſectus utilitatis illius perſonis, non incurritur cenſura: etiam ſi quis præmo ſine interno illud faciat, quia hæc cenſura non imponitur ob ſolū præuium ſiſtam, ſed propter adionem eternam inſiſtam.

Dubitant aliqui, an in ea cenſura comprehendatur præſentatio ſicut electione & Nancrua 21. & alij merò docet eſſe apprehendi, ſi præſentatio pertineat ad perſonam Eccleſiaſticam ratione in illi Eccleſiaſticis quod ſequitur P. Suarez ſupra numero 2.

Quarta habetur capite, Generali, de electione in ſexto, & ſeruitur contra eos, qui in Eccleſia, aut illius loca ritualium deſectum ſunt, aut ſimilem de nouoſtopam es in ea ad alia loca pertinenſia, aut eorum bona, quando talia loca vacent, occupare

Presumitur. In qua censura notandum est, verbum illud, *Nemo usurpando*, duo enim significat unum est, ut de nouo fiat alterum, ut fiat sine iusto titulo, vel legitima concessione.

Secundo est considerandum feci confirmationem contra eos, qui ea bona usurpant tempore quo vacat, non quomodocumque, sed quando conantur usurpare iura alia ad talia bona. Ex quibus plura alia in specie solui possunt.

Tandem in ea censura fit extensio ad clericos, monachos, vel alias personas, procreantes tale delictum fieri.

Quinta habetur capite, In decretalibus, de electione in sexto, & fertur contra Prelatos, vel alios laicos, qui vocantur, ut intersint electionibus monialium, si alio quid fiat, ex quo possit oriri, vel mutui dissensio inter ipsas moniales. Est autem rem necessarium, ut persona procedat, ut superior, vel iussu superioris, ut interfecti fecerit talio modo concederet. Legatur Caiet. cap. 80. & P. Suarez sectio illa 4. a num. 6.

Suarez

Secundam autem est, Angelum excommunicationis 7. casu 16. Sylvest. excommunicationis 9. num. 42. dixisse hanc constitutionem esse intelligendam non solum de monialibus, quae verè sunt religiose, sed de aliis feminarum congregationibus. Sed ut vidit P. Suarez supra, hoc absque villo asseritur fundamento.

Sexta excommunicatio similis est capite ultimo, de officio delegati in sexto, ubi suspenduntur conservatores, qui tam de aliis, quam de manifestis iniuriis, & violentis se intromiserint ad iudicandum conscientia ipsorum, quae hoc procurant, excommunicatur, ita ut absolutio non sit, donec alteri parti laesae satisfecerint. Et quantum ad excommunicationem potius, notandum est excommunicationem sensu Doctorum non incurrere ex sola procuratore, nisi effectus ipsa sequeantur, ut ex aliis similibus constare potest.

Septima habetur capite unico, qui per vim, aut metum extorquebat quod textus legi potest P. Suarez dispensatione 7. de censuris sect. 3. & dispensatione 22. sect. 4. art. 1. 1.

Suarez

Est verò difficultas, de qua meta sit intelligenda. Si Caiet. putat sufficere quod contumax & sequitur Nazarius capite

de 27. numero 125. pro facto conscientia.

Sed in primis necessarius est metus gravis, ut Glossa ibi, & P. Suarez supra requiritur gravis enim culpa necessaria est. An vero absolutio sit nulla, colligendam est ex principis communibus de voluntario.

Item arbitror, eandem rationem servandam esse in foro intereo conscientie, & in foro externo, si veritas in utroque, constet.

Legatur Toletus cap. 39. excommunicatione 7. qui facillia quaedam notat.

DVBIVM II.

De alijs septem sequentibus excommunicationationibus in sexto.

Una habetur cap. 2. de iudiciis in sexto ubi statuitur, ne femina cogatur personaliter venire in iudicium ad ferendum testimonium, & decernitur, ut per tabellarium, vel alias personam preat ab eis testimonium; vel quod iudex ipse per, si necesse accedat, si casus id postulet. Ita tamen ut casus non singuli, alijs qui fiunt, incutatur excommunicationem ipso facto. Circa quam notandum est primo, non sufficere, quod singuli casus, nisi iudex teneat personam, ut accedat ratione fidei, alijs non est completus actus, propter quem imponitur excommunicationis. Facillia illa notat P. Suarez supra artic. 33. & certum est in causis tantum Inquisitionis vocari feminas ob magnitudinem rerum.

Alia excommunicatio habetur cap. 2. de testibus Ecclesiam alienam, ubi excommunicantur compellentes prelatos, ut res Ecclesie laici subintrant, & contra eos, qui res sic habitas non dimiserint.

Fertur etiam excommunicationis in eodem capite contra eos, qui quando celebratur contra quos licet harum rerum aliquid usurpant iniuste. Legatur P. Suarez & Tolet. supra.

Alia similis est capite unico, de testibus domibus in 6. ubi fertur excommunicationis contra quosdam religiosos in tribus casibus. Prima est, si aliquem ad suam professionem de suo admittit, secundas si noam solum vel locum iugitant. Tertius, si habitas alienas sine licentia Sedis Apostolicæ. Sed hæc excom-

Suarez.
Toletus.

h. muni.

Lib. III. Disp. XXXV. q. Dub. II.

multiplicatio non fere non habet locum, nam nihil Religiones habeat facultatem ad omnia prædicta. Addunt multi auctores, in eo tunc excommunicari eos, qui iustitiam nouum ordinem Sed merito P. Suarez supra num. 20. docet se non videre in eo textum talem censuram expressam, qui hoc sensus applicat.

Alia excommunicatio sumitur, ex capite. Quamquam de censuris in sexto, ubi a communicantibus qui imponunt tributa personis Ecclesiasticis. Circa hoc casum iam solum est aduertendum, quod licet ibi non referatur, tamen in Bulla Censuræ referatur a 21. de quo legi potest P. Suarez supra i. num. 23. & Syloster excommunicatio p. 2. cap. 24. & Tolent. capit. illo 39. a communicatio 11.

Alia habetur capite, Quoniam de immunitate Ecclesiarum in sexto, & includitur in 13. & 14. Bullæ Censuræ.

Alia sumitur ex capite vltimum de immunitate Ecclesiarum, & fertur contra seculares dominos, qui suis subditis præcipiant, ne personis Ecclesiasticis officia communia exhibeant, vbi gratia, ne quando panem, quæ consilia possit ex clausula 15. Bullæ Censuræ.

Alia sumitur ex capite 2. n. clerice, vel monachi, ubi excommunicantur religiosi propter vnam ex dictis causis, quæ est si dimiserint habitum, & ignominia in schola, vel alibi. Secunda, si accesserint ad quælibet studia literarum sine licentia sui Prælati cum consilio sui Conuentus, vel maioris patris eius, & coniungitur, Si quis aut horum violator temerarius censure, & excommunicationem incurrit ipso facto.

Circa quæ verba primo notandum est excommunicari sensu Doctorum, illi particularem, *Harum violator*, non se esse intelligendum, quasi vtrumque sit necessarium ad incurrendam hanc censuram, sufficit animam aliarum.

Dum se sciendum est, dimittere habitum non esse quæcumque spoliacionem, sed talem, quæ secundum eorum in modum loquendi significet inactionem voluntariam habitus debiti statui, & hæc effectus habet remedia.

Assignat verò P. Suarez 2. regulam pro hac materia. Vna est, quod si spoliatio laicus non est dimissio illius, casu expulso, non incurritur excommunicatio

hæc, requiritur enim ad illam habitus dimissio.

Secunda regula, quoties dimissio sit ex rationabili causa vera, vel probabilis, non incurritur hæc censura, quia hæc non est temeraria habitus depositio, neque lex hanc vult prohibere.

Testis, quod si hæc dimissio sine causa vera, vel saltem probabilis, incurritur hæc censura in qua scilicet est de dimissione habitus iuramentarii talis autem debet esse hæc dimissio, secundum eius constantiam, & posse esse materiam gravis prohibitionis alias violatio non erit mortalis, neque incurrat censuram. Ex quibus regulis possumus plura dubia specie resoluere, & legi potest Patet Suarez supra. Locus Concilii Tridentini capitulo 21. capite 19.

Circa alteram partem de accessu ad studia literarum, sine licentia legitima, intelligunt Doctores, quando habitus odium alicuius Monasterii, quia quando quis habitat in eodem Monasterio, non est necessarium ex vi, quod deus licentia cum prædicta solemnitate, & docuit Caiet. capite 61.

Difficilis quæstio est, an quando est necessarium capitulum ad eam licentiam, sit necessarius consensus expulsi, vel consilium. Navarri cap. 27. cum. 23. putat esse necessarium illud primum, quia docet esse necessarium licentiam capituli, vel consilium, Caiet. dicit esse necessarium consilium, & alii non explicat, & P. Suarez putat sufficere consilium, quia hoc non exprimit necessarium consilium.

Sed mihi prior opinio placet, quia illa verba, Consilio conuenius, vel maioris patris, inducunt consensum, aliis vix requiritur maior pars. Hæc enim non solum requiritur, nisi ubi per se suffragium & consensus acquiritur.

Sed quæritur potest, an incurritur suspensio hanc censuram, si ipsa sine consilio capituli agatur ad iudicium modo prædicto.

Et mihi negant, Antonin. 3. parte capite 24. numero 55. Augustus a communicatio 7. capite 27. Navarri capite 27. cum. 23. qui plures Canonistas referunt.

Sed oppositum docuit Syloster excommunicatio p. numero 55. quia etiam iste superius Monasterii habet suspensio-

periozem ergo necessaria erit licentia illius.

Verum prior seu eria mihi places, quia terras de subditiis immediato, & locali superiori videatur manifeste loqui.

Deinde extenditur hac censura ad Magistros, seu Doctores Legum, vel Medicum, qui presumunt in suis scholis reprobare religiosos, qui habitus dimisso volunt discere eas facultates: quæ res est facilis.

DVBIVM III.

De aliis sex excommunicationibus non reservatis, quæ habentur in sexto.

VNA excommunicationis lo sumitur ex capite 2. de hærensis in 6. ubi excommunicantur, qui sciens et presumunt tradere Ecclesiasticæ sepulchra corpora hæreticorum: de qua in Bullæ Cœnæ, ubi illæ persone explicatæ sunt.

Alia habetur ex capite de Inquisitionis, de hærensis in 6. ubi fertur excommunicatio in fauorem officii Sanctæ Inquisitionis: hæreticos est clarius, & legi potest P. Suarez sectione illa. 4. de omni. 43.

Alia sumitur ex cap. 1. de homicidio in 6. ubi excommunicatur omnis, qui aliquem Christianum per assassinium interfici mandauerit, suppleatque notis, & semper non locum.

Deinde de extensio est usque ad eam, qui receperit, vel iussu dederit.

Notandum est, assassinio dici in Italia latrones viarum, qui ad depredandum homines interficiunt, & modo stricte sumi fideles quidam vbi habentes assumendi hoc officium interficendi alios ex præcepto domini, & hoc essent Syria, refert Volaterranus libris Historiarum, capite, De sectis: de malicia de his aggerat Comaribus libris, variarum cap. 9. & 10. ubi hæc regram exponit de his, & sequitur Nauarros num. 136. quod si de his intelligitur censura hæc, vix iam habet locum inter fideles, qui inter hos non sunt infideles isti.

Alia sumitur ex capite 1. de usuris in sexis, ubi prohibetur, ne usurarius alieni generis quicumque locet domum, vel sub alio

quali titulo concedat: & contrarium faciens, si sine personæ Ecclesiasticæ Episcopi inferioris, excommunicantur, & tamen verò non excommunicantur ipso facto: sed per censuras Ecclesiasticas compellendi damnantur a suis superioribus; Episcopi verò suspenduntur.

Alia sumitur ex capite, Vnico, de iuribus in 6. ubi prohibetur ne contra personam Ecclesiasticam represse hæredantur, & excommunicantur seculares, qui contrarium fecerint, si intra mensem non recedant.

De represse dicitur in materia de bello 2. ad questionem 40. Cœduntur verò, quando conceditur facultas recompensandi damnum ab aliquo illarum, ita ut repensatio possit fieri ex bonis alibi in possessione illius gentis, verbi gratia, quia Turci infestis damnum aliquibus Christianis habent omnes Catholici facultatem spoliandi eam: Turcamque ille modus recompensationis prohibetur inter Catholicos respectu personæ Ecclesiasticæ. Unde prohibetur concessio talis facultatis, & executio illius, ut notat Dusem et Legatus. Nam ut ex capite 27. num. 36. ferendum est prædicta excommunicatio non simpliciter, sed sub conditione, nisi intra mensem.

Alia censura sumitur ex ratione, Felicitas de penis in sexto, quæ fertur contra eum, qui personam Cardinalis hostijer audere invadere: de qua divinus in Bullæ Cœnæ expressione. Circa hæc omnes legatur Cardinalis Toletus xap. 36. citato.

DISPUTATIO XXXVI.

De excommunicationibus non reservatis, quæ habentur in Clemen. & Extravag.

DVBIVM PRIMVM.

De sex prioribus excommunicationibus, quæ habentur in Clementinis, & non reservantur.

VNA habetur Clementinis unica de sequestratione, ubi statuitur, ut in causis hanc bene

beneficialibus, si una definitio senectutis apud Sedem Apostolicam proferatur contra professorem, qui prius per tricenarium pacifice non possedit fructus beneficij, sequestratur per Ordinarium, ut ei, qui tandem vicet, serventur & de inde subrogatur excommunicatio, ipso facto in eum, qui presumpserit huiusmodi sequestrationem impedire, aut bona fide compatata sequestrare. Ait aorem Caietanus cap. 43. hoc casum esse de raro contingentibus, & ideo nihil dicit, sed solum eorum circumstantias litera esse expendendas. Legatur Toler. cap. 4. in principio, ubi notat aliqua per sese manifesta considerandi verba huius censure.

Altera sumitur ex Clementina 1. de sepulchris, & continet quatuor casus pertinentes ad sacrilegium intra Ecclesiasticam sepulturam commissum. Primus est contra eos, qui repute inredditi corpora mortuorum sepelirent in loco sacro in casibus non concessis a iure.

Secundus contra eos, qui publice excommunicatis similem sepulturam prebent, Tertius de publicis inordinatis, Quartus de publicis viuariis. Legatur Toletus supra excommunicatione secunda, P. Suarez disp. 12. de censuris sect. vltima.

Alia sumitur ex Clement. 1. de decimis, que specialiter fertur contra religiosos accipientes decimas, vel eorum solutionem impediētes in casibus ibi prohibitisque bene explicat Tolet, supra excom. 3.

Quarta sumitur ex Clement. ne in agro, de statu monachorum & duas continet 5. quia verò.

Prima est contra religiosos, qui iugo obedientie regulæ abiecto, per curias discurrunt, pensiones seu alimenta a Prelatis exactuando pervim, vel gravem metum & generaliter prohibetur, ne monachi, vel clerici Seculares administrationem aliquam non habentes ad curias Principum sine speciali licentia suorum Prelatorum accedere presumant, & subditur, quod si a suis Prelatis, vel monasteriis damnum aliquod inferendum ad predictas curias se conferre presumpserint, excommunicationis sententiam eos incutere volumus ipso facto. Que excommunicationis non infertur in omnes religiosos, sed in eos qui proprii monachi vocantur, imò si textus rectè legatur, ser-

mo solum est de monachis nigris. Legatur P. Suarez supra sect. 3. nom. 4. Verba text. *Suarez* tua clara sententia hoc legatur P. Vasquez *Pasquez* t. 2. disp. 160. nom. 12.

Altera censura, seu canonica censura continetur, illis verbis: Preterea quoque sententia monachos intra septa monasteriorum sine licentia Abbatum suorum atque reuerendecernimus subiacere. Legatur Tolet, supra excommunicatione 4.

Alia habetur Clementina, Arrendentes, de statu monachorum, contra impeditores visitatores monasterium in suo munere, & dicitur. Si quis verò visitatores in premissis, vel aliquo premissorum impedire presumpserit, nisi motus testificat, ipso facto excommunicationis sententiam se noverit incursum. Ex quibus verbis constat, hanc excommunicationem quantum ad personas esse generalem, ad rationem verò, quod quasi imponitur, esse, nam generatim, nepe impedire visitatores esse elata.

Alia sumitur ex Clement. 1. de religiosis domibus, ubi contra quasdam feminas, quæ Beguine dicebantur, excommunicationis fertur, si talium statum proficiunt, vel in eo perseverando, vel in eo de novo assumendo exrendunt ad religiosos, qui illas feminas in hoc oegotio prebent consiliū, auxilium, vel favorem: circa quam nihil est notandum, eo quod iam non sit materia huius ecclæ.

DVBIVM II.

De alijs quatuor excommunicationibus non reservatis, quæ habentur in Clementinis, & de aliquibus quæ habentur in Extraneis.

VNa sumitur ex Clementina vnicus de consanguinitate & affinitate, ubi propter matrimonij sacrilegæ contradiū in varias personas fertur excommunicatio.

Prima causa huius censure est contra hęc matrimonij enim consanguinea in gradibus à iure prohibiti necerta eū monialibus contrahere matrimonij, & comprehendit utrumque contrahentem.

Quarta causa, si religiosus contrahat matrimonium.

Quinta, si clericus constitutus in sacra contrahat matrimonium.

Norandum est, ea reatu colligi hanc poenam imponi his, qui scienter contrahunt, & ideo aliqui disponunt circa hanc censuram, quomodo ignorantia iuris, vel facti excuset ab hac censura. Sed observanda est generalis doctrina tradita super praedictis.

Deinde aliqui dubitant, an in tribus peccatis aliis, si valet sicut impedimentum, aliter verò ignoret, contrahitur censura. Et affirmat Glossa ibi communiter recepta, contrahere illam illum, qui scienter contrahit, quia verè sine contra legem neque est necessarium, ut aliter contrahat scienter, hoc enim non requiritur in reatu.

Item quæritur, an si quis contrahat cum ea, quam putabat conjugioeam, & tamen revera non est, incorrat hanc censuram. Sed ex dictis disp. 3. constat illum non contrahere censuram.

Ad secundum est hanc censuram imponi contrahentibus matrimonioium per verba de presenti, non contrahentibus sponsalium contra dumper verba de futuro. Et ex his solus manent nonnulli, quæ tradit P. Suarez supra à num. 13.

Alia excommunicatio fuitur ex Clem. 3. de hereticis, in qua prohibetur Inquisitoribus, & commissariis eorum, & Episcoporum, seu Capitularum Sedo vacante, ne pretextu officij Inquisitionis, quibusvis modis illicitis ab aliquibus pecuniam extorqueant, ne scienter attentent Ecclesiæ bona ob clericorum delictum prædicta occasione officij sicut etiam Ecclesiæ applicatur quod si secus in his, vel eorum aliter fecerint, excommunicatio subit in eorum ipso facto.

Et quantum attinet ad personas, factis sunt notæ, in quas feruntur actiones verò prohibitiæ sunt. Prima acceptio pecuniæ, quæ debet haberi tres circumstantias. Prima, ut extorqueatur, Secunda, per modum, illicitum Tertia pretextu officij Inquisitionis quod si deficiat aliqua istorum, non iuraretur hæc censura. Ex qua plura debent in specie solui possunt, per pecuniam verò intelligunt Doctores, quicquid pecunie est estimabile, iuxta Doctores communiter. Navarros num. 143. P. Suarez cum aliis supra num. 25.

Secunda actio, quæ prohibetur, est Ecclesiæ bona applicari e sisco, ob clericorum delicta: ad quam requiritur, ut fiat scienter. Secundo, ut bona sint Eccle-

sie non clericorum. Tertia, ut applicatio fiat occasione, seu pretextu officij. Quarta, quod fiat applicatio sisco.

Tandem notat P. Suarez num. 27. et quæritur ab absolute realem satisfactionem, ut possit absolui prius quàm in mortis articulo. & secus est de peccatis reddenda, & addit non extrahi hominem propter impotentiam nisi in articulo mortis, quia ille solus extrahitur. Quod mihi est valde difficile, & nimis leve, & contrariū est probabile. Et secus, quod dicitur de articulo mortis, non est accipiendum, quasi solūm expressio fiat, sed ad declarationem eius propter necessitatem magnam.

Alia fuitur ex Clem. unica de usuris, ubi excommunicatur potestates, Capitani, Rectores, Consules, Iudices, Consiliarii, & alii officiales quorumcumque rationum, qui præsumpserint facere, scribere, dicere, præcipiente, ut solvantur usurae, vel impediant, ut non reperantur, vel etiam qui præsumpserint scienter iudicare, quod soluta cum repetitur, non restituantur plenè ac liberè. Quæ omnia factis sunt manifesta.

Deinde quantum ad scripturas factas, præcipitur, ut deleantur: quod in littera est manifestum. Facilia quædam norant Doctores circa hæc censuram, sed quantum attinet ad personas, & actiones prohibitas, res est adeo manifesta, ut non egeat explicatioe.

Alia possent sumi ex Clementina de sententia excom. ubi excommunicatur etiam illi, qui non servant generale interdictum, vel censuram à divinis: de qua in materia de interdicto.

Alia fuitur ex Clementina de peccis, & est multiplici, feruntque in aliquos religiosos propter multas actiones. Prima est de novo recipere domos, vel loca ad habitandum, vel peius recepta morare, vel in aliostransferre titulo alii notiois absque speciali licentia Sedis Apostolicæ.

Fuit autem hæc prohibitio capite unico, de cæsisibus Prelatorum in seato, & excommunicatio hæc lata est contra transgressores illius rapiri, & ita pondus eius explicatio ex intelligentia illius. Et primo notandum est, ibi non esse sermonem de omnibus religiosis, sed solūm de Mendicantibus,

Summa

2. 1. 11

Summa

2. 1. 11

2. 1. 11

Lib. III. Disp. XXXVII. Dub. I. 60

Bulle, ex tradita doctrina sunt explicatio
de. Oportet explicat P. Suarez disp. illa 23.
sec. ultima, qui legi potest.

DISPUTATIO XXXVII.

De excommunicationibus que habentur in Concilio Tridentino.

Tolera **D**B. His agit Tolera cap. 42. & ne-
cessarium est eas explicare, quia pos-
sione facile occurrere.

DVBIVM PRIMVM.

De quatuor primis excommunicationi- bus Concilij Tridentini.

PRima habetur sessione 4. vbi excom-
municantur omnes imprimentes, &
imprimi mandantes, vendentes, apud se
retinentes libros de rebus factis sine o-
mnino auctoritate, & sine approbatione,
examineque ab Ordinario factis, & si re-
galibus sustineant, vitra facultatem, & appro-
bationem Ordinarii, necessaria est expressa
Superiorum recognitio, & licentia, iuxta
proprias ordinationes.

Ex eadem censura ligantur qui scripserint
eos, euulgauerint, aut communicauerint, nisi antea
examinati, probatique fuerint, debet autem
hæc approbatio in scriptis dari, & in fronte libri vel scripti, vel impressi au-
thenticè apparere.

Notandum est in hoc renouati decre-
tum Concilij Lateranensis sessione 10.
vbi tales ipso facto excommunicantur.
Sed constitutio Concilij Lateranensis
generalior est, quia non solum procedit
in libris de rebus sacris, sed in omnibus
libris vel scriptis, & in aliis locis extra
urbem, non solum est necessaria approba-
tio Ordinarii, sed etiam Inquisitionis illius
Dieceſis, in qua fit impressio in urbe
autem Romana sufficit Vicarij, & Magi-
stri Sacri Palatii. Constitutio vero Con-
cilij Tridentini restrictior est, & seruanda,
in Hispania vero recepta, & seruanda.

Suarez Deinde, vt notant P. Suarez supra disp.
23. sec. ultima, quod dicitur de scriptis,
intelligitur de illis, quæ per modum libri

circumferuntur, non de scriptis manetis,
quæ dicuntur à magistris in sua lectio-
bus, quia illæ non circumferuntur per
modum libri.

Secunda habetur sessione 5. in fine, vbi
renouatur constitutio Sixti III. & pœ-
nit in ea circa immaculatam Beatisſimæ Vir-
ginis Conceptionem, de qua supra multa
diximus.

Tertia habetur sessione 13. cap. 1. vbi
ipso facto excommunicantur predicantes, **Tolera**
tes, vel docentes, vel pertinaciter asser-
tes, vel publicè disputando, præsumentes
non esse necessariam confessionem factam,
moralem habere copiam Sacerdotis a quo
communio nemini, ei quem conscientia pec-
cati mortalis grauat, etiam si contentus
accedat quæ excommunicatio facta est
manifesta, & ibi non est testuata; de qua
legi potest P. Suarez supra, & tomo 3. in
3. parte disp. 66. sec. 3. Notandum autem
est, quod licet in eo capite Concilij Tri-
dentini non sit reseruata ex censura, ta-
men quia censura lata in hæreticos, testu-
ata est, & est error negare necessitatem
confessionis in prædicto casu, ideo
existimo esse reseruatum.

Quarta censura habetur sessione 22. ca-
pite 11. de reformatione, his verbis,
Siquis clericorum, vel laicorum, qua-
cumque dignitate, etiam imperiali, vel
regali fulgeat, alicuius Ecclesiæ, seu
cuiusvis secularis, vel regularis benefi-
cij, monachatusque pietatis, aliorumque pio-
rum locorum in iurisdictione, bona censos,
ac iura, etiam feudalia, & emphyteutica,
fructus, emolumenta, seu quascumque
obventiones, quæ in ministerium & pau-
perum necessitates conuerti debent, per-
fecit, vel per alios, vel timore incussu, seu et-
iam per suppositas personas clerico-
rum, aut laicorum, quocumque auctori-
tate, vel quocumque quæſitu colore, in
proprios usus conuertere, illosque vlti-
pæ præsumptis, seu impudicis, ne ab his,
ad quos iure pertinet, recipiantur, ana-
themati excom-
municatio subiaceat, donec iore-
grè satisfacti sit, & tunc reseruatur abso-
lutio Pontifici.

Quæ censura quoad personas vniuersa-
lis est, & omnia comprehendit pænitentia-
re pro prohibet manifestè sunt potestates
verò esse quæſito de necessitate satisfactio-
nis, an sit necessarium ante absolutionem
re ipsa satisfactionem fieri. Ex primò

Lib. III. Disp. XXXIII. q. II. Dub. II.

certum est in articulo mortis sufficere propositum facies facendi, & cautionem, si aliter impotens sit tunc ad solvendum, vel restituendum. Deinde etiam extra articulum mortis existimo posse hominem tunc fieri ob impotentiam ab obligatione satisfaciendi statum, & tunc poterat absolvi sine satisfatione et ipsa exhibita, facta cautione, quam potest facere.

DVBIVM II.

De alijs excommunicationibus Concilij Tridentini.

Alia excommunicatio habetur scilicet cap. 6. ubi excommunicat aut mulierum raptos, & dantes ei auxilium, vel favorem.

Notandum est primo cum Tolero, & alijs infra, tunc dici raptum, cum raptus mulier libidinis causa similiter quando raptor causa matrimonii, quando non percessit tractatio de contrahendo matrimonio, & mulier non consensit, si enim percessit tractatio, & mulier consensit, etiam si parentes reclamant, non est raptus, inquit caput. Cum causa, de raptu mulierum, & hoc non referuatur.

Alia censura habetur eadem sessione cap. 5. his verbis. Praecipit Sancta Synodus omnibus cuiuscumque gradus, dignitatis, & conditionis exilator, sub anathematis poena, quam ipsos facio incurrant, ne quovis modo directè, vel indirectè subditos suos, vel quoscumque alios cogant quominus libere matrimonium contrahant, & est universalia quoad ad personas, ut infra dicam.

Notandum autem est non esse violentiam, si quis promissione alicuius boni moveat aliquem ad contrahendum, nulla sita vi, aut timore, ut declaravit Romana congregatio a anno 1573. 18. die Ianii, ut testatur P. Suarez deputatione 23. sessione 7. nam si secus posset, si rem debitam ex littera oporteret persequere, ut hac ratione induceret hominem ad matrimonium, etiam si hoc non exprimeretur quia hoc videtur esse saltem indirectè cogere ad matrimonium.

Item advertendum est, communem sententiam huius legis esse, ne quis cogat ad pro-

trahendum matrimonium, quod dixerit, quod aliqui recentiores huius aetatis decepti sunt existimantes esse contra hanc constitutionem impedire, ne aliqui contrahant matrimonium.

Diffinitas est, an sit excommunicationis lata, vel ferocia de iure cap. 9.

Veritas vero apparet ad speculum de matrimonio l. p. art. 2. ubi dicitur non esse excommunicationem latam, quia Concilium ibi videtur nominè anathematis, quod solum significat maledictionem solemnem.

Sed Doctores communiter putant illam excommunicationem latam, quia pro anathematis poena intelligitur excommunicatio, ut diximus supra.

Ita sentit P. Thom. Sanchez l. 2. lib. 4. de matrimonio disp. 32. num. 8. Navar. cap. 7. no. 150. & alij, quos citat P. Th. Sanchez. Idem docuit Tolero in summa lib. 1. cap. 42. P. Suarez supra.

Deinde questio est, an comprehendat omnes personas. Aliqui affirmant solum loqui de personis interdictis, habentibus, quando cognos solidum, & promittunt principio capitis, ubi de his loquitur, & particula, Quos, caussa est in contextu, & procedentes personis solum videntur referri. Sic sentit Gottfr. 2. lib. 1. questio octava canonica in cap. 20. in fine, Emanuel como. etiam in predictio cap. 1. 23. numero 7. Part. Molina contra l. de iure tractatu 2. disp. 76. & alij.

Sed contrarium docuit P. Suarez disp. 23. se. 2. num. 6. & alij frequentius, quia licet in principio sermo sit de temporaliis dominis, & magistratibus, tamen quando fertur preceptum, & censura, vel ba generalia sunt, illis verbis, Praecipit Sancta Synodus omnibus cuiuscumque gradus, dignitatis, & conditionis exilator, sub anathematis poena, quam ipsos facio incurrant, quovis modo directè, vel indirectè subditos suos, vel quoscumque alios cogant, &c.

Ubi ponderanda sunt duo verba, nempe illud, Cuiuscumque conditionis, & illud Subditos, vel quoscumque alios, ergo loquitur de personis cuiuscumque conditionis, quam distinxit ab habentibus dignitatem. Item non loquitur de solum subditis, sed de alijs. Et haec pars quibus est longè probabilior. Ex Tolero, capite 52. dixit

Suarez

dicit hanc censuram precepto ferri contra dominos temporales, vel magistratos, qui subditi agunt, vbi manifeste patet. Illam, Præcipue, quoniam etiam de aliis loquitur, sicut inquit de subditis Toletus, & tamen manifeste Concilium loquitur etiam de aliis.

Alia censura fertur, l. c. 25. cap. 3. vbi ipso facto excommunicantur omnes magistratus seculares, qui non perbene auxiliantur iurisdictioni ad Episcopos ad restituendam, vel conservandam monasteria, causam, & ad componendum penam inobedientes, & contradictores talis iurisdictioni.

Nota primo excommunicationem ferri contra Magistratus, secundo comprehendit omnes magistratus seculares, tertio est pena, quæ infusa sit iurisdictioni, quarto necessarium est, vt, incutatur, primo, esse iurisdictionem auxiliandam huius seculari, quinto non est reservata.

Alia habetur sessione 25 capite 3. vbi excommunicantur ingredientes septa monasteria, quousque fuerint, sine legitima licentia. De materia huius censuræ legi potest P. Suarez disp. 3. l. c. 6. excommunicatio 6.

Sciendum vero est, prædictam censuram non esse in eo capite reservatam.

Alia habetur sessione 25 capite 38. vbi excommunicantur omnes quousque fuerint, qui cogerint aliquam feminam inlicitam ad ingrediendum monasterium, vel suscipiendum habitum religionis, aut professionem facere. Secundo excommu-

niantur, si aliquis ex prædictis causis, consilium, vel suorum, dantes, tertio illi qui secentes, feminam inlicitam ingredi monasterium, vel suscipiendum habitum religionis, vel professionem emittere, eodem acui, vel præsentis, vel consensum, vel auctoritatem præbent.

Quarto etiam excommunicantur illi, qui sanctam religionem, vel sanctam feminam volentem ingredi religionem, vel vel suscipere, impediunt sine iusta causa. Notandum est, primo, hanc censuram tantum capitis non esse reservatam: scilicet, esse universalem quantum ad cogentes, vel impediuntes, tertio etiam ad vniuersas hæc partes feminæ. Quid vero sit cogere, vel impedire, satis constat.

Alia resorsu habetur sessione 25 capite 39. de reservatis, vbi excommunicantur primo Imperatores, & omnes domini temporales ad duellum inter Christianos locum in terris suis conuidentes. Secundo, duellum committentes. Tertio, qui eorum patrini, vocantur. Quarto, in causa duelli dantes consilium iure, vel facto. Quinto, quousque ratione duellum suadentes. Sexto, spectatores duelli. Et hæc censura satis est manifesta, & communiter intelligitur de duello solenni, cum certis ceremoniis, quam extendit Greg. XIII. ad priuatum duellum in motu proprio de hac re. Et est 82. iuxta decreta eius in collectione Rom. qua tolliguntur Bullæ, & proprii motus aliquorum Pontificum. De hac diximus sæpe secundum quæst. 95.

DE SUSPENSIONE IN COMMUNI. LIBER QVARTVS.

De hac materia legendi sunt humiliter, verbo suspenso, P. Valentia in 3. parte sancti Thomæ disp. 7. quæst. 3. P. Suarez in c. 1. in 3. part. dist. 25. & Aulæ de censuris parte 3. & aliqui scholasticæ 4. dist. 18. Anton. 3. par-

te titulo 18. Sotus 4. dist. 22. quæst. 3. artic. 1. Ledesma 2. parte 4. quæstione 26. articulo 2. Nauarro in sum. cap. 7. a. no. 35. Couartub. P. Henrici lib. 13. de re excommunicatione a cap. 31. vsq. ad 40. & alij tractatus de censuris, quorum aliquos et etuli supra.

De natura suspensionis.

Quotuplex sit suspensio.

DUBIUM PRIMUM.

Quid sit suspensio.

AN non omnia sciendum est nomen Suspensionis apud Latinos plures habere significatos, sumitur enim pro incerta, & dubia animi expectatione euentus aliquis relictæ pro actione supplicij commissa, quod dicitur suspendi; item pro dilatioe; quæ in usu rei expeditione dicitur interposita.

Deinde iure canonico applicata est hæc vox ad significandam specialem reformationem naturam. Et hæc volumus explicare.

Varijs verborum formis solet definiti; sed quantum ad rem æternam, definiti potest hoc modo, Suspendio est censure Ecclesiastica, qua minor Ecclesiæ impeditur; ne iurisdictiones exerceat Ecclesiasticas; aut aliqua potestate Ecclesiastica utatur, per illa verba, Ecclesiastica censura distinguitur ab omni pena Ecclesiastica, quæ non est censura, per alia verba facile est distinctionem explicare huius & illius ab alijs; & quidem à minori excommunicatione distinguitur, quia suspensio non determinatur ad solam materiam Sacramentorum, sed ad alias functiones sacras.

A maiori verò excommunicatione differt, primo, quia suspensio versatur circa solas functiones Ecclesiasticas, excommunicationis verò circa omnes alias; quod videtur significare S. Thoma additio 1. 2. 3. quæst. 12. art. 3. & constat ex dictis de materia excommunicationis. Addendum est suspensionem non priuare his functionibus sub respectu communicationis cum alijs, sub quo excommunicatio priuat illis. Ab interdictione etiam distinguitur, ut constabit ex dicendis de interdictione. Legatur

P. Suarez disputatio 2. 5. sectione 1. & Peter Anila supra disputat. 1. dubios. P. Valtoria quæst.

sit. part. 1.

(4.)

IDe hoc dubio breuiter explicabimus aliquas distinctiones suspensionis, quæ assignantur ab authoribus.

Et iurisperiti solent assignare triplicem suspensionem; nam quoad se tantum aliteram quoad alios; tertiam quoad se, & quoad alios. Huius distinctionis meminit Abbas in capite, Vltimum de clerico excommunicato ministrante, Sylvest. verbo suspensio num. 1. Verùm hæc distinctio non est suspensionis simpliciter pro censura; nam in primo membro enumeratur peccator mortale, in secundo impedimentum aliquod fondarum in præsumptione, vel ignorantia aliorum; ut peregrinus, qui caret licentia dimissoria, dicitur suspensus ad celebrandum. Tertium membrum pertinet proprie ad suspensionem, quia illa hominem eam secundum se, quia respectu aliorum perdat functione Ecclesiastica. Hanc non esse distinctionem censuræ proprie horat P. Suarez supra sectione 2. & P. Anila supra dub. 3.

Aliqui reuerentiores dicunt eam distinctionem posse habere alium sensum, nempe, ut suspensus quoad se dicatur, qui est suspensus, & non denunciatus; quia iuxta Concilium Constantiense ipse tenetur celos vitare, & alij non debent vitare ipsam iuxta supra dicta; quod verò est de uisitatione, iam est suspensus; & qui reuera non est, erit quoad alios, & non quoad se.

Alia distinctio solet adduci ab antiquis suspensionis, in eam quæ est purè poenæ, & in eam quæ est censura; de qua legatur P. Suarez loco allegato nunt. 3.

Tertio dividitur in eam, quæ est in locum, & in eam, quæ est ab homine quæ distinctio, & per se constat, & ex dictis de excommunicatione facile potest intelligi.

Quarto vulgarè partitione dividitur in suspensionem ab officio tantum, à beneficio tantum, ab officio, & beneficio & molu & somnitate ex iure, quia aliquando quis suspenditur ab officio Sacerdotali, capere, Sane, & secundo de officio delegati, & cap. 2. eodem titulo in 2. De suspensione à beneficio sic mentio rap. Nihil de electione, & Clementina secunda de vita & honestate clericorum. De

Suarez.
Anila.
Valentia.

Suarez.
Anila.

Suarez.

secundo membro habetur exemplum Clementina prima de decimis.

Sed occurrit hoc loco difficultas, quid sit intelligi odia nomine suspensionis, quod in iure absolute imponitur, & non dicitur ab officio, vel à beneficio.

Aliqui putant hoc dubium non habere locum in iure, quia in iure semper explicatur, de qua suspensione sit sermo, & ideo hoc dubium non est in iure declaratum, sicut simile in materia de excommunicatione, ut vidimus supra: & reuera ita videtur sentire Pater Suarez scilicet a citata numero 8. & 9.

Quod diuidi solet suspensio in maiorem, & minorem, quam assignat Abbas in caput vltimam, de clerico excommunicato in p. 11.

Aliqui hanc decisionem referunt, quia Abbas non recte illam explicat, alij inpetram explicare dicentes, minorem esse peccatum mortale, maiorem illam, quae est propriè censura. Alii quæ circa hanc diuisionem meditantur P. Suarez, scilicet officio, & legem.

DISPUTATIO XXXIX.

De effectibus suspensionis ab officio;

DVBIVM PRIMVM.

Quem effectum habeat suspensio ab officio.

PRIMA opinio est asserentium, solum perire vñ ordinis, ita Glossa in cap. An diuimus 24. q. 1. sed nolum habet idoneum argumentum.

Alij referuntur dixisse, non semper perire totum officium, sed aliqua parte eius: verum si sermo sit de suspensione absolute, & prolata, dicendum est in hac re suspensionem ab officio absolute prolata priuare omni vñ officio, & iurisdictioni: est communis sententia, & sumitur ex Sancto Th. in addit. ad 3. p. 2. a 3. art. 3. & tradunt Canonistæ in caput, Cum diuinus, de consuetudine: & verba ipsa hoc significant propriè sumpta. P. Vazquez tractatu de suspensione manuscripto.

Sed an suspensus sit suspensus in omni loco, quæstioem habet verum dicendum est, suspensionem absolute ubique loci determinatione ubique esse suspensionem, quod probatur cum ex vñ verbis, quæ limitatam habent significationem nemini à simili, quæ excommunicatus recipit ubique est excommunicatus: ergo à simili. Et est communis sensus Doctorum. P. Vazquez 10 manuscripto de scandalo.

Referuntur autem aliqui existimantes hoc doctrinam de suspensione in omni loco veram esse in suspensione in ordine, non tamen in suspensione à iurisdictione. Verum neque huius discriminis assignat rationem aliquis momentaneam, neque verum est quod dicuntur: nam rationes factæ eandem vim habent in vtraque suspensione, & explicatur, quia cum hac suspensio sit quedam inhabilitas, quæ afficit personam, planè vbiq; illa est, etiam est suspensio, licet aliis officiis non possit exerceri, nisi in aliquo loco.

Deinde addendum est, idem iudicium esse de duratione, nempe suspensionem, simpliciter prolata, non habet determinationem temporis periodum, sed permanere donec auferatur ab habente potestatem. Hic est sensus ex communi doctorum in cap. Cum vñ, de pace, & qualitate, & Panormitan. cum Glossa in caput, Ex litteris, de consue. & licet loquatur de sententia lata per hominem, tamen eadem est ratio de illa lata à iure, quando eadè est ferendi forma, & ferendi intentio.

Sed doctrinam traditam limitant Doctores alijs conditionibus. Vna est, ut suspensio sit lata per vltimam sententiam: si enim non sit lata per sententiam vltimam, censetur illa vsque ad finem officij ferentis illam; vel quando ipse voluerit.

Secunda est, ut censetur culpa ita gravis, ut suspensio perpetua iudicetur poena condigna, & iusta.

Certum autem est, posse ferri hanc sententiam pro certo tempore: quod ex verbis iudicandum est. Item potest ferri sub conditione aliqua implenda suspensio, vel quæ sit voluntas iudicis, ut si dicat, Donec aliud disponero.

Sed disputant Iuristi, quid dicendum sit, quando conditio referatur ad voluntatem iudicis, si ille moriatur antequam auferat suspensionem.

38 Lib. III. Disp. XXXIX. C. Dub. II.

suspensionem, & breuiter assignabo regulam vel eam conditionem referetur ad beneplacitum personae iudicis, vel ad voluntatem Sedis Apostolicæ, verbi gratia, si prius modo sumitur per mortem iudicis, si posteriori non sumitur, quia non est effectus ad voluntatem huius iudicis, sed ad voluntatem summæ Pontificis, quicumque Pontifex capite, Significasti, de scriptis in sexto.

P. Suarez
disp. 26.
c. 2.

Ubi occurrit explicandum, an actus a suspensio sit valida. Ponendum autem est ut certum, talem suspensionem ex obiecto graui et peccata, si faciat actum prohiberi, est eam grauius peccata, & ita impenituit grauius peccata.

Idem dubio verò præfati obsequia sua quæ diximus de ex. omni iudicio. Et breuiter dicendum est, si sunt actus ordinis, qui non pendunt a iurisdictione Ecclesiæ, validi erunt, & habebunt effectum, si eorum sint actus, qui requirunt iurisdictionem Ecclesiasticam, isti enim non erunt validi, quoad suspensio priuatus est actus, si iurisdictione.

Dixi quondam priuatus est, quia si sit occultus, non censetur priuatus iurisdictione: & post Concilium Constantiense obsequia sua sunt quæ de ex. omni iudicio diximus super. Legatur P. Aulla p. 3, disp. 2, dist. 3, 4.

Anila.

Deinde disputat P. Suarez de iurisdictione illa, si de peccata, quæ iam incurrit suspensio, si exerceat munus illi prohiberi. Et primo si solus sit actus iurisdictionis, nulla est illi specialis impositio; si verò sit actus ordinis, maior in egrotatis ex capite, Iscol, de sententia excom. in 6.

Deinde potest aliquis, an participans cum suspensio in actione illi prohibita peccata dicendum verò est, ex vi suspensionis non priuatur alius communicatione eum suspensio, hic enim est effectus excommunicationis, & ideo solus possunt peccare per cooperationem ad peccatum, quod est contra ius naturale: pro quo peccata nulla est imposita pena iure positivo.

est facilis, nã formaliter ex eo quod quis suspendatur ab officio, non suspenditur a beneficio, est enim diuersa materia, & diuersa pœna, & verba, significans vtrum, & aliud, & in temo iudicis pœna est velle vnam penam imponere, & non aliam, ve consilium: & quod velle facere, colligendum est ex verbis P. Vazquez tractat. de sus. pensione.

P. 2, 2, 2.

Difficultas verò est etiam secundum, an pœnetur suspensio ab officio actibus propriis beneficii: nam beneficium datur propter officium, capite ultimo de testibus in 6. et in hoc ipso quod quis suspenditur ab officio, veluti in causa, pœnatur actibus beneficii.

Referuntur aliqui Inist. affirmantem partem simpliciter propter rationem istam.

Alij verò distinctione vtuntur suspensionis a iure, vel ab homine: & quidam dixerunt suspensionem ab homine, quæ est ab officio, etiam a beneficiario, & contrario philosophati sunt, & alij alius distinctionibus vtuntur, quas refert Syluest. verbo suspensio num. 5.

Aliquos refert, & sequuntur Couarubias in epistola in quartum Decretalium 2. p. cap. 6. in principio num. 13. qui docent considerandum esse causam, vel gratiam rem delicti, ob quam imponitur suspensio: nam si suspenditur ab officio propter infamiam, vel contumaciam, non suspenditur a beneficio, si verò propter amentiam, considerandum est, an sit leuius: & tunc non suspenditur a beneficio, vel est graue, & tunc suspenditur a beneficio.

Sed istæ differentia non sunt probandæ: quia nullum habet argumentum aliquis ponens, & absintus dicendum est formaliter suspensionem ab officio, non includere suspensionem a beneficio, quia istæ pœnæ sunt diuersæ, & ex natura rei possunt separari, vt per se consilium iure, verò positio non sunt sumenda, quia tale ius non est quæ ratio habet vnam eandem, siue suspensio sit ab homine, siue a iure, siue sit propter leuissimum, siue propter grauius: & ita sentit P. Suarez disp. citata sect. 3. & alij multi huius ætatis & P. Suarez docet esse eandem, & certam sententiam, & docuit Nauarrus in summa cap. 17. numero 150. P. Aulla p. 3, disp. 2. conclusionem 6.

Sauar.

Anila.

Restat explicare, an suspensio ab officio

DVBIVM II.

An suspensio ab officio censeatur suspensio a beneficiariis, vel ab alio actu.

CIRCA Primum de beneficio rōe

elo impedit electionem noui beneficii, & P. Suarez sect. 3. citat nota. 7. putat impedire: & probat ex capite ultimo de clerico excommunicato ministrante, ubi dicitur, excommunicationi maiori excommunicatione non posse eligi ad Ecclesiastica beneficia, & hinc, quia qui est priuatus aliquo munere, est priuatus suspensionis eorumque ad illud ordinatur.

Idem docet Henriquez lib. 13. cap. 32. num. 3. & P. Anila p. 3. dist. 2. post quintam conclusionem 5. ex his sequitur, & citant caput, Cum dilectus, de consuetudine.

Idem sentit Pater Vazquez tractatu de suspensione.

Sed alius probabilius est, istum non esse priuatum tali electione pascina noui beneficii, quia ex natura rei non est priuatus ex parte autem position non est priuatus, quia non constat de alio iure expresso: & caput citatum loquitur de excommunicatione, & principium ibi adductum minus generale est: & in penis tantum momenti non est causa, ob quam dicamus res illas incurrere, quando non sunt expressae in iure. Sed prius sententia est communis.

Deinde P. Anila putat electionem fore nullam propter citata capita. Parat Pater Suarez fore validam, quia ex capite, quod ipse citat pro sua opinione, id non colligitur.

Sed testat explicare, quid impediat suspensionis ab officio simpliciter prolata: sed dicendum est, impedire non omni actum officii, ut verba significant. Secus quando solum suspenditur quis ab aliqua actione particulari illius officii: poterit enim etiam alias exercere: legatur P. Suarez sect. 3. in prin.

DVBIVM III.

Quem effectum habeat suspensio ab ordine simpliciter prolata.

IN hac questione primo dicendum est, hanc suspensionem priuare omni actu ordinis sacri: est communis, & ratio suspendendi est ex verbis ipsius sententiae, quae etiam indicant intentionem tetentis illam.

Secundo dicendum est, hanc suspensionem formaliter non includere suspensionem

nam ab officio inferiori: sed istius. Hae probanda est ac simili vult, de qua supra, quia legem possunt separari ex natura rei, & iure politico non sunt connexae.

Ex his datibus conclusionibus multa possunt dubia in specie solui, si consideretur quae includant ordinem, vel quae solui ad iurisdictionem per se pertinent, etiam ordine non considerato: & legi potest sect. 4. cit. P. Suarez.

Deinde etiam est considerandum, an quis simpliciter, & absolute suspendatur ab ordine, vel tantum ab actu alienius ordinis.

Sed potest esse difficultas, an qui suspenditur ab actu ordinis inferioris, semper censetur suspensus ab actu ordinis maioris. Et aliqui Iurisperiti affirmant ceteri suspensum, & ita docent, quod si Episcopus suspendatur a collatione minorum ordinum, non poterit conferre maiorem, quia in tali prohibitionem prohibitio maioris ordinis videtur includi.

Contra hanc tamen sententiam est primo, nam clericus potest suspendi ab alio, & non ab aliis actibus ordinis, potest etiam iudicari indignus altari, & non aliis actibus.

Secundo ex capite ultimo de temporibus ordinandorum in sexto, ubi Episcopus prohibetur conferre primam tonsuram, & tamen excommunicati Doctorum sensu non suspenditur Episcopus a collatione ordinis: & tertio, quia opposita sententia non habet firmam aliquam rationem. Quae omnia fuisse persequitur P. Suarez sect. 4. legatur num. 1.

Et tandem num. 14. docet eam sententiam solum posse habere locum, quando actus sint subordinati: ita quando unus prohibitus est, sine illo alij non possunt bene, & licet actus tunc enim ex prohibitione unus infertur prohibitio alterius, quod mihi probatur. P. Vazquez in tractatu de suspensione dicit enim, qui suspenditur a minori, suspendi a maiori, non e. conuenerit quod debet intelligi in subordinatis.

Ex dubiis solui potest aliud dubium, de quo antea tractatum in hac materia, quem effectum habeat suspensio a iurisdictione.

In quo considerandum est, an sit suspensio simpliciter, tunc enim est ab omni iurisdictione, secus si sit a parte, seu aliquo

Suarez

Suarez

manente

Lib. III. Disp. XL. Dub. I.

monere iurisdictionis, quod non erit distul-
tate iudicare ex verbis sententiae lae, si-
ne dicitur, siue ab homine. Legatur P. Sua-
rez disp. 25. sect. 4. a. num. 16.

Addendum est, siue suspensio sit ab omni
iurisdictione, siue a parte illius, postea
suspensum grauitur peccare violans sen-
tentiam.

Sed propter tale peccatum nulla poena
est imposita in iure, vt loco allegato nu-
19. notauit P. Suarez.

DISPUTATIO XL.

De effectibus suspensionis à beneficio.

DVBIVM PRIMVM.

*Quos effectus habeat suspensio à be-
neficio simpliciter laici.*

IN hac materia dicendum est, hanc sus-
pensionem impedire dominium seu pos-
sessionem beneficii.

Hic est communis sensus Doctorum, quæ
verba ipsa censuræ declaratori vnde bene-
ficii ab officio distinguuntur, vt constat;
& Concilium Trident. s. 1. cap. 3. de re-
formatione dixit, beneficii ad diuinum
cultum, & Ecclesiæ utilitatem obeunda
inducta esse, potestque esse suspensio à be-
neficio, & non ab officio.

Vnde suspensio à beneficio non impedit
actum officii eius, vt bene docuit P. Suarez
disp. 27. sect. 1. a. num. 3.

Addendum est grauitur peccare suspen-
sum à beneficio, si usurpet fructus benefi-
cij, & obligari ad restitutionem, vt docuit
P. Suarez supra nu. 7. Sed de hoc dicemus
in materia de beneficiis. Addit nullum ef-
fe in iure impositam poenam propter hoc
peccatum.

Sed oportet explicare, quid in hac ma-
teria intelligatur nomen beneficii, loqui-
mur verò de beneficio Ecclesiastico, &
hoc intelligant Doctores: an verò suspen-
sio fiat ab vno beneficio, vel à multis,
quando quis plura habet, ex verbis senten-
tiæ, & aliis circumstantiis colligendum est;
& eum simpliciter ferri sine speciali de-
terminacione, omnia comprehendit, vt

bene Patet Suarez supra num. 17.

De tempore, & ei, quo durare debeat
gaus suspensio à beneficio, dictum est,
si simpliciter sine vlla limitatione prohi-
bitur, durat semper, & totio tempore sus-
pensi non facit fructus suos: de quo
effecto, sicut in simili de suspensione ab
officio, philosophauimus, & legi potest
P. Suarez supra a. num. 23.

Sed difficultas est, an hæc suspensio sit
ab omni beneficio, ita vt impeditur ele-
ctionem pastorem in locum beneficii,
Affirmat P. Suarez supra num. 25. si suspen-
sio sit simpliciter à beneficio, quod ex
circumstantiis colligendum est pruden-
ter.

Addit collationem illius futuri bene-
ficii non esse ipso iure nullam, quia
non est caput, in quo dicitur irrita, aut
nulla.

Sed potest obici hoc modis. Sequitur ex
hac doctrina, quod eum clericus nullum
habet beneficium, si faciat curam, ob quod
sit suspensus, intelligitur pro futuro bene-
ficio, quod videtur falsum. P. Suarez supra
duas addidit solutiones, & probabilior
dicit esse eodem sequenti. Sed nihil com-
mino displicet hæc solutio, quia videtur
contra communem sensum, & solum, ne-
que solet per absolute pro futuro be-
neficio, ab eo, qui tale crimen com-
misit.

Sed vel dicendum est, illum effectum non
habere suspensionem, nisi manifestè ex-
primatur, vel non habere illum, nisi quan-
do suspensio sit aliquibus beneficiis, quod ho-
mo postulabat, & quasi secundariè impe-
ditur à futuro.

Ex doctrina tradita inferretur, suspensio-
nem hanc privare fructibus presentibus
bus ex beneficio, vel beneficiis, à quibus
suspenditur, argue adeo & ab omnibus
simpliciter, & sine limitatione prolata.
Legatur Patet Suarez supra num. 29. quæ
merito docet comprehendit etiam distri-
butiones quorundam, quæ dantur locum
illis beneficiis.

Est tamen difficultas de aliis stipendiis
de quo in materia de beneficiis, quæ non
sunt redditus beneficii, sed promittuntur ab
aliquibus officiis, in quibus quorum dan-
tur à superioribus.

Et P. Suarez respondet sub distinctio-
ne considerandum esse, an tales fructus ex
dispensatione superiorum, & consuetudine
sint

Suarez.

Suarez.

Suarez.

11

Suarez.

sunt conuicti beneficio, vel solum per accidens in priori causa priuat illis hoc suspensio, non tamē in posteriori. Quibus vero aliis actibus priuat suspensio a beneficio, ex verbis sententię colligi debet.

DVBIVM II.

Quem effectum habeat suspensio à beneficiis ex parte.

IN Partiali suspensione consideranda sunt verba, ut iudicare quis possit quod effectum habeat: cuius est enim possibile priuare, vel fructibus vniuersalium beneficiorum, vel aliquibus, & non omnibus; & quę habeat effectum, quia efficaciter verbum si postulat ex intentione ferentis sententiam.

Restat explicandum, quid faciendum sit, si clericus suspensus egat fructibus omnibus, vel aliquibus ad sui sustentationem.

Solutio. Respondet P. Suarez supra sect. 2. quod si suspensio feratur ob contumaciam, nihil est illi dandum tanto tempore, quo perseverat in contumacia; alia non iurabitur a suo peccato, sed si solum sit in partem penam criminis commisit, non enim ob decentiam status decet, ut ex illis fructibus alatur pro qua doctrina citat alios Doctores: sed in hoc vel sermo est de iudice, an possit ea bona concedere clerico, & considerandum est, an sint fructus applicati pauperibus, & potest iudex eos dari clerico illi, ut pauperi, vel sermo est, an ipse clericus possit eos non restituere ratione pauperum. Eam hoc obfero in la sine, quę diximus: ad questionem 62. de causis, quę excusant à restitutione.

Dubitant tamē aliqui, an suspensus possit aliquando recuperare prædictos fructus. Et si sententia fuit iusta, non poterit illas recuperare iuste, si tamen sententia fuit iusta, & iniusta, fieri poterit, ut veritate cognita possit iuste recuperare illas fructus, ut resoluit Pater Suarez sententia 3. in fine: & ratio est manifestissima.

Ex hac sententia ad id concludere potest differentia inter effectus suspensionis, & excommunicationis: diximus enim de effectibus utriusque censurę.

DISPUTATIO XLI.

De peccato, ob quod imponitur suspensio.

DVBIVM PRIMVM.

De causa, ob quam debeas ferri suspensio.

Post quam diximus de effectu huius suspensionis, occurrit disputandum de peccato, ob quod imponitur suspensio. Sicut disputatione 18. egimus de peccato, ob quod incurritur excommunicatio.

De quo cursim aliqui auctores in materia de legibus, dum dicunt penam excommunicationis & suspensionis esse si quando violatis moralibus, & de excommunicatione diximus locum proximè citato: & in specie ita loquimur de suspensione etiam P. Vazquez 1. 2. disp. 1. § 2. cap. 3. num. 49. ubi explicat aliquos effectus, quos potest habere, ut ostendat gravem esse penam, ac proinde non esse impunendam ob culpam leuem.

Sed P. Suarez supra disp. 4. sect. 4. num. 7. docet non esse causam, ob quam non sit eodem modo loquendum de utraque: nam suspensio gravis non potest imponi ob leuem culpam, licet levis aliqua suspensio possit imponi, quę tamen in usu non est, sicut iusta est excommunicatio minor, & potest imponi aliquam suspensionem ob culpam leuem docet Toletus cap. 4. § 1. ubi dicitur P. Suarez disp. 18. sect. 4. ubi dicitur, si Pater Vazquez rectius de suspensione ne admittit posse esse suspensionem leuem.

Dicendum ergo est, nullum iudicem posse pro veniali culpa imponere penam suspensionis: cum dicimus in simili de excommunicatione, distinguere citata dubia, & non solum sententia esset iniusta, sed etiam nulla.

Ex hoc fit, quod si quis faceret actum, ob quem imposita est suspensio & talis actus fiat ex aliqua circumstantia venialis, non incurrere eam penam, sicut de pena excommunicationis diximus disp. citata cum P. Vazquez.

Sed

Sed difficultas est, an debeat monitio precedere, de qua Henriquez lib. 4. cap. 34. P. Suarez supra disp. 4. de ct. 5. & d. 28. sect. 5. num. 2.

Snarez.

Et P. Henriquez dicit suspensionem, quæ sit ob contumaciam, requirere præiudicium monitionem, non tamen illam, quæ sit ob solum periculum commisiſſum puniendum, quod docet Toletus supra cum multis Doctoribus.

P. Suarez dicit, non esse censuram propter, nisi fiat ad reprimendam contumaciam, & quæ sit ad puniendum solum, non esse propriam censuram: & in hanc doctrinam inclinât P. Vazquez tractatu de suspensione, saterur enim posse fieri ob crimen graue sine contumacia: & addit potius fore tunc penam quandam, quam censuram.

Vazquez.

Vazquez.

P. Vazquez in materia de suspensione solum dicit in hoc philosophandum esse sicut de excommunicatione, & interdictione: & de excommunicatione suo loco diximus ex mente P. Vazquez tractatu de excommunicatione dub. 12 deinde verò codice manu scripto docuit primo ad sententiam iute latam non esse necessariam monitionem, quia ipsa admonet secundò docet, hanc censuram non posse fieri nisi in eos, qui verè sunt contumaces, & dicit esse probandum, sicut si illi doctri- na de excommunicatione. Tertiò dicit esse necessariam triam monitionem, vel vnam pro tribus iuxta dicta de excommunicatione.

hæc ratione, quia suspensio per se non præiudicat bonis animæ, sed externalibus aliquibus functionibus, ergo potest pertinere ad bonum commune, vt sine culpa propria, ob aliam causam pœneretur quis illi. Et pro hoc sententia citatur S. Thom. 4. dist. 18. quest. 2. & 3. quest. iuno. 2. ad secundum, Syluest. verbo suspensio num. 4. & ita citat loquuntur Canonistæ.

Alij verò absolute dicunt, non posse hæc penam incurrere sine culpa propria: ita Nannas cap. 27. num. 151. & opponit Caietanus in sum. verbo suspensio Pa. Auila de censuris p. 3. dist. 1. dub. 2. & alij. & P. Snarez disp. cit. sect. 4. num. 2. quia hæc est facta est pena quæ proprie non incurritur sine culpa, si propriè de suspensione loquendum sit: quod amplius explicat out. 33. & sequentibus.

Norat verò P. Snarez censuram vt est pena, vel censura, propriè non posse imponi nisi ob culpam.

Secundò vt est quædam prohibitio ab officio aliquo, & hæc ex aliqua causa potest imponi, & ob culpam alterius: & sic explicat varia capitula iuris: & hæc posterior suspensio neque requirit conditiones necessarias ad censuram, quibus tribuitur respectus censura.

Hic posset disputari de ignorantia, quæ potest excusare ab hac censura, de qua obseruanda sunt quæ diximus supra disputata, tione 3.

Rursum posset disputari de suspensione iniusta, & obseruanda sunt, quæ diximus disputacione 2. de excommunicatione iniusta.

DVBIVM II.

An possit aliquis incurrere hanc penam suspensionis ob culpam alienam sine culpa propria.

Aliqui videntur sentire, posse aliquem incurrere ob culpam alienam. Probatur ex capite 1. de ordinato ab Episcopo, qui tenent iurisdictionem Episcopatum, ubi qui ordinatur ignorat, et ab eo Episcopo ob culpam Episcopi suspenditur. Secundò probari potest ex capite Vbi non est, de temporibus ordinandorum, in quo pater ordinatus in ætate fere decem annorum, suspenditur ab executione officij vsque ad legitimam ætatem. Tertiò potest pro-

DISPUTATIO XLII.

De causa efficiendi suspensionis.

DVBIVM PRIMVM.

Quis possit ferre hanc censuram.

Proendum est esse in Ecclesia potestatem ferendi hanc censuram, sicut de excommunicatione potestatem diximus supra.

Communis sententia Doctorum est, omnem illam

Ubi qui potest excommunicare, posse suspendere, & solam illam. Sylva ite verbum suspensio. Anoum. tractatu de suspens.

Summa Nauarrus cap. 37. num. 159. P. Suarez de censuris disp. 13. sectione 1. Patet. Aritia de censuris 3. part. dist. 4. dubium 1. P. Henricus librum 22. caput 35. & ideo oportet obsequere quod supra diximus dispositione 22. de eo quod potest ferre sententiam excommunicationis, & de eodem quibus requisitis in personis, ut si in casibus potestatis eadem est enim potestas ad excommunicandum, & ad ferendam sententiam suspensionis.

Re hoc autem in eadem suspensionem latam a iure & ab homine.

Speciatum sole disputari, an Episcopus sine capitulo possit clericum suspendere. P. Suarez tota citatio docet olim ordinatum fuisse, ne Episcopus ferret sententiam, nisi praesentibus clericis ap. penultimus sequitur 7. Ad id hoc non esse in re, & illud decretum fuit Concilii provincialis Carthaginensis 4. sed non satis constat fuisse in tota Ecclesia receptum. Postea vero Alex. III. in capite 1. de excoisibus, dicit ab eo sine capitulo Episcopus attentat per excoisibus suspendere, ubi expendit P. Suarez Pontificem non loqui de omnibus clericis, sed de presbyteris. Secundo docet non loqui de excommunicatione, etiam si Glossa aliter expli-

Terrio omnes liminant textum hanc ad suspensionem, quae ferretur in puram vindictam. Quare, in illo textu non letatur sententia Episcopi. Unde licet male fecerit, si tamen sine capitulo suspenderet, ex vi illius textus valida manet eius sententia.

Tandem addidit ex sententia aliorum, iam esse illam textum abrogatum per contrariam consuetudinem.

DUBIUM II.

Quis modus sit seruandus in sententia sententia suspensionis.

Circumdandum est, aliud esse loqui de suspensione lata a iure, & aliud de ea, quae feratur ab homine. In primo quibus illius modus, vel forma est necessaria, nisi etiam loc-

gis, quibus sufficienter significatur talis poena imposita ob aliquam culpam.

In ferenda vero suspensione ab homine possumus considerare quid precedere debeat, & quid poni in ipsa sententia, & quid subsequi.

Circa primum quod queri, an ante suspensionem debeat praecedere monitum, de quo diximus in disputatione praecedenti, & legi potest P. Suarez de censuris dispositione 4. sectione 3. & disputatione 22. sect. 5. num. 4.

Circa secundum cerum est non requiri aliqua de iuribus verba, praeter illa, quae sufficienter significant effectum huius censurae, ut notauit Nauarrus in sum. cap. 27. num. 161. & est communis sensus Doctorum.

Notat etiam P. Suarez hanc sententiam ferri posse non solum verbis, sed per scripturam, quod per se est satis manifestum. Sequenda autem sunt alia, quae sequuntur, ut sit iusta, & valida sententia haec.

Notandum verò est, non fore validam, si feratur post interpositam appellacionem, iuxta communem opinionem Doctorum in caput primum de sententia excommunicationis in sexto si verò appellatio sequatur post latam suspensionem, non impedit effectum, ut habetur capite, l. eol. de sententia excommunicationis in sexto: quod Abbas in caput secundum de clerico, l. eol. ministrante, & capite de appellationibus in 6. voluit esse intelligendum de sola suspensione, quae ferretur ob excoisiam, non de illa, quae est pure poena.

Sed hac limitatio non placet aliis, quia caput, l. eol. citatum simpliciter loquitur de suspensione absque ulla distinctione in iure verò utraque suspensio potest hoc nomine significari.

Mihi videtur probabilis, quia videtur ferri de suspensione, sicut de excoisiam excoisiamque ad iure de illa, ut est censura propria.

Circa tertium bene docuit P. Suarez, supra necessarium esse denunciationem post Concilium Constantiense, ut alij obligentur ad vitandum suspensum.

Sed potest esse difficultas, quia suspensio non est censura, quae prohibet communicationem cum aliis, ergo sine auctoritate denunciationem, sine post illam, non obligantur alij

Lib. III. Disp. XLIII. q. I. Dub. I.

alij est vitandum suspensum: quomodo ergo intelligenda est illa editio loquens de suspensio

Namque in summe capite 27. numero 113 apertè dicit suspensum vitandum esse in illis, in quibus suspensus est: & tamen hoc esse dicendum post Concilium Constantiense solum in re ligi de suspensio denunciatio. Verùm si iure non inveniuntur directus prohibitio facta fidelibus de non communicando cum suspensio, sicut de non communicando cum eorum communione.

Dicendum autem communione est cum suspensio in his, in quibus suspensus est, potest esse peccatum ex natura rei, supposito suspensione. Vt si quis conperatur peccato suspensio, vel illum inducet ad violandam suspensionem; & hoc non potest autem per Concilium Constantiense, ut sepelimus in maiori de excommunicatione: & illa ex vi decreti solum potest colligi, ut noluit in tota excommunicatione fideles a ore denuntiationem facere contra aliquod preceptum Ecclesie, si licet, ut imponens penam aliquam. Ad hoc P. Suarez ante denuntiationem suspensum non esse omnino peccatum in ista denuntiatione in bonum fidelem, sicut prius est post denuntiationem: quoniam potest esse verum si suspensio causa fidelis aliquid exigeret a suspensio.

DISPUTATIO XLIII.

De causa materiali, seu fundamento suspensionis, id est, de eo qui potest suspendi.

Observanda sunt, quæ diuinus dispositione: quare nunc in hac materia potest habere libitum.

DUBIUM PRIMVM.

Quas conditiones debet habere persona, que potest suspendi hoc censura.

In hac censura, significare est, ut persona paranda debet esse clericus. Et

enim pena clericorum proprie, quod est consilium apud Doctores, & docent Summiste, verba suspensionis, & omnes alij recitantes de suspensione, & Canonibus in cap. Quicumque de sententia excommunicato sexto, & xi. quoniam docet P. Vazquez tra. 1. de suspensio.

Sed sicut obijciunt Bati augenti voces de censibus inter communes, ubi dicitur ex iure recipienti si clericus fuerit, totum ab officio & beneficio eo ipso suspensus. Si vero laicus, ingressum in Ecclesiam sibi poterit interdictum, & communionem Eucharistie non nisi ipso facto suspensionem, ergo Pontifex cognoscit suspensionem aliquam respectu laicorum sed dom de leico est semel suspensio non significat excommunicationem, de qua nunc loquimur sed prohibuit eum deus. Doctores est verum aliqui interdictum lexi ut tunc nominis suspensionis pro prohibitione elicius a. & si in eodem vero significat, nonnulli posse aliquos suspendi, quatenus sunt capaces beneficii, & officii Ecclesiastici, & illa habent potantiam, & capacitatem quasi remouam, ut possit suspendi.

Deinde de summo Pontifice philosophandum est, sicut de excommunicatione diximus, & de alijs praelatis, feruare proportionem, & alia conditionem, quæ diximus in materia de excommunicatione disputat citare: & dum auctores dicunt quemlibet præter Papam posse suspendi, intelligi debet, quemlibet a suo superiore. Quod maxime considerandum est in præiudicium quibusdam exceptis disputat P. Suarez disputatibus 28. sect. 2. no. 1. Sed in his, & alijs obseruanda est forma principalis.

Circa Episcopos est peculiaris aliquid notandum, nempe, per generaliter sententiam non possunt suspendi, sicut a caput, quæ per ignotum, de sententia excommunicato ubi est et semel de interdictis sed de excommunicato ubi non habet auctorem sicut illud caput non esse extendendum ad excommunicationem. Namque in summa cap. 27. per. 165. P. Suarez præiudicium si qui intellexit illud privilegium de suspensione non solum ab officio, sed etiam a beneficio, exceptis vero Episcopis, & eorum superioribus, ubi ibidem dicitur omnes alij clericos inferiorum, possunt per gentilem sententiam suspendi.

Voca-

Vocatur verò in questionem ab ali-
quibus, an gaudeat hoc privilegio Episco-
pus electus, & confirmatus, sed non con-
secratus. Et Patet Suarez sectione illa 2.
a numero 7 agendi pro utraque questio-
nis parte, & tandem docet gaudere hoc
privilegio, quicumque nomine Episcopi
solet intelligi.

Tandem solet quæri, aocùm suspendi-
tur clerici, comprehendantur religiosi,
qui sunt clerici, Et sane ex appellatione
ipsi non est casus, ob quam dicamus non
comprehendi fieri autem potest, quòd
non comprehendantur ratione aliorum
circumstantiarum, quæ in specie consi-
derantur: Sicut de quo Patet Suarez su-
pra.

DVBIVM II.

*An, & quomodo suspensio in commu-
nitatem ferri possit.*

Sermo 2 item est de communitate, seu
cundum quod est communis quoddam,
& vnum corpus morale, & quatenus
quilibet personæ illius possit esse capax
huiusmodi.

Dicendum verò est, communitatem, ut
est vnum corpus, posse suspendi & quan-
tum attinet ad suspensionem ab officio eli-
gendi beneficia, probatur ex capite vo-
lente Sede vacante in sexto, ex capite,
Romana, & capite, Si sententia, de sen-
tentia excommunicationis in sexto, &
ex Concilio Tridentino sessione 24. ca-
pite 16. Secundò poterit suspendi, quan-
tum ad aliquas actiones, quas facit capi-
tulum Sede vacante.

Item à beneficio potest suspendi capi-
tulum, ut vnum corpus, ex capite, Quicum-
que, de electione in sexto.

Secundò dicendum est, si omnes perso-
næ capituli faciant peccatum, poterunt
suspendi, ac proinde totum capitulum ra-
tione voluntatislibet, ut bene P. Suarez
supra sect. 3.

Tertiò dicendum est, iuxta frequen-
tem vñm suspenditur capitulum, ut vñm
corpus, & ita est intelligenda sententia
nisi aliud explicetur: hoc enim significat
capituli nomen, quod fuso & bene expli-
cat P. Suarez loco allegato à num 6.

Addendum est communitate n, quæ sus-
penditur, debere esse Ecclesiasticam, id

est personarum Ecclesiasticarum, secun-
dum doctrinam traditam dubio pre-
cedenti, de persona quæ suspendi pos-
set.

Hæc quæri possent aliqua, sicut in simi-
li de excommunicatione, verbi gratia, an
suspensus vna suspensione possit alia liga-
ri, de qua sicut in simili dubio de excom-
municato philosophandum est in aliis si-
milibus propositione servata.

DISPUTATIO XLIII.

De potente absolucro à sus-
pensione.

DVBIVM PRIMVM.

*Quis possit auferre suspensionem, quæ
est pura pœna.*

IN Hac materia certum est, suspen-
sionem laicam pro determinato tem-
pore, elapso eo tempore ipso loca
tollit. Ita cum multis Patet Suarez dispo-
sitione 29 sectione 1. Nauacius in simi-
li capite 27 numero 161. duratio enim
eius pœnæ pendet ex voluntate secula-
ris sententiam: igitur finitur elapso tem-
pore assignato. Quæ doctrina non so-
lùm est vera pro foro exteriori, sed et
iam pro foro interiori, quia reuera
non amplius obligat, quam fuit iureo-
rio ferentis talem sententiam & pœ-
nam.

Addendum est, hoc tempus cuiusce,
vel à tempore latæ sententiæ, si sit ab ho-
mine; vel à tempore quo contracta est, si
sit à iure, vtrum aliis docuit P. Suarez su-
per canonem 2. nam ut supra diximus, con-
fata statim operatur suum effectum, nec
quæ eger aliquo ad executionem.

Est verò difficultas apud Iurisperitos,
an quando quis erat ligatus alia suspen-
sione, incipiat tempus secundæ suspen-
sionis statim à tempore latæ contineri: &
sunt eorum sententiæ, ut docet Zabo-
cella in Clem. 2. de Magistris. Mihi vi-
detur statim obligare, & tempus eius
currere, quia habet suum effectum, neque
impedire per personam suspensionis: igitur
nisi aliud explicetur in 2. suspensione,
i a non

non est causa, ubi quam dicamus illud tempus non currere, ut bene P. Suarez supra qui bene se habuit tempus illud computandum esse secundum communem sensum temporis naturalia, hoc est secundum causam physicam.

Debitur verò aliqui, quomodo sit intelligendum finiti tempore assignatum, de quo Pater Suarez numero 40. & in vera considerata sunt verba sententiarum.

Et ponderandum est, cum exigitur ultimus dies completus, vel incipiens, & id est de ultimo mense aut anno, & obliuiscendus est communis sensus.

Rursus disputat aliqui, an sit componendi composiri ea mensibus triginta tantum dierum, vel plurius. De quo fuit P. Suarez à numero 5. Ego verò certiore regulâ non inuenio, quam ut sententia ratiōis sensus eius Reipublicæ, in qua ferretur pœna, & obsequenda est: ex hoc enim sensu scopus verborum sententiarum colligendus est facili, siue sermo sit de mense, siue de anno.

Vitariis disputari solet, an sensus hic ita corrumpat conclusionem, ut etiam si suspensio violat præceptum, non dicatur interrumptum ad hunc effectum, ut teneatur suspensio postea supplere defectum temporis, in quo violauit in quo varij sunt, & referuntur modi dicendi. Legatur P. Suarez à nom. 10.

Mihi placet in hac materia (quidquid sit de modo computandi tempus in alijs rebus) tempus suspensionis computandum esse continue, neque censeo interrumptum per violationem hic enim videtur communis sensus iudicis sententiarum sententiarum, & aliorum.

Secundò principaliter hanc suspensionem posse cessare ex voluntate superioris, à qua predebat perseverantia illarum nam in sententia semper includitur condicio, nisi superior, qui potest, commiserit. Vide etiam si suspensio sub iuramento esset obligatus ad seruandam censuram illam, maneret liber à tali obligatione, hoc ipso, quod superior dispensasset, vel remississet: nam iuramentum cadit super eam obligationem, ut sic implenda, si non auferatur, ut in materia de iuramento dixi non semel.

Tertiò etiam si sit suspensio lata sine ulla temporis designatione, potest per

voluntatem superioris tolli: quod certum est apud Doctores, propter dictam rationem. Et hoc de suspensione lata à iudice.

Quartò, quando suspensio est à iure, & cœcone, solum ab auctoritate canonis auferri potest ante elapsam tempus: est communis cum Glossa in caput, Accipite, de electione in sexto: quia pendet ab eius voluntate. Vnde inferior non potest illam auferre: superior verò poterit.

Sed potest obici à simili, nam excommunicatione ad tempus certum lata non tollit illud impletum, capite, N. 2 per, de sententia excommunicationis, ego à simili. Conartob. in quarum Decretalium, 2. parte capite 6. leguntur continenem opinionem Iuristarum, qui ita philosophantur de excommunicatione: dicit tamen non esse eandem rationem de suspensione: sed non assignat rationem discriminis: de quo fuit Pater Suarez sessione citata à numero 16. forte aliquis possit assignare discrimen ex diuersa dispositione iuris positum.

DVBIVM II.

Quomodo, & à quo tollatur suspensio, quæ fertur ab eorum iudiciis.

Aliqui docent suspensionem à iura latam, si reseruata non sit, posse tolli ab ordinario, quia in caput, Nuper, de sententia excommunicationis, hoc conceditur de excommunicatione, & aliqui intelligunt quod habet locum in suspensione ista, ut refert P. Suarez à dispositione citata sessione 2. nom. 2.

Sed P. Suarez, & alij dicunt non esse eandem rationem de excommunicatione, & de hac suspensione, propter maiorem necessitatem absolutionis ab excommunicatione, & absolutionis ab hac suspensione.

Hæc enim suspensio non priuat suffragiis Ecclesiæ, sicut priuat excommunicationem: & priuat receptionem sacramentorum. Et hoc facili intelligitur esse verum, quando suspensio non recedit à contumacia, neque excludit sacrosanctiam.

R. f. f. f.

Restat explicandum, quid sic faciendum, si res esset à concumacia, & esset satisfactio.

Aliquorum opinio est, in hoc casu non egere absolutione hominis, sed ipso facto manere absolutum. Ita Innocentius in caput, Sicur, de cohabitatione clericorum & mulierum, & in caput, Ex litteris, de consensu. hanc enim suspensio est similis latæ usque ad certum tempus, quia in ea videtur tacite inesse conditio, nisi taceberit à concumacia, & satisfecerit.

Secunda opinio, in hoc casu non esse necessarium absolutionem à Sylvestro, verum suspensio omnino 8. Et mihi placet, quia non video ius aliquod, quo sit statim haec suspensio tolli ipso facto, ergo requiritur absolutio, neque probatur includere à principio eam conditionem absolutionis, quia absolute fertur, de quo fuit, & hoc philosophatur P. Suarez infra.

Deinde explicandum est, à quo debeat fieri haec absolutio. Et dicendum est primum, si sit lata ab homine, posse ab ipso tolli, qui illam tulit, vel à suo superiore, Patet Vazquez ita dicta de suspensione.

Secundò, si sit lata à iure reservata, solum potest absolvi ab eo, vel à superiore illius. Si verò non sit reservata, communis opinio est tolli posse ab ordinario, ut sectione a. in hoc docuit P. Suarez, P. Vazquez supra.

Tandem quantum ad formam absolutionis à suspensione dicendum est, non esse necessarium eam remanere aliquam formam verborum. Solent verò absolventes vel his verbis. *Absolvo te à vinculo suspensionis, quatenus intueris, & resistis et ad executionem tui muneris, officij, vel ordinis.* Legatur Sylvestro, Angelos, & Tabiena, verum absolutio. Patet Suarez supra sectione 3. & non sunt alia nec necessaria, nisi illa, vel similia, quae sufficienter explicant voluntatem absolventis, & effectum absolutionis. Unde praedicta verba consueverunt de absolutione, nec sunt de essentia, nec de necessitate praeceptum est enim ut aliquod, ex quo colligatur praeceptum sed ut dixi, solum est nec essarium exprimere voluntatem absolventis, & effectum absolutionis à periculat censuras quod praenominis verbis fieri potest consideratis circumstantiis.

De solemnitate accidentali, Navarrus

In forma cap. 7. non. tor. putat ante absolutionem exigendum esse à suspensio iurandum de satisfactio, aut obedientia, & citat caput, Super eo, & caput, Venerabilis, de sententia excommunicationis.

Tamen in priori capite non est sermo de sola suspensione, sed coniuncta cum excommunicatione, in secundo verò est sermo de absolutione ad cautelam, & quae poterat cadere in praedictum tertium in quo variis naturalis exigit, ut cautio talis beatorum saltem in oratoria.

Hic poterant disputari alia, quae in summi de potestate absolvi disputata sunt de dispensatione 24. & observanda est doctrina ibi tradita in ea exigentiam maiorem huius.

DISPUTATIO XLV.

Quomodo differant suspensio, & depositio.

AD EXAMINANDUM rationem naturae suspensionis explicandum est, quomodo differant suspensio, & depositio: nec est aliud autem est aliquid dicere de natura depositionis unde quae legi potest P. Anselmi de censuris parte 4.

Nulla.

DVBIVM PRIMVM.

Quomodo differant depositio, & suspensio à beneficio, & ordine.

Nomen depositionis varias habet significationes. In hac verò materia sumitur, ut significat penam Ecclesiae, quae aliquis deponitur ab officio, vel beneficio, & in hoc dubio volumus explicare, quomodo differant suspensio, & depositio à beneficio. Et dicendum est, depositionem significare privationem beneficii, suspensionem verò froctus illius. Ita docet Patet Suarez de potestate 3. sect. 1. numero 4. qui connequit ex vi suspensionis, etiam per statum, non prius ipso beneficio obiecta dispensatione, vel absolutione, patet illud retinere depositio autem ex vi sua affectum ipsum beneficium pro iure & radice, P. Vazq. tractatu de suspensione

SAUT

in principio dixit depositionem esse per statum; suspensionem verò, vel esse ad rem pua, si totius beneficii, vel si est perpetua, non est totius, sed parris.

Sed ad eandem doctrinam naturæ depositionis potest queri, an in depositione possit fieri dispensatio. Vt hanc questionem satisfaciatur Pater Suarez, prius dicit depositionem simpliciter sumptam esse perpetuam, & ita constituit personam inhabilem ad beneficium.

Deinde dicit, in depositione, quantum ad privationem, non fieri dispensationem, quia est poena de se perpetua, & tota firmata: licet possit restitui beneficium, tamen hoc non est propriè dispensare in depositione, autem dicit, quod quantum ad inhabilitatem possit dispensari à Pontifice.

Circa secundam partem dicendum est, depositionem ab ordine, & suspensionem ab ordine, esse aliquid diversum, & ut dixeris poenæ referuntur iniure, capite, & alij alij, de iudiciis, & capite 2, de poenis in sexto: & illæ voces solent alij quando utramque poenam significare, ut et alij Doctoribus notat P. Suarez supra nom. 10.

Verum secundum proprietatem peccati, depositio significat privationem perpetuam & irreversibilem, non tamen suspensio. Ita Sylvestet verbo degradatio, Nauarrius rapit 27 numero 151, & alij committunt. Vnde ut supra numero 12 dicit Pater Suarez, suspensio perpetua, & degradatio, vix possunt distinguai, quia necesse privatur ordine, & itaque poenæ vix perpetuæ.

Potest verò esse difficultas, an depositio perpetua prius hominem beneficio isto iure, & reddat inhabilem ad nona beneficia: de quo legi potest P. Suarez disp. cit. loc. 1, 2 num. 13. Breuiter dicendum est, depositionem ab ordine, vel ab officio hanc a iure latam non habere hunc effectum ipso iure, quia nullum est caput, ex quo id colligatur.

Secundò addit Pater Suarez, probabile esse, per depositionem perpetuam latam ab homine, ipso iure privari hominem beneficio. Pro qua opinione citat Sylvestrum verbo degradatio. Et probari potest, quia cum beneficium datur propter officium, prius officio in perpetuum videtur manere priuatus beneficio.

Sed cum non sit aliquid caput, quod hoc statuat, considerandum est, an per hominis firmitatem fiat talis privatio, aliàs non est attendendum, etiam si sit. Et communi sensus videtur, fieri talem privationem.

Deinde querit P. Suarez à nom. 18 quæ sollemnitas requiratur in depositione, quæ ad degradationem ordinatur: & in 2, capite de poenis in sexto, dicitur hæc depositioni debere fieri à proprio Episcopo: docet verò P. Suarez per hoc non excludi, quin fieri possit de licentia proprii ab alio, imò potest committi sacerdoti alteri, iuxta Concilium Tridentinæ sess. 23. cap. 4 de reformatione.

Additur in eodem capite 2, quod si depositio est à solis minoribus ordinibus, sufficit proprius Episcopus, quando verò est ab ordine facto, requiritur presentia aliorum Episcoporum. Sed modò observandum est decretum Concilij Tridentini sess. 23. cap. 4. Mole de depositione legi possunt apud P. Suarda sess. illa 17.

DV BIVM II.

Quomodo degradatio à suspensione, & depositione differat.

Degradatio vox est Canonici iuris, & significat poenam quandam, qua clementia ponitur.

Comparatur verò depositio, & degradatio, & hoc sententia, & sententia excoctio, ut constat ex capite 2. de poenis in sexto. Facile verò intelligitur, degradationem convenire cum depositione, & suspensionem perpetuam in aliquibus predicatis. Sunt enim poenæ Ecclesiasticæ impositæ ob peccatum grave. Spernam verò conveniunt degradatio, & depositio verbalis, quæ ad illum ordinatur, quod neutra fertur à iure ipso facto incurrenda. Item imponuntur eisdem criminibus, quæ veluti unam componunt integram poenam: & conueniunt etiam in eo, quod constituunt hominem infamem.

Differet verò actualis degradatio à depositione per sollemnitatem: est communis doctrina, iuxta caput 2. de poenis in sexto, & legi potest Pater Suarez supra sessione secunda. Deinde differunt, quia degradatio

Suarez

degradatio prout privilegio clericali, quod non facit sola depositio. Ita colligunt Doctores ex cap. 3. de pœnis in 6 & inferunt Doctores de degradatum non gaudere privilegio Canonis. *requisita demer.* Vnde si quis percuteret degradatum, non incurreret censuram illius Canonis. Item degradatus manet subiectus foro seculari post degradationem. Quando verò differt degradatio à suspensione, constat ex dictis.

Iuxta dicta potest describi, depositio est privatio per petuam clericalem muneris per Ecclesiam si neminem cum debita solemnitate iuris privatam; degradatio verò est similis sententia cum reali executione.

Duret verò P. Suarez sectione citata, numeru 9, has non esse censuras, quia non

sunt sententia medicinales, sed vindictive tantum pœna.

De causa efficiendi depositionis, & degradationis, constat ex dictis esse Episcopo, prout requiritur à Concilio Tridentino sessione 23. capite 4. de reformatione.

Item constat, quis possit degradari, & deponi quod pertinet ad causam materialem.

Item explicata est causa formalis, & modus ferendi has sententias; explicari etiam manent effectus.

Tandem de potestate remittere has pœnas non est difficultas, quia iure ordinario non aufferuntur, & natura illarum repugnat. Sed non est dubium, quin Summus Pontifex possit eas remittere.

LIBER QUINTVS.

DISPUTATIO XLVI.

De suspensionibus iure latis.

RESTAT Dicere de suspensionibus iure latis, sicut de excommunicationibus diximus in suo loco.

DVBIVM PRIMVM.

De suspensionibus sex, quas clericus potest incurrere in ordinatione.

MULTA sunt suspensiones in hac materia quas sigillatim dicemus: & in hoc dubio explicabimus sex.

Prima dicitur contrahi ab eo, qui suscipit ordines ab Episcopo, qui renuntiavit Episcopatum. Ut habetur capite 2. de ordinatione ab Episcopo, qui renuntiavit Episcopatum. Quod non decernit Pontifex absolute, sed cum quibusdam conditionibus; distinguit enim Pontifex de eo, qui renuntiavit Episcopatum, quantum ad locum, id est, quantum ad iurisdictionem; vel qui renuntiavit quicumque ad potestatem,

seu exercitium ordinis; & potest quis ordinari ab eo, qui solum per se modo renuntiavit, si alia adsint, ut docet P. Suarez disp. 3. sect. 1. num. 3.

De Episcopo, qui posterius modo renuntiavit, adhuc subdistinguit Pontifex de suscipiente minores ordines, vel sacros eum ignorantia, vel de eo, qui cum scientia. Quæ verba iuxta doctrinam sepe de excommunicatione tradita explicanda sunt. Et legi potest Pater Suarez supra.

Secunda suspensio contrahi dicitur ab eo, qui ordinatur ab alieno Episcopo sine licentia propriæ. Citatur caput, Eos qui, de temporibus ordinandum cum in sexagesimo ibi punitur pœna ordinantis, non ordinati. Alia etiam capite adducitur, quæ dubium habent sensum; & de suspensione ferenda potest exponi, & ita est dubium, an hæc suspensio sit lata, vel ferenda.

Glossa incitatur caput, Eos qui, punitur solum esse ferendam; & pro hac opinione citatur ab aliquibus usus. Citatur

Romano, alij contrarium sentiunt, sed quidquid sit de illo capite, hæc censura, cum posita ipso iure à Pio II. Extranaganti. Cum ex factorum, quæ est sexa illius in Bollario. Legatur Nautros in summa cap. 27. num. 255 & 241.

Addendum est hanc censuram non incurri, nisi propter culpam eius, qui ordinatus. Unde posset excusari à censura ob ignorantiam inculpabilem. Secundò non incurratur in casibus, in quibus potest quis ab alieno legitime ordinari. Sunt autem multi casus huiusmodi, de quibus legi potest Pater Suarez dispot. 31. sectio 2.

Suar.

Et breuiter petimus est, quando propius Episcopatus est suspensus ob rrimo ordinandi alienos, tunc enim si suspensus sit, nota, ipso iure cõceditur subditis, ut possint ab altero ordinari sine licentia proprii: habentur dicto capite. Eos qui, de temporibus ordinandorum in 6.

Secundus casus est, quando quis per triennium habitat cum Episcopo aliquo, tanquam de familia eius, potest ab eo ordinari sine licentia proprii, ex concessione Trident. sess. 23. cap. 9. Sed apponit conditionem Concilium, dummodo sic ordinario Episcopus ordinans det statim beneficiò. Hæc verò concessio non debet intelligi respectu Episcopii titularis, iuxta sessionem 14. cap. 2. de reformatione.

Tertiò solet excipi quando vnus Episcopus ordinat subditum alterius sub specie ratihabitionis, & potest sumi ex cap. ultimo 9. q. ult. 2. Et ita sentit Raimundus in summa, titulo de forma & obsecrationis, & Maiolus lib. 4. de irregularitate cap. 2. num. 7. qui citat pro hac opinione alios, & P. Suarez supra num. 7. dicit hanc limitationem non esse omnino relictam, quia in citato capite ultimo 9. q. ult. 2. refertur factum Ephraim, qui ordinauit in diocesi Chrysoloni, quod non faceret, nisi ex ratihabitione illius.

Ego verò existimo, si clausa ignorantia, ex sola ratihabitione non posse ordinari alium Episcopum, neque conferre ordinem non sibi subdito per solam ratihabitionem de futuro. Et petimò quantum ad forum executionis indicabitur suspensus talis ordinarius, quia verè ordinatus est ab altero sine licentia proprii, & præsertim si non conset de ratihabitione.

Proinde absolute ille ordinatur sine li-

centia proprii, quia ratihabitione de futuro non est licet dea de præfensi, & ita velicet fiat ordinarius, requisitus, ut ordinatus sit subditus ordinantis, vel quòd de licentia proprii ordinetur. Denique, quia talis opinio posset esse causa damnosæ in Ecclesia, & scandalis: de idem in præfati admittenda non est. Echnæ opinionem sequuntur multi Doctores, quos refert & sequitur Salcedo in r. spur. 26. practice criminalis Bernardi Diaz. Vnde & in capite, illo ultimo 9. q. 2. datur præfati, & satisfactio imponenda sic ordinans, ex quo constat ibi non omnino approbatur factum Ephraim.

Item excipiunt Doctores casum, in quo quis solum suscepit ab alieno ordinem minores, & colligitur ex textu citato, quia sit maioris ordinis sacri. An verò aliquid sit de hac materia in Concilio Tridentino, constat ex dicendis de suspensionibus latis in Concilio Tridentino.

Tertia suspensio fertur contra eum, qui ante legitimam etatem fuit ipse ordinatus. Est verò controversia, an hac suspensio colligatur de iure antiquo, & quidquid de hoc sit, constat iam ex Extraganti. Pij II. supra citato, nam Pius V. & Sixtus V. & Clemens Octauus confirmant ratiocinationes suas.

Sed difficultas est, an quis incurrat hanc censuram, si bona fide procedat. Et philosophandum est secundum generalem doctrinam de ignorantia, de qua supra dispot. 25. legi potest P. Suarez dispot. 31. sect. 2. d. num. 25. Nautros r. 49. q. ult. Vi 32.

Suar.

Item solet queri, an hæc censura comprehendat eum, qui ante legitimam etatem consecratur Episcopus. Et breuiter respondendum est, non comprehendere, quia ibi non est sermo de Episcopatu.

Quarta suspensio fertur in eum, qui suscipit ordinem extra tempus assignatum ab Ecclesia. Est verò controversia, an sit lata de iure antiquo, vel ferenda: & sunt extranei opinionum, quas refert. P. Suarez supra n. 3. & meo iudicio, secundum istum antiquum non facile probatur esse laram. Sed nobis satis sit hoc loco dicere in eum Extraganti Pij II. laram iam esse.

Addunt aliqui, ut incurret hæc censura, necessariam esse culpam grauem iuxta communem mensuram. Sepe d. nobis traditam.

Quin.

Quanta fertur in eum, qui sic titulo or-
diatur, colligitur ex capite, *minimus*, &
rapite, *Sanctissimus*, septima distinctio-
ne. Et alijs omnia sciendum est, Sixtum
V. motu proprio, qui incipit *Sanctum*, &
salutem, hanc penam imponere omni-
bus, qui sine sufficienti titulo bene-
ficii, vel patrimonij, se faciat ordi-
nari.

Circa hoc solet esse speciale dubiū, an
qui habuit à proprio Episcopo dimisso-
rias licet eas obtulit patrimonij donati, si
ante ordinationē faciat renunciationem
eius donationis, iocurret hanc suspensionem.

Namque speciali tractatu de hac re di-
cit hanc suspensionē non incurri, quia
renunciatio ad ea est valida, & ideo prius dona-
tionem, & verus titulus.

Sed P. Suarez supra num. 37, contra tū
putat securus, quia licet talis renunciatio
non sit valida, tamen sufficiens, vide-
retur, ut licet dimissio in impetrat ab Ep-
iscopo sine subreptione. Verū hac ratio
tū probat ex alio capite, posse incurri
suspensionem, nempe ex defectu licentia
dimissionis, sed quantum est, ex defectu
tū ipsi, vera videtur sententia Nauarri.

Deinde quod potest, an induratur sus-
pensio ipsa iure, si post susceptum ordinem
fiat renunciatio rei donatæ. De hac ma-
g. P. specialiter Concilium Tridentinum
sessione 23. cap. 2. prohibuit alienationes
rei donatæ ad ordines suscipiendos, sine
licentia Episcopi, donec habeant ordina-
tos alia bona, ex quibus vivere possint, &
sine dubio, violatio huius præcepti ex
obiecto peccatum est graue: Sed non vi-
deo suspensionem imponi posse propter
tale peccatum.

Sciendum verò est, priusquam decretum
Concilij Tridentini confirmatum esse à Pio
V. qui extulit illud ad religiosos, qui vota
solemnia non tenuerunt, & proprio motu anno
1568. quod ioc. in Romanus Pontifex, fecit
hunc proprium motum quantum ad reli-
giosos postea Societatis post emissam tria
vota simplicia, biennio expleto reliocauit
Gregorius Decretum eius in Bulla qua,
dam, qua confirmauit nostrum institutum.
Vt notat P. Vazquez tom. 3. in 3. part.
disp. 246. cap. 6. in fine.

Dubium autem esse solet, an si quis si-
ne titulo susceperit subdiaconatū, vel dia-
conatum, & postea absolutus à suspensione,

ne possit sine negotio, & patrimonij ad
superiorem gradum ordinis ascendere.
Et dicendum est non posse, quia iura abso-
lutè prohibent suscepi omnes ordines sine
titulo, & non tantū subdiaconatus suscepi-
tionem, vel diaconatus.

Sexta suspensio fertur in eum, qui non
seruati, interdictis tempore ab Ecclesia
signatis pro ordinibus suscipiendis, ordi-
nari hoc autem potest variis modis con-
tingere, quos referam, ut constet quid ius
vult, & quid nouum desinit.

Primus est, si eodem die quis suscipiat
plures ordines, hoc enim prohibitum est,
quod non solum intelligitur de eodē die
naturali, sed etiam de eodem die iuris si-
stione canonica, verbi gratia, prohibitum
est die Sabbathi unum ordinem suscipere,
& alium die Dominico matutino tempo-
re, etiam seruato festiuitate Sabbathi, talis
autem dicitur vnos dies iuris sistione, &
sumitur ex Leone Papa epistola 79. ca-
pit. 1. & habetur capite, Quod à Patribus
7. diff.

Et per soluta suspensio sumitur ex capite
re, licet de temporibus ordinandorum,
circa quod caput, dubitari solet, an ibi
sit lata ipsa soluta suspensio, vel imponi-
tur ferenda. Et communis sensus videtur
asserentem esse suspensionem latamam
Nauarri in summa cap. 23. num. 71.

Sciendum est, non solum esse prohibitū
eodem die suscipere duos ordines mino-
res, sed etiam prohibitum esse suscipere
minores ordines, & subdiaconatum iux-
ta Concilium Tridentinum sessione 23.
cap. 11.

Difficilis verò est de eo, qui continu-
tis diebus plures ordines suscipit, quod
etiam est contra ordinem Ecclesie, quia
assignauit certa tempora pro ordinibus
suscipiendis, & propter tale peccatum inco-
rret suspensio supra explicata.

Aliud peccatum potest esse in hac ma-
teria, si quis legitimis temporibus suscipit
ordines à legitimo ministro, sed non ser-
uato interdicto tempore necessario inter
vnum & alium ordinem iuxta decretum
Tridentinum sessione 23. capit. 13. & 14. Et
quoniam propter hoc peccatum lata
fuerit suspensio à Sixto V. ta-

men illa iam est
ablati.

DVBIVM II.

De aliis suspensionibus circa suscep-
tionem ordinum.

Alia suspensio fertur in cumquā per
sacrum ordinem suscipit, id est in eū,
qui pretermisso ordinē inferiori
suscipit superiorem; habet enim ordines
inter se ordinē ex institutione Christi. Sed
difficilis est inter Doctores, an hanc suspen-
sionem incuratur ipso facto & aliqui ne-
gant, quia iura exponi possunt de suspen-
sione ferenda a iudice. Hanc opinionem
sequitur non pauci, quos refert, & sequi-
tur Bernardus Dias in practica crimina-
li cap. 24.

Aliorum sententia est esse suspensionē
laram. Ita sentit Sotus 4. dist. 29. q. 1. art.
3. Navarrus in summa cap. 25. num. 71. &
alii, quos citat, & sequitur P. Suarez disp.
3. sect. 2. §. 1. num. 47. & probatur quia capi-
tulo unico de clerici per sacrum in primo
dicitur, alium non posse suscipere inferio-
rem ordinem per atermisum sine licentia,
& dispensatione sacrum Episcopi, ergo si
non est fuisse suspensionem, & Conci-
lium Tridentinum sessio 23. cap. 14. con-
cedit Episcopis, ut possint cum promou-
tis per sacrum dispensare, si non manifeste
apparet, non videtur autem esse aliud, in
quo sufficiat dispensare, nisi in prædicta
suspensione, quare hæc opinio videtur pro-
babilior.

Dubitant nonnulli, an quis per sacrum
consecraretur Episcopus, incurreret
hanc suspensionem. Et breviter dicendum
est non incurtere, quia in citato capite
non est sermo de ordine Episcopali, sed
de inferioribus ordinibus iuxta eundem
sensum Doctorum 3. & ut dicit P. Suarez
supra n. 43. si per sacrum veller quis fieri
Episcopum sine charactere sacerdotali,
nihil esset erret de quo in materia de ordi-
ne. Legatur P. Vasquez romano 3. in 3. part.
in materia de Ordine.

Alia suspensio lata est contra eum, qui
post contractum matrimonium suscipit
ordinem sacrum, alio modo quam sacri
Canonæ permittunt. Ita Joann. Barba-
nus, Antiquæ de voto, quæ clarissima est
ex qua, si arrens legator, solui possunt fa-
culta quædam, de quibus aliqui dubitant
an autem hæc suspensio formaliter à solo

ordine suscepto post matrimonium tibi-
tum, & permanet etiam futuro, & finito
matrimonio.

Alia suspensio lata est in eum, qui ex-
communicatus suscipit ab ordine, vel
interdictus, ordinatur. Adducuntur plura
iura ad probandum hanc suspensionem,
ex quibus non colligitur, ut videt P. Sua-
rez supra nom. § 7. colligitur verò ex ca-
pitulo, Cùm illocum, de sententia excom-
municati, ubi expresse statuitur, & videtur loqui
de omnibus ordinibus etiam minoribus,
ut exposuit Ancon. 7. per. 24. cap. 76. in
secro esse de Sylvester excommunicatio
3. quest. 14.

Sed quaeritur, an si talis cum ignorantia
ordinatur, incurrat hanc suspensionem. Et
sunt contrarie opinionēs, & dicitur aucto-
ritas observanda est doctrina tradita
de ignorantia prædicta §. Notandum ve-
rò est, aliquos velle hanc suspensionem in-
currere sine peccato, quod non est verum: sed
non satis probatur non esse peccatum.

Alia suspensio fertur in eum, qui ab E-
piscopo excommunicato suscipit ordinem,
iuxta Doctores. Incipit primum, & secun-
dum de schismaticis, & colligitur exple-
catis capitulis, quæ habentur 9. ques-
tione 2.

Circa hanc suspensionem etiam qua-
runt aliqui, an eam incurrat qui ignoran-
ter suscipit ordinem, Et aliqui affirmant,
quia censent non esse poenam, & ita non
esse quæsitam culpam, & penam ex ca-
pitulo, Si quis 1. quest. 8. & capite, Ab exco-
municato 9. quest. 1. & ita cum aliis Do-
ctoribus sequitur P. Suarez supra n. 61.
iura enim videtur loqui etiam in casu igo-
norantiae.

Sed contrarium sequuntur alij, quos
P. Suarez refert in eo allegato, & videtur
probabilis opinio, quia iura non innotan-
tur ex parte, & possunt applicari de igno-
rantia culpabilis si enim sit intusculpabilis,
non minus probatur hominem incurtere
hanc suspensionem.

Item dubium esse potest, si quis ordina-
tur per errorem cadentem inconstantem vi-
tium, Et affirmat aliqui talem errorem ex-
cusare à censurâ, Ita Navarrus cap. 27. nu-
m. 24. & alij.

Contrarium sequitur Pater Suarez nom-
meno § 3. ex eo quod docuerit cum aliis
hanc suspensionem non esse poenam. Sed
mihi magis placet sententia Navarrus, qui
posuit

Summa

Vasquez

Summa

posuit

positio cessant quædam alia, quæ tractari solent circa hanc colorem. Legatur supra P. Suarez:

Suarez.

De alia suspensione circa suspensionem ordinis à conjugatio agit P. Tho. Sanchez lib. 7. de matrimonio dispensationis 49. à num. 9.

Hic disputant aliqui, an istæ suspensiones possint imponi ob peccata externa, per accedens tamen occulta. Sed questio est generalis de lege positiua, de qua auctores in materia de legibus: & legi potest P. Suarez supra à num. 67. & certum debet esse, Ecclesiæ posse has penas imponere ob peccata occulta per accedens, quæ verè ex natura sua possunt cognosci ab Ecclesiâ.

DVBIVM III.

An sit suspensio lata ipso iure, propter usum ordinis cum violatione censuræ interdicti.

IN Hac materia prima suspensio dicitur lata ipso iure in clericos, qui solemniter utuntur ordinis in loco interdicti, ita Syluester verbo interdictum 3. numero 6. Angelus interdictum 7. num. 7. & alij, & dicitur esse suspensionem ab officio & beneficio. Colligitur verò ab his Doctoribus, ex capite, Lara, de excessibus Prælatorum. Sed ut bene vidit P. Suarez supra secta. ex hoc rectè non colligitur suspensio lata, sed secunda, ut legemur constabit.

Suarez.

Item citari solet caput, Postquam, de clerico excommunicato ministrante, sed ibi supponitur excommunicatio, & dicitur tur clerici seculares violatores interdicti, spoliandi beneficiis, non verò fertur suspensio ipso iure.

Deinde citari solet caput, Is qui, de sententia excommunicati, in sexto. Sed ibi interdictum imponitur, non suspensio, quæ est censura, & differt ab irregularitate.

Adducitur caput, Episcoporum, de privilegiis, in sexto: sed ibi non est sermo de solis clericis, sed etiam de laicis & ita non est sermo de censura, de qua modò agimus.

Adducitur caput, Quia in diversitate, de concess. præbendarum. Sed ibi solum est sermo de Episcopo suspensio.

Secundus alius casus est, in quo dicitur lata suspensio, quando clericus celebrat coram excommunicato, vel interdicto, vel admittit illum ad diuinam, vel ad sepulcrum Ecclesiasticam, & adducitur caput, Episcoporum, de privilegiis in 6. Sed ibi non fertur pœna suspensionis propria clericorum, sed potius quasi interdicti communis laicis.

Tertius casus assignatur de clerico, qui dat sepulture corpus publici usurarii, habetur capite, Quia in omnibus, de viuis de quo capite aliqui dixi in materia de usuris, agens de penis usurarii.

DVBIVM III.

Quando incurrant clerici alias suspensiones ob crimen contra propriam obligationem clericorum.

Primus casus, in quo ponitur suspensio propter peccatum contra propriam clericum obligationem, quando clericus non vultur vobis secundum formam iuris, habetur Clementina 2. de vici & honestate clericorum, & verba illius sunt clara. Maxime verò est consideranda consuetudo loci circa vestitum clericorum. Docet supra Nauarri capite 27. numero 257. ad inuentionem hanc censuram non sufficere si quis ex peculiari occasione semel utatur vestibus illi prohibitis.

Secundus casus habetur capite 2. de solutionibus, ubi refertur suspensio in clericis habentes beneficium, vel curam ordinis Ecclesiæ, qui casualiter debitis gravantur, vel licitè dant, quibus possunt Ecclesiæ obligari. Legatur Angelus verbo suspensio 1. num. 10. & Syluester num. 6.

Tertius casus est de his, qui vult esse Sem de aliquibus cathedralis, regularis, aut collegiæ, occupant bona, quæ ad prælatum de sanctum pertinent, & suspenduntur ab officiis, & beneficia. Legatur textus.

Quarta suspensio fertur Clem. 2. de magistris, ubi cancellarius, vel illic, ad quem pertinet gradum conferre, suspenditur, si culpam ralem gradum contulerit, non prius recepto iuramento, quod ultra certam summam ibi taxam pecunie non expendat. De qua summa legi potest Constitutio de collatione capite 25. num. 3. sed

fenit Nauarros in summa cap. 25. nu. 75. & cap. 27. nu. 354. & probat soler primò ex capite vltimo de cohabitacione clericorum & mulierum, & ex capite, Si qui sunt 21. disp. cap. Nullus, & cap. Propter 32 dist. & cap. vltimo 15. q. 8. & cap. Sacerdos dist. 50.

Sed contrariam sententiam docuit Sorus 4. dist. 1. quæst. 5. art. 6. & dist. 13. q. 2. art. 9. vbi facit iure antiquo laram fuisse lalem suspensionem, sed iam cessasse, & Sorum sequutus est Medina in summa lib. 1. cap. 1. t. 5. §. qui Doctores non asserunt ius nouum, per quod fuisse antiquum abrogatum, sed per non usum potius cessasse. Et P. Suarez disp. 31. sect. 4. num. 1. o. hanc sententiam docet, ait enim non. 1. quòd licet probabile sit in iure antiquo fuisse laram lalem suspensionem, tamen ex usu & consuetudine factis constare ob incurri eam suspensionem propter tale crimen. Secundo probat ex Concilio Tridentino sess. 25. cap. 24. de reformatione, vbi hoc videtur supponi. Dicit enim hos clericos puniendos suspensione, si opus fuerit, iuxta sacros Canones, ergo supponi iuxta eos non esse ipso iure suspensos, Deinde d. num. 2. doctè ostendit etiam ex iure antiquo, non satis colligi hanc suspensionem laram. Legatur ibi.

Quomodò sit intelligenda suspensio secundum opinionem asserentiam laram esse, bene explicat Toleros lib. 1. summa cap. 48.

De crimine sodomitæ difficultas est, an sit iure antiquo lata suspensio in clericis propter illud, & sunt varii sententiæ, & verior est non esse latam lalem suspensionem. Legatur Pater Suarez supra numero 20.

Sed Pius Quintus sua constitutione 70 magnam penam imposuit clericis propter hoc crimen, nempe priuationem privilegii clericalia cuiuscumque officij, & dignitatis, & beneficij Ecclesiastici, & loquitur de eo qui erexit tale peccatù. Vnde non sufficit ad eam potestatem ferre, aut iterum semel commississe.

Item loquitur de clericis secularibus, aut regularibus.

SUAREZ. Notat verò P. Suarez disp. 31. sect. 4. num. 2. ad incurrendum hanc penam non sufficere quancumque pollutionem cum alio, sed necessarium esse actum so-

domitæ consummationem per copulam. Hæc est enim simpliciter sodomia, & de illa debet intelligi lex penaliter.

Item multi viri docti putant, quantum ad religiosos, non esse vsu receptum, vi iudex secularis de illis iudicet, circa quam legem plura possunt disponari, quæ pertinent ad maiestatem de legibus in communi.

Alia suspensio imponitur ob crimen simulationis, de qua dixi in materia de simulatione, & legi potest P. Suarez disp. 35. de censuris sect. 4. d. num. 29.

DVBIVM VI.

Quæ suspensiones sine ipso iure laram contra Episcopos.

VNa suspensio imponitur Episcopo ob collationem simoniacam, de qua in materia de simonia diximus, & P. Suarez disp. 35. de censuris sect. 4.

Alia imponitur ob collationem ordinis, quando ordinatus manet suspensus, capite, Bui qui, de compositionibus ordinum, & incurritur ob collationem cuiusvis cuiusque ordinis. Legatur Pater Suarez sect. 5.

Alia suspensio solet imponi ob defectus aliquos in officio pastoralis, & referuntur varij casus. Vnus solet referri & summi sex cap. vltimo dist. 38. vbi precipitur Episcopo, vt eum celebret provinciale Concilium, post sex menses conuocet totam diocesim, vi ei manifestentur quæ in Concilio statuta fuerint, sed ibi non imponitur pena suspensionis, neque etiam in vltimo.

Secundus casus somitur ex capite, Proinde, de electione in sacro, vbi suspenditur Episcopus, qui non feruat constitutionem quandam Concilij Lugdunensis, quæ habetur capite, Quoniam, eodem titulo vbi prohibetur Episcopi, & Archiepiscopo, ne in causis pertinentibus ad electionem Episcoporum postquam ad Sedem Apostolicam appellatum fuerit, se intromittant, nisi prius facta diligentia, ac partes voluntariè ab appellatione discussantur absque fraude, vel grauitate. Si negotio interveniente, & imponitur suspensio ab Episcopo confirmare, & consecrare, & suspensio non incurritur, donec

donec ad coufessionem procedatur.

Alius cafus fomitur ex capite. Hæc eñt. de rebus Ecclefiæ non alienandis in fetu, vbi fufpenderetur Prælati Ecclefiarum, qui bona immobilia Ecclefiarum fibi commiffum laicis fubiectioni, ficut cõfentio capituli, & fpeciali licentia Sædis Apoftolicæ, nifi modo, & in cafibus à iure permiffis. Circa quam fufpentionem fomente dubitari facilia nonnulla, quæ per fe feñt manifesta.

• Alia fomitur ex capite, Præfenti, de officio ordinarij in fetu, vbi fufpenderetur Epifcopi cum aliis inferioribus prælatiis, qui fibi fuprà fine iusto titulo bona dignitatum, perfonarum, Prælatorum, quæ tuncque Ecclefiarum vacantium, & ad ipfaram eandem prouifionem perueniunt. Sed quædam attinet ad Epifcopos, non fertur contra eos cenfura fufpentionis, fed in eis deinde alijs rebus fuprà diximus.

Alia fufpentionis fomitur ex Extraneis, fecunda Pauli Secundi, in Bulla in Romano, vbi fufpenderetur Epifcopos, Commiffarios, vel delegatos in caufa alienationis reũ Ecclefiasticarum, fi per gratiam, honorem, & in detrimentũ Ecclefiæ vniufcuiusque potestati & fibi commiffa: de qua conftitutione diximus fuprà regeotes de excommunicationibus Papæ referuatis. Alias duas refert Pater Suarez difputatione 31. feñt. 5. num. 32.

Deinde dicendum eñt de fufpentionibus laicis Epifcopos ob alias caufas, & debita: & vna fomitur ex capite, de vñis in fetu, vbi Patriarchæ, Epifcopi, & Archiepifcopi ipfo facto fufpenderentur, fi fædos domos locent, vel alio titulo concedant ad exerceendum fonnos vñitatis alienigenis, vel alijs non oriundis de rebus ipforum, vel etiam fi eos in fuis terris permittantque cenfus clari eñt, de qua dixi in materia de vñis, & legi potest P. Sæ ex fuprà num. 13.

Alia fufpentionis fomitur ex Clementina prima de hereticis, vbi fufpenderetur parricidius Epifcopi, & fepulchros, fi gratiæ, vel odij, vel in re causa contra iustitiam omittant proedere contra quẽcumque, vel poffent impediri num ex offitio Inquifitionis; Inquifitionibus autem ob idem crimen non imponitur vbi fufpentionis, fed excommunicationis, vt legent patebit: de qua diximus fuprà.

Alia fufpentionis fomitur videtur ex Clementina fecunda de penis, vbi Prælati Ecclefiastici per titulum fufpenderentur à participatione fructuum fæarum Ecclefiarum, qui procutant, vt clerici capiantur à dominis temporalibus, vi boni ficia renouati, vel vt citari ad Apoftolicam fedem, & rere, vi lab homine, ut ad ipfum vñitatem vbi fecundum probabiliorẽ opinionem comprehenduntur Epifcopi. Facilia quædam legi poffunt apud P. Suarez feñtione clari.

Alia fufpentionis fomitur Extraneis prima de electione iur et communes, vbi Epifcopi, Abbates, vel Prælati in legatione, qui ab Apoftolica Sede confirmationem recipiant, aut ab ea promouantur fubfiftant licetis iuridicis eiusdem in administrationem fuam Ecclefiarum recipi, ab administratione fructuum eandem Ecclefiarum fufpenderentur: & licet Pontifex in eo loco non vñitatem vñitatem fufpentionis; tamen reuera fufpentionem imponit.

De his vñis fufpentionibus, quæ incurunt capitula Ecclefiarum, ex dictis poffent conflare, & indicauit P. Suarez feñt. 31. in fine.

DVBIVM VII.

De fufpentionibus fpecialiter laicis: pfo iure contra reuerfios.

Prima fomitur ex capite vñitatem apoftatæ, & fertur in religiofos apoftatæ, qui in apoftafia perfeuerant fufpentionis ordinem.

Circa quam notandum eñt primò, hanc fufpentionem folum incurri ob fufpentionem maioris ordinis iuxta cõmmonem fensum Doñorum, quos citat, & fequitur P. Suarez feñt. 6.

Secundò notandum eñt, hanc fufpentionem impedire vñis ordinis fufcepti, & vñis alius ordinis prius recepti, & afcenfum ad fuperiorem.

Disputata vñis cõmmonis, in incurrit hanc fufpentionem, qui abfque ficut a vñis fuge ab vñis religione ad aliam, fiquæ iuxta indulta, & pñis legia nõ poffent pñis fufpentionem incurrere.

Hæc autem quæfitionis folutio pñis dicitur ex eo, quod ille fit vñis apoftatæ: & pñis.

mat merito P. Suarez supra seditione citata
num. 4. quia ille verè deiecit statum reli-
giosus.

Ita on forte dubitari, an apostatus, qui re-
dit ad suam religionem, & absolvitur ab
eò crimine, & ab aliis censuris, egeat spo-
ciali dispensatione, ut possit ordinem re-
cipere. Respondendum est non egere tali dis-
pensatione, quia hæc suspensio imposita
est illi, qui in statum apostasie recepit ordi-
nem sacrum.

Secunda suspensio habetur capite, Non
solum, & capite, Cuius tentionem, de re-
gularibus in ferro. Et in priori loco reli-
giosorum ordinum Prædicatorum, & Mendicantium
suspensio fitur à receptione quo-
rumlibet ad professionem, si aliquem an-
te completum probationis annum ad pro-
fessionem recipiant in altero verò capi-
te exerceant pene ad omnes ordines
Mendicantes.

Debitur verò nonnulli, an feratur hæc
suspensio, in capitulum, vel in personas
habentes potestatem ad dandam profes-
sionem, & verba rectus ad personas diri-
gitur, nec fit mentione capituli & ita lon-
ge probabilius est, & omni fere certum, si
pensioem hanc ferri contra personas.

Idud possit vocari in q. igitur, an
hæc constitutio comprehendat modò om-
nes Mendicantes, etiam quæ non erant
tempore constitutionis huius. Et respon-
det P. Suarez scilicet, 6. n. 7. affirmans, quia
lex hæc est perpetua, & obligat non solum
eos, qui erant quando illa lata est: Sed
alios futuros suo tempore. An verò possit
habere locum in Societate Iesu, pendet ex
alijs dictis in materia de professione
religiosis: & aliquod indicium P. Suarez
loco proxime citato.

Tertia suspensio contra religiosos, habe-
tur Clementina prima de rebus Ecclesiasticis non
alienandis, ubi religiosi suspenduntur alicui
monasterio, prioratu, Ecclesiæ, seu admi-
nistrationi, concedens alicui ad vitam,
vel ad certum tempus redditus, aut possessionis
huiusmodi religionis sine sufficienti ne-
cessitate, aut utilitate & consensu superi-
oris ab officio ipsius facta suspensio. A-
plicetur autem in eodem textu non ex-
tendi hæc suspensionem ad locutionem,
seu venditionem fructuum, quæ ad brevis
tempus fit.

Difficilis est, an suspensio ab officio sit
intelligenda solum ab officio, de quo ibi

est sermo; vel ab omni officio. P. Suarez,
supra num. 8. dicit intelligendum esse ab
omni officio, quia ab ipso limitatione pon-
itur, & non est aliquid, ex quo colligatur
restitutio.

Sed non desunt qui existimant
hanc legem potestatem restringendam
ad officium, de quo ibi est sermo.

Quarta sumitur ex Clementina prima
de decimis, ubi religiosi, qui sibi iniuste
viciant decimas, vel defraudantes Ec-
clesias in hoc aliquo modo, si intra duas
menses non satisfecerint, suspenduntur ab
officio, & beneficio donec restituant.

Quod si non habeant officia, aut benefi-
cia, excommunicantur ipsi facta, donec sa-
tisfaciant.

Constat verò ex textu, hanc penam non
imponi simpliciter, sed sub conditione, ut
si intra duas menses satis fecerint.

Quinta sumitur ex Clementina prima
de statu monachorum, ubi religiosi non
vires habitus, & vestitus iuxta formam ibi
prescriptam, si Abbas, vel Prior non ha-
beat Abbatem fuerit, & collatione bene-
ficiorum per annum suspenditur, si inferior
habeat aliquam administrationem, illa
privatur per annum: si verò nullam ha-
beat, sic inhabilis ad illam, & ad beneficium
intra annum recipiendum. Et eadem sus-
pensio extenditur ad similem religionem,
qui vacationi, aut ancyptioni clamoro-
se, vel alijs cum canibus, aut subus ex
proposito interfuerit.

Non admodum est solum esse ibi sermonem
de monachis nigri Sancti Benedicti, ut
ibi notatis Glossæ, verba alia sunt mani-
festa.

Secunda sumitur ex Clementina prima de
privilegijs, ubi feratur sententia suspensio-
nis absoluit in utraque religionem, qui
de his, qui occasione quorundam evre-
suum suorum religiosorum ad eos quomodo-
modo pervenerint Ecclesiis, aut personis
Ecclesiasticis citatis intra mensem, post
quam requisiti fuerint, non satisfecerint.

Notandum est autem, ad incurrendam
hanc censuram primum esse necessarium,
ut violari aliquid acceptum sit. Si pro mo-
nasterio, seu omni personis privatis quia
textus absolute loquitur. Secundò, ut id
quod accipitur, illis deus occasione eces-
sum ibi prohibitorum sit religiosi, quia
leguntur, & c. in litteris: restituitur com-
den-

dundia, & restitutionibus faciendis Ecclesie reluctantes terrabant. Item, ne legata debita, vel male ablata, interea, sibi, aut aliis singularibus suis Ordinibus coenunciabatur, id aliorum praeiudicium fieri, aut etrogari procurare, & alia, quae ibi numerantur. Tercio, ut illi prelati ad quos talia bona pervenerint, requirantur. Quarto, ut post hanc requisitionem trece menses non satisfaciant.

Tandem sciendum est, hanc suspensionem in solos prelatos fieri, non in singulos religiosos, ut falso aliqui putant, & ex textu facile possunt refutari.

Septima sumitur ex Clementina, copietes de penis, ubi precipitur religiosi, qui confessiones audiant, vel populo concionantur, & si à rectoribus Ecclesiarum, vel eorum Vicariis requirantur, certa diebus ibi assignata, dum concionantur, populum admonere, ut solvant decimas, & penitentes ad idem exhortentur: quod si concionatores religiosi scienter omiserint hoc populo persuadere, quidam potant suspensionis sed reuera non suspentur, sed precipitur suis superioribus, ut eos puniant. Sed qui in audiendis confessionibus scienter perfraserint confessionibus ad non solvendas decimas, ab officio predicationis ipso facto suspendentur, donec eisdem penitentibus conciliarium susceperint, si commodè potuerint.

Notandum est non fuisse suspensos ab officio confessionis, ut possent in confessione penitentes oblata occasione persuadere, & dissolutionem decimarum.

Ad incurrendam verò hanc suspensionem necessariam est, ut sine illi religiosi requirantur. Item ut scienter hoc facere omittantur, quod circa confessiones hanc diligentiam omittant.

Alia possunt adduci, quae sunt communes sacerdotibus secularibus, & religiosi, ut notantur P. Suarez supra in fine, & ex decretis Innocentii, & explicare manent.

DVBIVM VLTIMUM.

De suspensionibus quae habentur in Concilio Tridentino.

PRIMA habetur sessio 6. cap. 3. ubi Episcopus etiam cum alio privilegio

praeferat in aliteris decessi pontificatus exercens sine capitulo ordinarij licet, aut cum predicta licentia exercet in aliis personis, & ordinario obsequiis, ab exercitio Pontificalium ipso iure est suspensus.

Item ordinarij ab Episcopo in aliena diocesi exercente pontificalia sine capitulo licet ordinarij, vel si non sunt subiectioni ordinarij, ipso iure ab ordinatio excommunicantur & sunt suspensi.

Notat verò Toleros primo libro sum. cap. 30. per pontificata non intelligi, quae ad iurisdictionem pertinent, verbi gratia, ferre excommunicationem, sed quae ad ordinem Episcopalem, & ipsas consecrationem pertinent, ordinem, & etiam quod iurisdictionem pertinet, non possit in alia diocesi exercere; tamen in eo cap. non fit mentio de his.

Secundo notat hoc ipsum iure antiquo fuisse statutum 7. quod 2. capite, Episcopus, ubi maior potestas inlingitur, nempe ut sic ordinarij deponantur, & Episcopus etiam à celebratione missarum per annum cesset.

Addit Toleros licet Episcopo ordinarij propria subditos in aliena diocesi, & habeat licentia ordinandi subditos ordinarij illius die cesset.

Secunda habetur sessio. 7. cap. 10. cuius haec sunt verba.

Non liceat capitulis Ecclesiarum Sede vacante infra annum à die vacationis ordinandi licetiam, aut licentia dimissionis, seu *Reservando*, ut aliqui vocant, tam ex lotia communis dispositione, quam ex alia privilegio, aut consuetudine, vel more, nisi alicui beneficij Ecclesiastici recepti sine recipiendi occasione archidiaconus non furtive concederet: si fecerit, capitulum contraueniens Ecclesiastico subiacet interdictio & si ordinarij si in maioribus ordinibus constituti fuerint, nulli privilegio clericali praesertim in criminalibus gaudeant: in maioribus verò ab exceptione ordinum ad beneplacitum fieri. Prelati sine ipso iure suspensi. Haec Concilium & in ultimis verbis feruntur suspensio.

Notà iure communi licuisse capitulis licentia dare capite, cum nullus, de tempore ordinis in sacro, & ipso antea vacante non habebit modo viro.

Tertia habetur sessio 14. capite 1. & 2.

reformatione contra Episcopos, rituales. Verba Concilij sunt: Nemo Episcoporum, qui rituales vocantur, etiam in lero ouibus diocesis, etiam exemplo, aut aliquo monasterio, cuiusvis ordinis resideat, aut moram traxerint vigore culusvis privilegij sibi de promoendo quouemque a se venientes pro tempore coefferi, alterius subditui, etiam prae-textu familiaritatis, continex commu- nitaris seu, absque sui proprii praesentis, expressor consensu, any literis dispensationis, ad aliquos sacra, vel minores ordines, vel primam tonsuram promoere, seu ordinare valeat, contra sacras ab exco- muni Pontificalem per annum, a lites- verò promouas ab executione pendi- gno sit suspensus, donec suo praesentis vi- sione fuerit, ipso iure sit suspens. Quae verba, si- tis, sunt manifeste, neque videtur rpe- re expositione. De quo loquitur legatur. Vazquez. Vazquez. Romo 3. in. 3. partem dispo- 243. capite 5. numero 43. vique, ad 46. tim- elatione. 2.

Quarta sessio sessione 3. capite, ubi dicitur: Veniamus ad propriam Episcoporum pertinetur, quod si quis ab alio promoeri prae, nullatenus et etiam episcopis generalibus, aut specialibus, p- ti, vel privilegij praeterea, etiam si a p- ti, temporebus peragatur, nisi eor- probitas, & mores ordinarij, sui testam- monio, commendatione, si focus fiat, ordi- nans & collatione ordinem per annum, ordinatus & suspensus ordinem exten- ditur, ex parte, sit suspensus. In quo sen- su facile intelligitur causa suspensionis, & suspensio ipsa, & notat. Tolerus per hoc decretum non excludi ordinationem primae tonsurae, & declaratione Cardina- lium Congregationis Concilij.

Quinta habet sessione 13. capite, ubi Abbas, & alij quatenusque, quomodo exempti, ipso iure ab officio suspenduntur, & beneficio per annum, si literas dis- pensatorias aliquibus, clericis secularibus concedant, ut ab alijs ordinentur, etiam si tales clerici ad suam pertineant iurisdic- tionem, si eorum ordinatio pertineat ad Episcopum, contra cuius diocesis finem Ab- bates, vel exempti fuerint.

Notat Tolerus, hoc non procedere de regularibus, qui sunt subditi talibus

Abbatibus, aut exemptis, his enim possunt concedere dispensationes, nam rex- ius de secularibus loquitur. Secundum no- tat per exemptos intelligi aliquos, qui non sunt per totam Abbatibus.

Item eadem pena ponitur contra colligiam, aut capitulum etiam Cathedralis, concedentis similes dispensationes cle- ricis secularibus, quod debet intelligi, nisi sit post relatum, ad alios, sed per excep- tionem supra dictam, non.

Item qui, literas dispensatorias & quibuscumque illis situe. Episcopi locum p- tui, sed eas & de quibus debentur obine- re, sunt ipsorum suspens ab executione ordi- num, si sine iuribus, & suspensio perma- net, ad bene placitum super extant. Cui- rabos caput legatur. E. Vazquez. Romo 3. in. 3. partem dispo. 243. cap. 5. numero 43. ubi aduertit, in Hispania, constructum, obsequium esse, ut quibus sicuti laicis, & sicuti Ioannes, sicuti sua concedat, has literas dimittit.

Sexta habetur sessione 24. capite, de matrimonio, illis ubi dicitur: Quod si quis parochus, vel alius sacerdos, sit regularis, sine secularis sit, etiam si ab ipso ex pri- uilegio, aut immunitate, consuetudine licere conueniat alterius parochi spon- sos, sine illorum prioris licentia, & p- monitione coniungere, aut benedice aut si- fuisse, ipso iure raudis suspensus maneat, & quando ab ordinatio ipsius parochi, & qui matrimonium iure esse debet, seu al- quo, benedictio iuxtaferendu erat, absol- utur.

Septima habet sessione 25. capite, ubi dicitur: Notat professi monasterij per men- sem adde professionem alterius certiori- rem facere Episcoporum, alias beneficiis est suspensus candelis, quando videatur Episcopum.

Octava habet sessione 27. capite, ubi dicitur: De reformatione regularium, ricos concubinarum, qui admittunt, & Synodo provinciali non abluant, & illud erunt, ipso facto sunt suspensi.

Notat Tolerus, hoc non procedere de regularibus, qui sunt subditi talibus

Vazquez

et alii

alibi

Lib. VI.

POST Dispositionē de ex-
communicatione, & suspensio-
ne reitai dicēdū de interdi-
cto, quod est terra aēritā.
De hac materia legendi
sunt Summiſtæ, verbo interdictum; An-
tonio. 3. part. titol. 27. per totum, P. Hen-
riquez lib. 23. a. 1. cap. 4. Conarrob. in cau-
pur; Alma mater. part. 5. per totam Na-
uarrus. in summa cap. 37. a. num. 164. 2. a.
1. Auila de censuris 5. parte, P. Suarez
de censuris 4. di. 32. P. Valensia in 3. p.
S. Thomæ disp. 7. quæst. 18. & alij peculia-
ribus tractatibus de hac re nonnulli Scho-
laſtici in 4. vel ad di. 18. vel ad di. 22.

DYBIVM PRIMVM.

Quid ſit interdictum.

Nomen interdicti a verbo, Interdico.
in ſignu induci interdiceret veid va-
rya habet ſignificacōem aliquando ſignifi-
cat prohibere; qui ſignificacōe larus.
Interdictū eſt familiaris; aliquando ſignifi-
cat dicere ius inter aliquos. Deinde ſpe-
ciali ratione in iure ciuili ſimili pro pe-
na, qua aliquis priuatur vſu aliquo, ſc. de
interdictis, & relegatis ſed iure Canonico
ſignificat perſonam quandam Eccleſiaſti-
ficam, cuius naturam & effectus volumus
explicare in præſenti tractatu.

Solent autem diſtingui hoc modo, Inter-
dictum eſt cenſura Eccleſiaſtica, qua be-
nomo a pœcepſione quorundam ſacramen-
torum, & diuini officij, & Eccleſiaſtica
ſepultura ſeparatur. Somitur ex capite,
Non eſt vobis, de ſponſalibus; & capite,
Quod in ſe, de pœnis, & reuiſionibus, ea
quibus colliguntur aliqui effectus huius
cenſuræ. Ita Sorus 4. di. 22. quæſt. 3. art.
1. a qua non miſſum diſſert deſinitio,
quam aſignat P. Auila p. 5. di. 1. in prin-
cipio, Henrquez lib. 23. cap. 4. 2.

Verūm hæc verba in excommunicationē
quædam, ſi conſiderentur quæ de excom-

municatione diſtinctus. Item non videtur
ex deſinitio conuenire interdictum, quod
abſtrahit a perſonalij, & localij, & ideo alij
Doctores auferunt ab ea deſinitione par-
ticulam, Homo. Ita Nauarrus in ſumma
cap. 27. n. 164. in alijs verō particulis ſeu-
re non diſſert a Soroz.

Conarrob. in cap. 1. Alma mater, part.
2. 5. 1. cum a docui interdictionem eſſe ſu-
pentionem diuini officij, ſacramen-
torumque paſſionem, & actiōem
adminiſtrationem reſpectu alieuius loci;
aut perſonarum ſacram Eccleſiaſti-
cam, & prohibet ſepulturam.

Sed hæc deſinitio, & equinoce viſitur
nōmine ſuſpentionis pro prohibitione, &
comprehendit ſpecies, & non ſolū ex-
tentionem communem interdicti, quam que-
rimus.

Alia diſſinitio huius cenſuræ ab alijs al-
ſignatur, quod hæc prohibitio non fertur
directè ad perſonam, ſed ad locum, vt in eo
non fiat ſacta.

Sed hoc non eſt verum ſed omni inter-
dicto, vt conſtat ex dicēdia.

P. Suarez diſput. ciui. ſectiōne 2. Inter-
dictum eſt cenſura Eccleſiaſtica prohibens
fidelibus vſum quorundam ſerom
diuinarum, vt fidelibus, idem quatenus
talis eſt. Explicat verō hanc deſinitio-
nem, quia in ea abſtrahitur a localij, & per-
ſonalij, item abſtrahitur ab vſu actiui, &
paſſiui Additue vt fidelibus, vt dicitur
genetui a ſuſpentione, quæ non reſpectu
hanc rationem. Item dictum, quod eſt
videtur ab excommunicatione, quia
excommunicationis priuatur vſu ſacramen-
torum, non ſolū ſacris, vt vſus rei ſacre, ſed
vt eſt communicatio cum alijs fidelibus.
Altecam alia differentia inter excommu-
nicationem, & interdictum, quod excom-
municatio non ſolū priuatur communica-
tione in ſacris, ſed etiam in humanis. Ec-
ce hæc ſeſum non eſſet difficile de-
ſignationem Sorz, & ſoloz
applicare.

Quotplex sit interdictum.

Vltra participationem dividitur interdictum in locale, & personale; quæ divisio sumitur ex cap. Prescatori, cap. Si sententia, & cap. de viis, de sententia extem.

Locale dicitur, quod directè fuit in locum, quia in eo prohibent fieri divina officia. Dicendum ergo locale, non quia sit pena loci, qui non est capax peccati, sed quia directè feratur in locum, ut & alias sit pena, quæ ad personas dirigitur perfonale verò directè dirigitur ad personas, & non determinatur ad certum locum participant, & per se.

Aliqui assignant tertium membrum, nempe interdictum, quod simul est locale, & personale. Legatur Sylvest. & Angelus verbo interdictum, & Navarrus capite 27. nota. 1. 66. Sed hoc non est distinctum à duobus prioribus, quia, sed collectio illorum. Solent etiam de sacri interdicti etiam ambigunt in eo, de quo fit mentionem in cap. Non est vobis, de sponsalibus, c. Dilecti filii, de appellatione, & est quando simpliciter interdicatur persona pro quocumque loco: unde includit plura interdicta localia successivè.

Secunda divisio est, quando dividitur interdictum in generale, & speciale, vel universale, & singulare; & sumitur hæc divisio ex capite, Presenti, de sententia excommunicationis in sexto, in quo capite, fit mentio expressa interdicti generalis, & ita infertur aliud membrum; sed utriusque ponitur capite, Cum in paribus, de verborum significatione, & dicitur generale, quod includit quasi quendam loca partialia, ut si interdicitur regnum, & civitas: speciale, quo specialis locus interdicatur, nempe hæc Ecclesia, vel illa.

Dubitat verò aliqui, an quando interdicitur una parochia cum suis, ubi sunt plures, sit interdictum generale, vel speciale. Patet Suarez sectione secunda, refert contrarias opiniones, & ipse recte bene explicat: si enim nomine parochie intelligantur solum Ecclesie, erit speciale: si verò comprehendatur totum ambitum, in quo habitant parochiani, erit aliquando generale, ut constat. In primis ergo vo-

ro, quibus conceditur, ut interdicitur hoc vel illud, maxime consideranda sunt verba, ad iudicandum, an sit sententia de interdicto generali, vel particulari.

Sed quæri potest, an sit generale, quando interdicitur civitas, una vel altera Ecclesia excepta, an sit generale, vel particulari.

Aliqui indicant generale requirere, ut nullus locus excipiat, dum dicitur generale totum comprehendere, Sylvest. verbo interdictum quest. 3.

Sed P. Suarez sectione 2. citata cum, putat esse generale, & probat rationem nisi Doctorum, quæ afferunt participationem interdictum requirere, ut particularis locus interdicatur: quod in hoc evenit non sit, ergo non est particulari: ergo generale. Itemque hoc interdictum continet plura particularia loca, ergo est generale.

Item dubium est, an sit generale, quando in aliqua civitate non interdicitur tota civitas, sed plures, vel omnes Ecclesie. Aliqui indicant esse generale, quia plura loca interdiciuntur. Sed contrarium docet Sylvest. cum aliis quæstione 1. 7. citata. Patet Suarez, quæ citat alios, quia personæ non interdiciuntur unus aliquis locus plura continens; quæ non tam videtur unum particulare, quam plura particularia.

Tertia divisio est, quæ dividitur in generale, & particulare ex parte personarum, & generale in specie aliquid corpus politicum, vel civile, vel ecclesiasticum, vel respectu personarum singularium, siue sit una, siue plures, si respiciat universalem, vel singularem.

Etiam est distinctio, an quando dicitur, quæ erigatur interdicitur una, aliqua communitas, vel civitas, completa, si interdicitur Universitas, sit generale, vel particulare. Sylvest. interdictum primo in fine, si significat esse particulare.

Sed P. Suarez supra sect. 2. nota. 1. 3. dicit, esse generale, quia, fertur non in personam, vel plures, vel singulares, sed in ipsum corpus politicum.

Sed dices per ipsam sententiam in collegiis manent omnes collegii personæ, interdicitur ergo, manent singulæ.

eigo est particulare. In hac difficultate concedenda est, manere personas singulares interdictas. Communitas enim, ut sic, non videtur capax poenae, nisi in multis, & ita concedit P. Suarez supra: nihilominus dicendum est non esse particulare, quia illae personae interdicuntur omnes, ut componatur unum corpus politicum; & ut partes illas foveat malitiae.

Ad exactiorem cognitionem naturae interdicti per sonalis proponitur Doctores aliquas quaestiones, & dubia. Unum est, an qui habet domicilia duo, alterum in loco interdicto, alterum in loco non interdicto censetur ipse interdictus.

Caldejonius tractat de interdicto affirmativo illum, manere interdictum.

Sed constat illud doceri Sylvestrum dictum a numero 13, quia non est maior ratio, ob quam sentiat omnes viros populi, quam libertatem alterius. Et hanc partem amplectenti Pater Suarez supra numero 16, cum ea limitatione, ut quando habitet in populo interdicto, sentiat omnes interdicti, quod videtur reuera probabile, & ad mentem legislatorum.

Aliud dubium est, an quando interdictum communis, aliqui religiosi, comprehendantur nonnulli, & quidam laici. Sed in hoc consideranda sunt verba sententiae, & aliae circumstantiae.

Aliae quaestiones dicuntur dubio sequenti.

DUBIUM III.

An quando interdicatur locus aliquis generalis, comprehendantur omnia loca particularia illius.

IN Praesenti quaestione assumendum est, interdicto loco generali comprehendenda loca particularia, quae sub illo continentur communis sensus Doctorem, & ex proprietate verborum deducitur.

Aliqualis verò difficultas est in explicando quae loca particularia debeant intelligi comprehendi sub illo loco generali.

Respondet Pater Suarez supra à nu.

mero 21. Primum considerandum esse, an ex eo aliquid possit colligi.

Alterum est, considerandum esse verborum proprietatem secundum magis communem usum.

Ea rem explicat aliquibus dubiis, ubi gratia, si interdicatur ingressus tota, vel civitas, ubi est Ecclesia Cathedralis. Quaestio est, an sit intelligenda ipsa Ecclesia Cathedralis, ut interdicta.

Aliqui affirmant, & alij negant. Mihi vero videtur considerandum esse verborum sensum, & si sit generalis comprehensio deos omnes Ecclesias, non est causa, ob quam excipiamus Catheredralem, cum non sit hoc iure declaratum.

Aliud dubium est de civitate, quae multis est civitas, an quando talis civitas interdicatur, loca extra muros censentur interdicta. Et respondere Doctores comprehendit ea loca, quae dicuntur contentia, & ita proxima, ut unam civitatem componant cum ea parte, quae est intra muros: quod moraliter considerandum est iuxta communem sensum, & propositione servata loquendum est de interdicto particulari, quando interdictus aliquod templum: consideranda enim sunt loca illi annexa per modum unius ex communis sensu.

Alia difficultas est, an si in aliqua civitate, quae interdicatur ab Episcopo, comprehendatur Ecclesia illi Episcopo non subiecta, comprehendantur sub interdicto generali. Quaestiois ratio ex una parte est, quod non sit subiecta illi, quoniam interdictum, quae altera parte videtur interdicta per consecrationem cum aliis partibus eius civitatis. Et eam partem amplectitur Pater Suarez supra numero 26, & vias id ostendi in Ecclesiis religiosorum.

Addit P. Suarez, per speciale interdictum non posse interdicti eam Ecclesiam, nisi à superiore, quia alius Episcopus non habet directam potestatem in illam.

Alia dubiola solent disputari, quoniam solutio penderet ex consideratione proprietatis verborum, & aliis circumstantiis sententiae.

Unde posset disputari hoc loco, an interdictum personale, & locale, semper coniungantur: de quo legitur Pater Suarez supra à num. 21, qui docet primum interdictum generale locale non inferre inter-

De primo effectu interdicti,
quæ est priuatio sacramen-
torum.

DVBIVM PRIMVM.

*Quotum sacramentorum usus per loci
interdictum prohibeatur.*

Sciendum est capit. Si sequentia, de
veneficia excommunicationis, dici per-
sonas interdictas non debere recipere sa-
cramenta quod intelligendum est, nisi id
casibus iure expressis, v. explicatur in
capite, Alma mater, de sententia excom-
municationis.

Et de baptismo, si loquatur de interdi-
cto personali; nullus autem baptizatus est
capax interdicti personalis, quia non
dum est subditus Ecclesie; potuit tamen
Ecclesia precipere subditis suis, ne tali
lneo, vel simpliciter ne administrarent
hoc sacramentum quod tamen non facit
vt frs ostendit P. Suarez, dissertatione
33. sectione 1. Vnde & ad numerum 39. do-
cet per interdictum particulare locale
non prohiberi in eo loco usum cuius sa-
cramenti quod intelligit pro tali neces-
sitate.

Item non causatur interdictum hoc mi-
nus per interdictum personale, quando
virget necessitas.

Difficultas verò est, an per se sit prohibi-
bitum ex vi interdicti personalis. Ex quod
non sit prohibitum ea vi interdicti per-
sonalis, putat probabile P. Suarez, quando
est generale, & quis non dedit causam illi
interdicto; tunc enim non virget causa, ob
quam censetur interdictus, quantum ad
hunc effectum.

Sed contrarium est tutius in prae-
sentia licet ille sit innocens; tamen ve-
rè manet interdictus per interdictum ge-
nerale.

Deinde de confirmatione non esse prohi-
bitum, docuit P. Suarez supra cum com-
muni opinione capite, Responso, de sen-
tentia excom. & capite. Quoniam, eodem
titulo in secundo. Vnde & potest dari cum

dictum personale generale, nequè è con-
trario. Est communis doctrina, & somitur
ex cap. Si sententia, de sententia excom-
municationis & ratio est, quia per inter-
dictum personale dicitur prohiberi ip-
sæ personæ ubique.

È contrario, quando interdictum per-
sonæ alibi loci, non ex eo manent loca
simpliciter interdicta respectu aliarum
personarum; ergo. Quod satis explicat so-
pra P. Suarez.

Secundò dicendum est, interdictum per-
sonale particulare non inferri interdictum
locale particulare, quia prohibitio perso-
narum non inferri locum aliquem simpli-
tè esse prohibendum.

Tertiò dicendum est, interdictum parti-
culare locale inferri personale particulare
remota loci particulatè non interdictum
tut nisi ob culpam alicuius personæ, &
hæc simpliciter manet interdicta, ita ve
neque in eo loco, neque alibi possit diui-
di.

Suarez ubi interesse, vs locus supra P. Suarez, &
hæc caput, Si sententia, de sententia ex-
communicationis.

Quartò dicendum est, interdictum gene-
rale locale semper inferri interdictum par-
ticulare personale; si enim particulare lo-
cale inferri particulare personale ob di-
ctam rationem, multò magis interdictum
generale locale, cui expressè fauet ca-
put citatum, Si sententia, de sententia ex-
communicationis.

Tandem interdictum generale perso-
nale non continet virtute locale parti-
culare, quia ea vi interdicti personæ mul-
tus locus manet interdictus, vs supra di-
cebam.

Placet adducere breuiter alias diui-
siones interdicti, quæ sunt assignari.

Vna est, quæ diuiditur in totale, & par-
tiale. Totale dicitur, quod absolute fer-
tur, quantum ad omnes effectus. Partiale,
quod fertur salum, quantum ad aliquem
effectum. Legatus Nauarrus in summa ca-
pita 27. numero 170. P. Suarez disputat.
32 in fine.

Alia diuisio est interdicti, aliud à loco,
aliud ab homine. Item solet dici aliud,
quod fertur propter conuictam.

Aliud propter commissum
delictum in parum
ponam.

Suarez

Suarez

Lib. VI. Disp. XLVIII. Dub. II.

ina solemnitate, & debet, cum non sit prohibitor hoc sacramentum quod intelligitur de interdicto locali.

Difficultas est, an idem sit de interdicto personali. Et dicendum est primum, per interdictum generale personale quod excludit a receptione huius sacramenti, nisi qui causam dedit interdicti, & probatur ex capite. Quotiam, de sententia excom.

Suarez

Eadem difficultas movetur, an sit possibile administrare hoc sacramentum, & P. Suarez respondet, quod si interdictum sit generale personale, cum non dedit causam, poterit; si vel particulari interdicti personali interdictus est, vel generali, cui dedit causam, tunc generaliter prohibetur administrare divina, cap. Si civitas cit.

Deinde de sacramento Pœnitentiæ certum est posse recipi ab omnibus, & tempore interdicti, si alia ad hoc necessaria, iuxta caput, Alma mater, quod intelligitur de interdicto locali, particulari, & de personali generali, quando illi quia non dedit causam. Adducitur tamen duplex limitatio: Una est, ne sit excommunicatus. Quod P. Suarez vult esse intelligendum, ut non debeat absolutio ab excommunicatione in foro externo, cum solemnizare, vel quod loquitur de absoluteione, quando est conservata excommunicatione.

Altera limitatio est, ut non datur illis, ob quarum culpam latum est interdictum.

Difficultas posset esse, an quando locus aliquis est interdictus, possit in eo administrari hoc sacramentum.

Et si interdictum sit generale, non videtur dubium; hoc enim videtur concedi in capite, Alma mater, aliis necessarium esset extra locum, & terram illam, ite ad recipiendum hoc sacramentum.

Si vero interdictum sit particulare, diverse sunt opiniones; sed videtur dicendum posse recipi, quia non est textus, qui oppositum dicat, val receptionem prohibeat.

De administratione activa potest esse questio, & mihi placet quod docuit Pater Suarez; primum, non prohiberi per generale interdictum loci, neque particulare, cui aliquis non dedit causam. Secus

vero, tamen si dedit causam, prohibens est administrare hoc sacramentum, propter generale prohibitionem, ut supra dicebam. De aliis sacramentis dicam dubia sequentibus.

DVBIVM II.

An tempore interdicti sit licitus usus Eucharistiæ.

Primum ante omnia loqui de receptione illius, ut cum quis est in articulo mortis, & certum est posse illud recipere tempore interdicti locali, si non generale, si vel particulari de personali vero, qui personam non dedit causam, potest recipere sententiam absolutionis, absque ulla satisfactione, ut bene docet P. Suarez, sed & non potest, in articulo mortis.

Suarez

Secus quando dedit causam, tunc enim ante absolutionem debet fieri satisfactio.

Deinde de activa administratione huius sacramenti dicendum est posse administrare Sacerdotem tempore interdicti locali, si non generali, si vel particulari, quia non impedit personam, nisi in ordine ad locum.

Si vero interdictum sit generale, vel particulare personale, cui non dedit causam, potest ministrare hoc sacramentum, si non dedit causam, tunc enim comprehenditur generali prohibitione ministrandi divina.

De hac doctrina queritur, An administrare debeat per oculos, quando est personaliter interdictus, quia dedit causam interdicti, & subditus est hoc viaticum.

Et dicendum est primum, non posse per se illud conferre, si est alius, qui potest illud committere, sicut in sacramento Confessionis.

Sed quid dicendum, quando non est alius sacerdos. Respondetur, in hoc casu posse per se ipsum ministrare propter necessitatem alterius. An vero possit id dicere committere, si non est sacerdos alius, cui committeretur, P. Suarez supra n. 26. negat quia iam non est in usu, ut dicamus hoc sacramentum administrare.

Tandem docet Pater Suarez, & alij in deferendo publice hoc sacramentum

a. Infirmitas servanda esse solemnitate, quæ est in usus, & quod talis solemnitas non est prohibeantur, ut dicamus de communis usus extra a reiculo moeli.

Et dicendum est, ex iure communi prohibetur esse tempore interdicti. Vnde quando interdictum est generalis loci, nec recipi, nec dari potest in totum loco: & idem est de interdicto particulari loci respectu eius loci, iuxta caput, Alma mater.

Sed excipiantur persone habentes privilegia, ut sunt communiter religiosi, & qui habent Bullam Cruciata.

Disputator vero Doctores, an iure communi excipiantur aliquæ persone.

Prima opinio est asserendum, cum Ecclesia per generalem censuram est interdicta, posse clericos qui possunt divinis assuere, etiam sumere Eucharistiam, ita Sylvest. verbo interdictum §. numero 9. cuius non adducit Sylvest. firmum aliquod fundamentum. Aliqui recedentes probant, quia hoc ipso quod illis conceditur, ut possint interesse Missæ, videtur concedi, ut possint sumere Eucharistiam.

Sed contrarium sentiunt multi, ut colligitur ex Covarrubia, capite, Alma mater, par. 2. §. §. numero 6. Navar. rapit. 27. nom. 178. & ex aliis multis, quia concessio audiendi Missam, & assistendi divinis officiis, non significat functionem eius ergo licet earum concedatur in capite, Alma mater, non conceditur hoc secundum.

Et P. Suárez primam opinionem comprobatur, ut probabilem namque propter rationem factam. Sed mihi secunda apparet probabilior, ut firmam fundamentum, quia tunc magis firma est.

Sciendum autem est, Patrem Suarez numero 36. existimasse, ut probabilem, in debitis scitis, in quibus, capite, Alma mater, conceditur, ut tempore interdicti possint omnes audire Missas, posse intelligi, ut etiam possint sumere Eucharistiam, propter exceptionem factam, nempe quod qui assistunt Missæ pariterque sunt sacristi, & communionis, quia caput, Alma mater, dicit, participationem promittimus dimittere unquam tantum dicat contraria opinio nem facile posse defendi, & in praxi

servandam esse Ecclesiæ consuetudinem.

Mihi sane placet communis opinio, quæ docuit Anc. 3. p. tit. 26. disp. 4. Sylvest. interdictum §. questione 2. Sorus 4. dist. 1182. 22. questione 3. etiam post questionem contrarium, & alii, eoquod solum conceditur assistentia, ut possint audire divina officia, iuxta communem consuetudinem.

Solum adverteam, opinionem illam, quæ P. Suárez videtur appellare probabilem, indicari esse probabilem à multis doctis viris in Hispania, præsertim in Academicis Complutensi, & Salmanticensi de hac et in: etrogis, quorum eorum responsa & elia, & legi. Erant autem plus quam quaginta viri primarii, seculari, & religiosi ex omnibus religionibus, qui sensui Patris Suárez subdistinguerant eorum pariter quodam numero, & doctrina inferioris Academicis cuiusdam in Regno Aragonensi.

Ex dictis solum est quod dubium, nempe an tempore interdicti, si occurrat peccatum sumendi Eucharistiam, ut in Patente Resurrexione, possit sumi. Dicendum est enim secundum communem sententiam à nobis traditam, non posse. Licet Pater Suarez dicat posse, & confitetur est rationem istam, sed non est verum quod assumitur.

D. VBIUM III.

Quid sit in hoc dicendum de matrimonio, & de ordine.

IN Sacramento Matrimonii possunt distinguere, & considerare, vel sponsalium contractum de contrahendo matrimonio, vel ipsum contractum matrimonii per verba de presentibus vel benedictionem, & solemnizationem Ecclesiasticam, quæ sit in tempore, & Missa.

Circa primam certum est, sponsalia esse valida, & licite fieri possunt, quia non sunt prohibita tempore interdicti.

Secundo communicare Doctores sententiam, b. n. d. i. l. o. n. e. m. n. u. p. t. i. a. l. e. m. e. s. s. e. p. r. o. h. i. b. i. t. u. m. t. e. m. p. o. r. e. i. n. t. e. r. d. i. c. t. i. s. v. t. d. o. c. e. t. P. a. t. e. r. S. u. a. r. e. z. s. u. p. r. a. n. u. m. e. r. o. 47. q. u. a. m. o. u. i. C. o. n. s. u. e. t. u. d. 2. p. a. r. t. e. s. 2. p. a. r. t. e. r. o. 7. c. o. n. s. u. e. t. u. d. i. n. d. i. c. a. t. s. i. n. e. i. d. e. o. q. u. o. f. u. n. d. a. m. e. n. t. o. q. u. i. a. i. l. l. a. h. e. n. e. f. i. c. i. a. t. i. o. r. e. n. e. r. a. p. e. r. t. i. n. g. e. r. a. d. o. f. f. i. c. i. a. D. i. v. i. n. a. q. u. e. s. u. n. t. p. r. o. h. i. b. i. t. a.

Tertio certum est contrarium matrimonii tempore interdicti posse esse validum, si servetur regularitas. C. o. n. s. u. e. t. u. d. 2. p. a. r. t. e. s. 2. p. a. r. t. e. r. o. 7. c. o. n. s. u. e. t. u. d. i. n. d. i. c. a. t. s. i. n. e. i. d. e. o. q. u. o. f. u. n. d. a. m. e. n. t. o. q. u. i. a. i. l. l. a. h. e. n. e. f. i. c. i. a. t. i. o. r. e. n. e. r. a. p. e. r. t. i. n. g. e. r. a. d. o. f. f. i. c. i. a. D. i. v. i. n. a. q. u. e. s. u. n. t. p. r. o. h. i. b. i. t. a.

Solidum est difficultas, an sit licitum matrimonium contrahere, tempore interdicti.

Multi putant, hoc esse licitum. Sylvest. verbo interdicti q. numero 9. cum aliis Doctoribus, & sequitur C. o. n. s. u. e. t. u. d. 2. p. a. r. t. e. s. 2. p. a. r. t. e. r. o. 7. c. o. n. s. u. e. t. u. d. i. n. d. i. c. a. t. s. i. n. e. i. d. e. o. q. u. o. f. u. n. d. a. m. e. n. t. o. q. u. i. a. i. l. l. a. h. e. n. e. f. i. c. i. a. t. i. o. r. e. n. e. r. a. p. e. r. t. i. n. g. e. r. a. d. o. f. f. i. c. i. a. D. i. v. i. n. a. q. u. e. s. u. n. t. p. r. o. h. i. b. i. t. a.

Aliqui probant, quia inter infideles potest licite contrahi, ergo inter fideles. Alij, quia licet sit sacramentum, tamen est contractus, & ita non videtur simpliciter prohibens. Vnde & matrimonium, quous tempore contrahi posse dicitur, i. c. a. p. i. t. u. m. d. e. f. e. i. i. t. a.

Sed probabilius est hoc non esse licitum ob prohibitionem generalem, quia prohibetur vltis sacramentorum, capite, Responsio de sententia excommunicati, & capite, Alma mater. Quam sententiam sequitur Pater Suarez, sectione al. citata in fine, & sile explicat. Quod facile intelligitur in interdicto personali, & personalia enim interdicta separantur ab vltis sacramentorum. De interdicto autem locali idem videtur dicendum, quod non liceat in eo loco contrahere matrimonium, quia non apparet causa permittendi illud.

De sacramento Ordinis, primo est certum apud auctores non posse laicum suscipere sacramentum ordinis tempore interdicti ob prohibitionem genericam, quia habetur capite, Responsio & capite, Alma mater, de sententia excommunicati.

Circa alias personas, quae iam habent al quem ordinem, est diversitas opinionum.

Aliqui dicunt eum, qui habet ordinem,

non infirmum, posse, non obitante interdicto, suscipere superiorem. Ita sentit Innocentius cap. Non est vobis, de sponsalibus.

Sed contrariam sententiam sequitur Panormitanus in caput: Non est vobis citato. Paludanus 4. distinctione 18. questione 1. numero 29. C. o. n. s. u. e. t. u. d. 2. p. a. r. t. e. s. 2. p. a. r. t. e. r. o. 7. c. o. n. s. u. e. t. u. d. i. n. d. i. c. a. t. s. i. n. e. i. d. e. o. q. u. o. f. u. n. d. a. m. e. n. t. o. q. u. i. a. i. l. l. a. h. e. n. e. f. i. c. i. a. t. i. o. r. e. n. e. r. a. p. e. r. t. i. n. g. e. r. a. d. o. f. f. i. c. i. a. D. i. v. i. n. a. q. u. e. s. u. n. t. p. r. o. h. i. b. i. t. a.

Et communiter Summis, & mihi placet, quia, tenet est generalis prohibitio, ut supra diximus. Legitur Pater Suarez sectio 1. i. numero 44. & hoc intelligendum est de omnibus ordinibus, etiam minoribus, secundum opinionem asserentium esse sacramentum, si vero non dixerint sacramenta esse, dicendum est esse prohibitam suspensionem, & dissolutionem eorum, tempore interdicti, sicut collisionem plene tonsurae, quia comprehenduntur sub divinis officio, licet de prima tonsura philosophetur P. Suarez Super q. supra numero 3.

Tandem de sacramento extremae unctionis est expressa prohibitio, capite. Quod in te, de poenitentia, & remissionibus, & intelligitur Doctores non posse dari in articulo mortis, quia tunc exardandum, ergo prohibitio respicit illud tempus.

Secundo dicunt nullo modo esse conferendum, ut non distinguamus de sacramento, quantum ad substantiam, & quantum ad solemnitatem. Addunt tertio, hoc esse intelligendum de omnibus personis.

Vnde non est audienda Polidanus, qui 4. distinctione 18. questione 8. numero 3. dicit, clericis, & religionis posse dari hoc sacramentum tempore interdicti.

Tandem notandum est in capite, Quod in te, si quidem expresse fieri de interdicto generali loci, & ferendum est de particulari, si vero de generali, & de interdicto personali.

Sue generali, sue parti.

Quod si generalis, & si parti.

Quod si generalis, & si parti.

Quod si generalis, & si parti.

Quod si generalis, & si parti.

Quod si generalis, & si parti.

D. V. B. I. V. M. III.

Quod peccatum sit violare interd-

ctum in materia Sacra-

mentorum.

Primas violationis hanc esse peccatū, quia loquimur in casu, in quo sit contra prohibitionem Ecclesie, unde ex se erit peccatum, licet possit ali- quando excusari propter causam aliquam. Questio ergo manet de gravitate huius peccati.

Deinde dicendum est, peccatum hoc ex genere suo esse mortale sacrilegium; quia materia est gravis ex genere, & ponitur esse prohibitionem.

Neque sua quidem qui possunt esse distinctio inter personas seculares, & Ecclesiasticas, quia posita prohibitionem, & materia gravis, respectu cuiuslibet est in grave peccatum, per se loquendo, & posita materia levi, respectu cuiuslibet potest esse mortale secundum se, sed est extincta circumstantiis, ut in omnibus aliis peccatis constat.

Et iuxta hanc doctrinam in interdicto personali peccatum mortale erit recipere Sacramentum quodlibet, quia sunt etiam preceptum in materia gravis quod putatur etiam in receptione Sacramenti matrimonij, quia hoc est, ut videtur circa materiam gramen.

Addendum est etiam benedictionem nuptialem esse materiam satis grave, quod in ministro Ecclesie facile apparet, sed etiam in ipsius contrahentibus erit gravis violatio, eo quod illa ratio sua videatur gravis, & apta ad peccatum mortis. Et ex his in similibus philosophandum est, ut bene Patet Suarez, disp. cit. scilicet 2.

Restat explicandum, quare proxima incurrat violans interdictum in materia sacramentorum Legatur P. Suarez supra sectione 3.

Et primo dicendum est, clericis violentibus interdictum esse impositam poenā irregularitatis, propter illas poenas, quas incurrant qui violant celebrando.

Suar. Hanc est certa doctrina, de qua fere P. Suarez ubi proxime, & proinde est esse violacionem, quia sit peccatum mortale, quomodo cumque violatur interdictum.

hoc enim est necessarium ad eam gravitatem, ut P. Suarez supra variis modis ostendit violandi interdictum.

Secundo dicendum, violantibus interdictum in usu sacramentorum, vel sacra-menti, qui non requirit ut minister alium quem habebit ordinem, non est imposita poena, quia in iure non est aliqua imposita poena. Ita Patet Suarez supra numero ex. 18. explicatur in Sacramento matrimonij, in quo, ut diximus in materia de matrimonio, ipsi contrahentes sunt ministri essentialiter requiritur, parochia post Concilium Tridentinum requiritur, ut, totis peculiaribus ab Ecclesia designatus, sine quo erit matrimonium nullum.

DISPUTATIO XLIX.

De alio effectu interdicti, qui est prohibitio minorum officiorum.

D. V. B. I. V. M. PRIMVM.

Quomodo Missæ sacrificium per interdictum generale prohibetur.

Sciendum est, quidquid sit de iure antiquo in capite, Alma mater, statueret esse, ut singulis diebus in Ecclesiis, & monasteriis Missæ celebrarentur, & alia dicantur divina officia, sicut prius summissa voce, iannu clausis, excommunicationis, & interdicti evellunt, & campanis non pulsatis, quæ sunt verba capituli. Ex primis nominis Ecclesie intelliguntur Ecclesie principales. Item hospitalia, in quibus ex approbatione Episcopi, solet dici sacrum, ut notant Contrahentes 2. parte §. 4. nomine monasteriorum omnes domos religiosorum, ierusalem seminarum est enim significatus eius nominis.

De primariis oratorijs est difficultas, de qua P. Suarez disputat. 34. lect. 2. patet dicendum posse dici sacrum in illis, quia dicere potest aliquis in eo iactu nominis esse Ecclesias, & monasteria tamquam loca, in quibus frequentius fit factum, non quia

Suar.

Lib. VI. Disp. XLIX. IX. q. Dub. I. I

quis excludere, veluti omnia, vel quia
comprehendat omnes Ecclesiarum ad pri-
orem expositionem potest verumtamen
ram.

Idem verumtamen potest in his occasionibus
non posse fieri licetum de tempore in quod dicitur,
quia non conceditur talis facultas in pre-
dicto capite, & alia prohibitive est vo-
tatione.

Item eoan. id. est tam permissio est ce-
lebrandi Missam non se hinc ad vnum
solum, sed ad omnes Sacerdotes, vt Deo-
res intelligant, & habet usus.

Restat vt explicemus conditiones, quae
requiruntur in capite, ad faciendam sa-
crum.

Prima conditio est vt dicatur summissa
voce, per quam solum excluditur Missa
solennis.

De 27. ca.

Secunda, vt laquei sint clausi: quod de
omnibus intelligendum est, si sine plures
in Ecclesia. Quia vero soler de poris, qua
itum ad claudendum, de qua bene P. Suarez
docet, quod si in a se contiguum, vt per so-
lam Ecclesiam ad illud intret, talis esse
Ecclesiae poras clausas esse, si locus si clau-
strum habeat singularem portam, per
quam ad illud intretur sine ingresso in
Ecclesiam.

Item qui inquit, quid dicendum sit de po-
ra capellae clausis in Ecclesia, an suffi-
ciat clausa esse Ecclesiae poras, vel de co-
nario, an talis sit capellae pora esse clau-
sam. Et in primo eueniu nihil videtur
satis fieri legi, & si illas in secundo,
nihil videtur satis esse portam capellae
esse clausam, quando hoc sufficit, vt mo-
raliter extra istam Missam possit audi-
ri, aut videri.

Alia conditio est, vt non possentur cam-
pane, quae primari de pulsatione campae,
qua vocari solent fideles ad Missam, in-
telligitur, sed vsus etiam obsequii, vt
dam celebratur sacrum non possentur ca-
pane, quae alii pulsati solent in Ecclesia
sacramentum facrum.

Alia particula est, vt excludantur ex-
communicati, & interdicti: & excommuni-
cati quidem semper sunt excludendi, vt
diximus in materia de excommunicatione.

De 27. ca.

Interdicti vero, specialiter hoc tempore,
sunt excludendi, & comprehenduntur non
solum qui personaliter sunt interdicti,
sed qui aliquando fuerint causa inter-

dicti, luxu & sapere, & alia. De primis
dis.

Interdicti vero, qui sunt interdicti, aut excom-
municati non sunt.

Cum autem aliqui sint interdicti, qui sensu non
esse alios excludendos, quia Pontificis so-
lenniter esse excludendos excommunicati-
tos, & interdictos.

Verum coniciat sententia communiter
aut recepta, & probat per auctoritate
re, & consuetudine.

Et probatur primò ex capite, Licet de
de privilegiis in sexto, vbi Bonifacius hoc
videtur declarare, qui fuit auctor capiti,
si, *Alma mater* ait enim.

Licet vobis concessum existat, vt in
dicti tempore laicis clausis, voce submis-
sa diuina celebrare possitis, ad ea tamen
aliquos, etiam si aliunde veniant, nisi su-
per hoc privilegium auctoritate, accipere na-
tione ratione debeatis. Et quomodo aliqui vos
sunt fugere vim huius decreti, tamen vsus
& sensus Ecclesiae consonat satis com-
munis sententiae, quae primò con-
sistit ex Clementina de sen-
tentia exco. Legatur P. Suarez disp. 34.
sect. 1.

Iuxta hanc ergo communem senten-
tiam non solum excommunicati, & in-
terdicti, sed etiam alij non habentes
privilegium, sunt excludendi ab Ecclesia
tempore interdicti, quando dicunt
Missam.

Specialiter de his aliqui, an sint etiam
excludendi infra non habentes vo-
cem rationis. Et Nauarrus cap. 27. num.
157. Cordoba in sum. quæst. 60. affirmat
esse excludendos, quia lex vniuersa
his est.

Sed Contr. a part. 5. 4. num. 5. docet non
esse excludendos eos, qui nullo habent ra-
tionis vsu, quia diuina officia non pro-
hibentur nisi vt audienda, & celebranda,
quod non sit sine vsu rationis, & docet
Pater Suarez loco citato num. 34. & mi-
hi placeat.

De 27. ca.

Tandem breuiter sciendum est, quibus
festiuitatibus suspendatur interdictum in
caput, Alma maiori, assignantur quae
festiuitates, Natiuitas Domini, Pascha, &
Pentecostes, & Assumptionis Beatae Vir-
ginis, & de quibus multa dicunt nonnulli.
Legatur P. Suarez supra, qui praeat nomi-
ne eorum festorum solum interdictum primi-
dicat.

De 27. ca.

De 27. ca.

diam, licet aliqui alij ab eo relati contrarium sentiant, & observanda est consuetudo.

DVBIVM II.

Quomodo sacrificium Missæ per alia interdicta prohibeatur.

DVbio precedenti egimus de modo, quo prohibeatur sacrificiū Missæ per interdictum generale loci.

Oporet verò explicare, quomodo prohibeatur per alia interdicta.

Et de interdicto speciali loci, si in eo Eucharistia servetur, nō prohibetur Missæ per alia cum debitis circumstantiis, & ad renovandam Eucharistiam, quod semel in hebdomada licet declaravit caput, Permissum, de sententia excomm. & Doctores intelligunt de interdicto etiam speciali. Cetera vero quæ in capite, Alma mater, conceduntur, solum intelliguntur de interdicto generali, de quo ibi est sermo, ut notavit Navarrus in capite 27. num. 173. P. Suarez cum alijs disp. 16. sect. 2.

De interdicto personaliter est per se, quod omnes, tam generatim, quam specialim interdictas prohibitas esse celebrare, vel assistere, vel assistere, sacrificio Missæ, quæ celebratur, siue in loco interdicto, siue non interdicto, neque in hoc aliquid factum est ante novum, nisi vix, quod infra notabo capite, Si ciuitas, de sententia excomm. in sexto, & capite 3. & 4. de exco. excommunicato, minorante.

Dubitatur autem aliqui, an persona non interdicta sit prohibita audire Missam Sacerdotis interdicti.

Et dicunt aliqui, si non sit interdicta, tamen deinde rursus, licet esse Missam illius audire. Si verò sit denunciatus nominatim, atque totum opinio est non esse licitū Missam eius audire. Probat primum, quia non licet audire Missam Sacerdotis suspensi, ut videtur sumi ex cap. ultimo de inhabitatione clericorum, ac mulierum exco. quia non licet audire Missam in loco interdicto, ergo neque a persona interdicta.

Aliorum verò sententia est, esse illi licitū iudicare talem Sacerdotem ad dicendum,

vel ei obsequari, non tamen solum illas Missas audire. Prior pars est manifesta, quia non licet inducere ad contrarium peccata, Posterior probatur, quia in sola additione Missæ non est alia species obsequii rationis consideratio iure naturali, nullam autem est in possessione, quæ prohibet de talis obsequii Missæ, ita sicut Pater Suarez sectione 2. numero 5. & mihi probatur, hanc doctrinam, ex qua facile est solvere argumenta contraria opinio.

Ad primum respondetur esse diversam rationem, quia excommunicationis prohibet communicacionem cum interdicta, & audire Missam illius, esse communicacionem illi.

Ad secundum responderetiam P. Suarez, ex vi solius suspensionis non esse illicitum audire Missam suspensi. Ad tertium respondetur non esse eandem rationem de interdicto locali, & personalitatem loci prohibet dicere de non celebrare, neque intercedere officijs, ut talibus personaliter verò directe prohibetur, non persona celebrare.

Quibus etiam solent ad possit personæ non interdictæ celebrare divina officia in locis interdictis, dicendum est hoc non esse licitum, quia licet considerato solo iure naturali, non esset cooperatio in acta peccatoria, tamen est iuris positivi prohibitio de excludendis interdictis, capite, Permittimus, de sententia excommunicationis in 6.

Sed quid faciendum est, si persona interdicta velit exire ab Ecclesia, de quo loquitur P. Suarez sect. 3. cap. art. 7. qui varias refert opiniones, & convenienter Doctores posse talem personam interdictam vim expelli, quod si non possit expelli, aliqui docent potius esse omittendam Missam, quam faciendam, quod si sit incepta, non esse absolvendum in consecratio, vel saltem Canon sit receptus sique in simili de excommunicatione dicemus disp. 1. dubio 2. ex doctrina P. Vaz. Vazquez, quæ tractatu de excommunicatione dubio 8. & ex alijs Doctoribus ita philosophatur de interdicto Anchar. Clement. de sent. excom. in 6.

Aliorum opinio est, non esse talē obligationem omittendi Missam in peccato exco. Hac opinione vultur malitiam Iurisperiti, & profequitur Navarrus in sum.

sum de oratione cap. 16. nom. 6. ubi lo-
quitur de interdictione locali, de personali
vero nihil dicit. Et probari potest, quia li-
cetius loquatur de excommunicatione pro
hoc eventu, tamen non videtur loqui de
interdictione, neque a contrario de utroque,
quia excommunicatio prohibet actum, ve-
lit quidam excommunicatio, non tamen in-
terdictio.

Suarez. P. Suarez loco allegato n. 9. respondet
sub distinctione 1. Et primo si sermo sit de
interdictione locali, putat veram esse senten-
tiam Ancharani, quia in hoc casu videtur
loqui & probari, quia in tali loco non po-
test celebrari sacramenta nisi iuxta caput, Al-
ma mater, in quo dicitur interdictos ex-
cludendos esse, quod amplius explicat

Suarez. P. Suarez.

Secundo docet quando locus non est in-
terdictus, sed tantum persona est interdita,
& expelli non potest, probabile viden-
ti non esse ob eam rationem omittendam
Missam, quia non est pro hoc eventu pec-
catis prohibitio legis positivae, quia iu-
ra, quae decernunt excludendos esse in-
terdictos, tractant de locali interdictione
que appareratio, quae nos cogat opposi-
tam affirmare.

Et explicari amplius potest, quia in tali
evento non est moralis cooperatio cum
persona interdicta, quia potius est con-
tra voluntatem facientis sacramenta, vnde
considerato solo iure naturali, non est ali-
quid, ratione vel usus celebratio sit inhon-
esta, & contra rationem.

Et opinio P. Suarez scilicet est probabilis,
non solum tamen est, posse esse moralem
cooperationem, si voluntarie permit-
teretur interdictus audire Missam. Item
posset esse obligatio omittendi Missam
ante inceptum Canonem ob scandalum.

DVBIVM III.

*Quae alia divina officia prohibentur
per interdictum.*

Certum est, alia divina officia praeter
sacramentum Missae, esse prohibita per
interdictum, capite, Si cluitas, cap. Si sen-
tentia, de sententia excommunicationis, in
seato, & aliis locis in 6.

Deinde sciendum est, in iuribus, quae de

haec materia tractant, nomine divinum in-
cludi sacrificium Missae, & Sacramenta,
& alia divina Officia, sed Sacramenta, &
sacramentum peculiare habet prohibitio-
nes, & solum de alijs divinis officiis non
agimus, & volumus explicare, quoniam
hic illa. Legatur Pater Suarez supra se-
ctione 2.

Quorundam sententia est, omnia offi-
cia laica, quae in Missali, & Breviario Ro-
mano continentur, comprehendere nomine
divinorum officiorum in hac materia, ut
illis reuera sunt officia divina, & prohibi-
tio generalis est. Ita sentit Sylvestrius in-
terdictum 3. quaestione 3. Angelus num. 4.
quamvis reverere non dicat totum, quod
in Breviario & Missali continetur, sed
quod in Breviario & Missali continetur.

Sed haec sententia non videtur exacta re-
 explicare, nam in Breviario, & Missali ali-
qua sunt, quae non prohibentur, ut benedi-
ctio mensae extra Breviarium, & Missa-
le sunt aliqua quae prohibentur, ut in Pon-
tificali, & Manuali.

Aliorum opinio est, qui haec divina offi-
cia reducant ad duo capita, scilicet ad
horas Canonicas, & sacramentalia. Sub
priori membro comprehendunt omnia
officia, etiam parvum Beatae Mariae, &
officium defunctorum, & Litaniae, &
Psalmos Penitentiales, & sub altero au-
tem comprehendunt omnes ceremonias,
quae pertinent ad Sacramentorum sole-
mnitatem, aut proportionem materiam fla-
lorum, & solennes benedictiones Ecclesiae,
aut aequae.

Pro explanatione notandum est, Offi-
cium divinum Ecclesiasticum dici, quod
ab Ecclesia designatur pro suis ministris,
& non volunt orationem ad Deum, vel Dei
laudem, & ita vs ex se sit a suis externis
religionibus, sed vero si fiat ab aliquo
privata auctoritate, quamvis utatur or-
ationibus Ecclesiae, in hoc enim ca-
su non sunt propria officia Eccle-
siastica, licet possint divina Officia
dici.

Hac distinctione permixta, P. Suarez dis-
tinctione citata sect. 3. docet per inter-
dictum prohiberi divina officia, ut Eccle-
siastica, non tamen dicuntur privata au-
thoritate, ut a laico possunt dici. Et quid
quod ab prohibetur divina officia, ut di-
cta privata auctoritate, videtur commu-
nis sensus.

Ex hac doctrina inferatur prohiberi per interdictum officium, quod in Ecclesia dicitur tali modo, ut non possit hoc dici nisi a ministro ad id deputato. Ita sentit Syluester, Angelus, & alij Doctores in hac materia. P. Suarez supra: non est autem difficile cognoscere hunc modum ex circumstantiis ipsius actionis, & personarum.

Deinde ex predictis inferatur non prohiberi alia quaedam divina officia, quae neque sunt alicui ordini annexa, neque ex modo dicendi peculiari pertinent ad officium Ecclesiae, verbi gratia, benedictio mensae non est prohibita tempore interdicti, Item non est prohibitum recitare orationes, quas Ecclesia assignat pro itinere agnoscendo horarum verbi Canonice eam publicae solemnitate celebrantur officium Ecclesiae sicut, etiam si non sit necessario habere conuersionem alicui ordini Ecclesiae sicut, ut bene notauit P. Suarez 1. & idem dicere ego de litaniis, si publice dicantur a clero.

Restat explicare, quomodo diuinorum officiorum celebratio concedatur in iure tempore interdicti generalis loci.

Et ut constet, iure a quoque omnis fere celebratio erat prohibita, ut constat ex iuribus citatis, & ex his quae citat P. Suarez disp. 34. sect. 3. num. 4.

Sciendum autem ex capite, Quod in eo, de penae & remissione concessum fuisse clericali etiam secularibus, ut in communibus Ecclesiis possint bini & bini legere horas Canonicas, excommunicatis & interdictis exclusis, & voce demissa, ut exterius non possint audiri per quae diuina officia intelligant Doctores horas Canonicas, de quo sacra quaedam alia possunt intelligi apud P. Suarez supra à num. 10. Intelligitur prohibitio antiqua, nisi aliud habeatur ex privilegio, ut habeatur capite citato. Quod in eo, de penitentis & remissionibus.

Sed iure nouo in capite, Alma mater, conceditur, ut diuina officia singulis diebus in Ecclesiis, & monasteriis sub conditionibus, cum quibus ibi conceditur celebratio Missae, non precipitur, ut dicantur diuina officia, sed quod possunt dici sicut prius permittuntur autem modo omnia diuina officia illa, quae aliis erant prohibita, ut bene P. Suarez supra om. 16.

Quomodo intelligatur concessio diuinorum officiorum supra dicta.

AD Maiorem explicationem eorum, quae diximus, sciendum est etiam concedi solemnem celebrationem officiorum diuinorum in quatuor diebus solemnibus, quibus supra diximus concedi celebrationem Missae, quod de diuinis officiis extenditur etiam ad festiuitates, & celebrationem corporis Domini.

Sic restant aliquot difficultates explicandae. Vna est, quando, & quomodo concedatur tempus pro his diuinis officiis celebrandis: & non est difficultas de ipsodie festo, hoc enim certum est posse in illo die horas illius dici celebrare.

Quaestio ergo esse potest de primis vespere, quae in vigilia dicuntur ante diuina sua festum, & sacram.

Et dicendum est hoc tempus incipere à tempore vespertinum, quae sunt prima illius festi. Ita Covarrub. 2. p. 5. num. 8. Nauarrus cap. 37. num. 34. Socus 4. dist. 1. quaest. 3. art. 4. P. Suarez supra, & Doctores communiter ceterum si hoc festum ad officia diuina incipiunt à primis vespere diei antecedentis, ut constat neque oportet hoc probando immorari.

Sed difficultas est, qua hora diei festi finiat hae concessio, quia Glossa in caput Alma mater dicit finiri singulis vespere, neque completionem posse diei solentur. Quam opinionem sequuntur alij, quos refert Covarrubias. Et ratio esse potest, quia rone videtur finiri dies festus, quantum ad hae officia, quia completorium non solet dici solemniter in choro: & capite secundo de festis dicitur Dominicum diem terminari ad vespere.

Sed contrarium docent communiter Doctores: & mihi videtur verisimile, posse completionem dici solemniter nam etiam hac hora includitur in diuinis officiis illius diei, ut constat ergo non est causa, ob quam dicamus suspensionem interdicti non fieri pro hac hora, siquidem sic concessio pro diuinis officiis illius diei. Et autem quaestio inter aliquos, an sufficit interdicti protrahatur post completionem,

Su. 1. 1. 1.

Suarez.

torum, & communis sententia est non prohiberi, quia pro his duobus officiis facta est ea concessio, & quoniam absolute pro hoc die festo videtur suspensum non esse; tamen in re graui P. Suarez supra numero 24. sect. 3. non recedit teneat a communis sensu Doctorum.

Addendum, per concessionem diuinorum Officiorum intelligi, omnia officia diuina, quae aliis sunt prohibita, ut communiter dicunt auctores, Conarrubias 2. parte §. 4. num. 6. Nauarros cap. 27. num. 189. P. Suarez supra, & alij hoc enim prohibet, & verborum proprietas, & intentio concedentis.

Item de benedictione papali specialiter licet disputat P. Suarez, non potest fieri in diebus praedictis, & res soluit ex vi interdicti posse dari, quia etiam quoad illam censetur ablatum, & alio tamen capite posse esse prohibitiuum, quia certo tempore aperi est prohibita.

Restat dicere de prohibitione diuinorum Officiorum in aliis interdictionibus.

Equidem de interdictione speciali locali sine antiquo esse prohiberi, & facere, & audire omnia diuina Officia, constat ex iuribus supra citatis; adducit autem P. Suarez sectione illa tertia in fine, quantum ad hoc quod esse immixtum per caput, Alma mater legantur Conarrubias §. 3. num. 2. & idem dicendum est de quolibet interdictione personali.

DVBIVM V.

Quomodo peccent Ecclesiastici violantes interdictionem.

IN hac quaestione dicendum est ex genere suo violationem interdictionis ab his personis celebrando, vel dicendo Officia diuina contra prohibitionem, esse mortale. Ita Caietanus in summa verbo, interdictum, Nauarros cap. 27. num. 187. & communiter alij & ratio est manifesta, quia materia ex natura sua est grauis, ergo supposita prohibitionis violatio erit grauis. Quae ratio in omni interdictione vim habet.

Ve verò res specialiter explicetur, dubitari potest, potius, an sit peccatum mortale exerceere actum aliquem ordinis m-

... Sedus 4. dist. 22. quest. 3. art. 2. in explicatione quippe conclusionis videtur hoc limitare ad actum ordinis facere, ut exaratur ab aliquibus. Sed contra, non loquuntur de contrariis, sed de irregularitate.

Est esse graue peccatum supponit Syllabus interdictum §. quest. 3. & 4. & manifeste ita sentit P. Suarez sectione 4. num. 9. quia materia est facta, & munus sanctorum alicui ordini, licet inuocari ergo non est causa, ob quam negemus esse grauem, & supposita violatione erit mortale.

Potest etiam vocari in questionem, an canone in choro officium diuinum, vel notabile eius pariter, sit sufficiens materia peccati mortalis tempore interdictionis. Et mihi videtur grauius violatio quam materia est grauius, & quod sit, & quilibet, & prohibita est, ergo. Specialiter autem P. Suarez supra docet videri peccatum mortale, si quis dicat orationes diuini Officii praemissa, Dominus vobiscum quia licet quantitas sit parua, tamen est actus ordinis sacri proprius, & qualis sit magna; ergo si fiat in choro contra prohibitionem, erit graue peccatum. Ego tamen non video idoneum fundamentum ad hoc asserendum.

Addit P. Suarez etiam fore peccatum Sauesque graue benedicere aquam cum asperatione salis, & benedictionem Episcopalem solemniter datam, quia sunt actus ordinis sacri annexi, & licet breues videantur, tamen magni momenti sunt. Sed non audeo asserere esse peccatum graue tales actus, quia & quantitas sine parui, & non apparet ex alio capite insignis eius grauis. Et iuxta doctrinam istam facile est in similibus philosophari.

Deinde sciendum est, Doctores aliquos affirmare esse graue peccatum dicere Missam tempore interdictionis omnia vna constantia ex requisitis in capite, Alma mater, verbi gratia, facere factum a peritis sanis, quod videtur colligi ex Conarrubias §. 4. numero 6. verbulum 24. Syllabus interdictum §. quest. 5. in principio. Tabiena omnia 2. Arnaldus num. 41. & fere Clementina prima de sententia excommunicationis, ubi refertur sit interdictionis violari iudicari grauius, quia iannis quibuslibet obseratis Missa dicere, & ex eo esse peccatum, quia in ordine ab obserandam peccatum interdictionis ex circumstantia grauius videtur, & ita sentit P. Suarez.

Explic.

Explicari verò potest, quia violationis materia non censetur sola circumstantia, sed totum officium dictum sine vlla circumstantia, ac proinde materia est gravis, & ideo addit P. Suarez, vt peccatum sit grave, debere dici totum officium, vel magnam eius partem cum defectu eius circumstantiæ.

Nihilominus existimare posset aliquis non esse mortale defectus talis circumstantiæ, quia si secundum se circumstantia sola non est gravior, nec videtur gravis totum officium cum illo defectu celebrare, modo enim indebitus celebrandi officium ex circumstantia indebita videtur colligetur.

Et oppositum non probatur ex citata Clementina: quia ibi non est sermo de solo defectu eiusdem circumstantiæ, sed de aliis etiam, quæ faciunt religiosi, & non sine scandalis. In hoc ergo casu non dubitatur, quin fuerit gravis peccatum violationis interdicti ex hoc tamen non colligitur omissionem circumstantiæ volus, vel aliter præcisè absque scandalis, vel ob contemptu, neque ex irreverentia tribuendi aliis occasionem audiendi divina Officia rempote interdicti, fore mortale, quampis ob periculū scandalis semper magna providentia sit agendum.

Ex dictis autem sit, clericos executionem actum proprium sui ordinis tempore interdicti, & violantes interdictum incurrere irregularitates, & alias inhabilitates in iure estellatas hoc est certum apud Doctores, de quibus penitus agunt Doctores in materia de irregularitate, & legi potest P. Suarez disp. illa 34. sect. 4. & num. 24.

aliis Doctoribus. Et ratio est, quia materia est gravis et se, & supponitur prohibitio: ergo nihil deest, vt sit peccatum mortiferum. Secundò potest explicari à simili, nam violare excommunicationem est grave peccatum in laico, quia obligatur & ita quando materia est gravis, peccatum est grave: ergo à simili in hac materia de interdicto.

Secundò dicendum est, laicos graviter peccare violando interdictum locale, siue speciale, siue generale, Ita Sylvest. interdicti c. 6. quæst. 7. P. Suarez supra cum aliis Doctoribus, & probari potest argumentis factis pro prima conclusione. Legatur P. Suarez supra.

Tertiò dicendum est propter hanc violationem interdicti factam à laico nullā poenam illam incurrere prohibitionis, quia in iure talis non est imposta, ita P. Suarez conclusione 3. quod intelligit ob solam transgressionem: nam si laicus specialiter aliquo modo concurreat ad celebrationem contra interdictum, vel specialiter pertinet ad illud violare, sunt aliqui casus in iure, in quibus ob eam causam specialem incertis laicos censuram, iuxta Clement. de sententia excommunic. xbi, excommunicantur ipso facto laici, qui, cumque aliquem celebrare divina officia in loco interdicti, vel prohibito publicè vocant, vt divinis officiis intereant, vel qui prohibent ne egrediantur à templo interdicti admoniti à celebrantibus.

Vnde laicos non sit irregularitas immediate propter violationem interdicti, vt notavit Covarrubias in cap. Alia mator, part. 2. §. 1. num. 3.

DISPUTATIO L.

De privatione sepulturæ Ecclesiasticæ, & ingressus in Ecclesiam.

DVBIVM PRIMVM.

An interdictum generale laici priuet omnes in eo loco Ecclesiastica sepultura.

ISTE Effectus interdicti ex pressus est in iuribus, ita vt interdictum generale priuet

DVBIVM VI.

Quomodo peccent laici violantes interdictum.

Respondetur aliqui indicantes violationem interdicti à laico factam non esse peccatum mortale, sed non tescro illos, eoquod obfure loquuntur.

Edicendum est primò, laicum violantem interdictum personale, siue sit generale, siue speciale, facere grave peccatum ex genere. Ita P. Suarez supra sect. 5. cum

primet omnes Ecclesiastica sepultura, nisi habeant privilegium capite, Quod loco, de pœnentis, & remissionibus, & Clementina prima de sepulturis, Et quid sit Ecclesiastica sepultura potest intelligi ex his, quæ distamus disputatione vademus ad dubio tertio, Hoc verò loco specialiter notandum est, hominem non pœnari sepultura, nisi in loco interdicto, non tamen in omni alio loco, in quo differt à privilegiis sepultura per excommunicationem quod oritur ex diffinitione vtriusque censuræ.

Summa.

Circa illud de habentibus privilegium scilicet dicitur in capite, Quod in te, de pœnit. & remissionibus clericos ab hoc onere, dummodo ipsi non dederint causam interdicti, vel non sine aliis personis interdicti, & requiritur, ut gaudeant hoc privilegio, quod non violaverint interdictum hoc autem intelligit P. Suarez disp. 11. sect. 1. m. 1. q. de violatione interdicti, quia potest oriri à clerico, ut clericus causam de clericis, ut tales sint, est sermo in predicto capite. Assignatur enim certæ conditiones, una est, ut sepultura derur in cœmeterio, & ideo aliqui putant non posse clericos sepelli in tra Ecclesiasticam quod non placet P. Suarez supra, eo quod locus ille quo facta conpœnient videtur statui, & dignitas clericorum sed vera caput vchementer intus est priorenti sentiam, alia ut quid explicaret locum cœmeterii? Secunda conditio est, ut fiat sine pollutione campanarum Tercia, ut fiat cessantibus omnibus solemnitatibus, quod de sollemnitate Ecclesiasticis intelligant meriti d. Professores.

Summa.

Quarta, ut fiat cum silentio circa quam est dubium, an ab o solum prohibeatur cœtus, sed etiam officii defunctorum in sepulchro recitatio. Solum P. Suarez supra n. 7. d. 1. d. 1. hinc videtur nam vult, ut sit ex vi capitis citati, vel ex vi capitis, Alma mater, distinguat etiam de recitatione in terra Ecclesiasticam.

Et docet ex vi capitis, Quod in te, de pœnit. & remissionibus non solum cœtum, sed etiam recitationem illam, quia hoc significat verbum, Sub silentio.

Sed ex concessione capitis, Alma mater, potest dici Missa, & Officium pro clerico sepeliendo, servatis circumstantiis.

Addit, per viam non posse dici Psalmos

confiteros, quia hoc est prohibitum capite, Quod in te, & per caput, Alma mater, non est reocatur quia concessiones capitales, Alma mater, non possunt derogari nisi iura Ecclesiæ.

Despiciatur autem solet, quis possit concedere privilegium circa suspensionem interdicti, & quomodo sit intelligendus? De hoc Patet Suarez supra a numero 12 Sed hoc pendet ex generalibus principibus.

Addendum est, violationem interdicti quantum ad hunc effectum esse gravem, quia in materia de se est gravis, & est prohibitio vnde Clementina prima de sepulturis imponitur excommunicatio ipsi his, qui tempore interdicti aliquem sepeliunt in Ecclesia. Pater tunc verò penam non inueniunt aliam ipso iure licetam ubi talem culpam.

Secundum dubium restat explicandum, quomodo sit effectum speciale loci privilegii sepultura, eo loco. Et dicendum est, tura citata loqui non solum de generali, sed etiam de speciali, & in e apice, & cunctas de concessione excommunicationis. In isto sit specialis intentio interdicti loci specialis, unde quæ de generalibus immutata pro portione locum habent in speciali, solum manet dubium de privilegio clericorum, inter quod Patet Suarez supra sectione de 21.

Summa.

Prima opinio est asserentiam non esse intelligendam de hoc interdicto, quia solum loquitur textus de interdicto generali.

Alij docent etiam habere locum in interdicto specialis loci, quia eisdem est ratio servata loci proportionem.

Summa.

Tertio optio refertur aliquorum, qui distinctionem faciunt, dicens, quod clericus etiam Ecclesiæ specialiter interdictus possit in tra sepelli, non tamen clericos aliter Ecclesiæ. Hanc opinionem sequitur Covarrub. par. 2. § 2. non 7. & Sylvest. interdictum, vltima, quia in hoc eadem non est causa, ob quam dicimus non posse sepelli in tra Ecclesiæ.

Alia distinctionem addit P. Suarez, docet enim, interdictum speciale posse contingere duobus modis: uno, si una tantum Ecclesiæ sit interdicta, & alia rationem civitate non interdicta, quod quando una est Ecclesiæ tantum in civitate, & illa est specialiter interdicta. In priori casu dicit

Summa.

dicte nullum clericum posse sepeliri in Ecclesia interdicta, quia caput, citatum loquitur de interdicto generali, & non est causa ob quam explicetur de speciali, secus in alio caso, quando interdictum speciale est quasi generale: & idem esset si omnes Ecclesie civitatis essent specialiter interdictæ, & hoc distinctio toris maxime probatur, quod sic maxime consuetudo juris dispositioni.

Deinde explicandum est, an persona in interdictum prius Ecclesiastica sepelita.

Si de interdicto personali speciali sit sermo, certum est prius Ecclesiastica sepelita, Clemen. 1. de sepelendis & capite, Episcoporum, de privilegiis in sexto.

Deinde aliqui dicunt, hoc eas habere locum in interdicto personali generali, argumeto textus capite, Si senioria, de senectute excomm. in sexto, cuiusmodi ibi interdictum generale dicitur. Igitur singulas personas.

Alij vero contrarium sentiunt, quia non videtur expressus ille effectus in 1010.

Sed alij docent, post Conditum Consilium esse personam interdictam, si non sit nominata interdicta, & sepeliri loco sacro, Sed ex Consilio solum patet colligi, si tales possint illam sepelire adque ea quæ faciunt contra prohibitionem Ecclesie prohibitionem, tamen interdictum est personæ non vult Consilium aliquem faciem facere, sicut de excommunicatione sepeliri in materia de excommunicatione iure.

Meopjudicium est, de iure antiquo non esse dubium propter caput Episcoporum citatum.

Secundò de iure novo capite Almatæ, solum colligitur quod si ideo in praxi existens operanda esse secundum tutiorem partem.

Illud.

DUBIVM II.

An interdictum prius ingressu in Ecclesiam.

Prius interdictum locale non impeditur ingressus in Ecclesiam, secundum communem sententiam. Solum enim prohibetur talis ingressus ad celebrandum sacramenta vel audientia divina officia.

Deinde quidam putant esse quandam penam veluti suspensionis, iuxta cap. 15. de sententia excommunicationis, & capite ultimo, de officio ordinis in sexto: sed laxè sentiunt ibi nomen suspensionis, non pro censu, & quatenus suspenditur ab officio, vel beneficio.

Diciturum vero, est esse quoddam interdictum, quod est censu prius aliqua participatione divinum non in omni Ecclesia, in Ecclesia, in loco, in fere ab aliis impediri personarum, ut constet ex capite, Is cui vult qui est interdictus huc interdictum, non potest celebrare in Ecclesia, vel audire divina officia. Legatur P. Suarez super sectione 4.

Queritur autem, possit, an sic in Ecclesia possit celebrare divina officia, de audire divina officia, quia in Ecclesia sunt, Edicendum est non posse, quia preterhibitio præcipue eo tendit, ut ille non audiat quicquid officij contra quam prohibitionem faceret audire, etiam si extra Ecclesiam existeret quod supponit Sylvester interdictum & quod & hoc obiter vult.

Difficilis etiam est de hoc interdictum, an in cimiterio possit Missam, quæ alia divina officia celebrare, vel audire. Aliqui affirmant, & quasi Glossam in capite, de consuetudine capite, in sexto, sed Glossa ad non dicitur, possit vult hoc, patet probari, quia cimiterium per se, & proprie non est Ecclesia.

Alij simpliciter negant, id esse licitum, quod moraliter cimiterium cimiterium, non dicitur nomine Ecclesie.

Alij vero solum loquuntur de cimiterio non cimiterio, de quo, aliqui moraliter non facere vult locum, cum Ecclesia: & hoc admittit P. Suarez, negando, quia addit numero 1. de cimiterio, in interdictum non posse sepeliri in cimiterio etiam non cimiterio, quia licet non sit cimiterium, tamen per se & primario est institutum ad sepelienda corpora, quæ pertinent ad eam Ecclesiam, & explicatur.

Deinde numero 2. dicit, si prohibetur ex vi huius interdicti, non prohiberi hominem ab ingressu in cimiterium, neque a celebrandis in illo, pro quo citat alios Doctores, & ratio est, supra facta.

Saepe

Saepe

Saepe

Aliorum sententia est contraria, quam sequitur Syloester interdictum §. quilibet. 6. & alij, & mihi videtur magis confirmari iuris dispositioni: hoc enim significat, ut dicebam, verba illa, Priuatur ab ingressu Ecclesie.

DISPUTATIO LI.

De causa, ob quam fertur interdictum.

IN Materia de excommunicatione, & suspensione post disputationem de effectibus illarum censurarum insistentia est sermo de causa, ob quam feratur, & eodem modo hoc loco disputandum est de causa, ob quam potest ferri interdictum.

DVBIUM PRIMVM:

An interdictum possit ferri ob solum peccatum mortale.

PRIUS dicendum est de interdicto personali, deinde de locali.

Et dicendum est, interdictum personale specie non potest ferri in aliquem, nisi ob peccatum mortale, quando interdictum prius rebus magni momenti. Hæc est communis sententia, quia poena grauis non imponitur nisi ob culpam grauem. Et ita in materia docent auctores loquentes de interdicto personali speciali. Et in hoc casu loquitur de interdicto personali P. Vasquez a. 2. disput. 158. capite 5. num. 50.

Addendum est, necessariam esse culpam propriam personæ, quæ interdictum, quia est poena propria illius, & ita requirit propriam culpam.

Sciendum deinde est P. Suarez disput. 36 sect. 3. contrah. 1. admittere posse esse aliquid interdictum ita limitatum, quantum ad effectum, & breue tempus, ut possit sufficere culpa venialis: quod potest explicari à simili de minori excommunicatione, sed hoc non est in vso.

Vt et de interdicto generali personali dicendum est secundò, esse necessa-

riam grauem culpam propter rationem factam.

Docet autem P. Suarez non esse necessarium, ut omnes qui interdicuntur, peccauerint, sed sufficere si magna pars eius communis, vel caput ipsam peccauerit, & peccatum tale fuerit, ut possit iuste ferri tale interdictum. In quo enunciat interdictum respectu illorum, qui non peccauerunt, non erit poena, sed ob communem perniciem, ut illud detrimentum.

Tertio principaliter dicendum est, interdictum locale generale requiri e causam magis grauem. Ita Doctores communiter, Cordarub. in caput. Alma mater, parte 2 §. 1. numero 14. Nauar. capite 27. numero 16, & alij. Et ratio est quia est grauissima poena, & ita docent auctores non sufficere quod ibi peccetur mortale, sed necessarium esse grauissimum aliquid, & pertinere ad damnum boni communis. Et quod hoc interdictum possit ferri sine culpa propriissima cuiuslibet illius loci, verum est, & vñs ostendit, & sufficit peccatū superius eius loci, quod peculiarem habeat malitiam contra bonum aliquod.

Ita verò casissimo esse necessariam grauem culpam ad grauem poenam, ut sicut de excommunicatione dicebam, sic nulla sententia sine idonea causa.

Addendum est hoc peccatum debere esse actum externum, ut de aliis censuris diximus, quod Ecclesia non potest punire actum pure internum.

Et ex doctrina tradita de excommunicatione certum est, quod censura requirit actum peccati mortalis, si violatio ex aliquo capite tantum sit venialis, excusabitur homo à censura.

DVBIUM II.

An possit interdictum ferri ob quodlibet peccatum mortale.

CIRCÀ interdictum personale speciale, quod propriam culpam requirit, posset esse difficultas, an requirit peccatum consummatum, de quo in simili de suspensione nominibus diximus legimus Doctores sibi citari.

Secundò de interdicto generali personali

Constat non requiri in quolibet grave peccatum. Addendū verò est, non quodlibet peccatum mortale ad hoc sufficere, propterea quod est multum de iure veniunt, vel peccata, quæ requirunt gravissimum peccatum, quod sit sufficiens causa plures homines puniendi, quando omnes sunt pœna digni, vel saltem, ut patiantur aliqui tam grave detrimentum.

Deinde de interdicto generali loci etiam est certum non sufficere quodlibet peccatum mortale, sed requiri gravissimum, ut pœna sit omnes personas illius loci laici licet iusta.

Speratim verò disputant aliqui, an sufficiat peccatum pauperis spiritualis, verbi gratia, Episcopi.

Negantes referuntur aliqui, nisi Episcopus sit dominus temporalis loci, sed hæc nec iure, nec ratione probatur, & ideo cōmuniter Doctores contrariam sententiam quod sequitur P. Suarez supra mon. 7. & vñs satis ostendit.

Sed difficultas est, an propter debitum temporale solvendum possit imponi quando Episcopus, vel Princeps peccat non solvendo.

Erauthores docent de licentia Summi Pontificis ferri posse, quia peccatum potest esse valde grave, & contrabonum ali quod committit.

Secundò affirmant non posse ferri sine licentia Pontificis, iuxta caput 1. Regule, de sententia excommunic. An verò hæc decisio habeat locum etiam in interdicto locali particulari, quæstionem habet, & diversæ sunt opinionēs, sed caput cōtra loquitur de interdicto generali, quod est causa, ob quam etiam de particulari cōponatur. Legator P. Suarez supra mon. 8.

Dubitat verò aliqui quomodo possit iudex ferre interdictum generale loci propter peccatum unius vel aliquorum, quando sunt plures innocentes de quo legi potest P. Suarez supra d. num. 11. Ego verò supra dixi, respectu timoris entis pœnam non esse, licet per accidens patiantur aliquod detrimentum in privatione boni spiritualis ob istam causam puniendi alios.

Hic posset disputari de his, quæ extant ab illa pœna, ut ignorantia, sed observanda sunt quæ de censuris in genere diximus.

DISPUTATIO LII.

De causa sufficiente, seu de eo, qui potest ferre hanc censuram.

DVBIVM PRIMVM:

Quis possit ferre censuram interdicti.

Ponendum est hanc censuram posse ferri a iure, & ab hominibus, ut per se constat, & vñs ostendit.

Deinde dicendum est, cuius posse remanet hæc sententia ferre, qui potest excommunicare & suspendere. Est communis sententia Doctorum. Legator Cavarub. a. part. 5. a. num. 6. Nauarrus cap. 17. num. 168.

Ponimus verò hanc potestatem esse in Ecclesia, sicut diximus de potestate excommunicandi, & ferendi sententiam suspensionis, & diximus potestatem ferendi hanc censuram esse in eo, qui potest ferre sententiam excommunicandi.

Prædicta verò doctrina limitanda est, quia ut notavit criminalis P. Suarez disp. 36. sect. 1. non est in vñs, ut super iote religionem habeant potestatem ferendi sententiam interdicti.

Addendum est, interdictum a iure non posse ferri nisi ab eo qui habet potestatem condendi canonicum ius, & ad illud sub censuris obligare, quod pendet ex principis generalibus de potestate condendi leges Ecclesiasticas.

Item est certum de quibus modis possit hominem habere potestatem ferendi interdictum, nempe iure ordinatio, vel per delegationem.

Est verò potestas ordinata in Episcopis, & aliis Prelatis superioribus ipsi Episcopi, et p. Episcoporum, de privilegiis in sexta. Unde & hanc potestatem habet Pontifex: habet etiam Concilium generale, & multi alij, qui participant iurisdictionem Episcopalem, vel qui eam habent delegatam.

Solent verò queri, an habeat hanc potestatem capitulum Cathedralium Ecclesiarum, quando sedes quæ vacat. Et sumitur ratio dubitandi ex eo

Suarez.

Suarez.

7. vñs ostendit.

C. 1. 111.

2. vñs ostendit.

1. 1. pice,

pie, Cum inter, de consuetudine, ubi id videtur supponi.

Sed communis sententia est, capitulum non habere hanc potestatem iure ordinario. Ita sentitur iurispositi in apud. De his quæ sunt à maiori parte capituli non vivente Episcopo, capitulum non habet ordinariam iurisdictionem sui contentiōis.

Secundo docent Doctores ex consuetudine, vel privilegio aliquo habere capitulum hanc iurisdictionem, de hęc explicat, uti caput iurum C. de iur. i.

Modo etiam vocatur in questionem, an Episcopus possit interdictionem ferre sine consensu capituli. Aliqui negant, ob caput secundum de excoisibus prelatorum, sed illud caput non loquitur de iurisdictione in interdictione, sed de interdictione in clericos. Deinde, ut bene notat P. Suarez, per consuetudinem abrogatum est illud decretum.

De potestate verò delegata, & excommunicatione, non occurrat aliquid speciale dicendum.

DVBIVM II.

Quæ forma sit servanda in ferendo interdictione.

Q. V. Non potest esse, & de essentiali forma, & de accidentali. Circa primum observanda sunt quæ diximus in simili, de excommunicatione, & suspensione.

Essentia autem esse necessaria aliqua verbo, & quæ habent sufficientem significationem ad explicandum auctorem volentis punire, & non quodcumque, sed ad significandam certam censuram, & peculiare interdictionem.

Prius hæc autem verba, nulla alia, nec egipta verborum forma est essentialiter requisita.

Solei verò quæsi, an sit necesse uti hoc verbo *Interdictio*.

Molti affirmant, quos sequitur Malincolus lib. 3. de irregularitate, capite 22. numero 10, qui vult assignare differentiam inter interdictionem personale, & realem.

Sed hæc non satis intelligitur, nequa constat ex iure aliquo positivo, vel ratione: & certe neque in hac censura, ne-

que in aliis est necessaria hoc verbum, satis est, si explicetur sensus prædictus, ut bene Pater Suar. ex disputatione citata a sectione ultima. Et quo tempore dicitur, ex dictis in simili de suspensione indicandum est. Circa formam accidentalem tria possunt considerari. Vnum, quod antecedit sententiam alterum ipsa sententia: aliud, quod sequitur iam subsequatur.

De primo Suarez ex dicit esse monitionem vel effatum, quando fertur per modum censuræ, uti etiam etiam in magis de suspensione: puta enim iustitiam proprie sumptam requirit consummationem, ac punitio necessaria est aliqua monitione, ut si per poena fit ratio.

Solemnitas comitans dicitur illa quæ in sententia ferenda secunda est, in qua caput primum, de sententia excommunicationis, in sexto, cuius decisio in hac censura locum habet, & ad eam pertinent ea, quæ requiruntur in iudicio, quædam sunt necessaria, ut si valida sententia, quædam vi sunt iusta. Solemnitas subsequens dicitur denuntiatio, & manifestatio sententiae, ut agnoscatur ab eo, in quem fit ius.

DISPUTATIO LIII.

De his, in quos potest ferri interdictionem.

DVBIVM PRIMVM.

Quis possit interdici ratione interdictionis.
Et localis.

SECUNDVM Doctrinam traditam constat, locum generalem, seu specialem, posse interdici ab habente potestatem, & causam necessariam subsistentem. Et potest quæri de viroque. Si Ecclesia, an possit interdici, & certum est, vivente Pontifice Romano, nullum preter ipsum posse interdici, & totam Ecclesiam, neque Concilium generale vivente Pontifice, sedas enim Pater Suar. ex habet iurisdictionem in tota Ecclesia. Dicitur

Summa

Summa

vixote

vioente Pontifice, quia sede vacante Concilium generale ante congregationem habet iurisdictionem in totam Ecclesiam, de quo ibi.

De summo verò Pontifice certum est prius posse inducere interdictum in vniuersam Ecclesiam partes diuisiue, id est, in quamlibet singulatam, quia habet iurisdictionem in quauis illas: ergo subditenti causa poterit ferre sententiam interdicti.

De Ecclesia verò simul, & partibus collectiue sumptis, quantum est ex parte protestantis Pontificis, & ex capacitate loci non repugnat moraliter, enim non occurrerit causa legitima, ut bene docuit P. Suarez disp. 3. §. 6. tit. 2. a.

De Episcopo solum queri, quantum locum possit interdiceret. Et dicendum est posse Episcopum totam diocesim suam iurisdictioni subiectam interdiceret, non solum diocesim, quia potest quilibet eius partem interdici sententia ligare, sed omnes partes collectiue: & poterit occurrere iustitias causa ad talem sententiam ferendam.

Interrogant verò aliqui, an Episcopus possit aliquem locum extra suam diocesim interdiceret, & non queritur de iurisdictione delegata, si illi à superiore delegaretur, sed de ordinaria. Et absolute dicendum est non posse, quia in locum quem non habet iurisdictionem, non potest ferre sententiam.

Audit Pater Suarez supra sectione 2. ex iure habere quod possit loci ubi contingit aliquid interdiceret, quatenus necessarium sit ad seruandum interdictum propriæ diocesis, iuxta caput, Si ciuitas, de sententia excommunicationis in sexto.

Sed dicit, Episcopus potest interdiceret subditum existentem extra diocesim, ergo & locum.

Respondetur esse manifestum discrimeniam si potest subditum interdiceret, est propter iurisdictionem, quam tamen in locum non habet extra propriam diocesim.

Dices, subditum alterius potest Episcopus interdiceret, si in sua diocesi delinqueret ergo à simili.

Respondetur esse differentiam, quia ille ratione delicti si subditus eius Episcopi, in cuius diocesi delinquit, & ita

numquam ferre sententiam sine iurisdictione.

Deinde explicare oportet, an possint interdici loca non sacra, neque i subditis diuini deputata: de si sermo sit de interdicio generali, non est dubium, quia omnia interdiceret, ut in eis non possint diuina celebrari. Quamvis ergo est de interdicio particulari, quia per illud interdictionem non solent interdici nisi repleti aliquod, vel Ecclesia. Ex altera verò parte non apparet casus, ob quam non possint interdici: ita esse fateatur P. Suarez, si potestas rem consideremus, licet moraliter non fiat, sicut per accidens fiet in interdicio generali.

DVBIVM II.

Qua persona possint interdici interdici personali.

IN hac materia communis sensus est, quantum est ex parte capacitatis personarum, si cetera ad sint, omnes illos posse interdici, qui possint excommunicari. Ita Nauarrus cap. 7. nom. 1. 63. Syluester interdictionem certis in principio, & alij communiter: quia istæ personæ subiectæ sunt alicui ergo sunt in illos potest superior ferre sententiam excommunicationis causa subditæ. Ita & senecorum aliam concurrentibus iobus necessariis: quod ita intelligendum est, ut subditus à solo suo superiori possit interdici, sicut & excommunicationis quia ad sententiam requiritur iurisdictione.

Sed sunt nonnulla notoria inuicem est, Episcopos non posse interdici per generalem legem, per quam interdiciunt omnes, hoc enim statum est capite. Quia periculosum, de sententia excommunicationis in sexto.

Secundum est, non solum particulares personas posse interdici, sed etiam communiter in quo hæc censura differt ab excommunicatione, & suspensione, quæ est sententia communis, & sentitur ex capite. Si sententia, de sententia excommunicationis in sexto. Quomodo verò per accidens liget omnes personas eius communiter, per supra dictis constat.

Quæri verò potest, an generali ratione possint etiam interdici infantes, seu peccato amittentes. Loquitur de generali, nam interdiciō personale, & in particulari, certum est non posse, quia non ferri nisi ob peccatum proprium, cuius iste personæ non sunt capaces: interdiciō verò generale potest ligare aliquando aliquem sine culpa propria, ergo & infantes, seu amittentes, licet non possint peccare.

Namque propter hanc rationem, capite 27. num. 168. docet hos infantes comprehendi in interdiciō generali per sonati.

Solutio. Sed P. Sane ex sectione 1. citata numero 7. docet his personas non comprehendi in interdiciō personale generali. Probat, quia hæc pœna est moralis quodam privato divisionum peccatorum, verò supponit in persona capacitatem, quæ non est in infantiōna seu amenibus: & idem docuerat Sylvest. in interdiciō 2. a. particula 27. & Coustrub. in caput, Alma mater 2. par. §. 4. num. 5. & Corduba in somma questione 60.

Speciale verò dubium est, an saltem isti infantes priventur Ecclesiastica sepultura propter interdiciō generale, personale. Et quæstionis casus est, quia propter interdiciō generale locale privatur sepultura, ergo privari potest per interdiciō generale personale.

Sed Pater Sane ex supra numero 8. ferit non comprehendi hos infantes interdiciō generali personali, quantum ad effectum hanc privationis sepulture. Et probari potest, quia cum non comprehendantur quantum ad alios effectus, non est causa, ob quam dicamus comprehendere quantum ad istum. Est verò difficultas inter interdiciō locale, & personale, quod illud simpliciter afficit locum, & ita in eo nullus potest sepeliri: verò personale assumi personas, quod si illas non afficiat, non privabimur sepultura in eo loco.

Sed occurrere difficultas, quid dicendum sit de infante, qui initio interdiciō non habebat usum rationis: & tamen ante quam finiretur interdiciō tempus, pervenit ad usum rationis, necquid tunc incipiat ligari interdiciō sententia.

Refertur communis opinio asserentium, statim ab instanti usus rationis in-

cepere eam sententiam ligare poterim. Ita Glossa in caput, Sic sententia, de sententia excommunicati in ult. in sexto. Pa. potest in capite, Quoniam, de officio Ordinarii: & idem dicunt aliqui de eo, qui durante interdiciō sic de noua pars eius communicatis, ut notavit Sylvest. in interdiciō a numero 9. Et ratio pro his omnibus est, & explicari potest, quia ex eo momento obligantur legibus eius communicatis: & idem dicunt aliqui de interdiciō loci, si locus sit alius eius partis addito, ita ut sit unus locus.

Tandem dubitari posset, an interdiciō generale personali possit aliquis seipsum interdicare, quod non habet speciem dubij in interdiciō speciali, quia nullus potest seipsum censura ligare, ut sepe diximus, quia in seipso non habet iurisdictionem: in interdiciō verò generali ratio dubitandi est, quia quasi secundariè, & per accidens fertur in aliquas personas, tamquam partes eius communicatis.

Verum rectè P. Sane ex supra in fine **Solutio** docet hoc etiam modo neminem posse interdicere seipsum, quia reuera ad hoc etiam est necessaria iurisdictione in eum, qui ligandus est censura, debet enim esse subditus.

DISPUTATIO LIII.

De relaxatione interdicti.

DVBIVM PRIMVM:

An semper sit necessaria relaxatio, vel absolutio interdicti, ut illud cesset.

IV Hæc materia ponendum est interdictum positum, ut puram pœnam de iure præterit absque ulla conditione, quæ pendeat ex voluntate interdicti, non posse auferri, nisi ex voluntate superioris, relaxante, quia est pœna, & non limitata ad certum tempus: ergo sola voluntate superioris potest auferri.

Sec.

Secundò, quando est pura pena pro reo
potest deserviri, non est necessaria ab
solutio, sed solo tempore illius spatio
elapso cessat, iuxta voluntatem sermo
nis illius, ut per se constat, & docuit P. Syl
vester interdictum 3. quæst. 9. P. Suarez
disputat. 38. de cõgõ. 1. & alij communi
ter.

Distinguitur verò est, quando interdi
ctum fertur sub conditione raris, vel ex
pressa, donec satisfaciatur, quia forte ad
ascendendum circumiacentem. In hoc even
tu querimus, an purificatio conditionis sit
necessaria absolutio, vel relaxatio.

Suarez. P. Suarez non s. purat necessarium esse
absolutum, & probat solum prius, quia
contracto lentitudo non habet si non san
damenorum, & textus qui eam adducit,
loquuntur de interdicto, ut est pura
pena.

Secundò probat à simili de excommu
nicatione, de qua P. Suarez idem sentit, &
argumentum est à simili, & probat ante
cedens, ex capite, Cùm consideras, & ex
capite à nobis el primero, & capite, Cùm
iobebis, de sententia excommunicationis,
& ex capite, Cùm ab Ecclesiæ officio Or
dinarij.

Tertio ratione, quia aliis in hoc inter
dicto nõquam esset necessaria relaxatio,
vel absolutio, quia tale interdictum fere
semper fertur pro dei emendato tempore,
quia semper videtur implicari condi
tionem habere.

Sed rogamus si eorum sequuntur
non parvi Doctores, Cõgarcubias in ca
pit. A. ma marer, r. par. 5. l. 1. 8. Syl
vester interdictum 3. quæst. 9. Abbas in ca
pit. Non est vobis, de sponsalibus, & alij
quos recitat disp. 24. dub. 1. ubi nos de ex
communicatione diximus, & idem dicen
dam est. Et ex dictis ibi facillè poterit sol
ui quæ allata sunt pro opinione P. Suarez,
neque opus est reperere doctrinam sibi à
nobis creditam: P. Vasquez in tractatu
de interdicto eodem modo philosopha
tur de sententia illius, & de excommuni
catione.

Iuxta hanc secundam sententiam, &
de excommunicatione legi potest,
tractatus de excommunicatione.

dubio 8.

*An interdictum cesset per mutatio
nem loci.*

DVBIUM hoc solet tractari à Docto
ribus in tribus casibus, & primò est
de interdicto locali: quia tale interd
ctum fertur in loco, & destructio subiecto
evanescit ardeus illius. Ex altera verò
parte non videtur possibilis destructio
loci tanta, ut ex illa cessare possit interd
ctum.

Aliqui docent primò esse distinguen
dum inter interdictum locale generale,
& interdictum particularem: nam genera
le per se fertur in solam aliquam ciuita
tem, vel provinciam. Secundariò verò in
particularia loca. Vnde locus, in quem
fertur hoc interdictum, non potest, mora
liter loquendo, mutari, cum quia non po
test ita destrui, quoniam manet terra sub iu
risdictione eius.

Solum ergo potest dubitari in casu, in
quo per aliquam alienationem amitte
ret iurisdictionem eius, qui esset interd
ctum.

Sed refertur communis opinio affe
rentium in hoc casu non tolli interdictum
per solam alienationem, ita Sylvester in
terdictum secundo, numero 3. Caietanus
titulo de interdicto: & probant, quia il
lod interdictum est onus loci, & P. Su
arez addit disp. 38. de cõgõ. r. numero r.
posse talem modum tollendi interd
ctum cedere in damnum & contemptum
Ecclesiæ, & Ecclesiæ aliter iniuria, &
ideo neque esse in usu, neque admi
tendum.

Et falluntur qui dicunt, non fieri inter
dictum locum de nouo acquisitum à do
mino, ex eo solum, quòd sit eius domi
ni, nisi, ut notauit Sylvester, interdictum
larum fuerit circa omnem locum eius do
mini iure possessum, siue etiam possi
dendum.

Item dubium proportionabiliter po
test disparari, de parte loci generali
interdicti, quando ita separatur ab il
lis, ut non maneat pars eius loci, &
idcirco iudicium est, iuxta dicta: & con
dem modo philosophatur P. Suarez lo
co allegato, & eadè proportionem servata
phi

Lib. VI. Disp. LIII. Dub. III.

Suarez. Philosophator P. Suarez de interdicto loci tali (per tali) & tandem numero 14. docet interdictum deambulatorium fuisse abique noua relaxatione per mutationem personarum per hoc enim interdictum, interdictus locus, in quo persona talis actu existit ergo si separatus ab illo, hoc ipso manet ille locus sine interdicto, & alius nouus interdictus, iuxta voluntatem ferentis sententiam.

Iuxta dicta ergo dicendum est, primo per alienationem non auferri interdictum. Secundo per destructionem aliquam, vel mutationem aliquam generaliter interdicti, non cessare interdictum. Terrio per acquisitionem de nouo alicuius loci non fieri illius interdictum.

Aliud diffinitum est de interdicto per locum generali.

Suarez. De qua P. Suarez numero 15. docet, quod si omnes personae illius communis, verbi gratia, collegij aliusque, de sinu esse partes talis collegij, desinet interdictum sola destructione subiecti, quia non manent illae personae, ut partes eius totius formaliter & idem docet de qualibet persona illius Collegij, quando sola separatur ab eo capite, & desinit peribendum, quia illa persona non erat interdicta, nisi ut pars eius communis raris.

Et eadem ratione si quis de populo fiat collega collegij interdicti, statim participat rationem illiusque est communis sententia iurisperitorum in caput, Si sententia, de sententia excommunicationis, & Summis communiter. Ita sententia verbo interdictum, Syluester verbo interdictum 2. numero 10. 1. 2. & 1. qui alios refert Couarrubias libro 2. varar, cap. 8. num. 10.

Sed addunt citati Doctores, exceptionem, nisi is qui separatur a communione, talis sit, ut dedit causam interdicti. Ille enim est per se interdictus, quasi interdictus personalis.

Suarez. Sed querit P. Suarez, quid dicendum sit, si populus fuit interdictus propter peccatum homini, & desinat esse illius domini, an hoc ipso liberetur ab interdicto.

Et responderi non liberati, quia licet subiectio domini facit conditio ad ferendam censuram, non tamen fuit quasi forma, & ideo eget absolute, vel relaxa-

tione, quia interdictus fuit primarie talis populus, qui tamen formaliter manet.

DVBIVM III.

Quomodo cesset interdictum personale particulare.

Diffinitas potest esse quando interdictus personali interdictum patitur oblati moritur, an per mortem eius cesset interdictum illud. De quo P. Suarez supra a num. 27. & diffinitum inchoatur, quando ille vere cum corpore, & sanctitate mortuus est antea quam absolute tor ab interdicto.

Prima sententia refertur aliquorum asserendum, ipso lactore cessare interdictum, neque esse necessarium absolute, & probatur ex rapire. Is cui, & sententia ex com. in sexto, ubi de eo, cur est Ecclesia ingressus interdictus, dicitur quod non debet in Ecclesia sepeliri, nisi egerit poenitentiam: ergo indicat rapit posse sepeliri, si poenituerit, abique alia absolute, vel relaxatione ab interdicto.

Quantum vero attinet ad alios effectus, per mortem destructum est interdictum, quia corpus mortuum non est capax diuinorum officiorum. Et ita sentit Couarrubias in caput, Alma mater 2. par. §. 1. num. 3.

Alij vero Doctores dicunt necessarium esse relaxationem interdicti, quantum ad alios ista enim sunt qui possunt tribuere defuncto Ecclesiasticam sepulturam. Ita fecerunt Ioannes Andreas, & Ancharranus in citat. caput, Is rui. de sententia ex com. in 6. P. Suarez sect. 1. citat. in fine. Et probari potest, quia sola defuncti poenitentia non auferat prohibitionem ab aliis, qui non poterant corpus defuncti interdicti sepelire in loco sacro: & hoc melius est probabilius, & obseruanda sunt quae diximus disp. 3. dub. 1. explicantes an defunctus possit absolui, vel eacommunicari.

Caput verò irritum pro prima opinione non confirmat illam, sedem significat, quod si defunctus dedit ante mortem fidei poenitentiam, poterit auferri prohibitio, quia illi tenebantur illos non sepelire in loco Ecclesiae.

Addit

Addit P. Sotus illud esse specialiter expressum in eo capite, quia aliquando solent iura primarie aliquem sequi iura propter aliquod crimen, etiam si poenitentia precedat ante mortem, ut patet, capite 2. de raptores, de quo hic non disputo.

DVBIVM III.

Qui possunt relaxare interdictionem.

Dicendum est autem, posse relaxare illud, qui illud tollit, aut si perierit eius, vel ex commissione iura dicta in simili de potestate absolvi ab excommunicatione, vel suspensione Legatus Sylvester interdictionem 3. num. 16. Sotus 4. dist. 22. q. 3. art. 4. concl. 3. & Iurisperiti in caput, Si sententia, & caput. Si civitas, de sententia excommunicationis. Hæc verò doctrina intelligitur de interdictione ab homine lato.

Si verò sit interdictione laicum à iure, distinguatur aliquis enim sit latus in pœnam pœnam, dicitur hoc regulariter ferri ad certum tempus, quo elapsi finitur, ut docet Nazzari in simili de suspensione capite 27. num. 162. & idem dicit Pater Suarez disputans illa 28. sectione 3. de interdictione simpliciter lato in pœnam pœnam.

De eo verò quod fertur ab contumacia, est relaxari cum reservatione, non potest relaxari, nisi vel auferatur, vel à suo iure, alioquin ex licentia ipsius.

Alio modo fertur sine reservatione, & tunc est difficultas, an possit auferri ab inferiori & rursus distinguunt aliqui de interdictione locali, & personali, & si sit locale generale, vel particulare, non videtur posse tolli, nisi ab Episcopo illius loci, vel qui in eo loco habet iurisdictionem quasi Episcopalem, quia illi sunt superiores in eo loco.

Suarez. Addit P. Suarez hoc esse verum, etiam si interdictionem sit laicum à summo Pontifice, si tamen non est ab eo reservatum, in eo caput, Nuper, de sententia excommunicationis, ubi dicitur, Quod legislator non reservavit, ordinariis iudicibus concessisse videtur & idem docet de interdictione generali personali, ob eandem rationem, Legantur au-

tem periti, quos citat P. Suarez num. 6. in fine.

Restat dicendum de interdictione personali specialiter certum etiam est posse tolli ab Episcopo. Quæstio autem potest esse, an possit à quolibet proprio Sacerdote, qui potest absolvere à mortalibus. Et aliquotum opinio videtur solam Episcopum posse hoc interdictionem relaxare, & probari potest, quia respectu illius persone gratia est hoc interdictionem, quia interdictionem generale, & tamen à generalis solus Episcopus potest absolvere.

Pro contraria parte videtur caput, Nuper de sententia excommunicationis, ubi absolventi ab excommunicatione non reservata censetur concessa non solum Episcopo, sed etiam proprio Sacerdoti, hoc idem erit de absolutioe ab interdictione personali particulari, nam hæc dicitur censetur quodnam ad hoc equiparantur, iuxta Glossam in caput, Pœnitentia, de sententia excommunicationis, textus: & hoc potest probabiliter P. Suarez supra sectione 2. numero 9. & eandem contrariam opinionem non vrgit, quia est diuinctæ naturæ interdictionem generale, & particulare.

Sed potest obijci contra rationem secundæ sententiæ, esse diuersam rationem excommunicationis, & interdictionis, nam excommunicationis impedit absolutiorem sacramentalem, & ideo quæso non est reservata, cum mittitur illi absolutio à censuratur verò interdictionem non impedit receptionem Sacramenti pœnitentiæ, maxime post caput, Alma mater: unde non videtur necessarium, ut sacerdos possit ab interdictione absolvi. Verum hoc facile refutatur, quia interdictionem particulare personale impedit receptionem Sacramentorum.

DVBIVM VLTIMUM.

Quæ forma sit reservata in relaxatione interdictionis.

Sciendum est, quæ rationem attinet ad substantiam huius relaxationis nulla esse verba determinata per huc; sed illa sunt necessaria, & sufficientia, quæ significant voluntatem relaxandi tale interdictionem non habentem potestatem, Quomodo verò, vel quando, & quis possit per alia signa relaxare

xare censuram hanc, potest intelligi ex dictis in simili de excommunicatione legatur Syluester. art. d. c. 3. q. 1. 9. Ac evidentius etiam sub maius nulla est assignata. Io. Iure pro hac relaxatione facienda. Adversus verò Sylvestrum dictum 3. q. 1. 3. in fine, & p. in principio, relaxationem hanc faciendam esse cum iuramento, & probat ex capite, Alma mater in quo nihil iuramento de hac re videtur existimo tale iuramentum non esse necessarium, ut etiam docuit P. Suarez supra sectione 3.

Disputatur verò à Doctoribus, an possit interdictionem ad cautelam relaxare. In qua quæst. certum est interdictionem generale loci non posse relaxari ad cautelam, quia ira dispositum est capite, Præsentis, de sententia excommunicationis in sex. Legatur Couarrubias in caput, Alma mater 2. p. §. 2. num. 5. Sylvestri tamen dictum, sed tale interdictionem absolute relaxandum est præmissa prædicta cautione iuxta formam capituli, Cui 16. §. 1. de off. de legari, & caput, Soler, de sententia excommunicationis in sex. ut notat decisio Rotæ Io. Anriquis 77. & 436. & Nauarrus in caput, Cui coniungat de re scriptis quod observabat tractatu de interdicto P. Vazquez.

Prædicta verò cautio exhibenda est à principali causa iurisdictionis, ut ratio postulat, & notat Syluester interdictionem interdictionis, quæstione vltima. De aliis verò interdictionis fuisse disputat aliqui, an possint relaxari ad cautelam. Sed P. Vazquez breuiter docuit posse relaxari, idque colligi à Doctoribus ex eo, quod in citato capite solus est sermo de iurisdictione generali loci. Cetera alia verò interdictionis nihil tale est in iure statutum.

Tandem disputatur potest, an interdictionem possit per appellationem suspendi. Ex certum est interdictionem esse nullam post legitimam appellationem latam, ut definitur capite, Ad hæc, & vltimo de appellationibus, & capite, 1. c. de sententia excommunicationis in sex. Difficultas est de appellatione post latam excommunicationem iustam, & Panormitanus in caput, dilectis, de appellationibus inducit suspendi censuram.

Sed communis sententia Doctorum est, non suspendi Ita Couarrubias, 1. c. 2. num. 1. Sylvestri interdictionem, §. octavo, & notat supra disp. 3. dubio vltimo cum communis

doctrina, quam sequutus est etiam P. Vazquez tractatu de interdicto §. vltimo, & P. Suarez pluribus in locis legatur disputat. 3. de censuris sect. 8. & disp. 38. sectione vltima cum. Et in hoc vltimo loco disputant, an possit interdictionem suspendi ab eo, qui illud tollit.

Panormitanus in caput, Ad hæc, & vltimo de appellationibus, docet non posse suspendi ab eo etiam, qui illud tollit: pro qua opinione abest etiam Sylvestri.

Sed contrariam sententiam sequuntur communiter Doctores. Ita Couarrubias, §. illa 2. num. 4. Sylvestri interdictionem 3. §. 8. P. Vazquez, & P. Suarez supra quia cum talis sententia pendet ex voluntate iudicis, qui illam tollit, ubi apparet causa, ubi quam non possit ab eo suspendi. De interdictum tamen lato in personam, & particulari, Sylvestri docuit, quod non possit Episcopus dispensare, vel illud suspendere, si iurisdictionis possit celebrare, sed solus Summus Pontifex.

Sed contrariam docuit Couarrubias, affirmans etiam interdictionem posse ab Episcopo, qui illud tollit, suspendi quod iurisdictionis Couarrubias, & P. Vazquez, etiam si persona petens sit iurisdictionis, potest etiam alia causa subsistere.

Difficilis est, an possit suspendi interdictionem quantum ad certum actum, nepe ut illo celebretur, ira ramen ut alia, que prohibita sunt, non faciat.

Aliqui affirmant hoc posse fieri ex voluntate iudicis: citatur Nauarrus cap. 17. num. 165. Couarrubias etiam loco citato affirmare videtur licet enim Episcopus non possit disponere, iam in loco interdictionis celebraret, tamen potest facere suspensionem interdictionis in eo loco.

Sed sunt qui doceant non posse fieri talem suspensionem.

P. Vazquez docet videri hoc non posse fieri ab Episcopo, quia non potest dispensare in his, que sunt de iure commune excommunicationis autem suos habet effectus ex institutione Pontificis ergo maiorem excommunicationem non potest Episcopus facere, ut habet vltimum statutum, & non alium: addit tamen propter vltimum quorundam dicendum esse hoc fuisse concessum peculiariter huic egeri: & ideo consilium inter Doctores conueniens id posse fieri, ut concessit P. Suarez supra sect. 2. num. 5.

LIBER SEPTIMVS.

DISPUTATIO LV.

De interdictis in specie à iure latis.

DE HAC Materia agit P. Suarez
disp. 37.

DVBIUM PRIMUM.

*Quæ & quot interdicta sint ipso iure
lata in Bulla Cœna, in Decreto,
in Decretalibus, in Sexto.*



HAC Interdicta ceteram iux-
ta ordinem servatum in re-
ferendis excommunicationibus lo-
nibus.

Primo ergo asserri potest
interdicta ex Bulla Cœna, ubi to ea clau-
sula interdicuntur universis sacra, collegia,
& capitula quæ ad futurum Cœcilium ap-
pellantur, & seminiis Summi Pontificis, ubi
in alias personas fertur excommunicatio,
de qua diximus supra.

Deinde in Decreto habetur interdicti
capite, Si quis deinceps 7 q. 15. in eum
qui Episcopatum, vel Abbatiam, vel quæ
cumque inferiorem Ecclesiasticam dig-
nitatem de manu laicæ personæ suscipit,
& non refertur absolute, sed eam restitu-
tione temporaria sub illa conditione:
Quousque locum recipiendum non deserui-
rit, & eadem poena extenditur ad ipsum
laicum qui confert dignitatem Ecclesi-
asticam.

Aliud fert capite, si qui sunt & i. dist. quo
interdicuntur omnes clerici in sacris con-
stituti, qui in crimine fornicationis incurrunt
quod iam non videtur esse in usu.

Aliud interdictum fertur in decretalis
huius capite, Sacio, de sententia excommu-
nicationis, ubi per mensem interdicuntur ab
ingressu Ecclesiæ, qui excommunicatus
sententiam proferit in aliquem, nisi com-
petenti admonitione prius, & perso-
nis presentibus, per quas posset adma-
nistratio preberi: quæ poena satis est mani-
festa.

Deinde in Sexto plura feruntur inter-
dicta, vnum habetur capite 1. de senten-
tia excommunicationis in sexto, ubi Ec-
clesiasticus index, qui infertur censuris
non servat formam sibi prescriptam, per
vnum mensem ab ingressu Ecclesiæ, & di-
vinis Officiis interdicitur. Cetera quæ
tertium notandam est, primum illud, si quis
iudicem huius constitutionis temerarius
violari existat, ad hoc enim sequebatur
censura scilicet.

Secundo notandam est, quod licet hæc
censura feratur per verbum Suspendi, ta-
men non est suspensio censuræ, sed in-
terdictum, quia ex effectu, & materia hoc
colligitur, ut notavit P. Suarez disp. 37.
sect. 1. om. 2. qui etiam docet non inclu-
di Episcopum, quia non fit eius mentio ex-
pressa in ea caput. Quia periculosum, le-
sent. excom. in 6.

Aliud habetur capite, Persecuti, de offi-
cio ordinarij in sexto, contra Episcopos,
& eorum superiores, qui versantur bona
Ecclesiarum, aut beneficiorum vacantium,
vel fructus eorum ad ipsorum utilitatem
pertinentes, vel ad eos, qui in talibus bi-
neficiis succedunt: est autem hoc interdi-
ctum simpliciter ab ingressu Ecclesiæ,
quousque restitutionem fecerint de predi-
ctis, de quo textu quatenus contra infe-
iores habet poenam suspensionis, diximus
supra.

Aliud fertur capite, Episcoporum, de
privilegijs in sexto, ubi interdicitur ab
ingressu Ecclesiæ omnes, qui tamvis ex-
empti eiusdemque ordinis, aut digni-
tatis, qui violant interdictum locale ab
homini, vel à iure laici faciemus celebra-
do, vel faciendo celebrare divina in ciui-
tatibus, castris, villis, seu locis alijs inter-
dictis, nisi quatenus eis à iure cœcedimus
de quo legatur. Constat ubi in capite, Alia
mater p. r. §. 6. om. 9.

Aliud interdictum ab ingressu Eccle-
siæ fertur contra Episcopos, & superio-
res Prelatos, quibus procurationem sibi

Suarez

ratione visitationis. debent recipere aliquod contra confusionem I. r. c. d. Quart. capite, Romana, de censibus in sexto, ferturque hac interdictum in capite, Exigit, eo tempore, & lib. & non fertur absolute, sed sub ea conditione, si intra mensem diploma eius quod acceptetur non resistant, & ibidem extenditur illud interdictum ad omnes de familia visitatoris, qui per se, vel alios aliquid recipiunt ab his qui visitandi sunt, prater id quod est illis concessum.

Aliud interdictum generale personarum fertur cap. i. de visitis in leato contra collegia, & universitates visitantia alienigenis habitationem concedentes.

Aliud fertur capite unico, de infortis, in sexto, contra universitates concedentes, vel extendentes repressalias contra clericos, vel ipsorum bonis, nisi intra mensem eas resistant.

Aliud habetur capite, Quamquam, de censibus in sexto, ubi fertur excommunicationis supra celata contra excommunicatos a personis Ecclesiasticis, & subditur: Si autem collegium, universitas, civitas, vel castrum, vel quicquid loci (hoc fecerit) ipso facto incurrit poenam interdicti.

Vbi Calderinus dicit, hanc poenam non esse commutabilem receptam; Sylvestri autem verbo interdictum non 4. dicere poenam esse contrariam sententiam. P. Suarez supra sectione citata numero 24. in fine dicit, sibi non constare de consuetudine, & illam esse consensuam.

Aliud simili potest ex capite, Felicitas, de prebendis in sexto laicum contra hos, qui Cardinales Ecclesie Romanae hostiliter insequuntur est littera textus clara. De excommunicatione vero lata contra predictas personas supra diximus legatur P. Suarez supra a no 17.

Aliud interdictum fertur in capite, Vbi periculum, de electione in sexto, ubi prescribitur modus eligendi Pontificem in electione aliqua, in qua cum sua curia testebatur, & precipitur dominis, rectoribus, & aliis officialibus eius civitatis, ut ille omnino se abstinere: & gravissima poena imponitur eis, qui contra fecerint: & postea subijciuntur Civitas verò predicta ab soluta sit interdictio supposita, sed & dig-

niare Pontificali prius: quia textus clarus est.

Aliud fertur cap. i. de visitis in sexto, ubi prescribitur, ut nullus admittat visitationem alienigenas ad habundum, & exco-municandum visitas in suis rectoribus, & postquam imposita est poena non observantibus hoc interdictum, subiungitur Quia si per mensem animo indurati si in hac re curi ipsorum, quamvis in ipsi visitantibus commoventur, Ecclesie huiusmodi subiacere interdicti & c.

Aliud fertur cap. i. de si pulturis in sexto, ubi religiosi, & alij clerici gravissime prohibentur, ne inducant alios ad putandum, vel promiscuum de eligenda, seu pultura in suis Ecclesiis, & hospitalibus si eos repellant, ad restituenda eorum pota, si perantur, & ad restituenda omnia emolumenta iuri a decem diebus obligantur. Et subiungitur: Quam restituunt, nisi fecerint, Ecclesie, & excommunicata est unde ex tunc corpore sunt, & rancia maneat Ecclesiastico supposito interdictione, donec ab eis facta fuerit restitutio plenaria omnium perijurorum.

Cum quem rectorum dubitant aliquando si facienda restitutio ante iudicium laicorum, & dicendum est facienda esse, quia lex facit eos incapaces eorum emolumentorum, quo facto ex natura rei obligatio restituendi, unde, & de corpore dicitur restitutio omnino esse, si petatur, & ad hoc non est necessaria sententia, sed peritio. De aliis vero emolumentis non ponitur talis conditio, quia ex natura rei restituitur post datum corpus.

DUBIUM II.

De aliis interdictis, quae habentur in iure.

Primum habetur Clementina prima de penis, contra eos qui personarum consuetudinem Pontificum corporali iniuria afficere audent, in quos fertur anathema, & subiungitur Terra quoque ipsius, & sique ad condignam satisfactionem emiserint, nec non locorum loca, in quibus capta Episcopus detinebatur, quando detentio ipsa in eis duraverit, Ecclesiastico subiacent interdictio. De qua materia iam agimus de exco-munic.

Aliud

Aliud fertur in Extravag. unica, ne sede vacante aliquid innovetur, & fertur contra Episcopos, & superiores, qui contra preceptum illius decreti aliqua bona beneficiorum vacationum videri pauperum, si intra mensem ea cum effectu non restituant illis, ad quos pertinent. Notantur illa verba, A Pontificalibus, & ingressu Ecclesie noverit se suspensionis quibus prius pars continetur verum censuram suspensionis, possit interdictum, & vocatur. P. Suarez supra.

Aliud habetur in Extravaganti Sacerdos, de praebedis inter communes, & fertur contra omnes universitates, quae ex certa scientia praesumpserint resistere Summis libi à Pontifice circa divisionem Episcopatus Tolosani.

Simile interdictum generale personarum fertur in Extravag. unica ne sede vacante aliquid innovetur, contra capitula, vel universitates, quod non obediunt constitutionem Joannis 27.

Aliud habetur in Extravag. Super genere, de consuetudine, laicum est contra eos, qui praetextu consuetudinis legum Pontificis se ipsas aliquas ingredi non permittunt. Multa alia solum tergi à summis, quae verè interdicta non sunt, ut notant P. Suarez supra hom. 27.

Aliud habetur in Concilio Tridentino capite, De censura, ubi capitulis Ecclesiarum praecipitur, ne sede vacante iniquam vacationis litteras dissolutas ad ordinem suscipiendos alienis concedant, qui non sine occasione beneficii Ecclesiastici receperint, vel recipiendi, & subinjectione Si fecerint, capitulum Ecclesiasticum subiacet interdictum.

Hic possumus referre aliquod interdictum laicum à Pio Quarto in Bulla confirmationis Concilii Tridentini in Praeclaris commendariis edentes in Concilio Tridentinum.

Tandem in hac materia disputatur aliqui, an interdicta laice lata obligent ante iudicis denunciationem.

Quod potest disputari, vel de iure antiquo, vel ex decreto Concilii Constantinensis, Extravaganti, Ad evitanda, de qua supra in materia de excommunicatione, de qua P. Suarez disput. 37. sessione 2. Matheus lib. 3. de irregularitate capite 3. in fine.

Et de iure antiquo ante Concilium Co-

stantiense constitutionem est apud Doctores statim obligare.

Post Concilium vero Concilii, dicendum est interdictum personale obligare statim personam, quia Concilium novit ei parere, sicut neque excommunicatio. Secundò dicendum est, hoc interdictum non statim obligare alios, ut tenet apud viros interdictum, sicut in simili de excommunicatione ratione explicationis, id est, id est si interdictum sit generale, personale tamen.

Tertio dicendum est, interdictum generale locale non obligare aequum deum quetur.

Tandem dicendum est, post denunciationem nominatam personam obligare etiam alios interdictum, personale partim locale, de personali verò generali dubium est quia denuntiatio requiritur, & dicendum est sufficere, si communitas, quae interdictum contraxit, nominatim denuncietur aliud enim in hoc specie moraliter valde difficile, ut testatur citatum 3. dicit P. Suarez.

DISPUTATIO XVI.

De cessatione à divinis.

Post disputatam quæstionem de interdictis de interdictis disputatur de cessatione à divinis, quae est illi similis, de qua agit P. Suarez, como de consuetudine à dispositione 38. P. Aulla tractatus de censuris, part. 6. P. Henricus lib. 12. à capite 51. summius verbo cessatio à divinis, Censuribus in caput Alma marer 2. part. 9. 2. d. num. 1. & 6. 4. d. num. 7. Sotus 4. dist. 2. q. 3. art. 2. Medina in summa lib. 2. cap. 14. q. 14. ubi est quædam resolutio in qua notandam Salamanticensis Academiae data anno 1556. & distributam per decem capitula, Namque capite 27. à numero 188.

DUBIUM PRIMUM.

Quid sit cessatio à divinis.

Quæritur ad nomen animarum, cessatio à divinis dicitur ex eo, quod tempore quo hac poena permanet, nisi aliter Beneficium cessant à divinis. Officium namque sic:

Sacramentorum administratione, & ideo hæc cessatio solet dici suspensio quædam organorum Ecclesiasticorum, in quibus verba necesse est habeat allusio ad illud Psalm. 35. *In falsis buris verdis vini suspent. dimus organa nostra*, in significationem afflictionis necesse est autem hæc esse effectus potest utriusque, consistit in obligatione, qua obligantur ministri ad cessandum à divinis publicis, et divinis.

Videndum verò etiam hæc potest sit cessatio. Aliqui indicant esse cessuram, Cœsar. *sub. 2. p. re. 6. 3. in principio*, Sotes distinctione 22. questione. 3. articulo 1. & probari potest, quia est poena Ecclesiastica, quæ privatur functionibus spiritualibus, & fertur propter contumaciam.

Molina. P. Molina tractatu tertio de iustitia dispositione 80. in principio numerat cessationem à divinis, ut censuram distinctam à tribus alijs, non addit rationem aliquam.

Aliorum sententia est, cessationem à divinis esse censuram, sed non differre ab interdictione, quod refert. Pare. Henriquez cap. illo 52. in comm. littera H. Et citatur Clementina prima de sententia excommunicationis.

Aliorum opinio est non esse censuram, vel in modo, neque distinctionem à tribus excommunicationis, neque inclusionem sub interdictione. Ita Nanarius in summa cap. 27. num. 64. 188 probat, quia cessatio in summa est omnis officio privatio, ita Patavitanum caput, Dilectus, de appellationibus numero 18. quæ ratio difficilis est, vel infra ostendimus.

P. Suarez disp. 38. sect. 1. docet num. 3. ubi esse manifeste certum cessationem non esse censuram distinctam ab his tribus, de quibus egimus, & probat ex capite, Quærenti, de verborum significatione, de quo diximus disputatione 1. & ita concludit, quod si cessatio est censura, non potest esse distincta ab aliqua ex tribus, & quia facile intelligitur, non esse excommunicationem, vel suspensionem, solum cessat videndum, an contineatur sub interdictione.

Quod ut capite notat cessationem à divinis nunquam ferri directè, & absolute in perlocutione, sed in loca excommunicationis Doctorum, unde ex vi cessationis non prohibentur personæ ubique celebra-

re divinis Officia, sed in certo loco.

Secundò notat cessationem loci divini in generali, & particularem de generali loquitur Clementina prima de verborum significatione, de speciali videtur esse sermo capite, Dilectus, de appellationibus.

Discrimen verò inter has cessationes aliqui assignant, ut dicant cessationem generalem esse interdictionem, ac proinde cessuram particularem verè non esse interdictionem, neque censuram. Quæ distinctio non videtur habere fundamentum in iure.

Alij verò aliud discrimen assignant, nempe, quod in interdictione loci ira afficit locum, ubi in illo celebraverit contra legem, sit irregularitas ac verò cessatio non habet hunc effectum: nam licet quis peccet celebrando in loco, ubi est cessatio à divinis, tamen non incurrit irregularitatem.

Sed hæc distinctio etiam non videtur efficaciter probari, nam licet concedamus non esse irregularitatem expressam contra celebrantem in loco, ubi est cessatio, sub hoc nomine tamen est expressa sub nomine loci interdictionis, ita ut sit irregularitas, sicut qui celebrat in loco interdictionis.

Ex his fuit ab illo explicatis concludit P. Suarez num. 1. 2. difficile esse aliquid in hac questione affirmare firma ratione, aut arguere non, nihilominus docet cessationem non includi sub interdictione. Probat primo ex Clementinis prima de sententia excommunicationis, secundo probat ex coniectura, quæ videtur Nanarius, quia eum concedatur privilegium, ut audiat Missa tempore interdictionis, non intelligitur concessum ad audiendam illam temporis cessationis à divinis, ex communi omnino intelligitur. Item quia privilegium ad potendam cessationem à divinis non extenditur ad ferendam interdictionem.

Ex his refert P. Suarez num. 13. ut verum posse probabiliter defendi prædictum discrimen de irregularitate, ex quo videntur sit distincti cessationem, & interdictionem ex effectibus, nempe quia violans interdictionem sit irregularis, non tamè violans cessationem à divinis.

Tandem concludit non esse censuram, vel quia non est formaliter poena, vel quia non afficit subditum, ita ut immediatè

privat bono aliquo spirituali. Hec omnia
revertuntur ex merito P. Sacerdotis, quia ille, sub
explicat.

Alii vero docent, esse sapientiam & diuinis esse quandam deſiderantiam, & diuinis officijs, & ab adminiſtratione quorundam ſacramentorum in locum deere tum, *Henriques.* ex quo P. Henriquez cap. 34. nam. 1. & cap. 34. in fine, & P. Avela ſupra dubio 1. & alij endigunt non eſſe cenſuram, quia cenſura dicitur, & peccat facit in pignus delinquentis. Caſſario vero, ſi non aliud admiſceatur, non magis aſſicte delinquentes, qui am non delinquentes.

Res ceret aliis satis dubia: & primo mō
hi placati in ore tantum esse tres cenſu-
ras admitteudas, ve diximus diſput. x. da
cenſori in genere.

Secundò, lo re dubiam ihi p'scet, celfationem à dimis non comprehendit sub interdico, propter cõmissionem fensum Doctorem & vñs faver, quis r dñi in Bñtis, auc. Iubileis conceditur facultas auferendi censuram, communiter non censetur concedi ad absolvendum à celfatione.

Ex dictis facile intelligitur quodplex sit casatio à diuinis, communiter enim solum diuiditur in particularem, & generalem; quæ diuisio à quibodam explicatur mo. lo supra relato. Frequenzia verò Doctrina appellatur generalis, quæ est in loco vniuersali; & particularis, quæ est in loco particulari. Legatur Nauarrus de summa cap. 27. num. 188. Syntesi. & alij. Summi sūt verbo casatio, Pater Aila supra disp. 2.

DVEIVM 11.1.1. 1.1.1. 1.1.1.

*De effectu cessationis, qui est primaria
diminutionis officiorum.*

Prinarius divinatorum officiorum, quæ est effectus cæsarionis, generalis est omnium, ut Doctores explicant, & Ecclesiæ vias ostendit satis.

Secl notare oportet, hoc esse intelligendum de celebratione diuinorum officiorum publicè in Ecclesia, non uero de celebratione priuata, etiam in Ecclesia priuatim canendum dicantur.

Secundò sciendum est, non solum prohiberi nemini Ecclesiastici dicant pu-

blice hæc officia, sed etiam perlati illa
audiant, vel illis assistant.

Unde licet aliquis Sacerdos ex privilegio possit missam celebrare et tempore interdicti, laicus non possit illam audire, si non haberet peccatum.

Dubitant autem, an hec generalis prohibicio habeat aliquam limitationem in iure, et quia non invenitur facta habere cessantem, debentur potius, a limitatione, que facit suae circa interdictionem generale vel inter alia, quod rap. Quod interdictum potius, et remissionem vel in re non, cap. Alia mater, habet locum in cessatione a divinis.

Quorundam episcopis et concessio-
pitur. Quod in re, habuisset locum exten-
in relatione ad dimissio, ita et non obstan-
te cessatione possint et licet in conver-
sabilibus Ecclesiis binis et bini hinc. Ca-
nonica submissa voce restat in iunia
claudis, ex huius interdictis, campana nō
pollat. Indicar Sotus 4 diffin. 32. q. 2.
hinc 3. art. 1. post quartam conclusionē.
Conarrub. in caput, Alma mater 2. parte
§. 4. num. 7. varientur. Hinc parat, videret
et concessio in illam, cap. Quod in re,
extendi ad cessationem d. dimissio, quod
non probat vlla ratio, et alicuius in pu-
tāt de concessio sine capite. Alma mater

Sed Conarrubias supra affirmat, secundum rigorem iuris rectorem esse contrariam sententiam de concessione capitis, Alma mater, sed non apparet rapida, ob quam dicto modo loquatur de confessione iuris actionis. *De hunc modum* [sic]

Alorum sententia ad id non sufficit, ut
rationem faciam alie circa cessationem ad
obtinendam Ita sententia etiam multorum
veritasque iuris Doctorum et aliorum
Theologorum Salamancae anno 1556.
supra mentionem fecimus, etiam per
P. Suarez supra lectum, 7. et per
ex via Ecclesie, plus eorum, et esset
Quibus tempore cessationis, quanta tem-
pore interdicti, necque limitationes capi-
is. Atque macer, servatur tempore cessa-
tionis, et distabit, et tamen si essent licet
non essent omnes, nec miseri Eccle-
siae, tantum favorem contemp-
tent.

Item, quia ius expresse loquuntur de interdicio, non de cessacione à divinis, non est textus, ex quo colligatur idem esse quod non in cessacione.

Et explicatur amplius, quid si hoc potest fieri tempore cessationis, quid si tempore interdicti, super hisa videtur cessatio addita interdicto. Rursus, si cessationis tempore cessationis possent officia fecerit in choro, non esset obligatio cessaturus, quia quae praecipitur in capite, et in nomine, non officio Ordinis, in sexto. Sed hanc viam probatio; ut videtur P. Vazquez tractatu citato parum efficit, quia illud expus factum est ante onstitutionem capituli Alma mater, & Doctores primae sententiae possent dicere idem illud fuisse arogatum per caput Alma mater.

Neque pro contraria sententia est huiusmodi fundamentum, & ratio ad probationem, & cessationem tunc dicitur, vel tunc non, vel tunc antequam excedi ad cessationem, & dicitur hanc opinionem sequitur P. Anila supra dubio. qui alios Doctores citat pro ea, Parer Henriquez capitulo primo.

Ex quo intelliges secundum phrasim iuris non comprehendit cessationem sub nomine loci ei dicti, ut dicebam dubio I.

Et eodem modo potest P. Suarez philosophandum de aliis privilegiis concessis tempore interdicti, quod non intelligitur concessa pro tempore cessationis. Ita sentit numerus II. & P. Anila cum aliis Doctores supra dubio 4. concl. 1.

DUBIUM III.

An in cessatione à divinis habeat locum privilegium capitis, Alma mater, pro interdicto in quatuor seminariis.

Sciendum est in cap. Alma mater, praecipit, ut in quatuor seminariis officiis divina solemniter celebrentur, nempe in Natali, &c. De quibus supra diximus.

Aliquorum opinio est affirmantem illud privilegium habere locum in cessatione à divinis, quia in cap. Alma mater, fit concessio illius privilegii, quasi in favore illorum festorum, & ita referunt fuisse Doctores Salamanicenses supra rectoris Congregationis, & fuisse observatum Salamanice anno 1584. & sequitur Covarrubias in caput Alma ma-

ter 1. parte 1. folio, numero 31. Aliorum sententia est, non habere locum in cessatione à divinis, quia caput solius loquitur de tempore interdicti, & nihil dicit de tempore cessationis, & ut antea dicebamus, quia de interdicto dicitur, non intelligitur de cessatione, neque arguuntur contrarie sententiae, ut habet, & verba sunt intelligenda circa subiectum maius est. Et hanc partem patet veram P. Vazquez tractatu de cessatione ad divinis manifeste, & P. Suarez displicet, scilicet a num. 13. qui addit, quod si consuetudo contraria sit alicubi introducta propter primam opinionem, & si contrariam asseruerint Doctores, possent probabiliter sustineri.

Restat explicandum, an aut a totum dubium, ut si in interdicti bini possint celebrare privatis officiis extra Ecclesiam tempore cessationis, ubi ab aliis audiri non possunt Referuntur aliqui Salamanicenses existimantes id non esse licitum, & forte movetur, quia tempore cessationis prohibita est non solus recitatio, sed etiam auditio, ergo licet possint celebrare privatis recitare, non tamen alij audire, atque adeo neque illi clerici recitare, quando possunt à laicis audiri, & licet quisque possit recitare, sed non potest aliam audire. Secundo, quia licet quisque Sacerdos possit privatus recitare, non tamen eam alio quia talis recitatio non est omnino privata, sed aliquo modo publicae. Et hanc opinionem dicit P. Suarez num. 14 esse probantem.

Ad id tamen contrariam esse secutam, & in praesentibus posse, & mihi hanc est longe probabilior, quia totum illud est privilegium, & prohibito solius est de recitatione officii, ut si fieri solemnitatem in Ecclesia. Quia sententia plures recentiores, & quatur, P. Henriquez Enigare capitulo 1. in fine.

Sed difficultas maior, an possit aliquis laicus audire clericum privatum recitantem. P. Suarez loco allegato in probatione primae opinionis hoc tangit, & in disputacione dubij principales ibi, quid de hoc dixit, & videtur hoc esse licitum, quod esse prohibendum. Solus est enim prohibita audiri officii eo modo, quo est prohibita recitatio, nempe officii publici, & solemnitatem recitati.

Aliud

A iud dubium esse potest, an tempore cessationis sint omnia officia divina prohibenda de quo fuit P. Suarez: & ut summatim referantur ipse docet, si sermo sit de factis, semper est totalis cessatio omnium officiorum de possibili vero non videtur repugnare potestati Pontificis posse prohibere unum, aut alterum officium sacrum, & non omnia: cum enim possit prohibere omnia, facile intelligitur posse vnum neque enim aliquid, ex quo necessarium sit omnia simul semper prohiberi.

Item quaeritur, an tempore cessationis possint pulsari campanae? Et Doctores sub distinctione loquuntur, & dum sunt obsequia laeva in eis, non posse pulsari, ut signum ad dnm nrm officium; hoc enim prohibetur et hoc ipsa quod prohibetur tota officia. Alterum est, posse pulsari ad caetera, quae una numerantur inter divinis officia, ut ad significandam concionem sacram ad salutariem Angelicam recitandam Legatur P. Suarez supra notum. 17. B. Añda supra deserviente 1. dub 8 & Henríquez cap 53. num. 1. docet non deinde vsu fuisse nocturnas campanas ad salutariem Angelicam, & recitandam esse vltim Ecclesiae matricis.

DVBIVM III.

De privatione Sacramentorum.

Curam est, privationem Sacramentorum esse esse. Et in cessationis 3. dicitur, & difficultas est an sit in hoc aliqua limitatio, aut exceptio. Cuius est apud Doctores excipendum esse Sacramentum Baptismi parvulorum, & Sacramentum Penitentiae mortuorum, utraque caput. Non est vobis, de sps salubris: ea bene manifestata, Nulla distinctio officia, praeter Baptisimum parvulorum, & penitentiae mortuorum celebrati, vel permittendi aliquoties celebrari.

Ad id P. Suarez etiam in articulo mortui esse licitum ministrare Sacramentum Eucharistiae: probat, quia est necessaria Eucharistia iure diuino, & quia in capite, Quod in se, loquitur. & vltimis declaratur, quod in iure statimur, ut mortuorum praesentia non negentur, intelligendum esse non prohiberi vltimum.

Ex quo colligit P. Suarez num. 19. hunc tempore illam vltim Missae esse permitsum, qui necessarius est ad multiplicandum vicarium quorundam, quod ubi laicus explicat, & legi potest P. Añda supra 1. dub. 4. conclusione 2. qui alios citat.

Sed potest dubitari, an possit tempore cessationis baptizari adulti ministrant. Quod hinc causa est, quod in capite, Non est vobis ei raro, sed iam sic in articulo Baptismi parvulorum.

Nihilominus multi putant esse licitum tale Sacramentum conferre adultis ita sentit Panormitanus in clarorum caput, P. Suarez supra num. 20. P. Añda supra disp. 1. dubio 9. & alij communiter, & mihi placet ob necessitatem huius Sacramenti, & periculum vltimi, & id periculum praesens, dubium non videtur, iustitia est hoc Sacramentum, necessarium. In articulo, licet periculum talis baptizatio existenti in eo articulo cum conscientia peccati mortalis post Baptisimum commisit. Deinde etiam si homo non sit in tali periculo, potest ministrari ob necessitatem ipsius Sacramenti ad ingrediendum Ecclesiam Catholicam. Vltim P. Suarez, 8. P. Añda, ubique non potest exprisse loquuntur de baptismo adulti ex illis articulo mortui.

Deinde est, quod in his casibus possit ministrari Baptismus, et si emittitur, & effluat Abbas in capite, Non est vobis P. Suarez supra numero 23. Pater Henríquez caput 5. s. 4. & alij quia ius absolute loquuntur de Baptismo, unde non est causa, ob quam restringatur.

Item dubium est, an tempore cessationis possit ministrari Sacramentum Confessionis, de quo nihil est in iure expressum.

Multi Doctores docent posse ministrari confessionem mortuis, & saltem in correptionis causa, quam etiam refert P. Suarez supra num. 24. & sequitur supra Pater Añda.

Alij probant quia hoc est concessum tempore interdictionis capite, Quoniam de sententia excommunicationis. Sed iam diximus hanc confectionem non esse, ad iurisdictionem, & idem Pater Suarez, docet hanc, communem, sententiam, diffinitionem, posse probari, iure ac ratione, licet tamen posse explicari, quia Con-

Suarez,
 Añda

Suarez,

Añda
 Henríquez

Suarez

firmatio est quasi quedam perfectio baptismi. Sed non videtur firmi fundamentum pro hac opinione, & servanda erit consuetudo, quæ iuxta eandem opinionem erit introducta.

Item potest quæri, an tempore cessationis possit conferri Sacramentum penitentiae non videtur necessarius articul. Affirmavit Congregatio relata Salmanticaensis, & docuit Contrubias in caput, Alma mater parte 2. §. 4. ome. ro 7.

Neque constat quo argumento sint moti Doctores illi Salmanticenses.

Sed quia absolute nullum apparet firmum argumentum, P. Suarez supra numero 26. contrarium censet verius secundum vigorem iuris negare tamen id potest minus contrariam opinionem esse probabilem.

De ordinis Sacramentorum, & Extremæ unctionis procedunt Doctores communiter non posse dari tempore cessationis. De Sacramento Matrimonij philosophandum est iuxta dicta supra disp. 48. & P. Suarez disput. 39. sectione 2. numero 17. dicit de matrimonio eodem modo philosophandum esse tempore interdicti, & cessationis & divulsi.

DUBIUM V.

De privatione Ecclesiastica sepultura.

Privatio Ecclesiastica sepulturae est effectus cessationis & divinis, in quo duo possunt distingui. Vnus est, ipsum sepelire corpus in Ecclesiastica sepultura alterum, officium, quod dicitur solet ad sepeliendum & hoc secundum prohibitum est ex communi sensu, quia per cessationem simpliciter prohibentur officia Ecclesiastica simpliciter celebrare, cap. Nō est vobis, de sponsalibus.

Circa primum est difficultas, an sit prohibita sepultura Ecclesiastica quando ad ipsum locum sacrum.

In qua prima est opinio affirmantium, quia cessatio privat omnibus quibus privat interdictum, sed interdictum privat sepultura Ecclesiastica ergo. Major solium probatur ex sensu Doctorum.

Addunt tamen nonnulli, qui hanc sequuntur opinionem in limitandum ad laicos, nam clericis conceditur sepultura, cap. Quid in te, de parochia. & remiss. sed ibi sermo est de interdicto, non de cessatione.

Alij limitant ad Presbyteros, ut possint sepeliri in cimiterio, quia cessatio clericis obligat, quoniam interdictum. Sed hoc sine idoneo argumento dicitur.

Aliis verò difficultas videtur doctrina asserentium, cessationem privare fideles Ecclesiastica sepultura, quantum ad sacrum locum, quia nullo iure probatur, quia & Doctrinibus non assignatur. Secundo sub generalibus verbis non comprehenditur, solum enim prohibetur divina officia, ut videtur cap. Non est vobis, de sponsalibus.

Præterea illud principium, quod cessatio privat omnibus, quibus privat interdictum, non sumitur ex aliquo iure, neque reperitur in omnibus Doctrinibus, sed solum in aliquibus, ut ostendit P. Suarez supra numero 33. & ideo numero 34. concludit solum cessationem, si ab interdicto separatur, non habere hunc effectum. Pro qua sententia Patet Aulla disputatio, & libro 9. citat quemdam moderum, ratiō nomine. Et placet aliquibus viris doctis hanc sententiam.

Scire oportet, contrariam sententiam esse communem. Legatur P. Aulla supra, & P. Henriquez lib. 3. cap. 32. & recentiores alij, qui plures citat pro communis opinionis, licet, ut supra retuli, admittat limitationem aliquam, & forte probari potest ex vñ Ecclesiæ, & totius est servata consuetudine.

Restat hoc loco explicare, an cessatio & divinis suspēdat per appellationem antecedentem.

Villadiego de irregularitate capite, De interdicto, & iuribus in caput, Dilectus, de appellationibus, recitat partem negantem, & probat similiter, & explicat, quia hæc est differentia inter interdictum, & cessationem, quod interdictum est quid iuris, cessatio quid facti, quod si tam est, non suspēditur.

Sed Contrubias secunda parte §. 2. numero 1. docet quod id quod est aliquid facti

Et in cessatione non suspēditur, quod tamen hæc cessatio habet effectus iuris, suspēdit pōtē per appellationem autē, cēdētes, ita ut quantum ad illos nullus sit effectus iuris.

Aliquibus recentioribus videtur falsum hoc quod dicit Covarrubias, quia iura, & capitula quæ loquuntur de appellatione, tantum loquuntur in ordine ad interdictum, & tamen supra diximus, quæ statuta sunt expresse de interdicto, non esse intelligēda de cessatione, ita & quod de appellatione dicuntur.

Sed cum ante ipsam cessationem d. d. iuris sit sententia de cessatione non videtur causam, ob quam appellatio præcedens sententiam, seu mandatum iudicis, non suspendatur per appellationem antecedentem. Et quod dictum de iure, & de facto, non satis intelligitur in hac materia; nam licet cessatio ipsa a iudicis consistat in facto, tamen sententia, seu præceptum de tali cessatione, aliquid iuris est, & de illa potest quæri, an possit suspendi per appellationem antecedentem. Legamus Patet Suarez disputatio 39. sectione 1. num. 2. & 3.

Item quod dicitur de appellatione in ordine ad interdictum, non concludit, quia etiam iura loquuntur in specie de interdicto, & illa iura non sunt intelligenda de cessatione; tamen ex principiis generalibus concedimus sententiam cessationis impediri posse per appellationem antecedentem. Et quod appellatio antecedens possit suspendere, aut impedire cessationem, docet P. Suarez disp. 39. sectione vltima num. 3.

DVBIVM VI.

De causa materiali, & formali cessantis.

Causa materialis potest dici incursio, in quo cessatur a iudicio, vel personæ, quæ ad obligantur ad cessandum inde peccatum potest dici materia, ob quam fitur hæc pœna, & debet esse gravis peccatum, quia pœna gravissima est. Legamus P. Suarez super numero 4. qui etiam docet peccatum debere esse publicum, & contra commune bonum, &

certum est debere esse notum per sententiam alio modo, aliā non possit fieri sententia cessationis d. d. iuris, neque possit tam gravis pœna fieri pro solo peccato veniali.

Deinde oportet explicite formam in sentenda cessatione servandam; & auctoritates decem conditiones requirunt ad servandam hanc sententiam, quas colligam ex capite, & canonici, & capituli, Quamvis, de officio ordinarij, in sermo.

Notandum verò est in his capitulis non esse sermōem de cessatione generalitatem, sed speciatim de illa, quæ fitur ab aliquo collegio, vel capitulo, & ita sunt quædam conditiones communes omni citationi, aliæ propriæ cessationis, de qua ibi est sermo.

Prima est, veritate quædam scilicet, causa cessationis in instrumentis publicis aut in scriptura testatur. Secunda ut hoc instrumentum assignetur ei, cuius gratia fitur cessatio. In hæc due ponuntur capite, Si canonici, & in his coram utur aliquid, quæ ab auctoritate vel dicitur numerantur. Vna est, ut cessatio leatur ab eo, qui vel ex privilegio, vel ex consuetudine ad id habeat potestatem. Alia est, ut causa sit canonica, sic enim appellator in rotextu, sub qua voce, ut Glossa ibi novat, includitur don, quæ ponitur capite, Irrefragabiles, de officio ordinarij, non per, ut causa sit manifesta, & rationalis; ex quo inferri quædam conditio, ut causa sit proportionata.

Aliæ quinque conditiones sumuntur ex capite, Quamvis, & ita, Secunda quoque est, ut ad hanc cessationem ferendam omnes qui sunt de capitulo, convocentur, prius sum vocandi, & vocati solent ad electionem in qua Glossa dicit sententiam esse consuetudinem.

Septima, ut post convocationem diligenter de sententiis ferendis deliberetur; ad quod ex vietas non requiritur aliquid, quam diligens investigatio, & materia consideratio cause, & ideo attribuitur aliqui hanc causam dividuntur in duas, ut sententia sit, quod tractetur de causa. Octava, ut de ipsa sententia deliberetur, & ideo re & Patet Suarez sectione docet, cum alijs Doctoribus, necessariam esse maiorem

in a partem

partem suffragiorum, ut feratur sententia.

Nona est, ut moneatur persona, ob quam facienda est cessatio, ut iuriam, vel offensam auferat, & explicatur in dicto capite. Quamvis, hanc monitionem faciendam esse post prædictam evocationem; & merito, quia hoc modo admonitio maioris ponderis erit.

Ultima conditio est, ut post cessationem posteam, nisi partes in concordiam venerint intra mensem, teneatur ratioli, qui cessationem posuit, quàm illi, quod causa posita est, cum actis recurrere ad Sedem Apostolicam, ut Pontifex decernat quid agendum sit.

Circa duas primas notandum est posse esse communes omni cessationi alie trea de potestate, & causa, in omni cessatione sunt necessarii alie vero, quæ ad capitulum, vel collegium, ut tale petriunt, non habent locum quando fertur ab vno iudice Ordinario, nempe 6 & 7 & 8.

Nona verò in quouis prelatu potest habere locum.

Circa ultimam est dubium, an transacto mense possit cessatio tolli ante quam per Sedem Apostolicam auferatur, si partes in concordiam redigantur. Aliquorum sententia est, non posse tolli, quia iam causa pertinet ad Sedem Apostolicam.

Sei Sotus disp. 22 quæst. 3. artic. 2. docet posse quocumque tempore concordiam fieri, & cessationem tolli hoc esse enim quod Pontifex vult, & non imponere onus Ecclesie, reservando sibi relaxationem cessationis. Quam opinionem sequitur P. Suarez supra sectione 3. numero 8. Et est probabilis, & sentiri poterit, nisi aliud explicetur à Pontifice.

Explicite autem oportet, an omnes istæ conditiones sint de substantia huius sententiae, ita ut qualibet deficiente sit nulla.

Affermat Ioannes Andreas in caput, Quamvis citatum.

Verum in capite, Si canonici, nullum est verbum significans substantialem necessitatem: in capite autem, Quamvis, in ultimis verbis aliquid videtur insinuari, ex quo, aliqui duo colligunt.

Si in ponenda cessatione non servetur

tur conditioe tibi posita, et stationem esse nullam. Etiam fatetur P. Suarez de cessatione, de qua ibi est sermo. Addit tamen non esse extendendum ad cessationem laicam ab ordinario.

Addit P. Suarez ex dicto textu colligi, et cessationem ipso iure tolli, si pars quæ tulit cessationem, elapso mense sit in mora, & non recurrat ad Sedem Apostolicam. Secus dicendum est de altera parte, ob quam lata est sententia, quia ex sua inhædientia non debet reportare eodem modum.

Deinde sciendum est, capite, Si canonici imponi penam, ut si capitulum sine iusta causa posuerit cessationem, anonni ei privetur fructibus illius Ecclesie tempore cessationis, & si susceperint restitutionem, & ut satisfaciatur, & recompenent damnum illatum parti illi, contra quam imposita est cessatio.

Et addit Sylvestre, & Angelus verbo cessatio hanc penam extendi ad omnes ferentes hanc sententiam sine iusta causa: quod verum est de recompensatione damni illati, quæ est de iure naturalis quantum verò ad alteram partem non est causa, ob quam legem poenalem extendamus.

Sed quæri potest, quando cessatio iniuste lata est, quam penam inturget qui dedit illi causam Respondetur, à iudice puniendum pro arbitrio. Si verò damnum illatum est Ecclesie, aut personis Ecclesie, recompeniendum est ab illo, de causa efficiencia cessationis dicemus infra.

DE VIUM VII.

Quam penam incurrant violantes
cessationem à divinis.

Primo videndum est, an incurrat irregularitatem qui violat cessationem.

Et si sermo sit de cessatione particulari, videtur communis sententia, quod illam non incurrit, ut docet eum abis Pater Suarez sectione 2. numero 8. quia nulla est ratio irregularitatis iure lata.

De violentibus et cessationem generali, est diversitas opinionum, & afferunt

Ioan.

*Quis possit ferre, & auferre
cessationem.*

Ioannes Andreas, & alij in caput, Si Canonice tractatum. Probat, quia hæc equiparatur eam interdictioni generali, Clement. 1. de sententia excommunicationis. Sed id ex voluntate Pontificis facta est extensio ad cessationem, non quia sit interdictum. Item non equiparatur in omnibus, sed in observatione ibi statuta.

Vnde alij putant non incurrere hanc irregularitatem. Ita multi Canonistæ & Theologi, qui absolute docent violantem cessationem non incurrere irregularitatem, Pater Agila supra disputatione 3. dubio 2. cum multis Doctrinibus, quia in hæc non talis irregularitas lata contra violantes cessationem; quæ, ut dixi, differt ab interdictione.

Addendum est Clement. 1. de sententia excommunicationis laram esse excommunicationem ipsam factam incurrantem contra religiosum non servantes cessationem generalem.

Circa quam notandum est primum, ferri in solos Religiosos, non laicos, vel clericos seculares. Secundum, quod tunc incurrunt religiosi, quando sciunt causam, seu parochiam Ecclesiam, tertia: cessationem, & ipsi non sentiant vel parer ex parte. Tertio, solum generaliter ascribitur auctori violanti cessationem, sed ubi assignatur auctori specialiter. Quarto, intelligi debet de quacumque cessatione, ut ex eo patet. Contra quæque de Pater Suarez sectione 2. num. 36. contra nonnullos.

Item notandum est in Concilio Tridentino sessione 25. cap. 12. de reformatione regularium præcipi religiosi, ut sententias, & publicari faciant censure latas à Prelatis. Dubium verò est, an hoc præceptum extendatur ad cessationem à diuinis. Et P. Suarez supra negat, quia cessatio hæc non est censura. Sed multa videntur probabile, intelligi etiam cessationem, quia ibi censorum nomen videtur significare quancumque sententiam Ecclesiasticam, quæ ad officia

Ecclesie aliquo modo pertinet,
ut observetur in Ecclesiis
omnibus.

(2.)



Circa primam partem de causa efficiendi cessationis docent auctores, cum quæ potest ferre interdictionem, possit ferre cessationem. Ita Sommius verbo cessatio, Sorus 4. dist. 22. quæst. 3. artic. 2. Couarrub. in caput, Alma n. 1. 2. par. 2. par. 6. Hoc eam necessarium est ad bonum regimen Ecclesie. Ut verò rem in specie explicemus, sciendum est Novissimum cap. 27. num. 189. sententia solum Pontificem posse ponere cessationem post interdictionem. Sed contra auctoritas est communis, Sorus 4. dist. 22. quæst. 3. artic. 2. Sylvest. verbo cessatio, P. Avela. cum alij supra disp. 3. dubio 6. P. Suarez disp. 1. sect. 2. nam tunc antiquo pertinebat hoc ad ordinariam potestatem Episcopi, & non videtur restricta talis potestas in capite auctoris, Almantares, hoc non probatur, sed statuitur, ut solos Papa possit restringere interdictionem intra rationem interdictionis, & censuræ, tamen addere cessationem poterit etiam Episcopus, & capitulum sede vacante, & vñs Ecclesie hoc ostendit.

Additur verò Clementina 1. de sententia excommunicationis capitulo, vel Collegiis imponere cessationem, quod etiam sumitur ex capite, Si Canonice, de officio Ordinarii. Et quod de collegio dicitur, intelligitur multum ex consuetudine, aut privilegio. P. Avela supra.

Item sciendum est, alios posse ex privilegio, vel concessione imponere cessatio: necesse non est in vñs, quod prælati religionis possint imponere cessationem, nisi habeant iurisdictionem Episcopalem in aliquo oppido, vel parer.

Tandem notandum est, nullam cessationem esse impositam ipso iure, sed ferendam esse à iudice. Ita Pater Henriquez cap. 54. om. 1. Sorus loco citato. conclus. & alij.

Circa secundam partem dicendum est, solum potest solvere eo, qui illam posuit, vel succedere, vel superior. Quod per se est manifestum, & docent communiter auctores.

De forma auferendi nihil est in textu
in 3. pte.

Suarez.

prescriptum. Solum ergo ex natura rei est necessarium, ut iudex sufficientibus verbis voluntatem explicet auctoritatem.

Suarez.

Difficultas verò potest esse, an sine relaxatione possit auferri ipso iure.

Pater Suarez supra sectione ultima, docet primò, repugnare quòd feratur, usque ad certum tempus, quia feratur, ut recedatur à consummatione, quod non est determinatum tempore.

Secundò docet semper ferri sub conditione tacita vel expressa, donec fiat satisfactio: & tamen dici non potest, quòd conquam requirit relaxationem, hoc enim manifestum est contra usum Ecclesie, & ideo sentit esse semper necessariam relaxationem iudicis, nisi aliis locis ipso auferatur in aliquo casu, ut docuerat de casu specialis sectione precedenti 3. 000. 24.

Ego verò existimo, sicut in simili de excommunicatione philosophandum esse. Primò esse necessariam relaxationem.

Secundò, hanc posse includi in modo ferendi cessationem assignato tempore: tunc enim sine perenne coactione materia, sine non finiret cessatio: sine posset iudex, etiam non finita coactione, expresse relaxare interdictum; quod si feratur sub conditione, donec auferatur, coactione illa finita (si constaret exiis) finiret cessatio. Communiter verò est absoluta sententia cessacionis: quia non fertur sub conditione de auferenda contumacia. Unde factum est ferre iudicium de his quæ docet Pater Suarez.

Suarez.

Audit Pater Suarez in fine sectionis illius ultimæ, posse suspendi cessationem ex voluntate iudicis, non solum quia potest illam tollere, aut non ferre simpliciter. Sed quia potest auferre secundum quid, quantum ad aliquos effectus, quia neque repugnat ex natura rei, neque Episcopi sunt impediti hoc facere per ipsos aliquod Pontificium.

LIBER OCTAVVS DE IRREGVLARITATE.

IN H A C Materia multi scripserunt Maiolus in tractatu de irregularitate, refert 30 auctores de hac materia disputantes, & citat P. Henriquez lib. 14. summa, quæ est de irregularitate. Scholast. in quarto distinctio. 22. vel 25 Pater Suarez tomo de censuris & distinctio. 40. & tractatibus de hac re. Villadiego, Hugolinus, & alij recentiores quàm multi, P. Aulita tractatu de eo suis parte 7. Couatrubias Clementina, si furiosus de homicidio, Nauarrus cap. 27. numero 191. Toletus libro 1. summa & cap. 32.

DVBIVM PRIMVM:

Quid sit irregularitas.

QUANTVM ad significatum actus irregularitatis dicitur, quod est contra legem, & abstractum dicitur irregularitas. Unde impedimenta aliqua dici solent irregularitates, & hoc modo impedimenta nonnulla contra leges dicebantur irregularitates legalis, & sic omnes censuræ possunt dici irregularitates, quia sunt quedam impedimenta ex institutione Ecclesie, quæ impediunt in hac verò materia significat impedimentum, quod quis impeditur suscipere ordines, vel exequi illorum, ita communiter explicant hanc vocem Doctores agentes de irregularitate, Abulenensis verò in cap. 5. Matthæi q. 116. docet hanc vocem dici irregularitatem à causa, non ab effectu, quia causatur per hoc quod

DISPVATIO LVII.

De irregularitate.

quod agitur contra legem Ecclesiasticam; sed hoc non est semper necessarium ad irregularem, ut videbimus.

Nicolaus Ploanius tractatu de irregularitate omni r. sic ita regularis dicitur, quasi contra legem sui lesi, siue propter factum, siue propter defectum extra Ecclesiam positum.

Peculatus etigo irregularitas variis modis solet defunctus haberi, et potest huius modo explicari. Est inhabilitas, seu impedimentum cuorum ex se dicitur, & primarium impediens acceptationem ordinis, & consequenter usum illum. Dicitur impedimentum seu inhabilitas, quia verum est impedimentum in quo totum multis aliis convenit, & ordinem esse penam, quia non omnes irregularitates ponitur ut pena alicuius, ut et de eod. constat. Item dicitur impedimentum canonice, quia ut dicemus infra, irregularitas iure positum Ecclesie introducta est. Vnde irregularitas ad ordinem orta ex iure divino non est irregularitas, de qua loquimur, verbi gratia, non baptizatus est, non upax ordinis facit, quia nisi prius te. ipsi baptizatum, non potuit recipere aliud sacramentum, & tamen non dicitur irregularis. Irregularitas igitur omnis impedimentum quod supponit capacitatem, est irregularitas, quia per rationem alie impedit dignam suspensionem ordinis, & tamen non est irregularitas.

Diximus dicitur, & primarie, quia censuræ etiam impediunt, sed non est hic primarius effectus, & suis eorum, ut ex dictis constare potest.

Et dicitur potest aliquis, etiam aliquas censuras impedit et ordinem, & ideo Navarrus addidit in definitione impedire ordinem, ut tales sunt, quod in excommunicatione facile intelligitur, quia non impedit ordinem vel usum, nisi ut est communicatio quodam cum fidelibus.

Sed de suspensione ab officio in non videtur posse negari, quia dicitur prius vsu ordinis. Respondet Navarrus, privare vsu ordinis, non ut ordi, sed ut officium Ecclesiasticum. Sed contra est, quia suspensio specialis ab ordine prius rati officio, ut tale.

Fortè propter hoc arguere eam dixerunt aliqui irregularem non differe à suspensione inquam includit, & conclusum, quia irregularitas includit suspensionem ab ordinem,

Sed isti Doctores contra communem sensum philosopharunt. Alij vero putant in definitione dicta in regulam addendam esse partem istam *Perpetua ex se* quod non habet iustitiam quæ imponitur ob culpam iam ad exprimendos homines.

Sed hæc responsio non videtur satisfactoria, quia defectus aliquis ætatis est irregularitas, & non est perpetua. Secundo, quia illa pars ista non videtur neci facili ad solvendam difficultatem. Item quia potest dari suspensio perpetua.

Et ideo P. Sarriz disp. 40. sect. 1. numero 111 respondet irregularitatem impedire totum ordinem, & statum clericalem, & primario totum statum. Suspensio verò supponit statum clericum. Vnde ex se differt.

Addit irregularitatem differre à deprecatum, quia irregularitas impedit acceptationem ordinis. Deposito verò ponitur vsu ordinis, qui non sunt receptis quæ duo in moralibus valde sunt distinctæ.

Sed potest obijci esse irregularitatem, quæ non impedit acceptationem ordinis, verbi gratia, illam quæ interit Sacerdotum.

Respondet P. Sarriz, hoc esse per accidens, deus quia ex se habet irregularitas susceptionem impedire.

Est verò necessitas hæc cognitio distinctionis irregularitatis, & suspensionis, ut cognoscamus quis possit eam sustinere. Scilicet nimirum potest aliquis absolute re à censura, & tamen dispensare in irregularitate non potest, ut i constabit ex dicendis.

Sed notandum vetale est, Cardinalem Tholomeum capite curato ostendit irregularitatem distingi ab excommunicatione, suspensione, & interdictione, quia sunt censuræ. Secundo, quia servatur ab hominibus, & à iure, & tamen irregularitas servatur a iure, & de irregularitate, quæ non est pena, facile intelligitur, quod non sit censura, quia non est poenæ sed ea quæ est poenæ, non infertur censura, iuxta doctrinam traditam dispensatione de censuris, & iuxta caput Quæritur, de verborum significatione, & secundum stylum Curie, tamen in iudicibus conceditur facultas absolventi à censuris, solet expressè concedi, concedi facillime absolventi, sunt dispensandi in irregularitate. Legimus Patet Sarriz.

Molina. Fe. 3. num. 3. & P. Molina tra. 2. lib. 3. de in-
firia c. 6. innotativa disp. 8. num. 6. & a pos-
teriori non potest declarari, quia non est con-
cessum, ut index possit eam penam im-
ponere: sed à iure dici ferri, quia fertur
Summo Pontifici faciente legem, & im-
ponere penam: quod debet frequentari.

Ex doctrina tradita facile est ferre iudicium de aliis de finitionibus irregolaritatis, quae solent addi à Docteuribus, quae vel ipsa à definitione tradita non differunt, vel particulas continent non necesse habere.

Secū obiectur, quod in quibusdā nobilibus conceduntur facultates absolventis ab exco-
municacione, suspensione, & interdicto, &
aliis censuris. Respondet primò, in aliqui-
bus Bullis non concedi a Pontifice, sed in
illis poni in forma absolventis, quoniam ex
Bulla colligitur aliquis. Secūdo, si habeatur
in textu, & a Pontifice cōcessa, potest ex-
plicari de censuris sumpta pro sententia
Ecclesiastica, ita tamen ut iuxta stylum
Curie ab absolute ab irregularitate, de-
gradatione, vel de poenitentia licet per
non intelligi possint illi, quæ vñm cōtra-
mētum possint impedire, ut exposit P.
Sueret disp. 1. scilicet. a. num. 6. P. Molina tra-
ct. 1. de iustit. disp. 30. ad secundum.

ad culpam, quis pœna omnis respicit culpā, vi manifestum est, & docuit S. Thom. 1.2. quæst. 87. art. 1.

Ex hac vero diffinitione aliqui collegerunt a liam, penite tri indulgentiam vnam esse censuram, a liam non esse censuram; Ita fuit Sorus 4 diff. 2a. quest. 3. art. 1. Corduba 1 libro de indulgentiis.

Sed non est aduincenda, quia est contra cap. Quereunt. de verborum significatiue, & quia censura est penz medicinalis ad correptionem ordinis, ex capite Corporali 2. 4. quod. 3. & ex cap. 1. & capite. Dilectio. de sententia excommunicationis in textu, & ex Triditione sess. 4. cap. 3. ad reformationem, ite quia irregularitas premarie significat indecentiam, & ob illam inhabilitatem quaedam fecundatio venio rationem penz. Et quoniam res hec, si solum speculatiue considerat, videtur possit ad modum loquendi pertinere, tamet in ordine ad praxim valde necessarium est cognoscere, quid nomen censurę iurelharum, ad indicandum quid possit facere ille, cui conceditur privilegium abstinendi a censuris, ut dubio precedendi diuersum.

Alia diuſio eſt irregularitatis in eam, que contrahitur ex proprio aliquo actu, & in eam que ſine actu proprio contrahitur quod diſtinguitur ex diuerſis de irregularitate in ſpecie contrahitur ubi etiam intelligitur poſſe per proprium actum contrahi, etiam ſi peccatum non ſit.

Sed difficultas est, an quando contrahitur Irregularitas per proprium actum, sit necessarius actus externus. Legatus P. Anila part. 7. disp. 2.

Questionis ratio est, quia antiquitus in privilegiis Pontificis concedebatur facultas dispensandi in irregularitate pure mentali, ut relictam Concilio, telest. c. n. m. q. de tamen pure mentalis non potest includere actum externum.

Sed communis sententia est, non posse esse irregularitatem nisi solum alicuius potestatem. Ita videtur respondere 5. Thom. 1. 2. quæst. 104. 11. 3. ad 4. Anton. 3. part. 1. 8. cap. 2. Sotus 5. libro de iustitia quæst. 1. arc. 2. Conarub. in Clementi. 1. hierosol. 1. partem. 4. & 2. sum. 1. Villadiego de irregularitate capite 6. N. eolus Plouin. num. 17. regula 37. & Doctores communiter, Corduba quæst. 4. 3. de indulgentiis dub. 2.

DVBIVM IL

Quorūplex sic irregularitas, & ge-
nerationis ob quem actum in-

CONTAINS:

Ante omnia ponendum est irregula-
ritatem aliquando populi propter
culpam, aliquando propter indecumen-
tiam. Ita S. Thom. 2. 2. q. 61. art. 7. ad ter-
tium, & q. 81. art. 4. & Doctores ed-
moniter, & consilii: ex dicendis de iis-
sexualitate in specie potuit enim Pontif-
ex ex iusta causa imponere hac impedi-
mentum respectu ordinis suscipiendi ob
varias causas, etiam non essent peccata.

Et ex hoc oritur divisio quædam irregu-
laritatis. Quædam est enim propter de-
centiam quædam propter enpam & fie-
ri solet, ut in ratione privationis non
difficilis secundum se, sed per diversos
respectus inam irregularitas, quæ est po-
tius, semper habet ad unum respectum

Ec

Et primo totum est, nullam esse legem canonicam, quæ imponat irregularitatem propter actum pure internum.

Dein le ex principijs generalibus de legibus dicendum est, Ecclesiam non posse penam imponere ob peccatum pure internum, qui non subiaceat iudicio Ecclesie. Legatur P. Vazquez 1.2. disp. 160. Etia de hac pena in specie docet P. Bonarez scđ. 3. et. num. 8. quo scđo Alexand. Papa epistola 1. cap. 2. inquit: Non potest autem humano consiliumari examine, quod Dominus suo referat iudicio & referat 15. quę 6.

Vazquez.
Suarz.

Ad rationem contrariam respondet aliqui, illud additum fuisse ad tollendos aliquos scrupulos. Secundò respondet Corduba additū fuisse illud ab aliquibus officialibus cum ignorantia, quod non videtur perferendum. Cuius nobis respondet nomine mentalis irregularitatis intelligi externam omnino occultam, quod multis videtur dictum sine idoneo fundamento. Rursus alij respondent nomine mentalis intelligi eam, quæ fertur ob actū externum sub aliqua conditione interiori, verbi gratia, si fiat ex scientia certæ, aut ex odio.

Sed posset quis dubitare, qualis debeat esse actus externus, ob quem imponatur irregularitas. In quo sicut in simili de excommunicatione philosophandum est, & legi potest P. Suarez scđ. 3. numero 12. & debet esse talis qualis à lege requiritur.

Deinde dubitare aliqui, an si quis faciat actum externum, deficienti intentione, aliquando incurrat hæc pena.

Noandum est autem tribus modis posse actum externum esse sine intentione. Vno modo si omnino desit actus interior. Secundò, si non deest aliqua voluntas ut sit liber actus externus; desit tamen ut reus quorsus ad incurrendam penam Ecclesiasticam.

Tertiò, si sit voluntarius, habeat tamen esse suum nullo modo primum.

In primo casu docet P. Suarez non incurrere irregularitatem, quæ ob actum humanum imponitur. In secundo & tertio dicere etiam non incurrere, quia imponitur hæc irregularitas vi pena pro culpa.

Restat explicandum, an sufficiat peccatum veniale externum, & videtur affirmare Caietanus 2.2. quæst. 64. ad artic. 8.

& in summa verbo irregularitatis. Eandem sententiam indicant alij.

Sed contrariam videt Anton. 3. parte tit. 28. cap. 2. §. 4. Medina quęst. de necessitate servandi retonium, Navar. cap. 27. nom. 252 & 283. & P. Sauer scđ. 3. tit. d. nom. 16. & mihi maxime probatur, quia talis pena grauior est, neque potest imponi ob culpam leuem, ut de censuris diximus cum communit Doctores. Unde si imponitur ut pena, iudicandum est imponi ob culpam grauiorē, quæ sit mortale peccatum. Vnde quod excois actum à mortali, exculabatur à censura contrahenda.

Suarz.

Vnde salutar P. Aurla parte 7. disp. 2. dubio 3. conclus. dicent. Papam posse imponere irregularitatem ob peccatum veniale, sed de irregularitate, ut pena, falsum est, quia pena non esset proportionata culpe.

Sed adhuc restat explicandum, an sufficiat quodlibet peccatum mortale externum ad imponendum hanc penam, & quid sit dicendum de facto.

Circa primum non est dubium, quia quodlibet peccatum mortale est dignum maiori pena; tamen in ordine ad humanam regimē dicendum est, vi imponatur ob peccatum, quod habeat peccatū & indecentiam, & contrarietatem cum dignitate. Sacerdotis, quod prudens iudicio expugnandum est.

Dein de iura secundum quidam videntur sentie non sufficere actum externum, nisi accedat etiam contemptus, Navar. sup. infra cap. 27. nom. 255. Panor. in cap. Pañotalis numero 15. & alij nonnulli.

Sed contrariam sententiam tenet P. Suarez supra num. 22. et supposito plures. & nisi iure exprimat aliquid, ita est, actus ipso, si tunc quando sit actus exterior, non sunt potestatis conditiones, nisi hi qui à lege vel iudice requiruntur. & Doctores contrarie sententia non videtur loqui de expulso eam empto specialiter de eo tempore habetualiter geacali, qui est in omni violatione legis.

Vt notat soler despotari, an incurratur irregularitas propter actum externum, ita tamen occultum, ut probari non possit.

Negat Castillo libro 2. de lege penali cap. ultimo can. 3. quia ipsa hoc sensa possunt

Suarez
Vazquez

possunt explicari, & leges penales sunt restringendæ. De hac materia legatur P. Suarez disp. 40. sect. 3. a num. 1. & disp. 3. & disp. 31. sect. 1. num. 67. Legatur P. Vazquez 1. 2. disp. 160. num. 7.

Est dicendum est propter delictum externum omnino otiosum incurri irregularitatem: em hoc est opinio communis Doctorum, ita sentit Conarrubias Clemens si sacros 2. part. §. 3. nom. 4. & ita supponit Nauarrus cap. 27. num. 39. & 254. P. Aulla 7. part. disp. 2. dub. 2. P. Suarez locis citatis, & mihi valde certa videtur, quia irregularitas imponitur ipso facto incurrenda. Unde si scilicet sit actus externus, qui ex natura sua potest subiri iudicio Ecclesiæ, statim per ipsam legem incurratur hæc poenitentia, etiam si ad hoc res esset ad probandum tale peccatum, ut contingit in censuris, & supponitur in Concilio Tridentino sessione 24. cap. 6. de reformatione, & capite. Nisi cum pridem, de reuocatione. Unde merito P. Suarez supra dixit oppositam sententiam non esse probabilem.

Hic soler queri quoraplex sit irregularitas ex parte actus, per quem contrahitur. Sed hæc dicendis in specie de irregularitatibus intelligitur, & legi potest Suarez supra a num. 25.

De dissimulatione irregularitatis, legatur Tolerus lib. 1. summa cap. 52.

Aliqui querunt, an ad imponendam irregularitatem sit necessaria monitio prævia. Respondet bene P. Aulla par. 7. disp. 2. dubio 4. non esse necessariam, ex nullo enim iure constat esse requisitam monitionem.

DUBIUM III.

An solo iure humano incurratur irregularitas.

Aliqui videntur admittere irregularitatem aliquam de iure diuino: nam Abbas in caput. Sicut dignum, de homicidio num. 1. a Sociis in caput. Ad audientiam, de homicidio in sexto. Palod. 4. dist. 25. quæst. 3. nem. 14. & probati potest de bigamia ex illo primo ad Timotheum. 3. Vnius uxoris virum. Item irregularitas ex homicidio potest colligi ex illo, Non edificabis aulam templum, quia

vir sanguinum es, 2. Regum 7. Rursus irregularitas ex defectu seu macula videtur esse de iure diuino. Leon. 20. & 21. Qui habuerit maculam, non offeret panem Deo sub.

Sed communis sententia Doctorum est, nullam irregularitatem esse introductam iure diuino. Ita sentiunt communiter Theologi 4. dist. 25. Canonizatio cap. Ad audientiam de homicidio, Conarrubias Clem. 1. 1. part. in principio. Nauarrus cap. 27. num. 191. Antonius 3. part. titulo 28. cap. 1. Sorus dist. 22. quæst. 3. art. 1. & alij tractatu de irregularitate in principio cap. 3. P. Suarez de censuris disp. 40. sect. 4. & sensus Doctorum huius sententiæ est, nullam irregularitatem ex his, quæ modo dicitur introductæ sive in ordine ad sacros ordines, esse introductam iure diuino. Be explicari potest. Primò, quia præcepta ceremonialia legis veteris iam non permant in lege Evangelica, ut supponitur ex tractatu de legibus.

Deinde in lege Evangelica nulla apparet irregularitas introducta iure diuino, nolum enim telimotolum apparere, ex quo posuit colligi tale ius possumus diuini: de iure veteri naturali, supposita institutione sacramenti Ordinis, bene possunt esse aliqua impedimenta, ut peccatum mortale, quæ non habent rationem irregularitatis, de qua loquimur.

Ad primum testimonium ex Paulo alij qui exponunt de duabus vxoribus simul viventibus, quæ aliqui tunc habebant. Ita Chrysostomus Theophyl. & Theodoretus in eum locum, & Caietanus.

Alij exponunt non esse præceptum prohibens, sed Paulum adsignasse eam conditionem ad perfectam Episcopi, cæque solam consilium.

Alij agnoscunt ibi prohibitionem, & irregularitatem, & videtur sensus Lucij III. in cap. 2. de bigamis, illis verbis, In bigamis contra Apostolum dispensare non licet, ut debeant ad sacros ordines promoueri. Quem locum quantum ad dispensationem in suo loco dicemus: quantum vero ad irregularitatem, ita exposuit Hieron. epistola 33. August. lib. de bono coniugali cap. 1. Ambrosius libro 3. epistola 25. & Pseudoambrosius in citatum locum Pauli, ubi S. Thom. Pseudoascelm. & alij quædam ferunt. Bellarmus lib. 1. de Clericis cap. 33. & hæc expositionem

alij

alteri videretur prætulisse Chrys. sup. Schomil., ad Titum.

Item ex communi sensu Ecclesiæ potest hoc probari, & ex Can. 16. & 17. Apostolorum. Concedunt ergo P. Suarez, & alij Doctores aliquam irregularitatem introductam à tempore Apostolorum, negant tamen esse de iure diuino, sed ab Ecclesia introductam.

Ad secundum testimonium dicendum est tunc non esse aliquam lege prohibitum, hominem qui bella gesserit, edificare templum. Deinde in ministeria templi illius legis non erat irregularitas ob effusionem sanguinis, ut notauit S. Thom. 4. distinct. 25. quæst. 2. artic. 2. quæstionem 3. ad primum.

Ad aliud dicendum est, eam legem non persequat tempore Beangelij.

Disputat nonnulli, an irregularitas, ita introducta sit à iure Ecclesiastico, ut iuxta illam imponere non possit.

Refertur opinio aliquorum assentiu frequenter imponi à iure, posse tamen aliquando ferri à iudice. Ita videtur sentire Scorus 4 distinct. 25. quæst. 1. Gab. quæst. 1. & 2.

Communis sententia docet non incurri nisi sit in iure expressa, iuxta caput, in quo, de sententia excomm. in sexto. Ita sentiunt Doctores in principio tractatus de irregularitate, Villadiego libro 1. de irregularitat. cap. 16. qui refert plures, & P. Searez supra num. 8.

Secundo docet auctores, hanc penam incurri ipso facto absque ulla iudicis sententia, sicut sententia de censuris ipso facto latis per legem.

Tertio docent iudicem non posse imponere hanc penam præsentem, & varias assignat rationes, sed reducenda res est in voluntatem iurisi Pontificis, qui non vult, ut iudices inferiores habeant talem facultatem: quod satis constat ex usu Ecclesiæ.

Sed restat explicandum, de quo iure sit intelligendum, cum dicitur non incurri irregularitatem, nisi sit in iure expressa, an sit intelligendum de solo iure pontificio, hoc est lato à Pontifice, & non de iure lato ab alio inferiori Prelato.

De quo P. Suarez supra à numero 11. & dicendum est breuiter. Doctores, semper loqui de iure Pontificio, quod statui à solo Episcopo non potest, ut bene ex;

pédit P. Suarez loco allegato: & tanto debet esse, quia hoc non est permittum Episcopo in sua Diocesi, ut ostendit vsus Ecclesiæ.

Addendum est, intelligendum hoc esse de iure scripto. Non est enim in vni irregularitas ex sola consuetudine: bene etiam docet P. Searez supra, ad incurrendam irregularitatem in vno casu non sufficere, quod sit expressa in simili. Quæ doctrina est communis Doctorum, & à pena lata in vno casu non licet arguere ad alium: & ita semper obiciendum est, ut dicatur in certi irregularitas, si sit expressa in iure, & ut esse expressa.

DUBIUM III.

An incurratur irregularitas, quando est dubium an sit in iure.

QVæstio potest intelligi de dubio incerto, & de dubio facti: & primadicemus de dubio iuris.

In hac controversia prima opinio est asserentium in dubio nullum esse censendum irregularem. Ita sentit Cardinalis in Clementinam primam de homicidio, Villadiego de irregularitate cap. 25. in fine, Couarub. in citata Clement. part. 1. in principio, Nauarres in caput, Si quis autem, de penitencia dist. 7. & alij recentiores, & sequitur P. Suarez disp. 4. de censuris sect. 5. P. Anila disp. 2. dub. 4. P. Henriquez cap. 3. num. 3. & 4. Argumenta pro hac opinione infra adducuntur.

Alij verò sentiunt in dubio bene examinen circa ius factum, hominem censendum esse irregularem, iuxta ut tanquam irregularis abstinere ab his quæ irregulari non liceant. Ita sentit Paulus Burgensis de irregularitate part. 1. quæst. 3. num. 1. & quantum ad forum conscientie, idem docuit Abbas, Hostiensis, Ioan. Andreas, & alij ad caput, Ad audientiam, de homicidio, Armila verbo irregularitas nu. 8. & 9. Tabiena verbo irregularitas 1. num. 3. P. Vazquez 2.2. disp. 65. cap. 3. pro qua opinione possumus citare alios Doctores, qui generatim supponunt, in omni dubio iuris talem partem esse eligendam, Angelus verbo votum 3. num. 18. Corduba in summa quæst. 147. P. Azor tom. 1. lib. 1. cap. 15. quæst. 2. & sepe alii.

Searez.

Searez.
Anila.
Henriquez.

Vazquez.

Lib. VIII. Disp. LVII. Dub. III.

aliis locis: quam opinionem infra explicabimus.

Sciendum autem est, questionem esse quando quis est in puto dubio, ita ut pro neutra parte concedi rationis possit elice re assensum si eum possit probabilem a se, scilicet genecare, illam potest amplecti iuxta communem doctrinam auctorum in materia de conscientia, ut recte explicat P. Vazquez disp. citata.

Secundò sciendum est, si post examē de sensu iuris, & capiculorum non sic expressa irregularitas, non est homo censendus irregularis: colligitur ex capite, in cuius sententia excommunicatus legitur Pater Vazquez capite citato numero undecimo, Pater Suarez sectione citata numero 4.

Sed dubitant aliqui, quid dicendum esset, si non esset decisio capitis citati. P. Suarez censet idem esse dicendum, quia illa dispositio est declaratio iuris: nam citata huiusmodi est, quia decisio iuris huiusmodi est, ut quilibet talis pena non est expressa ab aliquo peccatore. non deducitur ea simili ratione, quia in pena, aut lege positum non licet ab una materia ad aliam asserere.

Item alij querunt quid dicendum sit, quando factum examine sint opiniones de iure. Sed in hoc euentu secunda esset generalis doctrina tradita à Doctoribus in materia de conscientia: sepe enim potest quis probabilem opinionem comprehendere.

Restat, ut dicamus de sensu presentis questionis, quando post factum aliquod opus dubitat quis, an propter illud incurritur irregularitas. Et in hoc dubio etiam facit Doctores primò opinionem, ante factam diligentiam non posse hominem contra irregularitatem operari, quia exponitur periculo peccandi. Ita facit P. Suarez supra notum.

Sapere est difficultas, quando post factam diligentiam manet periculum dubium. Et qui dem si diligentia fiat circa ius, & legem, & non inueniatur expressa talis pena, non est censendus quis irregularis, quia non potest manere dubium in hoc ipso quod non sit expressa, non inueniatur, ut diximus, & concessit expressè P. Vazquez numero allegato de hoc casu agens in specie: unde pro hoc casu recentiores falso tribuunt contrariam opinionem Patri Vazquez,

quasi deum non esse licitum operari post talem diligentiam, manifestè loquitur ante factum exame sufficiens, & de sensu iuris, P. Vazquez in tota illa disputatione solum concedit manere puto dubio post quamlibet diligentiam, ceterum partem esse eligendam in presenti questione per sufficientem diligentiam tollitur dubium, quoniam nisi pena huiusmodi sit lata expressè, non iocuetur.

Vnde in hac questione solum videndum est, an vera he prima opinio, quantum ad generale principium, quod post factam diligentiam cum puto dubio manet et possit homo in peccato contra legem, de qua dubitant Doctores: nam auctores primæ opinionis putant esse licitum, & probant primò, quia post factam diligentiam sufficientem ignorantia quæ manet, vnde non potest esse ego non exponitur periculo peccandi cum tali dubio.

Secundò probat à simili, quia in materia iustitiæ in dubio de dominio rei & possessione nemo est obligatus ad tradendam rem, de qua dubitat post factam diligentiam: ergo neque in aliis materiis cum tali dubio exponitur quis periculo peccandi neque à signatur sufficientem defectum in materia iustitiæ, & aliam victoriam.

Tertio agunt aliqui ea regula iuris, cum sunt iura pacium obliuiscere, et obliuiscendum est in hoc ergo tunc laudandus est ei, qui dubitat, ac postinde libetandum ab obligatione censuræ.

Hæc quæ potui breuiare, & clariore collegi ex multis, quæ fuisse, & substantiè tradidit à recentioribus.

Sed hæc omnia in presenti materia de irregularitate nihil probant contra Patrem Vazquez, quia, ut vidimus, expressè facit post factam sufficientem diligentiam iuris, & legem, non esse hominem censendum irregularem, si non sit expressa, quia per talem diligentiam tollitur dubium. Quæritur verò an nec ad alias materias, excepta materia iustitiæ, mihi placeat principium illud, quod in puto dubio exterior pars sit eligenda, et idem si post factam omnem diligentiam sufficientem non libetetur quis à puto dubio. De qua doctrina dixi ex iustitiam in materia de voto, in materia de locum, in materia de cessionatione, in materia de matrimonio, & ideo hoc loco solum satis faciamus.

Vazquez

ruet

dum

Vazquez
Suarez

Vazquez

Vazquez

Suarez

Vazquez

dum est argumentis allatis pro contraria opinione, quatenus militat contra principium illud generale, quod in dubio tutior pars est eligenda: quod verum existit, mox quoniam periculis parum dubium eriam post factam diligentiam.

Ad secundum respondeo manere ignorantiam inincomibilem legis, ut certe, non tamen legis sub dubio: & nos coarctandum propter hoc dubium esse eligendam tutiorem partem, alia exponeretur doctus periculo peccandi. Vnde sine fundamento aliqui recentiores existimant predictum argumentum esse magnæ efficaciaris contra nostram doctrinam.

Ad secundum dicitur in materia de restitutione 2.2. ad questionem 62. & breuiter dico esse discretem rationem, quia in materia ista possessio est titulus ad possidendum, ubi agitur de proprietate rei, & hominum est dubium, certa tamen possessio: scilicet vera est regula iuris, in dubiis melior est cōditio possidentis: at verò in aliis materiis non agitur de dominio rei, sed de obligatione bene operandi in hac vel illa materia vitiorum, & ita suspensio libertatis non facit & in tali dubio tutior pars est eligenda, ne dubitans exponatur periculo peccandi: quod est dignissimum consideratione. Vnde merito Pontifex expiit, Ad audientiam, de homicidio, docuit hominem in dubio quendam sepe randum fuisse a ministerio, & reddidit rationem, quia in dubiis sententiam debemus eligere tutiorem. Legatur P. Vazquez disp. 1. a 66. per totum cap. 7. & disp. 65. c. 3. in princ.

Ad tertium respondet P. Vazquez disp. 65. cap. 1. ubi docet hanc regulam, cum iura parium sint oblectra, faciendum esse non esse oblectra illi alteri regulæ. In dubio tutior pars est eligenda: & respondendum est priorem illam esse intelligentiam, cum agitur de pena infligenda, posteriorem verò, cum agitur de seruando præcepto, & tunc obseruanda est, ne quis exponatur periculo peccandi: ut dictum est iuxta doctrinam Pontificis cap. 1. de audientiam, de homicidio citato.

Addendum est id, quod diximus de irregularitate, seruandum esse in omni censura, ita ut perseverante dubio, debeat quis ita se gerere, ut contra censuram non operetur: facta tamen diligentia, si non in-

ueniat latam esse censuram contra tale genus peccati, tunc per talem diligentiam liberetur a dubio parum, quia potest generaliter probabiliter asseclum, quo iudicet non esse censuram.

Tandem notandum est id quod P. Vazquez narrant disp. 11. a 65. cap. 1. non esse audiendos aliquos, qui putarent non leuiter sententiam esse veram pro foro interiori, non tamen in foro externo. Itra sententia Abbas, & Hostiensis supra citati, quia forum exterius, & interius eodem modo iudicant, quando consistit de veritate eadem ratione: scilicet verò quodam exterius dicitur sola per assumptionem, secundum alia legata: & probata, & non cognoscitur veritatem.

DUBIVM V.

An in dubio facti censendus sit aliquis irregularis.

dictum est de dubio iuris, restat explicare quomodo sit philosophantur de dubio facti: nam in dubio voti non eodem modo philosophantur Doctores de utraque dubio. videmus in materia de voto, & videri potest apud P. Vazquez 2.2. disp. 65. & 66.

In presenti verò materia prima opinio est etiam in dubio facti non esse hominem habendum irregularem, quia in hoc dubio etiam est verum faciendum esse se ten, cum iura patris fiat obscura, iuxta regulam 168. de regulis iuris.

Secundò qua regula illa, tutior pars est eligenda in dubiis, intelligitur quòdam in altera parte est periculum aliquod: hic tamen non est periculum, quia ex probabilioribus principis iudicare quis potest non esse obligandum: talem hominem, & gerat se tanquam irregularem.

Tertiò probant variis exemplis primam de sumis ex voto: nam in dubio voti non obligatur homo ad implendum illud. Secundum est in dubio de promissione humana facta alteri homini. Tertiò sumitur de pena suspensionis, quæ ipso facto prius fratribus beneficiis, & tamen esset rigor ad id obligare in dubio.

Pro qua sententia citantur aliqui Doctores, qui tamen obscurè loquuntur: vel de dubio iuris, & nō facti, etiam sequuntur

Lib. VIII. Disp. LVIII. Dub. I.

Vazquez expresse Patet Suarez disp. citata, se. dno. 6.

Sed contrarium sequuntur multi. P. Vazquez: 2. disp. 66. cap. 1. ubi assignat regulam generalem, in dubio facti tutiorem partem esse eligendam; quod regula traditur capite, Ad audientiam, & capite, Significasti: 2. de homicidio, ubi in dubio homicidij precipitur abstinendum à ministerio altaris propter dubium, vel suspitionem homicidij; & assignat Pontifex rationem, cum in dubio totior pars sit eligenda. Dicitur autem tutior, in qua nullum est peccatum, aut minus: & eam regulam tradunt Sylvester verbo dubium q. 4. & homicidium 3. q. 1. regula prima, Navarrus in caput, Si quis, de penitentia dist. 7. d. num. 35. Navar. cap. 27. o. 179. & 284. Armilla verbo dilectio nam. 2. & 3. Angelus verbo dubium nom. 1. Covar. Clement. 2. Si furiosus, de homicidio, in prin. n. 3. Doctor est omnia, qui de dubio iuris tra. docuerant & de dubio facti ita censet Toleras lib. 1. r. rap. 52. & putat contineri in citatis capitulis, P. Aulla disp. 2. dubio 3. conclusionem. Et ratio est, quia cum agitur de operatione facienda occurrere dubio, debet quis eligere tutiorem partem, alias exponitur periculo peccandi.

*Toleras.
Aulla.*

¶ Verum respondent aliqui in citatis capitulis esse specialem dispositionem iuris positivi, & ideo non esse extendendam ad alios casus.

Sed contra hoc est: nam interrogatus Pontifex non coadidit ius novum, sed declaravit obligationem iuris naturalis, nam circa factum non debet fluctuare lex, sed pro futuro. Item, quia reddit rationem suam regulam, nempe quia in dubiis tutior pars est eligenda: quæ ratio inepte subinjetetur, si esset filia, & contineretur doctrinam universalem. Et hæc sententia mihi maxime probatur propter citata iura, & rationem factam, quam aliqui ita certam iudicant, ut dñi aut contrariam de dubio facti non esse tutam in praxi, sed severe loquuntur, & ego semper malum derelicti auctoritati Patris Suarez.

Suarez.

Ex dictis infero, falsum P. Thomam Sanchez supra lib. 2. de matrimonio disp. 41. quæst. 3. num. 41. ad secundum dixisse, in dubio irregularitatis esse tutiorem partem eligendam totum ex dispositione iuris

positivi. Et confirmari potest nostra sententia, quia in dubio facti citæ votum communis opinio est obligari hominem ad eligendam tutiorem partem: verbi gratia, est aliquis certus de emissionem voti, & dubitans impleverit, teneat implevere, ne se exponat periculo violandi votum.

Restat responderi argumentis primæ opinionis. Ad primam collat ex dictis dubio præcedentibus.

Ad secundum responderet, regulam illam esse universalem, ut ostensum est.

Ad tertium, quod erat ex variis exemplis, singulariter respondendum est. Ad primum de voto dicendum est, in dubio facti communior est opinio, in docere esse tutiorem partem eligendam, & modò agimus de dubio facti. Ad secundum, si est purum dubium, in materia iustitiae meliorem esse conditionem possidentis, ut supra dicebamus. Ad tertium exemplum respondetur ex doctrina P. Vazquez, eam penam in dubio non esse intelligendam, quia est pena posita delicto certo, & ita pro dubio non potest imponi, scetus vero est, cum agitur de obligatione bene operandi, ne violetur preceptum. Et quod talis pena non sit imponenda, & discriminata, hanc penam, & obligationem bene operandi in dubio facti, bene explicat Toleras, cap. cit. in fine.

Vazquez.

DISPUTATIO LVIII.

De effectibus irregularitatis.

DUBIUM PRIMUM:

De effectu irregularitatis, qui est impedire suspensionem ordinis.

Admis.

D E H A C Materia Patet Suarez disputat. citæ 40. se. dñone 2. P. Aulla disp. 2. dub. 6.

Primus effectus irregularitatis numeratur à Doctoribus impedire suspensionem ordinis, & sumitur ex capite, Curandum

ex

ex cap. Cum vxor am, dist. 34. & aliis capitulis.

Docent autem authores non ita impedire, quia ordinis collatus verum habet effectum, quod si ad hoc egerit, Ecclesia non potest impedire efficaciam sacramenti, quando non pendet a potestate Ecclesie, si materia sacramentalis matrimonii potest irritare, & ubi sit certa conditionibus, quia est contractus, & ratio contractus pendat ab Ecclesia, quæ tamen non potest facere, quod valida contractus matrimonij non sit sacramentum inter baptizatos. Item sacramentum perit entia potest irritare, et non habeat effectum ea defectu iurisdictionis, ad est applicationis materis, quæ pendet ab Ecclesia. Marceri verò, & foris sacramenti Ordinis non pendet a potestate Ecclesie, ut illa possit effectum impedire.

Dicendum tamen est, irregularitatem impedire licitam suspensionem ordinis, & per eam graviter, qui ordinem suscipit cum irregularitate, quia sit contra præceptum Ecclesie iure graui quod. Pater Suarez & ipsa intelligit etiam de suspensione minoris ordinis, quia minores ordines vel sunt sacramenta, vel ea sacramenta.

Addit etiam suspensionem primæ tonsuræ esse mortale peccatum, si persona sit irregularis, quia videtur res grauis, & prima dispositio ad suscipiendos ordines.

Sed potest esse difficultas, an propter hoc peccatum sit aliqua pena canonice. Respondet P. Suarez supra numero 3. non esse in iure specialem aliquam penam, positam propter hoc peccatum.

Item dicendum est, irregularem parcare grauius inuoluendo in ordine ex officio. Ita docet Innocentius in cap. Secale breui, de clauis excommunicato minui, fratre, Cardinalis in Clementina de hominibus, Syluester verbo ordo a quæst. 2. & verbo irregularitas. Nauarri in summa cap. 27. num. 24. Couarrob. in Clementina de falsis, t. parte 3. num. 3. Villadiego cap. 3. num. 14. & sumitur ex capite ultimo de temporibus ordinandorum, & capite, Inquisitionis primo, de auctoritatibus. Ex parte est manifesta, ex definitione irregularitatis, quæ prohibet eam ordinem.

Ad id P. Suarez numero 6. propter hoc delictum non esse aliquam aliam re-

gularitatem, vel censuram impositionem.

Tandem docet hæc, quæ diximus procedere in omni irregularitate ea quacunque causa proveniat.

Vicarius dicit eundem est per irregularitatem non prohiberi actum, etiam sacrum, qui potest per laicum exerceri. Hæc colligitur ex definitione irregularitatis, in qua solum ponitur prohibitio ordinis, vel vici illius.

Sed dubitant aliqui, an irregulari liceat suscipere sacramentum penitentia.

Et senserunt aliqui non licere, ut testatur Cardinalis in Clementina de sepulchris, & colligitur ex Extraug. Inter cunctas, de privilegiis, ubi significatur neminem posse absolueri a peccato, cui est auctora irregularitas, nisi etiam posset irregularitatem tollere: dicitur enim in ea Extraug. nam inconueniens excusatur, ut a peccato absolueretur, qui penitentiam et debita imponere, aut irregularitatis penas peccati sequentem remouere non potest.

Sed communis, & certa sententia est, posse Sacerdotem absolueri penitentem a peccato manente irregularitate. Ita Theologi & Canonistæ in capite ultimo de temporibus ordinis. Nauarri in summa cap. 27. num. 19. P. Suarez cum aliis supra numero 10. quia irregularitas non priuat passus participatione sacrorum. Vnde ex eo quod peccatum habeat adiunctam irregularitatem, non inferretur alie referentiam.

Ex opposito contrariæ sententiæ falsam continet doctrinam, quia sepe potest absolueri a peccato, qui non potest tollere irregularitatem, ut docuit Couarrob. in cap. Alia mater t. parte 3. num. 6. & citata verba Extraug. tunc inter cunctas dicit intelligenda esse de absolute ab irregularitate, non a culpa.

Quæ expositio non videtur satis quadrare in texto, in quo duo illa videntur distinguere.

P. Suarez respondet Pontificem solum loquutum de relictis predicatoribus, & minoribus, & noluisse illis concedere facultatem hancque dispositionem, tam est, quantum ad hoc vocata.

Ex eadem doctrina sequitur, nullum sacrum ministerium & actum esse prohibitum

Suarez.

Suarez.

Alia.

Suarez.

Suarez.

Lib.VIII.Disp.LVIII. . Dub.II.

bitum irregularibus, quatenus per
laicos exerceri potest, verbi gratia,
collationem Baptismi, va. fir. in laico
so necessitate sine solemnitate: ut
doroit Covarrubias in Clement. citatam
1. par. 5. 1.

Tandem in hoc dubio dicendum est, it-
regularitatem non impedire adum, &
viam potestatis iurisdictionis: est com-
munis doctrina Iurisperitorum in caput,
Tanta, de excessibus Prelatorum, & tra-
dunt Theologi non pateri P. Suarez supra
num. 12. P. Anila disp. 2. dub. 6. r. oncl. 7. &
tradiderat Villadiego cap. 3. num. 17. &
ratio est, quia potestas iurisdictionis est
distincta à potestate ordinis, & irregulari-
tas privatur via potestatis ordinis, non via
potestatis iurisdictionis.

Summe.
Anila.

DVBIVM II.

An per irregularitatem eo ipso di-
minuatur Ecclesiasticum bene-
ficium.

IN hac questione refertur sententia
adversentem per irregularitatem pri-
vati hominis in beneficio, & tribuitur
Villadiego de irregularitate capite 1.
Et videtur indicare Covarrubias in
epitome in 4 decretalium par. 2. cap. 6. §.
6. num. 7.

Sed contraria sententia communis est
adversentem, item qui post legitimam col-
lationem beneficium incurrat irregularita-
tem, non privari ipso iure beneficio, vel
dignitate, quocumque illa sit. Ita sentit
Iunco in rapon. Cum nostris de concessio-
ne, Panormi, in caput, Tanta, de excessi-
bus Prelatorum, Navarrus rap. 17. num.
252. P. Henriquez cap. 2. num. 5. P. Anila
supra cap. 3. P. Suarez supra §. num. 15.
Solus autem probari aliquibus argumētis,
quod non omnino conclusum, ut supra ostē-
dit P. Suarez.

Anila.

Probanda verò est, quia talis privatio
beneficii non reperitur expressa in iure
aliquo ergo non est dicendum talem irre-
gularitatem incurrere, Antecedens probatur,
quia nullus textus adductor à Docto-
ribus, in quo talis privatio decretatur,
ut bene vidit Pater Suarez loco allega-
to num. 16.

An verò in aliquibus materiis propter
graves delictum non solum sit impedita pe-
na irregularitatis, sed privatio beneficii
in variis materiis specialiter videndum
est quod si rigor P. Suarez supra num. 20. ve-
ro lex potest, & quomodo privare ipso fa-
cto beneficio, videndum est in materia de
legibus.

Restat difficultas, an irregularitas pri-
vat saltem sanctibus beneficiis.

Afferat Villadiego cap. 3. num. 22. vi-
detur enim supponere irregritatem pri-
vare beneficio, unde & sanctibus illius
privabit.

Communem sententiam sequitur P. Suarez
num. 20. quia a contraria non pro-
bat aliquid, & tamen rōm sibi po-
tēz debet probari manifeste, ut e aliquor
& aliqui dicunt, quod licet per senten-
tiam irregularis privetur beneficio, ta-
men non potest de iure non t. esse si-
cutus in hoc tempore pretérito, quia reueta
erant illius.

Summe.

Et quo sequitur aliquando est, et vi
irregularitatis non privari hominem ad-
ministratione, quod illi consuevit iurari
in beneficiis.

Secundo sequitur, non privari iurifi-
catione soli concenit, quia irregulari-
tas per se non privat iurisdictione, aut vti
iuram.

Tertio inferat, quid dicendum sit de
ministerio, quod Pater huius potest exire
re iura suos subditos. Et quidem de mi-
nistrio dicendum est posse illi assistere,
vel in valium, iuxta decretum Traditionis
solitione 24. rap. 1. de reformatione ma-
rimonij, quia talis praesentia non est
dus ordinis proprius, & reddet modo po-
tēz concedere facultatem alteri Sacerdoti
ut, ut alij in materia monij, quia est adus in
iurisdictione, vel administratione proprii
beneficii, quo non privatur irregularitas, ut
in specie docet P. Suarez supra num. 26.
Et de potestate excommunicationis, quod po-
tēz assistere in iurisdictione, quia non privatur
iurisdictione, ut in specie docet P. Suarez supra num. 26.

Summe.

Alias actus solum in beneficiis in
iurisdictione, quos in iurisdictione Ecclesie est
annexa ordinis, & ideo non potest illum
adum efficere sine peccato.
Deinde si beneficii non habeat in
eligendi, vel praesentandi, non privatur
beneficium in iurisdictione, ut in specie
docet Pater Suarez in pto.
Nacur.

Navarrus cap. 27. num. 244 quia ille non est ab eo ordinatus.

Restat explicare, an per irregularitatem suam quis inhabilis ad beneficium recipiendum.

Aliqui senserunt collationem beneficij factam irregulari validam esse. Ita sensus Sylicus, verbo excommunicatio, num. 4. quem sequitur Nicolaus Plouss de irregularitate n. 39. & 40. regula 4. quia non apparet ius aliquod speciale, quod faciat irregularem, incapacem beneficij recipiendi.

Sed contraria sententia est communis, ita docet Navarrus cap. 25. num. 34. & cap. 27. num. 23. & aliis locis. Conarob. 10. apud Alma mater part. 1. §. 7. num. 1. & §. 8. num. 3. qui alios refert, & videri potest Panormi. in cap. Nisi enim prædictæ de renunciatione, & in cap. Tanta, de excessibus prælatorum.

Solent autem probari hæc sententia ex aliquibus capitulis, quæ nonnulli putant non probare rem efficaciter, quod fuisse prosequitur P. Suarez fr. d. illa 2. num. 3.

Primo adducitur caput, Cum bono, de ætate & qualitate. Sed ibi non est sermo de irregularitate, sed de suspensione ab ordine, & ex vicinis verbis exatus videtur colligi.

Secundo addit hoc caput secundum de clericis non ordinatis ministrante, sed neque ex hoc aliquod colligitur, quia non constat esse hoc de beneficiis obiciendo, neque potest etiam colligi nullitas electionis factæ.

Tertio adducitur caput, Dudum, de electione. Sed non potest ex illo colligi electionem beneficij esse nullam.

Quarto adducitur caput de clericis puniunt in desilio, ex quo solum colligitur electionem esse prohibitam, tamen quod sit nulla, non potest colligi.

Quinto allegatur caput Postulatis, de clerico excommunicato ministrante; in quo tamen non est sermo de irregularitate, sed de excommunicatione, & modo disputamus de irregularitate.

Sexto adducitur caput vicinum de clericis excommunicato ministrante, ubi sermo est de excommunicatione excommunicatione ministrante. Et hoc quod sunt de iure positivo, ab una maneria ad aliam non potest fieri argumentum.

Eadem adducitur Concilium Triden;

tinum sess. 24. cap. 7. de reformatione, ubi de homine dicitur, ut ubi tempore ad sacros ordines promovei possit; neque beneficium Ecclesiasticum ei conferatur. Sed neque ex hoc testimonio potest hæc sententia prædicta probari, quia ex hoc solum colligitur non posse licet conferri non tamen quod non possit valide.

Ex his colligit P. Suarez supra num. 20. 35. primam apud non esse probabilem, & aliter tamen numero 36. secundam esse iuriorem in præiudicium, & probat aliquibus rationibus, quæ hæc rem non concludunt, tamen sunt probabiles.

Primo, quia est communis & recepta sententia.

Secundo, quia iura hunc sensum patiuntur, & vix videtur eam explicasse.

Tertio, quia irregularitas est impedimentum ordinis, & videtur potius ad impedimentum, etiam collationem beneficij.

Quarto, quia videtur esse nulla electio ex defectu voluntatis in eligente, si irregularitas sit occulta, & non manifestetur conferentibus.

Et addit aliqui irregularem, eo ipso quod sit inhabilis ad ordines suscipiendos, si conditionibus legibus de suscipiendis non beneficiis dicitur, propter officium.

Ex doctrina vero prædicta possum solui aliqua dubia, quæ solum pendunt ex eo, an sit valida, vel nulla prædicta electio beneficij, ubi quædam hæc erit vnicuique philosophari iuxta suam opinionem.

Solum restat explicare, an irregularitas possit vitiositate non modo per se, sed in ordine ad absolutionem, sit ramentum.

Alqui absolute negant, quia illa absolutio est actus ordinis ex parte potestatis, & absolute, non habet iurisdictionem ex parte materiam. Ita sentit P. Auila disp. 2. de oblo. c. 6. c. 1. 7.

P. Suarez supra num. 4. docet primò, habentem iurisdictionem ordinariam non amittere illam per irregularitatem ipso facto, quia non amittit beneficium.

Tertio docet non posse irregularem iurisdictionem suscipi, quia est prius tunc executione ordinis.

2. 1. 1. 2.

Auila.

Suarez.

Quarto docet probabilis sibi videri alicuius absolutionem esse validam, quantum est ex vi potestatis, quia minister vere habet potestatem ergo si ponitens sit recte dispositus, non deest aliquid, quod pertineat ad substantiam sacramenti & affirmat ita sensibile, viros doctos, quibus eum rem hanc consultis.

Quinto docet idem iudicium esse de habente hanc jurisdictionem delegatam, quia non consistit ipso facto amittere jurisdictionem. Mibi vero videtur primo, secunda ignorantia penitentis non posse validam esse absolutionem, quia peccator graviter peccat absolutionem ab eo, quem scit non posse illam confecti sine peccato graui.

Secundo, si accedat penitens bona fide existimans illum Sacerdotem posse absolueri, quis est reprobatus ab Ecclesia, & publice exerceat officium suum, probabilis est in hoc, & certa sententia Parris Suarez, quod sit valida absolutio.

DISPUTATIO LIX.

De his qui possunt contrahere irregularitatem, & formam ferendi illam.

DUBIUM PRIMVM.

Qui possint contrahere irregularitatem.

IN Hac materia prima regula sit notum esse capacem irregularitatis, qui ex institutione Christi non est capax ordinis. Ita Sotus 4. dist. 25. qu. 1. t. 2. P. Suarez disputat. 40. sectione 7. quia irregularitas est privatio quoddam respectu recipiendi ordinis sacramentalis privatio autem supponit capacitatem in subiecto.

Ex qua doctrina sequitur primo, secundam non esse capacem supererogantis irregularitatis, quia iure diuino est incapax ordinis. Christus enim solum viros ordinavit Sacerdotes, quod secundum iur

prosequitur P. Suarez disp. illa 40. sect. 1. & ex insinuo P. Vazquez tomo 3. intentionem partem disp. 45.

Secundo sequitur, hominem non baptizatum non esse proximè capacem irregularitatis, qui ante baptismum non est proximè capax sacramenti quodlibet.

Tertio sequitur quod aliud est de his qui baptizati sunt, tamen aliquo impedimento sunt impediti ad ordines, si demum impedimentum sit contra substantiam sacramenti, non tamen irregularitatem, quoniam incapaces sunt ordinis si verò non sit tale impedimentum, capaces sunt ordinis, & irregularitatis.

Secunda regula generalis est, omnis vir capax ordinis, est capax irregularitatis. Hoc supponit Doctores, & iura, & intelligitur si habeat superiorum, in quo possit statui irregularitas.

Hoc loco possent aliqua disputari, quæ ex dictis de censuris faciem habent solutionem. Vnum est, an homo habens vnam irregularitatem, possit aliam contrahere. Alterum est, an Pater Summus possit incurri irregularitatem, ut est impedimentum iure constitutum, de quibus constat quid dicendum sit.

De Episcopis verò, & aliis subditis Summo Pontifici, satis constat posse contrahere irregularitatem.

Solum posset queri, an per legem irregularitatis comprehendatur Episcopi, licet eorum non fiat mentio. Questionis causa sumi potest ex capite. Quia periculosum, de sententia excomm. Sed dicendum est, eos comprehendere, quia in dicto capite solum fit mentio suspensionis, & interdictorum, ut per generalem sententiam non comprehendantur Episcopi sed non fit mentio irregularitatis.

Non mo lateo contrariam sententiam sequi Martij libro 4. de irregularitate capite 1. summi 7. putat enim prædictum caput extendendum esse ad irregularitatem, sed inquit

hæc fundamentum

ad idem

(2)

ad idem

ad idem

ad idem

ad idem

DV

DVBIVM II.

Qua sunt verba, per quae inducitur irregularitas.

Ponendum est, verba quibus imponitur irregularitas, debent significare canonicum impedimentum ipso facto incurrendum. Est communis sententia Doctorum sine controversia, nam hanc legem ratione talis legis requirit talia verba ad significandum peculiarem effectum. Secundo certum est, etiam debere hanc verba significare hoc impedimentum canonicum, non quomodocumque, sed ut ab alijs distinguatur.

Ex his quae certa sunt apud Doctores, colligitur primum, quando lex loquitur de poena, quae non incurritur, non esse sententiam de irregularitate: quia talis lex loquitur de poena imponenda per iudicem, quod in irregularitate non contingit.

Circa hanc regulam duo possent effici hoc loco: alterum est assignare aliquos exempla irregularitatis laici in iure, sed res est facilia, & legi potest P. Suarez supra dictum 3.

Alterum, generaliter ostendere, quando verba significant poenam statim imponi, vel esse per iudicem ferendam. Anchora in materia de legibus, & legi potest Tiracallius in legem, Si vquam; C. de renovandis donis laicis, ubi semper consideranda sunt omnia verba legis, an significant aliquid faciendum per verba de futuro, vel aliquid de praesenti ipso facto. Legatur P. Suarez disp. 3. de censuris sect. 2.

Secundo dicendum est, solam privationem vltis ordinis non esse signum irregularitatis. Nam degradatio, seu suspensio perpebit dicit hanc privationem; & tamen non sunt irregularitates. Quam regulam tradit P. Suarez supra dictum 5. & explicat fufte.

Vnde consideranda sunt alia verba iuris, & materiae legis, ut possimus indicare, an tale impedimentum sit irregularitas.

Et ideo videndum est, an dicatur talis poena tolli per dispensationem: nam si censura tollitur per absolutionem, irregularitas per dispensationem. Rursus per cen-

sura est, an imponatur tale impedimentum sine culpa. Censura enim non imponitur sine culpa; irregularitas vero aliquid qua imponitur sine culpa, ut ex dicto cecidit de irregularitatis speciebus intelligitur. Facilia alia notat P. Suarez supra.

Suarez

DISPUTATIO LX.

De ablatione irregularitatis.

DVBIVM PRIMVM.

An possit irregularitas tolli sine dispensatione.

Aliqui Doctores docent, irregularitatem tolli posse vel per baptismum, vel ingressum religionis, vel per dispensationem.

Sciendum autem est, aliquos Doctores negare per baptismum tolli irregularitatem: Alij generalem hanc distinctionem addunt, quae videtur confirmari a Basilienensi synodo, ubi alij distinctionem vident de irregularitate procedente ex culpa, vel alia de causa.

Alij aliam distinctionem adducunt, quod non possunt tolli irregularitates quibus dispensamus de speciebus irregularitatis.

Pater Suarez disputat in questione numero 2. docet in homine baptizato non habere irregularitatem ratione precedentium peccatorum, vel aliorum, nisi aliter sit iure dispositum. Sed non possimus rem ex hoc explicare, nisi explicemus varias species irregularitatis. Soli est notandum quod supra diximus, ante baptismum non contrahi irregularitatem per actum prout in illo stato ante baptismum elicitum.

Circa secundum modum de ingressu religionis notandum est, aliud esse irregularitatem tolli per religionis ingressum ipso facto absque alia dispensatione, aliud vero irregularitatem prius contractam fieri dispensabilem per religionis ingressum, per illius Praestium.

Rationes possumus loqui, vel de iure communi, vel ex privilegio.

Suarez

Et circa ius commune vatiz sunt sententiar: & prima est assertio omniem irregularitatem tolli per professionem religionis. Ita sentit Glossa in caput, Cum de parati, de iudiciis. Sed hæc opinio irrationabilis non videtur habere fundamentum in iure, nullum enim adducitur manifestum ius.

Alij distinguunt de irregularitate contrahendam ex peccato, vel sine illo, & docent primam non tolli per ingressum religionis, & secundam, postea tamen illam sentit Glossa in caput secundum de apudatis, sed neque hæc sententia probatur sufficienter. *in iure. 99. 118. 119.*

Alij docent generatim nihil posse asseri, sed spem dependum esse, eam irregularitatem tolli per ingressum religionis, cum fuerit hoc concessum per ius. Ita docent Panormitanus in cap. 1. de apostatis numero 7. quia quando ior de hoc loquitur, non loquitur in generali, sed in particulari, ut constat ex cap. 1. de filiis presbyterorum, & ita in singulis irregularitatibus consulenda sunt iura, & ita sentit Angelus, & Sylvesterus verbo Irregularitas, & Armilla numero 188. addidit verò Sutor 4. distinct. 25. quælibet articulo 3. de facto in religionibus observari, ut omnis irregularitas per religionis ingressum tollatur, excepta illa, quæ ex bigamia, & ea, quæ ex homicidio voluntario contrahitur, siue hoc fuerit obnoxium ex iure communi, siue ex consuetudine, & privilegiis: quod dicit de consuetudine admittit Patet Suarez supra numero 3, & quatenus ad ius commune dicit nullum esse tale, quatenus ad privilegium, docet consulenda esse verba privilegij.

Reitat aliquid dicendum de ablatione irregularitatis per dispensationem.

Re est generalis regula, irregularitatem tolli posse per dispensationem, non tamen per absolutionem, est communis sententia Doctorum quatenus ad primam partem, quia in iure potest fieri dispensatio, verò aliquæ sunt excipienda, dicimus agentes de irregularitate, quæ oritur ex bigamia. Secunda pars etiam est communiter recepta.

Secundò dicendum est, ut dispensatio habeat locum, necesse est, ut causa irregularitatis duret, quia aliud deficiente

causa cessat irregularitas, neque est necessitas dispensatio, ut constat.

Ut verò hæc doctrina sit obligatoria, non candum est irregularitatem aliquando habere causam, quæ semel posita in rerum natura non potest deficere. Sicut illa quæ imponitur propter homicidium voluntarium, habet eam causam, quæ iam non potest deficere: idem iudicium videtur de omni irregularitate, quæ imponitur ob delictum aliquod.

Aliæ verò sunt irregularitates, quæ temporalem habent causam, & solum potest pro tempore, quæ causa permanet, & ita si causa cesset, non erit necessitas dispensatio, ut constabit ex dictendis de irregularitate.

Alij sunt irregularitates, quæ habent causam, quæ iocundum non potest naturaliter cessare, inserendum verò potest naturaliter deficere, sicut est infirmitas, vel defectus corporalis.

Solent assignari modos alias asserendi irregularitatem per abrogationem legis, quæ illam inducebat, verbo, gratia, si auferatur lex Ecclesiæ, quæ illi gironos facit irregulares.

Ecce est ablata lege manifestum est, non contrahi irregularitatem quondam contrahendam. Secundò certum est, cessare iam contrahendam, quia hoc impedimentum est inductum sola lege Ecclesiæ propter aliquam causam, & ita si cesset lex per abrogationem, non inducitur, neque potest contrahi irregularitas illa.

Sed potest obijci, si quis contraxit excommunicacionem, etiam si auferatur lex, indiget absolutione: ergo qui contraxit irregularitatem, eger dispensatione, etiam si auferatur lex, quando iam est contrahenda irregularitas. Propter hoc argumentum posset aliquis excludere ad irregularitatem semel contrahendam necessariam esse dispensationem, etiam cessante lege, vel ad excommunicationem contrahendam non esse necessariam absolutionem, ablatam lege, ita ut abrogatio legis sit virtualis absolutio à censura excommunicationis.

Nihilominus potest assignari disparitas, quod irregularitas sit inhabilitas in tota sua essentia pen-

dens à lege,

(1.)

DUBIVM II.

In quo sit potestas dispensandi in irregularitatibus.

Ante probandum est hanc potestatem esse in Ecclesia, ut constat ex v^o Ecclesie, & est valde necessaria ad regimen praeceps Ecclesie. Secundo notandum hanc esse à Christo traditam. Tertio probandum est esse potestatem iocundationis, & peccati episcopi.

Huius praemissis certum debet esse hanc potestatem esse in Summo Pontifice, in quo est potestas condendi leges Ecclesiasticas, potestatem acceptam immediate à Christo, quae est suprema Ecclesie potestas, de quo nullus Catholicus dubitat, & constat ex perpetuo v^o, & traditione Ecclesie. Cum ergo irregularitas sit de iure positivo Ecclesiastico, poterit Pontifex in ea dispensare.

An vero ad talem dispensationem requiratur causa communis, quaestio est, & explicanda in materia de legibus circa omnem dispensationem legis humanae.

Secundo dicendum est, iure ordinario non posse Episcopum dispensare in irregularitatibus: est communis doctrina, & v^o Ecclesie ostendit, quia in regularitate lata est à Pontifice Summo, & non potest inferior potestate ordinaria dispensare in lege superint^{ta}.

Deinde notandum est, quando possit Episcopus dispensare in aliqua irregularitate, quod in specie dicendum est in sequentibus disputationibus, cum occurrat sermo de speciebus singulis irregularitatis.

Duo tamen possumus hic advertere: vnum est, iura posse Episcopum in aliqua irregularitate dispensare, quando in ipsa lege hoc expre^{ss}atur.

Secundo sciendum est, in Concilio Tridentino sessione 24. c. 6. de reformatione concedi Episcopis, ut dispensare possint in omnibus irregularitatibus excommunicato articulo pronuntiatis, excepta quae dicuntur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis deducendis ad forum contentiosum, quem locum Concilij explicabimus agentes de irregularitatibus in articulo 1. & 10. c. 1. §. potest Pater Suarez disputatione 41. sessione 2. à numero 6. Patet Vazquez prima secunda disputatione 94. numero 24. disputatione 2. h. d. 29. & numero 45. & disputatione 124. articulo 4. & Patet Thomas 34. h. d. in 3. q. 1. d. 2. capite 21. de quo supra disputatione 25.

Solum restat hoc loco aliquid dicendum de forma seruanda in dispensatione, & in iure nulla certa forma est.

Est autem necessarium ad dispensationem signum aliquod externum, quod significet voluntatem dispensandi eius, qui potest dispensare pendet enim dispensatio à tali voluntate, ut constat.

Item si dispensatio fiat in vna irregularitate determinata, debet signum externa species hanc significare, nisi generalibus verbis concedatur dispensatio omnium irregularitatum, quae quis habet.

Tandem circa hanc dispensationem observanda sunt generalia principia de dispensatione, ut iudicetur an sit, vel non sit valida, & licita. Legatur P. Suarez dispens. 41. sess. ultima.

Hic posset disputari, an irregularitas tollatur per baptismum, de quo aliquid dicemus agentes de interst^{itate} extra ex bigamia. Legi potest Pater.

Aquila parte 7. dispensatione 16. d. dubio 2.

(3.)



LIBER NONVS

De irregularitate in specie.

DISPUTATIO LXI.

De irregularitate orta ex aliquo delicto circa usum

Sacramenti.

DE BIVM PRIMVM

De contrahatur irregularitas per
indebitam suspensionem

Baptismi.

Sanctus



Hac materia late disputat
Pater Suarez tomo 3. in 3.
parte disp. 31. sectione 6.
& tomo de censuris disp. 42.
sectione 1. & aliqui tractant

Vazquez

In materia de baptismo ad questionem
46. 3. parit Pater Vazquez tomo 2.
in tertiam partem circa eam questionem
disputat. 146. In fine nolum de irregulari-
tate hac disputat, sed promissio de
ea dicendum in tractatu de irregularita-
te. Legatur Toletus in summa libro 2.
cap. 65.

Secundum est ante omnia rebaptiza-
tum manere in regularem, cap. Hos quos,
de consecratione dilib. 4. & caput. Qui his,
eadem dilib. & in hac ultimo capite dicitur,
Qui baptizatus est bis, secundum cano-
nes ordinari non potest, sed ut notant
aliqui Doctores, illud caput non habet
per se auctoritatem inducendi hanc irre-
gularitatem, quia non est alicuius Concilii
generalis, vel Summi Pontificis, sed de-
sumptum ex penitentiali Theodori cap.
14. vel apud Gratianum lib. 4. Decret. cap.
51. apertum videtur colligi hac irregulari-
tatem ex epistola 1. Felicis III. cap. 5. &
habetur cap. quoniam quilibet 1. q. 7.

Sed dices ibi solum fieri mentionem
de his qui alibi quam in Ecclesia Catholi-
ca rebaptizantur. Verum hoc nullus est
momentum, quia talis lex generaliter de
omnibus intelligenda est semper, ut usus
Ecclesie prae nit. Vade in Concilio Car-
thaginensi quimo, cap. 11. & habetur ca-

pit. & hi mandati dilib. 40. ubi absolute im-
ponitur hac irregularitas, & in Concilio
Tolet. 4. & 18. & habetur cap. quoniam alio
quo dilib. 51.

Circa quam irregularitatem dubitari
potest, an contrahatur ab his qui igoo-
rant rebaptizantur.

Aliqui Canonistae sentiunt, ut re-
fere Comaribus in Clem. si fortissus in
principio num. 3. & indicat Richardus
dilib. 6. in tit. 4. quae 1. Paludan. quae 4.
artic. 5. Anconius 2. parte titulo 14. caput.
13. §. 122. Nicolaus lib. 3. de irregulari-
tate capite 1. 41. & probatur ex cap. Qui
his citatum, dicitur enim in eo capite,
etiam illum, qui ignoranter baptizatur
his, incurrit hanc irregularitatem, & vi-
detur sermo de ignorantia in iurabili, non
dicit illos pro eo facto non indigere pen-
itentia.

Secundo potest probari ex capite, Qui
in qualibet citato, ubi dicitur rebaptiza-
tos in qualibet aetate manere irregula-
res, ergo signum est hac irregularitatem
non esse poenam, & ita non requirere cul-
pam.

Sed contraria sententia est, compa-
mus multorum illam tenet Scotus 4. di-
stinct. 6. quae 8. Navarrus caput. 27. que-
stio 2. 4. 6. 8. Suarez 3. tomo in 3. parte
disp. 21. in fine, & in fine, qui alios ci-
tat, Comaribus loco allegato, & pro-
banda est hac opinio quia non est talis
irregularitas expressa in iure, nam pri-
mum caput allatum pro contraria opi-
nione non habet auctoritatem, ut do-
cetunt multi Doctores, & sequitur Pa-
ter Suarez supra, & Toletus caput. 65.
omittit aliam explicationem, quae inue-
nitur potest in Tolet. cap. 65. & aliis. Aliud
caput intelligi potest de ignorantia cul-
pabili.

Doce

Sanctus

Docet deinde Pater Suarez tomo de censuris disp. 42. sect. 1. non incurrere hanc irregularitatem, qui propter mentem aliquam permitteret se baptizari sine ulla animo suscipiendi iterum baptismi, quia in hoc casu non est formalis re-baptizatio ex parte baptizati, & pœne sunt restringendæ: quod licet sit probabile pro interloquio in foro exteriori si agnoscatur eadem re-baptizatio, tamen abitur irregularitatis.

Addit P. Suarez fritione illa pœnâ, per novam re-baptizationem cum peccato contrahi novam irregularitatem, quia quoties multi pluresque culpa. ob quâ tunc ipso imponitur irregularitas, multiplicatur ipsa.

Secundò principaliter dicendum est, extra casum re-baptizationis, si baptismus suscipiatur à ministro catholico, non innotetur irregularitas per suspensionem baptismi cum peccato, quia nulla est lex imponens talem irregularitatem.

Sed oportet explicare, an hoc si verum etiam in suscipiente fidei baptismum.

Et hanc manere irregularitatem, affirmat Maiolus lib. 3. cap. 7. sed non adducit ius aliquod, & ideo audiendus non est.

Alij dicunt manere irregularitatem, qui differunt suspensionem baptismi usque ad articulum mortis, quia ita habetur in Concilio Neorasiensi capite 12. & habetur capit. 1. disputat. 57. & confirmari potest ex Leone Papa epistola ad Fabrum apud Euseb. libro 6. historię capite 32. & hunc casum admittunt Antonius 3. parte titulo 18 capite 6. & 2. Angelus verbo irregularitas numero 53. Sylvest. questione 21. Pater Suarez disp. 42. sect. 1.

Addit verò in eodem capite hunc in duobus casibus posse ordinari. Primò, si pœnâ fuerit suspensionem per offensionem fidei, & reiglonis. Secundò, si necessitas ministrorum urgeat.

Restat explicandò, an in his casibus requiratur dispensatio. Aliqui indicant non esse necessariâ, alij requirunt dispensationem Summi Pontificis. Ita Maiolus supra cap. 3. sed contra hoc videtur, quod non apparet limitatio eius capituli aliquis momenti, & ideo Angelus, Sylvest. & Antonius censere sufficere dispensa-

tionem Episcopi, & sequitur P. Suarez supra omni.

Sed hoc videtur libere dictum, & sine idoneo fundamento: unde probabile videtur non esse necessariam dispensationem, ut Glossa in illud caput significat. Dorer autem Toletus capite citato in fine, hanc irregularitatem non esse in vfu.

Alios casus ponitur, si quis in loco, ubi peregrinetur, & est incognitus, baptizetur, de quo erat Canon 24. Concilij Eliberitani, & apud Gratianum, capite 7. Omnes 97. dist. omnes qui peregrini sunt in peregrinatione fuerint baptizati, eo quod eorum minime sit contra vitam, placuit ad Christum non esse promittendos in alia provincia. Circa quem textum Pater Suarez supra numero 9. notat primò hanc irregularitatem non induci ob baptismum, sed ob motus incognitorum, qui ordinandus est, quod fides explicat.

Alius casus est, quando dubium est de aliquo, an sit baptizatus in Patre suo, dubio, non est ordinandus: sumitur ex capit. Placentide consecratione dist. 42. docet autem P. Suarez supra numero 10. hanc irregularitatem non esse in rationem, sed esse impedimentum ex iure naturali, quia si ante tali dubio non debet quis exponere se periculo faciendi irritum sacramentum. Ordinis. Quale verò debeat esse hoc dubium, petendum est ex communis doctrina de conscientia dubia.

Alius casus est de his, qui baptizantur ab hereticis, hoc enim solo non impeditur ad recipiendum ordines, ut regulatur ex capite, Venitum est, 1. quæst. 1. & capit. Qui in quolibet 1. quæst. 7. Cetera casum huius irregularitatis potest legi P. Suarez supra sect. 2.

DVBIVM II.

An per indebitam susceptionem alius sacramento incurratur irregularitas.

DE Sacramento Ordinis species mi dicemus infra, de aliis verò dicemus

Summ.

Telam.

Summ.

17122

17122

Summ.

Summ.

Summ.

est per nullius sacramenti susceptionem indebitum incurri irregularitatem. Ratio huius est, quod iure nulla sit lata talis irregularitas.

Sed oportet exactius rem explicare, & videndum est, an per iteram receptionem sacramenti Confirmationis incuratur irregularitas.

Prima opinio est affirmantium; quam sequitur Nazarius capite 27. numero 247. Maiolus lib. 3. de irregularitate capite 23. quibusque se fecit, & dicit esse communem Canonistarum, cum Glossa, si in caput. Disputum est, de consuetudine, dist. 5. c. 1. §. 1.

Sed contrariam sententiam docuit P. Suarez tom. 3. in 3. parte. disputat. 38. sect. 1. cum Soco; Coarctobius, & multis aliis, & sequitur de consuetudine dist. 42. sectione 2. numero 2. quia cuius iure lata est talis irregularitas.

Circa sacramentum Eucharistiae bene docuit Pater Suarez sect. 1. ciata, ob solam repetitionem susceptionis, etiam indignam non incurri irregularitatem. Licet quando ministrat est qui suscipit, ob ministerium sit, ad hunc irregularitas in aliquo casu, ut constabit ex dicendis, & legi potest Pater Suarez supra. sectione 4.

Circa sacramentum Pœnitentiæ certum est, ob illius repetitionem non incurri irregularitatem; sed scilicet propter eos, qui olim faciebant pœnitentiam publicam, & solemnem, non possunt tempore pœnitentiæ suscipere ordines, capite 2. Ex pœnitentibus distinctio 30. de qua irregularitate multa docet Maiolus lib. 3. de irreg. cap. 2. §. 3.

Circa quod bene P. Suarez docet aliam esse publicam, aliam solemnem pœnitentiam, ut explicat Bellarminus tom. 4. lib. 2. de pœnitentia capite 2. r. c. cap. 2. & docet per solem pœnitentiam solemnem iurata irregularitatem. Legatur P. Suarez loco citato ad num. 3.

Deinde pro indignitate receptionis, ante repetitionem sacramenti. Est remota, vnde non est talis irregularitas.

Circa Matrimonii sacramentum certum est per indignitatem susceptionem non incurri irregularitatem; quomodo vero per secundas nuptias contrahatur talis irregularitas, constabit ex dicendis.

conditio infra de irregularitate in specie.

DVBIVM III.

An per illegitimam ordinis susceptionem incurretur irregularitas.

Mulci casus referuntur à Doctoribus, in quibus incurritur irregularitas propter indebitum modum suscipiendi ordinem.

Unus est, quando quis suscipit ordines ab Episcopo, qui renunciat Episcopatum, quantum ad locum, & dignitatem, iuxta caput vnicum de Episcopo, qui renunciat, dist. 2. c. 1.

Secundus est, quando quis ordinatur ante legitimam aetatem. Tertius, quando quis ordinatur ab Episcopo alieno, sine licentia proprii. Quartus, quando quis recipit ordines extra tempora; hoc dispensatione. Quintus, quando ordinatur non servatis temporis interstitiis. Sextus, quando quis ordinatur per saluum; de quibus diximus in materia de suspensione.

Alius casus est de eo, qui ligatus censura suscipit ordinem; sed hic potius tenetur suspensionem, quam irregularitatem, ut bene notavit P. Suarez disp. 42. sect. 1. num. 2.

Sed est periculis casus de eo, qui habens irregularitatem ordinem suscipit; hanc enim nonnullam aliam irregularitatem incurrit sententiâ nonnulli in caput, & possit r. dist. 56. & sequitur Maiolus lib. 4. cap. 33.

Sed P. Suarez loco citato ait non incurri iduam irregularitatem, quia talis imponitur ei, qui est solus ligatus suscipit ordinem; irregularitas vero non est censuræ, ut supra diximus.

Deinde queri solet, quid sit dicendum de ordinato ab Episcopo excommunicato, vel suspenso, & dicendum est non incurere propriam irregularitatem, sed suspensionem ab executione ordinis, ut docet Pater Suarez sect. citat. numero 4. ubi docet idem esse de eo, qui ordinatur ab Episcopo irregulari, quia ius disponit generaliter, ut qui

non habet vsum ordinis, non possit illum conferre.

Alius casus est, quando quis fertur ordinatur, dicitur vero fertur ordinari, qui non examinatur neque admissus suscipit ordines, vel quando fertur, ut alius examinetur, & ipse non illius & non tunc suscipit ordines, & hęc irregularitas colligitur ex cap. 1. de eo qui fertur ordinatur, dispensatio vero huius irregularitatis committitur Episcopo cap. 1. & ultimo, tunc locutur cum duplici conditione prima, ut non fuerit denunciatus ab Episcopo, vel Archidiacono, vel alio ministro mandante, ut nullas se fertur ingerat sub pena excommunicationis ipso facto incurrendam in hoc enim casu non potest Episcopus dispensare, nisi aut religionem ingreditur, aut faciat ibi condignam penitentiam, quæ est prima conditio.

Alius casus solet referri de eo, qui litteram suscipit eundem ordinem, ita sentit Anton. 3. p. titulo 18. cap. 6. §. 3. Nauar. ros in summa cap. 27. num. 247. Maiolus lib. 3. de irregularitate cap. 15 & solet hęc irregularitas colligi ex cap. 1. dist. 68. ubi nihil dicitur de irregularitate. Citatur etiam textus in capite Saluberrimum 1. questione 7. Sed ibi non agitur de clericis, qui iterum sunt ordinari, sed de his qui ab heresi reuertuntur.

Eideo contrariam sententiam putat veram P. Suarez sectione 3. citat. nom. 6. quam tradiderat Scoros 4. dist. 74. quæst. 5. Palad. ibi Gabriel, & alij, quos refert, & sequitur Contrarius. Clement. si furiosus in priu. nom. 8. ubi licet loquatur de Sacramento Ordinis, eadē ratio debet esse, quia in iure non est expressa alia irregularitas.

Alius casus assignatur, quando quis existens in peccato mortali publico suscipit ordines: ita Maiolus libro 5. capite 1. & alij, sed non habetur expresse in iure, ut bene explicat Pater Suarez supra nom. 7.

Alius casus refertur quando quis ordinatur ab Episcopo non baptizato, vel non consecrato ita Maiolus lib. 4. cap. 27. & 28. & 29. sed nullum erat ius, & ideo contrarium est verum, item assignatur casus, quando clericus ab Episcopo omnino illegitimo ordinatur ita Maiolus lib. 4. cap. 31. sed nullum est ius positum, quod in-

dicat hoc irregularitatem, iure vero naturali non est tale impedimentum aliquod.

Item dicitur irregularis qui ordinatur ab Episcopo idiomatico, id est, verbi gratia, si Latinus ordinetur a Greco, vel Grecus a Latino. Ita Maiolus lib. 4. cap. 32. & probat ex cap. Cum secundum, & capite, & parte, de temporibus ordinandi, sed in priori cap. id prohibetur, sed talis pena non imponitur in alio cap. nec est sermo de hac materia.

Vltimus dicitur irregularis, qui ordinaretur a duobus Episcopis, uno profertente formam, & alio ministrante materia. Ita Maiolus supra cap. 3. quod refertur P. Suarez supra quia si hac diversitas sit in ministrantibus, Sacramentum est nullum, si vero in accidentalibus, est sacra irregularitas.

DE VBIUM III.

An per indignam ordinis usurpationem incurratur irregularitas.

memoratur irregularitas.

Sensus est de administratione ordinis, quem quis non habet.

Et dicendum est incurrere irregularitatem eum, qui ministrat in ordine, quem non habet. Ita colligitur ex capite 1. & 2. ubi clericus non ordinatus ministrante.

Difficultas vero est, an maneat suspensus non solum ab executione eius ordinis, quem usurpat, sed etiam ab alijs prius susceptis, in quo variæ possunt esse opinioniones contrariæ: & P. Suarez supra dispensatione 4. dicit esse probabiles, sed si bi probabiles viderent quod solum maneat suspensus quantum ad executionem ordinis usurpati, quod cap. 2. citato indicatur. Notandum vero est in titulis capitibus esse sermonem de eo qui ministrat in ordine superiori, quem quandoque suscipit.

Item notandum est, ad hanc irregularitatem duo esse necessaria alterum, ut ordinetur non sit susceptus, vel quia omnino non est susceptus, vel quia solum exteriori putatur susceptus, sed non est, licet in secundo hoc casu potest ignorari

Summa

ram, et excusatur, sed solum verò de defectu accidentalis ceremoniæ non videtur lata irregularitas legatur P. Suarez supra numero 12.

Aliter est in ministeriis aliquibus eius ordinis usurpatis, circa quibus notandum est non sufficere ministerium, quod per sacros exerceri potest, ut bene Pater Suarez supra numero 14 nam capita torquentur de ministeriis proprio ordinis fieri.

Difficultas verò est, an sufficiat usurpare actum ordinis ministerii assignat Pater Suarez supra numero 15, & probat ex capite 1. de clerico non ordinato ministerii, ubi dicitur: Si aliquid diuina officia exercuerit, & rament officia ministerii ordinis sunt divina officia.

Constatum docuit Syluester verbo irregularitatis quæstione 12 & Angelus verbo irregularitatis, numero 36. & est probabile, & tenendum, quia caput citatum potest explicari de Officio diuino ordinis sacri.

Item necessarium est, ut ministerium fiat cum peccato, quia irregularitas hæc imponitur rationem penam. Item requiritur, ut actus sitio, & non iocis causa fiat, ut Doctores communiter sentiant.

Dubitant verò aliqui, an sufficiat actus externus sine intentione faciendi actum actum verum, de quo legi potest P. Suarez supra à num. 17. & dicendum est sufficere ralem actum, quia si serio fiat, verè est voluntas illud facientis vnde vix potest intelligi quid operetur voluntas non faciens, si verum actum, quando ille non est Sacramentum & idem habet locum in ministracione Sacramenti, quia non ordinatus non potest verum facere sacramentum, imò non est necessarius animus faciendi verum sacramentum. Ponitur autem hoc cum, qui sic operatur, esse incapax irregularitatis: aliis non incursat illam.

DVBIVM V.

Quando per indignam administrationem sacramenti incurritur irregularitas.

IN Hac quæstione dicendum est primo, quando clericus ligatus censura

exerceat actum ordinis, Verbi gratia, si sit excommunicatus, ut constat ex dictis de censuris in specie, & legi potest P. Suarez disp. 42, sect. 6.

Secundo dicendum est, per indignam administrationem ordinis non incurrit irregularitatem, quando non est ad ministrario contra censuram Pater Suarez supra.

Sed Magister lib. 3. cap. 1. 8. assignat alios quos casus, qui videntur contra hanc sententiam conclusionem, de quibus agit P. Suarez disp. 42, sect. 5.

Primus est, quando quis exerceat ordinem contra preceptum sui superioris, etiam si sit nullum, si sit notariè, & publicè impositum, quod solum probat ex quibusdam Summis.

Sed nulla talis irregularitas habetur in mente, & ideo non est audiendus Maior.

Secundus casus, quando prohibitoria posita est sub pena excommunicationis ipso facto, cum non sit hoc in iure expressum, non est adincedenda sententia Maior, ut bene P. Suarez supra: & ecce in prædicto euentu ille non violat censuram, sed violat preceptum, & contra hoc censuram.

Tertius casus assignat de eo, qui propter delictum suspendendus est secundum iuram, & enim celebret antequam suspendatur, dicitur manere irregularis.

Verum si illa prohibitio non est censoria, non incurrit irregularitas per violationem precepti, neque oppositum probatur iure aliquo expresse.

Quartus casus est de sacerdote faciente sacramentum sine altari consecrato ab Episcopo, nam capite, Nullus Presbyter, & 2. de consecratione dist. 1. ubi talis clericus degradari precipitur, sed in illis capitulis non imponitur ipso facto depositio, sed ferenda est, & ideo non colligitur ex illis irregularitas ob prædictum delictum.

Quintus casus assignatur ab eodem Maiolo de sacerdote, qui hominem excommunicatum admittit ad Ecclesiasticam sepulturam, & probat ex Clemente 1. de censuris, sed ibi ille sacerdos excommunicator, de irregularitate verò nihil fit.

Sextus casus assignatur ab eodem auctor

thores lib. 3. cap. 25. num. 6. ubi docet faccedorem iurari et irregularitatem, qui pro persona vineat missam defensori dicentia in Concilio Tolitano 17. c. 5. 1. 1. cerda hoc faciens de proprio grada deponitur, verba autem Concilij sunt: *A proprio deponatur grada, quia, verba sententiam continent forem iam, non latam* & ideo, ut docuit P. Suarez supra sectione vltima causa sexto non conuenit irregularitatem.

Septimas casus in quo dicitur fieri irregularis, qui celebrat pratermissio totum in Ecclesia in celebrando, & sacrificando, ita Maiolus libro 3. capite 26. numero 5. qui nullum eis asserit. Sed merito

Suarez. P. Suarez docet non esse irregularem, quia non habet eas irregularitates in iure.

Ostiendit licet irregularis Episcopus, qui male utitur potestate sua in conferendo ordines. Sed hoc etiam non probatur certo in re, & ideo non est audiendus Maiolus lib. 4. cap. 1. num. 10.

Vltimo licet referat irregularitas ex capite, Licet de electione, ubi Cardinalis electus in Panam, id est paucioribus, quam a duobus partibus, cum illis videtur fieri irregularis, illis verbis, *Et totus fieri ordinis privatione multetur*. Ita Maiolus lib. 4. de irregularitate cap. 1. num. 5. sed vt videt P. Suarez, hanc verba non significant penam iure latam, sed fore regulam, & ideo depositionem faciendam potius quam irregularitatem significat.

Suarez.

Suarez.

Suarez.

DISPUTATIO LXII.

De irregularitate ex aliis delictis distinctis ab homicidio.

De Irregularitate dicta ex homicidio voluntario infra dicemus; nunc de multis delictis erit sermo.

DE VBIUM PRIMVM.

An per crimen heresi incurras irregularitatem.

Comunis scilicet Doctorum est ob-
jectionem heresi incurri irregularitatem

tem, vt neque per se hereticus hereticus, neque post deheretizationem illius possit ordinari absque dispensatione illius, qui in hoc iuramen-
to incidit. Ita tenet Maiolus lib. 3. cap. 16. Pena in directorio Inquisitorum 3. parte com. 16. ad questionem 113. Syl-
ueller verbo irregularitas quæst. 5. de pro-
bat ex capite, Saluberrimum 2. quæst. 7. & ex 7. Synodo canoni. Conprehensibus,
eadem causa, & quæstiones in quibus loci
non solummodo laicorum, nisi in minoribus
cari. Quod ut intelligatur etiam de laicis
& hoc sensu videtur consensu. Inter-
ducta hęc irregularitas, quam videtur sup-
ponere Clemens VII. in quadam Bolla,
que refertur in Directorio Inquisito-
rum, & incipit, Cum sicut, ubi Pontifex co-
dicat Inquisitoribus potestatem de dispensa-
di in hac irregularitate, de qua infra.

Dubitant verò aliqui, an incurrat hac
irregularitatem hereticus occensus ex-
terminatus primò a clerico, quod iam non ob-
ligat eum rita seueritate. Sed ad id, quia
non videtur hac irregularitas pena delicti,
sed imposita ad vitandum scandalum
aliorum, quod cessat quando est crimen
occensum. Sed hęc tres res momenti sunt,
& absolute dicendum irregularem hereticum
incurrere hanc irregularitatem, quia in-
posita est, vt pena criminis exterminii, non
qualis requiritur crimen publicum & ica
sensu P. Suarez disp. 472 sectione
1. & additur supponit Clem. VIII.
eodem titulo.

Deinde vocant in questionem a Do-
ctoribus, ad in hac irregularitate: aliqui
præter sententiam Pontificem possunt dis-
pensare. Et communis sententia negat, vt
etiam aliis Doctoribus docet P. Suarez so-
pra numero 5. & Pena supra referre
Phon V. prohibuisse, ne Inquisitores ab
hac irregularitate abolerentur, vel ne
in ea dispensent, & per hoc potius
renocant facultatem Clementis Sep-
timi.

Addit P. Suarez num. 6. quantum ad
ordinis suscepi vsum non videtur referre
viam dispensationem Pontificis probat,
quia in ea citata docent clericum ex hęc
si conuictum posse recipi in ordine, quem
prius habebat. Hoc verò non videtur ita
intelligendum, vt possit recipi ex dispen-
satione Pontificis, quia per dispensationem
nem Pontificis etiam posset promoueri
ad alium ordinem, ergo videtur intelli-
gendum

Suarez.

gendum posse recipi ea ordinaria potestas
 ce Episcopi, neque apparet novum ius,
 quo hæc facultas sit ablata Episcopis.
 Et aliterias Pius Quintus supra reles-
 tas à Peña videtur supponere genera-
 lem inquisitionem habere hanc potesta-
 tem, & limitat eam quantum ad usum su-
 perdotij in sacrificio altaris.

Item inquiri potest, an quando irregu-
 laritas orta est ex delicto occulto, Episcopus
 possit in ea dispensare, iuxta
 Concilium Tridentinum sessione 24. cap.
 6. de reformatione.

Mañolus libro quinto capite 46. nem-
 o. absolute negat ex illo decreto colligi
 hanc potestatem.

Alij verò affirmant, quod videtur sequi
 Voaldas trañaru de irregularitate num.
 80. & 89. licet non videatur in hac quæstio-
 ne permanere.

Suarez.

Pater Suarez supra numero 7. docet
 primo, quod si iuxta Concilij Tridentini
 persenerat, talis facultas ex illo colligi-
 tur, quod coarsio est generalis; addic-
 posse esse quæstionem, an talis ius perse-
 ueret, vel sit reuocatum per Bullam Ce-
 nix, sicut facultas absolendi ab hæresi,
 de qua in materia de excommunicatione.
 Et licet hæc facultas dispensandi in irre-
 gularitate ista non vidatur expresse re-
 uocata, tamen dici potest, inquit Pater
 Suarez, reuocata consequenter argumen-
 to textus capite, Cum illorum, de senten-
 tia excommunie. ubi generaliter dicitur
 Episcopis non habere dispensandi facul-
 tatem in illis casibus, in quibus abso-
 lio est ipsis Episcopis interdicta, & asig-
 natur ibi ratio, cum maiora illis intelli-
 gantur prohibita, quibus vetita sunt mi-
 nota, & propter hanc rationem po-
 tat P. Suarez supra sessione 2. in fine no-
 ius irregularitatis dispensationem esse
 reservatam Summo Pontifici.

DVBIVM II.

*Quas personas comprehendat irregu-
 laritas, que ob crimen hæresis im-
 ponitur.*

ANTE Omnia ponendum est, in
 hac materia nomine hæretici com-
 prehendi etiam apostatam, qui habet
 hæresim aliquam, licet dicatur apostat-

ta, quia recessit omnino à fide vera; &
 coarsus est ad falsam religionem, vt
 notauit Pater Suarez scilicet. 2. in prin-
 cipio.

Difficultas verò est, an si aliquis so-
 lum ex ceteris fiat apostata ob aliquam v-
 sitatam, & in ceteris retineat ve-
 ram fidem, incidat in hanc irregulari-
 tatem.

Et Pater Suarez sessione 2. refert a-
 liquos affirmantes illam intererre, &
 dicentes contrarium esse errorem Hel-
 thesarum.

Sed isti non distinguunt culpam ab irre-
 gularitate, & nos agimus de irregularita-
 te, & non de culpa prædicti verò hære-
 tici negabunt esse peccatum negare
 Christum in tormentis, quæ est hæresis
 manifesta, de qua in materia de fide.

Quod verò propter hoc peccatum in-
 curretur irregularitas, vel non, vortne
 io quæstionem, & Pater Suarez iudicat
 probabiliter propter tale peccatum in-
 curre irregularitatem, & probati solet
 ex cau. 61. Apost. sed in eo solùm est sermo
 de clericis, & non imponitur pena ip-
 so iure. Sed de clerico negare Christum
 ob timorem dicitur, Reincantur, scilicet,
 ab Ecclesia.

Deinde colligitur hæc irregularitas
 à multis ex capite 1. 2. & sequentibus Co-
 cilij Nicensis, habetur capite, Presbyter,
 diffinitione 5. ubi dicitur, eos qui ex timo-
 re immolauerint idolis, non posse ad sa-
 cram ministrum accedere; & licet de
 laicis dicatur, quod possunt promoueri
 quando ex absoluta coarsioe id fecerint,
 tamen manifestè supponitur non posse
 quando cum peccato id commiserint; &
 hic sentit Syluester irregularitatem nume-
 ro 7.

De dispensatione verò huius irregu-
 laritatis dicitur in eodem capite, pter by-
 teros, cum pter byteris dispensari posse,
 vt honorem sedis propriæ retineant, non
 verò vt in officio sacerdotali ministrent,
 aut offerant, aut sermonem ad populum
 habeant; similiter de Diaconis dicitur
 post conuersionem posse habere aliquem
 honorem, non tamen ministerium sui of-
 ficii, & additur, Nisi forte aliqui eorum
 Episcoporum consilij sint laboris, & hu-
 militatis, & manifestè adials, & volue-
 rint eis aliquid amplius tribuere, vel
 adiuuare, penas ipsos, ergo esse de iis
 potestas

potestas, de inferioribus verò clericis nihil dicitur, sed idem est intelligendum, ut docet. Patet Suarez supra numero 3. Et hæc quidem de his, qui ob timorem lapsi sunt nam de aliis dicitur in eodem capite, indignos esse humanitate, eis tamen benevolentiam commodat. Quæ vltima verba ita explicat Glossa, videlicet dandam illis esse sustentationem.

Sed vltima pars eius textus desumpta est ex Concilio Niceno, cap. 11. ubi grauis pœnitentia illis lapsis imponitur, & post longum tempus ad communio- nem admittuntur; & hæc est benignitas, & benevolentia, quæ illis commodatur.

Addeodum est falsi Syluestri, & Angeli dicentes, posse Episcopum cum laico lapso ex timore dispensare: sed errant, quia ibi non conceditur Episcopo potestas dispensandi quam ad promotionem ad ordines, cum laico autem non potest dispensare, quia sit dispensatio ad promotionem. Falli ut etiam Magolus, dum ait cum laico facilitas posse Episcopum dispensare.

Deinde sciendum est, Doctores communiter sub hac irregularitate comprehendere etiam fautores hæreticorum, receptatores, & auxilium eis dantes, ut supra notauit P. Suarez §. tertio potest extendi, licet ex iure non omnino appetit colligare.

Adde Msiotius supra etiam esse irregulares qui faciunt præber hæreticos: sed ut bene vidit P. Suarez n. 5, ex vltimis textibus non incurritur irregularitas propter talem actum de schismaticis dubitat P. Suarez num. 7. & etiam docet eos qui sunt hæretici, etiam irregularitatem incurrit, non tamen eos, qui non habent hæresim, sed solum peccant, quia non sunt obediæ Pontifici nam de his non est ius aliquod expressum.

Deinde suspectos de heresi incurrit hæc irregularitas, docet P. Suarez c. aliis num. 8. Et videtur colligi ex cap. finali dist. 30. & capite, Inter sollicitudines, de purgatione canonice legitur P. Suarez ubi proxime.

Sed cessat explicandum, an hæc irregularitas extendatur ad hæreticorum filios, & ad neophytos in fide.

Circa primum de filiis est expressa iuris dispositio cap. 1. §. hæretici de hæreticis in

sexto, usque ad secundam generationem. Circa quæ doctrinam aliqua notanda sunt. Vnum est, non esse hoc intelligendum, quod partes veræ conuersi suæ ad fidem hæc mortem: ut bene notauit P. Suarez supra sect. 3. Deinde intelligitur de omnibus filiis sue legitimis, licet illegitimis, quatenus absolute, & sine distinctione loquitur.

An verò intelligenda sit hæc pœna de filiis patris ante crimen patris, vel solum de filiis natis post crimen, communis questio est, de qua Doctores agentes de peccatis hæreticorum. De hoc verò in specie agens P. Suarez supra a vult de omnibus intelligendam esse, eo quod ius absolute loquitur, sed in eo iudicio in hac pœna, sicut in aliis, potest quis philosophari de filiis illis hæreticorum.

Deinde questio est, an sit intelligenda hæc pœna de filiis eorum, qui licet conuerterantur ante mortem, tamen quia lapsi sunt, tradentur brachio seculari, ut subiectis flammis cõburentur. Et sunt variae sententiæ, quas refert Peña dñi cõtorio loquens cum 3. parte ad questionem 114. & 115. Patet Suarez supra numero 3. Et communis sententia est, horum hæreticorum filios comprehendere, & ut verior sequitur P. Suarez supra numero 4. quod iuri videtur magis consonantem.

Item neophytos esse irregulares, docet eam communem sententia P. Suarez supra n. 5. etque communis sententia, & habet vius dicitur verò neophytus qui o statu adulta suscepit baptismum.

DVBIVM III.

De irregularitate ob simoniam, vel alia peccata contrarietionem.

Non intendimus in hoc debito agere de peccato homicidii, de quo dictum est disputatione sequenti & generaliter de penis simoniaci criminis dixi 2. ad questionem 100. in fine.

Et primum explicandum in præfenti est, an ob crimen simoniæ incurratur irregularitas. Et aliqui affirmant, sine hæ-

Simonia in beneficiis, sine inordinibus sacris.

Suarez. Sed Paret Suarez supra sectione 4. numero 3. contrarium docere, quia nullum est ius expressum, ex quo colligatur irregularitas propter hoc vitium simoniae.

Item salutar Maiorinus supra, dum ait esse irregularem, qui suscipit ordines, vel beneficium per simoniam, etiam si ipse ignoret illam fallitur animum, quia nullum est ius, quod disponat hanc irregularitatem, ut bene vidit P. Suarez supra nota 4. in fine.

De nomine circa peccatum sacrilegium Maiorinus libro 5. capite 3. docet propter crimen sacrilegij latente irregularitatem, quod speciatim, & facit explicat.

Et primo dicitur in eodem hae poena propter crimen vendendi res sacras, & videtur colligi ex capite, si quis Presbyter, aut Diaconus, dist. 50. Sed expositores communiter textum intelligunt de quadam remotione, quia talis electus debet remoueri ab administratione totius Ecclesiasticae, vel de depositione ab ordine, si tali poena dignus fuerit.

Deinde numeratur sacrilegium turpis concubini cum muliere, aut facta virgine, ex capite, si quis Episcopus 27. questionis 1. Sed ex textu manifeste constat illam poenam non esse iure ipso latam, sed ab homine imponendam, & ita non esse irregularem, & idem iudicium esse debet de aliis, quae citatus auctor adducit, quoniam merito testatur P. Suarez supra sectione 4. art. 5. & bene ostendit propter blasphemiam non esse in iure impositionem irregularitatis.

Solum remanet explicandum, an propter alia crimina distincta ab homicidio, vel propter perseverantiam in istis, sit imposita irregularitas de quo P. Suarez sectione 5. & primo propter crimen distinctum a supra dictis, & ab homicidio, de quo infra, quia in articulo irregularitatis, quia non habetur in iure expressa.

Secundo idem dicendum est de statu peccati, nempe, quod quando non habet locum in irregularitate, si fiat, non habet illam ob perseverantiam, formaliter loquendo, quia non est talis irregularitas in iure, quod est semper observandum. An

verò ob infamiam iuraturae irregularitas, constabit ex dicendis.

Tandem sciendum est, Mainium libro quarto fere per quadraginta capita, refert multa peccata, praeter quodammodo incurri irregularitatem de ulla id satis probat, ex peccatis, de quibus diximus, & homicidio, de quo infra dicemus.

DISPUTATIO LXIII.

De irregularitate propter homicidium voluntarium.

DVBIVM PRIMVM:

Quae voluntas in presenti sit necessaria, ut homicidium dicatur voluntarium.

CERTVM EST propter homicidium voluntarium impositionem esse in iure irregularitatem distinctione 305. & titulo de homicidio per multa capita. Sed in hac disputatione intendimus explicare, quod voluntarium requiritur ad homicidium, quod dicitur voluntarium, & distinguere a casuali, ut Doctores.

Vocat verò aliqui questionem, an sit necessaria voluntas expressa.

Ex Constantibus resolutione de homicidio parte 2. in principio, sentit non esse necessariam expressam voluntatem, sed sufficere, si quis directè intendat vulnus iniuriosum inferre, licet expresse non intendat vulnus mortiferum, si tamen de facto illatum est vulnus mortificum.

Alti verò hec opinio non placet, quia homicidium voluntarium, ut differt a casuali, sicut debet esse directè voluntarium, ita expresse, aliis non est perfectè voluntarium.

Paret Suarez disputatione 44. de censuris sectione 1. docet primo, illud solum dici in hac materia voluntarium, quod ex proposito occidendi fiat, quod potest colligi

Suarez.

An ad hanc irregularitatem necessarius sit effectus mortis reipsa sequens.

CERTVM ER, ob solam voluntatem occidendi non incurri irregularitatem, vt cum alijs Doctores docet Pater Suarez dispersione citata sectione 2. Pater Vazquez tractatu manuali de irregularitate §. 1. de homicidio voluntario, quia hoc requiritur homicidium, & obsequenda est doctrina tradita libro primo de censuris.

Sed refertur aliqui existimantes incurrere irregularitatem, quando quia fecit quod posuit ad occidendum, etiamsi homicidium non fuerit sequutum Ita Glossa in caput, Pericleiose, de penitentia distinctione 1. & probat ex capite, Si cuius eadem distinctione, quod est Aug. ubi docet, eum qui, iocunde facere adulescenti, non minus esse eum, quoniam si in ipso foederetur. Idem videtur sensisse Hugo in caput, Si quis distinctione 5. Speculator titulo de dispensatione §. iurata, versiculo, Sed quod de iudice, Malouus libro 5. capite 48. qui loquitur de actione ordinaria ad occidendum, licet non fortis sit effectus. Ex ratio est, quia in atrocissimis delictis tentatio meretur eandem penam, etiam non habens effectum. Lege duodecima de sicariis, in maleficia voluntas expeditio, non exiuit. Et generaliter de omnibus atrocibus delictis ad hoc cum Baldus in legem, Si fugitiui, Cade ferunt fugitiui, ergo in hoc casu incurritur pena homicidii.

Sed contraria sententia communis est iuxta doctrinam à nobis traditam libro 1 quia poena, quae imponitur ob aliquem actum externum, non incurritur, nisi si talis actus, vt prohibetur à lege: ergo quidquid aliud sit, non erit sufficiens ad incurrendam penam illam, quae pendet à libera voluntate legislatoris: quod solius explicat Pater Suarez supra sectione secunda, qui plures auctoritates citat. Quae verò adducuntur pro prima opinione, possunt explicari, vel de equalitate culpae, vel de dignitate, & merito poenae: ad incurrendam vero ordi-

Vazquez

Suarez

colligi ex §§. 24. Concilij Tridentini de reformatione illis verbis: Qui sua voluente homicidium perpetraverit. Et infra: Si vero homicidium non ex proposito, sed casu.

Secundo docet, necessariam esse voluntatem directam, & expressam: quod ex dicto loco Concilij videtur colligi.

Ex qua doctrina inferat, voluntatem percutiendi cum proposito non occidendi, non esse voluntatem sufficientem ad homicidium voluntarium, de quo hic loquimur: quod obsequendum est pro foro interno: in foro autem externo idem erit meo iudicio, si veritas constet in dubio: tamen presumendum est contra occidentem, vt docet Anton. Gomae 3. variatum cap. 3. num. 15.

Idem haec materia mihi placet primò, vt se necessariam voluntatem directam, et docuit Pater Vazquez primi secundae ad questionem 73. in articulum octauum, dubitatione prima citata textum in hoc, ubi etiam docet non sufficere voluntarium in casu quod mihi placet, vt ex dictis de homicidio casuali consistit: ideo secundo existimo de mente Patris Vazquez necessariam esse voluntatem expressam, aliàs esse solum in alio, vt in casu legatorum prima secundae dist. 24. cap. 2. num. 3.

Ad maiorem explicitationem sciendum est, posse in homine considerari triplicem voluntatem, una est expressa occidendi, & haec sine dubio sufficit, si alia ad finem. Secunda est expressa non occidendi, sed vulnerei tantum: & haec non videtur sufficere, vt dicitur voluntarium homicidium per se, vt distinctionem à casu. Tertia potest esse voluntas vulnerei expellere, nulla praemissa cogitatione de occasione: & haec etiam voluntas non videtur sufficere, vt in hac materia dicimus homicidium voluntarium: quod videtur colligi ex Concilio Tridentino.

Idem 2. quod videtur colligi ex Concilio Tridentino supra.

(5.)



ordinariam poenam legis, solum est observandum, quod poena impossibilis sit propter bonum, vel illum a summo & ita habet sensus communis Doctorem in hac materia.

DVBIVM III.

Quas personas comprehendat haec irregularitas.

A Nec omnia certum est apud Doctores, homicidam, qui occidit alterum voluntate expressa occidendi, incurrere hanc irregularitatem habere titulo de homicidio in Decretalibus, & in Sexto.

Putant verò aliqui, quod teneat P. Suarez supra sectione 3. etiam Papam incur-
Swartz rere hanc poenam, si occidit aliquem: sed est sententia omnino falsa, ut bene P. Suarez, quia hae poena est iuris postlata: & ita Papa illam non incurrit, sicut neque ex communicationem, de qua supra diximus.

Item hanc irregularitatem non incurrit homo non baptizatus ob homicidium commissum ante baptismum. Ita Nauarros in summ. cap. 27. artic. 2. §. & colligitur ex capite. Si quis viduam disti-
Swartz gn. ex illis verbis: Si homicidij post baptismum: & quia non est ius, quod velit talem hominem post baptismum constituere irregularem.

Deinde incurrit hanc censuram, qui prebet causam, ex qua sequitur homicidium, ut qui dedit venenum, quia iste ve-
Swartz re est homicida.

Difficilis verò potest esse de mandante homicidium, id est, de eo qui alicui iubeat, ut occidat alium.

Ecceum est incurrere irregularitatem, si homicidium fiat.

Sed oportet explicare caput ultimum de homicidio in sexto, ubi dicitur, Is qui mandat aliquid verberare, licet expressè iubeat, ne occidatur vllatenus, vel membro aliquo mulctetur, irregularis est, si sit, si mandarius sine mandato excedens mulctet, vel orridat: hoc verò intelligendum est, quando mandavit vulgus seriale, & ita in causa voluit homicidium, licet tale homicidium sit casuale ex mente aliquorum. Legatur Co-

uacubias relecta, in Clementi, Si faciosus 2. part. relectionum 3. 1. & Pater Vazquez 1. 2. quæst. 75. in art. 8. dubit. 1. circa textum.

Pater Suarez dispositione 43. se-
Swartz ctione 4. numero 10. putat esse specialem iuris dispositionem circa homicidium casuale, etiam si adhibita sit omni diligentia, de qua dicemus disp. 64. dub. 1.

Vocant verò Doctores in quodam flectionem, an mandans incurrat irregu-
Swartz laritatem, quando tenet mandatum, & manifestat reuocationem mandati.

Refertur sententia aliquorum asserentium incurrere mandantem irregu-
Swartz laritatem, quia iam dedit causam mortis.

Sed communis sententia est, non incurrere illam, quam sequitur Pater Suarez dispositione citata sectione 3. numero 7. non aliis Doctores Nauarros supra numero 233. & mihi placet, quia in eo evento mandans non est causa moralis homicidij, quia perfectæ cetera sunt mandatum, & mandatus illam illicet rationem agnoscit & ita non potest veto moveri ad occisionem ex mandato illis.

Quærit verò aliqui, an mandator teneatur facere aliam diligentiam per reuocationem mandati, ad impediendam occasionem occisionis. P. Suarez supra n. 8. docet non esse necessariam, quando non constat de perniciosa mandatarij, si constet, teneatur mandator saltem excharitate impedire mortem.

Tertio docet obligari ex iustitia, quia ex iniustitia mandari ortum habuit quoddam mandataria vellet occidere alium ergo mandante ex iustitia tenetur illam mortem impedire, si commodè potest.

Non desunt qui putent non obligari nisi ad reuocationem mandati formaliter, ex eo quod dedit mandatum hoc enim modo videtur per reuocationem mandati satisfactum.

Nihilominus mihi placet, prædictum mandantem obligari non solum ad reuocationem mandati, sed etiam ad faciendum certior & illis, cui inculcat iniuriā, ut sciat generari periculum, quod illi imminet, quia ipse suo mandato in eo periculo
Swartz consti-

consistit hominem, non tamen est obligatus ad diffinitionem mortis & ideo P. Suarez merito docuit obligari ad impediendum homicidium quantum commodè possit. Cum autem dicamus obligari ex iustitia, dicendum est, non obligari speciali obligatione charitatis, sed generali inclusa in obligatione non inferendi damnum proximo.

Difficultas restat, an mandata intendant irregularitatem, quando tempore, quando de mandatis, non laribus soluit acceptare illud, postea tamen voluit obedire illi mandato, & occidere hominem illum.

In quo possit esse diversæ opinionis, & aliqui affirmant in hoc eorum mandata incurrere irregularitatem, quia verè fuit causa mortis illius. Ita sentit Matheus lib. 3. cap. 48 §. 1. & aliqui recentiores, & mihi placet.

Specialis difficultas potest esse de eo, qui ratum habuit homicidium factum, an incurrat irregularitatem. Nauarros in sum. cap. 27. no. 233, & alii fortiter docent, quod si nomen episcopi, qui postea ratum habuit, homicidium fuit, ille incurrat irregularitatem, sed si non fiat eius nomen.

Sed contrarium docet Conarrubias, supra dicto, absolvent non incurrere irregularitatem nisi solam rationem habuerit, & sequitur P. Vazquez in codice manuscripto de irregularitate: quia ille per solam rationem habuerit subiectam non potest esse causa peccantis homicidii, ut constat, ergo non incurrat irregularitatem.

Sed dicendum secundum regulam iuris: Ratio habet in dato comparatur. Respondet Conarrubias, & P. Vazquez supra, hanc regulam intelligi ad alios iuris esse casus, non tamen ad incurrendum hanc penam, quæ solam temporalem sit, quæ fuit causa homicidii. Verò, qui solam rationem habet factum, non est ratio facti illius. Et ex his potest quis iudicare de his, quæ docet P. Suarez sectione 3. §. 1. num. 2.

De causa consulens dicimus dubio sequenti.

• D V B I U M III.

An causa consulens incurrat hanc irregularitatem.

D Consilium homicidii est ius ex preceptum in cap. Petrus, de peccatis

etia, dist. 7. cap. 2. de clerico pugnante in duello, & alijs locis, quorum intelligenda sunt, quando consilium revere est causa homicidii, ut cum alijs Doctoribus notavit P. Suarez disp. 44 §. 2. no. 100. & consilium ex doctrina scriptis tradita. De istis, propter quod imponitur censura, vel alia poena, legatur, Conarrubias in Clem. si furto, 2. p. 5. & cum 1. Noster in sum. cap. 27. art. 234.

Explicat verò Conarrubias consilium incurrere irregularitatem, quando consilium fuit causa mortis, vel simpliciter, quia alios non occideret, nisi mortis & consilium vel saltem non ita cito, vel atrociter: in hoc enim eventu fuit causa homicidii. Secus quòd consilium nihil operatur: quia alter secutus erat homicidium, & eodem modo quantum ad omnes circumstantias & sequitur P. Vazquez, & multi alij boni auctores. P. Suarez nom. illo 20. in fine.

Sed difficultas est in consilio, an incurrat irregularitatem, quando is, cui dedit consilium, occisus est. Quæstio ergo est, an propter tale consilium incurrat hanc irregularitatem. Questionis causa est, quia si consilio exponatur alterum periculo mortis, & mors sequatur est, & ita videtur causa homicidii.

Et aliqui Auctores generatim solum docent homicidium incurrere irregularitatem. Nauarros, Conarrubias, & alij in specie videntur loqui, non solum quando quia consilium alteri mortem tertie personæ, sed quando is, cui datur consilium, occiditur contendens illum ut cederet: & hanc partem amplectitur P. Suarez supra nom. 28. & probari potest primò, quia iste consilium est homicidium, secundò, quia qui datur consilium alteri, ut se occidat, peccat contra iustitiam: & ita censet ab hac opinione non esse recedendum, nec specialiter, nec practice.

Sed contrariam sententiam sequuntur viri docti, ut scilicet P. Suarez, & ratio ista potest, quia iura videntur loqui de consilio homicidii respectu tertie personæ.

P. Vazquez 1. a. q. 71. in articulo ostendit, debet 3. circa reatum, num. 43. docet non esse irregularitatem, quod sua sit reatificatum, colicet esse imponit per alium mortis: quia irregularitas non est temporaria propter consilium quo quis mori alterum, ut periculum mortis se sitat, sed propter consilium, quo incurrat aliquem ad occidendum.

SAUER.

SAUER.

Vazquez
SAUER.

Vazquez.

10

107

Vazquez.

occidendum alium, vel seipsum: non obligat autem P. Vasquez, tale consilium p^ossio habere malitiam homicidij, sed docet expresse, consulentem non disci^onire homicidium propriè ad eff^uctum in regularitatis. Quia autem viros doctissimos latus gratia, qui hanc sententiam v^o veram sententiæ sunt alij, qui v^o acutè & probabilem laudat p^ossio, & quib^us videretur satis probabilis. Et fave^o Hostiensis in sum. 1. ap. ad audientiam, de homicidio, num. 9. qui dicit, mandatum non incurrit in irregularitatem, si occidat mandataria, quando mandata expresse dicit, ut occideret alium sine suspensio. Sed solum incurrit illam, quia: do quis iniquis ad aggregandum temere. Et fave^o Casu in lib. 2. de lege p^ouali, c. 14. dicit enim non incurri irregularitatem, quando aliquis per adultrium fuit occasio, vi maritus adulterem occideret. Idè docet Covarrubias in Clem. si facinus, p. 2. §. 4. num. 9. Illi enim Doctores manifestè supponunt, non quamlibet causam homicidij esse irregularitatem.

Ad duo argum^{ta} contra peccat^o contraria opinionem facile est respondere. Ad primum concedimus, illum esse causam homicidij per consilium, non tamen propriè ad effectum irregularitatis. Hoc enim est quod negat P. Vasquez, & debet probare auctoritate contrariæ opinionis. Ad secundum respondendum est, falsam continere doctrinam, ut diximus 2. 2. ad quest. 64. Deinde P. Vasquez supra, expresse concessit incurri irregularitatem ob consilium, quo quis consilium alteri, vel seipsum occidat.

Vna mihi occurrat etiam contra secundam sententiam: nam qui occidit, incurrit irregularitatem, etiam si homicidium sit casuale, & non directè volitum, ut constat ex sapradictis, & omnes concedunt ergo etiam consilium. Negari autem non potest prædictum consilium esse causam mortis, saltem indirectam, & impletam: & idè licet in prædicta euenio non sit homicidium directè volitum a iur^o, videtur tamen esse casuale: quod intelligendum est, quando potuit prævideri periculum mortis, ita ut factum in causa sit cogitatum, & volitum.

Restat difficultas, an consilio incurrat hæc irregularitas, quando: reuocauit consilium, & reuocationem manifestauit ei, cui prius dederat consilium.

Et conueniunt Doctores, quòd si reuocet consilium, & impediat mortem, non incurrat in irregularitate. Item tenetur facere quod potuit commode, ut impediat mortem, ut supra dixi de mandante.

Sed sciendum est id, quod referebam 2. 2. ad quest. 64. disp. 12. dub. 1. tom. 2. ubi notauimus, quodbus modis possit aliquem dare consilium. Vno, quòd dicit licitum esse aliquid bellum: & si postea dicat se melius considerata bellum non esse licitum, ille non obligabitur ad restitutionem ex consilio prius dato, neque incurrere censuram, si qui posuauit consilium, inferat bellum iniustum, & occidat, quia non mouetur auctoritate eius, qui dedit consilium. Altero modo, quando quis non dicit esse licitum, sed esse conformem honori petentis consilium: tunc etiam, si certat illud, dicitur aliqui incurrit censuram, si alius occidat mortem causa ratione: alij verò dicunt in hoc euenio consilium odum esse, an qui occidit, mouetur ex prius dicta ratione, ut à consulente, vel an eodem modo mouetur, etiam si consulens non desistit consilio. Iuxta doctrinam traditam philosophandum est de eo, qui præbet auxilium ad homicidium: considerandum enim est, an verè fuerit causa, vel non de quo F. Suarez supra att. 31.

DUBIUM V.

Quando incurrat hæc irregularitas causa cooperans.

IN Præsenti materia intendunt Doctores explicare, quando quis locutat irregularitatem hanc, ex eo quòd cum aliis coeuerit ad vulnerandum aliquem, quic vulneribus mortuus est. De quo Villadiego tractat de irregularitate, cap. de percussore. Covarrubias in Clem. si facinus, 2. p. relect. 2. 2. num. 3. Syluest. & alij similes, verbo homicidium. Nauarrus in sum. cap. 27. nu. 23. P. Vasquez codice manifestè pro, de irregularitate. Vt verò rem explicent, Covarrubias & Villadiego, aliquos omissos assignant varias causas, quibus prædictum homicidium potest contingere.

Primus casus est, qui in postea Villadiego, quando plures præuenerunt homicidium, & nulla percussio sola sufficeret ad occidendum: omnes tamen simul persona

causa mortis: & in hoc casu omnes sunt irregulares, quia omnes sunt causa homicidii.

Secundus proponitur à Conarrubia, quando plures interfecerunt eundem hominem occidens, ita ut omnes aggressi fuerint, sed revera unus tantum percussit: & tunc dicitur Conarrub. P. Vazquez, & alij, quod sine irregulares. Et ratio est, quia omnes dederunt auxilium, vel consilium. Aliam vero causam assignat Conarrub. quæ ego non satis intelligo: quam etiam dicit P. Vazquez in non intelligere.

Tertius casus est, quando non de industria, sed subitò unus à pluribus fuerit percussus, sed non lethali ter ab alio vero lethali ter, & manifestum est, quia lethali ter percussus in quo casu Conarrub. P. Vazquez, & alij docent, illum tantum incurrisse irregularitatem, qui mortiferum vulnus intulit: quod intelligitur, quando scilicet percutientes nullo modo sunt causa percussioni lethali, vel deridendo percussum, vel deridendo in rem, ut percuteretur: tunc enim etiam illi qui occurrunt irregularitatem, quia verò fuerunt causa mortis.

Quartus casus est, quando aliquis mortiferum vulnus letalitatis verò postea adveniens occiderunt eum, qui iam erat lethali ter percussus.

Aliqui putant, quod si debitor sit, an primo vulnus fuisse lethale, & sic de dubio sit, vel certum ab alio supervenienti fuisse hominem occisum, & non à primo vulnerante: tamen primum vulnerantem incurrisse irregularitatem. Et Villadiego putat hoc esse verum, etiam si confiteretur, vel dubium sit, an primum vulnus fuerit lethale: & adducitur pro hac sententia caput significasti, & 2. de homicidio.

Alij verò putant, ut refert Conarrub. priorem non incurrisse irregularitatem, quando prius non fuit causa mortis, quia ex eius vulnere, licet lethali, non fuit sequuta mors.

Be P. Vazquez in collice manuscripto de irregularitate docuit non esse irregularitatem primum vulnerantem, quoniam constat, mortem non fuisse sequutam ex illius vulnere, etiam si aliis mortiferum esset: & probari potest hæc sententia, quia in iure non est illa dispositio: nam in eicaco capite est illa dispositio. Nullum verò aliud caput est, ex quo confiteretur, primum vulnerantem in casu dicto esse irregularem: quid verò

in eo capite desinatur, le generi poterit ob stare. Solum vobis deest illud, quod si appareat vulnus, perit hoc fuisse, & ab alio fuisse hominem occisum, deo postea fuisse vulneris primum fuisse causam, alioquin modo poterit ille prior ministrare, adhibere ad cautelam penitentiam ex quo non coligitur fuisse irregularem, alioquin non ad cautelam, sed simpliciter fuisse nec statim penitentem. Secundò desinatur, quod si non appareat cuius idem homo desinatur, tunc prior penitentem habetur ut homicida, quia in eo casu tutus est non celebrare. Vnde bene notavit Conarrubia: in prædicto capite nihil desinatur pro peccato opinionem.

Et explicatur, quia in prædicto casu homo non moritur ex priori vulnere, ut penitentem ergo percussorem non fuit homicida in effectu, licet deierit iuramentum.

Dices, iam deierit causam fuisse intentam ergo vel est homicida. Respondetur, non fuisse esse dare causam, nisi ex illa sequatur mors, ut constat in casu, quo post datam causam liberaretur homo à morte, vel citius diligenter medici, vel alio modo. Idemque iudicium est in nostro dubio, si revera mors non est sequuta ex primo vulnere.

Quintus casus est, quando aliquis à pluribus est percussus, dubium tamen est à quo sit occisus, vel aggressus à pluribus & vobis idem solum percussus. Dubium tamen est, quia percussus, an omnes sint irregulares.

Aliquorum sententia est in consentia illam, qui scilicet non percussit lethali ter, non esse irregularem.

Conarrubia sentit, hoc omnes in casu dubij esse irregulares, & cerè quando dubium est, ita ut omnes sine dubio, P. Vazquez amplectitur sententiam à Conarrubia traditam, nempe quod sublo perferant omnes se debent gerere vitæ regulares, & ad cautelam peccate dispensationem, ut supra diximus ex rap. ad audientiam, de homicidio, quia in hoc casu totior pars est eligenda quod deest nominatur in rap. significasti, & de homicidio.

Quò id aliqui illorum, an equam penitentem dispensationem liberaretur à dubio, & cognoscere se non fuisse causam homicidij, non agere dispensationem in foro interno, imò neque in foro externo, si veritas constaret.

de Lib. IX. Disp. LXIII. l. q. Dub. III.

Sed difficultas est, an qui potest impedire homicidium, & non impedit, inquit at hanc irregularitatem.

Nauarrus in sum. cap. 27. nom. 23. docet, quod si non infirmitas mors ad vindictam iniuriam illatam ei, qui potest impedire, & non impedit, non fit irregularitas. Ita Angelus homicidium §. 3. in principio, Sylvest. homicidium §. 3. 1. tertia regula, & §. 2. in fine, de §. 9. de iur. & sol. p. or. hanc, qui licet illi potest contra charitatem, non tamen contra iustitiam.

Alij probant, quia talis hinc peccat contra iustitiam, tamen non dicitur in isto proprio occisor, neque dicitur proprius de illius causam homicidij, sed tantum illi per accidens, non apponens prohibens.

Item quia licet non diceretur excommunicatus, qui ex iustitia timebatur impedire clericum percellionem, & non impedit, nisi esset excommunicatus in cap. quatuor, de sent. excom. ita non est dicendus ille irregularis. In eo tamen capite non excommunicantur omnes, qui non impediunt, sed qui dolo non impediunt percellionem Restoria Ecclesie.

Item quia licet peccat contra iustitiam non impedit, tamen non debet puniri eadem pena cum ea, qua puniuntur illi, qui positiue operantur. Vnde sicut in iure non dicitur fur, qui non impedit furtum sic etiam nec dicitur homicida, qui non impedit homicidium, & ita sentit P. Vazquez manu scripto tractatu de irregularitate.

Addendum est falsi Sylvestri, qui ab hac regula excipit Prælatos, & Iudices, potest enim hoc in hoc casu locum irregularitatis quod refutat P. Vazquez, quia istis non est talis pena specialiter in iure imposita.

Item sequitur falsi Conarrub. in Clem. si furiosus, 2. p. relect. §. 2. nom. 7. dixisse, quod saltem in hoc casu illi erant irregulares, qui sunt iure excommunicati ob tale delictum: & idem docuit in sum. cap. 27. nom. 36. sed refutat P. Vazquez, quia nihil tale est de irregularitate sic statutum, quia caput illud quatuor non loquitur de omni pena, ut legenti constabit.

Restat explicandum, an saltem locutur qui non impedit, quando alij volunt occidere ad vindictam eius, qui potest impedire, & non impedit.

Assumit Nauarrus cap. 27. nom. 23. sed Angelus negat verbo homicidium §. 3. 2.

scilicet dicat à simili, iuxta caput, quia prefatur §. 2. 4. & in cap. Petrus, de homicidio, in quo est sermo de irregularitate. Et hoc para mihi placet.

Sed explicandum est, an iocundas, si scies non contra dicat volentibus alium occidere in vindictam iniuriam illatam ei, qui potest impedire, & non impedit.

Ad hanc exactam explanationem oportet referre casus aliquos, quos refert Conarrub. 2. p. relect. §. 2. nom. 8.

Primus est, quoties quis dedit causam rixæ, & eius famuli, amici, vel consanguinei occiduntio vindictam suam, qui dedit causam rixæ.

In quo casu Villalongo tract. de irregularitate, cap. de po. s. de, & Conarrub. supra illum esse irregularem, quia in cap. Petrus ille excoletur, quia nec dedit causam rixæ, & contradixit.

Oppositum docuit Glossa in caput vitium 23. q. vltima, Sylvest. verbo homicidium §. 4. 1. & alij Iurista, quos refert Conarrub. & sequitur P. Vazquez. Primum, quia caput illud citatum pro contraria opinione non faver illi, quia id est Petrus ille excusatur ab irregularitate, quia tunc pugnat, & sic non fuit causa mortis, & idcirco quoties solum dedit causam rixæ & alij occiderent postea in vindictam prioris iniurie.

Alius casus est, quando quis dedit causam rixæ, & quod pugnat ille alij occideret occidunt alium ratione propriæ inimicitie. In quo casu ambiguum potest esse Conarrub. neque suam sententiam profert, etiam si inclinare videatur in sententiam Villadiego asserens esse irregularem, qui dedit causam rixæ.

Sed contrarium docuit Sylvest. supra, quem sequitur P. Vazquez: putar enim non esse irregularem, quando qui dedit causam rixæ, non fuit causa tertia, ut per aggressionem alij possent occidere, neque de hoc cogitant, non aut irregularitas ex eo solum, quod non impeditur iuxta supradicta, & in his omnibus considerandum semper est, an qui dedit causam rixæ, aliquo modo faciat in occisionem alicuius, ut posset dici causa.

Restat explicandum, an qui leniter percolit, animo tamē occidendi eum, qui posuit ab alio uocatus est, sit irregularis.

Aliqui putant esse irregularem, & colligunt ex capite. Significat illi, de homicidio & contrarium sentit, quia interrogatur ab eo quia

qui percussit non lethaliter, eum habere voluntatem occidendi. Nauarrus in sum. cap. 27. num. 23.

Alij putant eum Consensum habere sententiam falsam, & duas adducunt explanationes eius capite. Prima est, quod ex his intelligatur quoties cum voluntate occidere solis opem, vel auxilium occisoribus. Secunda, quando videns illos occidere alium, quoniam illis resistit, eum posses, quia ipse habuit animum occidendi, ita ut fieret causa homicidij: & hoc sequitur P. Vazquez & ceteri propter voluntatem occidendi non manifestam exterius non potest imponi poena, ut constat ex doctrina (sæpe) repetita in materia de censuris: & licet propter talem voluntatem exterius manifestatam possit imponi iamen citato capite non imponitur excommunicatio, & non est causa ut admittamus talem irregularitatem.

Speciatim deinde necesse est applicamus, an omnes, qui est in bello, & preliator, sit irregularis de hoc tamen dicemus suo loco: legi potest Consuetud. relecta. citata n. p. §. 3. num. 2.

DUBIUM VI.

Quis possit in hac irregularitate dispensare.

Certum est, posse Pontificem dispensare quoad ea principis generalibus de potestate dispensandi colligendum est: sed hoc ubi sit facile faciendum, iuxta Concilium Tridentinum sess. 24. decreto de reformatione cap. 7. ubi dicitur: Cum hæc id est, cum homicidia voluntaria non esse dispensandum, ubi consilium non adest potestatem a Papa, neque potest auferri, sed ostendit dispensationem vel.

Questio tamen fuit inter Doctores, an Episcopi possint dispensare in hac irregularitate.

Sed non est necessarium referre opiniones diversas, cum iam sit clara determinatio Concilij Tridentini, loco citato, & sess. 24. decreto de reformatione cap. 6. & priori loco, nempe sess. 24. cap. 7. statuitur, ut non dispensetur cum eo, qui per infortuniam occiderit, scilicet in homicidio voluntario. Secundo conceditur, ut in homicidio casuali possit Ordinarius dispen-

sare, vel Metropolitana ex causa, vel vicinior Episcopus: & sess. 24. cap. 6. habent hæc verba: Licet Episcopi in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus ex delicto occiso, promeritis, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis alijs deductis ad forum contentiosum, dispensare.

Vade hoc est observandum in dispensatione ad sacros Ordines. Secundum sciendum est, ad minores Ordines possit Episcopi dispensare etiam cum publico homicida. Colligitur ex cap. Ad audiendam, & cap. Considerat de homicidio, & cap. 2. de clerico pugnato in bello. Merito autem docet Consuetud. suprà contra nonnullos hoc tantum esse intelligendum de homicidio casuali, de quo iura loquuntur: & post Concilium Tridentinum non potest dici de homicidio voluntario.

Rursus dicendum de dispensatione quæ fit ad beneficium de quo legipotes Nauarrus in sum. 27. n. 42. Consuetud. relecta. citata. n. p. §. 3. num. 6.

Et primo certum esse debet, quod cum homicida voluntario, quantumvis occultissimus, non potest Episcopus dispensare ad acquiendum beneficium etiam simplex, quia licet secundum aliquam potest dici, potest ad obtinendum beneficium, tamen post decretum Concilij Tridentini non potest.

De homicida vero voluntario quantum ad retinendum beneficium dicitur, nihil dispositum in Concilio Tridentino, neque prohibetur est dispensatio facienda ab Episcopo. Et ex cap. 2. de clerico pugnato in duello colligitur quod possit, quia ibi absolget dicitur posse eum eo dispensare ad habendum beneficium: & si modo est homicida voluntario, ergo potest dispensare ad habendum, etiam potest ad retinendum. Cum ergo in Concilio Tridentino nihil sit innovatum circa hoc, poterit dispensari, ut aliqui putant.

Verum si verba Concilij Tridentini rectè considerentur, non potest dispensare dicit enim quod omni ordine, & beneficio carcantio perperum uti quo beneficium etiam obitu debet carere: & aliqui putant ipso facto privati, ut refert Cardubus in som. 4. & caput secundum de clerico pugnato in duello, debet intelligi de beneficio simplici, imo non dicitur posse ab Episcopo dispensari. Et Cardubus in som. di. cu. q. 4. non esse ipso facto percurum

Quare.

beneficio etiam coraro, sed per se non utitur privatus est & ita cum multis docet P. Suarez disp. 44. sec. 3. Conarrubas in Clem. futurorum, 2. p. §. num. 6. quia nullum est ius, quod ipso facto imponat talem privationem: nec ita est intelligendum quod dicitur supra Concilium Tridentinum, quod homicida voluntarius omni beneficio in perpetuum caret. Secundum alij explicant de beneficio obtinendo de novo.

Addenda deinde sunt nonnulla, quæ docet Conarr. a. p. c. l. c. citat. §. 3. m. 6. & 7. Vnde est homicida posse, pendente lita, etiam per sententiam prius ut beneficio, reanotari. Ipsi in fauor alterius ex eodem sensu mulierum, quos citat.

Secundum docet, quod si iter aliquis impetraret beneficium pro illius homicidæ pro eodem privationis, nihilominus poterit renouari illud ante sententiam lata à iudice de privatione: quia aliter per eodem Pontificis non acquisitionis absolutum ad beneficium, sed sub conditione pro eueru priuatio: & ita illi non inferretur præiudicium contra ius absolutum, quia non habet illud: & ita valet renouatio, & eodem modo valet dispensatio Episcopalis ad obtinendum illud beneficium ante privationem, quando Episcopus potest dispensare.

DISPUTATIO LXIII.

De irregularitate ex homicidio casuali.

DVBIVM PRIMVM.

An per homicidium casuale incuratur irregularitas, et quomodo?

Certum est apud Doctores per hoc homicidium, quando est peccatum, totum irregularitatem, ex capite, significat, et 1. de homicidio, & c. dilectus, & c. od. r. quid vetò sit in hac materia homicidium casuale, diuini dispositione precedat. Itē ex sapientia eadem quæ culpa equi-ratur ad hanc poenam, est enim necessaria gravis culpa quod ex dicendis etiam amplius colligeretur. Rorsus necessarium est, ut homicidium te ipse sequatur, aliā irregularitas ex homicidio non incurretur.

Vnde certum est, quod si quis occideret

omni adhibita prudenti diligentia, non incurret irregularitatem, quia tunc non est peccatum.

Deinde scire quis faciat opus, aliā scilicet, vel illicitum, si non adhibeat prudentiam diligentiam, incurret irregularitatem, si sequatur homicidium: & sic est intelligendum caput ex hactenus de homicidio.

Sed est difficultas, eo propter homicidium sequutum ex opere illicito contrahatur irregularitas.

Tribus modis potest hoc contingere. Vno, si incurritur negligentia grauius culpabilis. Secundum, quando nulla interuenit negligentia, aut peccatum. Tercio, quando solum est negligentia venialis.

In primo casu certum est, homicidium incurrit hanc poenam, quia ubi ibi præca-tigrum, ubi quod imponitur irregularitas.

In alio casibus prima sententia est motum affirmantem, homicidium incurrit irregularitatem. Ita Conarrubas cum multis alijs in Clem. si scilicet, 2. p. vel et §. 4. S. Thomas 2. 2. q. 73. art. 8. & 2. 2. q. 64. art. 8. ubi Caser. Nauar. cap. 47. num. 219.

Alij probant hanc sententiam, quia ut homicidium sequatur sit voluntarium, satis est sequi ex actione illicita: quia cario-ne videtur vfos Gab. 4. dist. 1. §. q. r. art. 3.

Sed ratio hinc, & sententia hoc modo intellēta improbatilis iudicatur à P. Suarez disp. 45. sec. 6. quia si omnis adhibeatur diligentia, ne sequatur homicidium, veti excollitur quis à malitia homicidij, etiam si aliā peccet in alia materia, quia nullum modo est voluntarium.

Alij vecò probant ex iuribus, quæ potest hanc dispoere, & infra adducemus.

Secunda opinio aliorum est, non totum irregularitatem propter homicidium sequutum ex opere aliā illicito. Ita sensus Castro lib. 2. de lege penali, cap. 4. quæ sequitur P. Suarez supra nom. 9. & multi alij, quia eam amplectimur, ut limitent, nisi aliud sit iure expressum. Prima pars probatur, quia tota lege generalis non comprehendit, quando homicidium nullo modo est voluntarium, neque peccatum habet malitiam illius formale.

Secunda pars probatur ex aliquibus capitulis iuris, ubi in aliquibus casibus videtur de clarari irregularis, qui omnem diligentiam adhibuit. Vnde casus habetur capite, T. a. nos de homicidio, ubi monachus declaratur irregularis, quia scilicet apostha-

Quare.

Quare.

me formio: ex qua sequuta est mors, licet omnem adhibere diligentiam, quae officium illud erat prohibere monachis: circa, quomodo etiam legatur P. Suarez disp. illa 43. sect. 4. num. 10.

Docet eorum P. Vazquez, quod si in extrema uoce secundo monachus illud faceret, omnem adhibere diligentiam, non incurreret et irregularitatem, quia pro tali articulo non esset prohibita et actio: idem est, si operaretur cum ignocantia iniuncta bili prohibitionis.

Deinde P. Suarez disp. 43. sect. 4. num. 20. edidit casum ex capite ultimo de homicidio in 6. & putat esse speciem dispositionem iuris circa homicidium casualiter sed aliam explanationem adduxit.

Et iuxta hanc sententiam sententia sententia possunt explicari aliqui Doctores, qui primam opinionem sequuntur praeterquam S. Thom. & eius doctrina aliquando habet incommensurabilem ex doctrina tradita possunt solui aliquas dubia in specie.

Sed notanda sunt nonnulla. Vnum est circa caput, Tunc nos, de homicidio, quod sit semper de talis monachis, qui vultur arce chirurgiae: & ite non comprehendit laicos: quod ex textu manifestum est, & cum alijs notatur P. Suarez disp. 43. sect. 6. num. 23.

Alterum est circa caput ultimum de homicidio in 6. omne quod prohibitio illius capituli comprehendit omnes, qui faciunt. Sicut clerici, aut religiosi: quod notant P. Suarez supra num. 23. & alii communiter.

Item notandum est, quod non incurrit irregularitatem clericus ex occasione venerandi: etiam si venerandi sit illi prohibita, quando hic & non fecit omnem diligentiam, ne aliquem occideret: & tamen incurrunt est homicidium, quia hoc non specialiter est dispositum, ut bene docuit P. Vazquez ex 2. de irregularitate contra Caiet. 2. c. ad quod est 4. ad articulum 8.

Vltima notanda est, et sic irregularis est, qui leviter percutit in iudicio: tamen & postea ex iniuria, & casu mori sequitur est. Ita Nauarrete in sum. cap. 47. omne 23. & Sylvestrius homicidium 2. q. 2. & probatur sicut ex cap. ultimo de homicidio in 6. de quo supra diximus. Probatur vero potest ex cap. Proebitum, de homicidio: ubi dicitur, quod si ille presbyter, qui dispositione causa verberavit percutit, erit irregularis, si ex

voluntate obijt, vel ex superuenienti infirmitate: & in cap. Ad audientiam, de homicidio, dicitur, quod qui colligendo vulneret colicellum, qui casu deciderit ex vagio pedente ex circulo, in quo negligens fuit, & qui per colum fuit, conuoluit, & rursus incidit in graviores infirmitatem, & obijt, erit irregularis propter dubium, ex qua causa fuerit sequuta mors, & in dubio tutius pare est diligere.

Itaque nota etiam est in praedictis euentibus necessarium esse culpam mortalem ad incurrendam irregularitatem, ut notat Socus §. lib. de iudicio, q. 1. Antequam ultimo, & alij, quia haec irregularitas imponitur ut poenae: cum sit grauis, requirit culpam grauem.

DE VBIUM II.

Quomodo incurratur irregularitas, quando homicidium non est praui sum, iuxta doctrinam traditam.

Diximus posse incurrere irregularitatem ex dispositione iuris, aliquando, etiam si ad hoc non fuerit praui sum, ex quo videtur sequi tale homicidium, non fore voluntarium: unde & imponitur poena propter homicidium non voluntarium. Saepem vero diximus ad poenam requiri actum voluntarium, & malum.

P. Suarez disp. illa 43. sect. 6. d. 16. ponit hanc difficultatem, & respondet primo, tale homicidium non esse reple voluntarium, sed tantum ex leui pietate legis, sed hoc non videtur sufficere, quia quidem enim, quomodo imponatur poena, si ibi non inuoluntarius aliquod voluntarium. Et sic P. Suarez addit, ibi esse aliquid malum, dicitur a malitia homicidii, & illam esse voluntariam, & poenam imponi propter illud, si habeat aduocatum homicidis occisionem, & non alio modo.

Itaque merito docet ad talem poenam necessariam esse aliquam malitiam voluntariam. Licet propter illam imponi bene poenam, sed non propter illam solum, sed quando habet aduocatum homicidii, etiam si tale homicidium nullo modo fuerit praui sum: ac proinde neque voluntarium: quod facile intelligitur: nam Ecclesia potest poenam aduocatum exterius malum,

quæ sit peccatum, & voluntaris actio, ut per se potest etiam non imponere poenam irregularitatis, nisi talis actio eactioe habeat adiunctum homicidium.

Sed dubitant aliqui, an sit irregularitas illa, qui a seculo occidere hominem, quæ putatur esse Petrum, occidit Paulum.

Secundum 1. P. Suarez scilicet, et alii dicunt, tribus modis posse hunc homicidium se habere. Vno, quando tei totò occidit esse hominem, & probabiliter putatur esse Petrum, & in hoc enim tei potest fore irregularitas.

2. Alio modo, quando ita putatur esse Petrum, ut non sit Petrus, nullæ alios efficit, & in hoc casu refertur duas opiniones equas. Vnam affirmantem esse irregularitatem pro qua P. Suarez citat Maior, & Hegonem.

Sed & etiam parum P. Suarez facit probabilem speculationem, licet potest consistere in illo, ut petatur dispensatio.

Mihi probabilior est prima opinio, quia ille verè voluit occidere, & occidit hominem, propter hoc verò imposita est irregularitas, non verò propter occisionem hominis, vel illius circa quod contingit deceptio.

DISPUTATIO LXV.

De homicidio ob propriam defensionem.

DUBIUM PRIMVM:

An propter homicidium factum in defensionem propriae vite incurretur irregularitas?

A Pod Antiquos quæstio fuit, an propter tale homicidium iuste factum incurretur talis irregularitas. Et S. Thomas. 2. 2. q. 64. art. 2. ad 3. docuit incurrere irregularitatem propter caput de his c. dist. 50. & idem sententiam aliqui de antiquis Doctoribus.

Sed iam expresso iure constat non incurrere irregularitatem in hoc enim, Clem. unica de homicidio, & Concilium Tridentinum sess. 14. c. 7. & est communis sententia Doctorum, ut docuit R. Suarez disp. 46. sect. 1. Contrarius autem est c. 3. par. 1. Maior lib. 5. c. 48. N. ius iure in l. 1. c. 17. an. 207.

Difficultas verò est, an in hoc antiquo incurratur irregularitas ob tale homicidium, & aliqui affirmant, & potest probari ex Canone. Si quis videt 50. dist. & habetor Canone 16. inter Canones, quos colligit B. Martinus Episcopus Bracharesis in Concilio Bracharesi 2. ubi dicitur non esse admittendum ad ordines, qui conficiunt fuerit homicidii, etiam ob defensionem. Secundo, quia generaliter omne homicidium etiam sine peccato antiquo iure erat irregularitas, dicendum esset non fuisse necessariam defensionem titate Clementine.

Sed contrarium docuit Couartub. supra etiam de iure antiquo, & sequuntur molini, & P. Vazquez quæ est etiam Canon non colligitur esse irregularitatem homicidii sine culpa.

Item non constat, eo sit Concilium Generalia, vel Provincialia, & eodem modo intelligenda sunt aliqua capita, quæ adducuntur pro prima opinione, ut sermo sit, quando non sit sine peccato, ut exposita Glossa. Ratio secunda etiam nihil probat, quia non est verum omne homicidium esse irregulare, licet aliqui homicidia sine peccato, ut iudex, incurrat irregularitatem ob peccatum suum, ut dicuntur infra, neque ex hoc sequitur fuisse iustitiam constitutionem Clementine citatam, inquit enim ad auferendam controversiam in posterum.

Quo ergo observanda sunt in hac materia. Vnum est, ad esse irregularem, qui occidit ob iustam defensionem, quando homicidium fuit medium necessarium, ac prout iuste. Alterum est incurrere irregularitatem pro hoc homicidio, si sit iniuste, id est, quando dicitur, & non est necessarium ad propriam defensionem.

Restat explicanda aliqua ad eandem intelligendam doctrinam traditam.

Vnum est, an incurrit irregularitatem ille, qui potest defendere propriam vitam per fugam, & non vult fugere, sed pugnare cum aggressore.

Prima opinio est assertiva, & necessarium esse fugere, etiam si quis non possit fugere sine infamia, ita si non, licet cum foandilne, Contrarius est c. 1. c. 3. p. 5. an. 4. Natus in som. c. 17. an. 172. & alii, equod in Clem. si furiosus solus exprimitur casus, in quo aliter non potest se defendere.

Secunda opinio absolutè negat in eo casu incurrere irregularitatem, etiam si quis non velit fugere, quia hoc irregularitas non

non incurratur sine culpa & tamen non fugere, non est culpa, quia ille non tenetur fugere. Ita Felici in cap. Suscepimus, de homicidio, Tiracollus de nobilitate cap. 20. non. 6. de alijs.

P. Suarez cum distinctione respondet, nā si potest fugere sine infamia, dicit locum irregularitatem, si non fugiat, & occidat aggressorem in sui defensionem. Si vero non possit fugere sine infamia, dicit non incurrere irregularitatem. Primum patet per probat argumento primæ opinionis.

Secundam probat, quia non tenetur iudicare cum magna infamia: unde & multa videtur ibi non esse villam culpam.

Ex doctrina tradita inferit P. Suarez, clericum incurrere irregularitatem, si non fugiat cum possit; qui a clericis non est ignominiosum fugere. Et ita sentit Glossa, in cit. Clem. & in cit. cap. Suscepimus & P. Suarez dicit esse illationem necessariam. Quia fortiori idem iudicium esse de religioso. Et Sotus lib. 5. de iustitia, q. 2. art. 8. idē dicit de homicio infamie notæ, quod nullam incurrit infamiam ex fuga.

Deinde queri potest, quādo quis pignat ob propriam defensionem, quoniam defensio censenda sit moderata, ut qui se defendit, non ducatur irregularis, etiam si occidat aggressorem.

Et P. Suarez supra disp. 3. q. 1. art. 7. docet primō, si res deducatur ad fore contentiosum, iudicem pestinare iudicium de facto particulari, an omnibus circumstantiis consideratis defensio fuerit moderata: pro quo foro, & pro foro consilietur aliqua favor obferenda.

Deinde docet, necessarium esse, ut procedat aggressio, quia aliter non esset defensio, ut constat ex alio hoc non est necessarium, ut qui expedit aggressorem in actum, sed poterit praeuenire, si iudex alio modo, non possit aggressorem superare, ut docet Navarrot in sum. c. 23. n. 2. & cons. 31. de homicidio, & P. Suarez supra.

Itē necessarium est, ut defensio non possit fieri cum minori damno proximo: nam si sufficeret mulare, vel aliud dānum imponere, non esset necessaria occisio, ut obstat: quod maxime considerandum est, & generatim, ut sit sine peccato. Vnde si fiat homicidium, quando non erat necessarium, erit peccatum, & incurratur irregularitas. Itē idem erit obferendum in mutilatione, ut notant Syluester homicidium 3. q. 4. &

P. Suarez supra, qui omnes in specie prudenter considerando sunt 2. & ex dictis hanc regulam colligitur.

mail. 100. 107. 11.

DE BIVM II.

An adulter, qui inventus in actuali adulterio occidit maritum aggressorē, sit irregularis, si maritum occidat causa defensionis.

Aliquorum opinio est, non incurrere irregularitatem talis adulterum, si occidat eum moderamine iusto, & proderit ob solam defensionem. Ita Syluester homicidium 3. q. 4. Armilla verbo Irregularitas, no. 42. Soto 5. de iustitia, q. 2. art. 9. & alij: & probari potest primō, quia ille non peccat, se defendendo. Secundō, quia si de peccantia hoc adulteris iudicium ex hoc non potest dici aggressor ad occidendum, sed defensor propter vitæ.

Sicq. opinio est asserere, hanc irregularitatem incurrere irregularitatem, si occidat maritum, ita Navarrot in consilij. 39. 34. & 35. de homicidio, & in sum. c. 1. n. 7. & c. 27. n. 38. Anconin. 3. p. 1. c. 8. §. 1. & probant alij, quia iste adulter dabit operam retribuitur: quæ ratio nullius est momenti, quia hoc non sufficit, si loquere non sit irregularitas. Alij probant, quia in hoc exceptu qui ferit adulterum, videtur moraliter incepisse pugnam ac proinde maritus non videtur esse aggressor.

P. Suarez supra num. 1. r. purat, utramque opinionem esse probabilem, & primam sententiam prædicat: & nihil videtur speculatione verior ob rationem illius ex qua solus potest ratio differentie.

Sed in hoc casu adulter debet obferre ea, quæ necessaria sunt, ut homicidium fiat sine peccato, & cum moderamine.

Addendum est hoc loco, hoc homicidium pro hac materia non esse voluntarium & prepositum, iuxta ea, quæ diximus supra: quod necessarium est aduocare, ut ex hoc colligatur, quia possit in tali homicidio dispensare, quando fuerit necessaria dispensatio: quod notavit Navarrot, cons. 36. de homicidio, & P. Suarez supra num. 1. & potest colligi ex Trid. in Concilio sess. 14. cap. 7. ex quibus dictis plura dubia in specie solui possunt.

DVBIVM III.

*An propter homicidium factum in
defensionem bonorum temporalium
incuratur irregularitas.*

Aliquorum opinio est, non posse hęc bona defendi iuris enim morte ag-
gressoria, quantumvis ille velle iniuste &
violenter viiurpare i & probari potest,
quia hæc bona danda sunt pro vita pro-
ximi.

Aliorum vero sententia est, posse esse
licitam talem defensionem, si hæc certis
circumstantiis. Prima conditio est, ut no-
eum bonum temporale sit grave, & actu in-
iuste iniuriatur. Secunda, ut non sit repa-
rabile, vel cum tanta difficultate, ut ob eam
centulatur grave nimis detrimentum. Ter-
tia, ut vere sit defensio, & moderata. Quar-
ta, ut non possit alio modo fieri defensio,
nisi per mortem aggressoris. In hoc animo
quæritur charitas erga proximum non obli-
gat ad præsumendam vitam illius bonæ pro-
pria, quia proximus tunc non est in ne-
cessitate, sed in malitia lesa, quam ipsi
voluntarie eligit. Item non sit contra in-
iustitiam, quia iniustus aggressor sibi debet
imputari dampnum i nam qui se defendit,
vitæ iure suo, ut bene docuit P. Suarez
disp. c. 1. de 2.

Hæc veritate posita distincta est, an
qui in hoc euentu occidit aggressorem in-
iustum, sit irregularis, & est sententia ali-
quantum in tali euentu, & propter tale ho-
micidium incurri irregularitatem. Ita si sit
Panorm. & alij in caput 8. de homici-
dio, Villadiego tract. de irregularitate, Na-
varro in sum. c. 1. §. 1. de 2. & c. 27. n. 209. &
213. Et alij illorum probant, quia est ho-
micidium voluntarium, quod sufficit ad
irregularitatem.

Alij, quia ins non excipit hunc casum
solum nisi excipit defensionem propriæ vi-
æ.

Aliorum sententia est assertoriam non
incurri irregularitatem. Ita Contrab. si-
cens cum forensibus, in Clem. citatam, 3. p.
cum alijs Doctoribus, & sequitur Castro
lib. 2. de lege penali, c. 4. Soto lib. 5. de
iustitia, q. 2. & multi alij hanc sententiam &
ratio sumitur ex eo, quod tale homicidium
non est peccatum, & propter priorem ho-
micidium non est imposita irregularitas,
aliquando est peccatum: quod ex iure

noti quo, & non sufficit ostendit P. Suarez
se citata, & infine illius hanc sententiam
secundam amplectitur: ubi placet hæc
sententia propter dictum fundamentum.

Ex quo manet solutum primum argumē-
tum primæ opinionis. Ad secundum respō-
deo, non esse necessarium, ut in iure exci-
piatur iste casus facta est, si propterea illam
imponatur irregularitas.

Sed solent obijci caput secundum de ho-
micidio, quia dicit, *Truquas*, quasi vel sit
non incurri irregularitatem, quando quis
defendit se, itaque bona.

Respondetur, illa verba non esse ita in-
telligenda, quasi utrumque sit necessarium
ad vitandum irregularitatem: ubi enim
solum sufficit vitæ defensionem: unde illud
caput potius facit secundam sententiam.

Adducitur deinde contra nostram sen-
tentiam caput tertium de homicidio, ubi
qui furem nocturnum occidit, non censetur
reus homicidij, secus vero qui occidit
latronem diurnum. Sed ex hoc capite
nihil colligitur contra nostram sententiam
desumptum vero dicit ex Aug. tom. 4. lib. 2.
q. 34. in Raodm, ubi capone legem iactat
Ezodi 23. Et cum dicit Aug. esse homici-
dium, loquitur, quando quis occidit latro-
nem, quæ potest repellere sine homicidio
de quo fuit P. Suarez loco citato ad os. y.

Item solent obijci caput Superius, de
homicidio, ubi sermo est de quibusdam
clericis & ideo aliqui volunt incurrere
hanc irregularitatem; sed non est sermo
de homicidio ob propriam defensionem
quod colligi potest ex eo, quod clerici illi
ligauerunt latrones illos. Itæ quia Glossa
ibi notat illam, qui eos occidit, nullam ne-
cessitatem vitæ dandi causa occidisse.

Rursus obijciunt caput, Significasti, cl.
2. de homicidio; sed non consistit suble fa-
ctum cum modamine incolpæ: toties
imo, contrarium fuisse, colligitur ex fine
capitis, ubi Pontifex dicit, licitum esse, vim
vi repellere, tamen cum modamine in-
colpæ tutelæ.

DVBIVM III.

*An incuratur irregularitas ob defen-
sionem licitam proximi.*

Asserunt aliqui in hoc euentu incur-
ri irregularitatem. Ita Sylvestre
hc ma-

homicidium 1. q. 9. Armitia verbo irregularitatis, non. 47. Nauar. in sum. cap. 27. num. 1. 1. 1. Marolus lib. 5. cap. 48. num. 9. & alij. Solue verò probat ab aliquibus, quia tale homicidium non potest esse licitum, tunc quod sit diligenda veritas, utique proxi-
mi. Ab alijs verò probatur, quia talis ca-
sus non est exceptus in citata Clemen-
tina.

Cohibitariam sententiam sequitur Covar. supra Major 2. d. 11. 1. 5. quæst. 30. P. Suarez disp. ult. sect. 3. & alij boni grati.

Potendum autem est hoc loco interdū posse esse licitam defensionem innocentia, interdū esse etiam sub obligatione: quod ex variis circumstantiis iudicandum est, considerata materiæ, & naturæ obligatio-
nis præcepti miseri cordis.

Et dicendum est, quando est obligatio defendendi proximum, non incurrere irre-
gularitatem ex homicidio aggressoris, si fiat cum inderatione. Hæc patet ex roban-
da est, quia ob tale homicidium non est im-
posita irregularitas, neque ius aliquod ad-
ducitur, ex quo colligatur nam ex Clemen-
tiæ homicidium citata non colligitur, quid
hoc non est expressum, neque in ista statuti-
one nominatus, sed explicatur antiquum.
Vnde non est necessarium, ut ille casus in
ea excipiator, ut supra sol. scilicet de ali-
mentis.

Secundum dicendum est, ob homicidium
factum in defensionem Reipublicæ non in-
currere irregularitatem. Hæc sequuntur ex
dictis 2. foretiori, quia obligatio est defen-
dendi Reipublicam, & patriam.

Tercio existimo non incurrere hanc irre-
gularitatem, quoties licita est defensio pri-
vata, & probanda est ex dictis circa pri-
mam conclusionem.

Argumenta verò affata pro prima opo-
nitione vix non habent. Primum supponit
falsum, quia maior obligatio est defende-
di innocentem, quam iocundum aggresso-
rem. Secundum tam soluetur est:

DISPUTATIO LXVI.

De homicidio licito, quod dici-
tur ex defectu lenitatis.

IN Hæc disputatione agendum est de
irregularitate, quæ contrahitur ex
homicidio per actum iudicalem.

DVBIVM PRIMVM.

*An iudex ferens sententiam in causa
sanguinis fiat irregularis:*

Certum est, ealem iudicem incurrere
irregularitatem, & probatur ex cap.
lxxviii. de excessibus Prelatorum, &
c. i. dist. 31. c. 10. Archiepiscopi opato, de ræpo-
nibus, cap. quæstum 23. quæst. 4. & alijs
capitulis.

Sed quædam verò est in hac materia per
sententiam sanguinis intelligi d. Doctores
ligententiam mortis, vel mutilationis, ut
docuit P. Suarez disp. 47. l. c. 1. Nam loci
verò sententia intelligitur quodam præ-
cepto iudicis, ex quo sequatur mors, verbi
gratia, si x præcepta iudicis: cæus prius
ut cibo, & moritur, &c. ut notant Covar.
rub. de eccl. cit. part. 2. §. 5. num. 8. Item
hoc debet intelligi, ita ut ad incurrandam
hanc irregularitatem necessarium sit, ut
mors tevera sequatur.

Vnde non sunt audiendi nonnulli, qui
existimant latius esse prælationem senti-
entia. Imò Marolus lib. 5. cap. 6. putat
sufficere exercitum iudicis officium in cri-
menalibus.

Sed contraria est communis in capite,
sententiam sanguinis, ne clerici, vel mo-
nachii. Et ita sentit Hostiensis in caput,
Sigilificasti de homicidio. Sylvest. homici-
dium 3. num. 3. Nauar. in sum. cap. 27.
num. 2. c. P. Suarez disp. 47. sect. 1. & pro-
bat, quia collatione aliter lata est hæc
irregularitas.

Unde omnes iudicia intelligunt Do-
ctores, omnino in eam Pœnitentia in-
ferentem.

Difficilis verò est, an secularis prin-
ceps delegando hanc potestatem iudici
seculari, incurrat hanc irregularitatem.
Questio causa est, quia videtur: non ho-
micidium saltem remota.

Sed dicendum est ob ealem causam de-
legandi non incurrere hanc irregularitatem,
ut collat ex eadem sensu vnde Pontifex, ca. p. Verò ne clerici, vel monachi, di-
xerit, clericis habentes temporalem iurisdic-
tionem posse, & debere illam delegare
sine ulla metu irregularitatis.

Circa quem textum notandum est pri-
mo, sermonem esse de omnibus Episcopis,
& clericis habentibus iurisdictionem tem-
poralem,

Vazquez.

potestatem debet intelligi, si illam habet ratione beneficij, siue ratione patrimonij.

Secundo notandum est, ibi esse sermonem de legatione ad speciale factum inquirere; & ad fortiori idem est, si de legatione sit generalis.

Id dictum intelligitur, Inquisitorem non includere ad eam rem in brachio seculari, & iudici de quo legi potest P. Suarez disp. & sect. citat. a. om. 10.

DUBIUM II.

An accusator in causa fiat irregularis.

Ubi non potest intelligi, & de accusatore clerico, & de laico i. superius P. Molina de iustitie commutativa tractatu 3. disp. 8.

Et sciendum est, clericum in hunc accusatorem non incurere hanc irregularitatem, si faciat expressam protestationem, quod ad potestatem ponam sanguinis, iuxta caput 3. de homicidio in 6. Notat verò Couarrub. supra, hoc esse verum, etiam si sciat mortem sequuram.

Deinde quia in eo capite dicitur, protestationem facientem esse eam iudice seculari, inferunt Doctores, non esse necessariam, quando clericus accusat aliquem eorum iudice Ecclesiastico, quia accollatorem iudice Ecclesiastico prudenter iudicat, illum non impositurum poenam mortis, ne ipse iudex sit irregularis.

Item docent Auctores, hanc protestationem non esse necessariam, quoniam est in causa civilis tantum, quando prudenter non timetur, iudicem laicorum poenam sanguinis.

Difficultas verò est, an sit necessarium, ut hæc protestatio fiat ex vero animo, vel sufficiat exterior, etiam si sit falsa.

Aliquotus sententia est necessarium esse, ut sit ea animo, & aliis reverte esse irregularis. Ita Nauarrus in sum. c. 27. a. 2. & 3. qui alios Doctores citat, quia non potest verum protestationem, & non fictam.

Sed contrariam sententiam legimus Couarrub. in c. 27. de p. a. 3. cum alijs Doctores, & docuit P. Vazquez in manu scripto codice de irregularitate, hanc questionem tractans P. Suarez supra, sect. a. 2.

3. & hanc etiam dicitur a. a. ad quest. 18. & probandum est, quia hoc positum totum requirit protestationem illam externam, qua deficiente, etiam si ob esset peccatum, non voluntas homicidij, includitur; & illa posita non est causa, ob quam dictamus eam incurri.

Sciendum verò est, P. Suarez supra affirmante posse Ecclesiam ita requirere hanc protestationem, & esse necessariam, ut non admittatur, ut vidimus lib. 1. c. 1. c. 1. posse requirere ad eum interuim, & eorum eorum externis. Sed hanc doctrinam de actu interuim ibi scholasticus, ubi etiam docuimus ex solo iure positum solum posse requiri affectum iustitiam, quatenus manifestatus per aliquid extrinsecum, quod sit signum talitatis. Hec enim sola ratio non potest Ecclesia de eo affectu iudicare.

Deinde est difficultas, an deus curat caput debeat extendi ad laicos.

Et certum est, facta protestatione non incurri irregularitatem in peccando, cuius quod manifeste colligitur ex eo capite. Item communis sensus Doctorum est, eam protestationem necessariam esse, etiam si non incidunt eam irregularem, ita Nauarrus in sum. cap. 27. num. 3. Couarrub. supra §. 3. & Suarez lectione, num. 8. cum alijs Doctores, qui communem sensum ita intellexerunt caput illud.

Item est difficultas, an scilicet ea protestatio excuset ab irregularitate; & aliquod iurum, solum excuset, quando accusatio est necessaria ad recompensationem damni, quod alia via non potest recompensari. Ita Sylvestri homicidium a. q. 8. & alij Summi, Nauarrus cons. 9. de homicidio.

Sed P. Suarez supra num. 7. docet, non esse necessarium talem limitationem, quia absolute textus concedit eam facultatem; & hoc mihi magis probatur.

Alij putant, illud caput habere locum, quando non est certa mors secutura. Sed neque limitatio ista est admittenda, ut docuit supra Pater Suarez, quia textus simpliciter loquitur, ut videtur irregularitas pro eorum, in quo alijs locueretur.

Alij verò protestationem excusant, quod alijs non potest accusator vindictam sanguinis, quod verissimum est, quia alijs vana esset protestatio pro eorum.

Item

Item alij docent esse necessariam, & ve
accusatorio propria causa possidet, non in
aliena, quia ista solum in hoc caso loquitur.
Ita Nauarres in sum. cap. 27. num. 313.
Cousarrob. §. 3. citato P. Suarez supra nu.
1. & P. Vazquez tractatu de irregularitate.

Circa quod notandum est, quod aliqui
in citatis Doctoribus diffinitionem assignant
ioci accusatorum, & denuntiationum, in
eius Caicet. 22. q. 33. art. 7. cum licet alij
non possint fieri accusatores, nisi in prop
pria causa, admittunt tamen semper
denuntiationem ex charitate. Requiritur
verò aliqua conditio. Una est, ut de
eius locus defensionis proximi, id est, ut pos
sit damnum, vitari. Secunda, ut eorum o
mnium obligatio ex charitate vitari illud
Tertia, ut protestatio fiat in expressa de
claratione, quod denuntiatio fiat ad de
fensionem proximi.

Quarta, ut talis denuntiatio sit necessa
ria ad vitandum damnum proximi, ita ut
moraliter non possit alio modo vitari &
mihi hæc sententia placet. Legitur P. Sua
rez supra d. num. 31. qui cum amplectitur
num. 15.

Addit P. Suarez, hoc etiam esse verum,
quando accusatio esset necessaria, id est,
quando obligaretur ex precepto natura
li propriis talem necessitatem: quod mi
hi est satis probabile.

Quæritur verò aliqui, quid sit intelli
gendum per causam propriam, & intelligi
debet, non solum quæ ad propriam perso
nam accusatoris pertinet, sed quæ licet ad
personam consanguinei pertineat, tamen
deriuat in personam accusatoris, consi
derato communi hominum more de quo
P. Suarez supra num. 17.

DVBIVM III.

*An sitis, vel Advocatus in causa
sanguinis sit irregularis morte
sequenda.*

PRIMA dicemus de teste, deinde de ad
vocato. Communis est sententia incohere
irregularitatem, ut docent Auctores in
hac materia, & legimus in P. Suarez disp.
citata, sect. 3. & res est indubitata de eo,
quod voluntarie accedit ad ferendam testi
monium in iudicio.

Difficultas potest esse, quando quis testi

ficavit propriis preceptum iudicis, vel
propter gravem coactionem, an sit irregu
laris, morte subsequente, & affirmat Nauar
res in som. exp. 27. num. 32. Tabiena ve
ro irregularis, num. 22. Sylvest. homici
dium 2. q. 7. Antoa. 3. p. titulus 23. cap. 2.
quia licet revera cooperaret homicidio, &
non est necessarius ut sit peccator, vi co
stat in iudicio, & admittit P. Suarez supra,
licet ipse exponat rationem in contrarium.
Et mihi hæc communis sententia admi
tenda omnino videatur ob factam ratio
nem.

Item posset vocari loquax, id est, eo ex
cusetur testis ab hac irregularitate, si fa
ciat protestationem supradictam. Negat
Cousarrob. supra, & assignat rationem
P. Vazquez, quia prædicta protestationis
facultas solum conceditur iocis accusa
tori, & Inquisitoribus, ut supra diximus,
non testis, vel advocato: de quo testis po
test Pater Asila par. 7. disp. 5. sect. 2. do
bit 12.

Item P. Vazquez docet non sufficere ad
hanc irregularitatem, qui ferit testimonium
ob bonum publicum in eorum vigore legi
charitatis, quia talis casus non excipitur
iocis.

Circa secundam partem de advocato
sermo est modò de testis, qui supradictum
more tali contra rationem & corruptum est, hanc
occurrere irregularitatem, 1. x. cap. 1. diff.
3. & docuit P. Vazquez, hunc advocatum
non excusari per protestationem, quia ta
lis casus non excipitur in iure.

Difficultas verò est apud aliquos, an sit
necessarium, ut sequatur mors ad incur
endam hanc irregularitatem, & P. Suarez disp.
citata, lect. 3. num. 4. citat aliquos afferentes
non esse necessarium.

Merito tandem P. Suarez cum enume
rat sententia docet, id esse necessarium, si
cuiusve tam incurat iudex, censet ne Docto
res, communiter esse necessarium mortem
re ipsa sequi: & ita sic sunt explicanda
iuxta doctrinam traditam lib. 1.

Quærit etiam solet, an advocatus,
quicquid defendit, incurat irregularita
tem.

Aliqui affirmant, & legimus Nauarres
cap. 27. num. 22. qui cum alijs vi
dent loqui, quando talis advocatus
est, qui se defendit eum, & iudici
et faciat accusatorem potius mor
te.

Alii

Alij idem docent eam imitatione ex eo quod aduocatus, si sit clericus, hac operam rei illius curat. Plura in hoc dubio docet qui legi potest, P. Suarez supra.

Mihi videtur primò ex eo idem, quod aduocatus allegia defendat reum qui punitus pena mortis, non timore hanc irregularitatem, quia iste potius voluit impedire mortem illius.

Secundò, si Aduocatus, ut defendat suum reum, faciat cetera accusatorem, ita et accusator transcat in reum, & punitur, tunc irregularitas eam morte subsequatur quia iam est Aduocatus contra reum illi, qui punitur, licet eo primo ipso talis reus fuerit accusator; quod P. Vazquea intelligit, quando Aduocatus rei postulat penam rationis contra accusatorem; & servat si solus per se defendat suum reum, & ex eadem sequatur pena mortis accusatoris. D. Arinam utriusque conclusionis adhibet P. Suarez supra, qui etiam explicat, quando aduocatus poñat incurere irregularitatem ob culpam; sed de hoc modo non disputamus.

Tandem potest esse difficultas de alijs personis, qui assilunt penam mortis laicis, & an sint irregulares, quando pena est iusta; de quo legi potest P. Molina tractatu de iustitia, & videtur certum illam locatorem, qui vel ob causam iudicalem concurret necesse est, ut testis, aduocatus, romprehendat reum, & inde alij vel qui ad excusationem penam concutunt, ut ministri iustitiae, qui volunt executionem.

Diffinitae verò est de alijs, qui assilunt, & non sunt ministri iustitiae necessarii ad ferendam sententiam, vel concurrentes ad executionem penae; est dubium, an incurant hanc irregularitatem, si aliquid dicant, vel faciant, ea quo sequatur mors, vel auctoritate eius. Alique enim Doctores severè loquuntur, existimantes esse irregulares; & sequitur P. Suarez scilicet 4. in fine.

Sed oportet considerare, an illi sint causa hominidj iuste, ut si sine causa facerent, et reus citius occideretur, & ob peccatum possunt incurere irregularitatem impositam ob iniudum homicidium; de qua modo non loquimur. Si verò sine peccato aliquid faciant, non eidentur incurere irregularitatem ea defectu lenitatis. Ita sentit Pater Vazquea, & sequuntur

tunc multi viri docti hoc tempore; quia tunc, in quibus supponitur hanc irregularitatem, solus loquuntur de ministerio iustitiae; & hic, qui concurrunt ad causam probationem, sunt Aduocatus, & testis, & poñunt executionem, ut ministri iustitiae; & ad hoc explicandum placet referre verba rapinæ primi, dist. 31. *Quicquid in iurisi executione versati sunt* ubi Glossa numerat accusatorem, aduocatum, iudicem, testem, notarium. Ex re verita sciunt aliqui Doctores in dubijs periculis, ut ex excusatione roborabit, & probat potest ex capite, Tunc nos, de homicidio, iusta explicationem Glossae quam multi recipiunt, que docet non fuisse irregularem, scholasticum, qui dedit signa latronis, qui ipsum scholasticum vulnus occidit, quia non fuit aduocatus testis. Adhuc an hostiam Glossae, & altorum, quia rapue forte alium habebat sensum, ut dicam dubio quarto.

Ex doctrina tradita intelligitur incurere hanc irregularitatem, iudicem, assessorem, aduocatum, supra dictum accusatorem, testem, notarium, seu scribam; & qui auctoritate iudicis mandant sententiam mortis executionem.

Item ex doctrina tradita possunt plura dubia in specie solui. Vnum est, an incurat hanc causam.

Doctores aliqui generatim docent non sufficere esse causam remotam huius homicidij; & tamen in peculiaribus dubijs non satis conveniunt. Primam partem docuit aspresse Naverus cap. 27. cum, a 11. Parte Avila par. 7. disput. 5. scilicet prima.

Circa secundam verò partem Naverus supra cum, 27. locut est esse irregularem huius specter, qui attulit ligna, & protulit ad comburendum hominem igne occidendum quod iur ligat, si hoc modo concurrat ad homicidium.

In quo possumus distinguere inter eos, qui hoc faciunt, ut ministri iustitiae, vel illos, qui poñunt solus auctoritate. Possumus etiam distinguere de modo concurrendi cum peccato, vel sine illo; cum peccato, quando contra iudicium voluntatem occidit reum, vel citius occidit, & in utroque casu incurrit irregularitatem ex homicidio voluntario iudicio; de quo supra.

Si vero sic fecerit hoc faciant quasi ministri iustitiae in eo munere adiuuantes ex voluntate illorum, nihil est probabile incurrere irregularitatem ex defectu iustitiae.

Et alio tamen non sufficit a solum esse causa quod tenentur, & per accidens, verbi gratia, si addideret ligna conductum ad ea deservenda, vel vendens ea ministris iustitiae? iste enim neque peccat videns, neque facit ad id ministri, ut minister iustitiae quod maxime considerandum est, & alia exempla infra explicabuntur.

Ex his facile si indicare, quid sit dicendum de aliis exemplis, de quibus tractant Somsus, verbi gratia, dubium est, an sit irregularitas videns, vel commotans scilicet, tunc a se, sagittas & similia instrumentis ad mortis executionem, & affirmat Navarrus supra tum. 217. & sequitur P. Henriquez de irregularitate, cap. 12. nu. 4. cum aliis Doctoribus, P. Anila supra sect. 2. §. secundo omnes, & potest probari ex eo, quod dicti omnes videntur aliquo modo concurrere ad mortem.

Videmus P. Vasquez, & alii vni docti huiusmodi censent, istum non locutur irregularitatem, quia non incurrunt illam, quae inquitur ex homicidio iustitiae, quia non peccat. Deinde neque istam, de qua agimus, quia non operatur vi minister iustitiae, non est autem caput, quod alibi imponat talem irregularitatem: & illud videtur amplecti, qui putant non incurrere irregularitatem, qui tradit arma militi ad bellum iustum, ut docet P. S. in summa vel bo in epularum, §. ex de formatione iustitiae, vel illicita, num. 4. & concedit Navarrus supra tum. 210. Et ideo iudicium est de eo, qui fecit furcam, & aedificat stadium non enim placet quod P. Anila, & alii docent, non incurrere irregularitatem hanc.

Ex explicatore ex eo, quod P. Anila supra sect. 2. dub. 1. §. 2. de irregularitate, ubi dicit non incurrere hanc irregularitatem famulum sortibus, qui transcribit, vel scribit sententiam, non vi minister iustitiae, sed ut famulus minister quod etiam alii admittunt, & est verissimum: quia si non concurrat vi minister iustitiae.

Item possunt praedicta confirmari ex alia sententia aliquorum, qui docent non esse irregulares famulos, vel alios,

qui comitantur ministros iustitiae, quando volunt iniqui mortis poenam, si non aliter comitantur quam, ut alii solene comitari suos dominos, ut colligunt a Sylvestro homicidium 3. §. 2. Nunc vero supra, num. 2. P. Henriquez cap. 12. & multum aliis: quod mihi videtur, ut totum, quia tunc famuli nihil efficiunt ut ministri iustitiae.

Deinde dubium mihi non est esse irregularem, qui ut minister iustitiae torquet reum, ita ut sequatur mors: quod colligitur ex dictis quod cum alii Doctoribus docet Pater Anila supra, §. 4. sicut.

Addendum est, quod dicimus de iudice, & ministris iustitiae, non habere locum in Inquisitoribus, & eorum ministris: quia ipsi Inquisitores, & possunt procedere in causis suis, ita ut solum illis sit prohibita executio mortis, ut habet docet P. Anila supra, dubio 2. ex quadam Bulla Pauli III. Concoctis Cardinalibus, quam confirmavit Pius V. & extendit ad omnes Inquisitores, Vicarios, Consultores, & commissarios: ex quo scilicet quod dicitur de eorum ministeriis.

Vltimus casus est si quis, ex quo solent oriri dubia vni homines conscientiae, an vacent irregularitatem, qui aliquo modo facit, vel alit aliquid, ex quo citius sequatur mors rei, quando illum comitantur, verbi gratia, si dicat, Perge nunc citius, vel si dicat secundo, Accende citius, quando ascendit scalam. Pater Anila supra, cum Patre Henriquez solum ex causa non videtur ab irregularitate, quia non solent esse plene liberi, quod necessarium est ad talem irregularitatem.

Ego vero existimo distinctione apud esse: nam vel isti actus sunt peccata mortalia, quia qui illos facit inobediens, est causa ut mors citius fiat, & tunc incurrunt irregularitatem, quae oritur ex delicto, de qua modo non agimus, neque tale peccatum sit a personis intelligentibus in hoc casu: vel non sunt peccata, & tunc existimo non incurrere irregularitatem ex defectu iustitiae, nisi aliquid faciant, ut minister publici et iustitiae, nullum est enim suum, quod pro prius personis imponat hanc irregularitatem, de qua nunc disputamus.

Lib. IX. Disp. LXVII. I. q. Dub. III.

Sed contra ea, quæ dictimus, potest obijci caput, lex litteralis, & excludit Prælatorum. Verum ex hoc capite nihil colligitur contra nostram doctrinam, quia ibi est sermo de Episcopo, qui auctoritate, & præsentia corporali assidebat eisdem hominibus; unde verbum *auctoritatis* modum cooperandi personæ publicæ significat.

Item sermo alii de irregularitate cõtra ex culpa de quo caput P. Aulæ supra sect. 2. dub. 6. qui alios citat, & explicat de eo, qui a iudice, habens iurisdictionem temporalem, & præbet auctoritatem suo consilio ad executionem sententiæ, sermo si alio modo assidat.

Aulæ.

DUBIUM III.

An sit irregularis confessarius, qui est causa, ut iudex ferat mortis sententiam.

Aliqui Doctores docent, confessariū in confessione solum posse iudicē cōfiteorū dicere, ut ferret leges, & ex consilio iurisperitorum satisfaciat sue obligationi. Ita P. Henriquez cap. 16. num. 4. P. Aulæ supra dubitatione 6. & multi alij.

Henriquez
Aulæ.
Suarez.

Sed P. Suarez supra contrarium docet, & Bidez a. 2. ad quest. 64. in art. 2. dub. 5. tu sine a. conclusionis, & sententia P. Vasquez, & illi sequuntur sicut viri docti huiusmodi de hac interrogari ex secularibus, & religiosi Hispaniæ, quod tradidit a. 2. ad quest. 40. de homicidio & idem non est necessarium ea repetere: & ratio sumenda est ex dictis, quia solum incurrunt qui vel solum necessarii ad causam iudicalem, vel ut ministri iustitiæ assistent executioni mortis.

Vasquez.

Solet autē quæritur, an incurrat irregularitatem vir doctus, qui interrogatus a iudice, an sit obligatus ad occidendum aliquem, respondere ille obligatus. Legantur P. Henriquez, & P. Aulæ supra, qui alios citat. Ego verò alii loco citato non recurre, et id ex pressè dicitur, iudicē obligat ad occidendum: quia non est ius, ex quo colligatur incurrere, si interrogatus responderet obligationem faciendam leges alius martiris; & incurrere, si expressè dicant esse obligationem occidendi: & hoc sentit P. Vasquez, & multi alij huiusmodi.

Vasquez.

Extra dicta verò doctrina facile intelligitur posse cõfessiones sine periculo irregularitatis exhortari iudices ad faciendam leges, & cõfiteorū posse dare consiliū Principi de ferenda lege, quæ confirmat penam mortis.

Deinde est dubium, an incurrat irregularitatem confessarius, qui non vult absolvere reum, nisi satisfactus erit, de quo est interrogatus iudicē, etiam si ob illud sit occidendus. Et negat P. Henriquez cap. 16. num. 4. P. Suarez loco citato, & P. Aulæ supra dubio 7. & meriti quæ pro hoc eorum non est irregularitas iure expressa, neque ille confessus operator ut minime iustitiæ secularis, sed solum conscientie facit quod debet.

Henriquez
Suarez.
Aulæ.

Ha dicta potest solui aliud dubium de eo, qui detegit malefactorem, vel clamam alicui latronem, ut comprehendatur, an sit irregularis morte subsequente.

Aliqui affirmant, illum esse irregularem, si manifestaret malefactorem istum, quia sciobat eum quærit ad ponendum morte, secus si nō ignorabat. Ita Navarros cap. 27. num. 277. Coarub. a. p. 3. & P. Aulæ, eum alij supra dubio 10. & probatur ex capite 2. a. 1. de homicidio, §. ultimo, in quo dictum, nō esse irregularem scholarē, qui dedit signa latronis, quæ ipsam scholarē voluit interficeret: ex quo videtur colligere, quod non sit irregularis, quod erant parva signa: unde si essent magna, censetur irregularis.

Aulæ.

Sed ex hoc capite nihil probatur, quia nihil dicitur de manifestatione certa omnino.

Ego verò eos esse irregularem, quod non sit manifestat, effectus accusator, vel testis necessarius ad cognitionem causæ, vel hoc faceret ut minister iustitiæ.

Sed quæritur quomodo ergo in citato capite, Tu nos, de homicidio, dicitur nō esse negandum tuis ordiis scholaris, ob causam testimoniam fac punita scilicet. Glossa ibi dicit alium scholaricum nō fuisse iudicem ut testem, & ita non fuisse irregularem: & ita nec fuisse, nec verbo fecit homicidium.

Sed eum ille scholaris dedit signa, ob quæ sacro comprehensus est martiris, explicandum restat, quare non incurrat irregularitatem: nam si hoc non videtur causa mortis, & homicidij sequenti.

Coarub. respondet, ea si non fuisse aliquid certum genus probationis, sed

Sed solum leue quoddam indicium, quod solum reputatur causa temota, quod amplectitur P. Auila supra cted P. Auila, & aliqui alij, qui ita sentiunt, non videatur consentire loqui, quia putant esse irregularem, vt supra vidimus, qui venisse sunt, vel qui secit futuam; & tamen isti temotiores causæ videatur.

Sed forte ideo ille scholasticus non fuit irregularis, quia non fuit causa deformacionis, nam propter illa signa non debuit lacro mutilari. Item non fuit causa mortis, quia videtur sequi a ex eo, quod lacro noluit cibum sumere. Et ideo Pontifex non dixit mutilacionem fuisse effectum mandelacionis factæ ab scholastico eo, sed euentum.

Quod verò supra diximus, intelligendum est, quando is qui manifestat, adducit vt testis, & verè est hac ratione causa conuolens ad substantiam actus iudicialis, & sufficiens ad mutelacionem, vel mortem; & quod dictum est de manifestacione dicente, & expresse lacronem, intelligi debet a fortiori in eo, qui solum indicat, & quasi implicite manifestat, legat P. Auila supra referens plures Doctores. Ex dictis possunt solui plura dubia in specie.

In fine huius disputationis placeat aduertere ea, que hactenus diximus de homicidio in hac disputatione locum habere in mutelacione facta per sententiam iudicis, quia vt dubio 1. notari, per sententiam sanguinis intelligitur Doctores mortem, vel mutelacionem.

DISPUTATIO LXVII.

De irregularitate ex deformatione, vt mutelacione membri.

DE Deformatione facta à iudice, vel a iusticio, & iusticia in causa sanctorum, philosophandum est in hac dicta disputatione precedenti. Nunc verò disputandum est de mutelacione iniusta, & ex dicendis constabit, quid debeat intelligi per mutelacionem in hac materia.

(2)

DVBIUM PRIMVM.

An qui ex percussione ita debilitatur membrum, vt non possit suam actionem exercere, sit irregularis.

Affirmat Syluester homicidium 3. q. 3. & probat ex Clementina, Si fuerint quia ibi non tantum dicitur irregularis, qui mutilatus, sed qui truncum se citergo aliud est mutilare, & aliud truncum facere illud enim est abscindere membrum, hoc debilitare & idem sentit Angelus homicidium 4. q. 9. §.

Sed contrarium docuit Soras 5. de inst. questio 2. art. 6. Nauarros in summa capite 27. numero 206. Patet Vazquez, & Suarez alij, Patet Suarez disputatione 44. de iur. act. 5. P. Auila parte 7. disputat. 5. sect. 2. dub. 2.

Primo, quia in prædicta Clementina non distinguitur mutelacio à truncacione, solum enim sic mutatio mutelacionis, secundum emendatos eodictos, scilicet etiam si ponatur verumque verbum, tamen apud Latinos vtrumque habet significatum; & hæc sententia mihi probatur. Vnde dicendum est, non esse irregularem qui percussit, si non mutilauit.

Sed difficultas est, quia pars mutelacio faciat irregularem.

Ponendum autem est, mutelacionem consistere in irregularitate, cap. 3. de electis pugnancibus, cap. 1. Clericus, vt clericus, vel monachus. Comeniant verò Doctores, abscissionem carnis solum non dicit mutelacionem, quia caro non est membrum, sed pars similis.

Sed eundem est, quid sit intelligendum nomine membri. Et quidem Aristoteles lib. 1. de partibus animalium capite vltimo sic definit membra dicere, quod membra officiorum gratia constent, & munera ad quæ singula accommodantur. Vnde definitio Galeni, de vitiis partium cap. 1. quod sit nec omnino per se habens propriam circumscriptionem, nec omnino aliis conuolens, non tam membra, quam partes dissimilares diffinitio est; nam articulo digiti compeniunt, quod est commune est non dicitur membrum.

Ex Aristotele ego Patet Vazquez & Suarez colligit membra definitione, quod sit habet

p

pcc

propriam operationem in animali, & ita Paulus r. Curior. b. cap. r. a. dicit, corpori membra non habere eundem usum.

Notant aliqui non asserere rationem membri, quod suam operationem non possit facere solum, nam digitus censeatur membrum, & sepe non potest sine aliis operationem efficere, requirit ergo, & sufficit ad rationem membri, quod sit pars animalis integritas habens propriam operationem, quae saltem sine illo fieri non possit. Et ideo multi viri docti existimant ex digitis solum pollicem esse proprium membrum, unde qui aliquem alium abscinderet, non fore irregularem. Sed et videtur aliis plena scotopulo, quia quilibet digitus communi vlti dicitur membrum, de quo dicam dubio sequenti. Neque contra hoc est quod dixit Aristoteles libro 4. de partibus animalium capite r. circa medium pollicem plumbus digitis equari, & sine hoc alios fere inutiles esse, nam ea hoc non sequitur, quod non sint membra, cum habeant aliquam operationem etiam sine pollice.

Suarez.

Deinde Pater Suarez supra refert ex aliquibus Iurisconsultis, ad rationem membri necessarium esse, ut sit pars in corpore humano, quasi integrum instrumentum proximum alicuius actionis, ut manus, vel pes, non tamen partes horum membrorum. Quod doctri nam videtur sequi Sylvestri, homicidium 3. numero 3. Angelus homicidium 3. numero 6. & explicatur cap. Expofuit, de corpore vijar. defectus vniuersus manus dicitur mutilatio: capite aurem secundo, de clericali ergrogante, defectus dimidie palmarum omni duobus digitis solum dicitur debilitas, & deformatio: & confirmari potest ex Pauli supra citato loco.

Sed Theologi non parui ab hac sententia discedunt. Caietanus a. 2. questione 65. Art. 1. Sprus 1. de institutione 2. articulo r. Pater Suarez supra, & alii huius generis, qui docent non esse necessarium, ut membrum in hac materia habeat per se aliquam actionem, sed sufficit, si habeat peculiarem cooperationem. Et secundo probant, quia eunuchus inter masculos numeratur in iure, iuxta caput. Ex parte, de corpore virginitatis, & multa capita distinctionis 55. & tamen eunuchus non caret membro, quod per

se, sine alio habeat propriam operationem.

Tertio ex communi sensu digitus unus videtur esse membrum, cum sit pars organica.

Quarto, quia aliquando ius solum requirit mutilationem, Clement. Si furiosus vel si requirit mutilationem membri, indicant sufficere diminutionem notabilem, capite r. de clericis pugnatoribus, illa verbis, *Membrum diminutum*. Et haec opinio mihi est valde probabilis, quae ex dicendis dubio sequenti amplius intelligetur.

DVBIVM II.

An vnus auricula, mamilla, aut oculi, aut digiti abscissio sufficiens sit ad irregularitatem.

Circa primum aliqui negant, & docuit Conarrub. supra, Salcedo in praeterea criminali cap. 99. & alij huius generis, quia auricula non est membrum, neque abscissio illius videtur grauis mutilatio. Idem docuit P. Anila parte 7. disti. 3. sect. 1. dubio 1. 5. sequitur a. & asserunt rationem, quia sola cautio non deseruit nisi ad ornatum & custodiam aëris.

Idem.

Sed econtrarium docuit Navarra in summa cap. 27. num. 22. & P. Suarez supra sect. 2. num. 8 quia talis abscissio videtur facis grauis in parte superiorem, & pubera.

Suarez.

Mihi satis probabilior videtur prima opinio, & negare non possumus esse rationem in praeterea.

Circa secundum negant Conarrub. & Salcedo, quia non videtur mamilla membrum aliquod.

Sed idem docuit Pater Suarez supra, ob strenuam suam de graui deformatione.

Mihi placet iudicium Patris Vazquez, qui duo docti aeterni ed. rationem abscissionem mamillae feminine esse sufficere item ad inducendam irregularitatem, quia est membrum, quod habet propriam operationem, nempe singularem contrahere in hac.

Alteram rationem abscissionem mamillae in viro non inducere irregularitatem, quia

quia non habet aliquam operationem, & ideo videtur abscidi a partibus carnis.

Deinde de vno oculo, aliqui negant
eius absentionem sufficere ad irregula-
ritatem, sine, idcirco, tamen funda-
mento.

Vazquez. *Meino ergo Parez Vazquez, & alij affingant, quia vnos oculina habet propria operationem, & pericullatam, quam potest elicere sine alio, et tradunt philoso phi in libris de anima.*

Anti-Source

¹ Scđ P. Suarez hoc solum posuit verum de duobus dogm. minoribus, de aliis tem. censet dubiam, & indigere dispen.

Vasquez. ¹ *Salus est, et d*
 Pater Vasquez sensu solum abscessio-
 nem pollicetur, inducere irregularitatem,
 quod ille sine alius possit operari. Sed
 de omnibus rebus valde dubis. De
 ablatione vulvis denique docuit supra P.
 Anila non sufficit ead incurrendam hanc
 irregularitatem, quod mihi placeat, si-
 cut quod dicunt Doctores commaniter
 effusionem sanguinis, aut solius carnis
 abscessionem non satis esse ad contrahen-
 dam hanc irregularitatem.

Illud videtur in questione, an abscessio
membrum ardeat sufficit ad hanc irregularitatem
cumque sufficit et si aliis membrum non
esset ardeat.

Anila. Affirmat. comallis P. Anila supra du-
bio secundo. In hoc. & probari po-
test, quia illa vere est abscissio mem-
bri. Pro qua alios citat Pater Sua-
rea.

Pater Suarez supra diffinit de mem
bro omnia mortua, vel de eo quo
solum est impeditum, & quasi lau
cile ad formam manus excidendum &
sic mortuum, potius pui sufficere, qui
tunc non est membrum illud humanum
& ideo abscisio eius non indicat irregula
ritatem, & docule Nanarius capite
7. nom. et ossi autem membrii unum veid
vium, sufficere abscisio ad irregulari
tatem. Et hac opinioem existimo vi
ram.

Item solet esse dubium de sola de
formatione, sine mutilatione, an suffi-
ciat aliquando, & affirmant aliqui,
alii negant. Legant Parer Sotus &
primum &c. sed de hoc sicut de eo.

solym debilitat membra, philosophan-
dum est.

Deinde notari Doctores hanc irregularitatem non habere eandem ab-
solutam auctoritatem fore; quod
intelligitur secundum autem; illam
tamen non imposuit Sixtus V. pro-
pter talem effectum. Sed Gregorius De-
claratque revocant hanc Stat. Vi-
cissitudinem; & reducit ad terminos
juris communis; ut notant viri do-
cti, & affirmat Pater Suarez supra
in fine.

D. V. B. I. V. M. III. 2. 2.

Quomodo sit philosophandum de a
menia, furioso, ebrio, & dormienti,
se circa homicidium, vel mu-
tilationem.

Difficultas est, an incurrat irregularitas propter homonymiam, vel mutationem factam in ipsa dispositione.

Sylvestris homicidium 3. q. 4. affirmit
scribat quod in eo dicitur solus
fugatus, & creatus, sequitur est homici-
dium.

Contrarium vero docuit Castro lib.
de lege proli cap. 14. quia textus de i
non loquitur.

Alj verò Doctores distinctione
tuentur, nam si isti habeant expellenda
& occidenda aliqua cogitata de eo esse
quod occidit, vel mactare soleat, &
possit, & alia sua occidant in talibus
tum, erunt irregulares, quia ubi vere po-
tunt peccato homicidij, & esse & sequi
tut est reus.

Si autem non habeant talem experientiam, neque praudent periculum non incurant in irregulari aemulatione, non ferunt peccatum homicidii. Quod et ratio requiritur, et imputetur effectus in statu praedicto, dicimus in materia peccata, prima secunda ad quatuordecim. 76. legatur P. Vazquez t. 2. disputari 94. num. 7. et de disp. 127. esse nec necessarium, ut aliqua cogitatio occurrat, eo euentu, alibi non imputabitur. Ita de irregularitate philosophia Patet Vazquez disputatione illa 94. tractata manifestum de irregularitate.

Notandum verò est, quòd licet in Clementis, Si furiosus, tantum fac mentis dormientis, & furiosus iamen eadem est ratio de aliis, quando cetera sententia patet, quantum ad cognitionem. Legatus Constitutus 3. parte electionis in Clementina, si furiosus, & ex principalis traditis plura dubia in specie solui possunt.

DISPUTATIO LXVIII.

De Irregularitate propter homicidium, vel mutilationem factam in bello.

DVBIVM PRIMVM.

An occidens, aut mutilans alium quem in bello, sine irregularitate.

Hoc potest contingere, vel in bello isto, vel in bello iusto. Legatus P. Suarez disp. 47. à 6. 5.

Et primum de bello iniusto philosophandum, sicut de iniusto homicidio, & mutilatione, iuxta doctrinam supra à nobis traditam, siue quæstio sit de occidendis, siue de cooperantibus: & hæc non est irregularitas ex defectu lenitatis, sed propter homicidium, quod est peccatum.

Deinde de bello iusto considerandum est, an sit solum defensivum: & philosophandum est sicut de homicidio ob solum defensivum, de quo supra, & legi potest Pater Suarez supra sectio de 6.

Ratio dicere de bello aggressivo iusto, quod sit ad vindictam iustam vindictam derelinquens.

Et optimis sensus est, non incurri irregularitatem, qui non occidit, aut mutilat, licet pugnet in bello: quia caput, Peritiam, de homicidio, postulat homicidium ad incurrendam hanc irregularitatem.

Deinde quisquis occidit, vel mutilat per seipsum, inquit irregularis ex defectu lenitatis, etiam si iuste operetur,

capite, Si quis, & capite, Aliquandò dicitur.

Ex dictis solum potest deduci, quod non nulli trahant de eo, qui authoritate Regis occidit hostem reipublicæ, an ille incurrit irregularitatem: affirmandum enim est incurrit irregularitatem ex defectu lenitatis, quia id agi tanquam persona publicæ, ita P. Suarez supra sectio de nona, 6.

Dubitatur tamen de eo, qui vendit armam, vel tribuit illa ad bellum iustum. Et Pater Suarez, ubi proxime docet, quod si istæ actiones fiant solum generatim, & ordinentur ab bellum iustum, non incurrit irregularitas propter illas: si tamen fiant in ipso bello, & ordinantur determinatè ad occidendum, incurrit irregularitas, quia actio illa vendit determinatè ad homicidium.

Alii putant, non incurri irregularitatem, quia, ut supra dicebamus, hæc irregularitas requirit homicidium, non quomodocumque, aliis principibus, qui gerit bellum, ex solo impetu, & præcepto erga milites, illam iniurietur: ergo sicut in illo non sufficit tale imperium, multo minus in privata persona actio vendendi, vel mododi arma ad bellum gerendum, etiam quando iudicatur prodentes, futurum homicidium. Et hoc placitum non videtur improbabile.

DVBIVM II.

Quomodo clerici in bello contrahant irregularitatem.

Hoc dixi secunda secunda ad quæstionem 40. circa articulum secundum, & hic repetam aliquam. Penultimum verò est primum, prohibetur esse clericis bellum gerere, quod ante ligatur de constitutis in maioribus ordinibus. Secundò docent auctores, hanc prohibitionem esse de iure positivam. Tertio docet posse clericos suadere bellum licitum, hoc enim non est illis prohibitum.

Quæstio certum est, clericum posse licetè pugnare in bello de licentia, vel impe-

Suarez

impetio Pontificis in quo casu non in-
curret clericus irregulari a semet do-
cui: Cozaribus Clem. Si furiosus a-
parte §. 3. & alij Hoc enim ipso Pontifex
suffert censuram poenam, ac inhabili-
tatem.

Quarto, clericus qui est dominus temporalis, potest licet indicare bellum, quando adfuerit requisitus ad hoc, ut ita dicitur in Doctores in materia de bello.

Item certum est, posse clericos inter-
cedere bellis iustis, vt subactioe mali-
cibus.

Item concubium Doctores, esse irregularem clericum, qui pugnat in bello iustissimo: hanc irregularitatem omni ex homicidio voluntario.

Vitiosum certum est, esse irregularem clericum, qui occidit aliquem in bello, etiam iustus. Ita Constantinus supra cum alijs quatuor.

Deinde non locum sit irregularitatem
clerici, ex eo quod vel ante inceptum
bellum, vel in ipso bello hortant milites
ad pugnam fortiter.

Dilectores vero eī, an sit illorum clericis, siue p̄sulis irregulariariis eī boni aut milites ad occidēdos hostes. Et ut remū secunda secunda loco eiato, alii qui negant hoc licere, & docent quod clericis hoc facere, cootrahent irregularitatem homicidii subsecuti, & colligere contendunt ex iure, & infra referunt.

Sed multi viii docti hinc eratis sentiant propter hanc exhortationem potius propter clericos irregularem, quia propter priorem non constatur, quia idem videtur sensus exhortationis vtriusque consideratis recte circumstantijs, & idem in prioribus verbis non exprimitur appetere exhortatio ad occidendum beneficium inchoatum impliciter, & non cessaria est ad consequendam victoriam, & eundem esse sensum vtriusque exhortationis, docuerunt Innocentius, & Formisimus dia episcopus, Quod in dubio de penis, & excommunicatione contra eandem doctrinam dixerint in utroque casu clerici qui inturreo irregularem, est autem ergo probabile, in posteriori casu non inturreo et clericum irregularem propter rationem factam, & quia idem non est expectatio irregularitatis pro eodem posterioris, & potius quam pro eodem

11. *Dei hunc statum est, ut quodlibet in
est expresse irregulaus, non sit deducen-
da à simili, ut notantur huius Vary-
quies prima secundae dispo. 16 cap. 3. Ita
vero cap. 15 qui, de sententia ex-
com. in Seco.*

Sed obliuiscamur caput, Quicumque 23:
quæstione 8. Verum ibi solum dicitur, Sa-
cerdotes non debent propter materiam ali-
mentum sumere, sed, alios ad accipiendum
hortari.

Secundo toties obicit caput Episcopus,
ne clerici, vel monachi in sexto, ex quo
aliqui volune colligere licitum esse ex-
horrari ad foueri ex pugnandum, & con-
sequendam victoriam, non tamen ad occi-
dendum hostem: & colligunt a simili,
quia ibi est sermo de iudiciis. Verum ex eo
capite nihil colligitur contra doctrinam
supra editam, quia ibi non dicitur, Epi-
scopum contrahi & irregularitatem, si vi-
sus fuerit illis verbis, Exequere penam
monis, vt legemur confisibile. Deinde vel
in eo capite conuincitur Episcopus ali-
quod primum, & secundum hoc etiam
qui in ore exhortatur ubi tenent ser-
uandas leges, disponentes & penam homi-
cidij, inuicere irregularem, quod
est contra communem sensum, vel salu-
taria explicatur, non inuicere per illa
verba Episcopi in regularitatem, & re-
censiores citati contendunt idem esse
per alia verba, quae eundem habent sen-
sum.

Ex principis traditis possunt plura
dubia in specie solui. Ad q. 2. an po-
ssit agnoscere suum filium irregula-
re ex defectu leuitatis. De quo Patet.
Socrus et pulchritudo sibilat ex lectione
ultima. Et ratio dubitationis in re-
actione medicorum, qui solent puteto
dispensationem, quando voluit susci-
re ordinem scripti, sed bene notat Pa-
ter. Socrus medicum non debet habere
irregularitatem hanc ex defectu leui-
tatis, posse tamen corroborare aliam.

in suo officio.

(14)

1. 1990年1月1日起，凡在境内从事生产经营活动的纳税人，其应纳税额在1000元以下者，暂免征收滞纳金。

... ..

DISPUTATIO LXIX.

De irregularitate quæ con-
trahitur ex infamia.

DVBIUM PRIMUM.

*An infamia acta ex propria peccato
inducat irregularitatem.*

A Nte quàm disparemus, an ex infamia oriatur irregularitas, oportet breuiter explicare quid sit infamia, & quotuplex.

Infamia priuationem famæ bonæ, seu diminutionem eius significat.

Est autem fama illius dignitatis status vita & moribus comprobatus, & in nullo diminutus, & cogniti inquam, & de uariis, & est ordinarius criminibus. Infamia ergo est huius status diminutio, quæ per publicam, prauamque opinionem habetur de aliquo.

Item Augustinus libro 83. questionum questione 31. dixit gloriam, seu famam esse raram cum laude notitiam, & est contrarium infamiae est obsecra cum vituperatione notitia.

Ex his uero facile constat infamiam materiam esse vitium aliquod, seu defectum. & ita primò potest diuidi infamia in eam, quæ oritur ex defectu, quæ est proprie peccatorum, & culpa personæ & in eam, quæ est de defectu, & qualitate personæ, quæ sine peccato eius potest contingere.

Secundò diuiditur in infamiam iuris, & facti. Id est, quæ oritur vel supposita dispositione legis, vel solum ex facto aliquo: quod secundum communem opinionem inducit infamiam.

Tertiò diuiditur legalis in etalem, & canonica. iuxta legem, ex qua oritur, ut pena, de qua fuit P. Suarez disp. 48. sect. 1.

Quomodò uero delictum, aut defectus debeat esse publicus ad infamiam, pendet ex variis et constantibus, & legi potest. P. Suarez supra.

His premis certum est, aliquando oriri irregularitatem ex infamia orta ex proprio peccato: nam infamis non ad-

mittitur ad ordines sacros, capite infactis & quest. 7.

Secundò docent auctores, hanc incurri per omnem infamiam canoniam, & per illam solam. Prima pars probatur, quia iura generatim inquiruntur. Secundò, quia debet esse in iure canonico expressa.

Deinde sciendum est, omne peccatum mortale publicum constituit e hominem canonicè infamem, & irregularem, quando in eo statu publicè perseuerat. Ita fuit ex capite, Testamentum, de testibus.

Rursus, quando infamia per legem, aut sententià iudicis imposita est ipso facto propter peccatum, irregularitas, quæ ex illa oritur, non aufertur per penitentiā, sed necessaria est dispensatio. Ita P. Suarez disp. 47. sect. 2. quia talis in *Summa* dignitas requirit auctoritatem potentis dispensare.

Sed questio est, quando lex aut sententia, non imponit talem infamiam ipso facto.

Et aliqui docent, esse necessariam dispensationem, quoties infertur ex crimine grauius depositione digno, & notorio. Ita Nauarrus in capite, Si quando, de rescriptis, exceptione 17. & in summa capite 25. numero 7. & capite 27. numero 154. & 248. Maior lib. 6. capite 1. & 12. libro 3. capite 1.

Sed contrarium docet P. Suarez disputat. 48. sectione 2. Casus lib. 2. de iusta hereticorum positione, capite 9. & alij, quos citat P. Suarez, quia si propter tale delictum lex non imponat ipso facto infamiam, sed ferendam per iudicem, tunc non est causa, ob quam dicamus esse necessariam dispensationem; tunc enim solum durat, quandiu status ille peccati perseuerat. Et nihil hinc sententia placet.

Disputant uero, quis possit auferre hanc irregularitatem, quando sola penitentia non sufficit. Et difficultas est, an possit saltem indirectè auferri per potestatem Principis secularis auctoritate infamiam.

Alqui affirmant absolute, & sine distinctione: quia auferretur materia irregularitatis, uerò grauius, si quis hanc infamiam ob peccatum solum Mattheus, li. Rex remittit.

remittere infamiam, non erit necessaria dispensatio super actibus Ecclesiasticis.

Alij distinguunt de infamia in eo, qui secrete delinquit, & in filijs eius, & in illo dicunt esse necessariam dispensationem, non in alijs. Ita philosophatur Maior in lib. 3. cap. 1. num. 3. sed neutrum probat iure aliquo.

Alij alia distinctione utuntur, docent, aurem infamiam posse esse civilem, ut priuatum solum ex iure civili, sed etiam ex canonico, & in hoc dicunt non sufficere ablationem infamiae factam à Principe seculari, quia necessaria est potestas etiam Ecclesiastica in ordine ad Ecclesiasticos effectus: quando tamen infamia non est directè, & expresse posita à iure canonico, tunc poterit sufficere ablatio illius per potestatem secularem. Ita

Suarez P. Suarez supra numero 10. & mihi probatur, & videtur vñ cœcepta doctrina, quia legitimario Principis secularis non sufficit, ut quis possit suscipere ordines sine dispensatione, quando de seclus nata libet impediri.

Item quaeritur, an hæc infamia inferatur per baptismum, & aliqui affirmant, & alij negant, alij docent infamiam esse civilem, quæ oritur ex legibus Civilibus, necnon, quibus aliquis ante baptismum erat subiectus, non auferri per baptismum, quia baptismus non habet hoc ex institutione Christi, neque iure hominum Ecclesiastico videtur concessum vel oritur ex iudicium legibus, inter quas, infidelis, vicebat, & hæc infamia licet non tollatur per baptismum, cessat tamen inter Christianos, quia canonice loqui videntur de tali infamia. Ita philosophatur P. Suarez supra.

Suarez

DVBIVM II.

An ex infamia non fundata in proprio delicto oriatur irregularitas?

Communis sententia est aliquando oriri talem irregularitatem, aliquando non oriri, cuius explicacionem notandum est primo ex infamia facti, quæ non fundatur in peccato propriæ personæ, nunquam oriri irregularitatem seculis

iure speciali, quia seculoso iure, quibus notatur tali infamia, quia ex ipsa pœna relictæ dicitur, nisi ex proprio delicto suo. **Suarez** de iure 3. qui bene notat hic esse sermonem de infamia nam si solum sit sermo de impedimento, quod quis est irregularis, aliquando fieri potest sine proprio peccato, ut si loquatur de impedimento vñ rationali.

Secundo notat infamiam iuræ, & irregularitatem aliquando fieri absque peccato proprio eius, qui in iuræ, & explicatur nam filij eorum, qui manus violentas in Cardinales iniecerunt, sunt ipsi iure infames, cap. Felicitæ, de penis in 6. & filij proditorum, qui coniurationem erant leges Malefactorum in iuramentum filij iuræ civilis efficiunt infames, Lege quisquis, C. ad legem Iuliam.

Alia infamia solet ex vii, aliquæ, ac iis vitiis, & abiectione condignis. Semper tamen necessarium est, ut talis infamia oriatur ex aliquo iure, ut bene P. Suarez supra, & legi potest Mainus lib. 3. cap. 1.

Suarez

de iur.

de iur.

Suarez

DISPUTATIO LXX.

De irregularitate ex bigamia.

DVBIVM PRIMVM.

Quomodo ex vera bigamia irregularitas oriatur.

A Nec omnia sciendum est, nomen bigamie significare duplicationem matrimonij solum, autem dissolutionem triplem bigamiam. Prima est vera, quæ oritur, quia duplex matrimonium contrahitur, & consensu mutuo habetur hæc species capit. Debitum, de bigamis, & alijs locis. Secunda est bigamia iuxta prædictum, cum duplex matrimonium consummatur, sed vel neutrum vel utrumque vnum eorum non est valitum, vel cum quis dicit non virginem, vel si dicit virginem, cognouit eam post adulterium.

Tertia est bigamia similitudinaria, nempe quando in facie contrahitur vel prosequitur, contrahit interpositionem.

de iur.

Lib. IX. Disp. LXX. ¹⁷ Dub. I.

consummavit cum vna, etiam si sic virgo,
de quibus infra dicemus.

Ex hac doctrina colligitur, nunquam
constitui bigamiam, aut irregularitatem
hanc sine matrimonio de iure, vel de fa-
cto inito, vi cum multis probat P. Thom.
Sanchez lib. 7. de matrimonio disp. 83.
num. 3.

Item certum est non sufficere matri-
monia, nisi etiam inirecedat carnalis co-
pula, cap. 1. Debitum, de bigamis. Ita P.
Thom. san. disp. citat. cum multis Docto-
ribus, qui in eisdem re probat magistrum di-
centem in 4. disp. 17. sufficere matrimo-
nium solum ad bigamiam.

Item non sunt audiendi, qui dicunt
professum continentem matrimonium,
etiam si non consummet illud, fieri irregu-
larem sed contrarium docuit Pater Tho-
mas Sanchez cum multis aliis, & Valen-
ria 4. part. disp. 7. questione 19. puncto 3.
Toletus libro 1. de omni capite 26. Pater
Emmanuel de Sa verbo irregularitas,
ageos de irregularitate bigamiz no-
mero 4.

Sed potest oblici capax quorquor 17.
questione 2. ubi professus continentis ma-
rimonium ob violationem voti dicitur
irregularis.

Sed respondendum est, quod licet non
sit mentio copulae, tamen fit, quia
in aliis capitibus, in quibus fit men-
tio bigamiz, semper fit mentio co-
pulae.

Difficultas est, an requiratur non solum
copula carnalis, sed virilis seminis ef-
fusus.

Aliqui dicunt non esse necessariam effu-
sionem seminis, quia per talem copu-
lam Ecclesia praesumit eum seminis ef-
fusionem: pro qua sententia citat aliquot

Tho. San. P. Thom. Sanchez num. 6.

Contrarium tamen cum quibusdam
Doctoribus, docet Pater Thomas San-
chez num. 6. qui posuit in foro confesio-
nis non constitui bigamiam irregularita-
tis, & per hoc quia capite, Debitum, de bi-
gamis, requirit tantum matrimonium et
fornicatio, & tamen sine effusione seminis
non est simplicitate consummatum, vi cum
aliis probat libro 2. de matrimonio disp.
21. Item quia ille non dissolvit carnem
suam cum uxore, quia non fit vna carnis cu
illa, cap. 1. ex 17. quest. 2. & mihi videtur
probabilis.

Sciendum verò est, hanc irregul-
ritatem fuisse introducam, propter
defectum significationis in eo, qui
cum duobus praedictis feminis contra-
hit, & dicitur defectus significatio-
nis Sacramenti, id est, matrimonij Chri-
stij cum Ecclesia, quod est consummatio
vnius cum vna. Quae doctrina sonatur
ex Celestino Tertio, capite, Debitum co-
njugalis.

Item questio posset esse, an equiva-
latur ad incurrendam bigamiam effusio
seminis non solum viri, sed foeminae bene-
gat P. Thomas Sanchez numero 6. in fine *Tho. San.*
quia probabilis est sine tali semine for-
minae consummari matrimonium, & mihi
placet propter ea, quae docui in materia
de matrimonio.

Ex doctrina verò tradita vnum, vel *Tho. San.*
alterum dubium, resoluit P. Thomas San-
chez num. 7. quod facile quisque intel-
ligat.

Difficultas verò est, an duplex ma-
rimonium contractum ante baptismum,
vel vnum ante, & aliud post, inducat bi-
gamiam. De qua questione magna con-
troversia fuit olim inter S. Hysioni-
mum, & S. Augustinum & Hieronymum
epistola 83. & refertur capite 9. distincti-
26. & in caput tertium primae ad Ti-
motheum, & refertur capite 1. 28. que-
stione 3. & in caput primum epistolae ad
Titum sensu, ex his matrimoniis non
oritur bigamiam, vi incurritur haec ire-
gularitas. Idem sensus Glossa ordinaria, &
Lys in capite 3. primae ad Timotheum.
Major 4. distincti. 27. questione 6. debio vlti-
mo. Almainus 4. distincti. 26. quest. 1. pro-
bat verò isti Doctores, quia facta ante
baptismum non imputantur post suscep-
tum baptismum.

Secundò potest probari ex capite 1.
distincti. 33. quod est desumptum ex
Canone 17. apostolicum ubi dicitur,
Si quis post acceptum baptismum, secun-
dis nuptiis fuerit copulatus, non Episco-
pus, non presbyter, nec diaconus, &c. er-
go à contrahendo secunda erit quaelibet,
quando contrahit ante baptismum. Ter-
tiò, quia haec irregularitas est indulta in
re Pontifici, ergo non obligat infidelis
ante baptismum. Si ad haec argumen-
ta adducatur alia, quae solent ad-
duci.

Contrarium docuit Augustinus de be-

no coningali cap. 1. & ceteris cap. Arri-
rins dist. 26. & capite ultimo dist. 28. Am-
brosius libro 1. de officiis capite ultimo,
& refertur capite penultimo dist. 26. &
est romani S. holi. cum sanctis Thoma
4. dist. 7. quæst. 3. art. 2. & docent Iuri-
petiti in caput, Gaudemus, de divorciis,
P. Vazquez tractatu manu scripto de ma-
trimonio agens de hac irregularitate, &
de finitum hoc est ab Innocentio epist. 22.
cap. 2. epistola 2. cap. 5. & refertur cap.
Deinde dist. 29. & capite, si quis viduam
& 34. dist. expresse illa verbis: Sine ante
baptismo: & probari potest, quia: ale
matrimonium habet defectum significa-
tionis supradictæ: ergo potest Ecclesia
statuere, ut baptizatus, qui ante bap-
tismi contraxit duo matrimonia, vel al-
terum ante, & alterum post, non admit-
tatur ad ordines: hoc autem non asseritur
per baptismum ex iustificatione Christi,
neque ex voluntate Pontificis: ergo.

Argumenta verò pro coarctata patre
facile habet solutionem.

Ad primum constat baptismum non ha-
bere vim referendi bigamiam, ut impe-
ditur: cum est ad ordines. Ad secundum
inefficax est illud argumentum à con-
trario.

Ad Tertium constat impedimentum iu-
ris postpositum non bigæ ante baptismum, sed
post: eos tamen, qui suadamentum na-
turale bigamie habuerunt ante bap-
tismum.

His præmissis dicendum est, bigamiam ha-
bitum explicari inducere in irregularita-
tem habetur cap. 1. & 2. de bigamis, & se-
pe aliis locis.

DVBIVM II.

*An contrahatur irregularitas ex biga-
mia interpretatio.*

DVbio præcedenti diximus quid sit
bigamia in ei pertinet, potest verò
contrahi quatuor modis: 1. vov quando
quis duo contrahit matrimonia, alterum
de iure, alterum de factis, id est, vov vali-
dum, alterum invalidum: 2. tertio, quando
dixit viduam à priori vov cogitavit,
vel per fornicationem corruptam, &
cum ea consummasit matrimonium: ultimo
quando duxit virginem, & postmodum
eam adulterij: carnaliter novit.

Primum, & secundum modum colli-
gunt Doctores ex capite, Nuper, de biga-
mis.

Et esse irregularem eam, qui contraxit
duo matrimonia lita, sentiunt Doctores
moles, quos refert P. Thomas Sanchez su-
pra disputatio 84. numero 3. Et docuit
Toletus libro 2. de clericis cap. 24. Vaz-
quez. tomo 4. disp. 7. quæst. 19. p. 1. 3. Sa-
suma verbo irregularitas agens de irregu-
laritate bigamie numero 1. P. Suarez dis-
putatione 49. sessione 2. numero 11. qui
dicit se hoc non invenire ita expressum in
antiquis auctoribus. Sed P. Thomas San-
chez fideliter citat plures antiquos, qui
ita sentiunt: & probanda est hæc senten-
tia ex capite, Nuper, de bigamia, ubi
mo est de clerico, qui ante sacrum ordinem
contraxit bigamiam, & iam non
situtus in ordine sacro alius contra-
xit, & docet Pontifex illam itaque
bigamiam repandam, & non propter
sacramenti defectum, cum saltem secun-
dum matrimonium fuerit tertium, & nul-
lus est propter defectum ad duo matrimo-
nia opere carnali subsequuto.

Ex dictis inferatur, si cogitatio est simili-
lis affectus ad duo matrimonia: rōdē ope-
re subsequuto, etiam si viceris sit nullum,
tōtūter in irregularitas.

Sed P. Henriquez in summa libro 1. 2. Henriquez
cap. 6. articulo 9. dicit hanc non esse spe-
ciem bigamie, & hanc partē, ut probabi-
liorem sequitur P. Auila pari c. 7. disputa-
tione 8. dubio 1. § sed pariter negatiam,
quia non defuit sacramento vero signifi-
catio, cum ibi obo, fuerit verum matrimo-
nium. Secundo, quia casus non est expresse
sequi iure, capite, l. om. de sententia ex-
comm. in sexto, ubi dicitur quemdam
hominem non incurre in irregularitatem,
quia non est expressa in iure: & hic regu-
lā dixi observandam rōdē P. Vazquez pro-
ma secundæ disputatione 65. capite 3. §
secundū fundamentum. Et quod in prædi-
cto obo locutus bigamia, sententiā doct.
Theologi huius ætatis, & alij sentiunt se-
cundam opinionem rōdē probabilem. Et
ad argumentum secundæ opinionis re-
spondendum est: hæc irregularitas est
se expressam in iure, quando est affectus,
& externus cōsecutus, licet sit nullus: ma-
ner enim veros affectus ad duo matrimo-
nia, & quomodo capite, Nuper, de bigamis,
semper sit de casu, in quo vovum matrimonium
aliam

T. de. San.

Henriquez

Auila.

Vazquez

nūm faciat validum, tamen ratio solum assignatur ex affectu ad duo matrimonia opere subsequente; sed negandum non est secundam opinionem esse probabilem.

Th. San. Alter modus bigamiae est, quando quis contrahit duo matrimonia, vnum validum, & alterum nullum; est communis Doctorum sententia, quos citamus, & plures refert P. Thomas Sanchez supra num. 3. & constat ex capite, Naper, de bigamis.

Ex hac autem doctrina fit, fore irregularem, qui vera vxore nondum cognita post matrimonium ratiū contrahit de iure cum alia, quam cognoscit carnaliter, & postea redit ad veram vxorem, quā cognoscit per copulam carnalem. Ita sentit Thomas 4. dist. 27. q. 3. art. 1. quod hunc cula 2. ad 3.

Scd hanc doctrinam limitat P. Henricus in sum. lib. 12. c. 6. num. 9. in commentario, ut sit irregularis, qui duplex matrimonium contrahit, nisi quando primum fuit nullum, & cognita eius nullitate aliud contrahit; & probat, quia qui suscipit secundum baptismum, non est irregularis quando primus fuit nullus.

Sed hanc limitationem non puto veram, quia in hoc casu est affectus ad duo matrimonia opere & subsiquente, obproprie quod incurritur bigamia, & irregularitas, secus contingit in iteratione baptismi, de quo non est eadem iuris dispositio.

Alij limitant, ut non contrahatur haec irregularitas, quando quis contrahit secundum matrimonium sine peccato ignorans impedimentum dirimens, quia potest necessarium esse de huiusmodi bigamiam, & sequitur eam alius Doctoribus P. Thomas Sanchez num. 6. in fine.

Alij verò dicunt etiam in hoc casu incurrit irregularitatem, quia non incurritur propter defectum, sed propter affectum duplicis matrimonij, iuxta supra dicta. Ita Angelus verbo bigamia numero 9. Syluester quæst. 7. & mihi magis probatur.

Alius modus bigamiae interpretatur est, quando quia vnicum matrimonium est vidua contra eum consummat, si fuit à priori virgo cognita, aut eum corrupta per eum à illicito consummat, habetur cap. De pūm, & c. 1. de bigamis, & cap. vnicus de clerico coniugato in sexto, & malis aliis

capitulis, quæ citat supra P. Th. Sanchez num. 7.

Addunt aliqui, non incurrere hanc bigamiam qui contrahit eam virginem existimans esse viduam, & probat ex doctrina, quam tradidimus in materia de excommunicatione, quia ob solam voluntatem occidendi clericum non incurritur, si quis occidat laicum putans esse clericum; quod etiam in alijs censuris est observandum, ergo & in li regularitate, siue sit pena, siue inhabilitas, non incurritur quādo adus extrinsecus, ob quem imponitur, non habet conditiones, quas requiritur.

Sed potest obici, nam bigamia incurritur, ob affectum duplicis matrimonij subsequenti opere, etiam si non fuerit vñ verum matrimonium, iuxta caput, Naper de bigamis. Respondetur esse diuersam rationem, quia ad hanc speciem bigamiae non requiritur verum matrimonium, & tamen ad casum, de quo loquimur, requiritur matrimonium cum vidua, & tunc non est vidua cognita, sed virgo, quæ minime eodem ratiōe matrimonium.

Sed est difficultas, an incurrit hanc irregularitatem, qui contrahit eam viduam, quando propter aliquod impedimentum matrimonium fuit nullum.

Aliqui affirmant hunc esse irregularem, & probant ex capite finali de bigamis, ubi assignatur ratio, ob quam constitutus sacerdos contrahens vnicum matrimonium nullum ob ordinis impedimentum sit irregularis, nempe propter affectum contrahendi. Quæ ratio habet locum in presentia. Ita Covarrubia in Clem. 6. superius de homicidio l. p. §. 2. num. 2. & dicit esse communem.

Alij verò docent contrarium, & probatur, quia in iure non est expressa haec irregularitas manifeste est autem pro secunda opinione non est solum quod adheret animo contrahendi in alium vñ, sed etiam quia contraxerat aliud ante; videtur: & hanc sententiam sequitur P. Thomas Sanchez supra num. 11. P. Valentia in 3. parti edispensatione 7. quæst. 19. parte 3. Henriquez lib. 12. capite 6. numero 9. & alij.

Sed aliqui ex his Doctoribus non tantum contrahentem, nam ex illo capite colligitur esse irregularem, qui duo matrimonia inuicem contrahit, ut supra vidimus, & tamen in eo capite solum est

forma

fermo de eo, qui vñ validum, & alteram nullum contraxit: sane P. Henricus loquitur consequenter, quia etiam docuit non esse legitimum, qui duo invalida matrimonium contraxit.

Difficultas est, an docens fornicationem seipso delictorum incurrat irregularitatem. Affirmat aliqui, quos citat P. Thomas Sanchez num. 13. & probant ex cap. qualis 30. quæst. 3. ubi dicitur, Qualls debet vxor esse, quæ habenda est secundum legem, virgo casta, si ergo requiritur virginitas vxoris tempore coniugii, non inuolunt.

Secundo quia tale matrimonium non significat matrimonium Christi cum Ecclesia, cui inueniant corruptionem, Tecto, quia non videtur referre, an sit corrupta à se, vel ab alio.

Valentia, Alij verò docent contrarium, sanctus Thom. 4. dist. 27. quæst. 3. art. 1. quæstioncola 3. ad secundum P. Valentia supra, P. Thomas Sanchez supra cum multis alijs, quos refert numero 14. quia talis fornicatio non diuinitatem habet cum multis, & quantum ad hoc minor significatio in hoc matrimonio cum matrimonio Christi, & Ecclesie, si uide de solo ut secundum agnoscuntur primum antequam non obeladit, ubi requiritur virginitas solum in hoc sensu, ut si uir non diuinitatem carnem suam cum pluribus.

Alias modus huius bigamie est, quando quis docet in glozæ, si post quam ipsa commisit adulterium, cognoscit illam carnaliter, & habetur expresse capite, si cuius dist. 34. quod est Concilij Neocæsariensis cap. 8. quod aliqui inelligunt, quando vir agnoscens adulterium coniungitur carni, licet vxori for adulter: quia si ignoret adulterium, non procedit ad carnalem, neque est casus, ob quam incurrit bigamiam Ita P. Sanchez in summa verbo irregulariter, agens de bigamia nom. 3. & indicat alijs citat à P. Thomas Sanchez numero 13.

Alij verò docent etiam incurrere hanc irregularitatem, qui cō ignorantia adolentis agnoscit propter vxorem, Ita Ricch. 4. dist. 27. art. 4. quæst. 1. Sotus ibi q. 3. art. 1. columnas penultima, Toleros lib. 1. fori cap. 26. par. 5. P. Henricus lib. 12. capite 6. numero 10. P. Thomas Sanchez cum multis alijs: et alius numero 15. quia hæc irregularitas incurritur ex defectu

significationis, qui enata est, etiam si ad sit ignorantia: & ita solutus ratio contrarij opinionis.

Sed quæsi potest, an maritus agnoscens adulteriam vxorem ob preceptum, quo obligatur ad cognoscendum illam, incurrat hanc irregularitatem.

In quo prima opinio est negantium: ita nonnulli, quos refert P. Tho. Sanchez supra num. 5. & num. 6.

Alij docent hanc incurritur irregularitatem. Sanctus Thom. supra quæstioncola citata ad quæstion P. Thomas Sanchez cum alijs numero 17. quia hic etiam habet locum defectus significationis, & non imponitur hæc irregularitas ob culpam in quo fallitur Doctores primæ opinionis.

Iuxta dicta intelligi possunt nonnulli, quæ docet Pater Sanchez dispersione 4. §. 1. & 3.

DVBIVM III.

Quando contrahitur irregularitas ex bigamia similisuditaria.

DVbio primo dicimus, quid sit bigamia similisuditaria, nempe quando clericus in sacris obliuiscitur, vel religiosus professus contrahit matrimonium de facto, licet nullum.

Ex prius dicemus de clerico, deinde de religioso. Difficultas est, ut dicitur potest, an clericus contrahens matrimonium cō vi gineq sit irregularis: Dubium non est, quin sit irregularis, quando contrahit eum videns, licet caput male de bigamia.

Alij docent clericum incurrere hanc irregularitatem, quando ante ordinem contraxit vñ matrimonium, & post ordinem aliter, ubi quæstion de huiusmodi, secus verò si vñ matrimonium contraxit cum virgine, quia tunc videtur requirere duplicem matrimonium, dea sancti P. Henricus quæstion libro 1. capite 24. Toleros libro 1. cap. 8. dicere hanc irregularitatem nullo modo probant.

Alij verò docent contrarij hanc irregularitatem, etiam propter vñ matrimonium cum virgine. Hanc sequitur Toleros libro 1. summe cap. 26. numero 7. Valentia in 3. par. disp. 7. quæst. 19. par. 3. P. Emanuel de Sa in summa verbo irregularitas.

Th. San.

Sanchez.

*Enriquez.
Telosus.*

*Valentia.
Sa*

Th. San.

*Henricus
Th. San*

THE SAN
SHOON
VALLEY

hularitaa; vbi de bigamia numero 4. P. Thomas Sanchez cum multis aliis supra dict. 8. s. num. 5. P. Saez et se ditione 4 hanc patet verissime opinionem P. Vasquez auferat, citandus, et probare ex cap. 12. qui aletici, vel vouentes, vbi de diacono, qui votum accipit, de iure posse Episcopum cum aliis plerisque, etiam entiam dispensari, et de diaconi officio, et exequatur. Et capite 22. eodem titulo lubidit, quod matrimonio, quum contra sit, et si ad religionem transierit, concedat, et Episcopus a censura ad ordinem, et ad i. c. s.

[illegible]

Decendum est aliquem velle illum cōtra
hanc hanc irregularitatem, qui contra
propter verum simplex casus, quod
s. P. Thom. Sanchez hinc. i. 1. quia nullo
iure probatur.

Difficultates vero possent esse de illis, qui in nostra Societate possint vota simplicia et possint per biennium contrahere et matrimonium contrahere est dubium alio contrahere hanc irregularitatem si quia per selem votorum et possessionem vere sit religiosus, et est inhibitus ad matrimonium contrahendum, ex constitutione Gregoriana Decembris, et dixerimus in materia de voto, non esse in contrarium.

D.V.B.I.V.M., III. 1936.

An auferatur hac irregularitas per pro-
fessionem religionis per dispen-
sationem.

Aliqui existimant irregularitatem
omnis ex bigamia duci per prole
fionem religionis, alij de omni irregulari
tate videntur loqui.

Sed communis sententia est non dele-
ri, nisi in talibus iure expressis, id est, quā-

da oritur ex defectu natalium, quia aliquis est illegitimus nam capite 1. de filiis presbyterorum hoc conceditur etiam quam ad suscipiendum ordinem in Consue. rubrica in Clemen. Si fornicios 1. pacte §. 3. item 6. Verus 4. dubi 1. quod 1. dicitur, qui docet verum obtinendum esse, ut omnis illegitimus auctoritate per professionem testimonis. Sed etiam P. Henricus lib. 1. capite 8. numeri 1. dicit non constare ex viis, et idem docet P. Thomas Sanchez diff. 8. num. 4.

...Clicca secundam partem, aliqui existimant Pontificem Summum non possidisse potestatem in hac irregularitate. Primum, quia confurgit ex defectu significationis supra dictae, et illam tollere non potest. Secundum, quia putant hanc irregularitatem esse de iure divino, iuxta illud primum ad Timotheum tertio, Vnius vocis virum.

Al jure o licet admittant hanc irregu-
laritatem esse de jure divino, consenti-
unt posse Pontificem in ea dispensare;
ita Petrus de Soto scilicet, 8. de matrimonio,
pag. 3. & 5.

¶ Sed primo dicendum est, hanc irregula-
riam esse de iure positivam. Papatibus
ita docent auctores communiter in hac
materia nonnulli, constat ius positivum
de Christo introductionem pro hac irregula-
ritate. Legatus Pater Suarez, supra citato

Secundo dicendum est, posse Pontificem in hac irregularitate dispensare, ita Doctores communiter, & vix satis ostendit quod dicitur, neque de hoc potest aliquis dubitare. Legatur P. Tho. Sánchez supra disp. 86. illius, & P. Suárez infra sediq.

Ad primam primum questionis respondetur
quod est, non posse, Pontificem asserere
illam defensionem posse, tamen asserere
se illam irregularitatem ob illam esse

Ad secundum aliquis dicit, non esse
in preceptum, Apolloli aliquid, licet
sit ipse preceptum, tamen non ad precep-
tum Christi, sed Apolloli. Respondet
colligari esse de iure digno. Legitur in
notis Iulianis, quia potest aliquid esse
secundum de bigamus, ubi dicitur non li-
cere discurrere: recedit illud verbum so-
lum significat difficultatem, non tamen de-
ctum potestatis in Summo Pontifice.

Adder

Addendum est non probari nobis eos qui dicunt Pontificem ex potestate ordinata non posse dispensare in hac irregularitate, bene tamen de sua potentia absolute, quos reprobant Contrarios in Clemen. Si furiosa de homicidio l. part. §. 1. item. 4. quia Pontifex potest ex potestate ordinaria, quam habet, causa subsistenti dispensare, cum sit hęc irregularitas de iure humani de Episcopo autem dicemus dubio sequente.

DVBIVM V.

An Episcopus possit in hac irregularitate dispensare.

IN hac questione vixit solent inferri sententia; sed de bigamia vera, & interpretaria, quatuor precipue refertur.

Prima est asserentium posse Episcopum dispensare, etiam quantum ad maiores ordines. Hanc refert Glossa in caput secundum de bigamis, & probatur, quia Episcopi dispensant cum criminosis, cap. Ar. si clerici de iudicibus.

Secunda sententia docet, Episcopum non posse dispensare cum bigamo illo, etiam quantum ad maiores ordines, pro quibus plures citantur.

Unde in praefata questione existimamus probabiliorcm secundam opinionem, & duo scripta pro illa addita magis moneant sunt, Item capite virimo, & capite, Nuper de bigamis, negat bigamis potestatem suscipiendi ordines, minores, & fuit caput, Non condonat, distinctione 50.

Rursus, quia Episcopus non potest dispensare in lege Pontificis, ubi, casibus tunc concessis, autem excludit abigamot, ab omnibus ordinibus, latum est & Concilio Nizeno, resse Ambrosio epistola 82. ut notavit P. Suarez supra num. 4.

Alqui limitant hanc potestatem, ut Episcopus non possit dispensare ad ordines, nisi quando bigamia est occulta. Sed hanc limitationem, licet sit gravior Doctorum quorundam, non admittit P. Th. Sanchez, supra not. 12. tunc enim videtur habere locum decretum Concilii Tridentini sess. 24. de reformat. Legatur Henriquez libro 2. de matrimonio cap. 6. in fine.

Alii limitant hanc bigamiam ad religiosum transire, tunc enim potant posse Episcopum cum illo dispensare;

Sed in istis testatur P. Th. Sanchez num. 13. quia non apparet quod ex eo id probatur, nam si aliquid capere adducitur, intelligitur de bigamia simpliciter ordinaria.

Demum alij limitant, nisi viget necessitas ob penuriam ministrorum, sed ex potestate ordinaria hoc non potest Episcopus, si verò dicatur esse ob necessitatem, fieri poterit, si tanta ob corrae necessitas, & non sit recursus ad Pontificem: quod prudenter considerandum est, nec facile admittendum. Legatur P. Th. Sanchez, 14. Restat explicandum, quis possit dispensare in bigamia simpliciter ordinaria.

Aliquorum sententia est, Episcopum non posse dispensare, etiam si locutus fuerit, & virginem duxerit, quia capite, Nuper, de bigamis, dicitur non licere cum clericis contrahentibus matrimonium dispensare. Male hanc libere de irregularitate cap. 33. item. 7.

Alij non posse Episcopum dispensare clericali clerico, si maneat in seculo, secus tamen si religionem ingreditur, sed non videtur quod iure id probetur.

Alij potant tunc posse Episcopum dispensare, quando clericus contraxit cum vidua, vel virgine; & cum non agnovit. Verum hoc non satis probatur iure aliquo.

Alij putant posse Episcopum dispensare, etiam si corruptam duxerit, sed neque hoc habet firmum fundamentum.

Dicendum est, Episcopum posse dispensare, si clericus contraxit cum virgine, si casus si cum vidua, vel corrupta, vel duplex tunc matrimonium. Probatur Doctorum ex capite, Sane Sacerdotes, & de clericis conjugatis, ubi dicitur: Sane Sacerdotes, qui contrahunt, aut longam poenitentiam, & vitam laudabilem contrahentes, officio suo restitui poterunt, & indulgentia sui Episcopi eius habere ceterorum nem. Recap. 1. Qui clericus, vel voverit, dicitur posse Episcopum reddere idcirco natus officium ei diaconi, qui uxorem accepit; & porant ita limitandos hos textus, ne sint contrarii aliis negativis hanc facultatem, ut colligitur ex capite, Nuper, & caput final de bigamia legatur Toléus lib. 1. sum. cap. 2. num. 8. Valentia in 3. parte disputatione 7. questione 19. puncto 3. P. Thom. Sanchez supra

272

Th. San.

Toléma.
Palencia.
Th. San.

Supra

Suarez.

Enriquez.

supra n. 2. qui alia vocat. vtilia vtriusque ad finem disputacionis.

DVBIVM VLTIMVM.

Quem effectum habeat bigamia, & irregularitas hac.

IN hac questione primò dicendum est, hanc bigamiam privare usu, & executione ordinum. Ita P. Suarez supra numero 3. contra nonnullos quosdam intelligendum est contra ligatacionem infra asigmandam, & prohibet de usu minorum ordinum ex capite. Suarez, de clerico coniugato, & ex Concilio Tridentino §. 23. capite 4. de reformationeque capite videntur supponere ius antiquum: quod videtur colligi ex distinctione 34. & titulo de bigamis.

Secundò dicendum est, ex institutione Ecclesie adiunctam esse huc irregularitatem privationem privilegij clericali probatur ex capite verbo de bigamis in sexto.

Sed hoc aliqui iurisperiti locitatem caput, Anglos in summa verbo bigamus §. 1. taliter, Palud. 4. dist. 27. quest. 4. artic. 3. supplementum articulo 3 dub. 1. limitant, ut intelligatur de clericis in minoribus constitutis, nam qui constituti sunt in sacris, hunc privantur executione ordinum, tamen gaudent clericali & ratio differentie est, quia qui est in minoribus, potest vivere ut laicus, secus qui est in sacris constitutus, non potest ad laicam vitam transire & idem docuit P. Suarez supra sect. 5. in fine.

Sed difficultas est, an hinc pena intelligatur de bigamia solum vera, vel etiam de interpretativa.

Aliqui indicant solum intelligendam esse de vera bigamia, quia illam significat vox bigamus simpliciter prolata, & lex penalis restringenda semper est.

Alij tamen docent esse intelligendam de bigamia vera, seu interpretativa, & hanc puram veritatem P. Suarez supra numero 5. & probat ex capite unico de bigamis, in sexto, quia in hoc capite solentur dubium, quod ortum fuerat ex capite quicquid 84. distinctione, ut constat ex illis verbis capitis vnicè, de bigamis in sexto. *de discussionis antiqua dubium, in eo au-*

tem capite quicquid expresse nominatur clericus, qui videtur, aut secundum conjugem duxerit. ergo verumque comprehenditur in capite, vni 9. de bigamis in sexto. Itè in capite quicquid non dicitur, Qui copulaverit, valide sibi absolute: Qui contraxerit. Itè hinc pars videtur probabitur: & ex his soluta manet ratio contraria sententia.

DISPUTATIO LXXI.

De irregularitate ex defectu naturalium.

DVBIVM PRIMVM.

An omnes filij illegitimi sint irregulares.

FVL aliqui disputant de illegitimis in materia de testamèntis, & P. Suarez toto de censuris disp. 50.

In presenti vero materia illegitimus dicitur omnis, qui nascitur ex copula illicita, & qui non est ex matrimonio legitimo vero, vel prudenter praescripto.

Et dicendum est omnem talem esse irregularem, & colligitur ex capite 1. de filijs prebiterorum extra, & in sexto, & ex capite, Per venerabilem, qui filij illegitimi, & multis capitibus distinctione 56. & est communis Doctorum: legitur P. Suarez supra, & P. Anila de censuris parte 7. disputacione 3. dubio 6. qui alios citat.

Specialis difficultas est, an sit irregularis expositus cuius origo incerta est. Et prima sententia negat expositum esse irregularem, pro qua opinione plures refert P. Suarez loco allegato, & Contrarios infra citandos.

Præcipua ratio est, quia præsumitur bonus, cum non probetur malus pro quo dicitur solent adduci varia capita, & declaratur, quia sic expositus præsumitur, natus ex parentibus fidelibus quod videtur desinitum ab Innocentio II. ex capite. Cum de parati, de iudiciis, vbi Glossa adducit varia iura; adducitur etià regula 57. C. de regulis iuris, Semper in dubiis præsumenda sunt benigniora.

Secun-

Secundâ sententia est, hunc esse irregularem, quando de ejus parentibus non constat. Ita Marius libro 1. de irregularibus, capite 11. & videtur sequi Covarrubias in Clem. Si furiosos 1. part. in primo nom. 9.

Suaréz P. Suarez supra numero 4 dicit utramque esse probabilem, & posse hominem priori adhærere in præri addit securus fore vñ lenitate, quia videtur Covarrubias, qui temperavit vigorem posterioris sententiae. Et ut suam sententiam amplius explicet P. Suarez docet, primò certum esse, quòd si postquam quisquis fuit expositus, constiter de ejus parentibus, non esse irregularem ex eo solum, quòd fuerit expositus, si aliâ nam est ex legitimo matrimonio.

Secundò docet cum Covarrubias, quòd si bona fide ordinatus est, non erit irregularis ad vñm ordinis, quòd solum probat Covarrubias auctoritate aliquorum. P. Suarez probat, quia in dubio melior est conditio possidentis, quia ratio etiam videtur aliq. Tertiò docet, posse expositum amplecti peiorem opinionem, licet subinogat contrarium esse consuetudinem, cum facili sit dispensatio, quae potest fieri ab Episcopo, ex mente aliorum quorum.

Vazquez Mihi sine placet, secundum ius antiquum hunc expositum non posse suscipere sacramentum, ut docuit P. Vazquez 2. disp. 66. c. 10. sine. Et ratio est, quia, ut sepe dixi, in hoc, & aliis dubiis tutior pars est eligenda.

Deinde idem existimo de eo, qui expositus est, & bona fide suscepit ordines, quòd non possit vñ illis, donec liberetur à dubio, propter eandem rationem, quia in dubiis tutior pars est eligenda.

Deinde idem existimo de eo, qui expositus est, & bona fide suscepit ordines, quòd non possit vñ illis, donec liberetur à dubio, propter eandem rationem, quia in dubiis tutior pars est eligenda, ne exponatur aliquis periculo peccandi, ut dixi supra disp. 57. dub. 4.

Quando verò dicitur in dubio meliorem esse conditionem possidentis, intelligenda est in materia iustitiae, ut dixi in materia de rebus in materia de voto & inramento, de matrimonio & sequitur ex docti in eorum, quos reculi dispensatione 37. dubio 4. qui generatim docetur, in du-

bio puro semper esse tutiorem partem, et legodans qui etiam docent aliam regulam, in dubio melior est conditio possidentis, intelligenda solum esse in materia iustitiae.

Dixi supra secundum ius antiquum: ut Gregorius Decimus quatuor Bulla quodam edita anno 91. in gratia confirmat. citatis pro expositis decernit, ut habeantur pro legitimis: & idem refertur Patet Aulæ de censuris p. 7. dispensatione 3. dub. 9.

Altera difficultas potest esse de alia, qui nascuntur per adulterium à matre habente maritum, & communem excommunicationem habentur pro legitimis; re tamen vera sunt illegitimi ex adulterio: & hunc esse habendum pro legitimo, si non eòder esse illegitimum, docet cum communi sententia P. Vazquez prima secundæ loco circa 1. cor. nihilominus, si ipse sit in puro dubio, neque possit ab eo liberari, existimo non posse suscipere ordines sine dispensatione, quia in dubio tutior est pars eligenda. Et huc sententia favet, qui putant expositos, esse illegitimos. Dixi in puro dubio, quia si generet probabilem assensum de sua legitimitate, poterit suscipere ordines sine dispensatione.

Addendum est, hic non habere locum decretum Gregorij Decimi quarti in Bella citata: quæ solvoluta est pro expositis.

Sciendum deinde est, quòd aliqui, ut refert P. Aulæ supra dubio 1. a. docent, quòd si quis est infamatus, quia consecutus illegitimus, debet se purgare ab illegitimitate, si verò non sit infamatus, potest retinere suæ consuetudinis: & P. Aulæ putat semper esse meliorem conditionem possidentis. Sed quantum ad suscipiendos ordines observanda est quod diximus.

DVBIVM II.

Quis possit in hac irregularitate dispensare.

Non est dubium, quin Summus Pontifex possit illam concedere, cum sit hæc irregularitas in eo positiva iure, danda, quæ verò causa requiritur, intelligendum est ex principis generalibus

de dispensatione, de qua in materia de legibus.

Difficulus verò est de Episcopo, an possit de hac irregularitate dispensare: & dictum est posse dispensare ad suscipiendos minores ordines, iuxta caput primum de filiis presbyterorum in sexto, ubi sermo est de omni illegitimo sine restrictione vlla, vt noratur Pater Suarez dispensatione 30. sectione 3. numero 2. Glossa, & explicationes in eorum caput, qui docent se uerò ad sacros ordines non posse Episcopum dispensare, sed solum Summum Pontificem.

Aliqui verò putant, quòd si illegitimus bona fide suscipiatur subdiaconatus, poterit Episcopus cum eo dispensare ad vniuersum ordinis hunc suscipi. Ita sentit Nauarrus in conciliis tralio de filiis presbyterorum omnium. 4. consilio 1. citans Gratianum 9. quæst. 1. ad caput Non inuolati; sed ibi non est sermo de hoc casu, vt legenti constabit, & ideo Nauarrus doctrinam refutat P. Suarez supra num. 3.

Sed queri potest, an possit Episcopus dispensare, quando est defectus oculorum: & affirmat aliqui propter caput, Licet Episcopus in Concilio Tridentino sessione 24. Verum Concilium inquitur de irregularitate ex delicto, vt docuit P. Suarez supra num. 5.

Deinde auferri potest hæc irregularitas per legitimacionem, vt docet P. Suarez supra num. 7. per potestatem Ecclesiasticam, vt numero 8. probat P. Suarez, quia potestas secularis solum potest tollere effectus, quos induxit potestas Ecclesiastica.

Alius modus auferendi hanc irregularitatem est per ingressum religionis, iuxta caput primum de filiis presbyterorum: & sic Sixtus Quintus fecerit hos inhabiles ad ordines; tamen Gregorius Decimasquartus à numero 128. reduxit eam constitutionem ad terminos inter communio, vt bene noratur P. Suarez supra num. 12.

Addendam verò est, non auferri hanc irregularitatem per solum habitum susceptionem, sed propter professionem, vt cum alijs docuit Pater Suarez, ubi proxime; neque est admittenda contraria sententia, quæ non habet idoneum fundamentum.

Addendam est, hanc irregularitatem

etiam tolli per emissionem trinum voto tum simplicium post beatum in Societate nostra, quia per illa verè sunt religiosi, vt distinetur est à Gregorio Decemoretio caputurumna, Ascendens Dominus, vt dixi seunda secundæ ad questionem 88.

Difficulus verò esse potest, an si quis dimitteretur à Societate post talia vota, ante susceptionem rament ordinis, intelligeretur quasi reuocans eam irregularitatem, vt non possit ordines suscipere sine dispensatione. Et quomodo res sit dubia, mihi est probabilis necessariam esse dispensationem, quia prædictus fuerunt concessus videtur iis, qui ita sunt religiosi, vt in eo statu suscipiant ordines.

Sciendum vterius est in prædicto cap. 1. de filiis presbyterorum per prædictam dispensationem cum illegitimo, & xv. ordinis non dispensari ad habendam prælationem in religione.

Diximus de potestate ordinaria dispensandi in hac irregularitate ex commissione verò poterunt dispensare habentes priuilegium.

Difficulus potest esse, quam penam incorrere illegitimus, si ordinetur sine dispensatione.

Et sentiunt Doctores incurrere suspensionem ab executione ordinis: hoc enim præcipue intendunt iura, vt non ordinetur, neque vratur & executione ordinis. Ita docuit Sotus 4. distinctione 25. quæstione 1. articulo 3. Nauarrus libro 1. consilio. lib. 3. de etate & qualitate ordinandorum circa secundam & tertiam questionem. P. Aulla p. 7. 1. 3. dub. 11.

Difficulus verò est, an qui ita suspensus celebraret, incurreret irregularitatem postquam contra violentiam censuram, & affirmat Nauarrus, cap. 25. n. 69. & probat, quia qui violat suspensionem celebrando, sit irregularis.

Sed contrariam opinionem docuit Cæsar, narrabis in Clemen. Si faciosus 1. parte 6. num. 3. & alij, quos citat, & sequitur P. Aulla supra libro 11. & Nauarrus in noua editione non addit illam participationem, *Est irregularis*, & cap. 29. no. 19. 4. 5. 3. videtur hanc sententiam sequi Amplius verò irregularitas n. 73. & P. Aulla censuratur, quòd secundum stylum curie quando dispensatur cum talis ordinato, non sit irregularis.

Suarez

Suarez

Aulla

Aulla

Suarez

irregularitatis & probant, quia talis suspensio non est posita propter crimen, sed propter defectum; & ex hoc respondens ad argumenta, quod iure irregularitas imposita violanti censuram intelligitur de suspensione, quæ est propriæ pœna, & censuræ.

DISPUTATIO LXXII.

De irregularitate ex defectu personali inculpabili.

DUBIUM PRIMUM.

An sit aliqua irregularitas vbi defectum animæ.

IN hac materia aliqui numerant defectus characteris baptismalis ex cap. 1. & cap. Veniens, de presbyteris non baptizato. Legatur Navarrus cap. 27. numero 207, sed ut bene docuit P. Suarez disp. ult. tit. 1. hęc non tam est irregularitas, quam incapacitas.

Alij numerant irregularitatem ex defectu fidei ex apostasia, sed hæc pertinet ad irregularitatem ex delicto.

Alij numerant carenciam usus rationis, qui defectus ex natura rei impedit susceptionem ordinis, & ita non est propriæ irregularitas, nisi ut lege Ecclesiastica consideratur, & sub hac possunt comprehendi poeri non habentes usum rationis, qui etiam possunt dici irregulares, quod defectum ætatis, de quo supra, & perpetuo amentes.

Disputari possit hoc loco, an sacramento ordinis collatum non habeatur usum rationis esset validum: sed de hoc in materia de ordinaribus, & legi potest P. Vazquez tomo 3. in 3. p. disp. 246, & arrigie P. Suarez disp. ultima de censuris sect. 1. num. 2. vbi refert contrarias opiniones, & Doctores.

Deinde numerantur furiosi, licet non sint in perpetuum, de quibus loquitur textus in capite, Marizum, distinctione 33. legatur Navarrus in summam cap. 27. numero 203. Maiolas libro 2. de irregularitate

tate capite 14. & si contentio patitur ut hanc defectum, certum est esse irregularem ex Ecclesiæ prohibitione, & ex natura rei, ex congruenti iurisdictione eorum inepti ad officium.

Potest verò esse difficultas, an qui semel incidit in amentiam, vel furiam, perpetuo maneat irregularis, etiamsi sanitate comparat ex vna parte, in capite, Martini: in hoc sensu videtur ferri hæc irregularitas, ut indicant illa verba, Necque illam, qui in furiam aliquando versus insanxit, & aliqui severe sentiant, & sequitur etiam alibi P. Suarez supra numero 4. qui intelligit hanc sententiam de irregularitate ad suscipiendos ordines, non in ordine ad utendum susceptis.

Item temperat illam, ut intelligatur de amentia, quæ est quasi per modum habitus, si est quæ habet causam perseverantem fundam in aliqua dispositione corporis permanente; non tamen de amentia, quæ ex aliquo accidenti semel ita contingit, ut non habeat persistentem causam, & ita habet communis sensus, & sensus, ut notat Maiolas libro 2. tit. 3. num. 3. & P. Suarez vbi proxime.

Deinde si ferri sit de electrico iam ordinato, locum non possit non parari ab usu ordinis perpetuo, sed pro tempore, quod adest illi impedire per amentiam vel furiam. Ita docent Navarrus in summam cap. 27. numero 203. quædā Anton. 3. par. tit. 2. c. 1. in fine P. Suarez supradictus requiritur verò, ut tempore quo est celebraturus, sit valde sanus: prout est arbitrio. Quæ omnia per se se sunt rationi consentanea.

Circa quod Maiolas supra esset necessarium esse, ut Episcopus indicet de sanitate recuperata, sed P. Suarez, & alij censent hoc non esse necessarium in hoc eventu, licet sit tutius.

Addit Patet Suarez sensu modo inquirendum esse de his, qui interiectionibus quandam temporis spariæ amittunt usum rationis, ut sunt aliqui laborantes

cordis dolore: quod etiam considerandum est ad suscipiendos ordines.

(9)



Lib. IX. Disp. LXXII. 1.ª Dub. III.

DVBIVM II.

An defectus scientia constituat hominem irregularem.

Aliquotum sententia est non constituit irregularem, si est sit impedimentum. Ita Pater Henricus capite 8. numero 10. & commentario supra B. & ibi, i. capite 16. numero 2. & in commentario supra Q. & hanc opinionem refert, nec refutat B. Sa in summa verba irregularitas, ubi de irregularitate ex defectu anime nom. 1. & intelligit hanc opinionem, modò ordinata sit legere, & scribere.

Sed contraria sententia communis est, Ita Maiolus libro 1. capite 12. Pater Anila parte 7. dispositione 4. dub. 1. quia illa refert, P. Suarez disp. vicina sectione 1. numero 8. & probatur ex capite, Illiteratus distinctio 35. ubi eodem modo est sermo de illiterato, & de corpore vitia-
Suarez eos, & tamen vitiat corpus est vere irregularis in tra supra dicta, ergo & illiteratus. Quæ verò sciens sufficiat, declaratur in Concilio Tridentino sessione 23. capite 4. de reformatione. Et ad primam consuetudinem requiritur, vt quis Fidei studia, & legere, & scribere sciatur capite verò vnde cum possit, vt ad minores ordines sacrum Latine linguam ordinandi intelligant, &c. In capite verò 13. ad subdiaconatum & diaconatum requiritur, vt quis sit instructus in litteris, & his, quæ ad exercendam ordinem pertinent.

Deinde capite 14. postulat ad presbyteratum, vt comprobetur idoneus ad populum docendum quæ scia omnibus necessarium est ad salutem, & administranda sacramenta.

De scientia verò necessaria in Episcopopo item Concilio sessione 7. capite 1. de reformatione dicit, id quod statutum erat capite. Cum in consis, de electione, nempe literarum scientiam esse necessariam sessione autem 22. capite 2. addit, Scientia autem polleat, vt necessitati sui muneris possint satisfacere & ideo requirit, vt sit magister, aut Doctor, aut Licentiat in sacra Theologia, aut in iure canonico, vel saltem vt publico alicuius Vniuersitatis testimonio idonea ad alios

docendos obligatus, vel si regularis sit, à suis superiorem similè fidem habeat. De his verò solet disputari in materia de ordine.

Ea verò quæ diximus, obseruanda sunt ex iure positum, verò naturali necessestia est ea scientia, quæ requiritur ad rectum usum ordinis suscipi, vt constat.

Restat explicandum, an hæc irregularitas ex defectu scientiæ impediatur usum ordinis suscipi. & docet P. Suarez solum præ impedire, quoniam illiteratus mala fide suscipit ordinem, quia non potest illum rectè exercere: & hoc vult impedire ius posituum.

Si verò quis bona fide ordinem suscipiat, ignorans dispositionem iuris, posset esse aliquid dubium; nihilominus ait P. Suarez illum manere impediatum, & per uatum usum ordinis suscipi, donec compareret scientiam necessariam: propter argumentum factum.

Addit P. Suarez, hanc irregularitatem tolli per ablationem ignorantie, quando nulla alia contraria est censura, quia sic ordinatus non fuit vltimò ordine suscepto.

An verò tolli possit per dispensationem, questionem habet, & multi sentiant Summum Pontificem non posse in hoc dispensare, quia est contra ius naturale, quod inepria ad offitium eligatur, & conseretur ad illud, Ita tenet Maiolus libro 1. capite 32. & alij. Sed Pater Suarez, supra numero 11. dicit hie posse considerari aliquid iuris diuini, & aliquid de iure Ecclesiastico: & addidit in eo, quod est de iure diuino, non potest Pontifex dispensare, quia est intrinsecum malum, quod quis vtatur munere sine scientia necessaria ad debetum usum Vetus quod non est malum habere ordinem, si quis non vtatur illo, ante acquisitam scientiam necessariam, in hoc potest dispensare. Item si ex iure Ecclesiastico maior scientia requiratur, quam ex natura rei est necessaria, oriam in hoc poterit dispensare. Quid verò si necessestium ex solo iure naturali, prudentis iudicio iudicandum est, & præcipue debet considerari vltimò ordinis.

Legatur P. Anila supra disp.

4. dubio 1.

(5.)

DVBIVM III.

Quis defectus corporis irregularitatem inducant.

Hic solent aliqui defectus defectum scilicet virilitatis, sed hic non tam irregularitas, quam incapacitas censetur: quod si aliqua persona habeat quicquid utrumque sexum, vel magis inclinet in unum sexum, tamen, et ibi irregularitas, & incapax ordinis, de quo Patet Vasquez. tom. 3. in 3. par. de dispensatione § 4. ubi disputat de sexu necessario ad ordinem, & P. Suarez de dispensatione cit. sectione 2. docet: verò, antequam istos ad tale corporis vitium esse irregulares, neque posse sine dispensatione ordinari, etiam quando in eis prevaleat unus virilis.

Si verò contingat, quod dicunt fieri posse, ut signata mater in virum, P. Suarez putat philosophandum esse, sicut de hermaphrodita, quod si posteaalem mutationem manet uterque sexus, si verò mutetur tantum sexus virilis, putat posse ordinari sine dispensatione, quia in eo statim verè habet sexum, donec ad sacros ordines.

Hic etiam memoratur defectus aetatis, nam si canonis requiritur certam aetatem ad ordinem, id quo in materia de ordine, & ita talis defectus est quoddammodo, non tamen impediens.

Difficultas verò est, an ordinatus anteaetatem legitimam fiat irregularis, si ex causa alium ordinis ante completum tempus necessarium de qua late Covarr. in Clem. si foris. Sed breviter potest solviturimus cum dicitur quod ad impossibile esse suspensionem ei, qui ante legitimam aetatem suscipit ordinem, si est virilis, si autem non sit, incurrat irregularitatem, per doct. P. Suarez sect. 2. ubi docet.

Quærit P. Suarez, an per nuptiam contrahatur irregularitas? & respondet per affirmativam non incurrat, si alius quilibet sit sufficiens vñm rationis, & dispositionem corporalem ad nuptiam adsumendam tam ex sensu, ut ex ratione, potest se habere cum sum ordinis, licet de illis moribus generatim dicat.

DVBIVM III.

Quomodo inducatur irregularitas ex mutilatione, vel defectu membrorum aliquorum, aut morbi.

Certum est posse induci irregularitatem ex mutilatione membrorum: ex quo maius impedimentum vñs ordinis, quoniam P. Suarez supra disputat in sectione 2. in 2. hom. 2. cum aliis Doctoribus, & voluigitur ex multis capitulis distinctione 33. & titulo de corpore vitiatum. Legatur P. Auzias par. 7. de sp. 3.

Sciendum verò est, aliud esse voluntarie seipsum mutilare, & aliud à patitur, ut, uti talis aliquo tunc etiam restiguitur, & ex utroque modo potest oriri irregularitas.

Deinde si fiat voluntarie, observandum est, tunc inducere irregularitatem, quando sine antecedat, siue sequatur ordinationem, siue abscissio sit alienius membrum principalis, siue pæteritum, siue notabiliter impediatur, aut deservatur, siue non, & modo de ratione sit mutilatio, ut scilicet indecoria siue pæteritum, notat illi sententia, si visetor et alij in capite, qui patiem, distinctione 33. dicit enim, si huiusmodi irregularitas, siue partem digiti, siue abscissio, non tamen, & carentia alio modo si sit invidua, can. irregularitatem, ubi deinde, ad hunc enim irregularitatem, siue ex abscissione, quia ipsi abscissio voluntaria, sed quod quis non voluntarie, & dicitur abscissio, nam capite, & corpore, & ita non censetur irregularitas, qui in duello voluntario amittit partem digiti. Legatur P. Suarez supra, & Namius.

Sed dicitur in illo cap. de corpore vitiatum, non simpliciter, sed ex dispensatione. Pæcisio potest incurrere, si non sit in statu suo ordine, quia hoc significatur illa verba: Potest tunc et infortunatetur, & c. promittitur. Respondendum autem supra dist. dispensationem fuisse necessarium, ob gravem pietatem eius, & voluntariè pugnantem, & ceteris, & sumitur illis verbis, Licet et hoc ex necessitate, quod tamen non existit, addit P. Suarez possidet, dispensationem, vel quia etiam dignus suspensione, & non sub suspensio, vel quia ob immutabilitatem, si tamen potest videri dispensationem, & c.

Deinde

Deinde docet P. Suarez num. 8 quod si aliquis non seipsum mutilat, ab alio tamen sua culpa mutilatur, & abscondit irregularitatem, etiam si membrum sit occultum, & non impediat usum ordinis. Ita Nauarrus cum alijs supra, & probat solet ex capite, Ex parte, de corpore virginitatis, ex illis verbis: *Qui seipsum abscederim, vel affectu verior, ut ab alijs abscondatur.*

Solutio. P. Suarez numero illo citato dicit hanc sententiam esse securiorem, & communior receptam, addit, quod si iura latigore inspiciantur, omnia loquuntur de propria culpa seipsum mutilandi ex indignatione, aut ex aliquo zelo indifferenciæ, vel colligitur ex capite, si quis 1. 2. & 3. & capite 1. qui dicit, 55. & capite Martium in distinctione 33. & canone 22. & 23. Apostolorum, & in capite, Ex parte, pendenda sunt illa, verba: *Afflicti fuerint*, & verba in hac materia, sicut in materia de consensu secundum proprietatem sunt explicata. Ad idem Pater hanc probabiliter statuit, non otiosi irregularitatem ex specialitate mutilandi se voluntarie, bene occurrere curatione mutilandi, vel quia aliquis est causa sue mutilationis, licet in dicitur.

Restat dicendum de mutilatione passiva, nempe de eo qui patitur mutilationem, etiam sine sua culpa: & sermo potest esse, vel de eo, qui non est ordinatus, & respectu ordinis suscepti.

Deinde considerandum est, an talis defectus omnino impediat usum ordinis, ne secure fiat, vel saltem ita impediat, ut sine scandalo fieri non possit.

Solutio. His præmissis, dicendum est primo, quoties mutilatio non habet adiunctionem aliquam ex dictis impedimentis, non inducit irregularitatem in patiente, est communis doctrina, quam tradunt Summi & verba irregularitatis, aut verba corpore vitiatum, Nauarrus in Summa capite 37. numero 199. Conarobius in Clemente. Si fornicios par. 5. tum. 4. P. Suarez supra cum alijs numero 10. & colligitur ex citatis capitulis distinctio 55. & can. 2. Apostolorum, ubi sermo est de eunochis, scilicet sine culpa, & idem iudicium est de alijs.

Secundo dicendum est, quando mutilatio adducit aliquod impedimentum, vel

deformitatem prædictam, inducit eorum irregularitatem: est communis sensus, & sumitur ex capite, vltimo, distinctione 55. Quæ doctrina facilius habet locum, quando inducitur moralis impossibilitas, ut si abscondatur manus, iuxta caput, Rapsodum, de corpore vitiatum, ubi Glossa aduertit idem esse, si digiti auferantur ad fractionem hostiæ necessarius, iuxta caput vltimum de corpore vitiatum.

Tertio dicendum est, quando mutilatio superuenit homini ordinato, inducit irregularitatem respectu eius vias, comparatione cuius iudicium impedimentum prædictum, est communis, quam tradunt citati Doctores, ex qua colligitur, quod sacerdos, cuius manus abscessu ciliis non possit celebrare, potest tamen confessiones audire: idemque iudicium erit de similibus: & hic est iudicandum de cecitate, quæ ante ordinationem omnino impedit suspensionem ordinis, ex canone 77. Apostolorum, ubi de cæco & sordo idem dicitur: & in hanc sententiam inclinat Nauarrus consilio 6. & 7. de corpore vitiatum, quamvis dicat oppositam esse probabilior, quia potius non esse hoc in iure expressum, in quo, licet sit sermo de Episcopo, tamen teneat comprehenditur etiam presbyteri, et ceteros superuenientia sacerdoti impedit celebracionem, non tamen, audire confessionem, & absolvere: ubi verò aliquis sit omnino surdus, poterit celebrare, sed non audire confessiones.

Vltius prædicta irregularitas contrahitur ex notabili deformatione corporis, etiam si sit sine mutilatione, vel morbo. Ita Sanctus Thomas 4. distinctio. 25. q. 2. art. 2. quæstionula 4. & colligitur ex capite 2. de corpore vitiatum, ubi committitur Episcopo iudicium, vel dispensatio de oculi macula, quod non potuit esse nisi ob deformitatem, & intelligendum est de extrinseca deformitate, & non ordine ad celebrandum.

Ex tradita doctrina colligitur Doctores non esse irregulares, qui caret virtute videndi oculo dextro, quando, neque illo caret, neque exterioris apparet aliqua deformitas: ubi verò caret virtute videndi in sinistro oculo, esse irregularem, quia licet absolute non sit deformitas, est tamen in ipso actu celebrandi. Ita Nauarrus cap.

Lib. IX. Disp. LXXII. J. q. Dub. V.

ex Concilio Toletano 4. cap. 7. vel 73. Ex alia vero parte alia iura solum videtur requirere licentiam dominorum.

P. Suarez supra sectione illa tertia, docet necessarium esse antecedentem concessionem libertatis addit tamen non esse necessariam absolutam, sed sub conditione, si suscipiat ordinem sacrum nullum enim potest illece illam servum manere liberum, etiamsi post concessionem libertatis non suscipiat ordinem.

Addendum autem sufficere licentiam Domini, etiam tacitam, ve docent communiter Doctores, & sumuntur ex capite. Si servus dist. 64. ubi dicitur: Si servus sciens re, & non contradicente Domino in electum fuerit ordinari; & ex his verbis colligitur Doctores sufficere licentiam ad quamlibet ordinem, quia textus loquitur de ea, qua confingitur clericus, non per minores ordines, & per primam tantum constituitur quis clericus.

Item disputant aliqui, an magis missio debeat esse omnino libera, vel suffraganea, etiamsi fiat sub aliquo onere, & obsequio faciendo a servo in utilitatem domini.

Et Turresemata in caput quicumque citatum, refert varias opiniones, & quidam putant necessariam esse manumissionem omnino liberam, & solutam, ab omni onere, & probant ex citato capite quicumque.

Alii vero contrarium docent, & probant ex capite. Nullus, de servis non ordinandis, ubi dicitur: Si quis servus suum libertate donatum fecerit presbyterum ordinari, & ille postea in superbiam elatus domini sui exonerat hunc psallere, noluerit, apud Episcopum accusatus, degradari debere. Ex quibus verbis colligitur potuisse alienigenam inponere onus aliquod.

Aliorum opinio est, aut remitti servum Ecclesie manere cum obligatione oneris respectu Ecclesie, quod non dedecet clericum, non tamen de ipsa persona pignari.

Suarez. P. Suarez potest sapienter omnino abjicere nullam habere obligationem, & addit non repugnare, ut fiat magis missio, cum obligatione aliquis oneris, vel pignoralis, vel non repugnare statui electi, cum; & ita sentit Turresemata, supra, & alii.

& mihi placet quia videtur colligi ex dictis iuribus huiusmodi, & aliis ex natura rei non repugnare.

Sed quid dicendum est, si servus ordinatur sine facultate domini? Respondet P. Suarez manere ordinatum, quia servus non potest suspensio effectum ordinis. Sed docet, quod si solum suscipiat minores ordines, non liberatur a servitute; & probat ex capite de servis non ordinandis, & ex capite dist. 54.

Si vero ordinetur subdiaconus, postea potest dicam quid sit sciendum.

Quod si ordinetur Diaconus, etiam scientia Episcopi ordinantis, liber effectus, nec tamen Episcopus de omni componere, & facis scire domino per dupliciter pretium, aut per deos servos, extra caput, si servus absente dist. 54. & idem sumitur ex capite venerabilium, qui filii sunt legitimi.

De subdiaconatu res potest videri alicubi dubia, quia in citato capite, si servus; sedem sit mentio diaconi, & presbyteri, & lex 6. tit. 2. p. 4. eodem modo loquitur de subdiacono, & de minoribus ordinibus, quod oritur potest, inquit P. Suarez, ex eo quod tunc non repugnatur quod servus, si vero certum est subdiaconatum esse ordinem sacrum, & ita in hoc equinatur diaconatus, ut exprimitur dicens Alex. III. capitulum Miramur, de servis non ordinandis.

Difficultas vero esse potest, an quando solus ordinatur servus minoribus ordinibus contra voluntatem domini, scientia Episcopo, teneatur Episcopus in conscientia dupliciter pretium reddere domino. Ex una parte videtur non obligari, nisi solum ad satisfactionem equalem. Nam quantum ad excessum videtur lex penalis, & ideo in conscientia non videtur obligari auctor sententiarum.

Ex altera parte tamen potest videri, quod si servus ad dimittendum servum, aut impetret legem, & servus pretium reddere obligatur, & ita hanc partem sentit P. Suarez supra, & ita sentit probabilior.

Deinde si Episcopus ignorans conditionem servum ex causa ordinis, & ita servum teneatur ad pretium reddendum, si conditionem facientem alie, qui Episcopus ad ordinandum inquit, & si dist. 54. ubi dicitur capite si servus absente.

Quod si talis servus culpam teneatur servus ad eam satisfactionem reddendum, quantum.

quantum possit, iuxta caput. Et antiquis, distinctione 34. Quod si servus non possit facere hanc satisfactionem, iuxta distinctione utantur inter presbyterum, & inferiores: nam diaconi & subdiaconi edigunt in servitutem, et duntaxat in capite, & antiquis elato, & cum multis Doctores ibi Suarez supra propter iniuriam, quia servus facit dominum si vero ordinatus fuerit sacerdos, non redigatur in servitutem, etiam si integram satisfactionem non possit domino reddere, sed cogitur amittere proprium peculium iuxta distinctionem. Et antiquis. Quod si peculium non habeat, poterit obligari ad satisfaciendum in proprio sacerdotali officio, iuxta caput frequent dist. 34.

Tandem disputant aliqui, de qua sententia sit intelligenda hæc irregularitas. Et dicendum est esse intelligendam de omni illa, quæ constituit hominem in statu mancipii. Et ita definit Leo episcopus sola 1. caput 2. Gelasius episcopus 1. caput 16. & habetur caput 1. Generalis, & caput 1. Administrationis distinctione 34.

D V B I V M VI.

De defectu obligationis ad rationem.

AD Defectum propriæ libertatis, & docetur quædam irregularitas, quæ dicitur oriri ex obligatione ad rationem, iuxta rubricam de obligatis ad rationem non ordinandis: & certum est hanc obligationem inducere irregularitatem ex capite unico in dicto titulo, & distinctione 34 capite 3. quia talis obligatio est vinculum quoddam temporale reddens hominem impeditum a sacris Ecclesiasticis ministris, & ita docent Theologi 4. distinctione 25. sanctus Thomas question. 3. art. 1. questionibus 1. Inspectum hæc materia, Summis verbo ordo, aut verbo irregularitas, vel rationem, Maior lib. 2. esp. 5. & ponunt exempla in Concilio Carthaginensi 2. cap. 8. ubi numerantur procuratores, actores, executores, seu curatores pupillorum, sententiores, & P. Suarez supra num. 15 existimat idem iudicium esse de omni publica administratione forensi temporali, & seculari

etiam, quæ eodem modo implicet hominem quod potest colligi ex cap. 2. & 3. dist. 34.

Deinde oportet considerare ipsam obligationem, & obligationem, quæ inane etiam post finitum officium reddendi rationem eius, de quomodo officium ipsum possit edulterare hominem irregularem, deducendum est ex dictis de irregularitate orta ex defectu perfectæ lenitatis, & habetur distinctione 34. quatuor primis capitulis.

Sed difficultas est de clericis, qui in curia publicam habent officium iudicis cum istis causis civiles, de quo P. Suarez supra et alii Doctores ibi docent hoc esse spectabile concessum: quod aliqui probant velant ex aliquibus capitulis, quæ non videntur conuenire (ve docuit Pater Suarez) & ideo probandum est ex viis, & consuetudine: ita enim receptum est, vel ex expresse concessione Pontificis, vel ex consuetudine illi satis nota.

Addendum item est, administrationem circa bona Ecclesiastica non inducere irregularitatem: quia non censetur secularius, iuxta caput primum de clericis, vel monachi, ut cum alijs novat Pater Suarez.

Itaque non debet hæc irregularitas quando administratio fit ex causa necessaria in fauorem pauperum. Plura legi possunt apud Maiorem libro 2. cap. 5. citatos. Dubitatur, an maneat hæc irregularitas quando relinquitur officium, & affirmatur respondens Doctores, si maneat obligatio ad reddendam rationem ex officio præterito, quia est satis expressa in iure.

Item disputant aliqui, an hoc habeat locum in omni administratione, & obligatione, quæ ex illo relinquitur. In quo sunt varij modi philosophandi, mihi placeat, quod docuit P. Suarez, considerandum esse an officium tale sit, ut inducat hanc irregularitatem, tunc enim obligatio ex illo relicta inducet seculum quando officium non inducit, quia non ita impedit munus Ecclesiasticum.

Sed manet explicandum, quid dicendum sit, quando ratio in sua sententia, & non est facta debita solutio. In quo etiam non desunt diversæ opinioniones, & P. Suarez num. 23 putat probabile in hoc casu non manere irregularitatem, in enim loquitur de obligatione reddendi rationem in

Tandem

Lib. IX. Disp. LXXII. I. q. Dub. VI.

Tandem aliqui redeunt ad hanc
irregularitatem, quando aliquis non
potest ordinari ob paupertatem, iuxta
decretum Concilij Tridentini, sessione

22. cap. 3. de reformatione. Ita P. Suarez
supra nom. 144.
Ecce ex dictis facile possunt plura dubia
in specie solui.

*Hæc omnia subijcimus correctioni sanctæ
Matris Ecclesiæ.*

**Ad laudem & gloriam Omnipotentis Dei, eiusque
Sanctissimæ Matris Virginis
Mariz.**



I N D E X

DISPV TATIONVM, DVBIORVM, ET CONCLV- sionum pro materia de censuris, & irregularitate.

DISPV TATIO PRIMA.

DE Censuris Ecclesiasticis in
communi.

Dubium primum.

*An sit in Ecclesia potestas ferendi cen-
surarum?*

Conclusio, est affirmans.

Dubium secundum.

Quid sit, & quatuorplex censura?

Prima conclusio, Censura est poena
spiritualis priuans baptizatum
vsu boni spiritualis peculiari
modo ex institutione Ecclesiae.

Secunda conclusio, Triplex ratum
est censura.

DISPV TATIO II.

De eo, qui potest ferre censuram,
seu de causa efficienti censuræ.

Dubium primum.

An sit aliqua censura de iure diuino?

Conclusio est negans.

Dubium secundum.

*Quæ conditiones sint necessariae, vt qui po-
testas habet, possit ferre censuram?*

Conclusio est, quatuor requiruntur
conditiones: prima, vt nō sit po-
testas impedita ex parte feren-

tis: secunda, vt in seipsum non
ferat quis censuram: tertia, nec
in propria causa: quarto, vt sit
rationis vsus.

DISPV TATIO III.

De forma ferendi censuram.

Dubium primum.

*An in ferenda censura sit aliqua certa
forma seruanda?*

Conclusio est negans.

Dubium secundum.

*An forma ferendi censuram possit ferri
sub conditione?*

Conclusio est affirmans.

Dubium tertium.

*Quomodo suspendatur censura sub con-
ditione laici?*

Conclusio est, Suspenditur per inter-
positam appellationem.

DISPV TATIO IIII.

De causa, ob quam ferri debeat
censura.

Dubium primum.

*Propter quam causam possit ferri poena
censuræ?*

Conclusio est, Imponi non potest
nisi ob peccatum.

Da.

Index Disputationum,

Dubium secundum.

An propter peccatum pure internum possit imponi censura?

Conclusio est negans.

Dubium tertium.

An actus exterior, ob quem imponitur censura, debeat esse perfectus, & consummatus in sua specie?

Princeps conclusio est affirmans.

DISPUTATIO V.

De ignorantia quatenus excusat, vel non excusat à censura.

Dubium Primum.

An ignorantia inuincibilis excuset à censura?

Conclusio est, Ignorantia inuincibilis peccati excusat à censura.

Dubium secundum.

An ignorantia iuris excuset à censura?

Conclusio est affirmans.

Dubium tertium.

An ignorantia inuincibilis censura excuset à censura?

Conclusio est negans, secluso iure positivo.

Dubium quartum.

An ignorantia vincibilis excuset à censura?

Conclusio est negans.

Dubium quintum.

An censuram ab homine laicam excuset ignorantia?

Conclusio huius dubij pendet ex resolutione dubij tertij.

DISPUTATIO VI.

De modo, quo impediatur effectus censurae.

Dubium primum.

An effectus censurae possint impediri?

Conclusio est, Effectus voliti à ferente censurā sola malitia peccatoris possunt impediri, secus qui immediate sunt per executionem ipsius censurae.

Dubium secundum.

Quomodo suspendantur effectus censurae?

Prima conclusio, excommunicatio semel absolute lata suspendi nō potest per appellationem.

Secunda conclusio, effectus censurae ex obligatione iuris diuini suspendi nō possunt per dispensationem; effectus vero ex obligatione iuris humani suspendi poterunt.

DISPUTATIO VII.

De natura excommunicationis.

Dubium primum.

Quid sit excommunicatio?

Conclusio est, excommunicatio est censura Ecclesiastica priuans ab aliqua communione fidelium.

Dubium secundum.

Quotuplex sit excommunicatio?

Conclusio est, Duplex est excommunicatio, maior, & minor.

DISPUTATIO VIII.

De primo effectu excommunicationis.

Dubium primum.

An sit grave peccatum suffragia Ecclesiae offerre pro excommunicatis?

Conclusio est affirmans ex genere suo.

Dubium secundum.

An liceat omnibus suffragia offerre pro excommunicatis tam iustificatis, non dum tamen absolutis ab excommunicatione?

Con-

Dubiorum, & Conclusionum.

Conclusio est negans.

Dubium tertium.

An privata oratione possit quis errare pro excommunicato?

Conclusio est affirmans.

DISPUTATIO IX.

De alio effectu excommunicationis, qui est privatio communicationis in Sacramentis.

Dubium primum.

Quod si quis non Concilio Constantensi?

Refertur Decretalis, quæ cõmuniter tribuitur Concilio Constantensi.

Dubium secundum.

Quis dicatur notorius percussor clericorum?

Conclusio est, Ad hoc ut quis dicatur notorius clericorum percussor, requiritur ut constet occisionem esse clericorum, scita aperte à multis visum fuisse homicidium, ut nulla possit tergiversatione celari.

Dubium tertium.

An si laicus Presbyter non excommunicatus ministrare Sacramentum alicui homini excommunicato antequam denunciationem, & publicationem nominum faciat?

Conclusio est, licitum esse ex vi præcepti Ecclesiastici, secus vero ex vi præcepti divini, & naturalis.

Dubium quartum.

An Sacramenta, quæ recipiuntur excommunicatis, sint valida?

Conclusio est, Sacramentum Penitentiae non esse validum, in aliis vero, posita materia & forma, Ecclesiastica illa irritare non posse, in Baptismo autem questio locum non habet.

DISPUTATIO X.

De ministro administrationis Sacramentorum.

Dubium primum.

An ab excommunicato ante denunciationem liceat Sacramentum prestare?

Conclusio est negans.

Dubium secundum.

An possit excommunicatus ministrare Sacramentum ad vitandam primum infamiam?

Conclusio est negans.

Dubium tertium.

An possit in aliquo casu excommunicatus vitandus administrare Sacramenta?

Conclusio est negans.

DISPUTATIO XI.

De communicationis prohibitionem in aliis rebus sacris præter Sacramenta.

Dubium Primum.

An excommunicatus princeps excommunicacione in Missa audiat?

Conclusio est affirmans.

Dubium secundum.

Quæ sint alia divina officia, quibus excommunicatus præcipitur.

Prohibita sunt excommunicato officium canonicum septem horarum, publicæ processio, celebrare, vel audire Missam; & si clericus sit, canone solemniter Evangelium, & Epistolam, item his officiis laicorum more inservire.

Dubium tertium.

An excommunicatus princeps

Index Disputationum.

*vsu Ecclesie, & sacramentalium rei-
rum?*

Prima conclusio, Ingressus in tē-
pla non est prohibitus excom-
municato quando diuina offi-
cia non celebrantur.

Secunda, vsus aquæ benedictę pro-
hibetur illi.

Tertia, etiam Ecclesiastica sepul-
tura, si ante absolutionem mo-
riatur.

DISPUTATIO XII.

De prohibitionē ciuili & politi-
cę communicationis cum ex-
communicato.

Dubium primum.

*An excommunicatus priuetur omni cō-
municatione ciuili, & politica?*

Conclusio est affirmans, nōnul-
lis casibus exceptis.

Dubium secundum.

*Quale peccatum sit communicatio clus-
li cum excommunicato?*

Conclusio est, Communiter lo-
quendo hæc communicatio so-
lum est peccatum veniale.

Dubium tertium.

*An sit licitum ratione contractus ciui-
lis cum excommunicato communi-
care?*

Conclusio est, Si contractus cele-
bratus est ante excommunica-
tionem, licita est communica-
tio: excommunicationis verò
tempore non licet contrahere.

DISPUTATIO XIII.

De causis, ob quas potest quis sine
peccato communicare cum ex-
communicato.

Dubium primum.

*Qua ignorantia, vel necessitas excu-
set à peccato communicantis cum
excommunicato?*

Conclusio est, Sola ignorantia in-
uincibilis excusat, utilitas autē
vel cōmunicatis, vel excom-
municatis, siue temporalis, siue
spiritualis.

Dubium secundum.

*Qua ratione excusentur coniuges cō-
municantes, quando alter est exco-
municatus?*

Conclusio est, Quia legislator no-
luit priuare excommunicatum
iure, quod in coniugem ha-
bet.

Dubium tertium.

*An possit maritus communicare cum uxore
excommunicata?*

Conclusio est affirmans.

Dubium quartum.

*An filij possint communicare cum excom-
municato parente?*

Conclusio est affirmans, de filiis
naturalibus, illegitimis, & ado-
ptiuis non emancipatis.

Dubium quintum.

*Quomodo sit philosophandum de ser-
uis respectu domini excommuni-
cati?*

Conclusio est, philosophandum
esse sicut in simili de uxore.

Dubium sextum.

*Quomodo sit philosophandum de sub-
ditis ratione subiectionis in spiritu-
alibus?*

Cōclusio est, Clericus non potest
communicare cum Episcopo;
secus autem Religiosus cum suo
Superiori.

Dubiorum, & Conclusionum.

DISPUTATIO XIII.

De priuatione iurisdictionis.

Dubium Primum.

An excommunicatus possit esse iudex in iudicio seculari?

Conclusio est negans.

Dubium secundum.

An excommunicatus possit eligi in iudicem?

Conclusio est negans.

Dubium tertium.

An excommunicatus possit esse actor in iudicio, vel saltem ve reus comparere?

Conclusio est negans, quoad priorem partem, extra casum propriæ excommunicationis etiã per procuratorem: quoad secundam verò est affirmans in quolibet causa.

Dubium quartum.

An excommunicatus possit exercere officium rebellionis, vel ad iudicium vocari, ve ferat testimonium?

Conclusio est negans quoad utramque partem.

Dubium quintum.

An excommunicatus possit esse aduocatus, vel procurator in iudicio?

Conclusio est negans.

DISPUTATIO XV.

De priuatione actiue electionis beneficiorum.

Dubium primum.

An excommunicatus princeps iurisdictionis spiritalis?

Conclusio est affirmans, si sit occultus excommunicatus.

Dubium secundum.

An sit nulla collatio beneficij facta

ab excommunicato?

Conclusio est, Post Conciliũ Constantiense collatio beneficij est valida, quandiu excommunicatus non est denunciatus.

Dubium tertium.

An presentatio beneficij facta ab excommunicato sit valida?

Conclusio est negans, si excommunicatus sit denunciatus.

DISPUTATIO XVI.

De priuatione passiue electionis beneficiorum.

Dubium primum.

An excommunicatus princeps passiue beneficiorum electionis?

Conclusio est affirmans.

Dubium secundum.

An sit valida acceptatio beneficij facta ab excommunicato, quando electio sit valida ante tempus excommunicationis?

Conclusio est affirmans.

DISPUTATIO XVII.

Dubium primum.

Quo iure sit interdictum, cũ excommunicato communicare?

Conclusio est: Communicatio in actibus humanis prohibita est iure humano: communicatio verò in diuinis officiis solo iure Ecclesiastico in Sacramentis autem iure diuino naturali.

Dubium secundum.

An sit mortale, vel veniale peccatum communicare cum excommunicato?

Conclusio est, Communicatio in humanis si fiat absque contem-

Index Disputationum,

ptu clericorum, vt plurimū est peccatū veniale: in sacris verò est mortale ex obiecto; & si cōmunicatio sit in crimine, poterit esse mortale.

Dubium tertium.

An excommunicatus sit vitandus tantum in loco ubi est denunciatus, vel in omni loco?

Conclusio est, Excommunicatus denunciatus in omni loco est vitandus.

DISPUTATIO XVIII.

De causa, ob quam incurritur excommunicatio maior.

Dubium primum.

Propter quod peccatum possit imponi excommunicatio maior?

Conclusio est, necessarium esse peccatum mortale.

Dubium secundum.

An excommunicatio possit ferri propter quodlibet peccatum mortale?

Conclusio est, Non sufficere quod vis mortale, nisi adsit monitio.

Dubium tertium.

Qualis debeat esse praeuia monitio?

Conclusio est, Monitio debet esse personalis, quatuor casibus exceptis: debet & esse trina, si ab homine lata sit, secus si à iure: sufficit verò vna canonica pro tribus.

Dubium quartum.

An si nulla excommunicatio, quando nec sunt tres monitiones, neque vna canonica pro tribus?

Conclusio est, Si excommunicatio feratur in participantes, absq; trina monitione erit nulla; si verò non sit in participantes, po-

terit esse valida, si precedat aliqua monitio.

Dubium quintum.

Verum profuturis culpis possit imponi excommunicatio?

Conclusio est affirmans, si excommunicatio feratur sub hac forma: *Nisi iura eorum sepius satisfeceris?*

DISPUTATIO XIX.

De excommunicatione, quæ incurritur propter cōmunicationem cum excommunicato.

Dubium primum.

Quando incurritur excommunicatio, & qualis propter cōmunicationem cum excommunicato?

Incurritur excommunicatio maior quando quis communicat cum excommunicato in crimine criminoso, & quādo cū excommunicato à Papa, & suis participantibus, & quādo speciali præcepto iudicis participantes excommunicantur.

Dubium secundum.

An prædicta sententia excommunicationis possit ligare existentes extra territorium ferentis illam?

Conclusio est, Sententia lata à iudice ligat solū eos, qui illi subiecti sunt, cū fert illam: lata verò à canone & iure ligat omnes qui delinquūt intra territorium, licet tēpore legislaſe eſſet extra illud.

DISPUTATIO XX.

De excommunicatione iniusta.

Dubium primum.

An excommunicatio ex causa presumpta obliget?

Prima conclusio, Si excommunicatio est nulla, nullū habet effectū,

ſed

Dubiorum, & Conclusionum.

sed in publico est obseruanda.
Secunda cōclusio, Si sit iniusta, sed
valida, obligat ab obediendum
in publico, secus in occulto.

Dubium secundum.

*An prædicta excommunicatio inducat om-
nes penas vera excommunicationis?*

Prima cōclusio, Talis excommunica-
tus non excluditur ab orationi-
bus Ecclesiæ generalibus, à qui-
bus excluditur excommunicati.

Secunda cōclusio, Penas externas
incurrit tam in publico, quàm
in secreto.

Tertia cōclusio, Penas quas incur-
runt violantes censuras, non incur-
rit, si fiat contra sententiam in
occulto, secus in publico.

Dubium tertium.

*Quid dicendum sit de sententia excom-
municationis, de qua probabiliter
dubitatur, an sit valida?*

Cōclusio est, Si revera non est va-
lida, non incurrit excommuni-
catus penas, quæ sunt à vera ex-
communicatione.

DISPUTATIO XXI.

De excommunicatione minori.

Dubium primum.

*Quid sit excommunicatio minor, &
quem habeat effectum?*

Prima cōclusio est, quòd sit cen-
sura priuans Sacramentorum par-
ticipatione.

Secunda cōclusio, Excommunica-
tio minor non priuat suffragijs
Ecclesiæ, quibus priuat maior,
nec electione actiua ad benefi-
cia, adque validè poterit eligi
sic excommunicatus: peccabit
autem lethaliter Sacramenta
administrans.

Dubium secundum.

*An excommunicatus minori excommuni-
catione ica sit reclusus ab administra-
tione, & Sacramenta eis collata ca-
reant effectum?*

Cōclusio est negas, excepto po-
nitentia Sacramento.

Dubium tertium.

*Propter quam causam incurratur ex-
communicatio minor?*

Cōclusio est, Incurritur prædicta
excommunicatio ob indebitam
communicationem cum excom-
municato maiori excommuni-
catione.

DISPUTATIO XXII.

De potente ferre hanc censuram
excommunicationis.

Dubium primum.

*An omnis superior possit excommuni-
care?*

Cōclusio est affirmans, dummo-
do non sit femina, nec coniuga-
tus, & vt minimum debet habere
primam tonsuram.

Dubium secundum.

*Cui possit delegari potestas excommu-
nicandi?*

Cōclusio est, necessariū esse ratio-
nis vsum in persona, cui talis de-
legatur potestas: requiritur præ-
terea status viatoris, vt sit bap-
tizatus, & vt aliquo modo sit
clericus.

DISPUTATIO XXIII.

Qui possunt excommunicari.

Dubium primum.

*An solus homo in statu viatoris possit
excommunicari?*

Cōclusio est, Solus homo in statu
viatoris directè potest ex-
communicari, si sit baptiza-
tus.

Index Disputationum.

tus, & habeat superiorem.

Dubium secundum.

An collegium, vel cōmunas possit excommunicari?

Conclusio est affirmans, secluso iure positivo: negans verò secundum ius positivum, vnica videlicet sententia.

DISPUTATIO XXIII.

De eo qui potest absolvere ab excommunicatione.

Dubium primum.

An excommunicatio auferrī possit absque absolutione?

Conclusio est, Excommunicatio non aufertur sine absolutione, ad quod sufficit virtualis, & implicita.

Dubium secundum.

An quis reincidat in excommunicationem, cum absoluitur ad reincidentiam, si non satisfecerit?

Conclusio est, Si absoluitur ab eo qui ex lege non poterit, sed absoluit propter instāte necessitatē, reincidit, si non compareat intra assignatum tempus.

Dubium tertium.

An absolutio sit valida pretermissa forma iuris?

Cōclusio est, In iure nulla esse verba essentialia assignata pro absolutione, & ita valida erit absolutio, quoties qui absoluit, potest id ex iure præstare.

Dubium quartum.

An laicus possit absolvere à censura in articulo mortis?

Conclusio est negans.

Dubium quintum.

Quis possit absolvere ab excommunicatione?

ne maiori lata ab homine, vel à iure?

Conclusio est, Ab ea excommunicatione potest absolvere, qui tulit illam, tum etiam quilibet iudex superior.

Dubium sextum.

Quis possit absolvere à censura lata à iure?

Conclusio est, Si excommunicatio non est reservata suo auctori, vel alicui prælato, quilibet Episcopus poterit ab ea absolvere, etiā si statutū Synodale cōfirmatū sit à Pontifice. Parochus itē, qui potest absolvere à peccato, poterit & à censura illi annexa, quando non reservatur.

Dubium septimum.

An ligatus multis excommunicationibus, censetur absolvens ab omnibus, quando non exprimuntur omnes?

Prima cōclusio, si excommunicatus est pluribus de causis vnica excommunicatione, & tacuerit vnā ut absoluitur, non manet absolutus.

Secūda cōclusio, si pluribus est ligatus, & vnus tantum petita est absolutio, si hæc fiat per communem modum, ab vna tantum absoluetur.

Tertia cōclusio, si exprimatur omnes, absolvens censendus erit ab omnibus velle absolvere, & idē iudicādū est si omnīū notitiam habeat, licet non exprimantur.

Dubium vltimum.

An possit aliquis absolvere ab excommunicatione non satisfacta parte?

Prima cōclusio, si absolūdus satis facere nō potest absolui quidē po-

Dubiorum, & Conclusionum.

poterit in articulo mortis; aliàs sufficiet quòd præbeat cautione, vel fideiussores, vel promissionem iuramento firmatam. Secunda conclusio, si hæc conditio ponitur in Bulla, aut Iubileo, similive privilegio, valida erit absolutio cū eisdē cōditionibus.

DISPUTATIO XXV.

De eo qui potest absolvere à censura propter peccatum hæresis.

Dubium primum.

An Episcopus possit absolvere ab hæresi?
Cōclusio est, talis facultas cōcessa fuit illis per Concilium Tridētinum, sed iam est reuocata.

Dubium secundum.

An virtute Bullæ Cruciatæ possit quis absolvi ab hæresi?

Conclusio est negans.

DISPUTATIO XXVI.

De eo qui potest absolvere ab excommunicatione minori.

Dubium primum.

Quis possit absolvere ab hac censura?
Cōclusio est, si lata sit ab homine, poterit à illa absolvere qui eā tulit, & illo superior, & qui ab his habuerit facultatē. Si lata sit à iure, poterit absolvere Parochus, quo nomine comprehenditur omnis Sacerdos iurisdictionem habens ad absolvendum à mortalibus.

Dubium secundum.

An habens beneficium cum cura animarum, sed nondum ordinatus est Sacerdos, possit absolvere ab excommunicatione minori?

Conclusio est affirmans.

DISPUTATIO XXVII.

De quibusdam excommunicationibus latis ab homine.

Dubium primum.

An iudex Ecclesiasticus liceat, & validdè possint pro causis temporalibus ferre excommunicationem.

Conclusio est affirmans.

Dubium secundum.

An excommunicatio lata, ut reueletur secretum, vel ut manifestetur crimen occultum, vel ut manifestetur scriptura aliqua, semper obliget?

Conclusio est affirmans, quorics ante excommunicationem reuocetur quis sub mortali manifestare scripturam, vel reuelare crimen.

DISPUTATIO XXVIII.

De excommunicationibus Papæ reueruatis in Bulla Cenzæ Domini.

Dubium primum.

Quales sint censurae in Bulla Cenzæ latae?

Conclusio est, excommunicationem in ea Bulla latam esse maiorem, & à iure.

Dubium secundum.

Quæ sint delicta, ob quæ ferretur excommunicatio in Bulla Cenzæ, & quomodo intelligantur quatuor primæ censurae?

Prima conclusio, ob viginti causas fertur prædicta censura.

Secunda conclusio, Quatuor continetur censuræ in hoc dubio,

Præ-

Index Disputationum,

Prima fertur in hæreticos. Secūda in eos, qui à mādatis Summi Pōtificis pro tēpore existētis ad Concilium genetale appellant.

Tertia cōtra pitatas, cursarios, & similes latrunculos marinos.

Quarta contra omnes illos, qui Christianorū quorūcumq; nauibus tēpestare iactatis, seu quo quomodo naufragium pāsis, siue in ipsis nauibus, siue ex eis dē, siue in mari, siue in litore incerta cuiuscumque genetis bona in cuiuscumq; maris regionibus & litoribus futuriunt.

Dubium tertium.

De quinta, sexta, septima, & octaua excommunicatione Bullæ Cane?

Quinta excommunicatio fertur in eos, qui in tertis suis noua pedagia, vel gabellas, vel tributa imponūt, vel augēt, p̄terter quā in casibus à iure cōcessis, seu priuilegio speciali Sedis Apostolicæ.

Sexta fertur contra falsarios literarum Apostolicarum.

Septima contra deferentes Turcis aut hæreticis arma, & similia, quibus impugnat Christianos: & contra eos qui certiores faciūt hæreticos, aut infideles p̄dictos de rebus ad statū Reipub. Christianæ pertinentibus.

Octaua contra eos qui impediunt deferre victualia in Curiam Romanam.

Dubium quartum.

De nona, decima, undecima, & duodecima excommunicatione huius Bullæ

Nona excommunicatio fertur contra eos, qui accedētes ad Romā p̄ā Sedem, vel ab ea recedentes,

sua, vel aliorum opera interficiunt, mutilant, spoliunt, detinent, aut capiunt.

Decima fertur in omnes interficientes, mutilantes, vulnerātes, detinētes, seu depradantes Romipetas causa deuotionis, seu peregrinationis ad Urbem accedentes, & in ea morantes, vel ab ipsa recedentes.

Undecima fertur in omnes interficientes, mutilantes, percutientes, capiētes, incarcerantes, detinētes, vel hostiliter sequētes S. R. Ecclesiæ Cardinales, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Sedisque Apostolicæ Legatos, vel Nuncios.

Duodecima fertur in omnes, qui occasione causarū, vel negotiorū occidunt, seu quoquo modo percutiūt, aut bonis spoliāt per se, vel per alios omnes Ecclesiasticos, vel seculares ad Romanā Curiam super corū causis & negotiis recurrētes, ac illa in ea dē Curia prosequētes, aut procurantes, negotiorūque gestores, aduocatos, procuratores, & agentes, vel etiā auditores, vel iudices super dictis causis, vel negotiis deputatos: & additur extēsiō ad cooperatores.

Dubium quintum.

De decimatercia, decimaquarta, decimaquinta, & decimasexta excommunicatione huius Bullæ

Decimatercia fertur cōtra appellātes ad potestātē laicā in causis Ecclesiasticis ad impediendā executionem literarum Apostolicarum.

De-

Dubiorum, & Conclusionum.

Decimaquarta fertur in eos, qui causas spirituales ad se aduocant prætèxu literarum Apostolicarum, vt illarum executionem impediunt.

Decimaquinta fertur contra trahentes ad tribunal seculare personas Ecclesiasticas, vel facientes statuta, quibus libertati Ecclesiasticæ derogetur.

Decimasexta fertur contra impediētes Prælatos Ecclesiasticos, ne sui iurisdictione vtantur.

Dubium sextum.

De alijs excommunicationib⁹ huius Bullæ?

17. Fertur cōtra vsurpātes iurisdictionem, aut fructus ad personas Ecclesiasticas pertinentes ratione beneficiorum.

18. Fertur contra imponētes, aut recipiētes decimas, aut alia onera personis, aut bonis Ecclesiasticis absq; Pontificis licentia;

19. fertur cōtra Magistratus, & iudices, notarios, scribas, executores, & subexecutores, quomodo dolibet se interponētes in causis capitalibus, seu criminalibus contra personas Ecclesiasticas, illas processando, capiēdo, cōtra illas proferēdo, vel exequēdo sine speciali, aut specifica, & expresse sanctæ Sedis Apostolicæ licentia.

20. Fertur cōtra destruētes, inuadētes, occupātes terras Romanæ Ecclesiæ subiectas in totum, vel in partē almā urbē, Regnū Siciliæ, insulas Sardinie, & Corsicæ, & alias ciuitates, terras, vel loca, vel iura ad Romanam Ecclesiam pertinentia.

DISPUTATIO XXVIII.

De excommunicationibus reſeruat⁹ Pontifici in Decretis.

Dubium primum.

Quomodo sit intelligenda excommunicatio lata contra iniicientes manus violentas in clericum?

Vt hæc excommunicatio incurritur, requiritur, Primum manu in iectio. Secundò, vt sit violenta. Tertiò debet esse peccatū mortale. Quartò. debet esse contra clericum.

Dubium secundum.

Quis excusetur ab hac censurâ?

Excusatur qui percutit clericū iocose, vel fortuito, vel in defensionem propriā, vel rursus inueniē cum uxore, vel maritus vel sorore, vel filia, vel cū pudenter ignorat esse clericū, vel quādo percussus est realiter, excommunicatus, vel se immiscet negotiationibus prohibitis, & ter admonitus à Præfato non desistit, vel si relicto clericali habitu arma deferat militaria; vel quando relinquit habitū clericale, qui in veste & tonsura consistit, & ter admonitus non obedit, vel quādo clerici se faciunt ioculariores, goliardos, bufones; vel quando publicè & perſonaliter exercet officiū tabernariū, vel si ter admoniti non desistant, vel si post admonitionē reuertantur. Excusatur præterea, si percutiat clericū, qui factio induxit ad actum carnalem, & quando ad correctionem, & disciplinam sit leuis percussio.

* Du.

Index Disputationum,

Dubium tertium.

*An excommunicatio Canonis Si quis
suadente extendatur ad mandan-
tes, vel consulentes, aut alios?*

Conclusio est, Si verba canonis ex-
pendantur, non comprehendū-
tur mandantes; vetūm alia iura
ita explicant verba, vt compre-
hendantur; vel extensionem ad-
dunt: idem esto iudicium de cō-
sulentibus.

Dubium quartum.

Quis possit absolvere ab hac censura?

Conclusio est, Hæc censura refertur
uata est Summo Pontifici; sed in
aliquibus casibus potest Episco-
pus ab illa absolvere, & supe-
rior suos subditos.

Dubium quintum.

*In quibus casibus possit quis absolui ab
hac censura absque recurſu ad Sum-
mum Pontificem?*

Prima conclusio, In articulo mot-
is quilibet Sacerdos potest ab-
solvere ab hac censura sub præ-
stito iuramento, &c.

Secunda conclusio, Pueri ante an-
nos quatuordecim, mulieres
cuiuscunque status, vel qui ita
pauperes sunt, vt nequeant su-
ſtentati nisi suo labore, nec pos-
sint nisi mendicantes ad Sedem
Apostolicam accedere, poterūt
absque tali recurſu absolui.

DISPUTATIO XXX.

De excommunicationibus, quæ
habentur in Decretalibus, & re-
feruntur Papæ.

Dubium primum.

De aliquibus excommunicationibus?

Quatuor referuntur excommuni-
cationes.

Prima contra eum, qui excommu-
nicatus à Papæ delegato ma-
net per annum in ea excommu-
nicatione.

Secunda refertur à Nauarro.

Tertia contra eos, qui habent li-
teras Apostolicas falsas, & intra
viginti dies eas non destruunt,
aut resignant.

Quarta contra quosdam sacrile-
gos Ecclesiæ violatores.

Dubium secundum.

*Quæ sit excommunicatio lata contra in-
cendarios?*

Conclusio est, Incendarios non
esse excommunicatos à iure,
sed excommunicandos ab Ec-
clesia, & per sententiam eius.

DISPUTATIO XXXI.

De excommunicationibus, quæ
habentur in Sexto Decreta-
lium.

Dubium primum.

*De duabus excommunicationibus Sex-
ti libri Decretalium?*

Prima excommunicatio est, In qua
excommunicantur omnes, qui
occasione alicuius censuræ la-
tæ dant licentiam occidendi
eos, qui eam promulgarunt, vel
eum, cuius occasione est pro-
mulgata; vel eos qui obseruant
prædictam excommunicationem;
vel eos, qui nolunt conuer-
ſari cum tali excommunicato.
Excommunicantur etiam qui-
dant licentiam capiendi ali-
quem prædictorum, & grauādi
in

Dubiorum, & Conclusionum.

in personis, vel in bonis suis, vel suorum, & qui tali licentia videntur.

Secunda excommunicatio est contra eum, qui absolutus, & reſeruatſis ſub conditione compatendi coram Summo Pontifice nō implet conditionem tempore debito.

Dubium ſecundum.

De alijs excommunicationibus, quæ habentur in Sexto Decretalium.

Alia excommunicatio fertur contra eum, qui in Cardinalem manus iniecerit, violenter, aut illum hoſtiliter fuerit inſequutus.

Alia eſt, ne eligatur in Senatorem Romæ, vel in officium eius vrbis ullus, Imperator, Rex, Princeps, Dux, Marchio, Comes, Baro, aut ullus alius notabilis excellentiæ, aut frater, filius, vel nepos prædictorum. Et ne ullus eligatur in prædictam dignitatē ultra annum ſine licentia Pontificis, & per literas expreſſas.

Alia fertur contra omnes impoſuentes tributa clericis, & clericos ſoluentes.

DISPUTATIO XXXII.

De excommunicationibus reſeruatſis Pontifici in Clementinis.

Dubium primum.

De duabus excommunicationibus ex Clementina prima, & ex Clementina ſecunda de privilegijs.

Prima fertur contra Inquiſitores, vel eorum vicem gerentes, ſi in

ſuo officio ex odio, vel amore aliquo peccent.

Secunda fertur contra Religioſos, qui clericis, aut laicis miniſtrant Sacramentum Extreme Unctionis, vel Eucharistiæ, vel Matrimonium ſolemnizant, nō habita licentia Parochialis præbyteri.

Dubium ſecundum.

De alijs excommunicationibus, quæ habentur in Clementinis.

Alia fertur contra percuſſores Episcoporum.

Alia contra Religioſos & Clericos ſeculares violatores Conſtitutionum Bonificij.

Alia habetui Clement. Grauis, contra violantes interdictum aliquomodo exhibi dictis.

DISPUTATIO XXXIII.

De aliquibus excommunicationibus reſeruatſis in Extravagantibus.

Dubium primum.

De aliquibus excommunicationibus, quæ habentur in Extravagantibus.

Prima fertur contra dilacerantes corpora deſunctorum, vt conſeruentur, vel vt decoquantur, vt poſſint oſſa in alia loca deſerti.

Secunda fertur contra eos, qui dāt, vel recipiunt aliquid ob ingreſſum Religionis per modum pacti, & conuentionis.

Tertia fertur contra Religioſos Mendicantes ad aliam Religionem tranſeuntes, excepta Carthuſienſi, abſque Sedis Apoſtolice

Dubiorum, & Conclusionum.

eclesiasticis, quia eligere noluerunt cum, pro quo rogabatur.

Quarta fertur contra eos, qui in Ecclesiis, aut piis locis titulum defensionis, aut similem de nouo usurpantes, iura ad alia loca pertinentia, aut eorum bona, quando talia loca vacant, occupare præsumunt.

Quinta fertur contra Prælatos, vel alios laicos, qui vocantur, ut inter sint electionibus monialium, si aliquid fiat, ex quo possit oriri, vel nutriti discordia inter ipsas moniales.

Sexta fertur contra partem, que procurauerit, ut conseruatores se intermiserint ad iudicandum scienter tam de aliis, quam de manifestis iniuriis, & violentiis.

Septima fertur contra eos, qui per vim, vel metum aliquid extorquent.

Dubium secundum.

De alijs septem excommunicationibus in Sexto.

Prima est, qua statuitur, ne feminae cogantur personaliter venire in iudicium ad ferendum testimonium, & decernitur, ut per tabellarium, vel aliam personam peratur ab eis testimonium, vel quod iudex ipse personaliter accedat, si casus id posculet, ita tamen ut casus non fingatur, alias qui casum finxit, incurrit excommunicationem.

Secunda fertur contra compellentes prælatos, ut res Ecclesiarum laicis submittant, & contra eos,

qui res sic habitas non dimiserint, & fertur excommunicatio contra eos, qui quando celebratur contractus licite harum rerum, aliquid usurpant iniuste.

Tertia fertur contra quosdam Religiosos in tribus casibus: primo, si aliquem ad suam professionem de nouo admittant: secundo, si nouam domum, vel locum acquirant: tertio, si habita alienent sine licentia Sedis Apostolicæ.

Quarta fertur contra imponentes tributa personis Ecclesiasticis.

Quinta includitur in *13. & 14. Bullæ Cœmæ.*

Sexta fertur contra temporales dominos, qui suis subditis precipiant, ne personis Ecclesiasticis officia communia exhibeant.

Septima fertur contra Religiosos dimittentes habitum in scholis, vel alibi: vel accedentes ad quælibet literarum studia sine licentia sui Prælati cum consilio sui conuentus, vel maioris partis eius.

Dubium tertium.

De alijs sex excommunicationibus non reseruatis, qua habentur in Sexto.

Prima fertur contra scienter tradentes Ecclesiasticæ sepulture corpora hæreticorum.

Secunda fertur in fauorem sancte Inquisitionis.

Tertia contra mandantem Christianum aliquem per assassinium interficere, siue sequatur mors, siue non siquatur.

Quarta contra personas Ecclesiasticas

Index Disputationum,

siasticas Episcopis inferiores locantes domum, vel sub alio quouis titulo concedentes vsuariis alienigenis.

Quinta contra seculares concedētes repressalia aduersus personās Ecclesiasticas, si ea intra mensem non reuocauerint.

Sexta contra inuadentem hostiliter personam Cardinalis.

DISPUTATIO XXXVI.

De excommunicationibus non reſeruatis, quæ habentur in Clement. & Extrauag.

Dubium primum.

De sex prioribus excommunicationibus, quæ habentur in Clementinis, & non reſeruantur.

Prima fertur contra impediētes sequestrationem fructuum factam ab ordinario, vt ei, qui vicerit, adseruentur.

Secunda contra eos, qui tempore interdicti corpora mortuorum sepeliunt in loco sacro in casibus non concessis à iure, & contra eos, qui præbent huiusmodi sepulturam publicè excommunicatis, interdictis, & vsuariis.

Tertia contra Religiosos accipiētes decimas, vel earum solutionem impediētes in calibus prohibitis.

Quarta contra Religiosos, qui iugo obedientie regularis abiecto per curias discurrunt, pensiones, seu alimenta à Prælatiſ extorquendo per vim, vel grauemetum, & contra tenentes arma intra septa monasteriorum

sine suorum Abbatum licentia. Quinta contra impediētes visitatores monialium in suo munere.

Sexta contra quasdam fœminas, quæ Beguinæ dicebantur, sitalem proneantur statum, & contra religiosos ad id consilium, auxilium, vel fauorem præbentes.

Dubium secundum.

De aliis quatuor excommunicationibus non reſeruatis, quæ habentur in Clementinis, & de aliquibus quæ habentur in Extrauagantibus.

Prima est contra varias personas ob matrimonium sacrilegè contractum.

Secunda contra Inquisitores, & Commissarios eorum, & Episcoporum, seu capitulorum sede vacante præteru officij Inquisitionis, quibus suis modis illicitis ab aliquibus pecuniam extorquētes, aut scienter Ecclesiarū bona ob clericorum delicta prædicta occasione officij Fisco etiam Ecclesiæ applicantes.

Tertia contra Potestates, Capitānos, Rectores, Cōsules, iudices, Consiliarios, & alios officiales quarūcumque communitatum, qui præsumperint facere, scribere, dictare præcipientia, vt soluantur vsuræ, vel impediētia, vt non reperantur; vel qui præsumperint scienter iudicare, quodd solutz, cum reperantur, non restituantur plenè ac liberè.

Quar-

Dubiorum, & Conclusionum.

Quarta fertur in aliquos Religiosos propter multas actiones.

In Extravagantibus, prima excommunicatio est contra eos, qui audent impugnare aliquas literas Apostolicas, quæ ante coronationem emanarunt.

Secunda contra omnes alienantes Ecclesiastica bona.

Tertia contra impediētes legatos Summi Pontificis quantum ad executionem sui muneris, vel non recipientes illos.

Quarta contra profectores religionem Fratricellorum, seu Beguinatum, & contra Episcopos, vel Presbiteros hos admittentes sine speciali facultate, & approbatione Summi Pontificis.

DISPUTATIO XXXIII.

De excommunicationibus, quæ habentur in Concilio Tridentino.

Dubium primum.

De quatuor primis excommunicationibus Concilii Tridentini.

Prima est contra omnes imprimētes, & imprimi mādantes, vēdētes, apud se retinētes libros de rebus sacris sine nomine auctoris, & sine approbatione, & examine ab ordinario factis, & contra scripto eos euulgantes, aut communicantes.

In secunda renouantur poenæ, & constitutio Sixti Quarti, circa immaculatam Virginis Cōceptionem.

Tertia fertur contra prædicantes, vel docentes, vel pertinaciter asserentes non esse necessariam

Confessionem Sacramentalem habita copia Sacerdotis ante Communionem ei, qui peccatum habet mortale, etiam si contritus accedat.

Quarta contra eos, qui in proprios usus conuertunt, vel usurpant, vel impediunt, ne ab his, ad quos de iure pertinent, percipiantur, quæcumque bona, quæ in ministrorum, & pauperum necessitates conuerti debent.

Dubium secundum.

De aliis excommunicationibus Concilii Tridentini.

Alia censura fertur contra raptores mulierum, & dantes eis auxilium, vel fauorem.

Alia contra eos, qui directe, vel indirecte subditos suos, vel quoscunque alios cogunt, quominus liberè matrimonium contrahant.

Alia fertur contra omnes magistratus, qui ab Episcopis inuocati non præbent auxilium ad restituendam, vel conservandam monachalium clausuram, & ad obsequium poenæ inobedientes, & contradicētes ralis elationis.

Alia fertur contra ingrediētes septa monasterii, sine legitima licentia.

Alia fertur contra cogētes sceminam aliquam ad ingrediendum monasterium, vel suscipiendum habitum religionis, aut professionem facere, & contra dantes consilium, auxilium, vel fauorem in aliquo ex dictis, & contra

Index Disputationum,

tra præbentes eidē actui præsen-
tiam, vel consensum, vel autori-
tatem

Alia fertur cōtra Imperatores, &
dominos tēporales locū conce-
dentes ad duellū inter Christia-
nos in terris suis, & cōtra duel-
lum committentes, & eorū pa-
trinos, ac illius spectatores, vel
in causa duelli consiliū iure, vel
facto dantes, vel illud suadētes.

DISPUTATIO XXXVIII.

De natura suspensionis.

Dubium primum.

Quid sit suspensio?

Suspensio est cēsurā Ecclesiastica,
qua minister Ecclesie impedi-
tur, ne iurisdictiones exercent
Ecclesiasticas, aut aliqua Eccle-
siastica potestate utatur.

Dubium secundum.

Quotplex sit suspensio?

Conclusio est, triplex est suspensio:
ab officio tantum, à beneficio

tantum; ab officio & beneficio

simul.

DISPUTATIO XXXIX.

De effectibus suspensionis ab offi-

cio.

Dubium primum.

Quo effectum habeat suspensio ab officio?

Conclusio est, si suspensio sit abso-
lutē prolata, privat omni vſu
ordinis, & iurisdictionis.

Dubium secundum.

An suspensus ab officio consensui

suspensus à beneficio iuris, vel ab

alio actui?

Conclusio est negans quoad prio-

rem partem, quoad postero-
rem verò asserit impedire om-
nem actum officiū.

Dubium tertium.

*Quem effectum habeat suspensio ab or-
dine simpliciter prolata?*

Conclusio est, Hæc suspensio pri-
uat omni vſu ordinis sacri.

DISPUTATIO XL.

De effectibus suspensionis à bene-
ficio.

Dubium primum.

*Quos effectus habeat suspensio à benefi-
cio simpliciter lata?*

Conclusio est, Hæc suspensio impe-
dit dominiū, seu possessionem
beneficij.

Dubium secundum.

*Quem effectum habeat suspensio à be-
neficio ex parte?*

Conclusio est, consideranda esse
verba talis suspensionis.

DISPUTATIO XLI.

De peccato, ob quod imponitur
suspensio.

Dubium primum.

De causa, ob quam debeat ferri suspensio?

Conclusio est, pro veniali culpa
suspensionis poenam imponi
non posse.

Dubium secundum.

*An possit aliquis incurrere hanc poe-
nam suspensionis ob culpam alie-
nam sine culpa propriā?*

Conclusio est negans.

DISPUTATIO XLII.

De causa efficienti suspensionis.

De

Dubiorum, & Conclusionum.

Dubium primum.

Quis possit ferre hanc censuram?

Conclusio est, Solus ille potest suspendere, qui potest excommunicare.

Dubium secundum.

Quis modus sit seruandus in ferenda sententia suspensionis.

Prima conclusio, si suspensio sit à iure, nulla aliz forma est necessaria, nisi verba legis.

Secunda conclusio, si sit ab homine, debet precedere monitio, & non requirit determinata verba.

DISPUTATIO XLIII.

De causa materiali, seu fundamento suspensionis, id est de eo qui potest suspendi.

Dubium primum.

Quas condiciones debeat habere persona quæ potest suspendi hac censura?

Conclusio est, quod puniendus debeatur esse clericus.

Dubium secundum.

An & quomodo suspensio in communione ferri possit?

Conclusio est affirmans secundum quod communitas est vnum corpus morale.

DISPUTATIO XLIII.

De potestate absolueri à suspensione.

Dubium primum.

Quis possit auferre suspensionem, quæ est purgatoria.

Prima conclusio, si suspensio sit lata ab homine pro determinato tempore, & eo elapso, ipso iure tollitur, potest etiam cessare ex voluntate superioris, à qua pendebat

illa perseverantia, etiam si lata sit abique vlla temporis designatione.

Secunda conclusio, si suspensio sit à iure, & canonice, solū ab auctore canonis potest auferri ante elapsum tempus.

Dubium secundum.

Quomodo, & à quo tollatur suspensio, quæ fertur ab excommunicatione?

Conclusio est, hæc suspensio tollitur per absolutionem; si lata sit ab homine, potest ab illo, tolli, qui tulit illam, vel à suo superiori: si lata fuerit à iure, & relecta, poterit absolui ab auctore, vel superiori illius, si non relecta ab ordinario.

DISPUTATIO XLV.

Quomodo differant suspensio & depositio.

Dubium primum.

Quomodo differant depositio, & suspensio à beneficio, & ordine?

Prima conclusio, in eo differunt depositio, & suspensio à beneficio, quod illa significat priuationem beneficii, hæc verò fructus illius.

Secunda conclusio, depositio, & suspensio ab ordine differunt penes quod illa significat priuationem perpetuam, non tamen hæc.

Dubium secundum.

Quomodo degradatio à suspensione, & depositio differat?

Conclusio est, degradatio & depositio differunt, primò per solennitatem, secundò, quia illa priuat privilegio clericali, non tamen depositio.

Index Disputationum,

DISPUTATIO XLVI.

De suspensionibus iuratis.

Dubium primum.

De suspensionibus sex, quas clericus potest incurrere in ordinatione.

Prima incurritur ab eo, qui recipit ordines ab Episcopo, qui rejun-
ciat Episcopatum.

Secunda ab eo, qui ordinatur ab
alieno Episcopo sine licentia
proprij.

Tertia ab eo, qui ante legitimam eta-
tem suscipit ordinem.

Quarta ab eo, qui suscipit ordi-
nem ante tempus assignatum
ab Ecclesia.

Quinta ab eo, qui fito titulo ordi-
natur.

Sexta ab eo, qui ordinatur non ser-
uatis temporum interstitiis.

Dubium secundum.

De aliis suspensionibus circa susceptio-
nem ordinum.

Quatuor suspensiones continentur
in hoc dubio.

Prima est in eum, qui per saltum or-
dinem suscipit.

Secunda in eum, qui post contra-
ctum matrimonium suscipit ordi-
nem sacrum, aliter quam sacri
canones permittunt.

Tertia est in eum, qui excommunica-
tus, suspensus ab ordine, vel in-
terdictus, ordinatur.

Quarta in eum, qui ab Episcopo ex-
communicato suscipit ordines.

Dubium tertium.

An sit suspensio lata ipsorum propter
ysum ordinis cum violatione ten-
te interdicti.

Conclusio est negans.

Dubium quartum.

Quando incurrant clerici alias suspen-
siones ob criminum contra propriam ob-
ligationem clericorum?

Primo quando clericus non vitur
vestitu secunda forma juris, secun-
do, suspenduntur clerici habentes
beneficium, vel curam ordinis
Ecclesie, qui est alienis debilis
grauant, vel litteras dat, quibus
possit Ecclesia obligari. Tercio,
qui sede vacante alicuius cathedra-
lis, regularis, aut collegiatae,
occupant bona, que ad prelatum
defunctum pertinent. Quarto,
Cancellarius etiam, vel ille, ad
quem pertinet gradum confere-
re, si cuipiam gradum contulerit,
non recepto prius iura-
mento, quod ultra certam sum-
mam sibi taxatam pecunia non
excedat. Quinto, electores
Episcoporum, qui intra octo dies
postquam commode potuerint,
electionem factam non presen-
tauerint culpabiliter. Sexto, si
promissarius eligens indignum.
Septimo, eligentes in Episcopatu
indignos, vel infelices digni-
tates. Octavo, postulantes ad ca-
thedrale Ecclesiam, qui 24. anni
non attigerint, vel qui postulat
Mendicantes ad inferiorē cathedra-
li Ecclesia. Nonio, qui in per-
sona electi opponit aliquid, & in
probatione defecit. Decimo, qui
ad Ecclesiasticam prebendam per
abusum secularis potestatis reli-
quitur, & consecratur. Undecimo om-
nes clerici inferioris Episcopo,
qui visitant, aut sunt visitatores,
& sui

Dubiorum, & Conclusionum.

&c sui familiares, &c non seruant cōstitutionē Innocentij Quarti in e. Romana, Duodecim, qui conferunt, vel recipiunt beneficia eorū, que pro suis negotiis ad Romanā Curiam profecti sunt, vel qui in ea Curia aliqua negotia exercēt. Decimo: tertio iuxta Ecclesiasticus, vel delegatus, qui in iudicio facit aliquid contra iustitiā, quę grauiamine alterius partis. Decimo quarto, iudices, cōseruatores qui de alijs quā de manifestis iniurijs & violentijs se intermiserūt sciēter, vel suam extenderunt potestatem ad alia, quę iudicalem indaginem exigunt.

Dubium quintum.

De suspensionibus, quas clerici incurrunt ob peccata alijs hominibus communia?

Prima imponitur aduersus cōhonorarios. Secūda ob peccatū sodo-
micitatē ob crimē simonię.

Dubium sextum.

Quę suspensiones sunt ipso iure lata contra Episcopos?

Prima ob collationē simoniacā. Secūda ob collationē ordinis, quādo ordinatus manet suspensus. Tertia ob defectus aliquos in officio pastoralī. Quarta, si sibi usurpet sine iusto titulo bonā dignitatē, &c. quāquūq; Ecclesiarū vacantū, & ad ipsarū curam, seu prouisionē pertinetiū. Quinta, si utatur potestate sibi cōmissa in detrimentū Ecclesię in causa alienationis rerū Ecclesiasticarū. Sexta si suas domos locent, vel alio modo concedant ad exercendū sēnus usurarū alienigenis, vel alius non oriundis de terris ipso-

rum, vel etiam si eos in terris suis permittat. Septima, si gratia, vel pōdij, vel lucri causa cōtra iustitiā committant procedere contra quęcūque, vel pōuerint impedimentā ex officio inquisitionis. Octaua, si procurent ut clerici capiantur a dominis temporalibus, ut beneficia renuncient, vel citati ad Apostolicā Sedem a iure, vel ab homine, nec ad ipsam veniant. Non suspenduntur Episcopi, qui ab Apostolica Sede confirmationē recipiunt, aut ab ea promouentur, si absque literis auctoritatis eiusdem administrationem suarū Ecclesiarum recipiant.

Dubium septimum.

De suspensionibus, specialiter latis ipso iure contra Religiosos.

Prima fertur cōtra eos, qui in apostasia perseverantes recipiunt ordinem.

Secunda fertur in Religiosos Predicatorū, & fere omnes Mendicantes, si aliquem ante completum probationis annum ad profissionem recipiant.

Tertia in Religiosum prædidentem alicui monasterio, prioratui, Ecclesię seu administrationi, concedentē alicui ad vitā, vel ad certū tempus, redditus, aut possessiones eiusdem religionis iure sufficienti necessitate, aut utilitate, & consensu superioris.

Quarta in Religiosos, qui sibi iniuste usurpant decimas, vel defraudantes Ecclesias, in hoc si intra duos menses non satisfecerint.

Quinta in Religiosum non vtentem habitu, & vestitu iuxta formam

Index Disputationum,

præscriptam in Clement. prima
de statu monach.

Sexta in Prælatos Religionū, qui de
his qui occasione quorundā ex-
cessuū suorum ad eos quoquo mo-
do peruenerint, Ecclesiis, aut
personis Ecclesiasticis citatis, in
tra mensem postquā requisiti fue-
rint, non satisfecerint.

Septima in Religiosos, qui in audiē-
dis confessionibus scienter per-
suaserint confitentibus ad non
soluendas decimas.

Dubium vltimum.

*De suspensionibus quæ habentur in Con-
cilio Tridentino.*

Prima fertur in Episcopū etiam cu-
iuslibet priuilegij prætextu pō-
tificialia exercentem in alterius
diocesi sine expressa Ordinarij
licentia, aut cum prædicta licē-
tia exercentem in alias personas
Ordinario nō subiectas. Fertur
etiam in sic ordinatos.

Secunda in ordinatos in maioribus
cum literis dimissorijs, seu reue-
rendis à Capitulis concessis sede
vacante infra annū vacationis.

Tertia in Episcopum quouis loco
existentem alterius subditū abs-
que sui proprii prælati licentia
quouis prætextu ad sacros, vel
minores ordines, vel primam tō-
suram promouentem.

Quarta quando quis ordinatur ab
alio quā à proprio Episcopo,
nisi eius probitas, & mores Ordini-
narij sui testimonio commen-
dentur, ordinans & ordinatus
suspenduntur.

Quinta fertur in Abbates literas di-
missorias clericis secularibus cō-

cedentes vt ordinētur ab alijs, si
eorū ordinario pertineat ad Episcopū, intra cuius diocesis fi-
nes Abbates non existunt.

Sexta in quemlibet parochum aut
sacerdotem matrimonio con-
iungentem alterius parochi
sponsos sine illorum parochie
licentia.

Septima in præfectam monasterij
per mentem alicuius pro-
fessionem non facientem Episcopum certiotem.

Octaua contra clericos concubi-
narios, qui admoniti à Synodo
provinciali non abstinerint.

DISPUTATIO XLVII.

De interdicto in communi.

Dubium primum.

Quid sit interdictum.

Conclusio est, interdictum esse cō-
futam Ecclesiasticā, qua homo
à perceptione quorundā sacra-
mentorū, & diuinis officijs, & Ec-
clesiastica sepultura separatur.

Dubium secundum.

Quotuplex sit interdictum.

Conclusio, interdictum est locale
& personale: generale & specia-
le: & generale & particulare ex
parte personarum.

Dubium tertium.

*An quando interdicitur locus aliquis
generalis, comprehendantur omnia
loca particularia illius?*

Conclusio est affirmans.

DISPUTATIO XLVIII.

De primo effectu interdicti, quæ
est priuatio Sacramentorum.

Du-

Dubiorum, & Conclusionum.

5155q Dubium primum.

Quotum Sacramentum rufus per in-
terdictum prohibetur.

Conclusio, vñs Baptifm non pro-
hibetur interdico personali;
prohiberi autem interdico ge-
nerali est tutius in praxi. Confir-
matio & Pœnitentia prohibi-
ta non funt nifi danti causam
illius.

Dubium fecundum.

An tempore interdicti fit licitus rufus
Euchariftia.

Prima conclusio, licet in articulo
mortis agroto accipere, & Sa-
cerdoti ministrare, dummodò
ministrans causam non dedit.

Secunda conclusio, extra mortis
articulū iure communi prohi-
bitum est, fed excipiuntur ali-
que persone.

Dubium tertium.

Quid fit in hoc dicendum de Matrимо-
nio, & de Ordine?

Prima cōclusio, spōfalia funt va-
lida, & licitè fieri poffunt. Bene-
dictio autē nuptialis prohibe-
tur, & illicitum est matrimo-
nium contrahere.

Secunda cōclusio, vñs ordinis pro-
hibetur per interdictum.

Dubium quartum.

Quod peccatum fit violare interd-
ictum in materia Sacramentorum.

Conclusio, ex genere suo est mor-
tale sacrilegium.

DISPUTATIO XLIX.

De alio effectu interdicti, qui est
prohibitio diuinorū officiorum.

Dubium primum.

Quomodo Miffa sacrificium per in-
dictum generale prohibetur.

Conclusio, sacrificium Miffæ non
prohibetur per interdictum ge-
nerale loci feruaris aliquibus
circumstantiis.

Dubium fecundum.

Quomodo sacrificium Miffa per alia
interdicta prohibetur.

Prima conclusio, interdico specia-
lo loci, si in eo Euchariftia ferue-
tur, non prohibetur Miffa priua-
ta cum debitis circumstantiis.

Secunda conclusio, interdico per-
sonali prohibita funt celebra-
re, vel ministrare, vel assistere
sacrificio Miffæ omnes persone
interdictæ.

Dubium tertium.

Qua alia diuina officia prohibetur per
interdictum.

Conclusio, Prohibetur officiū Ec-
clesiasticū, quod ab Ecclesia de-
signatur pro suis ministris, & in-
uoluit orationē ad Deum, vel
Dei laudem; fed conceditur ite-
re nouo prædicti officij cele-
bratio sub conditionibus, qui-
bus & Miffa.

Dubium quartum.

Quomodo intelligatur concessio diuino
rum officiorum supradicta.

Conclusio est, Tempus pro his of-
ficiis computatur à primis ves-
peris vsque ad completorium
diei festi.

Dubium quintum.

Quomodo peccent Ecclesiastici violan-
tes interdictum.

Conclusio, Talis violatio ex
gene.

Index Disputationum,

genere suo est mortalis.

Dubium sextum.

Quomodo peccent laici violantes interdictum.

Conclusio est grauitur peccare.

DISPUTATIO L.

De priuatione sepulture Ecclesiastica, & ingressus in Ecclesiam.

Dubium primum.

An interdictum generale loci priuet omnes in eo loco Ecclesiastica sepultura.

Conclusio est, Tale interdictum priuare omnes, qui priuilegium non habent, Ecclesiastica sepultura solum in loco interdicto.

Dubium secundum.

An interdictum priuet ingressu in Ecclesiam.

Conclusio est negans.

DISPUTATIO LI.

De causa ob quam fertur interdictum.

Dubium primum.

An interdictum possit ferri ob solum peccatum mortale.

Conclusio est affirmans.

Dubium secundum.

An possit interdictum ferri ob quodlibet peccatum mortale?

Conclusio est negans.

DISPUTATIO LII.

De causa efficiendi, seu de eo qui potest ferre hanc censuram.

Dubium primum.

Quis possit ferre censuram interdicti.

Conclusio, hanc sententiam potest communiter ferre, qui po-

test excommunicare, & suspendere.

Dubium secundum.

Qua forma sit seruanda in ferendo interdicto.

Conclusio, solum requiruntur verba, quae habent sufficientem significationem ad explicandum animi uolentis punire.

DISPUTATIO LIII.

De his, in quos potest ferri interdictum.

Dubium primum.

Quis possit interdicti ratione interdicti locali?

Conclusio, locus generalis, seu specialis potest interdici ab habente potestatem.

Dubium secundum.

Quae persona possit interdici interdicto personali.

Conclusio, ex parte capacitatis personae, si caetera adiungant, possunt omnes interdici, qui excommunicari.

DISPUTATIO LIIII.

De relaxatione interdicti.

Dubium primum.

An semper sit necessaria relaxatio, vel absolutio interdicti, ut illud cesset.

Conclusio est negans.

Dubium secundum.

An interdictum cesset per mutationem loci.

Prima conclusio, per alienationem non aufertur interdictum, neque per destructionem aliquam, vel mutationem loci generaliter interdicti.

Secunda conclusio, de interdicto per-

Dubiorum, & Conclusionum.

personali generalis, si omnes par-
tes mutantur, verbigratia, om-
nes collegae alicuius collegij,
desinet interdictum.

Dubium tertium.

*Quomodo cesset interdictum personale
particulare.*

Conclusio. Si interdictus persona-
lis interdictio particularis mori-
tur, in necessaria est interdicti
relaxatio quoad alios.

Dubium quartum.

Qui possunt relaxare interdictum.

Prima conclusio, interdictum latum
ab homine potest relaxare qui
tulit, vel eius superior, vel a-
liquis ex commissione.

Secunda conclusio, latum à iure,
si fertur ob contumaciam cum
reservatione, non potest aufer-
ri nisi à suo superiore, vel alio
ex eius licentia.

Tertia conclusio, si fertur sine reser-
vatione, & est locale, generale,
vel particulare, potest tolli ab
Episcopo; si vero sit personale
speciale, tolli potest à quouis
proprio Sacerdote, qui potest
absolvere à mortalibus.

Dubium ultimum.

*Que forme se reservea in relaxatio-
ne interdicti.*

Conclusio est, quantum ad substā-
riam nulla determinata sunt
verba; sed illa sufficiunt, quę sig-
nificant voluntatem relaxandi
tale interdictum.

DISPUTATIO XLV.

**De inrerdictis in specie à iure
latis.**

Dubium primum.
*Que & quos interdicta sint ipso iure
lata in Bulla Cense, in Decreto, in
Decretalibus, in Sexto.*

In Bulla inrerdicuntur Universi-
tates, Collegia, & Capitula, quę
ad futurum Concilium appel-
lant à sententiis Summi Ponti-
ficis.

In Decreto fertur interdictum.
Primo in eum, qui Episcopatū,
vel Abbatiam, vel quamcum-
que inferiorem Ecclesiasticam
dignitatem de manu laicę per-
sonę suscipit, quousque locum
non deferuerit.

**Secundo fertur in omnes cleri-
cos in sacris constitutos in cri-
mine fornicationis iacen-
tes.**

In Decretalibus interdictitur, qui
excommunicatus profert sen-
tentiam in aliquem, nisi compe-
tenti admonitione premissa, &
personis presentibus, per quas
possit admonitio pręberi.

In Sexto fertur. Primo interdi-
ctum in iudicem Ecclesiasti-
cum, qui inferendis censuris nō
servat formam ibi præscrip-
tam.

**Secundo fertur in Episcopos, &
eorum superiores,** qui usurpant
bona Ecclesiarum, aut benefi-
ciorum vacantium, vel fru-
ctus eorum ad ipsorum utilita-
tem pertinentes, vel ad eos qui
in talibus beneficiis succe-
dunt.

**Tertiò, in omnes quantumvis ex-
emptos, cuiuscumque ordinis,**

Index Disputationum,

aut dignitatis violâtes interd-
ictum locale ab homine, vel à
iure latum.

Quartò in Episcopos, & superio-
res Prelatos aliquid recipien-
tes ob procuratorem sibi ra-
tione visitationis debitum...

Quintò, in Collegia, & Vniuer-
sitates usurarius locum conce-
dentes.

Sextò, in Collegium, Vniuerfi-
tates, & ciuitatem exigen-
tes tribua à personis Eccle-
siasticis.

Septimò, contra eos, qui Cardina-
les Ecclesie Romanę hostili-
ter insequuntur.

Octauò, contra ciuitatem, in qua
priuatus quidam modus eli-
gendi Pontificem non seruare-
tur.

Nonò, contra per mensem indu-
rato animo persistentes in pœ-
na sibi imposita, eoquod a dmi-
serint usurarios alienigenas ad
habirandum, & exercendum
usuras in suis terris.

Decimò, contra Religiosos, & a-
lios clericos non restituen-
tes corpora, & emolumen-
ta, quæ ex illorum humatione
tulerunt.

Dubium secundum.

*De alijs interdictis, quæ habentur in
iure.*

Primò, fertur contra eos, qui per-
sonam cuiuscunque Pontificis
corporali iniuria affecerint.

Secundò, contra Episcopos, & su-
periores, qui aliqua bona be-
neficiorum vacantium usur-

pauefint, si intra mensem non
restituunt.

Tertiò, contra omnes Vniuersita-
tes, quæ ex certa sciencia præ-
sumpserint resistere statutis à
Pontifice circa diuisionem E-
piscopatus Tolosani.

Quartò, contra Capitula, vel
Vniuersitates, quæ non obser-
uent constitutionem Ioannis
XXII.

Quintò, contra eos, qui prætextu
eiusdem consuetudinis legato's
Pontificis terras aliquas ingre-
di non permittunt.

Sextò, contra Capitula Ecclesia-
rum, quæ sede vacante literas
dimissorias ad ordines susci-
piendos alicui concesserint in-
tra annum vacationis, qui non
sit occasione beneficij Ecclesia-
stici recepti, vel recipiendi.

Septimò, contra Prelatos Com-
mentaria edentes in Concilium
Tridentinum.

DISPUTATIO LXVI.

De cessatione à diuinis.

Dubium primum.

Quid sit cessatio à diuinis?

Conclusio est, cessatio à diuinis di-
citur ex eo quod tempore, quo
hæc poena permanet, ministri
Ecclesie cessant à diuinorum
Officiorum & Sacramentorum
administratione.

Dubium secundum.

*De effectu cessationis, qui est priuatio
diuinorum Officiorum.*

Conclusio est, talis priuatio intel-
ligen-

Dubiorum, & Conclusionum.

Ligenda est de celebratione publica, non privata, cula de 27

Dubium tertium.

An in cessante à divinis habeat locum privilegium capitis alimoniae, p. 50 interdictum quatuor festiuitatibus.

Conclusio est negans.

Dubium quartum.

De priuatione Sacramentorum.

Conclusio est, tempore cessationis potest administrari Baptismus parvulis & adultis, & penitentia morientibus; eisdem etiam Eucharistia. Circa Confirmationem seruari poterit consuetudo introducta. Sacramentum Ordinis, & Extrema unctionis ministrari non poterunt de Matrimonio vero philosophandum

est sicut disput. 48.

Dubium quintum.

De priuatione Ecclesiastica sepulturae.

Conclusio est, per hanc priuationem prohibetur officium, quod dici solet ad sepeliendum, non vero sepultura in loco sacro, licet hac in re tutius sit consuetudinem seruare.

Dubium sextum.

De causa materiali, & formali cessationis.

Conclusio est, causa materialis potest dici locus, in quo cessatur à divinis, vel personæ, quæ obligantur ad cessandum, forma vero seruanda decem conditiones requirit.

Dubium septimum.

Quam penam incurrant violantes

cessationem à divinis.

Conclusio est violans cessationem

siue particularem, siue genera-

lem, non incurrit irregularita-

tem. Solàm lata est excommu-

nicatio contra Religiosos il-

lam non seruantes.

Dubium octauum.

Quis possit ferre, & anferre cessatio-

nem.

Prima conclusio: Qui ferre potest in

terdictum, potest & cessationem.

Secunda conclusio, solùm potest tol-

li ab eo qui posuit illam, vel su-

cessore, vel superiore.

DISPUTATIO LVII.

De irregularitate.

Dubium primum.

Quid sit irregularitas?

Conclusio est, irregularitas est in-

habilitas, seu impedimentum

canonicum ex se directè, & pri-

marie impediens acceptionem

ordinum, & consequenter illo-

rum vfum.

Dubium secundum.

Quotplex sit irregularitas, & gene-

ratim per quem actum incurratur?

Prima conclusio, irregularitas alia

est propter decetiam, alia prop-

ter culpaturus diuiditur in eā

quæ contrahitur ex proprio a-

ctu, & quæ sine actu proprio

contrahitur.

Secunda conclusio, quoad actum,

ob quem incurritur, philose-

phandum est sicut in simili de

excommunicatione.

Dubium tertium.

An solo iure humano incurratur irra-

regularitas?

Conclusio est affirmans.

Index Disputationum.

Dubium quartum. *108*
*An incurratur irregularitas quando est
 dubium an sit in iure?*

Conclusio est, Si diligentia facta circa ius & leges non iudicatur expressa talis poena, non incurritur.

Dubium quintum. *109*
An in dubio facti censendus sit aliquis irregularis?

Conclusio est affirmans.

DISPUTATIO LVIII.

De effectibus irregularitatis.

Dubium primum. *110*
De effectibus irregularitatis, qui est impedire susceptionem ordinis.

Conclusio est, Irregularitas impedit licitam ordinum susceptionem, & peccat graviter qui ordinem suscipit cum illa, & ministrando in ordine ex officio.

Dubium secundum. *111*
An per irregularitatem eo ipso amittatur Ecclesiasticum beneficium?
 Conclusio est negans.

DISPUTATIO LIX. *112*
 De his qui possunt contrahere irregularitatem, & forma ferendi illam.

Dubium primum. *113*
Qui possint contrahere irregularitatem?

Conclusio est, omnis vir capax ordinis est capax irregularitatis.

Dubium secundum. *114*
Quae sint verba, per qua inducitur irregularitas?

Conclusio est, verba, quibus imponitur irregularitas, debent significare canonicum impedimentum.

tum ipso facto incurrendum, & ut ab aliis distinguitur.

DISPUTATIO LX.

De ablatione irregularitatis.

Dubium primum. *115*
An possit irregularitas tolli sine dispensatione.

Conclusio est negans.

Dubium secundum. *116*
In quo sit potestas dispensandi in irregularitate?

Conclusio est, talis potestas absolute est in Summo Pontifice.

DISPUTATIO LXI.

De irregularitate orta ex aliquo delicto, circa usum Sacramenti.

Dubium primum. *117*
An contrahatur irregularitas per indebitam susceptionem Baptismi?

Prima conclusio, Rebaptizatus cum animo suscipiendi iterum baptismum manet irregularis.

Secunda conclusio, non incurritur irregularitas per susceptionem baptismi cum peccato a catholico ministro: nec qui fide baptismum suscipit, manet irregularis.

Dubium secundum. *118*

An per indebitam susceptionem alterius Sacramenti incurratur irregularitas.

Conclusio est negans de aliis Sacramentis extra ordinem.

Dubium tertium.

An per illegitimam ordinis susceptionem incurratur irregularitas?

Con-

Dubiorum, & Conclusionum.

Conclusio est affirmans in multis casibus.

Dubium quartum.

An per indignam ordinis usurpationem incurratur irregularitas?

Conclusio est, incurrere irregularitatem qui ministrat in ordine, quem non habet.

Dubium quintum.

Quanda per indignam administrationem Sacramenti incurratur irregularitas.

Prima conclusio, quando clericus ligatus est censura, & actum exercet ordinis, manet irregularis.

Secunda conclusio, per indignam administrationem ordinis non incurritur irregularitas, quando administratio non est contra censuram.

DISPUTATIO LXII.

De irregularitate ex aliis delictis distinctis ab homicidio.

Dubium primum.

An per crimen hæresis incurratur irregularitas?

Conclusio est affirmans.

Dubium secundum.

Quas personas comprehendat irregularitas, qua ob crimen hæresis imponitur.

Conclusio est comprehendere, Primò eos, qui exterius tantum sunt apostatæ ob aliquam utilitatē. Secundò, fautores hæreticorum, receptatores, & auxilium eis dantes. Tertiò, suspectos de hæresi.

Quartò, hæreticorum filios usque ad secundam generationē, siue legitimos, siue illegitimos, quando patres conuersi non

sunt ante mortem. Quintò, neophytos etiam.

Dubium tertium.

De irregularitate ab simoniam, vel alia peccata contra religionem.

Prima conclusio, ob simoniam non incurritur irregularitas.

Secunda conclusio, per crimen sacrilegij non incurritur, neque propter alia crimina ab homicidio distincta, neque ob persecutantiam in illis.

DISPUTATIO LXIII.

De irregularitate propter homicidium voluntarium.

Dubium primum.

Qua voluntas in presenti sit necessaria, ut homicidium dicatur voluntarium.

Conclusio est, necessariam esse voluntatem directam.

Dubium secundum.

An ad hanc irregularitatem necessarii sit effectus mortis vel ipsa sequens.

Conclusio est affirmans.

Dubium tertium.

Quas personas comprehendat hac irregularitas.

Conclusio est, comprehendere, Primò homicidam. Secundò, qui prebet causam, ex qua sequitur homicidium. Tertiò, mandantem, si homicidium fiat, dummodò non reuocauerit mandatum, ita ut mandatario constet reuocatio.

Dubium quartum.

An causa consulens incurrat hanc irregularitatem.

Conclusio est affirmans.

Index Disputationum.

203 Dubium quintum.

Quando incurrat hanc irregularitatem causa cooperanti.

Prima conclusio est, quando plures hominē percussere, & nulla percussio sola sufficeret ad occidēdū, omnes tamē simul fuerūt causa mortis, manent irregulāres. Secunda conclusio, quando plures consilio occidunt eundem hominē, ita ut omnes aggressi fuerint, sed reuera vnus tantum percussit, omnes incurrunt irregularitatem.

Tertia conclusio, quando nō de industria, sed subito vnus à pluribus fuerit percussus, sed non lethaliter, ab alio verò lethaliter, hic erit irregularis, si manifestè lethaliter percussisse constet.

Quarta conclusio, quando quis à pluribus est percussus, dubium tamen est à quo sit occisus, omnes sunt irregulares.

Dubium sextum.

Quis possit in hac irregularitate dispensare.

Prima conclusio est, in homicidio voluntario solus Pōtifex potest dispensare, in casuali verò potest etiā Ordinarius, vel Metropolitānus, vel vicinior Episcopus: quod intellige ad sacros ordines; ad minores enim Episcopus dispensare valet cum publico homicida.

Secunda conclusio, cum homicida voluntario non potest Episcopus dispensare ad acquirendum beneficium etiam simplex.

DISPUTATIO LXIII.

De irregularitate ex homicidio casuali.

Dubium primum.

An per homicidium casuale incurrat irregularitas, & quomodo.

Conclusio est, incurri per hoc homicidium irregularitatem, quādo est peccatum.

Dubium secundum.

Quomodo incurritur irregularitas, quando homicidium non est praesumptum.

Iuxta doctrinam traditam a docto.

Conclusio est, incurri talē irregularitatem, quia in eo casu est alia malitia distincta à malitia homicidij, propter quam imponitur praedicta poena.

DISPUTATIO LXVI.

De homicidio ob propriam defensionem.

Dubium primum.

An propter homicidium factum in defensionem propriae vitae incurretur irregularitas.

Conclusio est negans.

Dubium secundum.

An adulter, qui inuenitur in actuali adulterio occidit maritum aggressorem, sit irregularis, si maritum occidat causa defensionis.

Conclusio est, si occidat cū moderamine iusto & prudenti, ob solam defensionem, utraque opinio est probabilis; sedque negat videtur speculatiue verior.

Dubium tertium.

An propter homicidium factum in defensionem bonorum temporalium incurretur irregularitas.

Con-

Dubiorum, & Conclusionum.

Conclusio est negans, si homicidium fiat cum debitis circumstantiis.

Dubium primum.

An incuratur irregularitas ob defensionem licitam proximi?

Conclusio est negans.

DISPUTATIO LXVI.

De homicidio licito, quod dicitur ex defectu lenitatis.

Dubium primum.

An iudex ferens sententiam in causa sanguinis fiat irregularis?

Conclusio est affirmans.

Dubium secundum.

An accusator in causa sanguinis fiat irregularis?

Conclusio est negans, si protestatio fiat, quod poena sanguinis non intendatur.

Dubium tertium.

An iudex, vel advocatus in causa sanguinis fiat irregularis more sequenti.

Conclusio est affirmans.

Dubium quartum.

An sit irregularis confessorius, qui est causa, ut iudex ferat morem sententiam?

Conclusio est affirmans.

DISPUTATIO LXVII.

De irregularitate ex deformatione, vel mutilatione membri.

Dubium primum.

An qui ex percussione ita debilitat membrum, ut non possit suam actionem exercere, sit irregularis?

Conclusio est negans.

Dubium secundum.

An unus auricula, mamilla, aut oculi, aut digiti, abscissio suf-

ficiens sit ad irregularitatem?

Conclusio est negans de auricula; affirmans vero de mamilla in foeminis; de digitis res est dubia; sed de oculis conclusio etiam affirmat ob vnius abscissionem incurri irregularitatem.

Dubium tertium.

Quomodo sit philosophandum de amore, furioso, ebrio, & dormiente circa homicidium, vel mutilationem.

Conclusio est, si aliqua occurrerit cogitatio de eo effectu, & culpa sua in talem statum incidant, sicut irregulares.

DISPUTATIO LXVIII.

De irregularitate propter homicidium, vel mutilationem factam in bello.

Dubium primum.

An occidendes, vel mutilantes aliquem in bello, sint irregulares?

Prima conclusio, si bellum sit iniustum, philosophandum est sicut de homicidio iniusto.

Secunda conclusio, si sit iustum, & ob defensionem, philosophandum est sicut de homicidio ob solam defensionem.

Tertia conclusio, si bellum sit iustum, & aggressivum, qui mutilat, vel occidit, manet irregularis.

Dubium secundum.

Quomodo clerici in bello tenentur ad irregularitatem.

Conclusio est, clericus occidens alium in bello iniusto, vel etiam iusto, sit irregularis.

Index Disputationum.

DISPUTATIO LXIX.

De irregularitate, quæ contrahitur ex infamia.

Dubium primum.

An infamia orta ex proprio peccato inducat irregularitatem?

Conclusio est, aliquando irregularitatem oriri ex infamia orta ex proprio peccato.

Dubium secundum.

An ex infamia non fundata in proprio delicto oriatur irregularitas?

Conclusio est, aliquando oriri talis irregularitatem.

DISPUTATIO LXX.

De irregularitate ex bigamia.

Dubium primum.

Quomodo ex vera bigamia irregularitas oriatur.

Conclusio est, non contrahi irregularitatem hanc sine matrimonio de iure, vel de facto inito, & nisi intercedat carnalis copula, & virilis seminis effusio.

Dubium secundum.

An contrahatur irregularitas ex bigamia interpretativa.

Conclusio est affirmans in tribus posterioribus modis, quibus contrahi potest hæc bigamia; In priori vero modo utraque opinio est probabilis.

Dubium tertium.

Quando contrahitur irregularitas ex bigamia similitudinaria.

Conclusio est tam clericos, quam Religiosos contrahere hanc irregularitatem, siue ducant vi-
duam, seu virginem.

Dubium quartum.

An auferatur hæc irregularitas per professionem religionis, vel per dispensationem.

Prima conclusio est non deleri per professionem, nisi in casibus iure expressis.

Secunda conclusio est, Pontificem illam dispensare posse.

Dubium quintum.

An Episcopus possit in hac irregularitate dispensare.

Prima conclusio negat Episcopum posse dispensare cum irregulari ex vera, & interpretativa bigamia.

Secunda conclusio, in bigamia similitudinaria potest dispensare Episcopus, si clericus contraxit cum virgine, secus si cum vidua, vel corrupta, vel duplex iniit matrimonium.

Dubium ultimum.

Quem effectum habeat bigamia, & irregularitas hæc.

Conclusio est, privare usu, & executione ordinis, & illi adiuncta esse Ecclesie institutione privationem privilegii clericalis.

DISPUTATIO LXXI.

De irregularitate ex defectu natalium.

Dubium primum.

An omnes filij illegitimi sint irregulares.

Conclusio est affirmans.

Dubium secundum.

Quis possit in hac irregularitate dispensare.

Conclusio est, Summus Pontifex potest absolute dispensare, sed Episcopus solum ad minores ordines suscipiendos.

DIS-

Dubiorum, & Conclusionum.

DISPUTATIO LXXII.

De irregularitate ex defectu personali inculpabili.

Dubium primum.

An sit aliqua irregularitas ab defectu animæ.

Conclusio est affirmans.

Dubium secundum.

An defectus scientie constituat hominem irregularem.

Conclusio est affirmans.

Dubium tertium.

Qui defectus corporis irregularitatem inducant.

Conclusio est, si quis habeat vtriusque sexum, vel magis inclinet in femineum, est irregularis. De defectu etiam ætatis ad ordines suscipiendos, inducit irregularitatem.

Dubium quartum.

Quomodo incurramus irregularitatem ex mutilatione, vel defectu membri alienius, aut morbo.

Prima conclusio, si mutilatio voluntarie fiat, tunc inducit irregularitatem, quando siue antecedit, siue sequatur ordinationem, siue abscissio sit alienius membri principalis, siue partis eius, siue notabiliter impediatur, aut deformetur, siue non, dummodo sit

ne peccator mortali fieri non possit.

Secunda conclusio, quando mutilatio fit sine mutilati culpa, si impediatur usus ordinis, ne tunc fiat, vel ita ut sine magno scandalo fieri non possit, inducit irregularitatem.

Tertia conclusio, quando mutilatio superuenit homini ordinato, inducit irregularitatem respectu eius usus, comparatione cuius inducit impedimentum.

Et prædicta irregularitas contrahitur etiam ex notabili deformatione corporis, etiam si sit sine mutilatione, vel morbo.

Quarta conclusio, morbus ille corporis inducit irregularitatem, qui notabiliter facit deformitatem adhuc sine mutilatione, & est moraliter incurtabilis.

Dubium quintum.

De aliis defectibus.
Conclusio est, status mancipij inducit irregularitatem, non perpetuam, sed pro tempore quod ducat servituti.

Dubium sextum.

De defectu obligationis ad rationem.
Conclusio est, ex prædicta obligatione irregularitatem incurramus.

INDICVLVS.

Rerum.

A

- A**bsolutio ab excommunicatione, disp. 24. 25. 26.
- Absolutio à censura, disp. 4.
- Actus, ob quem fertur cēsurā, disp. 4. dub. 3.
- Absolutio à suspensione, verbo suspensio.
- Absolutio ab interdicto, verbo, interdictum.

B

- Bullæ Cēnæ excommunicationes, disp. 18.
- Beneficij priuatio, verbo excommunicatio, suspensio, & irregularitas.

C

- Causa, ob quam incurritur excommunicatio, disp. 18.
- Censura quid sit, & quod duplex, disp. 1.
- Concilium Constantiense, disp. 9.

D

- Dispositio, variis disputationibus
- Depositio, disp. 4.
- Degradatio, ibidem.

E

- Effectus censuræ, disp. 6.
- Effectus excommunicationis, disp. 8.
- Effectus secundus excommunicationis, disp. 9. 10. 11.
- Effectus alius excommunicationis, disp. 12.

- Effectus qui est priuatio iurisdictionis, disp. 14.
- Effectus priuationis beneficij, disp. 15. & 16.
- Effectus excommunicationis propter communicationem cum excommunicato, disp. 19.
- Excommunicatio iniusta, disp. 20.
- Excommunicatio minor, disp. 21.
- Effectus aliarum cēsurarum, vide in propriis verbis.

F

- Forma ferendi censuram, disp. 4.
- Forma censuræ in particulari, vide in propriis materiis, disp. 54. 55.

I

- Interdictum, disp. 47.
- Interdicti effectus, disp. 48. 49. 50.
- Interdictum requirit graue peccatum, disp. 51.
- Interdicti causa efficiens, disp. 52.
- Interdicti forma, ibidem, dub. ultimo.
- Interdicti quis possit, disp. 53.
- Interdicti relaxatio, disp. 54.
- Interdictum in specie, disp. 55.
- Interdictum in Bulla Cēnæ, disp. 55.
- Interdicta alia, ibidem, dubio secundo.
- Ignorantia, disp. 5. & 17.

Index Rerum.

Irregularitas quid, & quoruplex,
disp. 57.

Irregularitatis effectus, disp. 58.

Irregularitatem quis possit con-
trahere, disput. 59.

Irregularitas circa vsum Sacra-
mentorum, disput. 61.

Irregularitas ex delicto disticto
ab homicidio, disput. 62.

Irregularitas ex homicidio vo-
luntario, disput. 63.

Irregularitas ex homicidio casua-
li, disput. 64.

Irregularitas ex homicidio ob
propria defensionem, disput. 65.

Irregularitas ex defectu lenitatis,
disput. 66.

Irregularitas ex deformatione,
vel mutilatione membri, disput. 67.

Irregularitas ex homicidio, vel
mutilatione in bello, disput. 68.

Irregularitas ex bigamia, disput. 69.

Irregularitas ex defectu nata-
lium, disput. 70.

Irregularitas ex defectu animæ,
disput. 71.

M

Matrimonium disp. 48. dub. 3.

Mortale peccatū requiritur ad ex-
communicationem, disp. 18.

Mortale requisitum ad suspensio-
nem, vel interdictū, vide in pro-
priis materiis.

P

Potestas ferendi censuram, disp.
1. dub. 1. disp. 2. dub. 2.

Potestas excommunicandi, disp. 22.

Potestas absoluendi, disp. 24. 25. 26.

Potens ferre censuram, disp. 2.

Potestas ferendi suspensionem, seu in-
terdictū, vide in propriis verbis.

Peccatum requisitum ad suspensio-
nem, verbo suspensio.

Peccatum requisitum ad interdi-
ctum, verbo interdictum.

T A M R

Reservatio celsuræ, disp. 18. 19. 20.

21. 22. 23. 24. 25.

Suspensio quid & quoruplex, disp.

38.

Suspensionis effectus, disp. 39.

Suspensionis effectus circa beo-
ficiā, disput. 40.

Suspensio quod peccatum requi-
rat, disput. 41.

Suspendi quis possit, disp. 43.

A suspensione quis possit absol-
vere, disput. 44.

Suspensio differt à depositione,
disput. 45.

Suspensiones quæ in iure, disp. 46.

Suspensiones in Tridecino, ibi,
dubio ultimo.

Pro indice rerum, vide indicem conclusionum.

FINIS.

MATRITI

Apud viduam Ludouici Sanchez
Regni Typographam.

Anno M.DC.XXVIII:

M

FINIS



